BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

ANUL 121 Sibiu, 1 ianuarie 1973 Nr. 1—2

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA-IULIA ŞI SIBIU

PREŢUL INSERŢIUNILOR:
Un cm² 60 bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL:
Pe un an: 24 lei
Pe 6 luni: 12 lei
Cont nr. 49.8.01

120 de ani de apariţie neîntreruptă

La aniversarea „Telegrafului Român"

Prăznuim cu sfială şi respect pe veteranul tipăriturilor religioase româneşti, „Telegraful Român", la împlinirea a 120 ani de neîntreruptă apariţie şi de slujire a intereselor superioare ale Bisericii şi ale poporului pe meleagurile Transilaviniei. Aceasta pentru că legătura sufletească cu „Telegraful Român" nu numai a redactorilor şi colaboratorilor, ci şi a cititorilor a fost şi este o realitate vie de la 1853 pînă astăzi, cînd vin la redacţie multe sugestii, colaborări, aprecieri şi îndemnuri, care ne bucură şi ne încredinţează că felul cum apare răspunde cerinţelor actuale ale abonaţilor noştri.

E adevărat: O sută douăzeci de ani e o întreagă epocă din viaţa Bisericii noastre şi a credincioşilor ei, pe care „Telegraful Român" a oglindit-o în paginile sale, şi nu numai a oglindit-o ci a adus şi o contribuţie însemnată la realizarea cerinţelor vieţii bisericeşti şi vieţii credincioşilor ortodocşi români. „Telegraful Român" nu s-a mărginit să înregistreze evenimentele şi împlinirile, ci a fost totodată îndrumător, sfătuitor, însufleţitor la acţiune pentru propăşirea Bisericii şi a poporului. El a luptat sub stăpînirea habsburgică pentru interesele poporului român din Transilvania, pentru înfrăţirea între cultele şi naţionalităţile din această parte de ţară, pentru desfăşurarea vieţii bisericeşti în conformitate cu rînduielile Bisericii Ortodoxe Române, pentru promovarea economiei, culturii, literaturii române şi pentru realizarea marelui ideal al unităţii tuturor românilor într-un singur stat, România. El a avut bucuria negrăită de a exprima în slove entuziaste împlinirea visului de veacuri: Unirea Transilvaniei cu Patria Mamă (1 XII 1918), făurirea României. El a oglindit în paginile sale marile transformări ale Patriei noastre, de la marea cotitură din 23 August 1944 pînă astăzi, fiind cronicar entuziast al dezvoltării într-un ritm istoric fără precedent a ţării noastre pe calea construirii şi desăvîrşirii vieţii celei noi, cînd poporul e stăpîn pe soarta sa şi transformă necontenit în realitate vie „viitorul de aur", pe care l-au visat poeţii şi înaintaşii noştri.

Dacă „Telegraful Român" a salutat în 24 XII 1864 vestea reînfiinţării Mitropoliei Ortodoxe Române din Transilvania (mitropolit fiind Andrei Şaguna) cu aceste cuvinte: „În fine cauza cea dreaptă şi sfîntă a românilor ... de religiune greco-orientală, mult dorita noastră Mitropolie a ajuns rezolvarea dorită" şi „oftarea lor seculară a fost... împlinită", încît ei nu-şi pot „exprima în cuvinte demne bucuria, mulţumita, speranţele în viitor", tot „Telegraful Român" a salutat cu entuziasm marele act al Reîntregirii bisericeşti din Transilvania din 21 octombrie 1948, cînd clerul şi credincioşii români din această parte a ţării, despărţiţi vreme de 250 de ani în două strane de stăpîniri străine de sufletul poporului român, s-au înfrăţit iarăşi — în epoca descătuşării forţelor creatoare ale poporului liber şi stăpîn pe viaţa sa, pe ţara sa — într-o singură Mitropolie, aşa cum a fost înainte de 1700 şi cum s-a cerut la marea Adunare populară de la Blaj din 3/15 mai 1848. De astă dată însă unitatea străveche s-a realizat în cadrul întregii Biserici Ortodoxe Române (a Patriarhiei Ortodoxe Române), Biserică autocefală, Biserică legată de popor şi de năzuinţele lui.

Aceste mari evenimente: 1. Pe plan patriotic: Desăvîrşirea unirii Transilvaniei cu România (1918) şi marile biruinţi ale Republicii, înălţarea României socialiste în ritm accelerat pe noi trepte de cultură şi civilizaţie; 2. Pe plan bisericesc: Reînfiinţarea Mitropoliei Ardealului (1864) şi Reîntregirea bisericească din Transilvania în cadrul Bisericii Ortodoxe Române, au fost prezentate şi promovate de „Telegraful Român" clerului şi credincioşilor noştri nu numai expozitiv, ci cu însufleţirea ce o declanşează în sufletul tuturor marile evenimente istorice.

Astăzi „Telegraful Român" aruncă sămînţa dreptei credinţe şi patriotismului în sufletele preoţilor şi credincioşilor din Eparhiile Mitropoliei Ardealului şi Mitropoliei Banatului, continuînd lucrarea sa din trecut pe un plan superior, corespunzător cu propăşirea Patriei noastre şi cu cerinţele de azi ale preoţimii şi credincioşilor noştri. În acest sens este el un educator, un îndrumător întru înnoirea vieţii bisericeşti, întru promovarea ecumenismului şi întru slujirea Patriei, a păcii şi cooperării între popoare. El oglindeşte şi realizările Bisericii noastre, ale parohiilor, prin unitatea dintre ierarhie, cler şi credincioşi.

Deşi venerabil prin vîrsta sa, „Telegraful Român" soarbe energii noi de însufleţire, nu numai din trecutul lui istoric, ci mai ales din avîntul fără precedent al Patriei noastre şi din dragostea cu care îl înconjoară cititorii săi.

Binecuvîntînd pe toţi cei ce au contribuit şi pe toţi cei ce contribuie astăzi la redactarea şi publicarea lui, ca şi pe cei ce colaborează şi îl citesc, urez „Telegrafului Român" ca numele lui să fie scris în „cartea vieţii", a vieţii Bisericii noastre, a vieţii poporului nostru, căci viaţa i-a dat puterea de rodire şi vieţii în necontenit progres i-a slujit şi îi slujeşte.

✝ NICOLAE
Mitropolitul Ardealului

În slujba zidirii creştineşti şi patriotice

a preoţilor şi credincioşilor

Încă în 1850 mitropolitul Andrei Şaguna, de la a cărui moarte vom comemora anul acesta împlinirea a 100 de ani, îşi exprima regretul din cauza lipsei unei publicaţii româneşti, cînd scria în Memoriile sale: „Dureros a fost pentru veri cine (oricine) dintre noi, că în astfel de timp n-am avut nici un organ public", care să ajute românilor transilvăneni în frămîntările şi doleanţele lor de după revoluţia din 1848. Acest fapt a întărit şi mai mult convingerea lui Şaguna că, mai întîi, „avem neapărată necesitate pentru o tipografie — după cum tot el scrie — de unde poporul, preoţimea şi tinerimea şcolară să poată trage cărţile necesare", ceea ce a şi realizat chiar în toamna lui 1850. Tot în Memoriile sale din anul 1852, mitropolitul Şaguna notează şi aceste gînduri: „După ce bărbaţii noştri de litere s-au convins că tipografia tînără a clerului nostru dezvoltă o vitalitate mult promiţătoare pe terenul literaturii bisericeşti şi şcolare, au făcut şi acel prospect că tipografia aceasta naţională (românească) ar fi chemată a înainta şi interesele naţionale pe terenul jurnalisticii, de care naţiunea noastră are mare trebuinţă."

Mitropolitul Andrei Şaguna concretizează imediat sugestiile colaboratorilor săi, astfel că una din ctitoriile sau operele sale cele mai de seamă este înfiinţarea gazetei „Telegraful Român", care în 3 ianuarie 1853 ieşea de sub teasc cu primul său număr şi de atunci a continuat să apară permanent, încît în aceste zile foaia noastră împlineşte venerabila vîrstă de *120 de ani de neîntreruptă apariţie.*

Este desigur şi aceasta o calitate, ba chiar o mare calitate, că a reuşit să supravieţuiască învolburatelor vremi de altădată, cînd Biserica şi obştea noastră românească erau apăsate de oprimări pe care desigur istoria nu le-a putut încrusta în întregime. Ceea ce socotim însă că-i dă o aureolă, o valoare specială „Telegrafului Român" este aceea că de la primele numere el şi-a pus coloanele sale în slujba ridicării obştei celei mari a credincioşilor români din Transilvania, a luminării şi afirmării drepturilor care li se cuveneau ca populaţie majoritară pe aceste meleaguri. Acest lucru rezultă edificator şi din cererea prin care se solicita autorizaţia de apariţie, în care se arăta că gazeta urmăreşte „de a răspîndi în poporul — a cărui înapoiere în cultură e a se datori vitregiei vremurilor trecute — idei moderne ... a-l lumina în mod cuviincios asupra adevăratelor sale trebuinţe sufleteşti şi materiale". De asemenea, în „Prenumeraţiunea", care, după obiceiul vremii, anunţa în decembrie 1852 apariţia gazetei, se sublinia că „folosul ce se revarsă asupra culturii popoarelor din citirea gazetelor este atît de mare şi de înfelurit încît foile acestea periodice s-au privit cu toată dreptatea ca nesce izvoară nescurse de învăţătură, luminare şi binecuvîntare". Ele „împodobesc mintea, îmbunătăţesc inima, îndreptează spiritul, prefac năravurile, formează caracterul şi perfecţionează atît viaţa privată cît şi cea publică a unui popor". Astfel că „românul — care a fost ţinut atîta vreme în întuneric — a ajuns astăzi în stare de a cunoaşte că gazeta şi pentru dînsul este o lipsă de

(Continuare în pag. 2)

20107.

In slujba zidirii creştineşti şi patriotice...

(Urmare din pag. 1)

cele mai simţite, cetirea ei o trebuinţă ca pînea de toate zilele şi învăţătura ce ea cuprinde o şcoală bogată pentru folosul şi viaţa practică a sa". „Dorind din inimă a împlini — precizează documentul menţionat scopul „Telegrafului Român" — după putinţă această lipsă şi trebuinţă ce se simte din zi în zi tot mai adînc, am hotărît ... a da la lumină o gazetă, care să contribuie la învăţătura şi folosul poporului român".

Zăbovind peste paginile sale, acum, de pe culmea celor 120 de ani de necurmată apariţie, putem spune că, în general, Telegraful Român s-a străduit să slujească cu devotament scopul frumos şi nobil cu care pornea la drum şi anume slujirea intereselor multiple ale credincioşilor români transilvăneni, ale poporului român de pretutindeni. Nu fără temei, în 1876, Mihail Eminescu aprecia „Telegraful Român" drept „foaia cea mai modernă de peste Carpaţi". O parte din roadele străduinţilor sale sînt reliefate în nr. 1—2 din 1953, cînd, cu prilejul împlinirii a 100 de ani de continuă apariţie, Telegraful Român a fost tipărit într-un număr festiv de 16 pagini. „Să duci cetitorilor tăi preoţi (şi prin ei poporului) — scrie în acele pagini episcopul de acum 20 de ani al Clujului, Nicolae Colan — săptămînal sau lunar, învăţătură din Scripturile Sfinte şi îndemnuri bune pentru viaţa de obşte timp de o sută de ani, iată o lucrare echivalînd cu un apostolat dintre cele mai impresionante".

În continuarea acestor rînduri socotim potrivit a încresta cîteva din preocupările de astăzi ale Telegrafului Român.

Dacă ar fi să definim scopul pe care îl urmăreşte Telegraful Român în anii noştri, am putea spune că, prin materialele cuprinse în coloanele sale, gazeta noastră îşi propune să ajute pe preoţii şi credincioşii noştri, cititorii săi, la înţelegerea dreaptă, justă, a învăţăturilor Bisericii Ortodoxe Române şi, în felul acesta, la urmarea unei vieţi creştine adevărate, după voia Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, precum şi la formarea unor cît mai luminoase şi calde simţăminte cetăţeneşti şi patriotice. Un merit deosebit în această orientare îi revine actualului nostru Arhipăstor, Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, care, în calitate de profesor de Teologie şi redactor vreme de aproape două decenii, începînd cu 1948, a scris despre transformările înnoitoare care au început să se afirme în viaţa ţării şi poporului nostru după 23 August 1944 şi îndeosebi după proclamarea Republicii, despre eforturile poporului român de a-şi zidi o viaţă mai senină, mai bună, precum şi despre ideea de slujire a intereselor obşteşti, de trăire autentică a Evangheliei Domnului, imprimată vieţii Bisericii noastre şi formulată aşa de potrivit de P. F. Părinte Patriarh Justinian în noţiunea de „apostolat social". Aceste lucruri au găsit o reflectare fidelă şi un sprijin deplin în paginile Telegrafului Român. De altfel şi la ora actuală gazeta noastră apare, precum se ştie, cu binecuvîntarea şi directa îndrumare a Înalt Prea Sfinţiei Sale.

Activitatea Telegrafului este deci aţintită în special asupra a două compartimente, care, de altfel, stau strîns legate între ele, şi anume acela de formare religios-morală, în spiritul învăţăturii Bisericii Ortodoxe, a preoţilor şi credincioşilor, precum şi acela de zidire patriotică.

În privinţa primului aspect, s-a căutat şi se caută promovarea unor materiale cît mai variate din toate sectoarele Teologiei Ortodoxe, prezentate într-o formă accesibilă credincioşilor. S-au inaugurat şi continuă să apară o seamă de cicluri de articole cum este: „Credinţa noastră", susţinut lună de lună, începînd cu numărul din 1 ianuarie 1970 al gazetei, de Î. P. S. nostru Mitropolit Nicolae, în care se redau învăţăturile de bază ale Bisericii noastre. Este pe sfîrşite un ciclu de articole privitor la Istoria Bisericii Ortodoxe Române. S-au explicat „Fericirile", „Tatăl nostru", „Decalogul" etc. Este adusă în atenţia preoţilor şi credincioşilor interpretarea cuvenită a unor texte din Sfînta Scriptură, se caută sublinierea frumuseţii virtuţilor, precum şi urîţenia şi dezastruoasele urmări sociale ale patimilor, ale păcatelor în general, se explică înţelesurile Praznicelor împărăteşti, ca şi ale altor sărbători din tot cursul anului, prezentîndu-se în acelaşi timp vieţi de Sfinţi, inclusiv Sfinţi canonizaţi de Biserica Ortodoxă Română, cu un cuvînt articole care se consideră că pot ajuta la formarea religios-morală a preoţilor şi credincioşilor, la zidirea lor sufletească şi trupească.

Telegraful Român a exprimat şi exprimă mereu bucuria preoţilor şi credincioşilor de-a fi iarăşi una în sînul Bisericii mame Ortodoxe Române, unitate realizată prin actul de negrăită importanţă din octombrie 1948, cu privire la care gazeta noastră din 3 octombrie, nr. 27—28/1948, scria: „Tresaltă sufletul poporului român de bucurie şi preamăreşte pe Domnul pentru marea Lui înţelepciune şi milostivire. Tresar strămoşii în morminte şi sufletul lor se bucură împreună cu îngerii şi Sfinţii în ceruri". Sînt cuvinte care exprimă bucuria obştească prilejuită de Reîntregirea noastră bisericească.

În privinţa laturei patriotice, Telegraful Român a avut şi are mereu ochii deschişi şi aţintiţi asupra transformărilor uluitoare care au loc în ţara noastră, asupra străduinţilor conducătorilor poporului nostru în asigurarea unor condiţii cît mai demne de viaţă tuturor celor ce muncesc, asupra bunului nume pe care România socialistă şi-l dobîndeşte tot mai vădit în lume şi asupra altor asemenea fapte de care gazeta noastră se entuziasmează şi pe care le face cunoscute cititorilor săi. De asemenea sînt prezentate marile sărbători din viaţa poporului nostru, personalităţi din viaţa culturală, ştiinţifică, socială etc. a poporului român cît şi din viaţa altor popoare, se acordă spaţii largi descrierii unor frumuseţi ale plaiurilor noastre minunate, toate urmărind adîncirea dragostei de Patrie şi de popor, ca şi cultivarea dragostei de muncă, de frumos, de respect, de iubire frăţească între oameni, de întrajutorare, de cinste, de omenie şi a altor simţăminte necesare unei cît mai sănătoase convieţuiri obşteşti.

Un loc de seamă ocupă în coloanele gazetei cauza păcii, ideal atît de scump poporului nostru şi pentru a cărei depline instaurări în lume se depun astăzi atîtea eforturi.

Potrivit este să ne amintim cu recunoştiţă şi de redactorii gazetei noastre dintru începuturile sale: Prof. Aron Florian, Dr. Pavel Vasici, prof. I. Bădilă, învăţător Visarion Roman, pr. Ioan Raţiu, prof. Z. Boiu, prof. N. Cristea, ases. consist, M. Voileanu, Dr. R. Roşca, N. Ivan, S. Moldovan, Dr. N. Olariu, G. Hango, Dr. I. Cristea, T. V. Păcăţian, Dr. Gh. Comşa, Dr. N. Regman, Dr. Gh. Proca, prof. Dr. D. Stăniloae, prof. Dr. C. Sîrbu, prof. Dr. Em. Vasilescu, prof. Dr. N. Mladin, iar din 1 iunie 1967 diacon Gh. Papuc, consilier cultural la Arhiepiscopia Sibiului.

Mulţumind călduros, cu prilejul acestui popas festiv, colaboratorilor, ostenitorilor cu corectura, administraţia şi tipărirea, ca şi cititorilor şi tuturor celor ce au contribuit într-un fel sau altul ca el să apară în condiţii cît mai corespunzătoare, Telegraful Român făgăduieşte totodată că se va strădui şi de acum înainte să fie cît mai de folos cititorilor săi, preoţi şi credincioşi deopotrivă, în păstrarea credinţei cît mai curate şi mai lucrătoare în fapte bune şi a unei vieţi sufleteşti cît mai sănătoase, după voia lui Dumnezeu, precum şi la întreţinerea şi intensificarea flăcării iubirii de popor şi de Patria noastră binecuvîntată.

T. R.

„Telegraful Român" în slujba unirii tuturor românilor

Telegraful Român, foaie religioasă editată de Arhiepiscopia Ortodoxă Română de Alba Iulia şi Sibiu, împlineşte în acest an, la 3 ianuarie, 120 ani de viaţă. Respectabila vîrstă o aşează, ca vechime şi continuitate, la loc de cinste în rîndul ziarelor din ţara noastră, mai ales că a atins atîţia ani, fără să aibă vreo întrerupere.

Cu prilejul acestui popas sărbătoresc vom arăta, în linii generale, în ce măsură Telegraful Român a promovat ideea unităţii tuturor românilor.

În aprecierea atitudinii „Telegrafului" faţă de acest mare ideal e necesar însă să se ţină seama de faptul că din cei 120 de ani, 65 ani el a apărut pe timpul cînd românii din Transilvania se aflau sub jugul imperiului Habsburgic. Nu mai puţin trebuie avută apoi în vedere politica acestui imperiu faţă de Ţările Române, care n-a fost dintre cele mai favorabile. Dacă mai luăm în considerare şi faptul că unele mari puteri din acea vreme nu vedeau cu ochi buni emanciparea românilor din Ţările Române şi unirea lor politică într-un stat, de teama ca să nu influenţeze şi pe cei din Transilvania şi să se ajungă la unirea tuturor, e explicabil de ce, într-o situaţie atît de complicată, redactorii au trebuit să fie cu mare băgare de seamă la ceea ce scriu şi cum scriu, pentru a nu putea fi acuzaţi de către autorităţile imperiului de trădare. În acelaşi timp însă ziarul nu putea renunţa la marea sa datorie de a dezvolta şi cultiva în sufletul românilor transilvăneni încrederea în destinul luminos al poporului român.

Procedeul folosit de redactori a fost dintre cele mai înţelepte. Telegraful va reproduce ştiri şi articole din ziarele germane de la Viena şi Sibiu, care la rîndul lor le primeau de la agenţiile din Bucureşti sau Iaşi, sau le reproduceau, la început, după Gazeta de Moldavia sau Vestitorul Românesc.

Din mulţimea de ştiri şi articole apărute în ziarele din Principate, redactorii vor publica în „Telegraful" transilvănean pe acelea care înlesneau cunoaşterea trecutului istoric al românilor, bogăţiile şi frumuseţea ţării, precum şi cele care se refereau la progresul în toate domeniile.

Conştiinţa redactorilor le impunea promovarea unui sentiment de iubire şi ataşament faţă de „ŢARĂ" — căci aşa numeau transilvănenii România înainte de 1918 — de a cărei locuitori erau legaţi prin aceeaşi origine, limbă, cultură, credinţă, tradiţii, interese economice şi cu care aveau acelaşi ideal de înfăptuit.

În primii ani de apariţie a „Telegrafului" soarta Principatelor Române a fost destul de grea din cauza războiului dintre ruşi şi turci, la care au participat apoi şi Austria, Franţa şi Anglia. Războiul s-a purtat la început în Dobrogea şi pe malurile Dunării, iar de aici a trecut în Crimeea. Principatele au fost ocupate cînd de o armată cînd de cealaltă, populaţia avînd mult de suferit. În această situaţie atît de grea, „Telegraful" publică în 1854, în patru numere consecutiv, pe zece coloane, un lung studiu, sub titlul „Moldavia şi Valahia (România)", despre trecutul istoric al românilor din cele trei provincii, arătînd că ei sînt urmaşii vechilor locuitori ai Daciei care şi-au „apărat lung timp cu statornicie deplina lor libertate în contra perşilor, grecilor şi romanilor". În cele din urmă Dacia a fost cucerită de împărăţia romană, „doamna lumii", numită atunci. Romanii au adus în Dacia colonişti, care se amestecară cu băştinaşii şi au dat naştere poporului român.

Peste această populaţie romanică au năvălit apoi mai multe popoare migratoare, dar ea a rămas pe loc, păstrîndu-şi limba „latinească", portul „asemănător cu cel de pe columna lui Traian", şi-a păstrat apoi tradiţiile şi organizaţia politică şi administrativă din vechime. Mai departe arată cum s-a ajuns ca românii să fie împărţiţi în trei state şi cum graniţele au fost mereu ciuntite, ajungînd în stare de plîns. Starea aceasta nu trebuie să ducă la deznădejde, căci peste români au trecut necazuri şi mai mari, pe care în cele din urmă le-au învins. Citează apoi victoriile românilor contra turco-tătarilor şi vecinilor, care le-au atacat hotarele.

Mai departe autorul articolului arată cum românii, fiind băştinaşi pe aceste plaiuri, au creat forme de cultură şi civilizaţie lăudate de toată lumea. Ei au avut „şcoală de drepturi" la Suceava de pe timpul lui Alexandru cel Bun, pe care domnitorul Vasile Lupu o mută la Iaşi. Au avut apoi chiar şi o „universitate" la Cotnari, în sec. XVII. Conducătorii poporului român şi clerul, mai ales cel din mănăstiri, erau atît de culţi încît Petru cel Mare al Rusiei „a atras la sine din aceste principate mulţi bărbaţi procopsiţi". Autorul articolului e îngrijorat ca nu cumva situaţia grea în care se găsesc Principatele, din cauza războiului, să strice „vechile aşezăminte patriotice" ... „pentru noi de o mai mare însămnătate de cît fu cea de pînă acuma".

Cu acelaşi conţinut de afirmarea drepturilor românilor de a fi independenţi şi de a se dezvolta liber, pot fi citate nenumărate articole din „Telegraful Român" din acea vreme. Vom menţiona un caz. Cînd puterile beligerante s-au întrunit în conferinţă la Viena pentru a decide soarta Principatelor, „Telegraful" publică mai multe articole în care se susţine îndreptăţirea acestora de a fi reprezentate la acea conferinţă. Căci deşi Principatele plătesc tribut turcilor, prin tratatele din 1392 şi 1460 cu Muntenia şi 1513 cu Moldova, turcii au recunoscut neatîrnarea şi independenţa acestora, avînd dreptul de a se conduce după

(Continuare în pag. 3)

Păreri ale preoților și credincioșilor despre Telegraful Român

— „Vă rugăm să primiți cele mai sincere și călduroase felicitări pentru felul potrivit în care continuă să se scrie „Telegraful Român" astăzi, cu articole scurte, actuale, variate și pline de miez, de mireasmă duhovnicească, articole ce reîmprospătează cunoștințele noastre istorice, religioase și morale, edifică patriotic și înviorează la maximum sufletul preoțimii ortodoxe... În această ținută exemplară „Telegraful Român" aduce într-adevăr o contribuție substanțială sănătoasă la unitatea de credință, de trăire spirituală, de practicare a virtuților creștine." (Arhim. V. Jitaru — Ocna Mureș, jud. Alba).

— „Cu multă mulțumire vă aduc la cunoștință că revista, ce cu distinsă competență conduceți, umple un gol mare în bibliotecile preoțimii și parohiilor, îndeosebi începînd cu 1970, de cînd Î. P. S. Mitropolit Nicolae a inaugurat și continuă cu desăvîrșită erudiție rubrica „Credința noastră"...

Revista leagă foarte bine patria cerească cu patria noastră pămîntească-românească. Ea îmbină în mod fericit cuvîntul Domnului cu cel al Patriei noastre. De aceea revista e mult dorită, citită, păstrată, propovăduită." (Pr. T. Țigănoiu — Copalău, jud. Botoșani).

— „Acordăm o deosebită atenție și facem aprecieri elogioase acestei publicații. Materialul înscris este foarte folositor în activitatea noastră pastorală." (Pr. N. D. Brînzeu — Sulița, jud. Suceava).

— „Întîmplător am avut ocazia să citesc o foaie Telegraful Român cu articole de învățătură de mare importanță pentru propășirea binelui, fericirii și adevăratei păci pentru toată omenirea." (V. D. Lupașcu — Tg. Ocna, jud. Bacău).

— „Telegraful Român, minunata foaie păzitoare de suflete, a ajuns și pe cele mai îndepărtate culmi de munte... Astfel am ajuns și eu să pot citi aceste pagini, care au adus în sufletul meu multă lumină." (C. Coman — Vizag, jud. Cluj).

— „Țin să mulțumesc conducerii acestui ziar pentru frumoasele și consistentele articole publicate. Dacă vom citi cu luare aminte toate articolele avem ce predica credincioșilor." (Pr. Miron Maier — Bratei, jud. Sibiu).

— „Transmitem Î. P. S. Mitropolit Nicolae cu fiiască dragoste călduroase mulțumiri pentru cuvîntul de învățătură din Telegraful Român." (Cristea Petru — Baia de Criș).

— „Conținutul gazetei îmi place, este foarte bun, foarte bogat în sfaturi duhovnicești." (Gh. Tiron — Smîrdan, jud. Tulcea).

— „Onorată redacție a acestui vechi și minunat ziar al Bisericii noastre Ortodoxe, ca abonat din 1968 mă adresez în primul rînd cu mulțumiri pentru trimiterea tuturor numerelor... De asemenea, ca simplu cititor felicit cu toată bucuria apariția mai multor articole pline de învățături practice, îndrumînd viața credincioșilor spre sfințenie, ascultare de Dumnezeu și dragoste față de toți oamenii." (P. Giurgiu — Poienile Izei, jud. Maramureș).

— „Mă simt profund îndatorat de a vă transmite pe această cale sincere și călduroase mulțumiri, căci datorită acestei foi mi-am îmbogățit sufletul cu comori de fapte bune." (C. Dunea — Șaru Dornei, jud. Suceava).

— „Am abonat foaia Dvs. Telegraful Român, de la care am putut culege multe învățături zidi-toare de suflet și pe care de multe ori am citit-o în biserică, fiind ascultată cu luare aminte de toți credincioșii." (Pr. Șt. Gogioiu — Jurcu Mare, jud. Timiș).

— „Nouă ne place foarte mult această foaie religioasă și aducem vii mulțumiri celor care se ostenesc în această direcție." (Pr. Tr. Rusu — Mâsca, jud. Arad).

— „Vă exprim recunoștință pentru planul tematic atît de bine întocmit al Telegrafului Român, precum și pentru competența cu care este realizat, întrucît ne este de un real folos în parohii." (Of. parohial Roșia, jud. Bihor).

— „Sînt în vîrstă de 83 de ani și mi-e drag să citesc această foaie bisericească." (E. Giurgiu — Turda).

— „Vă mulțumim pentru foaia pe care am primit-o regulat și care e căutată și apreciată de credincioși." (Of. parohial Grabați, jud. Timiș).

— „De la un prieten al bibliotecii noastre am primit nu de mult un număr al ziarului Dvs. „Telegraful Român" din anul 1970. Noi am găsit conținutul lui așa de bun încît dorim să vă întrebăm prin prezenta dacă nu ați putea să ne trimiteți permanent un exemplar." (Biblioteca română — Freiburg i. Br., R.F.G.).

„Telegraful Român"...

(Urmare din pag. 2)

legile și tradițiile țării, de a-și alege domnitor după placul țării, fără ca turcii să se amestece și pe care sînt obligați să-l întărească. În toată corespondența cu alte state referitoare la Principate, turcii se obligă să folosească termenul „neatîrnate". Ba mai mult, turcii au recunoscut că n-au dreptul de a achiziționa proprietăți în Principate și că religia mohamedană este interzisă.

Și ziarul continuă, pe aceeași notă, invocarea altor argumente din care reiese dreptul Principatelor de a fi reprezentate și consultate cînd e vorba de soarta lor. „Noi însă mărturisim îngrijorarea noastră, ca nu cumva pe lîngă toate aceste privilegii, Principatele să figureze la Viena numai după cum a hotărît Poarta și independența lor să fie numai pe hîrtie... Să sperăm însă că celelalte puteri vor face cele de lipsă, și nu vor răbda o mai departe călcare a drepturilor lor politice și naționale..."

Evoluția evenimentelor, care au culminat în *Unirea* din 1859, și entuziasmul care a urmat, sînt redate cu fidelitate în lungi coloane în ziarul nostru. Dar pentru că redactorii nu puteau publica articole în care să se arate importanța actului unirii pentru românii transilvăneni, ei se vor mărgini a reproduce amănunțit evenimentele de la Iași și București, precum și discursurile întregi ale lui Alex. Ioan Cuza, M. Kogălniceanu, arhimandritul Scriban etc. „Dumnezeu și lumea vă privește, Biserica vă binecuvintează, *Românimea întreagă vă așteaptă!*", sînt cuvinte cu care Neofit Scriban își încheie discursul. „Trăiește dar, Măria Ta, pentru junimea română! *Trăiește pentru toată românimea!*" — cuvinte rostite de B. Boerescu, directorul școalelor — cuvinte care pot fi considerate ca un mesaj al marelui act al Unirii, adresat și românilor din Transilvania.

Pe aceeași linie de informare a cititorilor despre evenimentele din Principate, asupra cărora vom mai reveni, a rămas „Telegraful" în toată perioada cînd Transilvania a avut stăpînire străină și pînă în 15 august 1916. La această dată România intrînd în războiul contra Puterilor Centrale — cenzura a supravegheat cu severitate scrisul „Telegrafului Român", făcîndu-i imposibilă orice amintire despre ceilalți români. Era însă prea tîrziu. Peste doi ani va avea loc marele act al desăvîrșirii unirii Transilvaniei cu România.

„Telegraful Român", alături de celelalte ziare românești, și-a adus așadar contribuția sa la realizarea acestui eveniment.

Ioan N. Beju

Dor de casă

Atît urît mă prididește zilnic
Cu vrăjmășie-n sorbul lui năsilnic
C-abia de mai găsesc arar un vad
Cu mine însumi în zăbăvi să cad.
Atunci revăd, trăind atemporal,
Icoana sfîntă-a locului natal...

*

...O curte cu pomet în jur
Și-o seamă de-acareturi împrejur
Și casa-n alb imaculat, de var,
Cu prispă-ngustă și cu pălimar.
Odaia alor mei — pios cămin,
Cu veșnica mireasmă de pelin,
Cu scoarțe vechi țesute în cocleți
Și străchini de Horezu pe pereți.
Spre răsărit, pe candela clipind
Icoana Maicii Sfinte, de argint,
Perdele albe trase la ferestre,
Pe lada mamei, țoalele de zestre.
Și-alăturea — odaia-mi așteptînd
Cu patul alb, nedesfăcut de cînd?

I. Filipoiu

† Mitropolitul Firmilian al Olteniei

O veste tristă a cernit inimile celor ce l-au cunoscut și cu deosebire ale preoților și credincioșilor din Arhiepiscopia Craiovei și Mitropolia Olteniei și anume stingerea din viața aceasta, în 29 octombrie 1972, a arhiepiscopului Craiovei și mitropolitului Olteniei Firmilian Marin.

În prezența majorității membrilor Sf. Sinod al Bisericii noastre și a unui mare număr de preoți și credincioși, slujba înmormîntării a avut loc în 2 noiembrie 1972, săvîrșită fiind de un sobor de Ierarhi, în frunte cu P. F. Părinte Patriarh Justinian.

Erau de față de asemenea reprezentanți ai Departamentului Cultelor, în frunte cu Dl. Vicepreședinte Gheorghe Nenciu, precum și reprezentanți ai organelor locale ale puterii de stat.

La sfîrșitul slujbei au vorbit:

P. F. Părinte Patriarh *Justinian*, care spune între altele: „Cu inimi cernite de durere ne-am adunat astăzi — Ierarhi, clerici și credincioși — pentru a aduce un pios omagiu și o ultimă cinstire mitropolitului Firmilian al Olteniei, care a părăsit vremelnicele hotare ale vieții pămîntești, pentru a se sălășlui în locașurile cele veșnice ale Părintelui ceresc... Biserica Ortodoxă Română trăiește zile de doliu, pentru că ea pierde pe unul din marii săi Ierarhi a cărui viață — desfășurată pe parcursul a aproape 72 de ani — a însemnat un exemplu de muncă neîntreruptă, de strădanii generoase și de bogate înfăptuiri."

P. F. Sa face apoi o scurtă prezentare a acestor înfăptuiri, precum și o schiță biografică a adormitului mitropolit, născut în părțile Buzăului, la 19 ani îmbrăcînd haina monahală „nu pentru a fugi de lume, ci pentru a se devota cu și mai mare zel slujirii ei". Remarcîndu-se ca arhimandrit și director de seminar, în 1947 este ales arhiepiscop al nou-înființatei Arhiepiscopii a Craiovei, iar doi ani mai tîrziu mitropolit al Olteniei, cînd Arhiepiscopia Craiovei a fost ridicată la rangul de Mitropolie.

„În această calitate — spune P. F. Părinte Patriarh — și-a sporit și mai mult străduințile. Înzestrat cu o natură generoasă, plină de omenie și cu o clară viziune a lucrurilor, avînd o voință hotărîtă și o adevărată pasiune a realizărilor, a reușit să dea viață unor opere de mare însemnătate spirituală. Ca o „lumină în sfeșnic" a luminat preoțimea din acest colț de țară, îndrumînd-o — cu cuvîntul și cu exemplul propriu — la acțiuni pline de zel și de dăruire în slujba lui Dumnezeu, a credincioșilor și a Patriei."

Dl. *Gheorghe Nenciu*, Vicepreședintele Departamentului Cultelor, exprimă de asemenea cuvinte de cinstire la adresa adormitului mitropolit Firmilian, spunînd între altele: „În numele Departamentului Cultelor, al organelor locale județene și ale Municipiului Craiova, exprim cele mai sincere condoleanțe Bisericii Ortodoxe Române, precum și îndureratelor rude pentru greaua încercare pe care au suferit-o prin neașteptata încetare din viață a celui ce a fost Mitropolitul Firmilian..., care și-a început activitatea de ierarh acum 25 de ani, în momentul cînd poporul român era la începutul uriașului său efort de ridicare economică și culturală a Patriei noastre.

Înaltul ierarh s-a alăturat din toată inima acestui efort și și-a îndrumat clerului și credincioșii să-i urmeze exemplul, arătînd că prefacerile sociale din țara noastră răspundeau necesității progresului și că ele continuă cele mai frumoase tradiții de luptă ale istoriei noastre și cele mai curate năzuințe ale poporului român".

În numele Centrul Eparhial Craiova, al clerului și credincioșilor din Eparhie, a vorbit P. S. Episcop-vicar *Nestor Severineanul* — sub a cărui grijă s-au desfășurat funeraliile și care a fost încredințat cu conducerea treburilor Eparhiei pînă la alegerea și instalarea noului titular — care omagiază personalitatea mitropolitului Firmilian, al cărui colaborator principal i-a fost P. S. Sa, scoțînd în evidență rolul de ctitor de școli teologice a adormitului mitropolit, de restaurator de mănăstiri și viață mănăstirească, de ctitor al actualului local administrativ al Mitropoliei Craiovei, de autor al multor lucrări de învățătură teologică, subliniind totodată și activitatea desfășurată în cadrul Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, pe tărîm ecumenic etc.

Centrul nostru arhiepiscopesc a fost reprezentat la funeralii prin Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului și P. S. Episcop-vicar Visarion.

Dumnezeu să-l numere cu aleșii Săi. *R.*

Ţebea - pămînt încărcat de istorie

Cimitirul din Ţebea e un adevărat loc ce aminteşte de numeroasele momente ale istoriei poporului român. Pe actualul său loc — spune tradiţia — era pădure. *Gorunul lui Horia,* aflat aici, are o vechime de circa 800 ani. Acum mai poartă doar o singură cracă verde, unde e şi scoarţa lui naturală. Restul corpului copacului este îmbrăcat într-o scoarţă artificială de ciment, în grosime de 2—3 cm de jur împrejur pentru protejare împotriva intemperiilor naturii. Circumferinţa (jur-împrejur) este de 9,30 metri, iar diametrul (grosimea în linie dreaptă peste mijloc) este de 3,10 metri. Înălţimea actuală este de 15 metri.

„Gorunul lui Horia" e numirea primită în anul 1784, cînd Horia a fost trimis la Viena de iobagii din partea locului cu o jalbă către Iosif al II-lea, împăratul Austro-Ungariei, fiul Mariei Tereza.

S-a prezentat să sloboadă poporul din iobăgie. A mers pe jos îmbrăcat în bundă (cojoc) şi încălţat cu opinci din piele neargăsită de vită, aşa cum purtau strămoşii noştri daci. Horia a făcut patru călătorii la Viena pentru cauza aceasta, pentru că împăratul nu voia să-l primească în audienţă.

Se zice că a rupt 34 perechi de opinci, în toate aceste căi ale sale. În anul 1784 îl aşteptau cu nerăbdare Cloşca şi Crişan alături de toţi iobagii din Ţinutul Zărandului să vadă ce veşti aduce de la Viena, care, după cum ştim, nu erau cele aşteptate. De aceea a fost nevoit a îndemna poporul la răscoală, văzînd că pe cale paşnică nu pot fi obţinute drepturile cuvenite.

Gorunul era pe atunci verde peste tot. Aici era locul de întîlnire a lui Horia cu iobagii. Legenda a adăugat noi detalii faptelor istorice, spunîndu-se că sub rădăcina gorunului este îngropată mîna dreaptă a lui Horia. Se ştie că după înăbuşirea în sînge a răscoalei conduse de Horia, Cloşca şi Crişan, ei au fost supuşi unui odios supliciu pe Dealul Furcilor de la Alba Iulia.

Aici, însă, la loc dosnic au fost îngropate numai intestinele martirilor, ca să nu rămînă nici o urmă care ar fi putut da prilej de comentarii.

Bineînţeles că amintirea lui Horia, Cloşca şi Crişan nu a putut fi ştearsă din inima iobagilor. Corpurile martirilor au fost despicate în 4, prinse în ţeapă şi afişate la loc vizibil pe marginea drumurilor sau la porţile cetăţilor pentru a înspăimînta poporul.

Legenda spune că mîna dreaptă a lui Horia ar fi fost adusă aici, la Ţebea, de unde locuitorii au luat-o noaptea, cu frică şi grijă şi au îngropat-o la rădăcina gorunului.

Lîngă gorunul lui Horia se află mormîntul lui Avram Iancu, „craiul munţilor", revoluţionarul democrat-român, cum a fost denumit de oştenii ţărani pe care i-a condus la luptă. Ziarele timpului spun că la înmormîntarea eroului au luat parte tot Zărandul, tovarăşii săi de arme, prefecţii şi tribunii de odinioară. Gorunul se află pe cea mai ridicată colină. La umbra acestui gorun poposea Iancu, cînd venea la Ţebea la marea „nedeie" din a doua zi de Paşti şi la Rusalii cînd cu fluierul şi mintea rătăcită vorbea cu oamenii care-l cunoşteau şi-l invitau să mănînce şi să bea cu ei.

— Domnule Iancu, bea şi cu noi un păhar de vin.

Iancu le răspundea:

— Nu mai sînt eu Iancu. El a murit. Eu sînt numai umbra lui.

După aceea, mergea singur să cumpere vin. Ţinea cupa în ambele mîini, urca spre gorun cu tot poporul şi zicea:

— Să fiţi strîns uniţi şi să ţineţi unul la altul că atunci veţi fi tari.

Pe urmă bea din cupă şi plîngea.

Iancu stătea la umbra gorunului zicînd şi lăsînd cu limbă de moarte prietenilor săi: „Dacă voi muri să mă îngropaţi la umbra gorunului că aici mi-a fost mie drag în viaţă."

Mormîntul lui Avram Iancu este un loc de pelerinaj des vizitat. La cap străjuieşte o cruce de piatră pe care scrie: *„Avram Iancu adv. Pref. Leg*(unilor) *Gem*(ene) *Rom*(âne) în anul 1848—49 † (mort) 1872."

Craiul munţilor a murit la Baia de Criş pe prispa unui covrigar, numit Ioan Stupina. Aproape tot Zărandul l-a petrecut la groapă, cu torţe aprinse în mîini într-un şir foarte mare. Trei zile au ars torţele aruncate de oameni din jos de drum, dovadă că au fost atît de multe şi prin aceasta văzîndu-se cît de mult l-a iubit poporul pe Iancu. Tot pe mormînt se mai află o placă comemorativă pe care scrie:

„Craiului Munţilor
Naţiunea Română
întregită în hotarele ei firesti şi unită în spiritul libertăţii. 1848 anul revoluţiei şi 1918 anul unirii tuturor românilor".

Tot aici se mai află gorunul lui Iancu, care în 1972 a împlinit venerabila vîrstă de 140 ani. În prezent are înălţimea de 25 metri (tulpina este de 10 metri). Pe vremea cînd gorunul era mic, Iancu l-a mîngîiat cu mîna, zicînd celor de faţă:

„Şi cînd va veni duşmanul
Să vă ia pămînt şi drept
Români ! Scuturaţi stejarul
Ca din somn să mă deştept."

Semeţ se ridică spre înaltul cerului şi un alt gorun, plantat în anul 1966 de către conducătorii de astăzi ai Patriei noastre, în frunte cu Domnul Nicolae Ceauşescu, Preşedintele Consiliului de Stat, cu ocazia vizitei făcute pe meleagurile Zărandului.

La halta C.F.R. Ţebea se află bustul ce reprezintă chipul lui Avram Iancu la vîrsta de 24 ani, cînd conducea revoluţia de la 1848. Acest bust este opera sculptorului Radu Moga pe atunci profesor la Liceul „Avram Iancu" din Brad, acum decedat.

Cimitirul din Ţebea mai adăposteşte mormintele multor eroi ai poporului român, ale căror fapte de glorie sînt nepieritoare.

Aşadar, cei care trec astăzi pe la Ţebea, prin acest colţ al Ţării Moţilor, stropit de sîngele atîtor eroi, în frunte cu Avram Iancu, vor rămîne cu inima încălzită şi îmbogăţită cu încă o veritabilă filă de aur din istoria zbuciumată a poporului român.

Ion Coţoi

† Profesorul Onisifor Ghibu

Nonagenarul dascăl, cărturar şi militant pentru unirea de stat a românilor de pe ambele versante ale Carpaţilor, a încetat din viaţă în 31 octombrie 1972 după o lungă şi grea suferinţă, într-un spital din Sibiu, fiind prohodit în 3 noiembrie 1972 în catedrala mitropolitană din Sibiu, de un sobor format din 11 preoţi.

În numele Centrului arhiepiscopesc, despre personalitatea multilaterală a dispărutului, a vorbit P. C. vicar Tr. Belaşcu, după care a mai luat cuvîntul profesorul universitar Salade de la facultatea de litere din Cluj şi numeroşi alţii.

Urmaş de mărgineni din Săliştea Sibiului, care a dat atîtea capete luminate, regretatul dascăl Onisifor Ghibu a făcut studii la Sibiu şi Braşov (cele secundare) la Sibiu terminînd chiar Seminarul teologic-pedagogic „Andreian", la care a fost şi profesor timp de un an; apoi la Bucureşti, Budapesta, Strasbourg şi la vestita universitate din Jena, unde şi-a luat doctoratul în chip strălucit.

Cărturar cu alese calităţi, a scris cărţi valoroase, a descoperit şi a cercetat documente şi opere-unicate ca aceea a genialului ţăran săliştean Picu Pătruţ, crîsnicul şi cantorul de strană bisericească de un multilateral talent, căruia scriitorul Paul Anghel i-a închinat 50 de pagini din cele 150 ale broşurei sale „Convorbiri culturale", iar restul (100 pagini) lui Brîncuş şi Shakespeare, punîndu-l astfel pe acesta alaturi de marii titani ai culturii universale. Apoi acelea referitoare la participarea activă a lui Gheorghe Lazăr la răscoala populara a lui Tudor Vladimirescu din 1821, descoperite cu două decenii în urmă la Avrig. Iar în momentul de faţă se găseşte la editura „Dacia" din Cluj, pentru a vedea lumina tiparului, volumul masiv „Istoria învăţămîntului românesc din Transilvania" la care a trudit timp de cinci decenii.

De notat că a tipărit şi a colaborat la multe reviste şi publicaţii începînd cu „Telegraful Român", „Luceafărul", „Tribuna", „Transilvania", „Lupta", „Epoca", „Românul" etc.

... „A ars ca o flacără — cum foarte frumos a scris cunoscutul condeer, Paul Anghel, în „Contemporanul" din 3 nov. 1972 — dăruindu-se celor mai diverse preocupări de cultură sau publice. A dat lucrări ştiinţifice importante, de istoria pedagogiei, a dreptului canonic, a drepturilor limbii şi culturii româneşti, atîtea drepturi trebuind pledate în deceniile acestui secol ...".

Cunoscutul istoric Vasile Netea a scris, între altele, în „România literară" din 9 nov. 1972, următoarele:

„Platformele sale de manifestare au fost direcţia şcolilor din cadrul Arhidiecezei de la Sibiu şi „Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român". Vorbitor cald şi expresiv, pasionat pentru subiectele abordate şi publicist dotat cu remarcabile potenţe de polemică şi sinteză, Onisifor Ghibu a fost pînă la 1918 unul din cei mai îndîrjiţi luptători pentru apărarea învăţămîntului românesc, iar după Unire pentru organizarea şi dezvoltarea sa pe măsura celor mai acute trebuinţe obşteşti". Şi acelaşi autor a subliniat: „Numele lui Onisifor Ghibu e strîns legat de marea operă săvîrşită de generaţia de luptători şi cărturari transilvăneni, care la începutul secolului al XX-lea au dat cea mai elocventă expresie străvechiului ideal de unitate naţională".

Alt condei cunoscut, profesorul Petre Hossu de la Cluj, l-a caracterizat pe Onisifor Ghibu în „Tribuna" din 21 nov. 1972, astfel:

„... Onisifor Ghibu, întîiul profesor de pedagogie al Universităţii Daciei Superioare din Cluj, a fost o personalitate de categorică robusteţe, aşa de contradictorie; intelectual, gînditor şi publicist inepuizabil, dinamic şi în permanenţă efervescent, multilateral şi polivalent, de o combativitate deosebită" ...

Marele Nicolae Iorga l-a numit: „Argintul viu al luptei pentru drepturile neamului românesc de pretutindeni". De fapt acesta a fost în primul rînd profesorul Onisifor Ghibu din pitoreasca Săliştea Sibiului.

Nicolae D. Găvozdea

Trîndăvia, rugina sufletului

Un bătrîn olog, reumatic, care abia se mişca de ici colo, dar care totuşi nu stătea toată ziua, că avea sădită în fire hărnicia, se plîngea odată unui preot: „Vai, părinte, tare mă tem că prin trîndăvia aceasta a mea, îmi voi pierde mîntuirea sufletului, căci am auzit predicîndu-se la biserică, că dintre toate păcatele, trîndăvia este păcatul cel mai mare. Pentru acest fapt mă tem că trăiesc ca un trîndav, nu pot lucra nimic, ci mănînc degeaba pîinea lui Dumnezeu Sfîntul."

Preotul a căutat să-l liniştească, spunîndu-i că omul bolnav şi suferind nu este un trîndav, ci un purtător de răbdare a suferinţei şi, în răbdarea lui, poate deveni chiar un virtuos după cuvîntul Mîntuitorului: „Prin răbdarea voastră vă veţi dobîndi sufletele voastre" (Luca 21, 19).

Trîndav e omul sănătos şi în putere care stă în nelucrare. Trîndavia este mama tuturor păcatelor şi a necurăţiilor, cum zice înţeleptul Sirah 33, 32: „Multă răutate a învăţat lenevia."

Precum plugul şi sapa ce stau în nelucrare se ruginesc, aşa şi omul trîndav se umple de păcate. Trîndavia naşte plictiseala şi dezgustul faţă de viaţă. Precum şi rugina distruge fierul, tot aşa şi trîndăvia roade, ca un vierme, fericirea omului. Imaginea trîndăviei este apa stătătoare, bîltoaca plină de necurăţie şi de vietăţi hidoase, din care nu adie mirosul proaspăt de apă, ci lîncezeala şi orăcăitul broaştelor.

Aşa este şi inima trîndavului; o peşteră de necurăţie, plină de gînduri şi fapte murdare. Cuvîntul lui Dumnezeu recomandă tuturor oamenilor să ia exemplu de hărnicie de la vietăţile sale mai mici şi mai neînsemnate ca: furnica şi albina: „Du-te, leneşule, la furnică şi vezi munca ei şi prinde minte ... sau mergi la albină şi vezi cît de harnică este şi ce lucrare iscusită săvîrşeşte. Ea e iubită şi lăudată de toţi, deşi e slabă la putere, dar e minunată cu iscusinţă" (Pilde 6, 6—8).

Pr. *Al. Gherghel*

REDACŢIA: Secţia culturală a Consiliului Arhiepiscopesc — Sibiu (Taxa poştală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu | 44.206 |

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

ANUL 121 Sibiu, 15 ianuarie 1973 Nr. 3—4

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA-IULIA ŞI SIBIU

PREŢUL INSERŢIUNILOR:
Un cm² 60 bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL:
Pe un an: 24 lei
Pe 6 luni: 12 lei
Cont nr. 49.8.01

Credinţa noastră

36. Pregătirea pentru Sf. Împărtăşanie

Am îngenunchiat cu evlavie, smerenie şi cutremurare la „Pre Tine te lăudăm", cînd prin rugăciunea preotului (Epicleză) Dumnezeu a trimis pe Duhul Sfînt peste cinstitele daruri şi a prefăcut pîinea în Trupul Domnului, vinul în Sîngele Domnului, actualizînd Jertfa de pe Cruce a lui Iisus Hristos. Această Jertfă, adusă o dată pentru totdeauna pe Crucea Golgotei, este veşnică, pentru că Iisus Hristos cel răstignit este Arhiereul cel veşnic, care se aduce pe Sine jertfă la altarul cel din ceruri şi la altarele bisericilor noastre. El este „Mielul lui Dumnezeu" (Ioan 1, 36) cel ce s-a jertfit şi se jertfeşte pentru mîntuirea noastră.

Dar Iisus Hristos ne cheamă, nu numai să cinstim Sfînta Lui Jertfă, ci şi să ne împărtăşim cu Trupul şi Sîngele Lui, să ne unim cu El, să-L primim în fiinţa noastră, ca să dobîndim roadele mîntuitoare, sfinţitoare ale Jertfei Lui. De aceea Sfînta Liturghie, după ce ne-a îngenunchiat la picioarele Crucii (a altarului), ne pregăteşe ca să ne împărtăşim cu Trupul şi Sîngele Domnului spre iertarea păcatelor şi spre viaţa de veci. Astfel, îndată după sfinţirea dumnezeieştilor Daruri (prefacerea), preotul se roagă în taină ca aceste Sfinte Daruri „să fie celor ce se vor împărtăşi spre trezirea sufletului, spre iertarea păcatelor, spre împărtăşirea cu Sfîntul Duh . . ., iar nu spre judecată sau spre osîndă". Aşadar de la început se arată că Trupul şi Sîngele Domnului (Jertfa Lui) se dă credincioşilor spre sfîntă împărtăşire. Pentru aceasta însă avem nevoie de harul lui Dumnezeu, căci nevrednici sîntem de aceste daruri dumnezeieşti. De aceea, încheind pomenirea în taină a sfinţilor, a ierarhului şi rugăciunile pentru vii şi morţi, preotul binecuvintează din uşile împărăteşti, zicînd: „Şi să fie milele marelui Dumnezeu şi Mîntuitorului nostru Iisus Hristos cu voi cu toţi". Prin aceasta se invocă revărsarea milostivirii lui Hristos asupra tuturor, asupra întregii Biserici, pentru ca ajutaţi de mila şi harul lui Dumnezeu — credincioşii să se poată pregăti sufleteşte cum se cuvine pentru Sfînta Împărtăşanie. La care credincioşii răspund: „Şi cu duhul tău", cerînd ca şi preotul să se împărtăşească de „milele" lui Dumnezeu şi astfel să fie pregătit pentru Sf. Împărtăşanie. De aceea preotul, în timpul ecteniei ce urmează (în vreme ce credincioşii cîntă: Doamne miluieşte), se roagă în taină pentru sine şi pentru credincioşi: „Ţie, Stăpîne, Iubitorule de oameni, îţi încredinţăm toată viaţa şi nădejdea noastră şi cerem şi ne rugăm şi cu umilinţă cădem înaintea Ta: învredniceşte-ne să ne împărtăşim cu cuget curat cu cereştile şi înfricoşătoarele Tale Taine ale acestei sfinte şi duhovniceşti mese, spre lăsarea păcatelor, spre iertarea greşelilor, spre împărtăşirea cu Sfîntul Duh, spre moştenirea împărăţiei cerurilor, spre îndrăznirea cea către Tine, iar nu spre judecată sau spre osîndă". E aici conştiinţa profundă că — orice fapte bune am săvîrşi — toţi sîntem nevrednici de a primi Sfintele Taine, de a sălăşlui pe Hristos în noi, că numai prin harul lui Dumnezeu, prin mila lui Dumnezeu, ne putem apropia de sfîntul Potir ca să ne împărtăşim cu Trupul şi Sîngele Domnului. De aceea — prin ecteniile rostite de preot — „pe toţi Sfinţii pomenindu-i", ca şi aceştia să se roage împreună cu noi, se cere să ne rugăm „iară şi iară cu pace Domnului", adică cu toată fiinţa noastră, fără a ne gîndi la nimic altceva. Întîi ne rugăm „pentru cinstitele daruri ce s-au adus şi s-au sfinţit", pe care „Iubitorul de oameni, Dumnezeul nostru . . . le-a primit . . . în sfîntul cel mai presus de ceruri şi duhovnicescul Său jertfelnic" (altar), (căci una este jertfa din ceruri şi jertfa de pe masa sfîntului altar al bisericii). Apoi ne rugăm ca Dumnezeu „să ne trimită dumnezeiescul har şi darul Sfîntului Duh" (pe care l-a trimis Sfinţilor Apostoli), ca să ne izbăvească de tot necazul — să ne apere, să ne mîntuiască, miluiască şi să ne păzească cu harul Său. Totodată cerem ca ziua toată (viaţa toată, căci ziua e simbolul vieţii pămînteşti) să o trăim în sfinţenie, pace şi fără păcat, să fim sub ocrotirea îngerului de pace, credincios îndreptător, să primim de la Domnul milă şi iertare de păcate şi greşeli, cele bune şi de folos sufletelor noastre şi pace lumii. Ne rugăm ca anii vieţii noastre să fie în pace şi pocăinţă, ca astfel să avem sfîrşit creştinesc, fără durere, neînfruntat, în pace, şi să putem da „răspuns bun la înfricoşătoarea judecată a lui Hristos". Toate aceste cereri nu sînt ale unuia sau altuia, ci ale tuturor (preot şi credincioşi), ale Bisericii întregi, căci Jertfa lui Hristos ne adună într-o singură Biserică (ea stă la temelia Bisericii) şi ne face să fim una, să ne rugăm împreună Domnului. De aceea aceste ectenii se încheie cu chemarea: „Unitatea credinţei şi împărtăşirea Sfîntului Duh cerînd, pe noi înşine şi unii pe alţii şi toată viaţa noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm", — la care credincioşii răspund: „Ţie, Doamne". Aceasta, pentru că numai în Duhul Sfînt, Duhul Adevăruiui, în unitatea tuturor şi în dăruirea deplină a vieţii noastre lui Hristos, ne putem apropia de Sfînta Împărtăşanie.

Toate aceste cereri, daruri, ca şi dăruirea vieţii noastre lui Hristos, şi încă alte multe binefaceri, sînt cuprinse (sînt concentrate) şi culminează în rugăciunea „Tatăl nostru", pe care Iisus Hristos însuşi a dat-o ucenicilor Săi şi prin ei Bisericii (Luca 11, 1—4; Matei 6, 9—13). De ce această rugăciune se rosteşte în acest moment liturgic? — Pentru că, datorită păcatului strămoşesc, toţi cei zămisliţi din Adam s-au născut sub blestem şi osîndă, sub robia păcatului şi a morţii. Prin Jertfa de pe Cruce, Iisus a răscumpărat păcatul şi osînda şi ne-a împăcat cu Dumnezeu-Tatăl, făcîndu-ne iarăşi fii ai dragostei Părintelui ceresc. Dacă Iisus Hristos este Fiul cel Veşnic, cel Unul Născut din Tatăl, prin Hristos şi în Hristos (la Sf. Botez) devenim şi noi fii după har ai lui Dumnezeu-Tatăl (Ioan 1, 12—13). De aceea — după ce la Sf. Liturghie am adus Jertfa Trupului şi Sîngelui Domnului Hristos — şi am împreunat cu ea jertfa noastră (a darurilor, a unităţii şi a dăruirii întregii noastre vieţi lui Dumnezeu) — putem îndrăzni să ne apropiem de Dumnezeul cel veşnic, infinit, atotputernic şi atotmilostiv, şi să-i zicem — în unire cu Iisus Hristos — Tată. Căci Jertfa lui Iisus Hristos ne-a împăcat cu Tatăl şi îndrăznim să cerem ocrotirea şi binecuvîntarea Tatălui. „Căci aşa a iubit Dumnezeu lumea încît pe Fiul Său, cel Unul Născut, l-a dat ca orcine crede în el să nu piară, ci să aibă viaţa de veci" (Ioan 3, 16). De aceea în Iisus — Fiul Tatălui, am devenit şi noi „fii după har" ai Tatălui. Dumnezeu este Tatăl lui Iisus şi Tatăl nostru. „Amin, amin, grăiesc vouă — zice Mîntuitorul — orice veţi cere de la Tatăl în numele meu vă va da . . . Cereţi (Tatălui în numele meu) şi veţi lua, ca bucuria voastră să fie deplină" — „că însuşi Tatăl vă iubeşte, precum şi voi m-aţi iubit şi aţi crezut că de la Dumnezeu am ieşit" (Ioan 16, 23—24. 27). Şi Iisus se roagă pentru toţi cei ce cred într-însul „ca să fie una, precum Tu, Părinte, în mine şi eu în Tine, aşa şi aceştia în noi să fie una" . . . şi „unde sînt eu

(Continuare în pag. 2)

Sf. Taină a Botezului (III)

După cum ştim, Biserica noastră Ortodoxă împărtăşeşte Sf. Taină a Botezului tuturor vîrstelor, deci şi pruncilor familiilor credincioşilor noştri.

Împotriva acestei rînduieli, statornicite de Sf. Apostoli, se fac unele obiecţii, invocîndu-se în acest scop o seamă de texte biblice, ca de exemplu: Matei 28, 19; Marcu 16, 16; F. Ap.2, 38. Acestea sînt tălmăcite în sensul că Botezului trebuie să-i premeargă credinţa şi pocăinţa. De aceea, cei ce-l împărtăşesc trebuie să propovăduiască mai întîi şi numai după aceea să-l împărtăşească, adică numai după ce cei cărora le-au propovăduit pot da dovadă de credinţă şi pocăinţă.

Dar în ce priveşte textul de la Matei 28, 19, nu se poate susţine cu toată hotărîrea că ar constitui un temei împotriva Botezului pruncilor. Pentru că verbele „învăţaţi . . ." şi „botezîndu-i . . ." nu exprimă numaidecît două lucrări cronologice consecutive. Dacă am admite totuşi acest sens, atunci ar trebui să admitem şi verbul „învăţîndu-i . . .", care urmează imediat după acestea şi care stă în strînsă legătură cu ele, exprimă tot o lucrare posterioară celorlalte două. În consecinţă, după o astfel de tălmăcire ar trebui ca spusele Sf. Ap. Pavel: „Dumnezeu voieşte ca toţi oamenii să se mîntuiască şi să vie la cunoştinţa adevărului" (I Tim. 2, 4), să le înţelegem în sensul că mai întîi este necesară mîntuirea, adică Botezul, şi abia după aceea cunoaşterea adevărului.

În textul acesta este, însă, vorba despre altceva: Despre trimiterea Sf. Apostoli la propovăduirea credinţei la toate popoarele (fireşte la adulţi), precum şi despre necesitatea răspîndirii de către Sf. Apostoli a credinţei în lume, spre a putea da Botezul mîntuitor. Or, este clar că Sf. Apostoli n-ar fi putut începe cu botezarea pruncilor celor de altă credinţă, cîtă vreme nici părinţii acelor prunci nu erau creştini. De aceea, întîi trebuiau botezaţi părinţii şi numai după aceea copiii. Deci, înţelesul textului e clar: El nu exclude Botezul pruncilor. (Vezi mai amănunţit la Pr. Dr. P. Deheleanu: Botezul Ortodox, în rev. „Mitropolia Moldovei şi Sucevei", 1971, p. 237 şi următ.).

În textul al doilea (Marcu 16, 16), Mîntuitorul se adresează unor vîrstnici, din care motiv cere întîi credinţa. Dar prin aceste cuvinte El nu exclude Botezul pruncilor. Din contră, după ce zice: „Cel ce va crede şi se va boteza, se va mîntui", adaugă: „Iar cel ce nu va crede, se va osîndi". Or pruncii — ca nevîrstnici — nu pot crede şi — în consecinţă — se vor osîndi. De aceea, lor le este necesar tocmai Botezul, care — în locul credinţei pe care ei n-o pot avea — are putere să-i mîntuiască.

Nici textul al treilea (F. Ap. 2, 38) nu exclude botezul pruncilor. Căci deşi Apostolul se referă la botezarea celor vîrstnici, el arată imediat în continuare efectul şi extinderea Botezului creştin: „Căci vouă vă este dată făgăduinţa şi copiilor voştri şi tuturor celor de departe" (F. Ap. 2, 39).

Se mai susţine şi faptul că Mîntuitorul a primit Botezul la vîrsta de 30 de ani, iar Sf. Ioan Botezătorul a botezat numai adulţi. De aici se trage concluzia că botezul trebuie aplicat numai adulţilor.

Dar Mîntuitorul a primit botezul numai la vîrsta de 30 de ani, pentru că abia atunci şi-a început activitatea publică. Apoi, botezul primit de El nu este tot una cu al nostru: a fost numai un botez cu apă, un „botez al pocăinţei", botezul Sf. Ioan, nu un Botez „cu apă şi cu Duh" ca cel creştin, care a fost aşezat de Iisus Hristos mai tîrziu. Prin botez Mîntuitorul s-a încărcat de

(Continuare în pag. 2)

36. Pregătirea pentru Sf. Împărtășanie

(Urmare din pag. 1)

să fie (aceştia) împreună cu mine" (Ioan 17, 20—24). Căci Dumnezeu-Tatăl este „Tatăl meu şi Tatăl vostru . . ., Dumnezeul meu şi Dumnezeul vostru" (Ioan 20, 17).

Pe temeiul acestui dar dumnezeiesc, prin care în Iisus Hristos— Fiul lui Dumnezeu (prin jertfa lui de pe Cruce) am devenit şi noi fii după har ai Tatălui (Ioan 1, 12; Romani 8, 15), noi toţi fiii Bisericii (Maica noastră duhovnicească) putem grăi prin glasul preotului: „Şi ne învredniceşte pe noi, Stăpîne, cu îndrăznire, fără de osîndă, să cutezăm a te chema pe Tine, Dumnezeul cel ceresc, Tată, şi a zice" (Biserica întreagă cîntă rugăciunea: „Tatăl nostru", căci nu zicem: „Tatăl meu", ci „Tatăl nostru" al tuturor celor ce sîntem una şi fraţi în Biserica lui Hristos). Cum ne simţim nevrednici de această mare cinste de a ne socoti fii ai Tatălui ceresc, cerem lui Dumnezeu-Tatăl să ne dea încuviinţarea de a-l chema Tatăl nostru — cu îndrăznire şi fără de osîndă. Întrucît am explicat — pe scurt — în alt articol cele şapte cereri din rugăciunea „Tatăl nostru", care rugăciune e cunoscută şi rostită de toţi credincioşii, nu ne mai oprim la lămurirea fiecărei cereri, ci accentuăm că nu-i destul să o rostim cu buzele, ci trebuie să o împlinim mai ales cu fapta, cu viaţa. Numai aşa ne va ajuta harul dumnezeiesc ca prin faptele noastre cele bune să se preamărească Tatăl nostru cel din ceruri (Matei 5, 16), să vie împărăţia Lui, să se facă voia Lui „precum în cer aşa şi pe pămînt", să dobîndim cele necesare traiului, să ne iertăm unii pe alţii, să fim prin harul divin biruitori peste ispite şi izbăviţi de cel rău. Dar mai presus de toate — dacă avem o viaţă curată, plină de dragoste de Dumnezeu, de Biserică şi de oameni — nu vom dobîndi numai hrana cea de toate zilele (Psalm 135, 25), ci vom primi şi hrana vieţii veşnice, adică Sfînta Împărtăşanie, Trupul şi Sîngele Domnului, pe Iisus Hristos — „Pîinea vieţii", „Pîinea cea vie, care s-a coborît din cer". Şi „de va mînca cineva din pîinea aceasta, va fi viu în veci" (Ioan 6, 48. 51).

„Tatăl nostru" se încheie cu ecfonisul rostit de preot: „Că a Ta este împărăţia şi puterea şi mărirea a Tatălui şi a Fiului şi a Sfîntului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor" (Credincioşii: Amin — adică „aşa să fie"). Mărturisim astfel că am îndrăznit să cerem de la Dumnezeu toate acestea pentru că El este stăpîn al tuturor celor văzute şi nevăzute, are mărire veşnică şi putere de a face tot ce voieşte. De aceea El poate să ne dăruiască tot ce ne e de folos şi spre mîntuire şi în viaţa aceasta şi în viaţa cea veşnică. Totodată mărturisim că, precum Tatăl, Fiul şi Sfîntul Duh una sînt, una sîntem şi noi în Biserica Lui cea sfîntă.

Să ne străduim dar, prin viaţa noastră de slujire a lui Dumnezeu, a Bisericii, a poporului, a semenilor, să fim vrednici de numele de „fii ai Tatălui ceresc", fii ai dragostei dumnezeieşti şi să primim în Sfînta Împărtăşanie pe Iisus Hristos, cel ce bate la uşa inimii noastre şi vrea să „cineze" cu noi (Apoc. 3, 20), să ne dăruiască viaţa cea veşnică.

✝ NICOLAE
Mitropolitul Ardealului

Sf. Taină a Botezului

(Urmare din pag. 1)

păcate, căci a luat asupra Sa păcatele întregii omeniri. El nu s-a botezat pentru a se curăţi de păcate, cum facem noi cînd primim Botezul nostru, pentru că nu avea păcate; deci, nu avea nevoie nici să facă mai întîi pocăinţă. În ce priveşte pe Sf. Ioan Botezătorul, este adevărat că boteza numai pe cei ce au făcut pocăinţă, deci numai pe adulţi. Dar botezul lui nu era identic cu al nostru, ci era numai un botez pregătitor, un ceremonial, care nu era absolut necesar tuturor; ca atare, nu era cazul să fie aplicat şi pruncilor.

Se arată uneori şi aceea că copiii se pot mîntui şi fără Botez. Căci sînt sfinţi şi — în consecinţă — n-au trebuinţă să-şi cureţe păcatele, pe care nu le au. În acest sens sînt invocate textele: Matei 19, 14; 18, 3; 7, 18; I Cor. 7, 14; Rom. 11, 16.

Dar pruncii nu sînt sfinţi nici prin ei înşişi, nici prin părinţii lor botezaţi. În consecinţă, nici ei nu pot fi mîntuiţi fără Botez. Cuvintele Mîntuitorului: „Lăsaţi pruncii şi nu-i opriţi pe ei ca să vină la mine, că a unora ca aceştia este împărăţia cerurilor" (Matei 19, 14) nu-i scutesc pe copiii noştri de Botez. De asemenea, nici cuvintele: „De nu vă veţi întoarce, ca să fiţi ca pruncii, nu veţi intra în împărăţia cerurilor" (Matei 18, 3) nu-i exclud pe copii de la Botez. Nu putem atribui pruncilor sfinţenia moştenită, care să-i scutească de Botez, nici pe baza cuvintelor Mîntuitorului: „Nu se poate pom bun să facă poame rele, nici pom rău să facă poame bune" (Matei 7, 18), căci ei nu moştenesc curăţenia părinţilor lor botezaţi. Dacă Apostolul spune: „Bărbatul păgîn se sfinţeşte prin femeia creştină şi femeia păgînă se sfinţeşte prin bărbatul frate. Altfel, copiii voştri ar fi necuraţi, pe cînd acum, ei sînt sfinţi" (I Cor. 11, 16) nu rezultă că pruncilor nu le este necesar Botezul, dacă părinţii lor sînt creştini botezaţi. (Vezi amănunte la Deheleanu: O. c., p. 240—243).

Din faptul că după Sf. Scriptură chiar unii vîrstnici au fost botezaţi fără ca să fi avut mai dinainte credinţă şi pocăinţă, rezultă că pruncii pot fi botezaţi şi fără să aibe credinţă şi pocăinţă. Asemenea cazuri sînt: a) Botezarea temnicerului din Filipi (F. Ap. 16, 33); b) Botezarea Lidiei (F. Ap. 16, 14—15); c) Botezarea ucenicilor din Efes (F. Ap. 19, 1—6); d) Botezarea celor trei mii de suflete la Ierusalim (F. Ap. 2, 41); e) Botezarea Samariei întregi (F. Ap. 8, 4—26); f) Botezarea prigonitorului Saul în Damasc (F. Ap. 9, 18 şi 22, 16; Rom. 10, 17).

Botezul poate fi împărtăşit pruncilor pe temeiul credinţei altora (a naşilor). Dovadă în acest sens este faptul că Mîntuitorul: a) A vindecat pe sluga din Capernaum pentru credinţa stăpînului său (Matei 8, 5—13); b) A vindecat pe fiica femeii cananeence pentru credinţa mamei sale (Matei 15, 22—28); c) A vindecat pe fiul lunatec pentru credinţa tatălui său (Matei 17, 14—18); d) A înviat pe fiul văduvei din Nain pentru credinţa mamei sale (Luca 7, 11—15); e) A înviat pe fiica lui Iair pentru credinţa tatălui ei (Luca 8, 41—55).

Pe lîngă toate acestea, Sf. Scriptură ne dă şi *cazuri concrete de botezare a pruncilor*. De fapt, în Sf. Scriptură avem cazuri în care unii se botezau cu toată „casa" sau familia lor. Or, casa sau familia însemnează totdeauna părinţii şi copiii la un loc, vieţuitorii din aceeaşi casă. Căci fără copii nu există familie, ci doar soţ şi soţie.

Astfel, Sf. Apostol Pavel ne spune: „Am botezat şi casa lui Ştefana" (I Cor. 1, 16). Or, este cu neputinţa să fi lipsit pruncii, dacă este vorba despre „casa" sau familia acestuia. De asemenea, ca- (F. Ap. 16, 14—15). Or, casa sa, adică a unei văzul Lidiei, care a fost botezată „şi ea şi casa ei" duve, nu putea fi alcătuită decît din ea şi din copiii ei. Tot aşa şi temnicerul din Filipi a fost botezat „el şi toţi ai lui" (F. Ap. 16, 32—33). Or, „toţi ai lui" nu puteau fi decît soţia şi copiii lui. În fine, Sf. Scriptură ne relatează că după prima cuvîntare a Sf. Apostol Petru s-au botezat îndată „trei mii de suflete" (F. Ap. 2, 41). Or. prin „suflete" trebuie să înţelegem adulţi şi copii! Mai ales că la Cincizecime copiii erau duşi de părinţii lor la Ierusalim.

În concluzie, învăţătura şi practica ortodoxă în legătură cu Botezul pruncilor are temeiuri clare şi puternice în Sf. Scriptură.

C. Sîrbu

Legăturile Bisericii Ortodoxe Române cu Bisericile Ortodoxe surori şi cu celelalte Biserici creştine

Sub patriarhatul Prea Fericitului Părinte Justinian, Biserica noastră a întreţinut legături de prietenie şi colaborare cu toate celelalte Patriarhii şi Biserici autocefale ortodoxe, precum şi cu alte Biserici creştine. Pe lîngă scrisorile irenice trimise tuturor întîistătătorilor acestor Bisericii, cu prilejul sărbătorilor Paştilor şi Crăciunului, Prea Fericitul Părinte Patriarh a avut numeroase întîlniri cu ierarhi şi clerici din aproape toate Bisericile Ortodoxe surori.

Legăturile cu Biserica Ortodoxă Rusă s-au adîncit după alegerea şi înscăunarea Prea Fericitului Patriarh Justinian. În iulie 1948, Prea Fericirea Sa, însoţit de alţi membri ai Sf. Sinod, a participat la consfătuirea pan-ortodoxă de la Moscova, prilejuită de împlinirea a 500 de ani de la proclamarea autocefaliei Bisercii Ortodoxe Ruse. De atunci, alte numeroase delegaţii ale Bisericii noastre, avînd în frunte pe Prea Fericitul Patriarh, au vizitat Uniunea Sovietică şi Biserica Ortodoxă Rusă (1951, 1958, 1966 etc.), La rîndul lor, numeroase delegaţii ale Bisericii Ortodoxe Ruse au vizitat ţara noastră cu diferite prilejuri, în 1962 venind pentru a doua oară însuşi patriarhul Alexei. În mai multe rînduri, Prea Fericitul Patriarh Justinian a vizitat Biserica armeană a Georgiei, iar întîistătătorul acesteia, patriarhul-catolicos Efrem II, a vizitat Biserica noastră (ultima dată în 1968).

Cu Biserica Ortodoxă Bulgară, raporturile sînt de asemenea din cele mai bune şi mai strînse. Prea Fericitul Patriarh Justinian a vizitat Biserica soră bulgară în 1953 şi 1966. La rîndul său, fostul patriarh al Bisericii ortodoxe a Bulgariei, Chiril, a vizitat Biserica noastră în mai multe rînduri (1954, 1955, 1968 etc.).

Cu Biserica Ortodoxă Sîrbă s-au strîns de asemenea raporturile prin vizitele patriarhale reciproce. Astfel, în 1957 Prea Fericitul Patriarh Justinian, cu o delegaţie a Bisericii noastre, a vizitat Jugoslavia şi pe patriarhul Vichentie, la care a răspuns noul patriarh Gherman în octombrie-noiembrie 1962, cînd a vizitat ţara şi Biserica noastră.

Cu patriarhiile apostolice de Constantinopol, Alexandria, Antiohia şi Ierusalim, de asemenea am avut schimburi de vizite. Astfel, ţara noastră a fost vizitată în mai multe rînduri de patriarhul Alexandru III al Antiohiei (1951, 1953 etc.), apoi de patriarhul Hristofor al Alexandriei (1958).

În iulie 1963, cu prilejul împlinirii unui mileniu de la ridicarea primei mănăstiri mari din Muntele Athos, la care a participat şi o delegaţie a Bisericii noastre în frunte cu Prea Fericitul Patriarh, s-au putut întîlni întîistătătorii multor Biserici Ortodoxe, în frunte cu fostul patriarh ecumenic Athenagoras. În urma acestor noi legături, Biserica şi ţara noastră au fost vizitate de alţi conducători de Biserici. Astfel, în octombrie 1967 am primit vizita patriarhului ecumenic Athenagoras, în fruntea unei delegaţii de arhierei şi preoţi. La rîndul său, Prea Fericitul Patriarh Justinian a vizitat Patriarhia de Constantinopol, între 2 şi 6 mai 1968.

În iunie 1968, cu prilejul împlinirii a 20 de ani de la înscăunarea Prea Fericitului Patriarh Justinian, Biserica şi ţara noastră au fost vizitate de mai mulţi întîistătători de Bisericii Ortodoxe sau delegaţi ai acestora. (Prea Fericiţii Patriarhi Benedict al Ierusalimului, Efrem II al Gruziei şi Chi- Ieronim al Atenei, Pavel al Finlandei, Filaret al ril al Bulgariei, Înalt Prea Sfinţiţii Arhiepiscopi Kievului şi alţii.

Biserica Ortodoxă Română întreţine legături şi cu Bisericile vechi orientale, legături care s-au dezvoltat prin vizite reciproce. Astfel, Prea Fericitul Patriarh Justinian a vizitat Biserica Armeană în 1958 şi 1966, iar patriarhul armenilor, Vasken I, a vizitat Biserica noastră în anul 1965. Trebuie menţionată apoi şi vizita unei delegaţii a Bisericii etiopiene la noi, în noiembrie 1968, după ce în 1964 a făcut o vizită la Patriarhia noastră împăratul Etiopiei Haile Selassie I. În 1961 Î. P. S. Mitropolit Iustin al Moldovei şi Sucevei împreună cu vicarul Arhiepiscopiei Bucureştilor au vizitat Biserica din Malabar în India, iar reprezentanţi ai acestei Biserici au vizitat Biserica noastră în ultimii ani în mai multe rînduri.

De asemenea s-au reluat legăturile cu Biserica anglicană, arhiepiscopul de Canterbury, Michael Ramsey, vizitînd R. S. România în 1965, iar

(Continuare în pag. 4)

Adunarea Eparhială a Arhiepiscopiei Sibiului

Duminică, 3 decembrie 1972, a avut loc la Sibiu sesiunea anuală a Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Sibiului.

Astfel, la orele dimineţii în Capela Institutului nostru Teologic Universitar din Sibiu a avut loc Sf. Liturghie arhierească, săvîrşită de P. S. Episcop-vicar *Visarion,* înconjurat de un sobor de preoţi şi diaconi. Au fost de faţă Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului şi deputaţi eparhiali.

S-a trecut apoi în Aula Institutului Teologic, unde Î. P. S. Mitropolit *Nicolae* a deschis lucrările Adunării Eparhiale printr-o cuprinzătoare cuvîntare, în care a reliefat între altele „ritmul nou în care pluteşte astăzi corabia istoriei", ritm în care se desfăşoară şi viaţa Patriei, pentru înfăptuiri tot mai înalte, cît şi a Bisericii noastre.

Din plenul Adunării s-au trimis telegrame omagiale: Domnului *Nicolae Ceauşescu,* Preşedintele Consiliului de Stat, Domnului *Ion Gheorghe Maurer,* Preşedintele Consiliului de Miniştri, Domnului *Emil Bodnăraş,* Vicepreşedintele Consiliului de Stat, P. F. Părinte Patriarh *Justinian,* Domnului prof. *Dumitru Dogaru,* Preşedintele Departamentului Cultelor, Domnului *Gheorghe Nenciu,* Vicepreşedintele Departamentului Cultelor, şi Comitetului Naţional pentru Apărarea Păcii.

A urmat prezentarea rapoartelor şi anume: *Raportul general al Secţiilor Unite,* raportor P. C. prot. *I. Mihon* (Cîmpeni), care, în 11 capitole, s-a ocupat de activitatea generală a Arhiepiscopiei, ca de exemplu: Activitatea social-patriotică, activitatea pe plan extern, vizite ale unor delegaţii străine, misiuni în Arhiepiscopie etc.; *Raportul Secţiei bisericeşti,* raportor P. C. prot. *David Lazăr* (Tg. Mureş), care se ocupă de activitatea administrativă la Centrul arhiepiscopesc, la protopopiate şi parohii, de uniformizarea cultului, hirotoniri, mişcări de personal, salarizări, viaţa mănăstirească, distincţii, sancţiuni etc.; *Raportul Secţiei culturale,* raportor P. C, prot. *P. Boeriu* (Mediaş), care s-a ocupat de şcolile de învăţămînt teologic,

(Continuare în pag. 4)

P. S. Dr. Vasile Coman

Episcopul Oradiei — la 60 de ani

În ziua de 25 decembrie 1972 s-au împlinit 60 de ani de cînd în casa familiei Ioan şi Ioana Coman din comuna Deal, judeţul Alba, a văzut lumina zilei fiul „Vasile", actualul Episcop al de Dumnezeu păzitei Eparhii a Oradiei.

Slova cărţilor a deprins-o în satul natal, apoi liceul din Orăştie şi Academia Teologică din Sibiu, terminînd-o în anul 1934. Urmează cursurile Facultăţii de Ştiinţe Naturale din Cluj, iar în anul 1947 obţine titlul de doctor în Teologie, prin teza susţinută la Facultatea de Teologie din Bucureşti.

Preot de parohie (1936), profesor de religie, apoi paroh la Braşov-Cetate (1942) şi protopop de Braşov din 1957, este ridicat la treapta arhieriei la 13 decembrie 1970 şi sfinţit în Catedrala din Sibiu în ziua de 27 decembrie 1970. În ziua de 29 decembrie 1970 a fost întărit cu Decretul de Stat, iar în ziua de 10 ianuarie 1971 s-a săvîrşit instalarea la Oradea.

La acest popas sărbătoresc, rugăm pe milostivul Dumnezeu să dăruiască Prea Sfinţitului Episcop Vasile al Oradiei mulţi şi fericiţi ani, pentru a lucra în ogorul Bisericii şi Patriei. Pr. *T. P.*

INFORMAŢII

● În zilele de 1—3 noiembrie a. c., la Centrul arhiepiscopesc - Timişoara a avut loc examenul anual de capacitate preoţească. La sesiunea din anul acesta s-au prezentat 25 candidaţi, absolvenţi ai Institutului teologic de grad universitar din Sibiu, ai Seminarului teologic din Caransebeş şi ai Seminarului teologic special de la Curtea de Argeş. În urma examinării făcute înaintea sinodului mitropolitan format din Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului şi P. S. Episcop Teoctist al Aradului, toţi candidaţii au fost declaraţi reuşiţi.

● În după amiaza zilei de sîmbătă, 25 noiembrie 1972, a sosit într-o vizită frăţească la Arhiepiscopia Timişoarei şi Caransebeşului Eminenţa Sa dr. Kovács Lajos, Episcopul unitarian din Cluj, împreună cu soţia şi cu demnitari ai Consistoriului unitarian. Primiţi de Înalt Prea Sfinţitul Mitropolit Nicolae al Banatului, oaspeţii au vizitat Catedrala mitropolitană şi Colecţia de artă bisericească veche. Seara, în cinstea oaspeţilor s-a servit la reşedinţa mitropolitană o cină, la care au participat reprezentanţi ai unor culte din oraş şi membri clerici şi mireni ai Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei. În timpul mesei, Î. P. S. Mitropolit Nicolae a toastat în sănătatea oaspeţilor, exprimînd bucuria pricinuită de această vizită, care mărturiseşte despre bunele relaţii care există între cultele religioase din ţara noastră, relaţii bazate pe respect şi frăţească dragoste. Eminenţa Sa a răspuns, mulţumind pentru primirea făcută, prin care s-a vădit că iubirea frăţească este un fapt real care se răsfrînge şi asupra relaţiilor dintre cele două Biserici.

● Duminică, 26 noiembrie a. c., s-a făcut inaugurarea noii case parohiale din parohia Copşa Mică, protopopiatul Mediaş, în prezenţa unui mare număr de credincioşi. Vechea casă parohială a avut de suferit din cauza inundaţiilor din 1970.

● Luni, 27 noiembrie 1972, Î. P. S. nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului a primit, la reşedinţa mitropolitană din Sibiu, vizita frăţească a Eminenţei Sale dr. Kovács Lajos, Episcopul unitarian din Cluj, însoţit de doamna Kovács, soţia Eminenţei Sale, precum şi de curatorul general al Bisericii unitariene, dr. Barabásy László, şi profesorul de Teologie, dr. Erdő János.

Oaspeţii au vizitat Capela, Biblioteca şi Catedrala mitropolitană. În cinstea oaspeţilor clujeni Î. P. S. Mitropolit Nicolae a oferit o masă oficială, la care au mai participat Eminenţa Sa Domnul Episcop luteran din Sibiu Albert Klein, însoţit de dl. vicar Hermann Binder, precum şi P. C. vicar Tr. Belaşcu şi P. C. rector Is. Todoran.

În cuvîntul rostit, Î. P. S. Mitropolit Nicolae a subliniat bunele relaţii între Biserica Ortodoxă Română şi Biserica Unitariană, care se încadrează în contextul bunelor relaţii dintre cultele din România. Răspunzînd, Eminenţa Sa Domnul Episcop Kovács Lajos a exprimat mulţumiri pentru felul cum au fost primiţi, asigurînd pe Î. P. S. Sa de dragostea şi loialitatea credincioşilor unitarieni faţă de credincioşii ortodocşi români.

● Joi, 30 noiembrie 1972, Sf. Andrei fiind, în Catedrala mitropolitană din Sibiu s-a săvîrşit, în prezenţa Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, a angajaţilor de la Centrul arhiepiscopesc, a profeorilor şi studenţilor teologi, un parastas în amintirea vrednicului de pomenire mitropolit Andrei Şaguna.

Parastasul a fost slujit de P. S. Episcop-vicar Visarion, înconjurat de un sobor de preoţi şi diaconi.

La sfîrşit, studentul teolog Blajina Păun din anul IV a evocat personalitatea marelui mitropolit Şaguna.

● Duminică, 3 decembrie 1972, a avut loc Adunarea Eparhială a Arhiepiscopiei Timişoarei şi Caransebeşului. Lucrările Adunării au fost precedate de un Te-Deum, oficiat în biserica de lemn aflată în parcul reşedinţei mitropolitane, în cursul căruia s-a făcut şi hirotesia întru protopresbiter a conducătorilor oficiilor protopopeşti din Timişoara şi Deta, de curînd numiţi în această funcţie. După terminarea serviciului divin, cei prezenţi au trecut în sala de şedinţe unde Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului a declarat deschise lucrările sesiunii Adunării Eparhiale. S-a trecut apoi la citirea şi dezbaterea documentelor prezentate de Consiliul Eparhial care în comisii şi în şedinţă plenară au fost aprobate cu amendamentele făcute prin luările de cuvînt ale majorităţii participanţilor. Ca şi la deschidere, încheierea lucrărilor sesiunii Adunării Eparhiale s-a făcut de către Înalt Prea Sfinţia Sa printr-o cuvîntare în care a adus mulţumiri atît membrilor cît şi oaspeţilor pentru aportul adus prin luările de cuvînt din cursul dezbaterilor.

● Prăznuirea Sf. Ierarh Nicolae, miercuri, 6 decembrie 1972, s-a desfăşurat şi în acest an la Centrul arhiepiscopesc Sibiu potrivit tradiţiei. Această sărbătoare creştinească reprezintă şi ziua numelui ca şi ziua de naştere a Î. P. S. nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului.

Astfel, în cadrul rugăciunii de seara din ajunul praznicului, studenţii teologi împreună cu P. C. profesori, prin graiul P. C. rector *Is. Todoran,* au făcut urări de sănătate şi roade bogate Înaltului Arhipăstor. Răspunzînd, Î. P. S. Mitropolit *Nicolae* îndeamnă studenţii teologi să urmeze însuşirile de caracter ale Sf. Nicolae, credinţa sa curată şi fierbinte, blîndeţea, cumînţenia, disciplina liber sonsimţită, dragostea de Patrie.

A doua zi, în Catedrala mitropolitană s-a săvîrşit Sf. Liturghie arhierească de către P. S. Episcop-vicar Visarion, înconjurat de un sobor de preoţi şi diaconi, rostindu-se o rugăciune specială de mulţumire lui Dumnezeu pentru binefacerile revărsate asupra Arhipăstorului nostru.

Cu peste o sută de ani în urmă

Întîlnirea lui Avram Iancu cu tineretul din Aciliu-Sibiu

Aciliul este un sat vechi românesc, aşezat la mijlocul distanţei dintre Sibiu şi Alba Iulia. La doi kilometri de sat pe şoseaua naţională era un han străvechi, la care tineretul satului, băieţi şi fete, se adunau în Duminici şi sărbători, iar alături pe cîmpia întinsă se jucau copiii.

În primăvara anului 1872, trecea pe şosea spre Alba Iulia marele tribun revoluţionar de la 1848, Avram Iancu, venind de la Sibiu. În acest moment, pe cîmpia de lîngă han, un grup de copii, împărţiţi în două tabere, s-a luat la harţă. În acest timp unul dintre ei, în vîrstă de 17 ani, se plimba în sus şi în jos cu o carte în mînă, citind şi învăţînd.

Avram Iancu, apropiindu-se încet de grupul copiilor încăieraţi, ridică mîna în sus şi le vorbeşte: „Băieţi, nu vă bateţi ... noi românii avem şi aşa duşmani destui ...".

Copiii încetează răfuiala şi se uită curioşi la Iancu, care, arătînd spre tînărul de 17 ani cu cartea în mînă, le vorbeşte din nou: „Ar fi mai bine să învăţaţi ..., să învăţaţi mult, mult de tot, pentru că va sosi vremea cînd se va cere multă ştiinţă. Tinerime frumoasă a poporului meu! Eu văd viitorul şi văd rolul mare şi însemnat pe care-l veţi avea mîine şi răspunderea uriaşă ce va apăsa pe umerii voştri ...". Şi Iancu, privind în depărtare, continuă: „Eu văd viitorul, eu aud răsunetul plin de bucurii al timpurilor ce se apropie mereu şi atunci toţi se vor uni, fraţi de dincoace şi de dincolo de Carpaţi ... Ne vom uni cu toţii, toată suflarea românească se va uni pe veci"!

Şi arătînd din nou spre tînărul de 17 ani care se apropie de el a exclamat: „Iar tu prietenul meu eşti cuminte, tu mă înţelegi ... cultivă-ţi sufletul, dezvoltă-ţi mintea şi năzuieşte ca învăţînd şi muncind mereu să ajungi ca odată cînd te vei înfăţişa Măririi celui de Sus să poţi fi împăcat sufleteşte şi să poţi mulţumi Atotputernicului Dumnezeu pentru harul ce ţi l-a dat ...".

Tînărul de 17 ani, care nu era altul decît Nicolae Ivan, episcopul de mai tîrziu al Clujului, fixîndu-l pe Avram Iancu, se întoarce însufleţit către copii şi glăsuieşte:

„Băieţi, descoperiţi-vă capetele şi îngenunchiaţi înaintea lui Avram Iancu".

Iancu îi priveşte pe copii cu zîmbetul pe buze şi adîncit în gînduri porneşte mai departe la drum.

Aşa descrie întîlnirea tinerilor din Aciliu cu Avram Iancu, Domokos şi Baraga în romanul istoric „Avram Iancu" (pag. 459—460), apărut la Cluj în 1930.

Ceea ce a prevăzut marele tribun vizionar în primăvara anului 1872, s-a şi împlinit. În 1914, 43 de tineri din Aciliu au trecut Carpaţii şi s-au înrolat în armata română, luptînd pentru unitatea statală înfăptuită la 1 decembrie 1918, la Alba Iulia. Din cei 43 de luptători, 10 au căzut pe cîmpul de onoare. Cu prilejul Marii Adunări Naţionale de la Alba Iulia, care a hotărît Unirea Transilvaniei cu România, garda naţională din Aciliu a fost însărcinată cu paza desfăşurării acestui mare act istoric.

Prof. pens. *I. Vulcuţiu*

Legăturile Bisericii Ortodoxe Române...

(Urmare din pag. 2)

Prea Fericitul Patriarh Justinian vizitînd Anglia în 1966. De asemenea au început legăturile cu unele Biserici romano-catolice locale. De pildă cardinalul Francisc König, arhiepiscopul Vienei şi primat al Austriei, a vizitat Patriarhia Ortodoxă Română în 1967, iar Prea Fericitul Părinte Justinian i-a întors vizita în 1968.

În ultimii ani s-au întărit şi legăturile cu alte Biserici creştine din toată lumea, mai ales în cadrul Consiliului Ecumenic al Bisericilor, din care Biserica noastră face parte din 1961.

La toate acestea, mai adăugăm vizitele unor ierarhi şi teologi români făcute la diferite alte Biserici, schimburi de profesori de teologie, de studenţi şi de publicaţii bisericeşti. Toate aceste legături interortodoxe şi intercreştine au ridicat mult prestigiul Bisericii Ortodoxe Române în faţa întregii creştinătăţi.

Biserica noastră întreţine relaţii frăţeşti şi cu celelalte culte din ţara noastră. S-a ajuns astfel la un „ecumenism pe plan local", care constituie o importantă contribuţie la eforturile lumii actuale pentru întărirea păcii şi apropierii între oameni şi popoare.

Unul din domeniile de misiune creştină în care Biserica noastră a fost mereu prezentă şi a adus o contribuţie reală a fost lupta pentru apărarea păcii. Această acţiune de apărare a păcii a fost în centrul apostolatului social propovăduit şi pus în practică de Biserica noastră, ea fiind prezentă în toate acţiunile mari de apărare şi întărire a păcii. Cîţiva ierarhi şi preoţi ortodocşi români au făcut parte din delegaţiile ţării noastre la diferite congrese mondiale pentru dezarmare şi pace.

Pentru îndrumarea şi lămurirea credincioşilor noştri, toţi membrii Sf. Sinod au adresat în pastoralele lor de Paşti şi de Crăciun îndemnuri calde de a fi luptători hotărîţi pentru apărarea păcii. Ierarhi şi preoţi ortodocşi fac parte din Comitetul naţional pentru Apărarea Păcii, precum şi în Comitetele judeţene şi comunale. Cu toţii îşi aduc aportul lor sincer la realizarea acestui măreţ ideal al omenirii.

În acest fel, Biserica noastră îşi aduce contribuţia sa statornică de slujire a lui Dumnezeu şi de slujire a credinciosului, potrivit cu învăţătura Mîntuitorului nostru Iisus Hristos.

Trebuie remarcat şi faptul că toată această frumoasă activitate învăţătorească, sfinţitoare şi de conducere duhovnicească, desfăşurată în timpul arhipăstoririi Prea Fericitului Patriarh Justinian, a fost posibilă datorită condiţiilor de deplină libertate religioasă create de regimul nostru socialist. Statul nostru a venit în sprijinul Bisericii ori de cîte ori a fost nevoie. E deajuns să amintim faptul că Statul acordă salarii ierarhilor, profesorilor de la şcolile teologice, personalului administrativ de la centrele epahiale şi protopopeşti, de la şcolile teologice şi preoţilor. Casa de pensii şi ajutoare a salariaţilor Bisericii noastre asigură pensii clerului, precum şi condiţii de tratament şi odihnă în diferite staţiuni balneo-climaterice.

Statul acordă subvenţiile necesare pentru restaurarea numeroaselor monumente de artă bisericească, fie ortodoxe, fie ale altor culte.

În rezumat, putem spune că sub înţeleapta arhipăstorire a Prea Fericitului Patriarh Justinian, Biserica noastră a cunoscut o epocă nouă, plină de realizări şi fapte de seamă. Revenirea credincioşilor greco-catolici în sînul Bisericii strămoşeşti, noile şcoli teologice, revistele şi lucrările de teologie, canonizarea Sfinţilor români, restaurarea şi construirea de biserici, legăturile cu Bisericile Ortodoxe surori şi cu numeroase alte Biserici creştine, sprijinul Bisericii noastre pentru apărarea şi consolidarea păcii, sînt numai cîteva din marile realizări ale celui de al treilea patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

Sub călăuzirea Sf. Sinod, în frunte cu Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian, Biserica Ortodoxă Română îşi va continua cu aceeaşi rîvnă activitatea sa şi în viitor, avînd convingerea că vor urma alte fapte tot atît de rodnice. În felul acesta, vom continua munca şi strădaniile marilor noştri înaintaşi, care au ostenit şi s-au jertfit pentru binele Bisericii şi ţării lor. *Mircea Păcurariu*

† Preotul — prof. ILIE BELEUŢĂ

În ziua de 21 noiembrie 1972 a fost condus spre locul de veci, protopopul Ilie Beleuţă, fost profesor la fosta „Academie Teologică" din Sibiu şi consilier arhiepiscopesc onorific.

Ilie Beleuţă s-a născut în 2 martie 1878 în comuna Mîndra-Făgăraşului, din părinţi plugari. După ce a urmat şcoala elementară în sat şi-a continuat studiile la liceul „Andrei Şaguna" din Braşov, unde şi-a trecut şi examenul de bacalaureat. A urmat o vreme facultatea de ştiinţe din Bucureşti, secţia matematică, iar apoi Institutul Teologic din Sibiu, pe care-l absolvă în 1904. Pentru desăvîrşirea studiilor teologice continuă studiile la facultatea de Teologie. Reîntors acasă ocupă rînd pe rînd următoarele servicii: administrator la Institutul Teologic din Sibiu, econom cum se intitula atunci, profesor la liceul din Făgăraş, profesor la Şcoala normală (pedagogică) „Andrei Şaguna" din Sibiu, între anii 1920—1940, adică pînă la pensionare, profesor de istoria bisericească la Academia Teologică „Andreiană". Între timp a fost şi consilier arhiepiscopesc onorific. Hirotonit preot necăsătorit, în 1928 este hirotesit protopop.

A dezvoltat o frumoasă activitate cărturărească. Biograful lui Ilie Beleuţă, profesorul Dr. Mircea Păcurariu, de la Institutul Teologic din Sibiu, menţionează în Monografia Institutului Teologic, cîteva zeci de studii şi lucrări tipărite, dintre care unele de cea mai proaspătă actualitate cum sînt: Articol program despre unirea Bisericilor (1913), Piedicile unirii Bisericilor (1921). Sînt timpurile de faţă prielnice pentru unirea Bisericilor? (1921), Unitatea Bisericii (1922), Studii asupra creştinismului considerat ca legătură de unire între popoare (1924), Amintirile unui preot romano-catolic devenit preot ortodox (1927—1929), Biserica armeană (1917), Scurtă privire istorică asupra Bisericii răsăritene şi apusene (1929), Biserica ortodoxă rusească (1934), Istoricul sinodului I ecumenic de la Niceea (1926), Cele 39 articole de credinţă ale Bisericii anglicane (1936), Este Biserica anglicană catolică? (1934), Preoţii în Biserica anglicană (1937), Decretul de unire al Sinodului Florentin (1935), Notiţă biografică despre Marcu Eugenicul, Mitropolitul Efesului, apărătorul Ortodoxiei (1916), Învăţăturile sociale ale Evangheliei ş. a.

Prohodirea regretatului Ilie Beleuţă s-a făcut de un sobor de preoţi în comuna Mîndra, unde a trăit ca pensionar.

În numele Înalt Prea Sfinţitului Mitropolit Nicolae şi al Institutului Teologic din Sibiu, a dus cuvînt de preţuire păr. prof. Nicolae Neaga. Au mai vorbit protopopul R. Zaharia în numele preoţilor din protopopiatul Făgăraş, iar în calitate de foşti elevi: prot. Serafim Popescu, pr. Marcu Budac, pr. Şt. Tascianu şi parohul locului I. Dadu.

Răspunsurile liturgice au fost date de studenţi teologi (Beldean T., Bleahu R., Costescu I., Galea I., Munţiu D., Tira I. şi Zetea V.).

Cununa trimisă de Arhiepiscopia Sibiului a fost depusă pe mormîntul proaspăt deschis, de doi studenţi teologi, asemenea şi cununa trimisă de Institutul Teologic din Sibiu.

Participarea numeroasă a credincioşilor din localitate ca şi a preoţimii din jur, este un indiciu despre aprecierea de care s-a bucurat Ilie Beleuţă în rîndurile celor care l-au cunoscut.

Participant

Învăţături din Pildele lui Solomon

— *Cel ce mă ascultă (zice înţelepciunea) va trăi în pace şi linişte şi de rele nu se va teme (1, 33).*
— *Drept aceea mergi pe calea oamenilor celor buni şi păzeşte cărările celor drepţi (2, 20—22).*
— *Mila şi adevărul să nu te părăsească: leagă-le împrejurul gîtului tău, scrie-le pe tabla inimii tale. Atunci vei afla har şi bunăvoinţă înaintea lui Dumnezeu şi a oamenilor (3, 3—4).*
— *Fericit este omul care a aflat înţelepciunea şi bărbatul care a dobîndit pricepere (3, 12—13).*
— *Căile (înţelepciunii) sînt plăcute şi toate cărările ei sînt căile păcii (3, 17).*

Comuniunea iubirii creştine

Cînd eşti bine intenţionat în toate, cînd voieşti sincer să-l slujeşti pe Dumnezeu, apare în mod spontan dorinţa de comunicare. E firesc să simţi nevoia de a împărtăşi altora gîndul bun şi gîndurile Binelui. Dar această dorinţă este doar un început al vieţii în iubire. Iubirea propriu-zisă nu stă numai în împărtăşire. Iubirea este ceva mai mult. Este *Unire*. În acest înţeles, iubirea trece de la comunicare la *Comuniune*.

Comuniunea încetează să mai fie o dorinţă care poate sau nu să fie împlinită. Comuniunea este centrul de gravitate şi viaţa însăşi a iubirii. Trecerea de la comunicare la Comuniune, adică de la voinţa de a fi bun la însăşi bunătatea rîvnită echivalează cu ceea ce numim noi comuniune. *Comuniunea iubirii* este expresia energiei spiritului nostru în desfăşurare întru realizarea şi fructificarea binelui. Unirea este acţiune şi nu, cum s-ar părea, ceva static. Iubind pe altul, toate forţele noastre sufleteşti sînt concentrate în direcţia săvîrşirii binelui: ele stau într-o permanentă tensiune în lucrare.

Comuniunea este — tocmai de aceea — semnul unui suflet harnic, a unui spirit care stă de veghe la căpătîiul Scripturii Sfinte, împlinind legea de bază a ei: *Iubirea*. A fi în comuniune înseamnă a fi în afara posibilităţilor de a trăda cauza iubirii şi, implicit, indică integrarea în chip desăvîrşit a creştinului în sfera celei mai mari porunci dumnezeieşti. Cînd eşti în *Comuniunea iubirii* nu poţi fi nepăsător la condiţia ta de următor al lui Hristos, ci, dăruindu-te spre binele celor din jurul tău, cultivi tot ce poate împodobi şi înmulţi frumuseţea luminoasă a făpturii tale spirituale.

Diacon *G. Cernăuţeanu*

Adunarea Eparhială...

(Urmare din pag. 3)

de conferinţele preoţeşti, de activitatea editorială a Centrului arhiepiscopesc, de lucrarea predicatorială şi social-patriotică a preoţilor etc. — şi *Raportul Secţiei economice*, raportor Dl. *I. Georgescu* (Tîrnăveni), care a scos în lumină activitatea financiară a Centrului arhiepiscopesc, modul cum au fost gospodărite bunurile bisericeşti, sursele de venituri mai importante, ca şi cheltuielile mai deosebite, ca cele împreunate cu lucrările de la extinderea Bibliotecii mitropolitane şi a fabricii de lumînări, Catedrala din Sf. Gheorghe etc.

Rapoartele au fost aprobate, iar în cadrul dezbaterilor au luat cuvîntul următorii deputaţi: Dl. *P. Deji* (Făgăraş), P. C. prot. *I. Şarlea* (Sărmaş), Dl. *N. Popa* (Sighişoara), Dl. *C. Rucăreanu* (Sighişoara), Dl. *N. Fleşeriu* (Sîntimbru), Dl. *Gr. Braicu* (Topliţa), P. C. prof. pens. *S. Vlad* (Sibiu), P. C. prot. *V. Negrea* (Alba-Iulia), Dl. *T. Stoicheciu* (Sibiu), P. C. prot. *N. Todor* (Sibiu), P. C. vicar *Tr. Belaşcu* şi P. S. Episcop-vicar *Visarion*.

Subliniind că ceea ce s-a realizat şi în anul 1972 se datoreşte în primul rînd ataşamentului credincioşilor faţă de Biserica noastră ortodoxă şi Patria noastră dragă şi arătînd că în viitor „ne vom sili să înmulţim lucrurile bune şi să eliminăm aspectele negative", Î. P. S. Mitropolit *Nicolae* declară închise lucrările Adunării Eparhiale.

Munca

Munca este o plăcere
Cînd o faci la timp şi bine;
Ea-ţi aduce mîngîiere
Şi te scapă de suspine.

Munca este o virtute,
Faptă bună, fericire
Omului harnic în toate
Şi ţării sale cinstire.

Munca este o-ndrăzneală
Ce se-avîntă-n timp şi-n fire;
Cînd se face făr-pripeală
Omul află mulţumire.

Munca-n ţara noastră astăzi
E lucru mare, onoare;
Prin ea noi construim pacea,
Ce nimic n-o s-o doboare.

Ipolit Ciubotaru

REDACŢIA: Secţia culturală a Consiliului Arhiepiscopesc — Sibiu (Taxa poştală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu | 44.206 |

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

ANUL 121 Sibiu, 1 februarie 1973 Nr. 5—6

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA-IULIA ŞI SIBIU

PREŢUL INSERŢIUNILOR:
Un cm² 60 bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român,
Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL:
Pe un an: 24 lei
Pe 6 luni: 12 lei
Cont nr. 49.8.01

Omagiu Conducătorului ţării

Răsărit din obştea cea mare a poporului nostru, asemenea unui stejar falnic în mijlocul unui codru secular, Domnul Nicolae Ceauşescu, Preşedintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, întruchipează în personalitatea Domniei Sale, într-o armonioasă sinteză, trăsăturile fundamentale ale sufletului mare al poporului român: dragostea de om, dreptatea, cinstea şi omenia. Aceste înalte însuşiri morale, atît de necesare unei superioare convieţuiri umane, se desprind evident atît din viaţa nouă a poporului nostru, cît şi din relaţiile externe ale României socialiste, ceea ce a contribuit ca „numele bun" al Domnului Preşedinte al Consiliului de Stat al ţării noastre să crească necontenit, atît în ţară cît şi peste hotare.

Principiile pe care Patria noastră le-a aşezat la baza politicii sale externe şi pe care ea le promovează consecvent cîştigă tot mai mult teren în viaţa internaţională, fapt confirmat şi de consideraţia de care se bucură personalitatea Domnului Nicolae Ceauşescu, Preşedintele Consiliului de Stat, pe toate meridianele globului, consideraţie concretizată şi în apariţia în 9 ţări a unor lucrări legate de viaţa şi activitatea Domniei Sale. Astfel de lucrări au apărut în Franţa, două volume (ianuarie 1971 şi mai 1971), în Italia, două volume (aprilie—mai 1971 şi martie 1972), două ediţii în Japonia (septembrie 1971 şi iunie 1972) şi cîte un volum în: Finlanda (iunie 1971), R. F. a Germaniei (noiembrie 1971), Brazilia (noiembrie 1971), Argentina (aprilie 1972), Israel (iunie 1972) şi Belgia (octombrie 1972).

De stimă şi preţuire deosebită se bucură Domnul Preşedinte al Consiliului de Stat, Nicolae Ceauşescu, în sînul poporului nostru, cu ale cărui aspiraţii spre mai bine şi-a identificat întru totul viaţa. Aceste simţăminte de care se bucură Conducerea Patriei noastre, personal Domnul Preşedinte al Consiliului de Stat, din partea noastră a cetăţenilor, din partea tuturor fiilor ţării au ţîşnit ca o făclie cum nu se poate mai luminoasă la sfîrşitul lunii ianuarie a. c., cu prilejul împlinirii a 55 de ani de viaţă şi 40 de ani muncă asiduă, pusă în slujba intereselor obşteşti de către Domnul Nicolae Ceauşescu, Preşedintele Consiliului de Stat.

Ca un ales omagiu adus Conducătorului ţării noastre cu prilejul acestei duble aniversări din viaţa Domniei Sale se înscrie şi conferirea de către Senatul Universităţii din Bucureşti Domnului Nicolae Ceauşescu, Preşedintele Consiliului de Stat, a înaltului titlu de Doctor Honoris Causa *al Universităţii din Bucureşti, pentru merite excepţionale în lupta de eliberare socială şi naţională a poporului român, pentru rodnica activitate consacrată afirmării României în viaţa internaţională, pentru triumful cauzei păcii şi colaborării în întreaga lume.*

Ne stăruie permanent în minte nostalgica şi semnificativa evocare pe care Conducătorul Patriei noastre a făcut-o în cuvîntarea rostită în Aula Universităţii din Bucureşti, vineri, 26 ianuarie 1972, cînd a spus: „În acest moment nu aş putea să nu-mi amintesc de părinţii mei, de cei care mi-au dat viaţa şi de la care am învăţat să fiu drept, cinstit, să fiu întotdeauna om de omenie".

Se ştie că un popor nu poate zbura spre un viitor mai luminos dacă rupe cu trecutul său istoric, sens în care şi alte pasaje din menţionata cuvîntare a Domnului Preşedinte Nicolae Ceauşescu sînt cît se poate de grăitoare.

„Multe jertfe a trebuit să dea poporul nostru în îndelungata sa istorie milenară. Dar, înfruntînd cu eroism, fără teamă, toate greutăţile, a găsit în sine forţa de a rămîne întotdeauna el însuşi". Sau: „În caracterul poporului român, în dorul său nestins de libertate şi neatîrnare se regăsesc întruchipate înaltele virtuţi ale strămoşilor noştri; dîrzenia, mîndria şi înţelepciunea dacilor şi romanilor, eroismul şi neînfricarea lui Decebal şi Traian". De aceea, „un popor cu o asemenea istorie glorioasă va fi întotdeauna animat de dorinţa de a trăi liber, independent, stăpîn pe destinele sale, de a avea relaţii frăţeşti, de prietenie şi colaborare cu vecinii săi, cu toate naţiunile lumii".

„În tot ceea ce voi întreprinde — accentuiază Domnul Preşedinte al Consiliului de Stat al ţării noastre — voi fi călăuzit de vrerea poporului meu şi voi face totul ca viaţa lui să fie tot mai îmbelşugată şi fericită . . .", ceea ce vedem că se şi înfăptuieşte sub ochii noştri.

*

În telegrama trimisă Domnului Nicolae Ceauşescu, Preşedintele Consiliului de Stat, la împlinirea vîrstei de 55 ani, de Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului se spune între altele: „Vă asigurăm că — aşa cum în trecut Biserica Ortodoxă din Transilvania a fost alături de popor — sîntem şi astăzi însufleţiţi de un cald patriotism şi sprijinim în mod integral marile aspiraţii şi realizări ale poporului român sub conducerea Domniei Voastre, pentru dezvoltarea multilaterală a Patriei noastre scumpe, una, liberă şi independentă".

Sînt simţămintele clerului şi credincioşilor din Arhiepiscopia de Alba Iulia şi Sibiu, ale Ierarhilor, clerului şi credincioşilor din întreaga Biserică Ortodoxă Română cu prilejul acestei sărbătoreşti aniversări din viaţa Conducătorului ţării noastre.

T. R.

Din activitatea recentă a ţării noastre pentru întărirea păcii în lume

România socialistă desfăşoară cu perseverenţă, prin reprezentanţii ei, în toate organismele internaţionale o activitate susţinută şi consecventă pentru promovarea marilor idealuri de colaborare, progres şi pace între toate popoarele lumii.

Am înregistrat cu satisfacţie aprecierile unor personalităţi reprezentative ale vieţii internaţionale la adresa politicii externe a României. Vizitele întreprinse de Domnul Preşedinte al Consiliului de Stat, Nicolae Ceauşescu, într-o serie de ţări de pe toate meridianele globului, găzduirea şi în ultimele luni ale anului trecut a mai multor consfătuiri cu caracter internaţional în ţara noastră, cît şi înscrierea pe agenda celei de-a 27-a sesiuni a Adunării Generale O.N.U. a unor puncte iniţiate de România sînt doar cîteva aspecte din intensa şi bogata activitate pe care ţara noastră a desfăşurat-o mai recent pentru promovarea bunelor relaţii între popoare şi întărirea păcii în lume.

Aşa de pildă, la cea de-a 27-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U. a fost adoptată în unanimitate iniţiativa ţării noastre, privind „creşterea rolului O.N.U. în menţinerea şi întărirea păcii şi securităţii internaţionale, în dezvoltarea colaborării dintre toate naţiunile, în promovarea normelor dreptului internaţional dintre state". Iniţiativa amintită a fost mult apreciată de statele membre ale O.N.U., care au salutat-o ca „o nouă manifestare a eforturilor susţinute şi utile ale guvernului român de a contribui la destinderea internaţională şi promovarea înţelegerii între toate naţiunile" (Otto Borch, reprezentantul Danemarcei), ca „un proiect de multă vreme recunoscut ca necesar de către majoritatea statelor noastre" (Saul Rae, reprezentantul Canadei).

De asemenea, ţara noastră a participat direct, în calitate de coautoare, la elaborarea a 32 de rezoluţii privind dezarmarea, securitatea internaţională, sprijinirea prin eforturi comune a ţărilor în curs de dezvoltare, decolonizare şi o serie de probleme juridice, sociale şi umanitare care privesc toate popoarele.

În Declaraţia asupra întăririi securităţii internaţionale se cuprind o serie de principii pentru care ţara noastră a militat întotdeauna, dovedindu-se ca o apărătoare fermă a normelor şi valorilor justiţiei şi eticii internaţionale, a dreptului fiecărui popor de a-şi hotărî singur soarta, de-a se dezvolta liber şi nestingherit la adăpost de forţă sau ameninţarea cu forţa.

Cît de semnificative, de sănătoase şi de necesare pentru paşnica dezvoltare a vieţii internaţionale sînt în această privinţă şi următoarele principii, pe care le desprindem din *Declaraţia solemnă comună* a Republicii Socialiste România şi Republicii Islamice Pakistan, publicată cu prilejul vizitei în Pakistan a Domnului Nicolae Ceauşescu, Preşedintele Consiliului de Stat, în prima jumătate a lui ianuarie 1973, şi anume:

— Dreptul inalienabil al fiecărui popor de a decide soarta sa şi de a-şi alege sistemul său politic, economic, social corespunzător voinţei şi intereselor sale proprii, fără nici un amestec din afară.

— Dreptul sacru al fiecărui stat la libertate, independenţă şi suveranitate naţională.

— Dreptul inerent al fiecărui stat suveran de a folosi bogăţiile sale naturale şi toate celelalte resurse conform intereselor sale.

(Continuare în pag. 3)

Gînd de mulţumire către Dumnezeu

Este o floare cu harul nemuririi, minunat de fragedă, frumoasă ca însăşi tinereţea, dulce ca bucuria de a trăi într-o primăvară care nu se mai sfîrşeşte. Înmugureşte doar printre trandafirii din vîlcelele inimii; se deschide, ca un surîs de copil fericit, numai la căldura şi lumina dragostei. Altă ţarină nu-i prieşte, că se ofileşte degrab şi se trece ca o suflare de vînt, ca un sunet de clopot în serile cu denii.

Uneori creşte pe mormintele triste şi tăcute. Acolo, timidă şi nebăgată în seamă, zîmbeşte o clipă şi lăcrimează în liniştea de taină a ţintirimului, scuturîndu-şi petalele veştede.

Cum se cheamă această gingaşă floare?

Floarea a fost botezată: Recunoştinţa.

Binefacerea şi Recunoştinţa!

Învăluită în tăcere, necunoscută şi nevăzută, recunoştinţa e prezentă pretutindeni unde viază binefacerea.

Marele şi veşnicul nostru făcător de bine este Dumnezeu.

Pămîntul şi cerurile, orînduirile măreţe şi armonia lumilor, buna întocmire a vieţii şi Pronia, toate sînt roadele înţelepciunii şi puterii Lui. Pentru toate binefacerile dărniciei Sale cele pentru noi, recunoştinţa noastră, oricît de vie, de fierbinte, de mişcătoare ar fi, nu poate să-l preamărească după cuviinţă.

Drept aceea, îţi mulţumim, Făcătorule a toate, că ne-ai „zidit într-un chip atît de minunat“ (Ps. 138, 14), că sîntem făptura Ta cea mai aleasă, zămislită din lumină şi flacără, din soare şi lut, din foc şi din pămînt.

Ţie ţi se cuvine toată cinstea şi închinăciunea, pentru scînteile talanţilor gîndirii şi cuvîntului, minţii şi simţurilor, sănătăţii şi îndemînării la muncă, sporului în virtute şi darului neistovit de bine, căci „prin harul lui Dumnezeu sînt ceea ce sînt“ (I Cor. 15, 10).

Te lăudăm, Atotîndurate, pentru darurile lumii acesteia şi harul celeilalte; pentru toate cîte am luat de la Tine şi cele ce încă vom mai primi, pentru fiece zi ce ne-o dăruieşti şi încă pentru binele şi fericirea semenilor noştri, precum scrie Apostolul: „Fraţilor, nu încetez a mulţumi pentru voi“ (Efes. 1, 16).

Iov — părintele răbdării — ne învaţă, prin pătimirile sale, să-ţi înălţăm mărire şi din certări şi nenorociri. Bogat foarte fiind, nu contenea a-ţi mulţumi; ajuns sărăcit, părăsit de toţi ai săi, zvîrcolindu-se plin de răni şi bube pe grămada de gunoi, neclătinat în credinţă, şi pentru aceasta binecuvînta al Tău nume.

Asemenea lui, şi noi în rele întîmplări aflîndu-ne, te vedem, printre lacrimi, atotbunule, şi-ţi simţim iubirea care ne cheamă la trezvie sufletească, îndreptare, mîntuire. Nepătrunsele Tale căi, milă sînt şi dreptate, lumină şi adevăr. Tu cerci inima şi o lămureşti cu foc. Mînia Ta este îndurare, mustrarea Ta, izbăvire, încercarea Ta, binecuvîntare; pedeapsa Ta, iertare, judecata Ta, răsplată; rana Ta, balsam şi vindecare. Cine cunoaşte gîndul Tău? Cine e sfetnicul Tău? Scrisu-s-a undeva pentru noi: „Domnul ceartă pe cel pe care-l iubeşte şi ca un părinte pedepseşte pe feciorul care îi este drag“ (Pilde 3, 12).

Te mărim că ne trimiţi ploi line, văzduh prielnic, primăveri cu flori, veri calde, toamne îmbelşugate de rod, ierni blînde.

Mărire Ţie în veci pentru pacea lumii!

În ce chip se cuvine nouă a mulţumi Binefăcătorului pentru slăvitele Sale binefaceri revărsate cu prisosinţă asupra noastră? Tulburat, Psalmistul se întreba: „Ce voi răsplăti Domnului pentru toate cîte mi-a dat mie?“ (Ps. 115, 3).

Şi Apostolul ne învaţă să-I mulţumim, întîi cu cuvîntul: „Cîntaţi în inimile voastre lui Dumnezeu, mulţumindu-I în psalmi, în lăudări şi în cîntări duhovniceşti“ (Col. 3, 16).

Şi încă ne arătăm simţămîntul de recunoştinţă făcînd semenilor ceea ce Prea Bunul ne face nouă. Să imităm pe Domnul, să întoarcem cu aceeaşi măsură, îndrăgind şi binefăcînd aproapelui, precum nouă, Tatăl nostru.

Recunoştinţa stă, deci, şi se desăvîrşeşte prin slujirea Domnului şi a oamenilor, prin faptele credinţei lucrătoare prin iubire (Gal. 5, 6). Ea înseamnă o lacrimă ştearsă, o inimă tristă mîngîiată, un surîs de frate celui necăjit, o mînă întinsă celui poticnit. Şi încă mai înseamnă: Să împărtăşeşti jalea fratelui tău — Omul — să te mişte durerea şi bucuria lui, să te înduioşezi în faţa năpastei lui şi grabnic să-l ajuţi. Căci scris este: „Bună este rugăciunea cu ... milostenie şi dreptate“ (Tobit 12, 8).

Oarecînd regele Ezechia „s-a îmbolnăvit de moarte şi s-a rugat Domnului şi Domnul l-a miluit şi i-a dat semn. Însă Ezechia n-a fost recunoscător pentru binefacerea, care i s-a făcut, căci s-a semeţit în inima lui“ (II Paral. 24, 25). Vindecat de boala sa, el s-a mîndrit, întru duhul trufiei înălţîndu-se.

Şi noi facem de multe ori asemenea. Ne mîndrim cu ceea ce firesc nu ne aparţine.

Suflete al meu, spune cît bine ţi-a făcut ţie Dumnezeu şi înalţă cîntare de mulţumire!

Ţie Doamne, părinţilor noştri trupeşti şi sufleteşti, Patriei noastre dragi şi tuturor binefăcătorilor, ştiuţi şi neştiuţi Vă datorăm viaţa şi sănătatea, darurile fireşti şi mai presus de fire, talentul şi învăţătura, truda şi meşteşugul, belşugul şi norocul, liniştea şi fericirea; tot ceea ce sîntem şi avem. Cu cuvîntul şi cu fapta pentru toate mulţumind, ne împlinim cea mai sfîntă datorie către pururea pomeniţii noştri Binefăcători.

Dă, o, Doamne al puterilor, ca-n livada frumuseţii din inima noastră să crească minunat floarea cu bună mireasmă a Recunoştinţei şi să umple lumea cu roadele sale!

Pr. *Gh. Oneţiu*

Sfînta Taină a Mirului

În practica ortodoxă, celui botezat i se administrează imediat Sf. Taină a Mirului. Prin aceasta i se împărtăşeşte darul Sf. Duh, care îi este necesar noului botezat pentru a putea creşte şi a putea să se întărească în noua viaţă spirituală în care a intrat prin Botez.

Învăţătura şi practica ortodoxă în legătură cu această Sf. Taină, precum şi temeiurile lor biblice, se prezintă în felul următor:

Însuşi Mîntuitorul anunţă aşezarea acestei Sf. Taine prin cuvintele: „Cel ce crede în mine, precum a zis Scriptura: rîuri de apă vie vor curge din pîntecele lui. Iar aceasta a zis-o despre Duhul pe care aveau să-l primească acei ce cred în el. Căci încă nu era (dat) Duhul, pentru că Iisus încă nu fusese preaslăvit“ (Ioan 7, 38—39). Ele vorbesc limpede despre împărtăşirea Sf. Duh celor ce vor crede, adică celor botezaţi, care este posibilă numai după pogorîrea Sf. Duh la primele Rusalii.

La anunţarea clară a acestei Sf. Taine se adaugă confirmarea practicării ei de către Sf. Scriptură. Căci la F. Ap. 8, 14—17, se atestă împărtăşirea acestei Taine samaritenilor: „Iar apostolii din Ierusalim, auzind că Samaria a primit cuvîntul lui Dumnezeu, au trimis la ei pe Petru şi pe Ioan, care, coborînd, s-au rugat pentru ei, ca să primească Duh Sfînt, căci nu se pogorîse încă peste nici unul dintre ei, ci erau numai botezaţi în numele Domnului Iisus. Atunci îşi puneau mîinile peste ei şi ei luau Duh Sfînt“ (F. Ap. 8, 14—17).

Din acest text rezultă că la început Sf. Taină a Mirului se împărtăşea numai de către Sf. Apostoli şi anume prin punerea mîinilor şi numai celor ce primiseră deja Botezul creştin.

Acelaşi lucru rezultă şi din textul de la F. Ap. 19, 1—6.

Din F. Ap. 8, 14—17, rezultă că Sf. Taină a Mirului era uneori împărtăşită la un timp mai îndelungat după Botez, dar ea trebuie împărtăşită imediat după primirea Botezului. Acesta rezultă din cuvintele Sf. Apostol Pavel: „Să nu întristaţi Duhul cel Sfînt al lui Dumnezeu, întru care aţi fost pecetluiţi pentru ziua răscumpărării“ (Efes. 4, 30). „Ziua răscumpărării“ nu înseamnă aici ziua Învierii Domnului, în care s-a făcut răscumpărarea omenirii căzute în păcat, ci ziua în care ei au fost răscumpăraţi subiectiv prin primirea Botezului creştin. De unde rezultă că „pecetluirea“ cu Sf. Duh s-a făcut deodată cu Botezul.

Întrucît după ce s-a mărit numărul creştinilor, n-a mai fost cu putinţă s-o administreze numai Sf. Apostoli, Sf. Taină a Mirului este administrată — încă din primele timpuri creştine — şi de către presbiteri (preoţi) ca delegaţi ai Sf. Apostoli, respectiv ai episcopilor ca urmaşi ai Sf. Apostoli.

De asemenea, s-a făcut o adaptare a formei de împărtăşire a acestei Sf. Taine, potrivită cu posibilităţile de azi: nu se mai împărtăşeşte prin punerea mîinilor, ci prin ungerea cu Sf. Mir.

Această adaptare nu schimbă nimic din esenţa Sf. Taine a Mirului. Ea îşi are temeiul în faptul că Sf. Apostol Pavel numeşte această Sf. Taină „ungere“ şi „pecetluire“ cînd zice: „Iar cel ce ne întăreşte pe noi împreună cu voi în Hristos şi ne-a uns pe noi este Dumnezeu, care ne-a pecetluit pe noi şi a dat arvuna Duhului, în inimile noastre“ (II Cor. 1, 21—22). De asemenea, Sf. Apostol Ioan o numeşte „ungere“ în cuvintele: „Iar voi ungere aveţi de la cel Sfînt şi ştiţi toate ... Cît despre voi, ungerea pe care aţi luat-o de la el rămîne întru voi şi n-aveţi trebuinţă ca să vă înveţe cineva, ci precum ungerea lui vă învaţă despre toate şi învăţătura aceasta adevărată este“ (I Ioan 2, 20—27).

Formula care se rosteşte la împărtăşirea acestei Sf. Taine este următoarea: „Pecetea Darului Duhului Sfînt“. Ea este alcătuită din texte biblice ce stau în legătură cu această Sf. Taină (II Cor. 1, 21—22; Efes. 4, 30; F. Ap. 2, 38).

Sfinţirea mirului este rezervată episcopilor, capi ai Bisericilor autocefale. Adunaţi în mare sobor, aceştia săvîrşesc sfinţirea mirului în Joia Mare, după ce l-au pregătit dintr-o mulţime de substanţe aromate.

Dar cu toate că are temeiuri clare în Sf. Scriptură, unii credincioşi creştini nu admit această Sf. Taină. Această atitudine a lor încearcă s-o justifice în modul următor:

Se susţine de pildă că această Sf. Taină n-ar fi menţionată în Sf. Scriptură, care ar pomeni cel mult despre „punerea mîinilor“, dar nicidecum despre ungerea cu mir. Ca atare, Sf. Taină a Mirului este o inovaţie care nu poate fi apreciată nici măcar ca provenind de la Mîntuitorul, cu atît mai puţin ca o Taină.

Dar această obiecţiune se dovedeşte neîntemeiată. Caracterul de Taină al Mirungerii rezultă din faptul că ea împărtăşeşte pe Sf. Duh. Pe de altă parte, tot ceea ce este inovaţie în cadrul acestei Sf. Taine este numai forma în care este administrată astăzi. Or, această inovaţie: înlocuirea „punerii mîinilor“ cu ungerea cu mir sfinţit s-a făcut din motive binecuvîntate şi în deplină potrivire cu partea lăuntrică a Tainei. Dacă lucrarea de comunicare a Sf. Duh în credincios prin această Taină este numită de către Sf. Scriptură *ungere,* atunci nu constituie nici o greşeală înlocuirea punerii mîinilor cu ungerea cu mir, pe care îl sfinţesc numai cei cărora le-a fost rezervat dreptul de a administra această Sf. Taină prin punerea mîinilor. Esenţialul în această Sf. Taină este împărtăşirea Sf. Duh, iar ungerea este identică în fond cu punerea mîinilor. Ele se deosebesc numai în ce priveşte forma, iar în ce priveşte fondul sînt identice, pentru că ambele au acelaşi efect: comunicarea Sf. Duh.

În al doilea rînd, contrarii acestei Sf. Taine obiectează: această pretinsă Taină nu este necesară, pentru că cei botezaţi au primit deja în Botez pe Sf. Duh. În acest sens, se provoacă la textele scripturistice de la Ioan 3, 6 şi I Cor. 6, 11.

Dar ei scapă din vedere faptul că Botezul şi Mirungerea sînt două Sf. Taine deosebite una de alta. Ca atare, ele împărtăşesc daruri deosebite: prin Botez se dă darul Sf. Duh spre iertarea păcatului strămoşesc şi a păcatelor personale, iar prin Mirungere se dă darul Sf. Duh cu ajutorul căruia cel botezat poate să crească şi să se întărească în viaţa cea nouă primită prin Botez.

De aceea, textele respective (F. Ap. 2, 38; 8, 14—17; 19, 1—6) vorbesc aparte despre Botez şi aparte despre Mirungere, subliniindu-se şi necesitatea acesteia din urmă alături de Botez.

În al treilea rînd, cei ce nu admit Mirungerea obiectează: Sf. Duh poate fi împărtăşit chiar şi unor oameni nebotezaţi, deci cu atît mai mult poate fi comunicat şi fără această pretinsă Taină a Mirungerii. Ca justificare, se provoacă la F. Ap. 10, 44—48, în baza căruia trag concluzia: prin urmare, împărtăşirea Sf. Duh nu este legată de vreo Taină, nici nu este condiţionată de primirea mai întîi a Botezului.

Recunoaştem că Sfîntul Duh poate fi împărtăşit credinciosului şi pe altă cale decît aceea a Sfintelor Taine. Dar aceasta o face Dumnezeu numai excepţional; El poate face excepţii, cum a făcut în cazul arătat de textul de mai sus, sau cum a făcut la Cincizecime, cînd a împărtăşit Sf. Apostoli pe Sfîntul Duh în chip de limbi ca de foc, şi nu prin Botez cu apă.

Însă în mod obişnuit, Dumnezeu împărtăşeşte credinciosului pe Sfîntul Duh prin Sf. Taine. Cît priveşte împărtăşirea Sf. Duh necesară celui botezat, pentru ca acesta să poată să crească şi să se întărească în viaţa cea nouă primită prin Botez, aceasta a fost săvîrşită prin Sf. Taină a Mirului încă în timpul Sf. Apostoli.

C. Sîrbu

Conferire de medalii

Miercuri, 10 ianuarie 1973, la orele 10, în salonul de recepţii al reşedinţei mitropolitane din Sibiu, a avut loc solemnitatea înmînării Medaliei „25 de ani de la proclamarea Republicii" unor înalţi ierarhi, şefi de culte şi slujitori ai cultelor de diferite confesiuni, din judeţele Sibiu, Braşov, Harghita, Alba şi Vîlcea.

Medaliile au fost conferite de Consiliul de Stat al Republicii Socialiste România prin Decretul nr. 480/1972, căruia i-a dat citire reprezentantul Departamentului Cultelor.

Înmînarea medaliilor a făcut-o delegatul conducerii Departamentului Cultelor, care a felicitat călduros pe cei medaliaţi, dorindu-le să sprijine cu acelaşi zel patriotic şi cu înaltă conştiinţă civică aşezarea şi dezvoltarea vieţii celei noi din Patria noastră.

Au primit medalia aniversară: Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, P. S. Episcop-vicar Visarion Răşinăreanu, P. C. vicar arhiepiscopesc Tr. Belaşcu, P. C. rector Dr. Is. Todoran, P. C. prof. onorar Dr. S. Vlad, P. C. profesori Dr. Milan Şesan şi Dr. Gr. Marcu, P. C. secretar şef Const. Voicu de la Institutul Teologic Universitar din Sibiu, P. C. protopopi P. Boeriu (Mediaş), N. Cantor (Alba Iulia), Pompiliu Dumbravă (Sf. Gheorghe), P. C. prot. pens. As. Marcovici şi Victor Negrea, P. C. pr. I. Florea (Braşov) şi A. Teodorescu (Blaj), — iar din cinul monahal: P. Cuv. Arhimandriţi Ioan Dinu (M-rea Brîncoveanu — Sîmbăta de Sus) şi Emilian Birdaş (Catedrala Reîntregirii bisericeşti — Alba Iulia).

P. C. protopopi Lazăr David (Tg. Mureş) şi I. Dragolea (Sighişoara) le-a fost înmînată aceeaşi distincţie în cadrele solemnităţii desfăşurate la Cluj.

La Sibiu, în cadrele aceleiaşi solemnităţi, medalia a mai fost conferită: P. S. Episcop Iosif al Rîmnicului şi Argeşului, P. C. vicar eparhial pr. Dumitrescu şi P. Cuv. maici Mihaela Ghişoiu, stareţa Mănăstirii Hurezu.

Au primit de asemenea medalia aniversară şefi şi slujitori ai altor culte, în frunte cu: P. S. Episcop Marton Aron (rom.-cat. Alba Iulia), Eminenţa Sa Episcopul Albert Klein (ev. lut., Sibiu), Monseniorul Iakob Antal, episcop auxiliar rom. cat. (Alba Iulia), Dl vicar şi prorector Dr. Hermann Binder (Sibiu), Rev. rector Dr. Iozsef Nemeczek (Alba Iulia) etc.

În numele celor medaliaţi au vorbit I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului, Em. Lor Episcopii Albert Klein, Iakob Antal, prof. ref. Szabó Carol şi prot. unit. Szász Denes, exprimînd calde mulţumirii Conducerii de Stat pentru distincţia acordată şi încredinţînd-o că şefii şi slujitorii cultelor vor contribui şi în viitor, cu rîvnă sporită, la propăşirea Patriei socialiste, la cimentarea unităţii poporului nostru.

La masa de amiază, cei distinşi cu medalia aniversară au fost oaspeţii Arhipăstorului nostru.

În cursul mesei, care a avut loc la Institutul Teologic, s-au rostit toasturi pentru Conducerea de Stat, pentru Dl Preşedinte Nicolae Ceauşescu, pentru înfrăţirea între culte şi între naţionalităţile conlocuitoare din ţara noastră, pentru prosperitatea crescîndă a Patriei socialiste şi pentru pacea a toată lumea.

R.

Din activitatea recentă a ţării noastre pentru întărirea păcii în lume

(Urmare din pag. 1)

— Egalitatea în drepturi a tuturor statelor, indiferent de mărime şi sistemul politic şi economic.

— Dreptul fiecărui stat de a participa, în condiţii de egalitate, la soluţionarea problemelor internaţionale care prezintă interes pentru el.

— Avantajul reciproc în cadrul cooperării dintre state în toate domeniile.

— Dreptul şi îndatorirea statelor, indiferent de sisitemele lor sociale şi politice, de a coopera între ele în diverse domenii în scopul menţinerii păcii şi securităţii şi al progresului economic şi social al tuturor naţiunilor.

— Neamestecul, sub nici o formă şi sub nici un pretext, în afacerile interne sau externe ale altor state.

— Respectarea inviolabilităţii frontierelor de stat şi a integrităţii teritoriale a statelor.

— Obligaţia statelor de a se abţine, în relaţiile lor internaţionale, de la orice fel de constrîngere de ordin militar, politic, economic sau de altă natură şi de la ameninţarea cu forţa sau folosirea forţei, sub orice pretext sau în orice împrejurare, împotriva oricărui stat ş. a.

Sînt cunoscute, de asemenea, eforturile consecvente ale conducerii Patriei noastre în scopul convocării Conferinţei ţărilor din Europa pentru securitate, colaborare şi pace, care a şi început lucrările pregătitoare în toamna anului trecut la Helsinki (Finlanda).

O altă trăsătură a politicii externe a statului nostru a fost permanenta preocupare de a sprijini prin acţiuni concrete lupta popoarelor Africii, Asiei şi Americii Latine pentru dreptul la dezvoltare economică şi culturală, pentru apărarea fiinţei lor naţionale, pentru lichidarea rămăşiţelor dominaţiei coloniale.

România a luat parte activă — prin reprezentanţii ei la cea de-a 27-a sesiune a O.N.U. — la întocmirea şi dezbaterea unui şir de documente menite să pună în aplicare hotărîrile cu privire la acordarea independenţei popoarelor coloniale, pentru lichidarea practicilor odioase ale apartheidului şi inegalităţilor rasiale. „Atît în O.N.U., cît şi în afara organizaţiei, simţim puternic sprijinul material, moral şi politic acordat de România popoarelor asuprite ale Africii, celorlalte popoare ale „lumii a treia", luptei lor juste, ajutor pentru care sîntem profund recunoscători poporului şi Guvernului României" — a subliniat în legătură cu aceasta Mamudou Thiam, secretar executiv al Organizaţiei Unităţii Africane pe lîngă O.N.U.

Putem spune deci că, prin acţiunile şi iniţiativele sale din ultimul timp, România socialistă a demonstrat încă odată dorinţa sa de a contribui la îmbunătăţirea climatului de încredere, stimă şi cooperare paşnică, la edificarea unei lumi în care războaiele şi politica de forţă să fie pe deplin înlăturate.

F. Costea

Sărbătorirea „Telegrafului Român"

Împlinirea a 120 de ani de apariţie neîntreruptă a „Telegrafului Român" a fost marcată la Centrul nostru arhiepiscopesc din Sibiu prin două momente mai deosebite.

Astfel, la sfîrşitul predicii sale de Duminică, 14 ianuarie 1973, rostită în Catedrala mitropolitană, P. C. cons. Gh. Papuc a făcut în faţa credincioşilor prezenţi la Sf. Liturghie o scurtă prezentare a acestei gazete, cu o vîrstă aşa de venerabilă.

În chip special însă acest eveniment aniversar din viaţa „Telegrafului Român" a fost subliniat în adunarea festivă care a avut loc în Aula Institutului Teologic Universitar din Sibiu, Duminică, 4 februarie 1973, după Sf. Liturghie, la care au participat: Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, P. S. Episcop-vicar Visarion, P. C. vicar Tr. Belaşcu, P. C. rector Is. Todoran, P. C. consilieri şi angajaţi de la Centrul arhiepiscopesc, P. C. profesori de la Institutul Teologic, studenţi teologi.

Programul a fost deschis printr-un scurt cuvînt al P. C. rector *Is. Todoran*, după care corul studenţilor teologi a interpretat compoziţia bisericească: Sfînt, Sfînt, Sfînt, de Gh. Cucu.

Pe marginea evenimentului aniversat, o reuşită conferinţă a susţinut apoi P. C. pr. prof. *M. Păcurariu*, care, după ce face un scurt istoric al publicaţiilor româneşti din Transilvania, se opreşte şi asupra celor trei perioade mai distincte din viaţa „Telegrafului Român", al cărui scop de *„căpetenie* — după cum specifica un document de la începutul apariţiei sale — *va fi a atinge şi a desbate mai cu osebire interesele proprii şi trebuinţele de căpetenie ale poporului român şi a împărtăşi orice fapte şi întîmplări adevărate şi vrednice de ştiut din ţinuturile, oraşele şi satele unde se află români"*.

Este demn de reţinut din expunerea menţionată că, asemenea Îndrumătorului bisericesc, şi la „Telegraful Român" a predominat, pînă în 1918, aspectul naţional, cultural, economic şi social din viaţa românilor transilvăneni faţă de cel bisericesc, redactorii din această perioadă, oameni de mare vază din acel timp şi care au fost prezentaţi pe rînd de vorbitor, străduindu-se să respecte programul stabilit gazetei de mitropolitul Şaguna, în condiţiile de asuprire ale stăpînirii habsburgice.

(Continuare în pag. 4)

ION NECULCE

— 300 DE ANI DE LA NAŞTEREA SA —

S-au împlinit la sfîrşitul anului trecut 300 de ani de la naşterea celui mai talentat cronicar român moldovean, Ion Neculce, care prin valoarea şi frumuseţea operei sale umple de căldură patriotică, de oglindire vie şi de înţelepciune străbună literatura istorică românească.

Această aniversare din viaţa marelui nostru cronicar ne oferă potrivit prilej să încrestăm cîteva aspecte din viaţa şi opera sa.

Ion Neculce se trage dintr-o familie boierească din Moldova. Rămas orfan de tată, îşi petrece o parte din copilărie în Muntenia, crescut de bunica din partea mamei. La vîrsta de 19 ani se întoarce în Moldova, unde ocupă demnităţi înalte: *vornic* şi apoi — în vremea luminatului domn Dimitrie Cantemir, ajunge *mare hatman* (comandant de oştire). După lupta de la Stănileşti (1711) pribegeşte timp de 9 ani prin Rusia şi Polonia. Reintrînd în drepturi, se întoarce în patria sa în vremea lui Nicolae Mavrocordat, unde trăieşte pînă la anul 1745.

După o viaţă de lupte şi fapte eroice în slujba ţării, spre bătrîneţe scrie cronica sa: *„Letopiseţul Ţării Moldovei, de la Dabija-Vodă pînă la a doua domnie a lui Constantin Mavrocordat" (1661—1743)*. Această lucrare este premearsă de 42 legende istorice, adunate sub titlul: *„O samă de cuvinte"*.

Letopiseţul cuprinde întîmplări şi fapte din numeroase domnii, lăsînd un loc important domniei lui Dimitrie Cantemir, căruia i-a fost devotat şi a cărui politică — de eliberare de sub turci şi alianţă cu Rusia, el a susţinut-o. Neculce descrie faptele celor 82 de ani *„din auzitele celor bătrîni boieri"*, iar cele mai multe, din peste 50 de ani, sînt întîmplări trăite în mare parte de el, scrise *„din a sa ştiinţă"*.

Cele 42 de legende cuprind *„o seamă de istorii mai alese"* culese *„din bătrîni"*, cu fapte din viaţa unor domnitori, mai ales: Ştefan cel Mare, Petru Rareş, Vasile Lupu şi Gheorghe Ştefan; întîmplări cu boieri (Spătarul Milescu, logofătul Tăutu), sau chiar cu oameni de jos.

Întreaga cronică a lui Ion Neculce este străbătută de un puternic simţămînt patriotic, căci toate mai întîi *„au fost scrise în inima sa"*, după cum însuşi mărturiseşte la început. Paginile ei, scrise cu un dar de mare povestitor asemenea lui Ion Creangă şi M. Sadoveanu, în frumos şi curgător grai popular moldovenesc, cu pilde, cu sentinţe morale şi proverbe bătrîneşti, sînt pline de învăţăminte şi îndemnuri sănătoase.

Cronica lui Ion Neculce deci dăruieşte cititorilor, pe lîngă o cunoaştere a faptelor istorice ale trecutului, o oglindire vie a epocii aceleia şi o desfătare şi o hrană sufletească ziditoare. De aceea opera lui a stîrnit şi stîrneşte ecouri din cele mai însemnate în creaţiile literaturii noastre, ca de pildă, poemele lui Bolintineanu: *Daniil Sihastru, Mănăstirea Putna, Mama lui Ştefan cel Mare*, etc.; *Vasile Alecsandri: Dumbrava Roşie, Altarul Mănăstirii Putna, Visul lui Petru Rareş, Movila lui Burcel*, sau unele din romanele lui M. Sadoveanu, ca *Zodia Cancerului* etc. Toate acestea au fost inspirate, unele direct, iar altele au puncte de plecare şi motive din opera lui Neculce.

Aniversînd cei 300 de ani de la naşterea cronicarului Ion Neculce, gîndul ne duce încă odată la toţi vrednicii noştri înaintaşi, care ne-au lăsat fapte măreţe din trecutul poporului nostru, din care ne luminăm şi ne hrănim sufleteşte, pentru a ne iubi cu mai multă căldură Patria şi poporul, căci numai astfel le cinstim după cuviinţă amintirea.

Pr. *I. Fulea*

Sf. Liturghie arhierească la Blaj

Duminică, 31 decembrie 1972, în catedrala Sf. Treime din Blaj a avut loc îndătinata Sf. Liturghie arhierească, slujită, din încredinţarea Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului care a fost reţinut la Sibiu, de P. S. Episcop-vicar Visarion. P. S. Sa a fost însoţit de P. C. vicar Tr. Belaşcu, P. C. cons. Gh. Papuc şi P. C. arhid. I. Bolog, iar la Sf. Liturghie a mai fost înconjurat de C. preoţi: A. Teodorescu (Blaj I), I. Cărpinişan (Blaj II), V. Mărginean (Blaj III) şi alţi preoţi din împrejurimi.

Răspunsurile au fost date de corul Catedralei mitropolitane din Sibiu, condus de vrednicul lui dirijor, P. C. prof. Gh. Şoima, ceea ce a imprimat o notă deosebită acestei Sf. Liturghii. Întrucît era chiar odovania (încheierea) marelui praznic al Naşterii Domnului, la priceasnă corul a interpretat un mănunchi din minunatele noastre colinde, care au fost mult gustate de credincioşii prezenţi în catedrală.

Bucuriei pricinuite credincioşilor blăjeni de slujba arhierească, precum şi de prezenţa corului sibian i-a dat glas C. pr. *A. Teodorescu* (Blaj I), care — după ce exprimă, la sfîrşitul Sf. Liturghii, mulţumiri în numele credincioşilor — subliniază importanţa marelui eveniment patriotic: Aniversarea a 25 de ani de la proclamarea Republicii.

În cinstea acestei aniversări a fost oficiat şi un Te-Deum.

A vorbit apoi P. C. vicar *Tr. Belaşcu*, care tălmăceşte cîteva semnificaţii al Crăciunului, după care exprimă bucuria împreunei-trăiri a fraţilor de aceeaşi limbă, regăsiţi în Biserica Ortodoxă Română.

„Actul de la 1948 — spune P. C. Sa — a fost măreţ, pentru că ne-a adus pe toţi credincioşii români în corabia Bisericii ortodoxe, în care am fost cu toţii înainte de 1700. Nu mai sîntem „noi" şi „voi" şi, aşa cum s-a putut constata şi la Sf. Liturghie de astăzi, avem aceeaşi slujbă, aceleaşi rugăciuni, aceleaşi cîntări, în aceeaşi dulce limbă, românească. Iată pentru ce bucuria noastră a fost deplină astăzi."

Cuvînt de învăţătură şi îndemn a rostit apoi P. S. Episcop-vicar *Visarion*, care împărtăşeşte credincioşilor regretul Î. P. S. Mitropolit Nicolae de a nu fi putut să fie de faţă, cît şi preţuirea Î. P. S. Sale pentru credincioşii blăjeni.

În continuare, P. S. Sa zăboveşte cu deosebire asupra triplei semnificaţii a zilei care urma şi anume:

a — Anul Nou, care ne aminteşte şi de înnoirea noastră prin harul divin, de înlocuirea patimilor prin virtuţi;

b — Tăierea împrejur, care ne arată că la înnoirea vieţii nu se ajunge decît prin străduire şi adesea prin jertfă, şi

c — Sf. Vasile cel Mare, care este exemplu viu de viaţă înnoită, de vieţuire minunată pe care se cuvine s-o urmăm şi noi.

La agapa care urmat, au vorbit P. C. prot. *S. Silveşan*, în numele protopopiatului Aiud, dl. *Gh. Horhat*, în numele credincioşilor, P. C. cons. *Gh. Papuc*, P. C. vicar *Tr. Belaşcu* şi P. S. Episcop-vicar *Visarion*.

Sf. Liturghie arhierească, înfrumuseţată de răspunsurile corului mitropolitan din Sibiu, precum şi cuvîntările care s-au rostit, au constituit deci un nou şi binecuvîntat prilej de zidire creştinească şi patriotică a credincioşilor blăjeni.

400 de ani de la zidirea bisericii fostei Mănăstiri Coşuna-Bucovăţul Vechi

Miercuri, 6 decembrie 1972, la Centrul arhiepiscopesc din Craiova a avut loc sărbătorirea împlinirii a 400 de ani de la zidirea bisericii — monument istoric — fostei Mănăstiri Coşuna (astăzi Bucovăţul Vechi), în jurul căreia a fost construită Şcoala de cîntăreţi bisericeşti şi Seminarul teologic din Craiova.

Evenimentul a fost subliniat printr-o şedinţă festivă, prezidată de P. S. Episcop Nestor Severineanul, Locţiitor de Arhiepiscop al Craiovei şi Vicar al Sf. Mitropolii a Olteniei, în cadrul căreia s-au făcut o seamă de comunicări.

Au participat angajaţii Centrului Arhiepiscopesc, preoţi, profesorii şi elevii seminarişti din Craiova etc.

Erau de faţă de asemenea reprezentantul Departamentului Cultelor şi ai autorităţilor locale de stat, directori de arhive şi muzee, profesori de specialitate ş. a.

Deschizînd şedinţa, P. S. Episcop Nestor a spus între altele:

Azi avem plăcuta bucurie şi prilejul rar de a sărbători împlinirea a 400 de ani de la zidirea bisericii Coşuna-Bucovăţ. După cum se cunoaşte este cea mai veche zidire din Craiova, ce se păstrează pînă astăzi, aproape în forma originală. Din a doua jumătate a veacului al XVI-lea, aici, în lunca Jiului, dăinuieşte acest altar de închinăciune, altar de cultură românească, monument de arhitectură, de artă şi de civilizaţie românească din veacul respectiv.

Pentru însemnătatea monumentului de atunci, pentru însemnătatea pe care a avut-o în decursul a patru veacuri, pentru însemnătatea lui de astăzi, pentru semnificaţia pe care Conducerea ţării o acordă unor astfel de fundaţii, noi, pentru a populariza valoarea istorico-culturală a monumentului de la Coşuna-Mofleni, am organizat această festivitate.

În continuare, P. S. Episcop-vicar Nestor susţine comunicarea: *„Ctitorii principali ai Mănăstirii Bucovăţ"*, în care arată că în secolul al XV-lea, sub Alexandru Mircea Voievod, Stepan, un sfetnic ce a deţinut şi funcţia de Mare Ban al Craiovei, a zidit în vara anului 1572 monumentala biserică de la Mofleni. La această operă a fost ajutat de fiul său Pîrvu, care în cele din urmă a ajuns mare logofăt al Ţării Româneşti.

Aşadar, în istoria Patriei noastre au rămas aceşti doi ctitori ai Bucovăţului: Stepan, Marele Ban al Craiovei, şi Pîrvu, care s-a înrudit cu familia lui Alexandru voievod. Acesta ar fi dat chiar ajutor la săvîrşirea sfîntului locaş.

În rîndul ctitorilor de la Bucovăţ s-a înscris la loc de cinste şi marele Mihai Viteazul, cel care a unit poporul român de pe teritoriul Daciei, într-o singură ţară.

A vorbit apoi P. C. pr. D. Bălaşa, care a prezentat comunicarea: *Profilul istoric al Mănăstirii Coşuna-Bucovăţul Vechi*, în care, după succinte consideraţii privitoare la cetatea daco-romană Pelendava, a arătat cum o parte din materialul acestui castru a fost folosit de către strămoşii lui Stepan — Marele Ban al Craiovei, care se înrudeau cu Mircea cel Bătrîn, la zidirea pe malul Jiului a Mănăstirii Coşuna, deteriorată probabil în timpul domnitorului Mihnea cel Rău şi refăcută în anul 1572 de către Stepan şi fiul său Pîrvu.

Valoarea monumentului istoric Bucovăţul Vechi constă în faptul că păstrează portretele membrilor familiei lui Alexandru voievod, ale ctitorilor bisericii, precum şi *Cronica murală*, unică în Ţara Românească, scrisă în limba slavonă, în anul 1574.

În continuare, P. C. prof. Ilie Brătan, vorbeşte despre *Valori* artistice la *Mănăstirea Coşuna-Bucovăţ*, în care a descris amănunţit arhitectura, dar mai ales pictura acestui locaş de închinare, executată între anii 1574—1579.

P. C. pr. Petre Constantinescu, directorul Seminarului teologic din Craiova, a prezentat comunicarea: *Zodiacul în pictura de la biserica Bucovăţul Vechi*, arătînd motivul pentru care semnele zodiacale au fost îngăduite să apară în pictura noastră bisericească, subliniind faptul că Biserica noastră a combătut presupusa influenţă pe care zodiile le-ar avea asupra vieţii oamenilor.

Ultima comunicare a fost făcută de P. C. prof. Ion Ionescu cu tema: *Pelendava — vechea vatră a Mănăstirii Bucovăţul Vechi*, în care emite părerea că numirea Pelendava ar însemna Cetatea pelenilor, a crescătorilor de cai, un trib dac.

În programul aniversării pe care o semnalăm au fost cuprinse şi o seamă de puncte cu caracter artistic, în expunerile făcute subliniindu-se grija pe care trebuie s-o avem permanent faţă de vechile noastre monumente bisericeşti, adevărate comori ale evlaviei şi creaţiei poporului nostru, precum şi sumele mari pe care statul nostru le investeşte pentru conservarea lor.

Pr. *Petre Constantinescu*

Sărbătorirea „Telegrafului Român"

(Urmare din pag. 3)

Telegraful Român a militat de asemenea pentru formarea unei limbi literare româneşti unitare, în care scop a reprodus numeroase articole literare din România Literară, Steaua Dunării, Convorbiri Literare şi alte publicaţii din celelalte două provincii româneşti.

Începînd cu 1876 gazeta a început să apară chiar cu un supliment literar, întitulat: „Foişoara Telegrafului Român", la care referindu-se în chip special, în nr. 5 din „Convorbiri Literare" 1877, marele Eminescu scria: „De un an şi mai bine a început să iasă la lumină, pe lîngă foaia politică „Telegraful Român", o foaie literară. Aceasta din urmă numită „Foişoara Telegrafului Român" se îndeletniceşte mai cu seamă cu răspîndirea ştiinţelor practice, trebuitoare poporului... Ea e menită a pune în mîna învăţătorului sătesc şi a preotului o lectură, scrisă româneşte de-a dreptul, lesne de înţeles şi folositoare".

Vorbitorul a prezentat de asemenea şi alte aspecte privitoare la ridicarea obştei româneşti căreia se adresa, precum şi celelalte două perioade ale „Telegrafului Român" dintre anii 1918—1948 şi din 1948 pînă astăzi.

În continuare, stud. *M. Munteanul* din anul II a citit un fragment dintr-un articol din Telegraful Român consacrat Unirii Principatelor din 1859, stud. *D. Ciobotea* din an. III, fragmente din două articole privitoare la Marea Adunare de la Alba Iulia, din 1 decembrie 1918, care a consacrat Unirea Transilvaniei cu România, şi stud. *N. Streza* din an. IV un fragment dintr-un articol apărut în „Telegraful Român" din 1963, privitor la Reîntregirea Bisericii Ortodoxe Române.

Corul studenţilor teologi interpretează melodia psaltică „Taina creştinătăţii".

În încheiere a luat cuvîntul Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, care subliniază importanţa celor 120 de ani de apariţie a „Telegrafului Român", atît pentru publicistica noastră bisericească, cît şi pentru cea românească în general.

Î. P. S. Sa reliefează cu deosebire două aspecte mai semnificative din lucrarea „Telegrafului Român" şi anume:

1. Sprijinirea pe care foaia a acordat-o străduaniei după unitate a românilor de pretutindeni într-un stat naţional, ca şi străduaniilor pentru unitatea noastră bisericească, fapte pe care „Telegraful Român" a avut bucuria să le vadă împlinite, precum şi

2. Sprijinirea rîvnei de dezvoltare, de progres a poporului nostru, pentru ca prin munca lui să se ridice pe trepte tot mai înalte de cultură şi civilizaţie.

Din acest motiv, conchidea Arhipăstorul nostru, această aniversare este pentru noi un îndemn ca, aşa cum înaintaşii noştri au muncit şi au luptat pentru ridicarea poporului din care făceau parte, şi noi să ne angajăm cu toată fiinţa în lucrarea de întărire a unităţii noastre bisericeşti, aducîndu-ne totodată contribuţia deplină la înfăptuirea idealurilor de astăzi ale poporului nostru, la înfăptuirea imperativelor majore ale omenirii întregi.

Învăţături din Pildele lui Solomon

— *Nu zăbovi a face bine celui ce are nevoie, cînd ai putinţa să-l ajuţi. Nu spune aproapelui tău: „Du-te şi vino, mîine îţi voi da" cînd poţi să-i dai acum (3, 28—29).*

— *Calea dreptilor e ca zarea dimineţii, ce se măreşte mereu pînă ce se face ziua mare. Iar calea celor fărădelege e ca întunericul, şi ei nici nu bănuiesc de ce se pot împiedica (4, 18—19).*

— *Păzeşte-ţi inima mai mult decît orice, căci din ea ţîşneşte viaţa (4, 23).*

— *Povaţa este un sfetnic bun şi legea o lumină, iar îndemnurile care dau învăţătură sînt calea vieţii (6, 23).*

— *De ceea ce se teme cel nelegiuit nu scapă, iar cererea celor drepţi (Dumnezeu) o împlineşte (10, 24).*

— *Cîntarul strîmb este urgisit de Domnul, iar cîntărirea dreaptă este plăcerea Lui (11, 1).*

— *Dacă vine mîndria, va veni şi ocara, iar înţelepciunea este cu cei smeriţi (11, 2).*

REDACŢIA: Secţia culturală a Consiliului Arhiepiscopesc Sibiu (Taxa poştală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale Sibiu | 44206 |

BIBL... ASTRA
...SIBIU

ANUL 121 Sibiu, 15 februarie 1973 Nr. 7—8

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA-IULIA ŞI SIBIU

PREŢUL INSERŢIUNILOR:
Un cm² 60 bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL:
Pe un an: 24 lei
Pe 6 luni: 12 lei
Cont nr. 49.8.01

Credinţa noastră

37. Sf. Impărtăşanie şi încheierea Sf. Liturghii

După rugăciunea „Tatăl nostru", vine momentul în care preotul şi credincioşii se împărtăşesc cu Trupul şi Sîngele Domnului şi Iisus se sălăşluieşte în fiinţa celor ce îl primesc cu credinţă, cu dragoste şi cucernicie. De aceea preotul binecuvintează, zicînd: „Pace tuturor" şi credincioşii răspund: „Şi duhului tău" — adică preotul şi credincioşii — cutremuraţi de „Cina cea de Taină" la care îi cheamă Mîntuitorul — înlătură toată grija, toată tulburarea, toată vrăjmăşia, tot ce este răutate, tot păcatul şi în liniştea sufletului, cu evlavie, bunătate şi închinare se apropie de sfîntul altar. Preotul continuă a zice: „Capetele noastre Domnului să le plecăm", şi credincioşii răspund: „Tie Doamne", mărturisind astfel prin cuvînt şi prin aplecarea capului întru smerenie că atît preotul cît şi credincioşii îşi dăruiesc întreaga fiinţă lui Hristos-Dumnezeu. În vreme ce credincioşii cîntă: „Tie Doamne", preotul se roagă în taină, mulţumind lui Dumnezeu-Tatăl, cel atotputernic şi mult milostiv, şi cerînd ca El să caute „spre cei ce şi-au plecat capetele lor" şi „cele puse înainte nouă tuturor spre bine" să le întocmească „după trebuinţa deosebită a fiecărnia" (în călătorie, boală etc.). Aceasta nu pentru că am fi vrednici (de ajutorul lui Dumnezeu şi de Sf. Impărtăşanie), ci „cu harul şi cu îndurările şi cu iubirea de oameni a Unuia Născut Fiului Tău, cu care eşti binecuvîntat, împreună cu Prea Sfîntul şi bunul şi de viaţă făcătorul Tău Duh . . .", căci Tatăl, Fiul şi Sfîntul Duh lucrează împreună mîntuirea noastră. În vreme ce credincioşii răspund: „Amin", preotul se roagă în taină ca Iisus Hristos, Dumnezeul nostru, Cel ce este în cer împreună cu Tatăl şi „aici" (în biserică, la altar) este „în chip nevăzut împreună cu noi", să-l învrednicească a se împărtăşi cu „preacuratul Tău Trup şi scumpul Tău Sînge" şi, prin el (preot), să se împărtăşească şi credincioşii de acest dumnezeiesc dar. Deci Sfînta Impărtăşanie se dă de Iisus Hristos prin slujitorii altarelor, căci Sfinţilor Apostoli şi urmaşilor lor (arhierei şi preoţi) — şi nu altora — a poruncit Mîntuitorul: „Faceţi aceasta spre pomenirea mea" (Luca 22, 19). Preotul însă — ştiind că e nevrednic de această dumnezeiască slujire şi că e slujitor al Domnului, nu după vrednicia sa (cine ar putea spune că e vrednic de aceasta?), ci prin harul lui Dumnezeu (I Corinteni 15, 10) — se roagă în taină cu întreită închinăciune: „Dumnezeule, curăţeşte-mă pe mine păcătosul şi mă miluieşte" (Curăţia sufletească a preotului a fost simbolizată şi prin spălarea mîinilor în timpul Axionului). Numai încredinţat de curăţia ce o primeşte de la Dumnezeu şi de milostivirea Domnului, preotul îndrăzneşte să zică cu glas mare: „Să luăm aminte, Sfintele Sfinţilor", ridicînd totodată Sfîntul Trup deasupra discului cu amîndouă mîinile şi făcînd cu Sf. Trup semnul Sf. Cruci în cele patru părţi ale discului. Aceasta închipuie răstignirea lui Iisus. E momentul cutremurător în care Iisus Hristos cel răstignit ne cheamă să ne împărtăşim cu Trupul şi Sîngele Lui. Dar Sfintele Daruri sînt pentru sfinţi, adică pentru aceia care duc o viaţă bineplăcută lui Dumnezeu, care s-au pregătit pentru aceasta prin Sf. Spovedanie, prin rugăciune, prin dragoste şi fapte bune. Adică nu numai pentru cei ce sînt Sfinţi, cei ce au ajuns la sfinţenia vieţii —, ci şi pentru credincioşii care merg pe calea virtuţii şi se străduiesc să păşească pe urmele Sfinţilor, să urmeze lui Hristos, fiecare după rîvna neostoită şi puterile sale. De altfel, cu conştiinţa că nimeni nu e cu adevărat sfînt, credincioşii răspund: „Unul Sfînt, unul Domn, Iisus Hristos, întru mărirea lui Dumnezeu-Tatăl, Amin", adică Sfînt cu adevărat este Iisus Hristos, care sfinţeşte pe toţi cei ce fac voia Lui cea Sfîntă şi care se împărtăşesc cu Trupul şi Sîngele Lui. Urmează pregătirea pentru Sf. Impărtăşire. În timp ce se împărtăşeşte preotul în altar, credincioşii cîntă chinonicul (priceasna) care exprimă comuniunea tuturor în preamărirea lui Dumnezeu. Preotul ridică Sf. Agneţ şi îl frînge în patru părţi (după tăietura în formă de cruce, făcută la Proscomidie), zicînd în taină: „Se sfărîmă şi se împarte Mielul lui Dumnezeu, Cel ce se sfărîmă şi nu se desparte, Cel ce se mănîncă pururea şi niciodată nu se sfîrşeşte, ci pe cei ce se împărtăşesc îi sfinţeşte." Adică Iisus Hristos cel ce s-a jertfit pentru noi este Pîinea vieţii, este veşnic, deci nu se sfîrşeşte niciodată, e întreg în fiecare parte şi fărămitură şi ne sfinţeşte prin împărtăşire. Apoi le aşează cu miezul în sus pe sf. disc, partea cu IIS(us) spre răsărit, partea cu HS spre apus, partea cu NI spre miazănoapte şi partea cu KA spre miazăzi (deci în formă de cruce). Aceasta ne aminteşte de „frîngerea pîinii" la Cina cea de Taină (Luca 22, 19) şi simbolizează răstignirea şi moartea Domnului. Aşezarea părticelelor în patru puncte cardinale arată că jertfa de pe Cruce a adus-o Mîntuitorul pentru toţi oamenii din cele patru părţi ale lumii. Apoi preotul ia partea cu IIS, face cu ea Sf. Cruce deasupra potirului şi o pune în potir, zicînd: „Plinirea potirului credinţei Sfîntului Duh" (Amin). Preotul primeşte apă caldă de la diacon (sau de la crîsnic), o binecuvintează („Binecuvîntată este căldura sfinţilor Tăi, totdeauna, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin") şi o toarnă în chipul crucii, zicînd: „Căldura credinţei plină de Duhul Sfînt. Amin." Prin punerea părticelei IIS în potir se împreună Sf. Trup cu Sf. Sînge în amîndouă fiind Iisus cel răstignit, iar prin apa caldă se reprezintă momentul cînd din coasta lui Iisus cel răstignit, împunsă cu suliţa de un ostaş, „a ieşit sînge şi apă" (Ioan 19, 34). Căldura e şi semnul vieţii, „puterea dătătoare de viaţă a Trupului şi Sîngelui Domnului". Căldura înseamnă de asemenea „credinţa fierbinte", cu care trebuie să ne apropiem de Sf. Impărtăşanie. Această credinţă vine de la Sf. Duh şi cere şi încrederea noastră deplină în Iisus Hristos. După aceasta preotul pune în palma dreaptă (pe burete) părticica HS (dacă sînt mai mulţi preoţi, părticica HS e tăiată cu copia în atîtea bucăţi cîţi preoţi slujesc spre a se împărtăşi fiecare), zicînd: „Cinstitul şi Prea Sfîntul Trup al Domnului, Dumnezeului şi Mîntuitorului nostru Iisus Hristos se dă mie preotului (N) spre iertarea păcatelor mele şi spre viaţa de veci." Înainte de a se împărtăşi se roagă: „Cred Doamne şi mărturisesc că Tu eşti cu adevărat Hristos, Fiul lui Dumnezeu celui viu" . .. (mărturiseşte astfel credinţa în Iisus Hristos), „că acesta este însuşi Prea Curat Trupul Tău şi acesta este însuşi Scump Sîngele Tău". De asemenea preotul se recunoaşte a fi păcătos şi nevrednic, cerînd de la Mîntuitorul să-i ierte greşelile şi să-l învrednicească a se împărtăşi cu sf. Taine „spre iertarea păcatelor şi spre viaţa de veci". Apoi se roagă: „Cinei Tale celei de taină, Fiul lui Dumnezeu, astăzi părtaş mă primeşte . . .", mărturisind ca tîlharul: „Pomeneşte-mă Doamne întru împărăţia Ta." Şi încheie cu ruga ca Sf. Impărtăşanie să nu-i fie spre osîndă, „ci spre tămăduirea sufletului şi a trupului". Aflîndu-se în faţa lui Iisus Hristos, preotul mărturiseşte cu inimă înfrîntă şi duh smerit că este nevrednic de dumnezeiescul dar al Trupului şi Sîngelui Domnului şi se roagă împreună cu tîlharul de pe cruce pentru mîntuire prin milostivirea Domnului. Şi cu adevărat cine, oricît de îmbunătăţită viaţă ar avea, se poate socoti vrednic a se împărtăşi cu Trupul şi Sîngele Mîntuitorului? Alergăm toţi la mila cea mare a lui Hristos şi întru pocăinţă cerem binecuvîntarea Sa, darurile Sale cereşti, nevoindu-ne să împlinim cît mai deplin voia Lui cea sfîntă.

După aceea preotul (sau preoţii) se împărtăşeşte cu Sf. Trup al Domnului. Apoi fiecare preot se împărtăşeşte de trei ori din Sf. Potir „cu Cinstitul şi Sfîntul Sînge al Domnului şi Dumnezeului şi Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, spre iertarea păcatelor mele şi spre viaţa de veci. Amin." Şi ştergîndu-şi buzele şi Sf. Potir, zice: „Iată s-a atins de buzele mele şi va şterge fărădelegile mele şi de păcatele mele mă va curăţi."

Dacă nu sînt credincioşi de împărtăşit, preotul pune în Sf. Potir părţile NI şi KA, rostind rugăciunile: „Învierea lui Hristos văzînd, să ne închinăm Sfîntului Domnului Iisus" . . .; „Luminează-te, luminează-te noule Ierusalime, că slava Domnului peste tine a răsărit . . "; „O Paştile cele mari şi preasfinţite Hristoase . . .", „dă-ne nouă să ne împărtăşim cu Tine mai cu adevărat în ziua cea neînserată a împărăţiei Tale." — Aceste rugăciuni arată că punerea în Sf. Potir a părţilor NI şi KA închipuie învierea lui Hristos. Preotul se împărtăşeşte cu Domnul cel răstignit şi înviat, întru nădejdea că va ajunge să se împărtăşească în împărăţia cea veşnică de vederea măririi Lui cei dumnezeieşti. După aceasta preotul toarnă în Sf. Potir miridele (părticelele pentru Născătoarea de Dumnezeu, cele 9 cete ale Sfinţilor şi cele pentru vii şi morţi), zicînd: „Spală, Doamne, păcatele celor ce s-au pomenit aici, cu Cinstit Sîngele Tău, pentru rugăciunile Sfinţilor Tăi." Apoi mulţumeşte lui Dumnezeu că l-a învrednicit de primirea Sf. Taine şi cere să-i îndrumeze viaţa pe calea cea bună, pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu şi ale tuturor Sfinţilor.

Dacă sînt credincioşi de împărtăşit, preotul — după ce s-a împărtăşit — nu pune în Sf. Potir părţile NI şi KA, nici miridele, ci ia „cele două sfinte părţi NI şi KA din Sfîntul Trup", le taie în bucăţele mici (ca să ajungă pentru împărtăşirea acestor credincioşi) şi le pune în Sfîntul Potir. Pe sf. Disc rămîn numai părticelele (scoase la Proscomidie), care se numesc miride, pentru Preasfînta Născătoare de Dumnezeu, pentru cele nouă cete de Sfinţi, pentru vii (episcopi, conducători, credincioşi) şi morţi. Miridele nu se toarnă în Sf. Potir, decît după ce s-a săvîrşit împărtăşirea credincioşilor. Aceasta pentru că — după cum am mai spus — numai Sf. Agneţ e Trupul lui Hristos. Miridele nu sînt Trupul lui Hristos, ci reprezintă pe cei pomeniţi şi pe cei pentru care s-au adus. De aceea preotul care din greşală a turnat miridele în Sf. Potir înainte de împărtăşirea credincioşilor şi din această greşală ar ajunge să împărtăşească pe cineva cu miride şi nu cu părţile NI şi KA, acesta să ştie că acel credincios a rămas neîmpărtăşit cu Trupul Domnului şi el însuşi a săvîrşit păcat de moarte, pentru că n-a fost atent la rînduiala, după care e deosebire mare între Sf. Trup al Domnului şi miride. Un astfel de preot este osîndit şi în cer şi pe pămînt.

Preotul (preoţii) se împărtăşeşte din partea HS, pentru că preotul reprezintă pe Hristos-Preotul

(Continuare în pag. 2)

Sfînta Împărtăşanie...

(Urmare din pag. 1)

(Arhiereul) cel Mare. Credincioşii se împărtăşesc din părţile NI şi KA, de la Sf. Agneţ, pentru că Nica (limba greacă) înseamnă în româneşte „biruitor", adică credincioşii sînt aceia pe care Mîntuitorul i-a adus la El, la început prin Sfinţii Apostoli, apoi pînă astăzi prin ierarhii şi preoţii Bisericii. Deci în credincioşii din toate părţile lumii se arată biruinţa lui Hristos, căci ei trăiesc în duhul lui Hristos. Ierarhii, preoţii şi credincioşii se împărtăşesc cu Trupul şi Sîngele Domnului şi astfel devin „un trup" duhovnicesc, adică mădulare ale Bisericii lui Hristos, în care lucrează Duhul lui Hristos.

Preotul iese cu Sf. Potir în uşile împărăteşti şi cheamă pe credincioşi: „Cu frică de Dumnezeu, cu credinţă şi cu dragoste să vă apropiaţi." Apoi rosteşte cu credincioşii rugăciunile pentru Sf. Împărtăşanie: „Cred Doamne şi mărturisesc...", „Cinei Tale celei de taină" ..., „Nu spre judecată sau spre osîndă...". După aceea fiecare credincios primeşte din Potir cu linguriţa Sf. Trup şi Sînge al Domnului „spre iertarea păcatelor şi spre viaţa de veci" — în timp ce strana cîntă: „Cinei Tale" sau „Trupul lui Hristos primiţi...". Linguriţa închipuie cleştele cu care un serafim a atins cu un cărbune aprins buzele proorocului Isaia. După ce sînt împărtăşiţi toţi credincioşii, ei rostesc după preot rugăciuni de mulţumire pentru că au fost învredniciţi de împărtăşirea cu Sfintele Taine şi făgăduiesc a vieţui după voia cea sfîntă a Domnului.

După aceasta preotul binecuvintează din uşile împărăteşti cu Sf. Potir pe credincioşi zicînd: „Mîntuieşte, Dumnezeule, poporul Tău şi binecuvintează moştenirea Ta." — În vreme ce credincioşii cîntă: „Am văzut lumina cea adevărată, am primit Duhul cel ceresc" ..., preotul pune în Sf. Potir miridele şi alte fărîmături de pe Sf. Disc sau de pe antimis. Apoi tămîiază Sf. Potir, zicînd de trei ori: „Înalţă-te peste ceruri, Dumnezeule, şi peste tot pămîntul mărirea Ta." După aceea, avînd sf. Potir (acoperit) deasupra Sfîntului Disc (cu acopereminte, steluţă, copie şi linguriţă), preotul se întoarce de la altar şi rosteşte din uşile împărăteşti: „Totdeauna, acum şi pururea şi în vecii vecilor" (Credincioşii: Amin). Duce Sf. Disc şi Sf. Potir şi le pune pe proscomidier, tămîind de trei ori. Cuvintele: „Înalţă-te peste ceruri...", „Totdeauna, acum şi pururea...", reprezintă înălţarea Domnului la cer, dar ne aminteşte şi de făgăduinţa Mîntuitorului că El va fi cu Biserica Sa „pînă la sfîrşitul veacurilor" (Fapt. Ap. 1, 9; Matei 20, 28). De fapt aşezarea Sf. Potir şi Sf. Disc la Proscomidier închipuie aşezarea lui Iisus de-a dreapta Tatălui, iar tămîierea reprezintă „harul Duhului Sfînt, dat Sfinţilor Apostoli după învierea Domnului". În acest timp credincioşii cîntă: „Să se umple gurile noastre de lauda Ta Doamne, ca să lăudăm mărirea Ta; că ne-ai învrednicit pe noi a ne împărtăşi cu sfintele, dumnezeieştile, nemuritoarele, preacuratele şi de viaţă făcătoarele Tale Taine. Întăreşte-ne pe noi întru sfinţenia Ta, toată ziua să ne învăţăm dreptatea Ta. Aliluia" (de trei ori).

Într-adevăr, cu cîtă curăţie sufletească şi trupească, cu cîtă credinţă şi evlavie, cu cîtă dragoste de Dumnezeu şi de semeni, cu cîtă cutremurare sufletească şi bucurie ne apropiem noi (preot şi credincioşi) de Sfintele Daruri şi ne împărtăşim cu Trupul şi Sîngele Domnului, ca Hristos să sălăşluiască în noi şi să ne ridice la cer, la o viaţă de sfinţenie! Şi aceasta nu prin vrednicia noastră, căci oricîte fapte bune am face, în faţa lui Dumnezeu, sîntem nevrednici de acest mare dar. Ci prin harul lui Dumnezeu, prin milostivirea Lui Iisus Hristos, am devenit locaş al Domnului Sfînt. De aceea lăudăm pe Dumnezeu (Aliluia). De aceea cerem de la Iisus Hristos să ne ajute ca — de vreme ce El s-a sălăşluit întru noi — în fiecare zi să „învăţăm dreptatea" Lui şi să ne întărească întru sfinţenia Lui. Adică: dacă ne-am împărtăşit cu Hristos-Domnul se cuvine ca în fiecare zi să ducem o viaţă vrednică de Hristos, viaţă în care să nu stăpînească păcatul, răutatea, ci virtutea şi bunătatea, sfinţenia lui Hristos. Totodată, prin Sfînta Împărtăşanie se întăreşte unitatea în Hristos a Bisericii, a tuturor mădularelor ei, căci cei ce se împărtăşesc cu Trupul şi Sîngele Domnului devin un trup, adică una în Biserica numită — Trup al lui Hristos (Efes. 4, 3—12, 16; Coloseni 1, 18—25; Romani 12, 4—5).

Toate acestea se cuprind şi în ectenia rostită după aşezarea sfintelor daruri la proscomidier. Şi anume: „... cu vrednicie să mulţumim Domnului" pentru primirea dumnezeieştilor Taine: să fim mîntuiţi, miluiţi şi păziţi prin harul lui Dumnezeu; cerem ca toată ziua (de azi) să o trăim în pace, desăvîrşit sfîntă şi fără de păcat, şi toată viaţa noastră, pe noi înşine şi unii pe alţii lui Hristos Dumnezeu să o dăm. Motivul este: Că Dumnezeu este sfinţirea noastră şi Lui îi înălţăm mărire — Tatălui, Fiului şi Sfîntului Duh — acum şi pururea şi în vecii vecilor. (Amin).

Cu acestea s-a terminat momentul Sfintei Împărtăşiri şi urmează încheierea Sfintei Liturghii. Preotul, ieşind la rugăciunea amvonului, zice: „Cu pace să ieşim." Credincioşii răspund: „Întru numele Domnului." Preotul: „Domnului să ne rugăm." Credincioşii: „Doamne, miluieşte." E vorba de ieşirea preotului în biserică cu faţa spre uşile împărăteşti, dar şi de faptul că în curînd credincioşii vor pleca de la biserică spre casele lor. Ei pleacă „în numele Domnului", adică vor vieţui după voia cea sfîntă a lui Hristos. Pentru această vieţuire sfîntă, ei cer mila şi ajutorul lui Dumnezeu. În rugăciunea amvonului cerem milă şi binecuvîntare, plinirea Bisericii, sfinţirea şi preamărirea celor ce iubesc casa Domnului, pace lumii, bisericilor, preoţilor, ocîrmuitorilor şi la tot poporul.. Că de la Părintele luminilor vine toată darea cea bună şi tot darul desăvîrşit şi Lui înălţăm mărire, mulţumită şi închinăciune. Credincioşii cîntă: „Amin. Fie numele Domnului binecuvîntat de acum şi pînă-n veac" (de trei ori). În acest timp preotul intră în altar, se apleacă în faţa sfintelor Taine (aşezate pe proscomidier), mărturisind că Hristos este plinirea legii şi proorocilor, Cel ce a plinit toată rînduiala părintească (dată de Tatăl) şi cere de la Domnul să umple „de bucurie şi de veselie inimile noastre". Adică, preotul, prin care Hristos a împlinit la Sfînta Liturghie rînduiala dată Lui de Tatăl pentru mîntuirea tuturor, cere să i se dea bucuria de a sluji Sfînta Liturghie totdeauna şi în vecii vecilor. De bucurie umple Iisus Hristos şi inimile credincioşilor, care se închină Lui şi se împărtăşesc cu Trupul şi Sîngele Lui.

Apoi preotul cere binecuvîntarea Domnului, cu al Său har şi a Sa iubire de oameni, peste toţi credincioşii —, preamăreşte pe Iisus Hristos („Slavă Ţie, Hristoase, Dumnezeule, nădejdea noastră, slavă Ţie") şi cere de la Mîntuitorul, ca pentru rugăciunile Prea Curatei Maicii Sale, ale Sfinţilor Apostoli, ale Sfîntului Ierarh al Bisericii, ale Sfîntului care a întocmit Sf. Liturghie, ale Sfîntului zilei, ale drepţilor dumnezeieşti Părinţi Ioachim şi Ana şi ale tuturor Sfinţilor, să ne miluiască şi să ne mîntuiască pe noi ca un bun şi de oameni iubitor.

Şi încheie: „Pentru rugăciunile sfinţilor părinţilor noştri, Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, miluieşte-ne şi ne mîntuieşte pe noi". Apoi preotul consumă Sfintele Taine rămase în potir şi aşează sfintele vase curate la locul lor. Citeşte rugăciunile de mulţumire şi alte rugăciuni. Între altele, rugăciunea dreptului Simeon, cînd a văzut pe Iisus, cel aşteptat ca Mesia: „Acum slobozeşte pe robul Tău, Stăpîne, ... că văzură ochii mei mîntuirea Ta...", adică pe Mîntuitorul cel ce ni se arată şi ni se dăruieşte în Sf. Liturghie (Luca 2, 29—32).

Credincioşii primesc anafura (bucăţi din prescura Agneţului). La unele praznice se face ungerea cu untdelemn.

Astfel se încheie dumnezeiasca Liturghie, care înfăţişează viaţa Mîntuitorului, în centrul căreia este Jertfa Domnului şi împărtăşirea noastră cu Trupul şi Sîngele Lui. Sînt momente în care Cerul se coboară în sufletele noastre şi noi ne înălţăm la Cer. E sfînta slujbă — dată de Mîntuitorul la Cina cea de Taină Sfinţilor Săi Apostoli şi transmisă nouă prin ierarhii şi preoţii Bisericii Ortodoxe, ca astfel Hristos să sălăşluiască în noi şi noi să vieţuim în Hristos. De aceea preotul şi credincioşii, care s-au pregătit pentru a lua parte cu vrednicie la Sf. Liturghie şi care s-au împărtăşit, sînt copleşiţi de o bucurie, de o fericire negrăită, căci pentru aceştia sînt adevărate cuvintele: „În biserica măririi Tale stînd, în cer a sta ni se pare". Această trăire în Hristos, însă, nu se limitează la bucuria sufletului, ci ea se arată în felul cum vieţuim între oameni, adică ea cere ca toţi să ducem o viaţă de sfinţenie, de dragoste de om, de Biserică, de patrie şi popor, de pace, muncă şi rodnicie continuă, căci scris este: „Nu cel ce zice Doamne, Doamne, va intra întru împărăţia cerurilor, ci cel ce face voia Tatălui meu celui din ceruri". Aşadar „după roadele lor îi veţi cunoaşte" (Matei 7, 20—21). Şi: „Cine iubeşte pe Dumnezeu, să iubească şi pe aproapele său" (I Ioan 4, 21) şi din iubire să se străduiască zi de zi, clipă de clipă, ca viaţa tuturor să fie tot mai bună, tot mai luminoasă, ca ţara noastră să înflorească mereu, ca pacea să fie atotbiruitoare în lume şi între toţi oamenii. Duhul Sfintei Liturghii nu e numai bucuria unei clipe, ci izvor de apă vie, care face bine roditoare viaţa fiecăruia şi viaţa Bisericii, viaţa tuturor.[1]

† NICOLAE
Mitropolitul Ardealului

Notă: La articolele despre Sf. Liturghie am folosit „Învăţătura de Credinţă Creştină Ortodoxă", tipărită cu purtarea de grijă a P. F. Patriarh Justinian; Cartea pr. prof. Petre Vintilescu: „Liturghierul explicat", cartea şi studiile pr. prof. Ene Braniste şi alte cărţi şi studii de Liturgică.

Păcate împotriva familiei

Este de netăgăduit că familia este cea mai importantă comunitate socială, de aceea ea este preţuită şi ocrotită deopotrivă atît de statul nostru socialist, cît şi de Biserică.

Statul nostru socialist urmăreşte în mod deosebit ocrotirea şi consolidarea familiei nu numai prin legile care se cuprind în Codul familiei, ci şi prin alte legi care pedepsesc abaterile de la îndatoririle faţă de familie. De aceea, el pedepseşte pe toţi cei ce încalcă drepturile membrilor familiei, ca şi pe cei ce nu-şi îndeplinesc îndatoririle lor familiale, căutînd pe cale legală să restabilească relaţiile normale dintre membri familiei: soţ şi soţie, părinţi şi copii, acolo unde acestea au fost tulburate. Mai mult, etica societăţii noastre socialiste veştejeşte şi condamnă toate manifestările imorale din cadrul familiei, iar opinia publică sancţionează cu promptitudine toate atitudinile condamnabile, scandaluri, maltratarea unui soţ de către celălalt, maltratarea copiilor, imoralitatea şi adulterul, neîmplinirea îndatoririlor familiale, abandonul familial şi altele.

În această acţiune de consolidare a vieţii de familie sînt chemate să-şi dea concursul şi contribuţia şi alte instituţii dinăuntrul statului. Dintre acestea face parte şi Biserica noastră, care astăzi — ca de altfel şi în trecut — dă statului nostru socialist un preţios sprijin în acest scop. Aceasta o face în virtutea misiunii ei, ca şi a învăţăturii creştine despre familie şi importanţa ei. Astfel, Biserica socoteşte familia nu numai drept cea mai importantă comunitate socială, ci o consideră drept instituţie dumnezeiască, instituită de Dumnezeu în rai (cf. Gen. 2, 24), iar după învăţătura ei, legătura ce se creiază între bărbat şi femeie prin căsătorie este mai puternică şi mai apropiată decît oricare altă legătură dintre două persoane, fie aceasta chiar de sînge: „Pentru aceea va lăsa omul pe tatăl său şi pe mama sa şi se va lipi de femeia sa şi vor fi amîndoi un trup" (Gen. 2, 24). În Noul Testament, această legătură a fost ridicată de Mîntuitorul Hristos la rangul de taină, ea fiind făcută după chipul legăturii dintre Hristos şi Biserică. De aceea Sf. Apostol Pavel zice despre ea: „Taina aceasta mare este, iar eu zic în Hristos şi în Biserică" (Efes. 5, 32). Din acest motiv, Sfînta noastră Biserică preţuieşte familia în mod deosebit, considerînd-o un adevărat sanctuar, o vatră a celor mai însemnate virtuţi creştine. De aceea ea îndeamnă necontenit pe credincioşi să preţuiască şi să cinstească această instituţie, ducînd o viaţă curată şi nepătată înăuntrul ei şi să se ferească de săvîrşirea unor păcate care sapă la temelia ei. Astfel de păcate sînt: beţia, scandalul, imoralitatea (adulterul, desfrîul), neîndeplinirea datoriilor faţă de familie, abandonul familial, refuzul achitării pensiei alimentare faţă de soţie şi copii, dezinteresul şi lipsa totală de grijă faţă de copii şi altele.

O manifestare antifamilială şi antisocială în acelaşi timp este scandalul provocat în familie, în majoritatea cazurilor de către soţ. De cele mai multe ori scandalul e provocat de beţie sau de mînie nestăpînită şi aduce cu sine maltratarea soţiei şi copiilor, care îşi află scăparea prin fugă sau datorită intervenţiei vecinilor, fiind nevoiţi

(Continuare în pag. 4)

INFORMAŢII

— Duminică, 17 decembrie 1972, în aula Institutului Teologic Universitar din Sibiu a avut loc, după Sf. Liturghie, festivitatea consacrată aniversării a 25 de ani de la proclamarea Republicii.

Au fost prezenţi P. C. consilieri şi angajaţii Centrului Arhiepiscopesc, P. C. profesori, studenţii teologi, salariaţi ai Institutului, preoţi din oraş şi alţi participanţi.

Şedinţa a fost deschisă de P. C. prof. Dr. N. Neaga.

Axată pe evenimentul menţionat, P. C. prof. Dr. Grigorie Marcu a rostit apoi o cuvîntare în care, cu multă căldură şi într-o formă deosebit de atrăgătoare, a tălmăcit nu numai bucuria participanţilor prilejuită de această mare aniversare patriotică, ci a prezentat şi aspecte din multele şi marile realizări înfăptuite în Patria noastră de la proclamarea Republicii.

Tot cu acest prilej, corul studenţilor teologi a interpretat următoarele compoziţii patriotice: „Trei culori" de C. Porumbescu, „Înalţă-te frumoasă tară" de I .Chirescu şi „Frumoasă este Patria mea" de Gh. Şoima.

— Aniversarea împlinirii unui sfert de veac de la proclamarea Republicii a fost sărbătorită şi pe plan parohial, Duminică, 31 decembrie 1972.

Astfel, în această zi, după Sf. Liturghie, C. preoţi au oficiat un Te-Deum, după care au rostit o cuvîntare ocazională intitulată: „La a 25-a aniversare a proclamării Republicii".

În partea finală a cuvîntării, la a cărei alcătuire au fost ajutaţi de îndrumarul primit de la Centrul Arhiepiscopesc, C. preoţi au subliniat realizările mai deosebite, atît pe plan social, economic, cultural etc., cît şi pe plan bisericesc, din parohiile respective.

— Şi în acest an praznicul Naşterii Domnului, Crăciunul, şi-a revărsat peste preoţii şi credincioşii noştri bogăţia darurilor sale duhovniceşti, de bucurie sufletească, de pace lăuntrică şi între noi, precum şi noi puteri în lucrarea binelui.

Potrivit rînduielii statornicite încă de pe vremea profesorului, dirijorului şi compozitorului Timotei Popovici, la Catedrala noastră mitropolitană din Sibiu a avut loc, în cadrul vecerniei din ajunul Crăciunului, Duminică, 24 decembrie 1972, un bogat şi înălţător program de colinde executat de corul catedralei, sub conducerea P. C. prof. Gh. Şoima şi C. diacon asist. I. Popescu. Despre frumuseţea şi rostul colindelor noastre a vorbit cu acest prilej C. diacon C. Voicu.

Luni, 25 decembrie 1972, prima zi de Crăciun, în Catedrala mitropolitană s-a săvîrşit Sf. Liturghie arhierească de către Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului şi P. S. Episcop-vicar Visarion, înconjuraţi de un sobor de preoţi şi diaconi.

La priceasnă a fost citită pastorala la Naşterea Domnului, pe care Î. P. S. nostru Mitropolit Nicolae a trimis-o preoţilor şi credincioşilor din Arhiepiscopie. Foarte bogată în cuvînt arhieresc de învăţătură, Pastorala a fost axată îndeosebi pe creşterea noastră duhovnicească, sufletească, în Iisus Hristos, Domnul nostru.

A fost hirotonit preot C. diacon I. Dobre şi, pentru rîvna arătată în grija faţă de rosturile noastre bisericeşti, au fost distinşi şi hirotesiţi cîteţi cîntăreţul bisericesc Gr. Forsea şi epitropul Gh. Comiza de la Catedrala mitropolitană din Sibiu.

Marţi, a doua zi de Crăciun, Sf. Liturghie arhierească a fost săvîrşită de Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, iar la priceasnă a predicat P. C. prot. I. Vlad despre copilăria lui Iisus.

— Luni, 1 ianuarie 1973, Tăierea împrejur şi Sf. Vasile, după Sf. Liturghie, în cadrul căreia s-a rostit o rugăciune specială de mulţumire lui Dumnezeu pentru toate binefacerile revărsate asupra Bisericii şi Patriei noastre în cursul anului care s-a scurs, la reşedinţa mitropolitană din Sibiu a avut loc îndătinata recepţie.

A vorbit P. S. Episcop-vicar Visarion care, în numele salariaţilor de la Centrul arhiepiscopesc şi de la Institutul Teologic Universitar din Sibiu, exprimă Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului un mănunchi de bune doriri pentru noul an care ne stă în faţă.

Subliniind faptul că anul 1972 a adus un spor de prosperitate şi de prestigiu Patriei noastre, P. S. Sa încheie: „Ne exprimăm — Înalt Prea Sfinţite — simţămintele noastre de devotament şi dragoste şi vă dorim sănătate„ că-i mai bună decît toate", împliniri bogate în anul 1973, promiţîndu-vă că noi, colaboratorii Î. P. S. Voastre, vă însoţim pe acest drum de muncă pentru binele Bisericii şi Patriei noastre".

Răspunzînd, Î. P. S. Mitropolit Nicolae mulţumeşte pentru urările care i s-au făcut la acest început de an.

În continuare, Î. P. S. Sa arată că există o legătură între praznicul Naşterii Domnului şi punerea numelui lui Iisus şi între Anul Nou şi anume prin Naşterea Domnului, Cel veşnic s-a întruchipat în timp, iar prin Anul Nou timpul primeşte pecetea veşniciei. Prin Iisus Hristos, Domnul nostru, neam ridicat la veşnicie, ceea ce înseamnă că trebuie să lucrăm în aşa fel ca să înveşnicim timpul prin clipele pe care le trăim. Faptele noastre deci trebuie să fie astfel făcute, trebuie să aibă permanent un conţinut luminos, ziditor, folositor semenilor, încît să poată sta în faţa veşniciei. Prin realizările sale de interes obştesc, prin creaţiile sale, putem spune că şi înveşnicirea poporului nostru devine o certitudine mai evidentă mai mult ca oricînd.

Înaltul Ierarh mulţumeşte forurilor de stat şi bisericeşti, precum şi credincioşilor din Arhiepiscopie pentru sprijinul primit în activitatea pe anul 1972 şi exprimă nădejdea că, prin eforturi susţinute, şi anul 1973 va aduce noi roade de zidire creştinească şi patriotică.

— Praznicul Naşterii Domnului s-a serbat potrivit tradiţiei şi la Centrul arhiepiscopesc Timişoara, corul preoţilor din oraş, corul catedralei, precum şi formaţia bărbătească a corului catedralei prezentînd în cadrul vecerniilor din Duminica dinaintea Naşterii, ca şi în ziua întîia şi a doua a praznicului programe de colinde.

În ziua praznicului Naşterii Domnului Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului a oficiat Sf. Liturghie arhierească. În cadrul acesteia, la momentele potrivite, Înaltul Ierarh a hirotesit întru iconom stavrofor pe P. C. pr. Ioan Blaj, consilier eparhial, iar pe absolventul de Seminar teologic din Caransebeş, Petru Chincea, ca diacon. După terminarea serviciului divin, la reşedinţa mitropolitană a avut loc obişnuita recepţie de Crăciun la care au luat parte reprezentanţii celorlalte culte religioase, membri ai Consiliului şi Adunării eparhiale, preoţi şi mireni, membri corului catedralei.

În ziua a doua de Crăciun, Înalt Prea Sfinţia Sa a oficiat Sf. Liturghie arhierească în catedrala din Caransebeş, iar Duminică, după Naşterea Domnului, s-a oficiat Sf. Liturghie arhierească în parohia Lugoj.

Cu aceeaşi înălţare sufletească s-a serbat şi ziua de 1 ianuarie. Înconjurat de un sobor de preoţi şi diaconi, Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului a săvîrşit Sf. Liturghie arhierească în catedrala din Timişoara, răspunsurile liturgice fiind date de corul catedralei.

La predică, Î. P. S. Sa a prezentat credincioşilor înfăptuirile mai importante ale Eparhiei în cursul anului 1972, precum şi preocupările pentru anul nou început.

După Sf. Liturghie la reşedinţa mitropolitană Î. P. S. Sa în cadrul tradiţionalei recepţii a primit felicitările angajaţilor Centrului eparhial, ale preoţilor din oraş, membrilor Consiliului eparhial, ale reprezentanţilor cultelor religioase, ale corului catedralei şi ale credincioşilor.

— Ca şi în anii trecuţi, în seara Duminicii dinainte de praznicul Naşterii Domnului, la Catedrala episcopală din Arad, P. S. Episcop Teoctist, înconjurat de preoţi şi diaconi, a slujit vecernia cu litie, iar apoi corul bisericesc a interpretat mai multe colinde din toate regiunile ţării, însoţite de o frumoasă prezentare făcută de tînărul diacon I. Gherman.

Prea Sfinţitul Teoctist a tălmăcit pentru credincioşi însemnătatea colindelor în păstrarea unităţii de credinţă şi de neam, precum şi frumuseţea cu care ele exprimă adevăruri dogmatice privind taina întrupării Domnului

— La reşedinţa episcopală din Arad, Prea Sfinţitul Episcop Teoctist a primit, în ajunul praznicului Naşterii Domnului, corurile parohiilor Arad-Grădişte şi Aradul Nou, în frunte cu preoţii parohi. Prezentate de preoţi şi de dirijori, corurile au cîntat frumoase colinde de Crăciun. Prea Sfinţia Sa le-a dat îndrumări pentru continuarea păstrării acestor comori ale simţirii creştineşti şi ale graiului poporului nostru.

Au fost primiţi de asemenea şi alţi colindători, cîntece de stea, irozi, într-o atmosferă de sărbătorească bucurie.

(Continuare în pag. 4)

Comemorînd pe Nicolae Bălcescu

La sfîrşitul anului încheiat, în luna noiembrie 1972, s-au împlinit 120 ani de cînd s-a stins din viaţă la Palermo — în Italia — sărac şi singur, marele revoluţionar de la 1848 din Ţara Românească, Nicolae Bălcescu *(1819—1852).*

Foarte de timpuriu Nicolae Bălcescu se afirmă ca mare patriot şi om politic, alăturîndu-se „partidei naţionale", din care cauză a fost arestat mult timp. Ca scriitor a debutat la 1844 în, „Propăşirea" *din Iaşi unde a scris despre „Puterea armată a românilor". În 1845 a scos în cinci volume, împreună cu August Treboniu Laurian,* „Magazin istoric pentru Dacia", *după care a scos* „Poporul Suveran", *dar din cauza uneltirilor dinăuntru şi dinafară, revoluţia din 1848, a cărei căpetenie a fost, a eşuat, după ce se constituise un guvern provizoriu în cadrele căruia el fusese secretar de stat şi astfel înflăcăratul patriot a trebuit să ia drumul pribegiei, oprindu-se mai întîi în Transilvania unde a cunoscut îndeaproape pe tribunii revoluţiei, în frunte cu Avram Iancu.*

Mîhnit de atîtea planuri nereuşite, Bălcescu a plecat în Franţa, la Paris, unde a cunoscut o seamă de scriitori revoluţionari şi unde a întîlnit pe Kogălniceanu, Alecsandri, Eilade, Russo, cu care scoate „România viitoare". În coloanele acesteia publică valoroasa „Cîntare a României", de Alecu Russo, în traducere din franceză. Tot la Paris a vorbit la data de 3/15 mai 1851 în faţa studenţilor români despre „Mişcarea Românilor din Ardeal la 1848" pe care o publică apoi în „Junimea Română".

În exilul său, Nicolae Blăcescu a ajuns în Italia, stabilindu-se la Palermo în Sicilia, unde ros de tuberculoză s-a stins ca o luminare la vîrsta de numai 33 ani.

Operele de căpetenie ale marelui luptător revoluţionar scrise în emigraţie au fost: „Probleme economice ale Principatelor Dunărene" *(în limba franceză) şi* „Istoria Românilor sub Mihai Vodă Viteazul", *care vor fi totdeauna temelie de documentare pentru cercetători.*

În fruntea luptei pentru libertate naţională şi dreptate socială avînd în faţă deviza: „Dreptate, frăţie, unitate", Nicolae Bălcescu a dat dovadă de cel mai fierbinte patriotism, încît Vasile Alecsandri scria: „În inima lui, patriotismul ocupa atîta loc, că e de mirare cum de se puteau adăposti în ea şi alte simţuri" ... *Studiile lui au rămas nepieritoare, încît Grigore Tocilescu scria la timpul său:* „Deşi forfecate de cenzori, loveau adînc în despotismul zilei. Ele aruncaseră sămînţa în ogorul naţional şi pregăteau spiritele pentru revoluţie. Avea curajul să scrie că niciodată o naţie nu se poate mîntui decît prin sine însăşi".

Ideea de bază a lui Bălcescu era însă „De a apăra naţionalitatea şi drepturile noastre, de vom fi nevoiţi chiar vărsînd sîngele nostru" *pentru a atinge ţelul:* „Popor suveran într-o republică democrată", *cum scrie el în* „Manualul bunului român".

Ca un mare clarvăzător, Nicolae Bălcescu a întrevăzut de atunci Unirea tuturor românilor într-un singur stat, scriind: „Visarea vieţii mele se va îndeplini; Atunci toţi românii vor fi una, liberi şi fraţi; Eu nu voi mai avea noroc a vedea această zi, deşi cel din urmă al meu cuvînt va fi un imn Ţie, Ţara mea mult dragă"!

Iată-l pe Nicolae Bălcescu, înflăcăratul patriot şi mare luptător pentru popor, vizionar al îndeplinirii idealurilor poporului român de pe ambele versante ale Carpaţilor. *Domnul Nicolae Ceauşescu, Preşedintele Consiliului de Stat, l-a caracterizat, ca pe un* „gînditor social de talie europeană, ale cărui lucrări demonstrează o concepţie foarte avansată pentru vremea sa cu privire la problemele fundamentale ale societăţii, ale îmbunătăţirii destinului poporului român".

Marile idealuri, pentru care Nicolae Bălcescu a luptat cu atîta ardoare, s-au împlinit în anii noştri. Comemorînd cei 120 de ani de la moartea sa, se cuvine însă să ne reamintim cu deosebire de viaţa sa cinstită, de dragostea sa profundă pentru poporul din mijlocul căruia s-a ridicat, pe plaiurile acestea minunate, însuşiri care sînt permanent valabile şi de care să ne pătrundem şi noi, ca fii buni ai Bisericii ortodoxe şi Patriei noastre dragi.

N. D. Găvozdea

INFORMAŢII

(Urmare din pag. 3)

— Sîmbătă, 6 ianuarie 1973, Botezul Domnului nostru Iisus Hristos, Boboteaza, în Catedrala mitropolitană din Sibiu s-a săvîrşit Sf. Liturghie arhierească de către Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, înconjurat de un sobor de preoţi şi diaconi.

Î. P. S. Sa a slujit de asemenea sfinţirea apei rînduită pentru Bobotează, slujbă bogată în rugăciuni ziditoare de suflet, stropind apoi catedrala şi pe credincioşi cu apă sfinţită.

La priceasnă a predicat P. C. rector Is. Todoran, despre semnificaţia praznicului.

— Începînd cu luna septembrie 1972, Episcopia Ortodoxă Română pentru Europa Occidentală, cu sediul la Paris, editează buletinul intitulat „Vestitorul", publicaţie religioasă, morală şi naţională, cum se spune în subtitlu. În ceea ce priveşte ţelurile nobile pe care această revistă lunară şi le propune să le urmărească, semnificativ este atît textul de pe frontispiciul copertei interioare: „Să ne iubim Ţara şi Poporul din sîngele căruia ne tragem", cît şi următorul pasaj din articolul inaugural: „Vestitorul" reapare astăzi ... cu gîndul şi dorinţa totodată de a reuşi să devină ecoul şi tribuna românilor din Franţa, ţară gazdă, şi ţara prietenă de veacuri a României. Rămîne acum să ne străduim cu toţii să depunem o muncă devotată Bisericii şi Ţării, justificînd prin aceasta însemnătatea şi rostul românilor de peste hotare, care trebuie să constituie un capitol preţios de sentimente, de spiritualitate, de ortodoxie, dar şi de un patriotism curat."

„Telegraful Român" urează „Vestitorului" ca Cel Atotputernic să-i ajute în vestirea acestor ziditoare gînduri.

Păcate împotriva familiei

(Urmare din pag. 2)

să-şi găsească adăpost în alte case. Ce spectacol degradant oferă vecinilor o astfel de familie! În afară de faptul că asemenea manifestări cad sub sancţiunile prevăzute de Codul penal, morala creştină le înfierează şi condamnă cu toată puterea, ele fiind păcate grele, îndreptate împotriva dreptăţii şi a iubirii. Sf. Scriptură condamnă astfel acest păcat: „Să nu greşiţi, mîniindu-vă. Cugetaţi în inimile voastre, în aşternuturile voastre şi vă potoliţi" (Ps. 4, 4), iar Sf. Apostol Pavel spune: „Mîniaţi-vă şi nu păcătuiţi, soarele să nu apună peste mînia voastră" (Efes. 4, 26).

Dar principalul păcat care destramă familia şi nimiceşte curăţenia şi sfinţenia căsătoriei este imoralitatea (necurăţia, adulterul sau preacurvia), adică legătura trupească a unuia dintre soţi în afară de căsătorie. Gravitatea acestui păcat stă în faptul că el distruge tocmai ceea ce era mai important în căsătorie: legătura trupească şi sufletească dintre soţi, fapt pentru care Mîntuitorul l-a considerat ca singurul motiv acceptabil pentru divorţ. Acest păcat distruge fidelitatea conjugală, destramă şi nimiceşte legătura intimă dintre soţi, încalcă dreptatea şi înlătură iubirea între ei. Este un păcat împotriva dreptăţii, deoarece în căsătorie „femeia nu este stăpînă pe trupul său, ci bărbatul; asemenea nici bărbatul nu este stăpîn pe trupul său, ci femeia (I Cor. 7, 4). Adulterul este îndeosebi un păcat împotriva iubirii, pentru că el distruge legătura iubirii dintre soţi prin faptul că „cel ce se alipeşte de desfrînată nu este un trup cu ea?" (I Cor. 6, 16). El încalcă cu totul şi nesocoteşte iubirea pe care şi-o datorează reciproc cei doi soţi, căci Sf. Apostol Pavel spune: „Aşa sînt datori bărbaţii să-şi iubească femeile lor, ca şi trupurile lor. Cel ce-şi iubeşte femeia sa, pe sine se iubeşte" (Efes. 5, 28).

În cazul că păcatul adulterului se săvîrşeşte de ambii soţi, temelia vieţii familiale e distrusă cu totul, deoarece forţa care menţine unitatea dintre cei doi soţi nu mai există şi astfel legătura sufletească dintre ei fiind distrusă, e nimicită însăşi esenţa familiei şi atunci convieţuirea familială este numai formală.

Sf. Apostol Pavel condamnă cu toată puterea acest păcat: „Fugiţi de desfrînare. Orice alt păcat ar face omul, este în afară de trup; dar cel ce face desfrînare, păcătuieşte în trupul său. Sau nu ştiţi că trupul vostru este templu al Duhului Sfînt?" (I Cor. 6, 16—19). Dacă Mîntuitorul a ridicat legătura căsătoriei la rangul de taină, înseamnă că ea trebuie să rămînă neîntinată, fără prihană şi sfîntă, „căci voia lui Dumnezeu aceasta este: sfinţenia voastră! Să vă feriţi de desfrînare, ca să ştie fiecare să-şi stăpînească vasul său în sfinţenie şi cinste" (I Tes. 4, 3—4). Acelaşi Apostol în epistola către Evrei spune: „Cinstită să fie nunta întru toate şi patul neîntinat. Iar pe desfrînaţi îi va judeca Domnul" (Evr. 13, 4).

Dar prin încheierea căsătoriei, cei doi soţi îşi asumă responsabilităţi reciproce unul faţă de altul, de la care nu e îngăduit să se sustragă. Astfel, sarcina întreţinerii familiei revine în primul rînd soţului, mai ales dacă soţia nu e încadrată în cîmpul muncii, ci rămîne la îndeletnicirile ei casnice. În cazul că amîndoi soţii sînt salariaţi, ei au datoria să contribuie împreună la întreţinerea familiei. Sînt cu totul inadmisibile pentru amîndoi soţii sustragerea de la această îndatorire, prin cheltuirea salariului pe distracţii şi plăceri în afara familiei, lăsînd-o pe aceasta — mai ales cînd sînt şi copii — lipsită de mijloacele materiale strict necesare.

La fel de condamnabile sînt atitudinile de dezinteres faţă de creşterea şi educaţia copiilor, de lipsă de colaborare cu şcoala, de lipsă de control asupra îndeletnicirilor copiilor din timpul liber, căci Apostolul neamurilor îndeamnă pe părinţi astfel: „... creşteţi pe copiii voştri în învăţătură şi certarea Domnului" (Efes. 6, 4). Deopotrivă de condamnabile sînt atitudinile de toleranţă şi slăbiciune faţă de copii, de întreţinere a copiilor majori, sănătoşi, care nu vreau să muncească, ci se complac să trăiască pe spinarea părinţilor.

O faptă la fel de condamnabilă, deci un păcat împotriva familiei, este şi abandonul familial. Părăsirea familiei de către oricare din soţi — îndeosebi în cazurile în care au copii — este un păcat împotriva dreptăţii şi iubirii, dar în acelaşi timp este şi un delict împotriva societăţii, deoarece e o dezertare totală de la împlinirea datoriilor faţă de familie, grija faţă de aceasta fiind lăsată în sarcina statului. Indiferent de motivele care determină pe unul sau altul dintre soţi să părăsească familia, abandonul familial este unul dintre păcatele cele mai grave împotriva familiei. Aceasta, mai ales în cazul în care soţul care a abandonat familia caută să-şi piardă urma, spre a nu fi constrîns pe cale legală să suporte întreţinerea celor pe care i-a abandonat.

Divorţul este desfacerea căsătoriei pe cale legală. În Vechiul Testament era îngăduit de legea lui Moisi, „pentru învîrtoşarea inimii" evreilor, dar — spune Mîntuitorul — „din început n-a fost aşa" (Matei 19, 8). În Noul Testament, Mîntuitorul nu îngăduie divorţul, pentru că familia a fost întemeiată de Dumnezeu în rai, ca o legătură indisolubilă dintre bărbat şi femeie, căci „ce a împreunat Dumnezeu, omul să nu despartă" (Matei 19, 6). De aceea, „oricine va lăsa pe femeia sa, afară de pricină de desfrînare şi va lua pe alta, preacurveşte ..." (Matei 19, 9). Aşadar, Biserica noastră admite divorţul numai în cazuri excepţionale, din motivele precizate în Dreptul bisericesc, care arată starea de moarte sufletească a soţilor unul faţă de altul.

Divorţul este condamnabil nu numai fiindcă e un păcat împotriva indisolubilităţii căsătoriei, ci şi pentru consecinţele lui negative asupra creşterii şi educaţiei copiilor, care au nevoie de îngrijirea ambilor părinţi. În cazul hotărîrii unuia sau a ambilor soţi de a divorţa, în activitatea sa pastorală, preotul are datoria să facă tot ceea ce îi stă în putinţă, spre a ajunge la împăcarea soţilor învrăjbiţi, înfăţişîndu-le acestora consecinţele nefaste ale divorţului mai ales pentru copii.

De aceea, tinerii care urmează să se căsătorească trebuie să chibzuiască din bună vreme, spre a-şi zidi edificiul familiei pe temelie de piatră, pentru a găsi în sînul acesteia satisfacţiile şi fericirea necesară, feriţi de ispite ce i-ar putea atrage pe calea unora dintre păcatele amintite mai sus. Numai astfel vor rămîne credincioşi cuvintelor Mîntuitorului: „Ceea ce a împreunat Dumnezeu, omul să nu despartă" (Matei 19, 6).

I. Zăgrean

Au plecat pe drumul veşniciei

În luna noiembrie 1972, am însoţit cu durere şi tristeţe adîncă, pe drumul veşniciei, patru academicieni, personalităţi ale istoriei, culturii, ştiinţei şi artei româneşti. Încercăm, aici, un medalion cronologic al lor.

1. Academician prof. univ. *Atanase Joja* (1904 — 8 XI. 1972). Gînditor original, filozof şi logician, a fost cunoscut ca o personalitate remarcabilă, eminent militant politic, înflăcărat intelectual, membru marcant al mişcării muncitoreşti din România. Ca savant şi-a închinat efortul spiritual dezvoltării ştiinţei şi şcolii filozofice româneşti, slujind cauza socialismului la noi. Membru al Consiliului de Stat şi preşedinte al Academiei R. S. România, a făcut parte din Prezidiul Academiei de ştiinţe sociale a R. S. România. Erou al muncii socialiste.

2. Academician prof. univ. Dr. *Horia Hulubei* (1896 — 22. XI. 1972). Savant-patriot şi cercetător pasionat, a fost unul din fondatorii Institutului de fizică atomică şi nucleară, şi director al său. Organizator şi conducător ştiinţific strălucit, marele „profesor" entuziasma elevii prin lecţiile sale, dintre care unii se afirmă azi ca reputaţi oameni de ştiinţă în ţară şi străinătate.

3. Academician *Henri Coandă* (1886 — 26. XI. 1972) a fost personalitatea proeminentă a ştiinţei româneşti din acest veac. Savant şi inventator cu mare renume pe plan mondial, el este autorul primului avion cu reacţie, în 1910. Prin cele peste 250 de invenţii, a adus o contribuţie excepţională la progresul ştiinţific şi tehnic naţional şi universal. Doctor Honoris Causa al Institutului Politehnic din Bucureşti şi membru al multor foruri ştiinţifice din străinătate, H. Coandă a întrupat geniul creator al poporului nostru, deţine un loc de frunte în viaţa ştiinţifică internaţională aproape şapte decenii. A fost consilier de stat cu rang de ministru şi preşedintele Institutului pentru creaţie, ştiinţă şi tehnică.

4. Academician *Victor Eftimiu* (1889 — 27. XI. 1972). Eminent reprezentant al literelor româneşti, a fost creatorul unei vaste şi variate opere poetice, dramatice, şi prozator de mare valoare, cu bogate rezonanţe în masele populare.

Opera sa este străbătută de un puternic şi luminat sentiment patriotic, de multă dragoste faţă de cultura şi folclorul românesc, de creaţiile autohtone şi arta autentică naţională şi universală. Viaţa şi opera sa sînt expresie majoră a personalităţii sale vibrante, a intelectualului umanist, bun patriot, slujitor al binelui şi fericirii poporului său. Într-o conferinţă rostită la Sibiu, el a spus: „Limba noastră este de origine latină", „Ea este o înaltă doamnă şi o voi sluji cucernic în veac, pînă la capăt".

Poporul nostru regretă profund plecarea dintre noi a celor patru luceferi ai geniului său. Cinstindu-le memoria, le promitem să prelungim peste veacuri ecoul operei lor, urmîndu-le pilda vieţii lor luminoase.

Pr. *Simion Radu*

Iubirea faţă de fire

Mi-am împărţit iubirea în mii de părticele;
Iubit-am toate-n lume: şi razele de soare,
Şi norii şi furtuna şi marea mugitoare,
Şi munţii şi cîmpia cu spicele ei grele.

Am îndrăgit grădina, cu trandafirii-n floare,
Amurgul cu rubine şi nopţile cu stele,
Şi zorile senine ca gîndurile mele,
Şi ciripitul vesel, sunînd în depărtare.

Z. Laţcu

Proverbe româneşti

— *Beţivul cînd este beat*
Îi pare că-i împărat.

— *Munca e blagoslovită*
Cînd te ţi de ea ai pită.

— *Să aibă omul ruşine*
Cînd face rău, iar nu bine.

— *Cînd eşti sănătos bărbat*
Eşti îndestul de bogat.

REDACŢIA: Secţia culturală a Consiliului Arhiepiscopesc — Sibiu (Taxa poştală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu | 44.206 |

BIBL. „ASTRA"
SIBIU

ANUL 121 Sibiu, 1 martie 1973 Nr. 9—10

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA-IULIA ŞI SIBIU

PREŢUL INSERŢIUNILOR:
Un cm² 60 bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL:
Pe un an: 24 lei
Pe 6 luni: 12 lei
Cont nr. 49.8.01

Credinţa noastră

38. Sf. Taine - şi viaţa noastră în Hristos şi în Biserica Sa

Viaţa noastră în Hristos şi în Biserica Sa se arată mai deplin în cele şapte Sfinte Taine. Ele au fost date de Mîntuitorul şi transmise Bisericii de Sfinţii Apostoli, care se prezintă pe sine ca „iconomi ai Tainelor lui Dumnezeu" (I Cor. 4, 1). Sfintele Taine sînt lucrări sfinte ale Bisericii prin care în chip văzut se revarsă asupra noastră harul dumnezeiesc cel nevăzut. Astfel s. ex. la Botez partea văzută o constituie cuvintele: „Botează-se robul lui Dumnezeu . . .", apa sfinţită, afundarea şi scoaterea din apa sfinţită. Iar harul divin cel nevăzut ne naşte la viaţa cea nouă, viaţa în Iisus Hristos şi în Biserica Sa. Între partea văzută şi partea nevăzută este o strînsă legătură, stabilită de Mîntuitorul însuşi. De aceea Sfintele Taine se săvîrşesc în Biserică, dat fiind că Hristos le-a dat Bisericii şi Biserica le-a păstrat şi le păstrează neschimbate, după rînduiala cea de la început.

Sfintele Taine se săvîrşesc de Dumnezeu (de Mîntuitorul în Biserică prin Duhul Sfînt), arhierei şi preoţi fiind numai slujitori, prin care lucrează Hristos. Aceasta se vede şi din faptul că preotul nu zice: „Te botez . . .", ci: „Se botează robul lui Dumnezeu", nu zice: „Te împărtăşesc . . .", ci: „Se împărtăşeşte robul lui Dumnezeu . . .". Adică Hristos e Cel ce lucrează prin preot. Nu preotul e în primul plan ci Hristos, care pe toate le sfinţeşte. Hristos a dat Sfinţilor Apostoli slujirea Sfintelor Taine, iar aceştia au transmis-o episcopilor şi preoţilor şi Hristos e Slujitorul cel Mare căruia îi slujesc arhiereii şi preoţii. De aceea Sfintele Taine sînt adevărate şi valabile numai în Biserică şi după rînduiala ei, de vreme ce Hristos şi Biserica una sînt. Ele sînt: Botezul, Sf. Mir, Sf. Împărtăşanie, Pocăinţa, Preoţia, Nunta (Cununia), Maslul. Vom prezenta acum Botezul, Sf. Mir şi Sf. Împărtăşanie, care au o strînsă legătură întreolaltă, Botezul fiind taina naşterii în Hristos, Sf. Mir taina creşterii în Hristos şi Sf. Împărtăşanie taina desăvîrşirii unirii noastre cu Hristos. Naştere, creştere şi desăvîrşire.

Fiecare Sf. Taină îşi are rînduiala sa. Nu ne oprim la întreaga slujbă a fiecărei Sf. Taine, ci numai la momentul în care se împlineşte lucrarea acelei Sf. Taine.

La Sf. Botez *momentul în care se săvîrşeşte taina naşterii în Hristos este atunci cînd preotul, stînd cu faţa spre răsărit, afundă de trei ori în apa sfinţită pe cel adus la Botez, zicînd: „Botează-se robul lui Dumnezeu (numele) în numele Tatălui, Amin, şi al Fiului, Amin, şi al Sfîntului Duh, Amin, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin." Botezul prin întreita afundare se face în numele Sfintei Treimi. Această întreită afundare şi scoatere din apă are însă şi un alt înţeles. Ea închipuie moartea şi învierea lui Hristos (a treia zi, după Scripturi). Cel botezat moare împreună cu Hristos şi învioază împreună cu Hristos, adică el ia parte la moartea şi la învierea Domnului. Aşa cum Hristos prin moartea Sa pe cruce a zdrobit puterea păcatului (întru care este moartea) şi prin Învierea Sa a deschis porţile vieţii celei noi, vieţii celei veşnice, aşa pe cel ce se botează Iisus Hristos îl curăţă de păcat şi-l îmbracă întru sfinţenie. El este mort faţă de păcat şi viu pentru Iisus Hristos, în Iisus Hristos, pentru viaţa cea veşnică. De aceea Sf. Ap. Pavel scrie: „Cîţi în Hristos v-aţi botezat, în Hristos v-aţi şi îmbrăcat" (Gal. 3, 27), adică aceştia — curăţiţi şi sfinţiţi prin harul divin — primesc chipul lui Hristos. Astfel dacă Iisus Hristos e singurul Fiu după natură al Tatălui, noi — în Iisus Hristos — devenim fii ai lui Dumnezeu după har. Omul cel vechi, omul păcatului a murit şi am înviat la viaţa cea nouă, viaţa în Hristos (Gal. 2, 19—20; Rom. 6, 3—8; Col. 2, 12—13; Ef. 2, 5—6; Tit 3, 5).*

Ne întrebăm: Cine poate fi botezat? După cuvîntul Sf. Scripturi, de vreme ce toţi ne naştem cu păcatul strămoşesc („întru fărădelegi m-am zămislit", zise Psalmistul: Ps. 50, 6; cf. Iov 14, 4; Rom. 5, 12) rezultă că toţi avem nevoie de o „naştere din nou" nu după trup, ci în Hristos, ca să putem intra „în împărăţia lui Dumnezeu" (Ioan 3, 5). Şi aceasta încă de la pruncie. De aceea, conform poruncii date de Mîntuitorul (Matei 28, 19), Sfinţii Apostoli, după pogorîrea Duhului Sfînt peste ei, au botezat „casele" celor ce credeau în Hristos (Fapt. Apost. 16, 15. 33; 10, 47—48; I Cor. 1, 16), adică pe cei de diferite vîrste (prunci sau vîrstnici).

După ce creştinismul s-a răspîndit în diferite ţări, fiindcă toţi erau creştini, a rămas obişnuit botezul pruncilor, existînd rare cazuri de botezare a celor în vîrstă. Este deci greşită părerea unora că botezul trebuie făcut numai la vîrstă înaintată. Aceştia iau pilda botezului dat de Sf. Ioan Botezătorul. Acest botez însă era numai cu apă, pentru a pregăti calea Domnului Hristos. Sf. Ioan însuşi mărturiseşte că Hristos „vă va boteza cu Duhul Sfînt" (Matei 3, 11). De aceea şi Sf. Ap. Pavel a botezat pe cei ce au avut numai „botezul lui Ioan" (Fapt. Ap. 19, 1—6). Noi avem botezul lui Hristos, întru care sîntem eliberaţi din robia păcatului strămoşesc (şi de păcatele personale, la o persoană în vîrstă), ne îmbrăcăm în Hristos şi curăţiţi de păcat devenim fii ai lui Dumnezeu după har. Botezul este aşadar Sf. Taină a naşterii la viaţă cea nouă, viaţa în Iisus Hristos. El pune început vieţii noastre în Hristos. Dar totodată cel botezat devine mădular al Bisericii. El e botezat în Biserică, de un slujitor al altarului şi primit ca fiu al Bisericii. (În cazuri excepţionale, botezul poate fi săvîrşit şi de un credincios, cînd s. ex., e primejdie de moarte). Naşul este părintele lui sufletesc. (De aceea s. ex. nu se pot căsători un băiat şi o fată, care au fost botezaţi de acelaşi naş, pentru că ei sînt socotiţi ca fraţi duhovniceşti).

Aşadar Botezul ne purifică şi ne sfinţeşte. Prin el vieţuim în Hristos şi Hristos vieţuieşte în noi. Prin el devenim mădulare ale Bisericii lui Hristos şi împreună slujitori cu toţi credincioşii lui Hristos şi Bisericii.

Îndată după Botez preotul săvîrşeşte şi taina Sf. Mir. *Adică unge pe cel botezat cu Sf. Mir în chipul crucii la nări, gură, urechi, piept, mîini şi picioare, zicînd de fiecare dată: „Pecetea darului Sfîntului Duh. Amin" (Sf. Mir se pregăteşte din untdelemn şi diferite mirodenii, care închipuiesc mulţimea darurilor Sf. Duh, şi se sfinţeşte de Ierarhi în Joia Mare. Preoţii îl primesc, îl păstrează şi îl folosesc după cuviinţă).*

Prin Taina Sf. Mir se împărtăşesc celui botezat darurile Sf. Duh, după cum se vede din înseşi cuvintele rostite de preot. Dacă prin botez ne-am

(Continuare în pag. 2)

Anastasia Şaguna
(1785 — 1836)

„. . . Am păzit credinţa" (II Tim. 4, 7)

Amintirea mamelor vrednice a rămas totdeauna vie în inima fiilor deveniţi binefăcători ai semenilor.

Din rîndul acestor mame fericite face parte şi Anastasia Şaguna, mama mitropolitului Andrei Şaguna, a cărei icoană dorim s-o evocăm, cu prilejul centenarului morţii fiului său (1808—1873). „Mamei mele îi datorez dragostea de Dumnezeu şi credinţa ortodoxă, drumul meu în viaţă şi duhul de jertfă care m-a călăuzit în toată opera mea" — spune marele mitropolit Şaguna despre mama sa.

Anastasia Muciu s-a născut în 1785 şi la 18 ani s-a căsătorit cu Naum Şaguna care era neguţător. Ei erau români macedoneni, refugiaţi din calea turcilor la Mişcolţ în Ungaria. Au avut trei copii: Avreta, Ecaterina şi Anastasiu (Andrei), născut la 20 decembrie 1808.

Scăpătînd în cele ale neguţătoriei, peste familia lui Naum Şaguna vin zile grele, cu necazuri şi sărăcie, ceea ce îngrijora mult pe mamă care se gîndea la educaţia copiilor. În această stare, ca să scape de ananghie, soţul ei a trecut la credinţa catolică, în 1814, cu cei doi copii de şcoală, Avreta şi Ecaterina. Mama *s-a opus* acestei treceri cu toata energia. De aceea îşi ia copiii şi pleacă la tatăl său şi la fraţii săi în Pesta, cu dorinţa să-şi crească copiii în credinţa strămoşească.

Rezistenţa Anastasiei a nemulţumit pe arhiepiscopul Fischer, în faţa căruia soţul ei a declarat că trece la catolicism. Ca urmare, el face o scrisoare către guvernul ungar în care expune învoiala dintre el şi Naum Şaguna, privitoare la educaţia catolică a copiilor săi şi arată opoziţia soţiei lui, care a plecat cu copiii la Pesta. În încheiere cere ca, cei doi copii mărişori, să fie aduşi cu sila înapoi, iar Anastasiu, care este de 5 ani, să fie lăsat mamei sale pînă la şcolarizare, cînd va fi adus la Mişcolţ şi dat preotului catolic pentru catehizare (cf. I. Lupaş, Mitropolitul Şaguna, Sibiu, 1909, p. 16).

Între timp, Naum Şaguna moare (1815), sărac şi trist, iar Anastasia este hotărîtă să ia soarta copiilor în mîinile sale. Ea face imediat o cerere la împărat să-i dea voie să-şi crească copiii în legea ortodoxă, dar este refuzată pe motiv că tatăl lor a fost catolic. Dar ea nu cedează, căci nu se poate despărţi de odraslele sale. De aceea, în 1816, primeşte poruncă din Viena să-şi dea copiii arhiepiscopului Fischer. Face o nouă cerere la împărăţie, declarînd că se supune poruncii date, va pleca cu copiii la Mişcolţ, să fie crescuţi în religia catolică, dar se roagă să-i dea voie să fie şi ea lîngă ei, să-i însoţească cu dragostea şi grija sa, ce i s-a aprobat.

Datorită dragostei, înţelepciunii, stăruinţei şi mai ales tactului său, prin buna şi temeinica educaţie pe care le-a dat-o copiilor în duh ortodox, aceştia au rămas fideli credinţei ortodoxe a mamei lor. Cu pietate, bucurie şi adîncă recunoştinţă îşi va aminti mai tîrziu vlădica Andrei de evlavioasa şi scumpa sa mamă care, în anii copilăriei şi ai tinereţei, îi lua de mînă şi mergeau împreună — cu prescura subsuoară — la praznicul Intrării în biserică (21 noiembrie), în modesta biserică din Mişcolţ şi le spunea să iubească şi să rămînă în legea ortodoxă.

Lupta eroică, devotamentul şi jertfa acestei mame venerabile n-au fost zadarnice. Ea a biruit căci, la fel ca Sf. Ap. Pavel, „a luptat lupta cea bună, a alergat la semn", „a păzit credinţa . . ." (I Cor. 9, 23; II Tim. 4, 7). Copiii, ajungînd mari, părăsesc rînd pe rînd catolicismul şi revin la matca

(Continuare în pag. 2)

38. Sf. Taine – și viața noastră...

(Urmare din pag. 1)

născut în Hristos, prin Sf. Mir ne întărim în viața cea nouă, creștem în Hristos. E momentul Rusaliilor, cînd Sf. Apostoli au primit Duhul Sfînt (Fapt. Ap. 2, 1—4). Sf. Apostoli au săvîrșit Taina Sf. Mir (revărsării Sf. Duh) peste toți cei botezați, la început prin punerea mîinilor și prin ungere, căci scris este: „Și voi ungere aveți de la Duhul Sfînt și . . . ungerea pe care ați luat-o de la Dînsul să rămînă întru voi" (I Ioan 2, 20. 27; II Cor. 1, 21—22; Ef. 4, 30). Întrucît preoția se făcea tot prin punerea mîinilor, s-a generalizat ungerea cu Sf. Mir, dat fiind că în Vechiul Testament se făcea ungerea cu untdelemn și că Iisus Hristos e numit „Unsul" lui Dumnezeu. Darurile Duhului Sfînt sînt numeroase. Între acestea proorocul Isaia (cap. 11, 2—3) amintește de „duhul înțelepciunii și al înțelegerii, duhul sfatului și al tăriei, duhul cunoștinței și al bunei credințe, duhul temerii de Dumnezeu". Prin aceste daruri și altele creștem în Hristos și ne întărim în lucrarea sfințitoare a Duhului Său. Taina Sf. Mir, prin care Iisus Hristos revarsă darurile Sfîntului Duh în cel botezat, îl unește pe acesta mai deplin cu Hristos și în Hristos cu Biserica. De aceea aceste daruri trebuie să rodească nu numai în viața fiecărui credincios, ci și în Biserică și pentru Biserică. De altfel darurile Duhului Sfînt sînt și darurile sfinte ale Bisericii, primite de ea de la Hristos prin pogorîrea Duhului Sfînt (Fapt. Ap. 1, 8; 2).

Îndată după Botez și după ungerea cu Sf. Mir, preotul împărtășește cu Trupul și Sîngele Domnului *pe cel botezat și uns cu Sf. Mir. Aceasta e rînduiala cea dintru început a Bisericii. În felul acesta, de la nașterea în Hristos (prin botez) și de la întărirea în Duhul Sfînt (creșterea în Hristos prin Sf. Mir), prin Sf. Împărtășanie cel botezat și „miruit" primește pe Hristos ca hrană dumnezeiască și se unește deplin cu Hristos. Căci scris este: „De nu veți mînca trupul Fiului Omului și nu veți bea sîngele Lui,* nu veți avea viață întru voi. *Cel ce mănîncă trupul meu are viață veșnică și eu îl voi învia în ziua cea de apoi . . . Cel ce mănîncă trupul meu și bea sîngele meu* petrece întru mine și eu întru el" *(Ioan 6, 53—56). Așadar, prin Sf. Împărtășanie Iisus Hristos este în noi și noi sîntem în El și El ne pătrunde întreaga ființă, în așa fel încît Hristos viază în noi și noi viem în Hristos. E ceea ce spune Sf. Ap. Pavel: „Nu mai trăiesc eu, ci Hristos trăiește în mine" (Gal. 2, 20).*

Totodată Sfînta Împărtășanie unește într-un „trup", pe toți cei ce se împărtășesc, adică ei sînt una în Biserica lui Hristos. Cu cuvintele Sf. Ap. Pavel: Noi „cei mulți sîntem un trup (o Biserică), pentru că toți ne împărtășim dintr-o pîine", ne împărtășim cu sîngele lui Hristos și cu trupul lui Hristos (I Cor. 10, 16—17). Sfînta Împărtășanie deci ne oferă cea mai deplină unire cu Hristos și în Hristos, cea mai deplină unitate a tuturor în Biserica Sa cea sfîntă.

Așadar, tainele: Sf. Botez, Sf. Mir și Sf. Împărtășanie (Sf. Euharistie) se împărtășesc împreună, ca de la începutul vieții în Hristos (Botezul) să primim și darurile Duhului Sfînt (Sf. Mir) și Trupul și Sîngele Domnului (Sf. Împărtășanie) și astfel să avem harul lui Hristos deplin întru noi spre a crește, a ne întări și a ne desăvîrși în vremea vieții noastre unirea cu Hristos și unitatea în Biserica lui Hristos.

Așa cum în bobul de grîu, semănat sub glie, sînt toți germenii care, la vreme potrivită, vor rodi spic îmbelșugat, așa și în ființa noastră avem prin Sf. Botez, Sf. Mir și Sf. Împărtășanie toată comoara harurilor lui Hristos, care pe măsura creșterii noastre va rodi tot mai îmbelșugat, prin harul lui Hristos și strădaniile noastre.

După cum am spus, cei ce se botează primesc și Sf. Mir și Sf. Cuminecătură. Credincioșii se împărtășesc la Sf. Liturghie. Ei trebuie să se pregătească prin Sf. Spovedanie, îndreptarea vieții, rugăciune, fapte bune etc., spre a se împărtăși cu vrednicie și fără de osîndă. Cei bolnavi pot fi împărtășiți acasă din Sfînta Împărtășanie pentru bolnavi. Pentru această Sf. Împărtășanie preotul scoate Sf. Agneț în Joia Mare și îl pregătește la Sf. Slujbă din a treia zi de Paști (și altădată, dacă e nevoie) și o păstrează pe altar în Sf. Chivot.

Dacă Sf. Botez și Sf. Mir nu se repetă, Sf. Împărtășanie este hrana dumnezeiască, pe care o primim de la Domnul de multe ori, ca să ajungem la o unire tot mai deplină cu El.

Aceste sfinte comori, pe care le revarsă Hristos prin Biserica Sa în ființa noastră, trebuiesc fructificate prin o viață după asemănarea lui Hristos, prin strădania necontenită de a păși pe urmele lui Hristos, de a face viu și lucrător Duhul lui Hristos în noi și astfel să fim oameni ai dragostei, ai păcii, ai bunătății, ai jertfelniciei pentru Biserică, pentru Patrie, pentru tot ceea ce este bun și de folos vieții în continuă înflorire.

† NICOLAE
Mitropolitul Ardealului

Anastasia Șaguna...

(Urmare din pag. 1)

Ortodoxiei, declarînd că fac acest pas nesiliți de nimeni, ci numai ascultînd glasul conștiinței.

Consemnăm faptul că în certificatul de școală al viitorului mitropolit Șaguna se spune că el este de religie romano-catolică, cu nota eminent la religie și limba maghiară. Dar în actul de revenire la legea ortodoxă — la vîrsta de 18 ani — Șaguna declară solemn că deși, la gimnaziile crăiești din Mișcolț și Pesta, s-a ocupat în mod sîrguincios cu religia și cunoaște din fir în păr principiile religiei romano-catolice, „convingerea intimă, inspirația mă îndeamnă să urmez sfintele precepte ale Bisericii greco-orientale. Doresc să trăiesc și să mor în credința mamei mele care-și trage originea de la Hristos".

Cu întoarcerea lui Anastasiu la Ortodoxie, în 29 decembrie 1826, se sfîrșește drumul crucii pe care l-a urcat buna sa mamă. Clipa acestei întoarceri, zice un biograf șagunian, este tot așa de mare pentru românii din Transilvania ca și ziua nașterii sale, pentru că acum Șaguna este redat oficial Bisericii strămoșești, căreia îi va dărui toată viața sa.

Desigur, tot la dorința iubitei sale mame, tînărul Anastasiu studiază Teologia la Vîrșeț, apoi se călugărește, în 1833, luînd numele Apostolului Andrei — ca dezbrăcat de cele lumești, să se devoteze integral slujirii, ridicării și propășirii multilaterale a poporului nostru.

Cu sufletul împăcat, că și-a făcut toată datoria sa de mamă, Anastasia trece la cele veșnice, în 17 ianuarie 1836, în vîrstă de 51 de ani, mulțumind lui Dumnezeu că și-a văzut copilul închinat Bisericii ortodoxe. A fost înmormîntată în cimitirul ortodox din Pesta.

Rezultă deci că personalitatea mitropolitului Șaguna este indivizibil legată de viața mamei sale și că atîta vreme cît istoria Bisericii noastre îl va pomeni pe marele ierarh, alături de el trebuie amintit cu admirație și cinste numele ei.

De aceea, Anastasia Șaguna poate fi așezată lîngă mamele Sf. Părinți ai Bisericii creștine, pentru sufletul său ortodox și faptele sale alese. Venerabila Anastasia, călăuzită de sfinte gînduri și simțăminte, și-a jertfit toată tihna, liniștea și pacea vieții sale, și-a pus întreg elanul sufletului său mare, inima sa curată, creșterii fiului său, dînd credincioșilor români din Transilvania *un om de o valoare negrăită*, pe mitropolitul Andrei Șaguna.

Fie deci ca numele Anastasiei Șaguna să rămînă mereu în conștiința noastră a tuturor și să fie pomenit cu cinste, iar modelul său de viață să fie urmat de fiicele credincioase ale Bisericii noastre.

Prot. *Simion Radu*

Din activitatea ecumenică a Bisericii Ortodoxe Române în anul 1972

În anul 1972, Biserica Ortodoxă Română a desfășurat o activitate ecumenică deosebit de fructuoasă, atît în relațiile sale cu Biserici Ortodoxe surori, cît și cu alte Biserici creștine sau culte religioase. La timpul cuvenit gazeta noastră a înregistrat multe dintre aceste manifestări. În cele ce urmează vom reda alte asemenea activități.

— La invitația Eminenței Sale Cardinalului Leo Joseph Suenens, Primatul Bisericii Romano-Catolice din Belgia, între 3—10 mai 1972, Prea Fericitul Patriarh Justinian a făcut o vizită oficială acestei Biserici. Din delegație au făcut parte: Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului, P. S. Episcop Antonie Ploieșteanul, vicar patriarhal, P. C. pr. prof. Petru Rezuș, P. C. pr. N. Cazacu, secretar patriarhal, ca interpret, și P. C. diac. Miron Mihuț de la Catedrala patriarhală din București.

În convorbirile dintre cei doi întîistătători s-au discutat probleme ecumenice actuale, ca valorificarea contactelor dintre Bisericile locale și unitatea în diversitate.

Delegația Bisericii noastre a vizitat Arhiepiscopia de Malines-Bruxelles, apoi orașul Gand unde a fost primită de Mgr. Leon Peteghem, mănăstirea de maici din Mâle, Episcopia de Burges, unde a fost primită de Episcopul D. Smedt, Namur unde a fost primită de Mgr. Charue, mănăstirea Orval și Leffe. La 7 mai delegația a participat la Sf. Liturghie în Catedrala greacă din Bruxelles, unde au coliturghisit Î. P. S. Emilianos de Bruxelles, Basil Krivocheine și Nicolae al Banatului. A urmat un colocviu teologic la Mănăstirea Chevetogne, unde P. C. prof. P. Rezuș a vorbit despre: „Considerații ale unui teolog ortodox asupra situației creștine actuale."

— Între 3—11 aprilie 1972, Biserica noastră a fost vizitată de preotul anglican Paul Oestereicher din Blackheath, cunoscut publicist și activist pe tărîm ecumenic, directorul problemelor educației religioase al Episcopiei de Southwark-Anglia.

— La invitația P. F. Părinte Patriarh Justinian, între 5—14 aprilie 1972, Excelența Sa episcopul Hermann Dietzfelbinger, președintele Consiliului Bisericii Evanghelice din R. F. G., a făcut o vizită Bisericii noastre. Din delegație au făcut parte: Dr. A. Wischmann, șeful serviciului de Relații Externe al acestei Biserici, prof. Dr. Reinhardt Slenczka din Heidelberg. Oaspeții au vizitat instituțiile centrale ale Patriarhiei Române, biserici și mănăstiri.

Vizita a constituit un răspuns la aceea a Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian făcută în Germania în octombrie 1970, și a contribuit la cunoașterea reciprocă în vederea pregătirii dialogului teologic, dintre cele două Biserici.

— Între 21—28 aprilie 1972, Excelența Sa Iosef Brinkhues, Președintele Bisericii vechilor Catolici din R. F. G., a făcut o vizită Bisericii noastre la invitația P. F. Părinte Patriarh Justinian. Din delegație au făcut parte: Prof. Werner Küppers din Bonn, prof. Berthold Spuler din Hamburg și pr. S. Kraft din Karlsruhe. Delegația a vizitat instituțiile centrale ale Patriarhiei Ortodoxe Române, biserici și mănăstiri din București și din țară. S-au discutat aspecte ale dialogului teologic dintre Biserica Ortodoxă și Biserica Vechilor Catolici cu ocazia întîlnirii delegației de teologi din R. F. G. cu profesorii și studenții Institutului Teologic din București, unde prof. Küppers a ținut două prelegeri intitulate: „Stadiul și perspectivele dialogului dintre ortodocși și vechii catolici" și „Concepția despre Biserică din punct de vedere vechi-catolică". De asemenea, episcopul Brinkhues a vorbit la Seminarul Teologic din București despre Biserica Vechilor Catolici din R. F. G.

— Între 16—24 mai 1972, o delegație a Bisericii Ortodoxe Române, condusă de Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului, a vizitat Biserica Armeană, la invitația Sanctității Sale Vaschen I, Catolicos al tuturor armenilor. Din delegație au făcut parte P. S. Episcop Antim Tîrgovișteanul, vicar patriarhal, P. C. pr. prof. Ene Braniște și P. C. Arhim. Zareh Baronian, Secretarul Eparhiei Armene din București.

Delegația ortodoxă română a vizitat cele mai de seamă monumente ale artei bisericești și ale istoriei și culturii armene. La Academia Teologică din Ecimiadzin, P. C. pr. prof. Ene Braniște a ținut două conferințe intitulate: „Aspecte și preocupări din viața religioasă a Bisericii Ortodoxe Române de astăzi pe plan intern și extern" și „Baze liturgice comune între Biserica Armeană și Biserica Ortodoxă Română".

— Între 2—5 iunie 1972, P. S. Episcop Antim Tîrgovișteanul, vicar patriarhal, secretarul Sfîntului Sinod, a luat parte la Bruxelles la întîlnirea reprezentanților opiniei publice din Europa în vederea antrenării și mobilizării maselor pentru Conferința Europeană asupra Securității și Cooperării.

— Între 17—22 iulie 1972 a avut loc la Regensburg al IV-lea simpozion ecumenic între teologi

(Continuare în pag. 4)

Conferirea de medalii unor reprezentanți ai Cultelor

la reședința Episcopiei ortodoxe române din Oradea

Conducerea superioară de stat — apreciind aportul pe care cultele din patria noastră l-au adus în decursul celor 25 de ani de la proclamarea Republicii, la întărirea unității spirituale, la propășirea culturală și de bunăstare materială, la instaurarea unei vieți sociale de bunăînțelegere și armonie între toți fiii Patriei noastre socialiste, fără nici o deosebire de limbă ori credință religioasă, la înfăptuirea ecumenismului între diferitele culte, pe plan național și internațional — a acordat cu acest prilej jubiliar Medalia „25 de ani de la proclamarea Republicii" mai multor reprezentanți ai cultelor din țara noastră.

O astfel de solemnitate s-a desfășurat și la reședința sfintei Episcopii ortodoxe române a Oradiei, în ziua de 12 ianuarie 1973, cînd reprezentantul conducerii Departamentului Cultelor a înmînat medalia jubiliară sus-amintită I. P. S. Dr. Nicolae Corneanu, Mitropolitul Banatului, P. S. Teoctist Arăpaș, Episcopul Aradului, P. S. Dr. Vasile Coman, Episcopul Oradiei, Eminenței Sale Papp Laszlo, Episcopul reformat de Oradea, și altor reprezentanți ai cultelor din județele Timiș, Caraș-Severin, Arad, Satu-Mare și Bihor, în număr total de 33 persoane.

Reprezentantul conducerii Departamentului Cultelor a exprimat, în numele Conducerii de Stat, felicitări celor distinși. Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Nicolae al Banatului, în numele ierarhilor și clericilor ortodocși români, și membrii celorlalte culte au exprimat Conducerii superioare de Stat, precum și Departamentului Cultelor alese și respectuoase mulțumiri și sentimente de profundă recunoștință și gratitudine pentru cinstirea deosebită ce li s-a făcut lor personal și întregului cler și credincioșilor pe care-i reprezintă.

Prea Sfințitul Episcop Vasile al Oradiei, în calitate de gazdă, a exprimat mulțumiri pentru alegerea reședinței episcopale a Oradiei ca loc de decernare a medaliilor și a făcut urări de sănătate și fericire Conducerii statului, a Bisericii noastre Ortodoxe și a celorlalte culte.

Diacon dr. *Teodor Savu*

Ecouri peste hotare ale

Aniversării proclamării Republicii

Aniversarea a 25 de ani de la proclamarea Republicii (30 decembrie 1972) a constituit, după cum știm, un moment istoric deosebit, care a prilejuit o cunoaștere mai deplină a vieții celei noi din Patria noastră, cu bogatele inițiative și realizări din acești ani.

Acest important eveniment din viața poporului român a avut un larg răsunet și peste hotarele țării. Pe linia acestor ecouri se înscriu de pildă publicarea suplimentului de opt pagini la ziarul londonez de mare tiraj „The Times", în ziua de 29 decembrie 1972, precum și suplimentul revistei bilunare „Africa-Asia", răspîndită în țările din cele două continente și binecunoscută pentru poziția ei hotărîtă de sprijinire a mișcărilor de eliberare națională și luptei pentru progres a tinerelor state.

Suplimentul din „The Times" a fost considerat „o prezentare a unei țări ... fără precedent asemănător, pe întreg parcursul apariției acestui mare ziar englez". Materialul publicat, la care semnează personalități marcante ale culturii românești (relatăm doar cîteva: George Ivașcu, Adrian Păunescu, Ecaterina Oproiu, Mircea Maliță, Valeriu Rîpeanu, Dan Zamfirescu, Vasile Drăguț ș. a.), a făcut cunoscut în străinătate mărturii despre experiența socială nouă a României, despre umanismul socialist, despre mari figuri ale istoriei și culturii noastre naționale, material de literatură, artă și poezie românească populară și cultă (poezii și proză de Eminescu, Blaga, Arghezi, Zaharia Stancu, Marin Sorescu, Eugen Jebeleanu).

Materialul publicat în revista „Africa-Asia" are titlul: „România — 25 de ani de progres, reconstrucție și dezvoltare economică și socială a unei țări libere și indepedente", avînd pe copertă reprodusă fotografia președintelui Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Dl. Nicolae Ceaușescu.

Articolele publicate în suplimentul revistei amintite prezintă principalele coordonate ale vieții și dezvoltării istorice a poporului român, cu referire specială la realizările celor 25 de ani de republică. Titlurile cîtorva articole sînt grăitoare în acest sens: „De la Dacia veche la Republica socialistă", „O politică externă în slujba păcii", „Solidaritate în lupta contra vestigiilor colonialismului", „O viață culturală intensă" etc. Suplimentul se deschide cu un amplu articol al directorului publicației, Simon Malley, intitulat: „Rolul României pe arena internațională". „Este fapt — scrie autorul — că în 25 de ani o țară slab dezvoltată pe plan industrial s-a transformat într-un stat socialist, cu o industrie în plină dezvoltare ..."

Prezentîndu-se astăzi ca o țară cu un ritm de dezvoltare dintre cele mai mari, „vocea României — scrie directorul publicației amintite — este puternică pe plan internațional, diplomația sa este activă și prezentă aproape peste tot în lume, influența ei certă, prestigiul evident".

Orientarea consecventă a României, în extinderea și intensificarea prieteniei și cooperării cu toate țările, „explică — continuă autorul — de ce România a primit vizitele reprezentanților unui număr atît de mare de țări, de ce conducătorilor săi li s-a făcut în lume o primire atît de călduroasă. Tot așa se explică de ce popoarele lumii a treia vibrează la unison cu poporul român cînd el își face auzită vocea la conferințele internaționale pentru a cere ca toate țările mari, mijlocii și mici — să se bucure de drepturi egale."

Materialul acesta este bogat ilustrat cu fotografii înfățișînd momente ale întîlnirii Domnului Președinte Nicolae Ceaușescu cu conducători din alte state, îndeosebi cu prilejul călătoriei din anul trecut în Africa, precum și diferite aspecte ale realizărilor socialiste și ale vieții artistice și culturale ale țării noastre, la care se adaugă o hartă a României cu principalele date geografice.

Acestea și desigur încă alte materiale prilejuite de aniversarea Republicii, apărute peste hotare, confirmă încă odată bunul nume de care Patria noastră se bucură în lume, datorită justeții străduințiilor sale de ridicare a poporului român pe trepte tot mai înalte de bunăstare, de cultivare a unor relații de respect reciproc între popoare, de colaborare și pace în lume.

F. Costea

† Episcop-vicar Irineu Crăciunaș

În urmă cu nici patru ani, gazeta noastră informa cititorii săi despre numirea și hirotonirea întru arhiereu a P. S. Irineu Crăciunaș-Suceveanul, episcop-vicar la Mitropolia Moldovei și Sucevei. Iată însă că o boală crudă a săpat ascuns la sănătatea sa trupească, încît în numai cîteva zile de la declararea ei a curmat firul vieții acestui vrednic ierarh al Bisericii noastre și anume în zorii zilei de 19 ianuarie 1973, la vîrsta de 45 de ani încă neîmpliniți.

Durerea provocată de această grea și neașteptată pierdere a fost mare, atît pentru Arhiepiscopia Iașilor, pentru Î. P. S. Mitropolit Justin al Moldovei și Sucevei, pentru familia sa, cît și pentru întreaga Biserică Ortodoxă Română. La această durere în egală măsură a participat și Arhiepiscopia de Alba Iulia și Sibiu, al cărei fiu duhovnicesc răposatul episcop a fost aproape opt ani, ca student teolog la Institutul Teologic Universitar din Sibiu, ca doctorand la Institutul Teologic Universitar din București, ca monah la Mănăstirea Brîncoveanu de la Sîmbăta de Sus (jud. Brașov) și ca duhovnic la Institutul Teologic din Sibiu, lăsînd o amintire de neuitat prin frumusețea vieții sale, prin hărnicia, ascultarea și generozitatea sa, cît și prin valoroase studii și articole pe care le-a publicat în revista Mitropolia Ardealului, Telegraful Român și Îndrumătorul bisericesc.

Înmormîntarea a avut loc Duminică, 21 ianuarie a. c., la Mănăstirea Neamț, unde a fost depus în sunet de toacă corpul neînsuflețit al adormitului episcop, slujba fiind săvîrșită de Î. P. S. Mitropolit Justin, P. S. Episcop-vicar patriarhal Antim, delegat al Sf. Sinod, al P. F. Părinte Patriarh Justinian, P. S. Episcop Vasile al Oradiei, P. S. Episcop Teofil al Clujului, P. S. Arhierei-vicari Gherasim Constănțeanul (Galați) și Eftimie Bîrlădeanul (Roman), delegați ai altor centre eparhiale, protopopi, stareți de mănăstiri și încă un mare număr de preoți și ieromonahi.

A fost de față reprezentantul conducerii Departamentului Cultelor.

Arhiepiscopia Sibiului a fost reprezentată la funeralii de P. C. cons. Gh. Papuc, P. C. prof. M. Păcurariu și P. Cuv. V. Tohăneanu, starețul Mănăstirii Brîncoveanu.

Au vorbit:

I. P. S. Mitropolit *Justin* al Moldovei și Sucevei, din a cărui cuvîntare reținem gînduri ca acestea: „Înfrînt de o boală necruțătoare, iubitul nostru fiu duhovnicesc și frate vrednic în slujirea arhierească, Episcopul vicar al Mitropoliei Moldovei și Sucevei, Irineu Crăciunaș, și-a încheiat crugul vieții sale pămîntești în floarea vîrstei și a trecut la cele cerești cu chipul său lăuntric înfrumusețat cu alese daruri duhovnicești, lăsîndu-ne nouă trainicele sale împliniri bisericești ... Episcopul Irineu a lăsat trainice înfăptuiri și frumoase amintiri. Bunătatea sa lăuntrică radia pe fața sa senină; hărnicia sa statornică s-a vădit în împlinirea pilduitoare a îndatoririlor sale și în scrierea de lucrări teologice; spiritul său larg și marea sa omenie i-au caracterizat întreaga sa viață ... Bun prin structura sa și îmbunătățit prin silințele sale de slujire a binelui, fratele nostru adormit în Domnul rămîne în amintirea noastră cu chipul și numele de *bunul Irineu*."

P. S. Episcop *Antim*, vicar patriarhal, care — după ce arată că „ne obișnuiserm a vedea în el o nădejde și un reazim de viitor al Bisericii Ortodoxe Române", după ce subliniază pregătirea teologică, precum și activitatea adormitului ierarh la Centrul mitropolitan din Iași și la lucrările Sf. Sinod — încheie cu cuvintele: „Evocînd aceste merituoase fapte din scurta dar pilduitoarea viață a regretatului Vlădică Irineu, îi aducem în acest ceas al despărțirii omagiul de prețuire și dragoste frățească al membrilor Sf. Sinod, în frunte cu Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian."

Reprezentantul Departamentului Cultelor exprimă condoleanțe Mitropoliei Moldovei, Î. P. S. Mitropolit Justin, îndureratei familii, subliniind totodată: „Ca o recunoaștere a deosebitelor sale merite, Episcopul vicar Irineu Crăciunaș a fost distins cu Ordine și medalii ale Republicii Socialiste România. Episcopul Irineu rămîne în amintirea noastră ca un ierarh al cărui ideal a fost acela de a fi apropiat de poporul din care s-a născut, identificat cu problemele fundamentale ale comunității în care a trăit și pentru slujirea cărora a acționat cu o strădanie neobosită."

Au mai vorbit de asemenea P. C. vicar *Sc. Porcescu*, în numele Consiliului eparhial Iași, P. C. insp. eparh. *T. Bodnar*, în numele preoților și credincioșilor din Arhiepiscopia Iașilor, P. C. prof. *O. Bucevschi*, în numele foștilor profesori, P. C. cons. *Gh. Papuc*, în numele Arhiepiscopiei Sibiului, al Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, P. C. prof. *M. Păcurariu*, în numele Institutului Teologic Universitar din Sibiu, și P. C. conf. univ. *Șt. Alexe*, în numele colegilor de studenție.

Veșnică să-i fie pomenirea!

T.

Vizita Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului la Facultăţile de Teologie din Halle şi Berlin

Între 22—27 ianuarie 1973, Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului a făcut o vizită în R. D. Germană la invitaţia Directorului Secţiei Teologice a Universităţii „Martin Luther" din Halle-Wittenberg, Dr. E. Winkler, unde a ţinut o conferinţă la această Facultate Teologică Protestantă, intitulată: *„Morala ortodoxă şi problemele vremii noastre"*. Conferinţa a avut loc în 24 ianuarie a. c. şi s-a bucurat de un interes deosebit. Au participat profesorii şi studenţii teologi din Halle şi Naumburg. Menţionăm că la Facultatea specificată există chiar o catedră pentru Studiul Ortodoxiei, titular fiind prof. Dr. K. Onasch.

Arătînd că, în Iisus Hristos-Domnul nostru, toate se înnoiesc mereu şi că principiile morale ale Evangheliei coincid cu marile năzuinţe ale omenirii: Libertatea, egalitatea, frăţietatea, solidaritatea, întrajutorarea, progresul etc., Î. P. S. Sa a dezvoltat, în conferinţa menţionată, cu deosebire următoarele trei probleme: 1. Progresele ştiinţei şi tehnicii, 2. Lupta pentru dreptate socială şi libertate naţională şi 3. Tendinţa spre unitate (în diversitate naţională) a omenirii.

În încheiere s-au relevat realizările mai de seamă ale Bisericii noastre sub arhipăstorirea P. F. Părinte Patriarh Justinian, ca: Apostolatul social, ecumenismul practic, sprijinirea propăşirii Patriei etc.

În zilele de 25—26 ianuarie a. c., Î. P. S. Mitropolit Nicolae s-a aflat la Berlin, unde a avut contacte cu personalităţi bisericeşti, ca: Episcopul Schönherr, prof. Dr. Döpmann, prof. Dr. Bassarak şi alţii, care au vizitat în bună parte Biserica şi ţara noastră.

Asemenea altor vizite de acest gen, care se înscriu pe linia bunelor relaţii reciproce, şi această vizită a contribuit la întărirea legăturilor dintre Biserica Ortodoxă Română şi Bisericile din R. D. Germană.

R.

Din activitatea ecumenică...

(Urmare din pag. 2)

catolici şi ortodocşi pe tema „Inter-comuniunea". Din partea Bisericii noastre au luat parte P. S. arhiereu vicar Gherasim Constănţeanul şi P. C. pr. prof. D. Stăniloae. Delegaţia noastră a prezentat o declaraţie în problema inter-comuniunii cu romano-catolicii, arătînd că aceasta nu este posibilă în stadiul actual fără unitatea credinţei.

— Între 13—23 august 1972, Î. P. S. Mitropolit Justin al Moldovei şi Sucevei şi P. S. Episcop Victorin al Episcopiei Misionare Ortodoxe Române din S. U. A. au luat parte la lucrările Comitetului Central al Consiliului Ecumenic al Bisericilor de la Utrecht-Olanda, unde a fost ales noul Secretar General, Dr. Philip Potter.

— Între 26 august—4 septembrie 1972, P. S. Episcop Victorin al Episcopiei misionare ortodoxe române în America, sosind de la Utrecht, a avut întrevederi cu P. F. Părinte Patriarh Justinian şi cu Î. P. S. Mitropolit Justin al Moldovei şi Sucevei.

— Între 12—16 septembrie 1972 a avut loc la Salonic conferinţa interortodoxă, organizată de către profesorii Facultăţii de Teologie din Salonic. Tema generală a conferinţei a fost: Tradiţia ortodoxă şi lumea de azi. Au participat ierarhi şi profesori de Teologie de la facultăţile ortodoxe. Din partea Bisericii Ortodoxe Române a participat P. C. pr. prof. Isidor Todoran, rectorul Institutului Teologic din Sibiu.

— Între 17—19 septembrie 1972, P. S. Episcop Vasile al Oradiei a luat parte la sărbătorirea Colegiului Reformat din Debreţin, R. P. Ungară. Cu aceeaşi ocazie a avut loc un colocviu între teologii ortodocşi şi reformaţi pe tema: Tradiţie şi actualitate.

— Între 24—28 septembrie 1972 au avut loc la Ierusalim festivităţile inaugurării Institutului ecumenic pentru studii teologice. Biserica noastră a fost reprezentată de P. C. pr. prof. onorar Ioan Coman, care a fost cooptat în Consiliul academic al acestui Institut.

— La 22 octombrie 1972, P. S. Episcop Antonie Ploieşteanul, vicar patriarhal, şi P. C. pr. prof. D. Stăniloae au luat parte la Berna la înscăunarea noului episcop al Bisericii Vechi-Catolice din Elveţia, Mgr. Léon Gauthier. Cu acest prilej P. C. pr. prof. D. Stăniloae a ţinut cîteva prelegeri la Facultatea de Teologie Veche-Catolică din Berna.

— Între 24—27 octombrie 1972, P. S. Episcop vicar patriarhal, Antonie Ploieşteanul, a participat la Puckberg-Austria, la lucrările Comitetului Financiar al Conferinţei Bisericilor Europene.

Cezar Vasiliu

Comemorarea unui vrednic slujitor al Bisericii şi poporului român

Ca şi în alte părţi locuite de români, veacul al XVIII-lea reprezintă şi pentru Banat o perioadă de mari frămîntări şi transformări mai ales prin trecerea acestei provincii de sub stăpînirea otomană sub cea a habsburgilor. Situaţia aceasta era consecinţa unui şir de războaie la capătul cărora armatele otomane, învinse de cele austriace, au fost nevoite să părăsească Banatul. Printre cronicarii care au consemnat unele din aceste evenimente a fost şi eruditul protopop al Mehadiei de lîngă Băile Herculane, Nicolae Stoica de Haţeg. Părinţii săi, preotul ortodox Atanasie Stoica şi soţia sa Varvara, au trebuit să părăsească meleagurile Haţegului şi să se refugieze în Banat din cauza persecuţiilor uniatiste. Stabilindu-se şi funcţionînd ca preot în Mehadia, aici li se naşte la 24 februarie 1751 fiul Nicolae, care, după ce a terminat învăţătura şi a studiat Teologia, a ajuns, în cele din urmă, paroh şi apoi protopop la Mehadia. În această calitate el a desfăşurat o neobosită şi rodnică activitate, construind biserici şi şcoli, îngrijindu-se de ridicarea materială şi spirituală a obştei româneşti din aceste părţi. În acelaşi timp, protopopul Nicolae Stoica începe a consemna evenimentele mai importante la care era martor în mai multe scrieri istorice dintre care cea mai importantă este „Cronica Banatului".

El moare la 6 ianuarie 1833. Cu prilejul împlinirii a 140 de ani de la trecerea sa la cele veşnice, conducerea Arhiepiscopiei Timişoarei şi Caransebeşului a hotărît să-l comemoreze într-un mod deosebit. Astfel, la Timişoara, după oficierea Sf. Liturghii, Duminică, 7 ianuarie 1973, s-a săvîrşit un parastas după care Înalt Prea Sfinţitul Mitropolit Nicolae al Banatului, într-un cuvînt adresat credincioşilor, a arătat importanţa pe care protopopul şi cronicarul Nicolae Stoica de Haţeg o are pentru Banat. După terminarea Sf. Liturghii a urmat vizitarea expoziţiei comemorative, organizată în cadrul Colecţiei de artă bisericească veche instalată în incinta catedralei mitropolitane. Expoziţia a fost deschisă printr-un cuvînt ocazional rostit de muzeograful Viorel Ţigu, conducătorul Colecţiei. La Caransebeş, pe lîngă parastasul oficiat în vechea catedrală episcopală, comemorarea protopopului Nicolae Stoica de Haţeg s-a făcut şi printr-un program festiv la Seminarul teologic. Comemorarea de la Mehadia s-a făcut tot printr-un parastas şi un cuvînt ocazional rostit în biserică de P. C. Constantin Comşulea, consilier eparhial, după care la mormîntul marelui cronicar a fost depusă o coroană de flori.

Prot. *Gheorghe Geţia*

Sf. Mucenic Dionisie Areopagitul

Sf. noastră Biserică cinsteşte în 3 octombrie pe Sf. mucenic Dionisie Areopagitul. Biserica catolică încă îl cinsteşte la 9 octombrie. Cine a fost acest mucenic al cărui nume e mult pomenit în scrisul creştin şi pe care creştinii din Răsărit şi Apus îl cinstesc deopotrivă.

Sf. Luca ne istoriseşte în „Faptele Apostolilor" că după ce Sf. Ap. Pavel a ţinut o însemnată cuvîntare în Areopagul din Atena, deşi „unii l-au luat în rîs, iar alţii i-au zis: Te vom asculta despre aceasta şi altă dată", totuşi cuvîntul lui a avut şi roade, căci citim mai departe: „Iar unii bărbaţi, alipindu-se de el, au crezut, între care şi Dionisie Areopagitul şi o femeie cu numele Damaris, şi alţii împreună cu ei" (F. Ap. 17, 32, 34). Este deci clar că Sf. Dionisie e un ucenic al Sf. Ap. Pavel, pe care l-a convertit în Atena. Se numeşte şi Areopagitul pentru că a fost membru al Areopagului din Atena, cel mai însemnat tribunal, care judeca şi crimele cu caracter religios şi în faţa căruia s-a găsit şi Sf. Ap. Pavel, cînd a rostit cuvîntarea de care am amintit. De fapt, Sf. Ap. Pavel n-a fost dus înaintea Areopagului pentru a fi judecat, ci numai spre a arăta credinţa pe care o predica. În orice caz, Dionisie care s-a alăturat Sf. Ap. Pavel a fost un om cu vază în Atena şi de aceea între cei cîştigaţi de apostol, el e trecut în frunte. Aceasta înseamnă că prin cîştigarea lui Dionisie, Biserica creştină a dobîndit un sprijin puternic în Atena, aşa cum vom vedea. În adevăr, acest nou convertit la credinţa creştină a dovedit o mare rîvnă în slujirea lui Hristos. El a fost botezat şi apoi aşezat episcop în Atena de însuşi Sf. Ap. Pavel.

Învăţînd mai întîi toată înţelepciunea descoperită de Dumnezeu credincioşilor de la un înţelept cu numele Ieroftei, Sf. Dionisie s-a ostenit vreme îndelungată pentru propovăduirea dreptei credinţe, iar pe vremea împăratului Domiţian, neobositul predicator creştin s-a dus în apus unde, ajungînd în cetatea Parisului, i s-a tăiat capul, iar sfîntul a mai mers cîţiva paşi, ţinîndu-şi capul în mîini, spre spaima şi uimirea ucigaşilor. Un lucru rămîne bine stabilit şi anume, că Sf. Dionisie multe a pătimit pentru Hristos. După unele cărţi greceşti el ar fi fost ars.

De numele acestui Sfînt sînt legate şi unele cărţi de deosebită valoare şi care au avut un mare răsunet în viaţa Bisericii creştine. Aceste cărţi sînt următoarele: 1. Despre denumirile lui Dumnezeu; 2. Despre teologia mistică; 3. Despre ierarhia cerească; 4. Despre ierarhia bisericească. Mai tîrziu s-a constatat că scrierile acestea atribuite Sf. Dionisie, de fapt nu sînt ale lui, ci ale unui scriitor creştin necunoscut, care le-a scris prin veacurile 5—6. Era un obicei la vechii scriitori creştini — şi mai ales la cei din Siria — ca lucrările mai de preţ să fie puse sub nume binecunoscute, pentru a le întări astfel autoritatea şi a le asigura răspîndirea lor mai uşoară. Acest fapt nu scade cu nimic meritele Sf. Donisie. Dimpotrivă i le întăreşte şi mai mult. De ce? Fiindcă oricine îşi dă seama de cît prestigiu se bucura numele Sf. Dionisie în biserica creştină în veacurile 5—6, dacă un însemnat şi talentat scriitor creştin a pus sub numele lui nişte cărţi de valoare tocmai pentru a le asigura răspîndirea şi primirea lor în lumea creştină. Numele acestui Sfînt încărcat de vrednicii a ajuns un gir preţios pentru scrisul creştin.

Iată ce înseamnă numele bun ! Iată ce înseamnă buna reputaţie ! Să ne ostenim şi noi să ne cîştigăm un nume bun şi de cinste.

Prot. *A. Radu*

Învăţături din Pildele lui Solomon

— *Prin binecuvîntarea oamenilor drepţi cetatea merge înainte, iar prin gura celor nelegiuiţi ajunge ruină (11, 11).*

— *Omul milostiv îşi face bine sufletului său, pe cînd cel crunt îşi chinuieşte trupul său (11, 17).*

— *Cel ce-şi pune nădejdea în bogăţia lui se vesteşte, iar cei drepţi ca frunzişul odrăslesc (11, 28).*

— *Cel bun dobîndeşte har de la Domnul, iar pe omul viclean îl osîndeşte Domnul (12, 2).*

— *Cel ce munceşte ogorul se satură de pîine, iar cel ce umblă după deşertăciuni este om lipsit de minte (12, 11).*

— *Cei nechibzuiţi la vorbă sînt ca împunsăturile de sabie, pe cînd limba celor înţelepţi aduce tămăduire (12, 18).*

— *Înşelăciunea este în inima celor ce gîndesc rău, iar bucuria pentru cei ce dau sfaturi de pace (12, 20).*

REDACŢIA: Secţia culturală a Consiliului Arhiepiscopesc Sibiu (Taxa poştală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale Sibiu 44206

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

ANUL 121 Sibiu, 15 martie 1973 Nr. 11—12

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA-IULIA ŞI SIBIU

PREŢUL INSERŢIUNILOR:
Un cm² 60 bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL:
Pe un an: 24 lei
Pe 6 luni: 12 lei
Cont nr. 49.8.01

Rugăciunea particulară

Rugăciunea particulară este rugăciunea făcută de fiecare credincios pentru sine, pentru ai săi şi pentru toată lumea. Pe lîngă rugăciunea obştească săvîrşită în biserică şi la diferite slujbe de obşte, împreună cu preotul, credincioşii se roagă şi singuri, păstrînd astfel legătura cu Dumnezeu. O rugăciune, făcută în „cămara inimii", este ca o rază de lumină care alungă întunericul tristeţii, negura păcatelor şi luminează cărarea vieţii. Rugăciunea particulară împlineşte dorul permanent al sufletului după Dumnezeu. Chiar numai facerea semnului sfintei cruci şi rostirea cuvintelor: „Doamne ajută" — face să ne simţim întăriţi sufleteşte, hotărîţi în săvîrşirea binelui, mai buni şi mai plini de dragoste.

Dumnezeu fiind veşnic şi pretutindeni, rugăciunea particulară se poate săvîrşi oricînd şi în orice loc. Lucru de căpetenie în rugăciunile noastre particulare sau obşteşti este inima cu care ne rugăm. Rugăciunea obştească şi cea particulară sînt ca doi plămîni ai evlaviei creştine, fiind amîndoi necesari. Şi una şi alta trebuie făcute din toată inima, în duh şi adevăr.

Rugăciunea particulară, izvorîtă din credinţă şi roditoare de fapte bune, alcătuieşte însăşi viaţa creştinului. Însuşi Mîntuitorul ne îndeamnă: „Priveghiaţi, dar, în toată vremea, rugîndu-vă" (Luca 21, 36). Privegherea însemnează luare-aminte şi trezire la toate faptele, iar rugăciunea înseamnă încredinţarea vieţii purtării de grijă a lui Dumnezeu.

Se cuvine să facem rugăciuni mai ales dimineaţa, la amiază şi seara, înainte şi după mîncare, la începutul şi la sfîrşitul oricărui lucru. Aşa făceau primii creştini şi părinţii noştri; cînd porneau la drum sau la lucru îşi făceau sfînta cruce şi ziceau: „Doamne ajută", iar cînd isprăveau lucrul se închinau din nou, zicînd: „Doamne mulţumescu-ţi."

Ne rugăm dimineaţa, mulţumind Domnului pentru odihna de peste noapte şi-l rugăm să ne păzească şi să ne ajute şi în timpul zilei şi să ne binecuvinteze munca ce urmează să o facem. După cum florile se îndreaptă spre soare în fiecare dimineaţă, aşa şi noi ne îndreptăm spre Dumnezeu, prin rugăciune, în fiecare dimineaţă, după cum ne îndeamnă Psalmistul David: „Dimineaţa auzi glasul meu, Dumnezeu meu şi Domnul meu" (Ps. 5, 3).

Ne rugăm la amiază, întrucît această oră ne aduce aminte de răstignirea pe cruce a Domnului nostru Iisus Hristos. Cunoscînd noi binefacerile acestei jertfe ne oprim o clipă şi mărim pe Dumnezeu, care atît de mult ne-a iubit.

În rugăciunile de seara mulţumim lui Dumnezeu pentru bunătăţile primite în timpul zilei, rugîndu-l să ne ierte greşelile şi să ne ocrotească în timpul nopţii. Rugăciunea de seara este şi o cercetare a cugetului.

Ne rugăm înainte de masă şi după masă cu credinţa că Dumnezeu este izvorul bunătăţilor trupeşti şi sufleteşti. El ne hrăneşte, trimiţînd ploi la bună vreme, şi lumina şi căldura binefăcătoare, dătătoare de rod pămîntului.

Cînd pornim la lucru şi cînd îl isprăvim ne rugăm iarăşi lui Dumnezeu, bineştiind că prin muncă sîntem împreună lucrători ai lui Dumnezeu.

Iisus Hristos s-a rugat înainte şi după ce şi-a ales Apostolii (Luca 6, 12), înainte de a săvîrşi minunea învierii lui Lazăr (Ioan 11, 41) şi înainte de sfintele Sale Patimi, în grădina Ghetsimani (Luca 22, 41—42).

Tot astfel Sfinţii Apostoli s-au rugat înainte de alegerea lui Matia (F. Ap. 1, 24) şi toţi creştinii îşi îndreaptă gîndul la Dumnezeu în rugăciune la începutul şi sfîrşitul oricărei lucrări.

De mare sprijin este rugăciunea particulară atunci cînd sîntem cuprinşi de necazuri: „Chiamămă pe mine în ziua necazului şi eu te voi scoate şi mă vei proslăvi" (Ps. 49, 16), zice Domnul.

Mîntuitorul ne porunceşte să ne rugăm atunci cînd sîntem în ispite: „Priveghiaţi şi vă rugaţi, ca să nu intraţi în ispită" (Matei 26, 41).

Atunci cînd păcatul a pus stăpînire pe făptura noastră, să nu ne lăsăm biruiţi de el ci să „ne luptăm în rugăciune", cum spune Sfîntul Apostol Pavel, şi Hristos-Domnul ne va ajuta să dobîndim iertare şi să ieşim biruitori asupra lui.

În rugăciunile zilnice să nu uităm de rugăciunea pe care însuşi Mîntuitorul ne-a lăsat-o, de rugăciunea „Tatăl nostru". Ea este cea mai însemnată, cea mai frumoasă şi cea mai cuprinzătoare rugăciune a creştinilor.

De rugăciune este strîns legată închinarea şi facerea semnului sfintei cruci. Orice rugăciune se începe cu rostirea: În numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfîntului Duh, Amin, însoţită de semnul sfintei cruci. Cînd zicem: „În numele Tatălui" ducem cele trei degete împreunate de la mîna dreaptă la frunte; cînd zicem: „şi al Fiului" ne însemnăm cu ele la piept; cînd zicem: „şi al Sfîntului Duh" le ducem la umărul drept şi apoi la cel stîng şi încheiem zicînd: „Amin".

Prin această însemnare cu sfînta cruce noi arătăm credinţa noastră în Dumnezeu-Tatăl, Ziditorul tuturor celor văzute şi nevăzute, în Dumnezeu-Fiul care s-a făcut om şi a primit răstignirea pe cruce pentru a noastră mîntuire şi în Dumnezeu Duhul Sfînt, prin care ne sfinţim. Aşadar, semnul sfintei cruci este şi o învăţătură pe scurt a legii noastre creştineşti.

Drept aceea să nu facem semnul sfintei cruci în grabă, nelămurit, altfel de cum ne învaţă Biserica.

După felul cum facem semnul sfintei cruci, văd ceilalţi oameni cît de vie este credinţa noastră şi cît de mult ne arătăm că trăim după voia cea sfîntă a lui Dumnezeu.

Părintele *Vasile*

Cu privire la întrebuinţarea timpului

Fiecare dintre noi face adesea un bilanţ al activităţii sale, al faptelor sale, pentru a şti cum să-şi orînduiască în viitor ostenelile, spre roade cît mai bogate, aducătoare de bucurie personală şi obştească. O concluzie principală pe care o desprindem ori de cîte ori facem astfel de bilanţuri este aceea de a şti cum să ne împărţim şi să ne întrebuinţăm timpul.

Cu toţii ştim că toate ale noastre se împlinesc în timp. În timp trăim, în timp gîndim, în timp muncim, în timp ne odihnim, ca iarăşi să putem munci, să putem gîndi, să ne ducem mai departe viaţa, spre slava lui Dumnezeu şi spre binele celor din jurul nostru, ca şi al nostru personal.

Viaţa aceasta pămîntească se măsoară în ani. În timpul vieţii noastre învăţăm noi înşine şi-i învăţăm pe alţii, gîndim, vorbim şi muncim, ne formăm deprinderi noi, ajutăm la formarea altora şi ne formăm pe noi înşine. Toate acestea le facem în timp.

Tot ceea ce sîntem, tot ceea ce dobîndim ca deprinderi noi, ca puteri noi, ca înţelegere mai înaltă, tot ce rămîne de pe urma strădaniilor noastre se împlineşte în timp.

În timp, prin muncă, agonisim cele trebuitoare pentru existenţă.

Pentru cel ce învaţă, timpul este adaus de cunoştinţe noi, adaus de învăţătură, este agoniseală a minţii. Deci timpul este „învăţătură", este „cunoştinţă". Pentru cineva care se străduieşte să se facă din ce în ce mai bun, să fie înfrînat, blînd, îndelung răbdător, smerit, iertător, iubitor de oameni (Coloseni 3, 12—14; Galateni 5, 22—23), timpul, în care se cîştigă astfel de deprinderi, este „virtute".

Prin virtuţi ne asemănăm cu Domnul nostru Iisus Hristos. El însuşi ne cheamă la această asemănare, cînd zice: „Învăţaţi-vă de la mine că sînt blînd şi smerit cu inima" (Matei 11, 29), sau: „Aceasta este porunca mea ca să vă iubiţi unul pe altul, cum v-am iubit şi eu pe voi. Mai mare dragoste decît aceasta nimeni nu are, ca viaţa lui să şi-o pună pentru prieteni" (Ioan 15, 12—13). Orice deprindere în bine, prin care ne asemănăm cu Domnul nostru Iisus Hristos, se dobîndeşte cu ajutor de la Dumnezeu şi cu îndelungată strădanie din partea credinciosului, care se osteneşte în împlinirea poruncilor lui Dumnezeu. Aceasta înseamnează că orice virtute, ca una ce se dobîndeşte şi prin osteneala noastră, se împlineşte în timp, de unde şi înţelegerea că timpul este „virtute", este „înaintare în asemănarea cu Domnul Hristos", pînă la măsura aceea ca Hristos să prindă „chip în noi" (Galateni 4, 19). Avînd în noi un astfel de început, putem apoi să ne gîndim la „desăvîrşirea sfinţilor) (Efeseni 4, 12), la „starea bărbatului desăvîrşit", la „măsura vîrstei plinirii lui Hristos" (Efeseni 4, 13). Şi aceasta tot în timp se împlineşte.

Orice deprindere cîştigată în timp face parte din fiinţa celui ce o are, pînă la aşa măsură că nu mai poate fi despărţită de ea, ci rămîne în veşnicie. În acest înţeles, timpul în care se cîştigă deprinderile bune nu numai că nu se pierde, dar chiar se înveşniceşte, se face pricină de viaţă veşnică. Deci timpul fiind „virtute" devine şi „veşnicie".

Cînd cineva lasă să treacă vremea fără ca în ea să caute să împlinească ceva care este de folos pentru sine şi pentru semenii săi, unul ca acela pierde vremea sau se pierde pe sine în vremea ce i-a fost dată ca să se realizeze în ea. Cel ce în vremea hotărîtă lui pentru învăţătură, nu învaţă, şi în vremea hotărîtă pentru muncă, nu munceşte, pierde timpul atît pentru viaţa aceasta pămîntească, cît mai alles pentru veşnicie, căci toate cele ce rămîn în veşnicie se împlinesc „cîtă vreme este ziuă" (Ioan 9, 4), adică în timpul vieţii de acum. Cine pierde timpul, adică cine nu-şi face datoria în timpul dat lui de Dumnezeu, acela nu-şi iroseşte numai timpul în zadar, ci pierde tot ce ar fi putut avea în timpul ce ne este dat de Dumnezeu spre înaintarea în cele ce ne fac vrednici de El.

Toate acestea înţelegîndu-le cu limpezime, cugetătorii de Dumnezeu şi-au dat seama că timpul este o valoare care odată pierdută nu mai este cu putinţă să fie cîştigată din nou. Al lor este cuvîntul: „Banii de-i va pierde cineva, alţii în locul lor va dobîndi; dar timpul de-l va pierde, altul în locul lui nu va mai găsi." Avînd o astfel de încredinţare, cei cu dragoste de Dumnezeu au fost totdeauna cu grija de a „răscumpăra vremea", după cuvîntul Sfîntului Apostol Pavel (Efeseni 5, 17), aşa că niciodată n-au lăsat şi nu lasă să treacă timpul fără rost.

(Continuare în pag. 2)

Patima beției sau alcoolismul - un păcat grav

Sf. Scriptură ne învață că Dumnezeu ne-a creat ființe libere și raționale, deci înzestrate cu toate calitățile de a putea fi stăpînii lumii. În acest scop ne-a pus la dispoziție toate bunurile de care avem nevoie în lume, ca, în mod *liber* și *conștient,* să dispunem de ele; adică, să le fructificăm, să le administrăm, să le folosim și să ne bucurăm de ele mulțumind lui Dumnezeu, ca astfel, prin buna lor chivernisire, să trăim o viață bineplăcută Lui și să ne putem realiza scopul pentru care am fost creați: asemănarea cu Dumnezeu.

Prin urmare bunurile pămîntești nu trebuie considerate altfel decît ca o condiție esențială de întreținere a vieții noastre pămîntești, în care ne străduim — orientîndu-ne după poruncile divine — să ne ajungem scopul.

Tot Sf. Scriptură ne mai încredințează că toate lucrurile și toate bunurile create de Dumnezeu sînt bune prin natura lor, însă întrebuințarea lor neînțeleaptă, abuzivă, ne produce daune trupești și sufletești și ne aruncă în mrejele patimilor. Se știe, de exemplu, că dintre aceste bunuri cele mai solicitate sînt cele pentru întreținerea vieții trupești, adică mîncarea și băutura. Și tocmai acestea, dacă sînt consumate peste trebuințele firești ale trupului, produc degradarea ființei umane nu numai fizicește ci și sufletește. Mai ales consumarea abuzivă și des repetată de băuturi alcoolice duce la patima beției, *la alcoolism,* care este unul din cele mai grave păcate. De ce? Pentru că alcoolul consumat peste măsură are, în primul rînd, consecințe dezastruoase asupra trupului, scăzîndu-i capacitatea și plăcerea de muncă, provocîndu-i boli de multe ori incurabile, scurtînd astfel durata vieții celui stăpînit de această patimă. În al doilea rînd, alcoolismul are consecințe nefaste și asupra sufletului. Mintea alcoolicului își pierde limpezimea și claritatea încît nu mai poate face deosebire între bine și rău. De aceea se spune în popor despre un om căzut în această patimă că „și-a băut mintea". De asemenea, sentimentele alcoolicului sînt pervertite, îndemîndu-l la tot felul de păcate, iar voința e slăbită, aproape inexistentă, încît nu mai poate pune stavilă poftelor păcătoase. Un astfel de om nu este altceva decît o epavă purtată la voia întîmplării de patima alcoolismului și se găsește într-o situație cu mult inferioară animalelor.

De aceea un creștin adevărat nu trebuie să se lase robit de acest urît, dezgustător și degradant păcat care poartă în sine și sămînța altor nenumărate păcate, ci să se ferească de el. Însuși Mîntuitorul nostru Iisus Hristos combate alcoolismul și ne îndeamnă să fim cumpătați: „Luați aminte de voi înșivă, să nu se îngreuieze inimile voastre de mîncare și de băutură peste măsură..." (Luca 21, 34), iar Sf. Apostol Pavel, îndemnîndu-i pe creștinii din Efes să fie virtuoși și să se comporte „nu ca niște neînțelepți, ci ca cei înțelepți, răscumpărînd vremea" (Efes. 5, 15—16), le atrage atenția în mod serios să nu se lase cuprinși de patima beției: „Să nu vă îmbătați de vin, în care este desfrînarea, ci umpleți-vă de Duhul" (Efes. 5. 18). Tot Sf. Apostol Pavel ne face cunoscută și pedeapsa divină ce o aduce cu sine păcatul beției, cînd le spune creștinilor din Corint că „nici desfrînații... *nici beivii*... nu vor moșteni împărăția lui Dumnezeu" (I Cor. 6, 9—10). Prin urmare, creștinii, care s-au lăsat prinși în mrejele alcoolismului, se exclud singuri și de bunăvoie de la dobîndirea fericirii celei veșnice.

Biserica noastră a condamnat întotdeauna acest păcat grav, a atras credincioșilor mereu atenția asupra urmărilor periculoase ce le aduce asupra lor patima beției și i-a sfătuit necontenit să nu se lase robiți de un asemenea păcat. Iată ce spune în această privință Sf. Ioan Gură de Aur: „Trupul poftește hrană însă nu peste măsură, poftește băutură însă nu beție. Că trupul nu pretinde beție poți vedea și în aceea că el își pierde ținuta sa puternică dacă depășești măsura și treci peste granițele fixate trupului." „Consumarea peste măsură a vinului (băuturii) cauzează nenumărate boli. Ea aprinde războiul patimilor și furtuna gîndurilor pustiitoare în suflet și adoarme și slăbește puterea trupului. De aceea să fugim de exces și să ne grijim și de sănătatea trupului retezîndu-i poftele senzuale. Vinul este dat de Dumnezeu nu ca să ne îmbătăm ci să-l folosim cu măsură; ca să ne bucurăm nu ca să ne întristăm. Vinul — se spune — veselește inima omului (Ps. 104, 16), dar tu îl faci izvor de întristare. Cei ce fac exces de băutură sînt melancolici și mintea lor este învelită în întuneric. Vinul este un minunat medicament pentru cel care înțelege să-l bea cu măsură." „De unde vine mulțimea de boli dacă nu din lipsa de cumpăt în consumarea vinului (băuturii alcoolice)? După cum o corabie dacă se umple cu apă se cufundă și naufragiază, așa cade și omul în prăpastie dacă se dedă la patima beției. El suferă naufragiu cu duhul și apare ca un mort; el e în stare să facă numai cele rele și ca un mort el nu mai are putere de voință să mai facă ceva bun. De aceea vă sfătuiesc, după cuvintele Sf. Pavel, să nu vă îngrijiți de poftele trupului ci să fiți atenți să arătați mult curaj și mult zel pentru lucrarea duhovnicească."

Un alt părinte al Bisericii spune următoarele în această problemă: „Bețivii se îndreaptă cu mare poftă spre vin și stăruie în beție. Pe ei îi urmărește același blestem ca pe cei ce nu vor să țină seama de legi. Peste cine vine durerea și dezastrul dacă nu peste aceia care zăbovesc la băutură și peste aceia care caută crîșmele și se ametesc cu vin peste măsură, devenind beți și furioși asemenea animalelor iraționale? Nu mai știi că Dumnezeu te-a dăruit cu înțelegere și rațiune? În pofta ta peste măsură tu te îmbeți, devi furios și-ți ieși din fire în așa fel încît nu mai poți fi considerat om." Tot acest Părinte ne îndeamnă: „Deci, să nu ne lăsăm duși în sclavia viciului diavolesc al băuturii. Nu, cu voință puternică să ne eliberăm de neînfrînarea în băutură peste măsură, ca să urmăm poruncile lui Dumnezeu; să păstrăm ordine în comportări, să ducem o viață de virtuți, să cultivăm dragostea sfîntă, să păstrăm cu credință postul, să ne dedăm rugăciunii, să facem fapte de caritate, să ne străduim a fi modești, să ne sfințim și să ne mîntuim sufletele."

Să ascultăm de poruncile divine, de îndemnurile Bisericii, fiindcă Biserica vrea ca noi să ducem o viață de virtute ca să putem dobîndi fericirea veșnică. Combătînd alcoolismul și alte patimi, ea vrea ca toți să fim sănătoși, trupește și sufletește, viguroși și harnici, spre binele societății în care trăim, spre bucuria și fericirea noastră veșnică.

Sebastian Șebu

Cartea bisericească — mijlocitoare a unității

După anul 1700, cînd s-a produs ruptura sufletească a credincioșilor transilvăneni, în dorința stăpînirii habsburgice de-a catoliciza pe români și încercarea de deznaționalizare, se pare că nimic nu i-a apărat mai bine în dorul unității de neam, de limbă, de simțire și de credință ca slova bătrînelor cărți bisericești, care exprimau peste tot aceeași credință: „după legea răsăritului".

Călătorul care se oprește la oricare din stranele fostelor biserici greco-catolice, poate constata faptul că ele slujeau și cîntau din aceleași cărți, provenite din aceleași centre tipografice (Rîmnic, Neamț, Tîrgoviște, Sibiu etc.), cu învățătură curat ortodoxă și românească, iar cînd mai tîrziu au primit din tiparnița Blajului, vlădica de atunci a pus pe fiecare carte mențiunea de garanție în păstrarea legii și unității: *„Tipăritus-a după legea Răsăritului."*

Așa de pildă din fondul de cărți existent la cele 120 de parohii ale protopopiatului Sibiu, ar fi prea mult să prezentăm întreaga situație existentă ca un martor documentar pe care cartea bisericească l-a avut în rolul de paznic și mesager al unității noastre religioase și naționale.

Cîteva exemple, de la parohiile revenite și mixte, considerăm că sînt suficiente. Astfel, la o parohie revenită ca Alămor II, au rămas pînă astăzi, în strana bisericii, peste toate încercările, cărți de simbol al unității de credință și popor ca: Apostolul Mitropolitului Teodosie din București — 1683, Octoihul lui Antim Ivireanu din Tîrgoviștea anilor 1712, primul Triodion românesc — întreg — al episcopului Inochentie de Rîmnic — 1731, Penticostarul succesorului episcop Climente de Rîmnic — 1743, masiva Biblie cu imagini a nemuritorului Șaguna de la Sibiu 1856—1858 și pînă la Octoihul Mic al Mitropoliei ortodoxe din Sibiu de la 1918. Același lucru și la alte foste parohii mixte ca Armeni, Arpașul de Jos sau ca la cel de Sus — unde uniația s-a infiltrat — prin intrigă — abia în anul 1934. Ce să spunem de parohia Bogatul Român, unde prin dîrzenia credincioșilor ortodocși, s-a reocupat biserica cu forța din mîna celor 4 familii înstrăinate și susținute de exponentul stăpînirii străine!

Bălgradul cu Cazania (1699), Bucureștiul cu Liturghierul (1741) și apoi cu Evanghelia (1918), Căldărușanii cu Antologhionul (1766), Rîmnicul cu Octoihul Mic (1742) și Liturghierul (1767) ca și Sibiul cu Cazania lui Șaguna (1855) și Psaltirea bogată (1860) și altele au pătruns și în parohia revenită Bradu, străjuind lîngă sufletul credincioșilor pentru unitatea lor.

Cînd hiperzelosul general austriac Bucow, la 1761, a alungat, între alții și pe credincioșii ortodocși din biserica lor, a Broștenilor, fost-au nevoiți a-și construi din sărăcia iobăgească o căsuță de nuiele „bruși" și acoperită cu paie, în care a ars flacăra unității neamului. Prin desaga multor credincioși cu inimă, cu dragoste de Lege și de neam circulau aceleași cărți — prieteni nedespărțiți ai tuturor credincioșilor noștri.

Așa au pătruns peste coama Carpaților și la Cisnădie, Cîrța, Colun, Daia, Dobîrca, iar la Fofeldea e prezent și Buzăul cu Apostolul său de la 1743. Peste 12 cărți de veche slovă bisericească pătrund din vestitele tiparnițe în Glîmboaca, unde Ortodoxia — în izbelișteа vremilor de atunci — și-a așezat unul din scaunele protopopești — care a dăinuit pînă după anul 1800.

De aceea nu e de mirare că la Hamba — în dorul după unitate — întîlnim la 1760 un antimis tocmai de la Mitropolitul Gavriil al Moldovei, Cazania episcopului Chezarie de Buzău (1834) între altele la Hașag, Cartea românească de învățătură (Cazania) lui Varlaam de la Iași (1643) și Molitvelnicul de Tîrgoviște (1713) la Hosman.

Nelipsită e vechea carte și la Ludoș, Noul Român, Nucet, Ocna-Sibiului II și puternica parohie grănicerească Orlat — tot atîtea unități religioase, împinse cîndva la înstrăinare.

Dacă la Porumbacul de Jos, biserica parohiei revenite nu are nici o carte de Blaj, iar cea de la Porumbacul de Sus Apusean nu a avut de la Blaj decît Octoihul Mic (1893), Presaca, parohie revenită, are toate cărțile vechi „tipărite după legea răsăritului", mai puțin cele două tomuri de Antologhion (Minei) de Blaj (1910 și 1913).

E de-a dreptul impresionantă starea parohiei revenite Racovița unde, din 22 cărți de cult, numai una a fost de la Blaj, deși era comună grănicerească, sub directa influență a factorilor catolicizanți. Așa se explică faptul că preotul Valeriu Florian, fiind și protopop al districtului Arpașul de Jos, în timpul primului război mondial a considerat cît se poate de firesc să se ridice deasupra „uniației" împărțitoare și să slujească în bisericile ortodoxe din Moldova, ca un ortodox

(Continuare în pag. 4)

Cu privire la întrebuințarea timpului

(Urmare din pag. 2)

Cîștigînd învățătură folositoare, deprinderi bune, împlinindu-ne datoria de a munci și străduindu-ne pentru virtute, asemănîndu-ne cu Domnul Hristos, pînă la măsura ce ne este rînduită nouă oamenilor, vom fi părtași împreună cu El și la moștenirea Împărăției lui Dumnezeu.

Timpul îl folosim bine, îl cîștigăm atunci cînd — luînd aminte la îndemnul sfintei Biserici, care zice: „Pe noi înșine și unii pe alții și toată viața noastră lui Hristos-Dumnezeu s-o dăm" — îl împlinim cu fapta. Acest îndemn se realizează cu adevărat în noi și de către noi, cînd, în timpul ce-l avem pentru a noastră mîntuire, adică în tot timpul vieții noastre, în minte purtăm numai gînduri bune, ca să dobîndim „mintea lui Hristos" (I Corinteni 2, 16), în inimă păstrăm simțăminte alese, ca să avem „simțirea lui Hristos" (Filipeni 2, 5), cînd prin voință căutăm împlinirea poruncilor lui Dumnezeu, ca să putem zice împreună cu Domnul Hristos: „Nu voia mea, ci voia Ta să se împlinească" (Matei 26, 39). Dacă facem așa, cîștigăm și timpul și veșnicia. Făcînd așa, răscumpărăm vremea, o ținem cumva pe loc, o punem în lucrarea propriei noastre ființe, o facem lucrătoare atît pentru cealaltă vreme a vieții noastre, cît și pentru veșnicie.

Să ne ajute bunul Dumnezeu să înțelegem însemnătatea timpului și să ne silim să facem timpul lucrător de virtute și de asemănare cu Domnul Hristos, pentru binele de mîntuire al nostru personal și al semenilor noștri.

Ierod. *Teofil Părăianu*

IOAN SLAVICI

— 125 de ani de la nașterea sa —

În acest început de an (18 ianuarie 1973) s-au împlinit 125 de ani de la nașterea scriitorului și ziaristului Ioan Slavici, care a rămas în literatura noastră mai ales ca mare nuvelist și povestitor în spiritul realismului popular.

Ioan Slavici s-a născut la Șiria lîngă Arad, în anul revoluției de la '48, și a decedat în anul 1925. După ce a terminat școala primară în sat și-a continuat studiile la Arad și Timișoara, apoi la Budapesta și Viena, unde a cunoscut și s-a împrietenit cu marele nostru poet Mihail Eminescu, cu care a pus bazele societății studențești „România Jună".

Înapoiat de la studii, Ioan Slavici și-a început activitatea ziaristică, colaborînd la „Telegraful Român", *la* „Convorbiri literare" *(1871), iar la 1874 a fost redactor la* „Curierul" *din Iași, ca în 1876 să-l găsim în redacția ziarului* „Timpul", *împreună cu Mihail Eminescu și Ioan Luca Caragiale și secretar al comisiei pentru publicarea colecției de documente istorice „Hurmuzache".*

Slavici pune la temelia scrisului său literar tradiția folclorică și are ca izvor de inspirație viața satului, sufletul mare al poporului nostru, frămîntările și năzuințele sale spre bine și adevăr, spre frumos și dreptate. De aceea povestirile și schițele lui Ioan Slavici, „inspirate din popor rămîn aproape de popor", cum foarte bine au fost caracterizate, la timpul său, de către istoricul literar D. Murărașu. În această privință stau mărturie povestirile „Zîna Zorilor", „Ileana cea șireată", „Floriță din codru", „La crucea din sat", apoi nuvelele „Budulea taichii", „Gura satului", „Moara cu noroc" ș.a. În chip special însă neuitată rămîne pentru noi nuvela „Popa Tanda" *(1873), în care, după cum știm, se relatează cum a fost redresat din punct de vedere moral și economic un sat înapoiat de către un preot vrednic, prin forța exemplului său personal. Personaje ca părintele Trandafir din „Popa Tanda" și Miron din „Gura satului" sînt ființe pe care Ioan Slavici ni le-a redat cu adîncă pătrundere a vieții lor sufletești. De altfel toate nuvelele și schițele lui Slavici — subliniază D. Murărașu în Istoria literaturii române — poartă amprenta valorii documentare din viața reală a satului transilvănean. Așa se face că încă de timpuriu: Popa Tanda, La crucea din sat, Budulea taichii ș.a. sînt traduse în limba germană.*

În primăvara anului 1884, Ioan Slavici a fost chemat ca director al ziarului „Tribuna" *de la Sibiu, unde a rămas pînă-n 1894, cînd se terminase procesul memorandiștilor, după care a trecut la revista* „Vatra".

Înapoiat la București, Ioan Slavici a fost numit director al Institutului Oteteleșeanu al Academiei Române, iar în 1908 este director al ziarului „Minerva".

Desigur, nu se poate trece cu vederea peste cealaltă operă a lui Slavici, peste romanele și piesele lui de teatru, chiar dacă n-au fost așa de reușite ca nuvelele sale, spre exemplu: „Mara", „Din bătrîni", „Manea", „Cel din urmă arcaș" (romane); „Fata de birău", „Gaspar Gratiani" (teatru).

Și în nuvelistică și schiță, Ioan Slavici a avut succes cu lucrări ca: „Închisorile mele", Amintiri în legătură cu Eminescu și Caragiale, „Lumea prin care am trecut" ș.a.

Interesante, din punct de vedere politic-social, au fost lucrările sale: „Die Rumänen in Ungarn", „Siebenbürgen und die Bukowina", „Ardealul" ș.a., care au stîrnit la timpul său discuții importante.

Nu mai vorbim de corespondența lui bogată cu o seamă de figuri strălucite ca Iacob Negruzi, Titu Maiorescu etc., care completează toată zestrea literară rămasă după I. Slavici.

Lucrările lui Ioan Slavici rămîn deci un îndemn permanent la dragostea de adevăr și dreptate, de cinste, muncă și omenie, asemenea părintelui Trandafir, asemenea fiului de cimpoiești ș.a., a căror sete de lumină să ne împingă și pe noi la realizări cît mai mari, cu atît mai mult cu cît greutățile cu care ei aveau de luptat în anii noștri nu mai există.

Nicolae D. Găvozdea

INFORMAȚII

— Duminică, 14 ianuarie 1973, P. S. Episcop Vasile al Oradiei — însoțit de P. C. prot. Ioan Gligor și C. diacon dr. Teodor Savu — a făcut o vizitație canonică în parohia Husasăul de Tinca, preot paroh Gh. Popa, protopopiatul Oradea-Sud, unde a săvîrșit Sf. Liturghie arhierească. La sfîrșit P. S. Sa a rostit un cuvînt de învățătură în legătură cu pericopa evanghelică a zilei, despre vindecarea celor 10 leproși, îndemnîndu-i apoi pe credincioși la împlinirea conștiincioasă a îndatoririlor lor față de Biserica ortodoxă și față de Patrie.

— Marți, 23 ianuarie 1973, la Institutul Teologic Universitar din Sibiu a avut loc o conferință interteologică, la care au participat reprezentanți ai Institutului Teologic Universitar din București, întreg corpul profesoral și studenți teologi de la Institutul Teologic Universitar din Sibiu, precum și reprezentanți ai Institutului Teologic Universitar Protestant Unic cu ramurile din Cluj și Sibiu, ai Institutului Teologic Universitar Romano-Catolic din Alba Iulia și ai seminariilor teologice de la Mănăstirea Neamț, Caransebeș și Curtea de Argeș.

A participat de asemenea reprezentantul Departamentului Cultelor.

Prezidiul conferinței a fost format din P. S. Episcop-vicar patriarhal Antonie Ploieștean, rectorul Institutului Teologic Universitar din București, Eminența Sa Dl. Episcop ev. luth. Albert Klein (Sibiu); P. C. rector Is. Todoran (Sibiu), Dl. prorector Dr. Hermann Binder (Sibiu) și P. C. rector Dr. Nemecsek Jozsef (Alba Iulia).

Tema conferinței a fost intitulată: *„Sensul și importanța ecumenismului practic. Colaborarea pe tărîm practic. Mijloace de apropiere între Biserici"* și a fost tratată de: Dl. prof. Tiberiu Cosma (Cluj), P. C. prof. M. Păcurariu (Sibiu) și P. C. prof. I. Rămureanu (București).

La discuții au luat cuvîntul 16 participanți, între care: P. C. rector Is. Todoran, Dl. decan Hermann Binder, Dl. prof. Stefan Juhász, P. C. prof. D. Fecioru, P. C. prof. M. Șesan, Dl. Episcop Albert Klein etc.

Concluziile conferinței au fost trase de P. S. Episcop Antonie Ploieșteanul, care transmite salutul P. F. Părinte Patriarh Justinian și face unele considerații pe seama celor trei referate prezentate.

P. S. Sa subliniază de asemenea unele aspecte noi deosebit de importante din viața de astăzi a Bisericilor, cu abandonarea unor mentalități dăunătoare, deschiderea spre unitate dintre Biserici, spre cooperare, spre binele omenirii de astăzi.

— Sfinții Trei Ierarhi: Vasile, Grigorie și Ioan, cinstiți în chip special de Biserica noastră în 30 ianuarie, reprezintă și patronii școlilor noastre de învățămînt teologic.

La Institutul Teologic Universitar din Sibiu, această sărbătoare a fost subliniată mai întîi în cadrul Sf. Liturghii oficiate în Catedrala mitropolitană, din soborul slujilor făcînd parte și o seamă de P. C. profesori, în frunte cu P. C. rector Is. Todoran. La priceasnă a predicat P. C. prof. Grigorie Marcu care, plecînd de la cuvintele Sf. Evanghelist Luca: „(Apostolii) au lăsat toate și au mers după Domnul" (Luca 5, 11), scoate în lumină străduința Sf. Trei Ierarhi de-a trăi o viață de „făptură nouă", de „om nou" (Gal. 6, 15; II Cor. 5, 17), precum și unele aspecte mai actuale din activitatea lor.

În prezența P. S. Episcop-vicar Visarion, P. C. vicar Tr. Belașcu, P. C. consilieri de la Centrul arhiepiscopesc, P. C. profesori și a studenților teologi, după Sf. Liturghie în Aula Institutului a avut loc o festivitate deschisă de P. C. rector Is. Todoran. Corul studenților teologi interpretează „Troparul Sf. Trei Ierarhi", compoziție de P. C. prof. Gh. Șoima, după care P. C. prof. C. Sîrbu rostește conferința: „Sfinții Vasile, Grigorie și Ioan, îndrumători ai Teologiei actuale". În continuarea programului se interpretează „Troiță de arhierei" de P. Gherman, iar studenții teologi: N. Streza an. IV, D. Colotelo an. IV și M. Fenești an. II citesc fragmente din operele Sf. Trei Ierarhi. Se interpretează apoi melodia psaltică „Taina creștinătății".

(Continuare în pag. 4)

TATA

Se spune că asemenea preotului, care trebuie să se pregătească în chip special înainte de a săvîrși Sf. Liturghie, și pictorul bisericesc are o anumită rînduială de pregătire lăuntrică înainte de a se apuca să așternă pe pînză sau pe pereții bisericii chipurile Sfinților sau scene din viața Mîntuitorului Iisus Hristos. Așa făceau „zugravii" de odinioară și nu fără temei, pentru că, pe lîngă celelalte daruri, pictorul bisericesc are nevoie și de o bogată viață sufletească, pentru ca „Părintele luminilor" să-i ajute să intuiască și să redea cît mai fidel, cît mai aproape de adevăr fața văzută a lui Iisus de pe vremea cînd El a umblat printre noi, chipul Maicii Sale, chipurile Sfinților Apostoli și ale altor Sfinți ai Bisericii noastre.

Socotim că, asemenea acestor meșteri care au durat opere nemuritoare pentru arta și Legea noastră ortodoxă străbună, cu simțăminte de oarecare evlavie trebuie să ne apropiem, să vorbim sau să zugrăvim și chipurile părinților noștri, al mamei sau al tatălui nostru, nu numai pentru că ei ne-au adus pe lume, ci mai ales pentru sfințenia, pentru înaltul spirit de răspundere — cum am zice noi astăzi — cu care au înțeles să ne poarte de grijă și să ne îndrume pașii pe căile omeniei, ale teamei de Dumnezeu, ale cîștigării cinstite a pîinii cea de toate zilele.

Învăluit în astfel de simțiri încerc și eu să schițez cîteva gînduri despre tatăl meu, despre vrednicul meu tată, căci vrednic l-am văzut, vrednic a rămas și în conștiința celor ce l-au cunoscut, și sînt încredințat că așa a și fost în străfundurile sufletului său, pe care, e drept, în chip deplin doar Cel Atotputernic și Atotștiutor îl cunoaște.

Ca muntean, ca unul ce făcea parte din lumea ciobănitului, nu era mare la stat, dar era mare la suflet, la înțelepciune, la omenie. Îmi este drag să spun că a fost un pedagog născut iar nu făcut, căci școală avea puțină, și mai ales această latură simt nevoia s-o mărturisesc.

Nu știu să ne fi mîngîiat vreodată, căci timp de așa ceva nu prea avea și poate că nici nu avea în preocupare un asemenea lucru. Dar îmi amintesc că atunci cînd venea de la Brașov, unde își ducea roada muncii de o vară, lada căruței era plină de pîine „de Brașov", de roșcove și colaci de smochine. De asemenea, cînd venea iarna de la oi, înghețat, cu promoroaca cît niște clopoței ce spînzurau de mustăți și de sprîncene, nu uita să aducă în fundul carului sau al saniei cîte un sac doi de mere, că pe la noi brazii coborau pînă aproape în bătătura casei.

Minciuna, furtul, lipsa de respect, de bună cuviință, nedreptatea și altele asemenea nu știu să fi făcut casă bună cu el, și nu le tolera nici în jurul lui și în primul rînd la noi. Abaterile erau sancționate imediat. Nu plecam undeva fără a ne aduce aminte: „Mă, să ziceți bună ziua la oameni cînd îi întîlniți pe drum, sau cînd intrați la cineva !"

Și ziceam cu adevărat, încît îmi stăruie și acum în minte cum într-o dimineață, cînd mergeam de mînă, unii la școală, alții la grădiniță, după ce am trecut de ea, lelița Stăncuța, fie iertată, întîlnindu-se imediat cu o altă femeie îi spune: „Ce mai băieți are Gheorghe .....". Ce să mai spun că în ochii mamei era sărbătoare, cînd ne petrecea Duminica la biserică, avînd în urma noastră pe tata, căci ea nu apuca la Sf. Liturghie decît numai pe la „trasul clopoțelului", adică pe vremea prefacerii Sf. Daruri.

Părintele Irimia Ticușan, Dumnezeu să-l ierte, pe care l-am avut și învățător trei ani, i-a băgat în cap tatii să mă dea la școală. Pe vremea aceea însă „la școli mai departe", cum ziceam noi, nu mergeau decît băieții preotului, ai învățătorului și foarte puțini ai altor gospodari din sat. De altfel, noi ăștialalți, care dimineața repetam lecțiile rînind în grajd sau tăind bostani la porci, lipseam destul de mult de la școală, pentru că din postul Paștilor, cînd începeau oile să fete, și pînă toamna cît se mai mulgeau, ne duceau părinții noștri la oi, Și de ce să n-o spun, oile erau parcă supremul nostru ideal, pentru că „școlile mai departe" le credeam cumva sortite pentru „domnișorii" de care am amintit, care ni se păreau că sînt plămădiți din alt aluat, cînd îi vedeam în uniforme frumoase, iar pe unii dintre ei vorbind o limbă pe care noi nu prea o pricepeam totdeauna și tot cam aceiași cînd veneau la biserică făceau o tîr de cruce, nu așa cum ne învața părintele s-o facem noi.

(Continuare în pag. 4)

INFORMAŢII

(Urmare din pag. 3)

În numele Î. P. S. Mitropolit Nicolae, în încheiere P. S. Episcop-vicar Visarion aduce mulţumiri organizatorilor programului şi îndeamnă studenţii teologi să-şi fundamenteze activitatea pe smerenie, din care izvorăsc o seamă de alte însuşiri morale.

La festivitate a participat şi Dl. conf. Dr. Hermann Pitters, reprezentant al Institutului Teologic Protestant Unic, ramura Sibiu.

— Hramul Sf. Trei Ierarhi s-a sărbătorit după cuviinţă şi la celelalte şcoli de învăţămînt teologic ale Bisericii noastre. Astfel, la Seminarul teologic din Caransebeş sărbătorirea a început prin oficierea Sf. Liturghii, după care s-a făcut parastasul pentru pomenirea foştilor profesori decedaţi.

După masă s-a desfăşurat serbarea propriu-zisă, constînd dintr-un program artistic alcătuit din bucăţi corale, executate de corul şcolii, şi citiri de texte din operele Sfinţilor Trei Ierarhi. Părintele profesor Gheorghe Beştea a prezentat activitatea educativă a celor trei Sfinţi Ierarhi. La sfîrşit, delegatul chiriarhal, P. C. pr. Constantin Comşulea, consilier eparhial, a transmis elevilor îndemnurile de a stărui în învăţătură şi bună purtare ca şi arhiereştile binecuvîntări ale Înalt Prea Sfinţitului Mitropolit Nicolae al Banatului. Serbarea s-a încheiat cu aducerea la cunoştinţă de către delegatul chiriarhal a distincţiilor acordate de către Înalt Prea Sfinţia Sa P. C. părinţi profesori Afinoghen Levitchi şi Sorin Cosma.

— Cu bucurie anunţăm cititorii noştri că se tipăreşte, începînd cu 1 decembrie 1972, departe de hotarele Patriei, cu adevărat „peste mări şi ţări", „*Altarul Străbun*", care „este prima publicaţie de gîndire şi simţire românească ce apare în Australia", după cum citim în articolul care expune programul acestei publicaţii, editată de parohia ortodoxă română „Sf. Petru şi Pavel" din Melbourne-Australia, pr. Dumitru Găină.

Această publicaţie apare lunar şi, aşa cum desprindem din articolul menţionat, ea îşi propune „să cultive în rîndul cititorilor limba, cultura şi tradiţiile străbune, unitatea de credinţă şi de neam, să prezinte aspecte din viaţa şi activitatea parohiei, a Bisericii Ortodoxe Române şi a altor Biserici, probleme de instruire religioasă şi interes naţional" etc.

„Telegraful Român" urează acestei noi făclii „de gîndire şi simţire românească" succes deplin în înfăptuirea ziditoarelor gînduri pe care şi le propune.

— Nr. 9, din 25 decembrie 1972, al revistei „Credinţa", organul Asociaţiei clerului ortodox român din P. S. A. Voivodina, cu sediul în Alibunar (R. S. F. Jugoslavia), cuprinde, în cele opt pagini ale sale, un bogat material informativ şi de zidire ortodoxă. Astfel, pe prima pagină ne întîmpină un articol închinat Naşterii Domnului, intitulat: „Gînduri de Crăciun", semnat de P. C. vicar Aurel Uroş, precum şi colinda „Trei păstori".

Încrestăm îndeosebi faptul că pe mai multe coloane din paginile 2—4 se cuprinde un reportaj dintr-o călătorie întreprinsă în Patria noastră de un grup de preoţi şi credincioşi ortodocşi români din ţara vecină şi prietenă, R. S. F. Jugoslavia, cu care prilej menţionatul grup a trecut şi prin Sibiu, „sediul istoric al Ortodoxiei românilor din Transilvania, Banat şi Crişana" — cum scrie revista, şi prin Alba Iulia, „teatrul atîtor evenimente cardinale din Istoria Neamului şi a Bisericii Ortodoxe Române", impresii deosebite lăsînd catedrala Reîntregirii din acest oraş.

Din menţionata revistă mai notăm articole ca: Iisus — Mîntuitorul, semnat de pr. Gh. Morariu; Chemarea la preoţie, de pr. Iuliu Zgîrgea; Cîntarea bisericească şi strana, de prot. Iosif Iuga ş. a.

Cartea bisericească...

(Urmare din pag. 2)

veritabil, deşi era preot gr.-catolic. Acelaşi preot, în anul 1917, a fost trimis de Marele Stat Major al Armatei ca preşedinte al Comisiei a 7-a pentru recrutarea voluntarilor români transilvăneni şi bucovineni din afara ţării. A fost numit şi protopopul voluntarilor respectivi, slujind pentru ei, împreună cu fiul său Liviu Florian, în vestita mănăstire „Pecerscaia Lavra" şi recrutînd din lagările vechii Rusii mii de voluntari, pe care i-au îndreptat înarmaţi spre frontul Moldovei, să lupte împotriva cotropitorilor.

Uniaţia a încercat să submine ortodoxia transilvăneană — Răşinarul — dar din cele 92 cărţi repartizate la cele trei biserici existente (din care una revenită), numai şase cărţi sînt de la Blaj şi acelea toate „după Legea ortodoxă", numai două din Blaj la Săcădate, nici una la Sărata, unde era şi o parohie revenită; trei cărţi la una din cele două biserici ale Săsăuşilor (una revenită).

Rezistenţa ortodoxă românească susţinută prin vechea carte liturgică a fost nu mai puţin importantă şi la Scorei, unde pătrunde un singur Apostol de Blaj (1802) între cele 21 cărţi ortodoxe; opt cărţi de Blaj la Sibiu-Cibin, fost centru protopopesc uniat, din 19 cărţi de slujbă, şi cam la fel la Sibiu-Lazaret.

Situaţia e tot atît de limpede la Şura-Mică — parohie revenită — cu patru cărţi de Blaj şi opt de la Bucureşti (după 1920). Infiltraţia catolică de la Tilişca, unde străjuia Evanghelia lui Şerban şi Vlădica Teodosie de la Bucureşti (1682), s-a izbit de cele 41 cărţi de veche slovă românească şi ortodoxă. Nici la Vurpăr situaţia n-a fost mai favorabilă uniaţiei.

Oricîte metode a încercat stăpînirea habsburgică pentru ruperea unităţii românești din Transilvania, toate s-au izbit de această veche slovă religioasă. Aşa bunăoară Veştemul, care a fost militarizat în anul 1763, deodată cu Jina, Racoviţa şi Orlatul, n-a uitat că pe altarul bisericii din sat sta de veghe aceeaşi Evanghelie a lui Teodosie Veştemeanul din Bucureştii anilor 1682, purtînd mesajul lui Gheorghe Brancovici, fratele mitropolitului Sava — mucenicul de la Bălgrad (Alba-Iulia), ca un permanent memento la unitate, la jertfă şi rugăciune. De aceea şi spune cronicarul că la 1765 „desmiţindu-i unii şi alţii şi mai cu seamă învecinatele sate, au fugit şi grănicerii în Ţara Românească". Una din pricinile acestui act fiind tocmai sălbatica prigoană religioasă împotriva credincioşilor români şi a credinţei lor, a regimului habsburgic.

În încheiere putem spune deci că dacă Biserica ortodoxă românească din Transilvania, deşi forţat împărţită, a rezistat 250 de ani în aceeaşi unitate de credinţă, de cult, de limbă şi de simţire românească, militînd deopotrivă pentru acelaşi vis neîmplinit, se datorează în mare măsură şi contribuţiei masive pe care a adus-o vechea carte bisericească, de Lege ortodoxă şi în limbă curată românească.

Pr. *Nichifor Todor*

† Prof. Romul Cândea

1886—1973

În ziua de 29 ianuarie 1973 a fost condus spre locul de veci Romul Cândea, fost profesor la Institutul de Teologie din Sibiu (1915—1919), la Facultatea de Litere şi Filosofie din Cluj (1940 pînă la pensionare), fost rector al Universităţii, fost decan, deputat eparhial, membru în Congresul naţional bisericesc şi membru corespondent al Academiei Române.

Prohodirea s-a săvîrşit în comuna Avrig, unde profesorul R. Cândea trăia în calitate de pensionar. Au slujit slujba înmormîntării pr. prof. Nicolae Neaga şi arhid. prof. I. Zăgrean de la Centrul mitropolitan Sibiu, împreună cu preoţii R. Constantinescu din Avrig, M. Lupu din Avrig, C. Peptenaş din Porumbacul de Sus, H. Bălăban din Porumbacul de Jos, I. Prie din Săcădate, M. Resiga din Racoviţa şi I. Şchiopu din Porumbacul de Jos. Prof. N. Neaga a adus cuvîntul de preţuire din partea Înalt Prea Sfinţitului Mitropolit Nicolae al Ardealului şi a Institutului Teologic din Sibiu şi a citit o scrisoare de compasiune trimisă familiei prof. Dr. Romul Cîndea, din partea Prea Ven. Consiliu arhiepiscopesc din Sibiu.

Prin cuvîntările pe care le-au rostit, s-au asociat la aprecierile activităţii defunctului, Dr. Nicolae Lupu, profesor la Facultatea de Istorie şi Filologie din Sibiu, ca delegat al Universităţii, I. Zugrav în calitate de colaborator al profesorului R. Cândea, pr. R. Constantinescu, în numele celor din Avrig şi un fost student al răposatului.

Cărturar încercat, de la R. Cîndea au rămas un număr de scrieri de reală valoare.

N. Neaga

TATA

(Urmare din pag. 3)

Aşa că din astfel de motive şi încă altele care stăruiau în mintea noastră de copii neieşiţi în lume, de şcoală nu voiam să aud, încît bietul tata, căci „tăticule" sau „tati" nu se zicea pe la noi, a trebuit să mă convingă cu cîrligul de la coasă, pentru că era vremea secerişului. Răzbindu-mă, am fost nevoit să-i spun: „Lasă-mă, tată, că mă duc..." şi dus am fost, iar acum îi mulţumesc. Corecţiunea aceea de lîngă fîntînă, de pe la mijlocul lui august din vara lui '40, a însemnat într-adevăr piatră de hotar în viaţa mea.

În mintea tatii însă şcoala nu însemna „boierie", fugă de treabă, ci, dimpotrivă, mai multă muncă, făcută mai cu pricepere, dar în acelaşi timp şi purtare mai frumoasă. Aşa se făcea că încă de a doua zi, de la sosirea în vacanţe, intram în programul de muncă al familiei. Odată am încurcat puţin hăţurile şi tata îmi zice cam răstit: „Da ce învăţaţi voi la şcoală, dacă nici să înhami caii nu ştii!" Preocuparea — cum zice pedagogia de astăzi — de-a aşeza şcoala în legătură cu viaţa de toate zilele e evidentă.

Pe la 13 ani mi-a pus coasa în mînă, că eram cel mai mare şi trebuia să fiu pildă pentru ceilalţi, încît se cruceau femeile cînd treceau la prăşit şi îi reproşau cumva că m-a pus „cam de crud" la o asemenea treabă. Îi mulţumesc însă şi în această privinţă.

Tot cam la aceeaşi vîrstă m-a pus să bag mîinile în „chegătoare" şi să fac caşul, lucru ce mi se părea tare complicat. De aceea nimeni n-a fost mai fericit ca mine cînd am reuşit să-l strîng, să-l răstorn în învelitoare şi să-l arunc în crintă ca pe o pită înainte de-a o băga în cuptor.

De altfel, astfel de sarcini — de om mare cumva — tata ne-a dat mult mai de timpuriu. Cred că nu aveam mai mult de 10 ani, cînd mi-a încărcat doi cai cu brînză şi m-a trimis de la stîna din Goru, din cotul Carpaţilor, să vin cu ei acasă. Şi am plecat fără să zic o vorbă, căci înaintea tatii nu se zicea nu. Este adevărat că atunci cînd coboram Lăcăuţul, prin pîrlitura Chiişoarei spre Bâsca Mare, s-a rupt pohia, cum i se zice pe la noi, de la şeaua unui cal (cureaua care vine pe sub coada calului) şi au venit burduşii de brînză pe gîtul calului. Şi m-am pus pe plîns, căci altceva nu ştiam ce să fac, încît parcă toţi brazii şi toate văile participau la durerea mea. După ce n-a mai curs nici o lacrimă şi cînd am văzut că plînsul nu este o cale de rezolvare a necazului în care mă aflam, cineva parcă mi-a şoptit să întorc calul înapoi. Şi într-adevăr, după vreo 10 m de urcuş povara a venit la loc, am tăiat nişte păr din coada calului, căci aţă sau sîrmă nu aveam, am legat „pohia" şi am plecat mai departe. E drept că m-a prins întunericul şi ploaia, ajungînd acasă tîrziu în noapte, ud şi îngheţat ca vai de mine. Mama se culcase şi cînd m-a văzut a început să-l blagoslovească pe tata: „Da ce l-a apucat pe tat-o de te-a trimis o mînă de băiat la atîta drum şi cu atîta povară!" În momentele acelea gîndeam şi eu ca mama, acum însă îl felicit.

Nu odată se întîmpla să bată la poarta noastră cîte un găzar de prin Moldova, care cerea adăpost pentru o noapte. Mama mai „mustăcea" uneori, tata însă îi spunea: „Tu muiere, nu ştii ce bine ne cade şi nouă cînd sîntem călători şi ne primeşte cineva." Mama nu mai zicea nimic, iar omul era găzduit şi hrănit după cuviinţă.

A închis ochii nu de mult şi vestea a ajuns şi la un tovarăş de-al lui de altă dată de ciobănie, acum tăietor de lemne în Munţii Vrancei. Cînd a auzit, a lăsat drujba (fierăstrău automat) şi a plecat cum se afla spre casa noastră. A ajuns în ultima clipă, şi l-a plîns ca un copil, deşi era om în toată firea. „Mi-ai fost mai mult ca un tată, dragă nenea Gheorghe" — am reţinut din cuvintele sale, care mi-au explicat mai mult faţa senină cu care tata părăsea meleagurile acestei lumi, deşi moartea i-a fost fulgerătoare, în plină zi şi-n deplină îndeplinire — deşi înaintat în vîrstă — a dragii lui osteneli ciobăneşti.

Faptele sale, ca şi rugăciunile noastre, ne umplu de nădejdea că Dreptul Judecător îl va învrednici de bucuria aleşilor Săi.

Gh. P.

REDACŢIA: Secţia culturală a Consiliului Arhiepiscopesc — Sibiu (Taxa poştală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu | 44.206 |

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

ANUL 121 Sibiu, 1 aprilie 1973 Nr. 13—14

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA-IULIA ŞI SIBIU

PREŢUL INSERŢIUNILOR:
Un cm² 60 bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL:
Pe un an: 24 lei
Pe 6 luni: 12 lei
Cont nr. 49.8.01

Credinţa noastră

39. Sf. Taină a Spovedaniei
(sau Pocăinţei)

Iisus Hristos ne dăruieşte de la început în Sfînta noastră Biserică Sfintele Taine ale Botezului, Sf. Mir şi Sf. Împărtăşanii. În felul acesta ne naştem în Hristos, creştem în Hristos prin darurile Duhului Sfînt şi ne împărtăşim cu Trupul şi Sîngele Domnului, unindu-ne cu Hristos în aşa fel încît El este în noi şi noi sîntem în El. Astfel sîntem „o creatură nouă" (Gal. 6, 15); II Cor. 5, 17), care are de la Hristos puterile necesare spre a trăi în Hristos, a păşi pe urmele Lui şi a creşte pînă la „statura desăvîrşirii lui Hristos" (Efes. 4, 13) de a ne asemăna cît mai deplin cu Hristos.

Această creştere în Hristos pînă la statura lui Hristos începe de la Sf. Botez şi se continuă tot cursul vieţii noastre pămînteşti. Ea însă nu e uşoară. Căci harul, pe care îl revarsă Hristos prin Biserică în noi, prin care sîntem purificaţi şi sfinţiţi, ne cheamă să-l facem roditor în fapte bune, în virtute, prin strădania noastră, prin conlucrarea noastră cu Iisus Hristos, cu Biserica. Pilda talanţilor (Matei 25, 14—30) ne învaţă că Dumnezeu ne dă harul Său, dar noi — cu ajutorul Domnului şi al Bisericii, trebuie să ne străduim, să ne ostenim ca să fructificăm dumnezeiescul har în întreaga noastră viaţă. De aceea Mîntuitorul a condamnat pe cel ce şi-a îngropat talantul şi nu l-a înmulţit şi a lăudat pe cei ce au înmulţit talanţii primiţi. Aşadar, Dumnezeu aşteaptă ca noi să conlucrăm cu harul divin şi aşa să creştem mereu în Hristos.

Această creştere în Hristos însă cere luptă continuă. Pentru a păstra şi a dezvolta viaţa noastră în Hristos, e nevoie să ne angajăm toate forţele, spre a învinge uneltirile păcatului şi a ne întări în virtute. Căci întreaga noastră viaţă e o necontenită luptă între bine şi rău, între virtute şi păcat. În noi înşine există şi chemarea spre virtute şi înclinarea spre păcat. Dar şi în convieţuirea cu semenii noştri, în viaţa împreună cu alţii, se luptă binele şi răul, virtutea şi păcatul. E adevărat că în Iisus Hristos răul a fost înfrînt şi binele e biruitor în aşa fel încît cu ajutorul lui Hristos, al Bisericii, noi putem duce lupta împotriva păcatului şi pentru creşterea în virtute. Cu toate acestea „nu este om fără de păcat" (Rom. 3, 10 şi 23) şi toată viaţa noastră e o necontenită luptă împotriva răului şi pentru bine, ca binele să crească mereu şi răul să se împuţineze mereu. Singur Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu întrupat, este „fără păcat" (Evrei 4, 15). Chiar dacă a fost ispitit, El a biruit ispita (Matei 4, 1—11). Noi însă „întru păcate ne-am zămislit" (Ps. 50, 6) şi ne recunoaştem întotdeauna că sîntem păcătoşi, că avem nevoie de iertarea păcatelor şi de ajutorul lui Hristos pentru a ne îndrepta.

În această luptă Iisus Hristos a dăruit Bisericii Sale — fiilor ei duhovniceşti — Sfînta Taină a Spovedaniei (sau a Pocăinţei). Spovedanie pentru că ne mărturisim păcatele, pocăinţă pentru că ne pare rău, ne căim pentru păcatele săvîrşite şi ne îndreptăm viaţa, străduindu-ne să avem o viaţă tot mai curată, tot mai sfîntă, tot mai luminată. Greşesc aceia care susţin că chemarea la pocăinţă — „pocăiţi-vă" (F. Ap. 2, 38) — ar însemna să părăsim Biserica lui Hristos, căci această chemare ne îndeamnă ca, cu harul lui Hristos revărsat în fiinţa noastră prin Biserică — şi numai prin Biserică — să ne îndreptăm viaţa, să ducem „lupta cea bună" (II Tim. 4, 7), împotriva păcatului şi pentru creşterea în virtute, creşterea în Hristos. Şi lupta aceasta durează toată viaţa. (E greşit să se creadă că odată ce s-a „pocăit" cineva, nu mai are nevoie de pocăinţă, ca şi cînd el nu ar mai păcătui. De fapt el păcătuieşte şi după aceea, dar se declară în mod fals „sfînt"). De aceea avem nevoie mereu de Sfînta Taină a Spovedaniei, prin care, celor ce îşi mărturisesc păcatele la duhovnic cu căinţă adîncă şi cu dorinţă fierbinte şi hotărîre tare de a se îndrepta, Dumnezeu le iartă păcatele, îi curăţă de cele rele şi astfel le dă puterea de a duce mai departe lupta împotriva ispitelor, a păcatului şi de întărire în bine, în virtute, în urmarea lui Hristos.

De fapt, Iisus Hristos este cel ce prin jertfa Sa a zdrobit puterea răului, puterea păcatului, ne-a eliberat şi ne eliberează de robia păcatului şi ne dăruieşte harul divin spre mîntuire şi creştere în virtute. Iisus Hristos însă a dat Sfinţilor Săi Apostoli puterea aceasta, zicînd: „Oricîte veţi lega pe pămînt vor fi legate şi în cer şi oricîte veţi dezlega pe pămînt vor fi dezlegate şi în cer" (Matei 18, 18). El a instituit Sf. Taină a Spovedaniei, cînd — după învierea din morţi — S-a arătat Apostolilor, „a suflat asupra lor şi le-a zis: Luaţi Duh Sfînt; cărora veţi ierta păcatele le vor fi iertate şi cărora le veţi ţine, vor fi ţinute" (Ioan 20, 22—23). Puterea aceasta de a dezlega păcatele nu a fost dată numai Sfinţilor Apostoli, ci şi urmaşilor acestora, adică episcopilor (arhiereilor) şi preoţilor, aşezaţi de Sfinţii Apostoli şi celor din toate veacurile pînă la judecata din urmă. Cel care a fost hirotonit preot, primeşte după aceea de la arhiereul hirotonisitor o hirotesire specială, prin care — ca şi Sfinţii Apostoli — e împuternicit să fie duhovnic al credincioşilor, spre spovedire.

Toţi trebuie să ne spovedim, fie arhierei, fie preoţi, fie credincioşi. Căci toţi greşim şi toţi păcătuim, unii săvîrşind păcate uşoare, alţii căzînd în păcate grele. Iar cel ce zice sau crede că este fără păcat „mincinos este" (I Ioan 1, 8 şi mai ales 2, 4). Deci toţi avem trebuinţă de Sf. Taină a Spovedaniei. Biserica ne îndrumează să ne spovedim în cele patru posturi mari, sau cel puţin în postul Păresimilor (pregătitor pentru Sfintele Paşti). Ne putem însă spovedi ori de cîte ori simţim nevoia să ne uşurăm de povara păcatelor. „Uşile pocăinţei" sînt mereu deschise pentru toţi cei ce vor să se cureţe de păcate şi să ducă o viaţă tot mai curată, mai binecuvîntată de prezenţa şi lucrarea lui Hristos. Pentru aceasta însă, credinciosul trebuie să se pregătească, adică să-şi facă un bilanţ al faptelor bune şi al faptelor rele săvîrşite, să vadă din ce cauză a căzut în o greşală sau într-un păcat greu, să se căiască pentru păcatele săvîrşite, să citească rugăciunile dinainte de Spovedanie, să fie hotărît de a primi sfaturile duhovnicului, de a lupta în viitor pentru ca să se elibereze de ispite şi păcat şi să înlocuiască păcatele cu virtuţile opuse lor. Spre ex.: mîndria să fie combătută cu smerenia, ura cu dragostea, minciuna cu adevărul (sinceritatea), sgîrcenia cu milostivirea, furtul cu cinstea, lenea cu munca ş. a. Cercetarea de sine se face după cele zece porunci (Decalog), după poruncile date de Mîntuitorul şi după poruncile bisericeşti. De asemenea să postească, să se înfrîneze şi să se roage. Astfel pregătit credinciosul îngenunchiază sub patrafirul duhovnicului şi cu inimă deschisă, fără a ascunde nimic, cu căinţă adîncă, mărturiseşte duhovnicului (înaintea lui Dumnezeu), toate păcatele, căci se mărturiseşte în faţa lui Dumnezeu, care pe toate le ştie. Rugăciunile

(Continuare în pag. 2)

Cu privire la calendar şi pascalie

Întrucît se fac, de către unii credincioşi, unele confuzii între calendar, care se poate schimba ca orice lucru omenesc, şi dogmă sau învăţătura de credinţă, care nu se schimbă şi rămîne mereu aceeaşi, cum am moştenit-o de la Mîntuitorul, Sf. Apostoli şi Sf. Sinoade, socotim a nu fi de prisos cîteva informaţii în legătură cu calendarul.

Odată cu naşterea istoriei omeneşti a fost necesară şi stabilirea unei orientări după timp. Aşa s-a născut calculul zilei, al săptămînii, al lunilor, al anului şi secolului, adică cronologia şi calendarul. Firească că acest calcul omenesc se orienta după mersul pămîntului în raport cu cosmosul, cu cerul: cu soarele, luna şi stelele şi după anotimpuri.

Dar calculele calendaristice erau variate, fiind un produs al cunoştinţelor omeneşti respective de astronomie. Era deci necesară o unificare pentru imperiul roman a acestor sisteme variate şi atunci Caius Iulius Cesar a alcătuit acest calendar unitar, în anul 45 înainte de Hristos, fiind numit „stilul iulian". Obiectul principal al reformei era ca să realizeze echilibrul între anul solar faţă de anul calendaristic, căci, fiind între ele o diferenţă anuală de 6 ore, a trebuit tot la 4 ani să fie intercalată o zi, numită „bisectă", adică 29 februarie.

La nivelul cunoştinţelor ştiinţifice de atunci, au fost însă neglijate şi unele minute de diferenţă, care în 128 de ani dădeau o diferenţă de o zi.

Între timp, introducîndu-se în calendarul iulian sărbătoarea creştină a Sf. Paşti, era necesară fixarea ei pe o anumită zi. S-a stabilit atunci la primul Sinod ecumenic de la Niceea, din 325, că Duminica Învierii va fi totdeauna în: prima Duminică după lună plină după echinocţiul de primăvară, adică între 22 martie şi 25 aprilie; dar cînd în acea zi ar fi căzut 14 nisan cu Pasha iudaică, atunci Paştile creştine erau amînate pe Duminica următoare. Astfel Sf. Paşti deveneau o sărbătoare „mişcătoare", orientată după lună şi anotimp, aşa că era necesară calcularea acestei zile prin ştiinţa numită „pascalie", care se practica la Alexandria.

Cu trecerea vremii, în sec. al XIV-lea s-a observat la Patriarhia Ecumenică din Constantinopol, la înştiinţarea de la Alexandria, că există o „întîrziere" între calendarul omenesc şi cel solar, deja de 9 zile, dar reforma stilului iulian nu s-a putut atunci înfăptui, căci la 29 mai 1453 Constantinopolul era cucerit de turcii islamici, care aveau calendarul lor special.

De aceea reforma a fost realizată în 1582 de papa Grigore XIII, prin „stilul gregorian", care sărea peste 10 zile, şi acestui stil i-a fost inclusă şi pascalia romană, deosebită de cea ortodoxă tradiţională, încît s-a ajuns la diferenţe uneori chiar mari în prăznuirea aceloraşi Sf. Paşti.

Cu timpul, pînă în 1873, stilul gregorian a devenit „stil civil" pentru statele lumii şi acceptat de pildă apoi şi de China, în 1912, de Bulgaria în 1916, de Uniunea Sovietică în 1918 şi de România în 1919. În plus, Liga Naţiunilor de la Geneva a propus în 1924 adoptarea unui calendar unic mondial, cu sărbători fixe.

Biserica Ortodoxă, trăind prin Biserici ortodoxe locale-autocefale, constata necesitatea îndreptării stilului iulian întîrziat deja cu 13 zile. Fiind de la sine înţeles că un calendar şi îndreptarea lui sînt supuse ştiinţei astronomice, care mereu îşi perfecţionează metodele de lucru, şi nicidecum dogmei sau teologiei, Patriarhia ecumenică a întrunit, în mai 1923, la Constantinopol-Istanbul, un sinod interortodox, la care s-a hotărît introducerea „stilului iulian nou îndreptat", după proiectul româ-

(Continuare în pag. 2)

39. Sf. Taină a Spovedaniei (sau Pocăinței)

(Urmare din pag. 1)

rostite de duhovnic înainte de Spovedanie încredințează pe penitent că Dumnezeu e mult milostiv și iartă pe cel ce se căiește și se îndreaptă. Duhovnicul însuși atrage atenția penitentului, zicînd: „Iată, fiule, Hristos stă nevăzut, primind mărturisirea ta cea cu umilință. Deci nu te rușina, nici te teme, nici ascunde de mine nimic din cele ce ai făcut"... (Duhovnicul este obligat de Biserică să nu spună nimănui nimic din ceea ce a auzit de la penitent. Duhovnicul care nu păstrează secretul spovedaniei poate fi sancționat pînă la scoaterea din preoție. Canoanele 132 Cartagina; 32 Sf. Vasile cel Mare; 28 Nichifor Mărturisitorul). Credinciosul trebuie să mărturisească toate păcatele. Apoi duhovnicul — dacă e nevoie — îi pune întrebări, arată urmările păcatelor și îndrumează pe credincios să se îndrepte. Totodată duhovnicul dă credinciosului un canon, care nu e ca pedeapsă pentru păcate, ci o rînduială de viețuire în virtute, de ferire de orice prilej de păcătuire, un mijloc prin care penitentul poate lupta împotriva ispitelor, a păcatului și se poate consolida în fapte bune, un „medicament" pentru vindecare de „boala" păcatului. (Spre ex.: rugăciunea, postul, participarea la Sfintele slujbe, citirea Sf. Scripturi și altor cărți ziditoare de suflet, milostenia, munca pentru binele altuia, pentru binele obștesc ș. a.).

Astfel, prin mărturisire, prin căință, prin hotărîrea de a nu mai săvîrși păcatul, ci de a păși pe calea virtuții, prin hotărîrea de a împlini îndrumările duhovnicului, credinciosul dovedește că pentru el Sf. Spovedanie nu e numai un „obicei", care nu-i schimbă viața, ci un moment de cotitură, cînd în fața lui Hristos făgăduiește să se îndrepte, să urmeze poruncile Lui și chemarea Lui. Numai după aceea duhovnicul punînd mîna pe capul penitentului rostește rugăciunea de dezlegare: „Domnul și Dumnezeul nostru Iisus Hristos cu darul și cu îndurările iubirii Sale de oameni să te ierte pe tine fiule (numele de botez) și să-ți lase ție toate păcatele. Iar eu, nevrednicul preot și duhovnic, cu puterea ce-mi este dată te iert și te dezleg de toate păcatele tale, în numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh, Amin" și face semnul sfintei cruci. (Duhovnicul — în cazuri mai grave — poate să nu dezlege pe penitent, ci să-l îndrumeze la pocăință adîncă și la un canon mai îndelungat). Căci scris este: „Cărora veți ierta păcatele vor fi iertate; cărora le veți ține vor fi ținute" (Ioan 20, 23). Acestea însă sînt în cazuri rare (pentru cei împietriți cu inima etc.). Iertarea păcatelor vine de la Dumnezeu prin duhovnic, care e slujitorul lui Hristos.

Astfel credinciosul se ridică ușurat de povara păcatelor, căci Mîntuitorul însuși i-a dat iertare în Biserica Lui cea Sfîntă și de acum înainte e hotărît să ducă „lupta cea bună" (II Timotei 4, 7), ca prin harul lui Dumnezeu și prin sprijinul Bisericii, să pășească pe urmele lui Hristos, să fie cu adevărat un bun ucenic al Domnului și bun fiu al Bisericii. El poate acum — dezlegat fiind — să se împărtășească cu Trupul și Sîngele Domnului. Fără Sf. Spovedanie să nu primească nici un credincios Sf. Împărtășanie. Împreunînd Sf. Spovedanie cu Sf. Împărtășanie, credinciosul poate — prin harul Domnului — să trăiască o viață după asemănarea lui Hristos, să fie mereu un făcător de pace, dreptate, iubire, răspînditor de hărnicie, înțelepciune, bunătate, jertfelnicie pentru frații săi, pentru Biserică, pentru popor și pentru toată lumea.

Căci așa se roagă penitentul la sfîrșit, cerînd de la Hristos-Domnul să-i arate calea pe care să meargă cu înțelepciune, să-i dea „duhul înțelepciunii..., duhul înțelegerii", „duhul temerii" (de Domnul), duh drept să înnoiască înăuntrul lui, cu duh stăpînitor împotriva răului să-l întărească, pentru „ca în toate zilele fiind îndreptat spre cele de folos cu Duhul Tău cel bun să mă învrednicești a împlini poruncile Tale și pururea să-mi aduc aminte de mărita venirea Ta, care va cerceta toate faptele noastre".

Dacă Sf. Spovedanie e scaunul iertării și îndreptării, scaunul Judecății din urmă e locul unde se despart cei ce au făcut cele bune spre răsplătire veșnică de cei ce au făcut cele rele spre osîndă veșnică. Fie ca nici unul dintre cei ce se spovedesc cu credință, căință, hotărîre de îndreptare, să nu se piardă, ci să ducă o viață de bunătate și fapte bineplăcute lui Dumnezeu și oamenilor și să primească astfel cununa veșniciei, „unde pururea cu Domnul" vor fi (I Tes. 4, 17).

† NICOLAE
Mitropolitul Ardealului

Cu privire la calendar și pascalie

(Urmare din pag. 1)

nesc. Dacă după stilul gregorian diferența între anul calendaristic și cel solar va deveni de „o zi", după 3320 de ani, în schimb după stilul iulian românesc ea se va arăta abia după 42.772 de ani. Prin urmare prin reforma din 1923, Biserica ortodoxă nu accepta stilul gregorian, cum o credeau unii, ci ea își însușea stilul tradițional iulian, dar îndreptat.

Astfel la stilul acesta iulian îndreptat au aderat succesiv: Patriarhia ecumenică în 1923; Bisericile ortodoxă română (1 octombrie devenind 14 octombrie), greacă, albaneză și cipriotă în 1924; cea finlandeză și poloneză în 1925; unele mănăstiri din Sf. Munte Athos în 1930; Patriarhia antiohiană în 1940; Biserica Ortodoxă Cehoslovacă în 1951 și Patriarhia Ortodoxă Bulgară în 1968.

S-a precizat la sinodul panortodox de la Moscova, din 1948, în decomun acord, că fiecare Biserică Ortodoxă autocefală își păstrează stilul ei oficial, pînă ce toate Bisericile locale își vor fi însușit stilul iulian îndreptat, dar Paștile să fie prăznuite împreună, după pascalia veche. Deci cei care nu respectă stilul oficial pascal și calendaristic al Bisericii Ortodoxe locale respective își asumă răspunderea de „stiliști" disidenți.

Cu această problemă se ocupă în prezent Comisia interortodoxă de pregătire a Sfîntului și Marelui Sinod Panortodox, la ședința din 16—28 iulie 1971, la centrul Patriarhiei ecumenice de la Chambesy, din Elveția, pe baza referatului teoretic-teologic și practic-pastoral: Problema calendaristică; studierea problemei în legătură cu hotărîrea despre Pascalie a Sinodului I Ecumenic.

Pe plan mondial, prin O.N.U., a fost prezentat de astronomii moderni un calendar universal cu sărbători fixe; el va începe cu o Duminică și Paștile vor fi totdeauna în Duminica a 2-a din aprilie. La această propunere au și aderat: Consiliul ecumenist al bisericilor de la Geneva, Conciliul Vatican II în 1965, Arhiepiscopia Bisericii anglicane și unele Biserici Ortodoxe locale-autocefale. El va putea fi pus în aplicare în 1978, cînd anul începe tocmai cu o Duminică. Atunci toți creștinii vor putea avea același calendar și sărbătorile în cinstea și amintirea Mîntuitorului Iisus Hristos vor fi prăznuite de toți creștinii în aceleași zile de Crăciun și Paști.

Prof. *M. Șesan*

„Fericiți cei curați cu inima"

(Matei 5, 8)

Cu aceste cuvinte fericește Mîntuitorul Hristos pe toți credincioșii care se vor strădui să-și păstreze curăția inimii, cît și pe cei ce pierzînd-o și-o vor cîștiga din nou prin lacrimile căinții și rugăciunii, prin angajare hotărîtă pe calea împlinirii binelui și virtuții.

Ceea ce este inima în viața trupului omenesc, același lucru este „inima" — ca adînc al sufletului, ca ochi al conștiinței în viața duhovnicească. Ea este izvorul din care purced cele bune și cele rele, pentru care Mîntuitorul Hristos accentuează în Predica de pe munte valoarea interioară a faptelor noastre. Domnul a luat atitudine împotriva formalismului sec, lipsit de conținut, împotriva fățărniciei fariseilor, tocmai pentru a sublinia ce mare importanță au înaintea lui Dumnezeu cele dinăuntru, ca unele ce pricinuiesc vorbele, faptele și acțiunile din afară. „Omul cel bun din vistieria cea bună a inimii sale scoate lucruri bune, iar omul cel rău din vistieria cea rea a inimii sale scoate lucruri rele, căci din prisosința inimii grăiește gura" (Luca 6, 45).

În lumina Evangheliei Domnului, inima este asemenea ochiului, arătînd că așa cum ochiul sănătos și curat poate vedea lumina fizică, tot așa cel curat cu inima poate vedea lumina cea dumnezeiască și pe însuși Dumnezeu, izvorul binelui, al frumuseții și al adevărului veșnic. Pentru aceasta în una din cele nouă fericiri, Mîntuitorul zice: „Fericiți cei curați cu inima că aceia vor vedea pe Dumnezeu" (Matei 5, 8).

Această minunată și dumnezeiască stare a inimii nu se păstrează cu ușurință, din cauza poftelor egoiste și păcătoase, care ne robesc și întunecă „ochiul inimii". În aceste cazuri, conștiința tînjește după curăția cea dintîi, exprimînd împreună cu psalmistul David: „Inimă curată zidește întru mine Dumnezeule și duh drept înnoiește întru cele dinăuntru ale mele" (Ps. 50).

Pe de altă parte, la curăția inimii, la puritatea sufletului se ajunge prin îndreptarea tuturor puterilor sufletești spre realizarea desăvîrșirii, a idealului de slujire, de dăruire și uitare de sine în lucrarea de propășire și înălțare a omului, a familiei, a poporului și societății în care trăim.

Un element important al curăției inimii îl formează nevinovăția, lipsa de viclenie sau sinceritatea. „Iată cu adevărat israilitean întru care nu este vicleșug" — zice Mîntuitorul despre Natanail (Ioan 1, 48).

Curăția inimii este un dar al sufletului de copil în care se răsfrîng raze din frumusețea raiului de odinioară. „Lăsați pruncii să vină la mine și nu-i opriți; căci a unora ca aceștia este împărăția lui Dumnezeu." „Adevăr grăiesc vouă, cine nu va primi împărăția lui Dumnezeu ca un copil, nu va intra în ea" (Marcu 10, 13—15).

În viața concretă, a relațiilor dintre oameni, curăția inimii se manifestă în modul de-a lucra deschis, cu sinceritate în cuvînt și în faptă, înlăturînd duplicitatea și fățărnicia.

Omul curat cu inima nu se lasă stăpînit de invidie, gelozie, mînie și răzbunare. Dimpotrivă, din toate manifestările lui, din chipul feței lui iradiază bunătate, pace, răbdare, mărinimie, spirit de dăruire și întrajutorare pentru semeni, pentru obștea din care face parte.

Omul curat cu inima este ca un izvor de lumină, de seninătate și de bunătate, care luminează, încălzește și îmbunătățește pe toți cei cu care vine în atingere.

Și cînd curăția inimii duce spre puritate morală, spre sfințenie — așa cum o întîlnim în persoana Mîntuitorului, a Fecioarei Maria, a aleșilor și Sfinților Bisericii — atunci ea devine un izvor de trezire morală, care răscolește pe cei căzuți moralmente, le trezește și înviorează puterile bune interioare.

Exemplul cel mai pregnant a fost și este în această privință persoana Mîntuitorului Iisus Hristos și a tuturor celor ce i-au urmat Lui. Evanghelia ne arată că Domnul Hristos era căutat peste tot și i se sorbea cu nesaț din cuvîntul și fapta sa mîntuitoare, cîștigînd liniștea și pacea sufletelor lor. Îl căutau îndeosebi cei păcătoși, spre a se ușura de păcatele lor. El este numit „prietenul păcătoșilor", fiind acuzat că stă la masă cu vameși și păcătoși, nu pentru că era ca unul din ei, ci pentru că iubea și prețuia partea cea bună din ei. El voia să-i ridice la libertatea și demnitatea fiilor lui Dumnezeu, slobozindu-i din robia egoismului și răutății, spre a deveni frați întreolaltă, înlăturînd lăcomia, orgoliul, disprețul și ura.

Astfel s-a convertit Zaheu Vameșul și alții care au fost răscoliți și treziți de prețuirea care le-o arăta lor Iisus Hristos.

În concluzie, omul curat cu inima creează în jurul lui o atmosferă de înălțare morală, de încredere, de armonie și înfrățire. Încrederea este cheagul curat al unității, al comuniunii în frățească dragoste, al bucuriei, întrajutorării și păcii, atît de necesare vieții și propășirii insului, familiei, poporului și omenirii întregi. O inimă curată să ne străduim să ne formăm și noi cu deosebire acum, în Postul Paștilor în care ne aflăm.

Pr. *F. Costea*

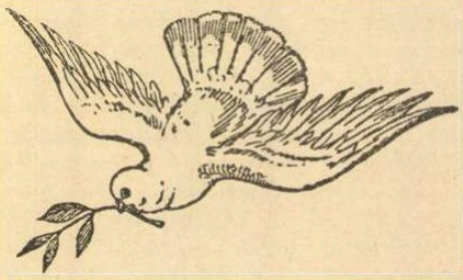

Bilanț rodnic - perspective luminoase

La sfîrșitul lunii februarie și începutul lui martie anul în curs, întreaga țară a fost martoră, prin presă, radio, televiziune etc., la dezbaterea, în cadrul unui înalt for de răspundere, a unor probleme de interes major, privind propășirea Patriei și poporului nostru.

La încheierea acestor dezbateri, vineri, 2 martie a. c., Domnul Nicolae Ceaușescu, Președintele Consiliului de Stat, a rostit o amplă cuvîntare, în care, între altele, a făcut un bilanț al activității și rezultatelor obținute în toate sectoarele de activitate în primii doi ani ai cincinalului actual și în primele două luni ale acestui an, temeiuri reale și obiective ale îndeplinirii planului cincinal (1970—1975), înainte de termen. „Bilanțul succeselor obținute în dezvoltarea economiei în anii 1971—1972 — a precizat Domnul Președinte Nicolae Ceaușescu — demonstrează în mod concludent realismul prevederilor cincinalului, evidențiază uriașele capacități creatoare ale poporului."

Cîteva date socotim că sînt cît se poate de semnificative pentru noi.

Astfel, în perioada anilor 1971—1972, producția industrială a crescut într-un ritm de 11,7 la sută, ceea ce a însemnat un venit suplimentar de 14 miliarde lei, situînd totodată România socialistă în rîndul țărilor cu cel mai ridicat dinamism economic din lume.

Realizări însemnate s-au obținut și în creșterea producției agricole vegetale și animale. În ultimii ani s-au realizat cele mai mari recolte de cereale din istoria țării: 14,5 milioane tone în 1972.

În cei doi ani precedenți, s-au realizat investiții de aproximativ 160 miliarde lei, intrînd în funcțiune aproape 800 capacități de producție, industriale și agrozootehnice.

În anul 1972, volumul total al comerțului exterior s-a mărit cu 14 la sută față de anul precedent și cu 26 la sută față de anul 1970. În anul 1972, produsele realizate de întreprinderile construcțiilor de mașini și chimiei au reprezentat aproape 40 la sută din valoarea totală a exporturilor

Ca o urmare a acestor realizări, veniturile totale reale ale populației au fost la sfîrșitul anului 1972 cu 20,6 la sută mai mari decît în 1970. A sporit simțitor cîștigul din salarii, acordîndu-se o creștere mai mare salariilor mici. Au fost mărite alocațiile pentru familiile cu mulți copii și pensiile de asigurări sociale și s-a introdus venitul minim garantat în sistemul de remunerare a țărănimii cooperatiste. S-au alocat fonduri în cei doi ani precedenți însumînd peste 76 miliarde lei pentru acțiuni social-culturale și s-au dat în folosință peste 285 mii locuințe.

Planul pe 1973 prevede creșterea continuă a nivelului de trai: veniturile reale ale populației cu 16 miliarde față de cele realizate în anul trecut, veniturile din salarii se vor mări cu 11 la sută, iar premiile cu 12,6 la sută.

Succese remarcabile au fost obținute și în primele două luni din anul acesta. Pe ansamblul industriei, s-a asigurat o creștere de circa 14,5 la sută a producției față de aceeași perioadă a anului trecut. Și aceste rezultate vin să demonstreze că prevederile planului pe 1973 sînt realiste și oglindesc hotărîrea și abnegația cu care muncește întregul nostru popor în vederea îndeplinirii și depășirii prevederilor lui, ceea ce garantează înfăptuirea cincinalului înainte de termen.

Bilanțul realizărilor din ultimii doi ani și din primele luni ale anului în curs este, precum vedem, destul de rodnic, confirmînd totodată perspectivele tot mai luminoase care se deschid mersului înainte al Patriei noastre.

Acest bilanț ne-a întărit în același timp convingerea în puterile creatoare ale poporului nostru, în munca sa plină de dăruire patriotică, căci numai prin eforturile noastre unite, prin contribuția de muncă cinstită și devotată a fiecăruia dintre noi, bunăstarea obștească va crește tot mai mult, iar Patria noastră, liberă și independentă, va înflori neîncetat așa cum dorim cu toții. T.

Noi contacte ecumenice ale Bisericii Ortodoxe Române

— Între 1—10 ianuarie 1973 a avut loc la Bangkok (Thailanda), Conferința misionară mondială cu tema: „Mîntuirea astăzi", organizată de Consiliul Ecumenic al Bisericilor, la invitația Bisericii anglicane din această țară.

Au luat parte peste 300 delegați din 70 de țări de pe toate continentele, reprezentînd Bisericile membre ale C.E.B.-ului și alte organizații misionare internaționale.

Biserica Ortodoxă Română a fost reprezentată de P. C. pr. conf. Ion Bria de la Institutul Teologic din București, care a lucrat în secția I-a a Conferinței intitulată „Cultură și identitate".

— Între 9—12 ianuarie a. c. a avut loc la Bangkok a III-a Adunare mondială a Comisiei: „Misiune și Evanghelizare", care face parte din unitatea de lucru nr. 1 „Credință și mărturie" a Consiliului Ecumenic al Bisericilor.

Delegatul Bisericii Ortodoxe Române a fost P. C. pr. conf. Ion Bria, care a lucrat în comitetul „Studii și publicații".

— La data de 12 ianuarie 1973, prin actul patriarhal nr. 45/1973, Prea Fericitul Patriarh Nicolae al VI-lea al Alexandriei a acordat P. C. Pr. Dr. Olimp Căciulă, profesor onorar, rangul bisericesc de „HIEROMNIMON („Păstrător al Arhivelor Sacre") al Scaunului Apostolic și Patriarhal al Alexandriei", pentru meritele P. C. Sale pe tărîm bisericesc.

— Între 27—31 ianuarie 1973, P. S. Episcop Dr. Antonie Ploieșteanul, vicar patriarhal, a luat parte la reuniunea „Comitetului de cinci" la Bossey-Elveția, organism internațional interconfesional, alcătuit la recomandarea Consiliului Ecumenic al Bisericilor pentru cercetarea activității și al viitorului Institutului Ecumenic din Bossey. Din acest comitet mai fac parte Dr. Kosuke Koyama (Japonia), Jason Mfula (Zambia), C. A. van Peursen (Olanda) și Tereza Hoover (S.U.A.).

La această primă ședință de lucru au luat parte 19 persoane, care au expus comitetului punctele lor de vedere în legătură cu activitatea desfășurată și a perspectivei de viitor a Institutului.

Fiecare din cei cinci membri își va prezenta propriile concluzii la viitoarea întîlnire dintre 14—19 mai la Geneva.

Un prim document de lucru, însușit ca punctul 1 din documentul final care va privi „Scopul Institutului", a fost redactat de delegatul Bisericii noastre, unde se poate citi între altele:

„Institutul Ecumenic de la Bossey trebuie să fie un loc de întîlnire ecumenică permanentă, care să învețe ecumenismul pe baze biblice și teoretice, făcînd studii și cercetări care să conducă spre unitatea Bisericilor creștine, promovînd o educație teologică ecumenică pentru tineri aparținînd diferitelor confesiuni, diferitelor culturi, diferitelor tradiții creștine și locale."

C. Vasiliu

DOR

*Mi-e dor de satul-nume de lumină,**
Înșiruit în lung de apă lină,
Sub geană de pădure și de deal,
Cu chipul său măreț, patriarhal.

Mi-e dor de plaiurile verzi și de ponoare,
Unde-au crescut legende cu mioare,
În drumul Bitolei, din veac adînc,
Bătut de țuțuieni peste Parîng;

De culmile cu povîrnișul blînd,
Cu zbatere de frunze și de vînt,
Cu murmur de izvoare clipocinde,
Zămislitoare atîtor doine sfinte;

De pajiștea-n vîrstele de chilim,
Cu tainice tăceri de țintirim,
Cu turlele înalte priveghind
Și clopotul de bronz cu glas de-argint;

De troița cu ctitori legendari,
Cu lemnul ros de vremuri și de cari,
Spre care cîte-un trecător pios
Se-nclină-adînc Mîntuitorului Hristos;

De casele cu prispe bătrînești,
Unde s-au tors atîtea vechi povești,
Punînd marama viselor pe gene
Cu degete subțiri de Cosînzene . . .

I. Filipoiu

* Satul nume de lumină = Zorilești (Zorilă, luceafărul de dimineață).

Noul Arhiepiscop al Craiovei
și Mitropolit al Olteniei

În 28 ianuarie 1973, Colegiul Electoral Bisericesc a ales pe P. S. Episcop Teoctist al Aradului ca Arhiepiscop al Craiovei și Mitropolit al Olteniei, în locul mitropolitului Firmilian, decedat la 25 octombrie 1972.

După săvîrșirea unei doxologii în paraclisul Palatului patriarhal, membrii Colegiului Electoral Bisericesc au trecut în sala festivă a Adunării Naționale Bisericești, unde P. F. Părinte Patriarh Justinian, Președintele Colegiului Electoral Bisericesc, a arătat scopul întrunirii acestui înalt for bisericesc.

Alegerile s-au desfășurat în conformitate cu prevederile art. 130 din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române și în urma votării s-a constatat că P. S. Episcop Teoctist al Aradului a obținut 81 de voturi din totalul de 82. Ca urmare, P. F. Părinte Patriarh Justinian a proclamat ales pe P. S. Episcop Teoctist al Aradului ca Arhiepiscop al Craiovei și Mitropolit al Olteniei.

*

Î. P. S. Mitropolit Teoctist al Olteniei (în mirenie Teoctist Arăpaș) s-a născut la 7 februarie 1915 într-o familie de țărani săraci din cătunul Tocileni de lîngă Botoșani. La 14 ani a intrat în mănăstirile moldovene Vorona și Neamțu. În 1932 se înscrie la Seminarul de la Cernica, în 6 august 1935 este tuns în monahism la Mănăstirea Bistrița, iar în 4 ianuarie 1937 a fost hirotonit ierodiacon.

Între 1940—1945 a urmat cursurile Facultății de Teologie din București.

De la 1 martie 1945 a fost transferat la cerere ca preot la Mitropolia Moldovei din Iași, fiind hirotonit ieromonah la 25 martie 1945.

Ajunge să ocupe funcții de răspundere ca mare ecleziarh al Catedralei mitropolitane, exarh al mănăstirilor și vicar al Mitropoliei, fiind ridicat la rangul de arhimandrit.

La propunerea P. F. Părinte Patriarh Justinian, Sfîntul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române alege, în 1 martie 1950, pe P. Cuv. Arhim. Teoctist Arăpaș ca Episcop-vicar patriarhal, cu titlul de Botoșăneanul. Hirotonirea întru arhiereu a avut loc la 5 martie 1950, în biserica Sf. Spiridon din București. Timp de 12 ani, cît a funcționat ca episcop-vicar patriarhal, P. S. Teoctist a îndeplinit importante atribuții, în cadrul Administrației patriarhale, cu instituțiile sale anexe, în cadrul Sfîntului Sinod; a fost rector al Institutului Teologic Universitar din București, a condus cancelaria Arhiepiscopiei Bucureștilor etc. A făcut parte de asemenea ca rector și episcop-vicar, din delegațiile Bisericii Ortodoxe Române care au vizitat Bisericile Ortodoxe: Rusă, Bulgară și Sîrbă, participînd sau conducînd și alte delegații peste hotare (Finlanda etc.).

Pentru activitatea patriotică și obștească, P. S. Sa a fost distins cu ordine și medalii ale țării noastre. Din partea altor Biserici, a primit, în 1957, ordinul „Sfinții Apostoli Petru și Pavel" al Bisericii din Antiohia, în 1950 și în 1958; ordinul „Sfîntul Vladimir" al Bisericii Ortodoxe Ruse, în mai 1962.

La 28 iulie 1962, Colegiul electoral bisericesc a ales pe P. S. Episcop Teoctist, Vicar-patriarhal, ca Episcop al Aradului, Ienopolei și Hălmagiului, unde P. S. Sa a păstorit cu roade bogate peste 10 ani.

*

Într-un cadru solemn rînduit pentru astfel de evenimente, joi, 22 februarie, Domnul prof. Dumitru Dogaru, Președintele Departamentului Cultelor, a înmînat Î. P. S. Mitropolit Teoctist Decretul de recunoaștere, nr. 52/1973, de față fiind P. F. Părinte Patriarh Justinian, Î. P. S. Mitropoliți: Iustin al Moldovei, Nicolae al Ardealului, Nicolae al Banatului și alți membri ai Sf. Sinod, șefi de culte din țara noastră etc.

Duminică, 25 februarie 1973, în Catedrala „Sf. Dumitru" din Craiova a avut loc instalarea Î. P. S. Teoctist în scaunul de arhiepiscop al Craiovei și Mitropolit al Olteniei.

Au participat: P. F. Părinte Patriarh Justinian, Î. P. S. Mitropoliți: Iustin al Moldovei și Sucevei, Nicolae al Ardealului, Nicolae al Banatului; P. S. Episcopi: Iosif al Rîmnicului și Argeșului, Teofil al Clujului, Vasile al Oradiei, P. S. Episcopi vicari patriarhali: Antim și Antonie, precum și alți invitați de seamă, preoți și credincioși.

Conducerea de Stat a fost reprezentată de

(Continuare în pag. 4)

O carte folositoare preoțimii

În Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București 1972, a apărut cartea preotului Petre Vintilescu, fost profesor la Facultatea de Teologie și la Institutul Teologic de grad universitar din București, „Liturghierul explicat", 384 pagini, un volum prețios ca fond și ca formă de prezentare.

În lucrarea Pr. Prof. Petre Vintilescu sînt strînse în volum capitolele care au ca obiect prezentarea istorică, exegetică și tipiconală a slujbelor bisericești de seara, de dimineața și ale Sf. Liturghii, servicii care formează cuprinsul cărții bisericești pe care o cunoaștem cu numele de Liturghier.

La începutul volumului, autorul se ocupă cu denumirea, cuprinsul și structura Liturghierului, precum și cu problema unui formular al Liturghiei în primele veacuri creștine. În continuare Pr. Prof. Petre Vintilescu se ocupă cu serviciile de seara și de dimineața, Vecernia, Ceasul al nouălea, Litia, oficiul Miezonopticii, oficiul Utreniei, care premerg și sînt slujbe pregătitoare ale Sf. Liturghii.

După încheierea ritualului Proscomidiei, Pr. Prof. Petre Vintilescu comentează Sf. Liturghie în oficiul și textul ei. Vorbește totodată și despre ritualul pregătitor înainte de începerea oficiului, despre locul pentru oficierea Sf. Liturghii, zilele și orele pentru liturghisire și precizează că nu se poate oficia decît o singură Sf. Liturghie într-o zi pe aceeași sfîntă masă a altarului, practică care s-a aplicat necurmat în Biserica Ortodoxă și care este contrară practicei Bisericii Romano-Catolice care, prin binație, oficiază Sf. Liturghie a doua oară într-o zi pe unul și același altar.

În continuare autorul ne prezintă în amănunt Liturghia catehumenilor și Liturghia credincioșilor, cu riturile din această primă parte a Liturghiei credincioșilor, insistînd asupra anaforei sau ritualul Sf. Jertfe euharistice, cu marea Rugăciune euharistică, Anamneza, Epicleza și rugăciunea dipticelor. Vorbind despre Epicleză, autorul afirmă că: „Existența Epiclezei, adică a rugăciunii speciale de invocare a puterii divine peste cinstitele daruri, spre a fi transformate în Trupul și Sîngele Domnului, este primitivă în Liturghie" (p. 240). Cu privire la originea Epiclezei în Liturghie, în tradiția creștinismului primar domnea o convingere unanimă la Sf. Părinți ai veacului al IV-lea și al V-lea" (p. 241). O mărturie cu privire la uzul general al Epiclezei în Liturghia Bisericii primare îl constituie și faptul că ea se află în rînduiala Liturghiei Sf. Iacob și a tuturor Liturghiilor orientale, precum și în aceea a vechiului rit galican din Apus (Ibid.).

Cu privire la rugăciunea dipticelor, sau a pomenirilor de la Sf. Jertfă euharistică, autorul face cîteva considerații teologice, prezentîndu-ne aspectul ecleziologic sau comunitar al dipticelor.

Vorbind despre împărtășirea clericilor și credincioșilor ne prezintă actul împărtășirii sub aspectul spiritualității creștine. Prin împărtășirea preoților și credincioșilor se poate spune că Sf. Liturghie și-a atins scopul, fiindcă prin împărtășire atît preoții cît și credincioșii se unesc cu Hristos.

Ultima parte a lucrării se ocupă cu Apolisul Liturghiei, Miruirea și Anafura.

N-am reușit în această prezentare să redau întreg cuprinsul foarte bogat în conținut al cărții Părintelui Prof. Petre Vintilescu, o prețioasă contribuție la mersul înainte al Teologiei românești, al Teologiei practice, rod al unei îndelungate și pilduitoare slujiri preoțești. Numai citind această carte îți poți da seama de bogăția învățămintelor cuprinse în ea și de marele folos pe care îl aduce preoților în activitatea lor liturgică și pastorală. Fiecare capitol din această temeinică lucrare poate constitui motiv de inspirație și de pregătire pentru explicarea Sf. Liturghii în fața credincioșilor.

Cartea „Liturghierul explicat" este o contribuție de seamă la înțelegerea, păstrarea și sporirea comorilor spirituale ale Bisericii noastre Ortodoxe.

Al. Moisiu

Ieromonahul Lavrentie

— Primul tipograf bucureștean —

Pînă nu de mult, se credea că prima carte tipărită la București a fost lucrarea lui Ioanikie Galeatovski, *Cheia înțelesului*, tradusă din rusește în românește, prin purtarea de grijă a lui Varlaam, Mitropolitul Țării Românești, și care a văzut lumina zilei în anul 1678.

Cercetările mai noi, efectuate în acest domeniu, au demonstrat că primele eforturi pentru tipărirea cărților la București au fost depuse în secolul al XVI-lea, în anul 1573, deci cu un secol mai devreme. Aceste strădanii au fost încununate în anul 1582 cu rodul primei cărți ieșite de sub tiparul bucureștean. Este vorba de un *Tetraevanghel* slavon, semnalat pentru prima dată în anul 1925 de către bibliotecarul clujean Ioan Roșu, în revista „*Societatea de mîine*". Nicolae Iorga afirma că această carte trebuia să fi apărut în jurul anului 1570, datorită ieromonahului Lavrentie, pe care a crezut că îl poate identifica cu diaconul Lorinț, un cunoscut tipograf de cărți cirilice din Transilvania. Un timp, această ipoteză a marelui savant a fost considerată drept soluția ultimă a problemei.

Existența acestui Tetraevanghel a fost semnalată și în literatura de specialitate rusă și bulgară, datorită exemplarelor apărute și în această zonă a Ortodoxiei. Unii dintre cercetătorii bulgari, ca de exemplu Gh. P. Hristov, menționează chiar numele tipografului Lavrentie.

Figura acestui călugăr tipograf din secolul al XVI-lea, în anii din urmă, a preocupat în chip deosebit pe cercetătorii din țara noastră. Comparîndu-i opera tipografică cu cea a diaconului Coresi și a diaconului Lorinț, au constatat că lucrarea lui are trăsături specifice, fapt care a pus la îndoială ipoteza identității dintre Lavrentie și Lorinț.

De un real sprijin în elucidarea acestei probleme a fost tipărirea epilogului Tetraevanghelului de către cercetătorul bulgar Peter Atanasov. Aici, ieromonahul Lavrentie menționează că a tipărit această carte lîngă București, „la mănăstirea unde este hramul Sfîntului prooroc Înaintemergătorul și Botezătorul Ioan", care se găsește „pe rîul Colentina".

Din documentele vremii se știe că această mănăstire era Plumbuita. Ea este cunoscută ca un locaș vestit de cultură feudală românească, întemeiată de domnul Țării Românești Petru cel Tînăr (1559—1568), înzestrată cu noi danii și privilegii de Alexandru II Mircea și de fiul acestuia Mihnea Turcitul, restaurată și sprijinită mai tîrziu de Matei Basarab și Constantin Brîncoveanu.

Deci, primul tipograf bucureștean cunoscut pînă acum în istoria tiparului și cărții de la noi rămîne ieromonahul Lavrentie. Tipărirea acestei cărți a durat 10 ani, fiind sprijinit de episcopul Eftimie și de domnitorul Alexandru II Mircea, care au ajutat și pe diaconul Coresi în tipărirea cărților sale (vezi: L. Demény, *Cînd s-a tipărit prima carte bucureșteană?*, în „Magazin Istoric" anul VI, nr. 10 (67), octombrie 1972, p. 46—49).

Ierom. *Veniamin Micle*

Noul Arhiepiscop al Craiovei...

(Urmare din pag. 3)

Domnul prof. Dumitru Dogaru, Președintele Departamentului Cultelor.

Sf. Liturghie arhierească a fost săvîrșită de Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, P. S. Episcop Iosif al Rîmnicului și Argeșului și P. S. Arhiereu-vicar Eftimie Bîrlădeanul (Roman), înconjurați de un mare sobor de preoți și diaconi.

P. F. Părinte Patriarh Justinian, Î. P. S. Mitropolit Teoctist și alți vorbitori au subliniat importanța evenimentului sărbătorit, semnificațiile lui pentru clerul și credincioșii plaiurilor oltenești.

Întru mulți și rodnici ani, spre binele Bisericii și Patriei noastre dragi, Înalt Prea Sfințite Părinte Mitropolit Teoctist!

T.

Rugăciune către Mîntuitorul Iisus Hristos

Cela ce în toată vremea și în tot-ceasul în cer și pe pămînt ești închinat și mărit, Hristoase Dumnezeule, îndelung răbdătorule, mult milostive și mult milosîrde, care pe cei drepți iubești și pe cei păcătoși miluiești și pe toți îi chemi la mîntuire, pentru făgăduința bunătăților ce vor să fie. Însuți, Doamne, primește și rugăciunea noastră în ceasul acesta și îndreptează viața noastră spre poruncile Tale; sufletele noastre la sfințește, trupurile le curățește, cugetele le îndreptează, gîndurile le luminează și ne izbăvește pe noi de tot necazul și de toată durerea; ocrotește-ne pe noi cu Sfinții Tăi îngeri, ca, prin mijlocirea lor fiind păziți și povățuiți, să ajungem la unitatea credinței și la cunoașterea măririi Tale celei neapropiate, că bine ești cuvîntat în vecii vecilor. Amin.

Rugăciunea Sf. Efrem Sirul

Doamne și Stăpînul vieții mele, duhul trîndăvirii, al grijii de multe, al iubirii de stăpînire și al grăirii în deșert nu mi-l da mie.

Iar duhul curăției și al gîndului smerit, al răbdării și al dragostei, dăruiește-l mie, slugii Tale.

Așa, Doamne, dăruiește-mi mie să văd greșelile mele și să nu osîndesc pe fratele meu, că bine ești cuvîntat în vecii vecilor. Amin.

Invățături din Pildele lui Solomon

— *Cel bun dobîndește har de la Domnul, iar pe omul viclean îl osîndește Domnul (12, 2).*
— *Cel ce muncește ogorul se satură de pîine, iar cel ce umblă după deșertăciuni, este om lipsit de minte (12, 11).*
— *Cei nechibzuiți la vorbă sînt ca împunsăturile de sabie, pe cînd limba celor înțelepți aduce tămăduire (12, 18).*
— *Înșelăciunea este în inima celor ce gîndesc rău, iar bucuria pentru cei ce dau sfaturi de pace (12, 20).*
— *Leneșul nu-și frige nici vînatul lui; cea mai scumpă comoară pentru om este munca (12, 27).*
— *Pe cărarea dreptății este viața și pe calea pe care ea o însemnează: nemurirea (12, 28).*
— *Dreptatea păzește calea omului fără prihană, iar fărădelegea este pricina ruinii celui păcătos (13, 6).*
— *Lumina celor drepți luminează, pe cînd sfeșnicul celor fărădelege se stinge (13, 9).*
— *Învățătura celui înțelept este izvor de viață, ca să putem scăpa de cursele morții (13, 14).*
— *Cine cruță toiagul său își urăște copilul, iar cel care îl iubește îl ceartă la vreme (13, 24).*
— *Femeile înțelepte zidesc casa, iar cele nebune o dărîmă cu mîna lor (14, 1).*

Vine primăvara...

Sus pe coastă frumușei
Răsărit-au ghiocei
Și albastre viorele,
Printre mușchi și pietricele.
Mierla-și fluieră în soare
Minunata ei cîntare,
Pe cînd cucul dintr-un fag
Spune lumii cu mult drag
Numele și dorul lui,
Dînd speranță orișicui.
Codrul falnic, codrul sfînt,
Lin se leagănă de vînt.
Îmbrăcat în nou veșmînt,
El privește spre cîmpii
Unde-n cîntec românesc
Oamenii voioși muncesc...
Vine primăvara, vine,
Cu speranțe de mai bine
Și cu Sfînta ÎNVIERE
Celui care ne-a scăpat
Cu-a Sa moarte de păcat...

Vine primăvara iară,
Doamne, peste draga-mi țară
Să reverși harul Tău sfînt,
Pace dreaptă pe pămînt!

Nicolae Isac — Zlaști
cîntăreț bisericesc

REDACȚIA: Secția culturală a Consiliului Arhiepiscopesc — Sibiu (Taxa poștală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu | 44.206 |

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

ANUL 121 Sibiu, 15 aprilie 1973 Nr. 15—16

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA-IULIA ŞI SIBIU

PREŢUL INSERŢIUNILOR:
Un cm² 60 bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL:
Pe un an: 24 lei
Pe 6 luni: 12 lei
Cont nr. 49.8.01

ÎNVIEREA DOMNULUI

La temelia învăţăturii Bisericii noastre stă, precum ştim, credinţa în Hristos cel înviat.

Sfîntul Apostol Pavel arată că „dacă n-a înviat Hristos, zadarnică este atunci propovăduirea noastră, zadarnică şi credinţa voastră... Dar acum Hristos a înviat din morţi, s-a făcut începătură celor adormiţi" (I Cor. 15, 14.17.20).

Cei ce l-au condus pe Iisus-Domnul, cu inima sfîşiată de durere pînă la crucea răstignirii, au văzut cu ochii lor cum Învăţătorul lor şi-a aplecat capul pe cruce şi cum a fost luat şi pus în mormîntul săpat în stîncă, iar la uşa mormîntului a fost aşezată o piatră mare (Matei 27, 60). Straja romană, cu disciplina ei de fier, avea datoria să păzească mormîntul (Matei 27, 65—66). Tuturor acestora li s-a părut că totul s-a sfîrşit; că Iisus, pe care ei îl considerau Mesia şi pe care l-au urmat peste trei ani pe drumuri prăfuite, cu deplină încredere în El (Luca 18, 28), şi-a încheiat activitatea într-un apus întunecos, sub lespedea mormîntului rece. Văzîndu-l pe Mesia cum a murit ca un învins, pe cei ce i-au urmat Lui i-a cuprins în bună parte o deznădejde copleşitoare, considerîndu-se şi ei la fel de învinşi, încît sufletele lor erau străbătute şi de o teamă obsedantă de a nu fi şi ei prinşi, judecaţi şi condamnaţi, întocmai ca Învăţătorul lor. Nu le-a mai rămas decît să aducă un ultim omagiu de iubire celui aflat în mormînt, îndeplinind tot ritualul ce se obişnuia să se facă „Iar tîrziu sîmbăta, cînd se lumina de ziua întîia a săptămînii (Duminica), au venit Maria Magdalena şi cealaltă Marie să vadă mormîntul" (Matei 28, 1), „şi au văzut piatra luată de pe mormînt" (Ioan 20, 1). La început, sufletul lor a fost cuprins de o nedumerire, „alergînd la Simon Petru şi la celălalt ucenic pe care-l iubea Iisus şi le-a zis: Au luat pe Domnul din mormînt şi nu ştim unde l-au pus" (Ioan 20, 2). — Venind cei doi Apostoli, după ce au intrat în mormînt, au constatat că într-adevăr mormîntul este gol (Ioan 20, 8). Maria Magdalena privind cu întristare la mormîntul gol deodată, spre marea ei surprindere, în acel mormînt gol zăreşte doi îngeri şi, undeva mai la o parte, chiar pe Învăţătorul, despre care, la început, a crezut că este grădinarul, dar recunoscîndu-l apoi, inima ei tresare de uimire şi o bucurie nestăvilită îi cuprinde întreaga fiinţă (Ioan 20, 13—17). Ea merge îndată să spună tuturor că mormîntul lui Iisus a fost gol, iar Cel care a fost mort, acum este viu... În seara aceleiaşi zile, Iisus se arată Apostolilor, întîmpinîndu-i cu cuvintele: „Pace vouă" (Ioan 20, 19) şi „s-au bucurat ucenicii văzînd pe Domnul..." (Ioan 20, 20).

Din această relatare pe care o fac Sfintele Evanghelii rezultă că Iisus-Domnul nostru a înviat, mormîntul Lui e gol...

Minunea „mormîntului gol" se înscrie ca un element fundamental al credinţei creştine, în perspectiva unei comuniuni de iubire, care se stabileşte între Hristos cel înviat şi cei ce cred în El. Minunea „mormîntului gol" demonstrează că moartea a fost călcată prin moarte; că viaţa a triumfat definitiv asupra morţii, că cel mai mare rău (moartea) a fost învins prin biruinţa binelui (I Cor. 15, 21—28).

Se pune întrebarea: Ce semnificaţie are pentru noi constatarea pe care o facem prin credinţa că mormîntul lui Iisus e gol, cînd sărbătorim an de an Învierea Sa sau Sf. Paşti?

Desigur, semnificaţia majoră este dată de credinţa în înviere, în biruinţa vieţii, prin comuniunea cu Iisus cel înviat. Dar, pe lîngă aceasta, minunea mormîntului gol are şi o semnificaţie personală. Am văzut că atunci cînd a observat că mormîntul este gol şi Iisus a înviat, în sufletul Mariei Magdalena s-a produs o transformare, o înnoire; locul tristeţii, al lacrimilor, l-a luat bucuria... Aşa şi noi, crezînd în înviere, credem în biruinţa vieţii, a binelui, încît şi sufletele noastre trebuie să fie pătrunse de forţele binelui, omorînd păcatul care aduce moartea, adică omorînd răul din noi înşine, care a apărut odată cu păcatul primului om, Adam, şi care a adus cu sine moartea, ca urmare a păcatului (Rom. 6, 23; I Cor. 15, 22). Învierea Domnului deci ne aduce în atenţie specială necesitatea renaşterii noastre la o viaţă nouă, curată, în care binele să fie triumfător, după cuvintele Sfîntului Apostol Pavel: „Curăţiţi deci aluatul cel vechi, ca să fiţi frămîntătură nouă... căci Paştile nostru Hristos s-a jertfit pentru noi. De aceea să prăznuim nu cu aluatul cel vechi, nici cu aluatul răutăţii şi al vicleşugului, ci cu azimile curăţiei şi ale adevărului" (I Cor. 5, 7—9).

Pe de altă parte, reţinem din relatarea Sfintelor Evanghelii că Maria Magdalena — după ce şi-a înnoit şi şi-a transformat starea sufletească şi întreaga ei fiinţă în bucurie, văzînd mormîntul gol — a răspîndit această bucurie, această înnoire a ei şi ucenicilor şi celor din jurul ei. Tot astfel şi noi, care serbăm Paştile cu pietatea impusă de sensul acestei sărbători, meditînd la mormîntul gol şi înnoindu-ne, curăţindu-ne sufleteşte prin harul Celui ce a biruit moartea cu viaţa, răul cu binele, să căutăm să răspîndim în jurul nostru numai binele, pacea, precum şi tot ceea ce sprijină viaţa, binele, punîndu-ne întreaga forţă creatoare în folosul semenilor noştri, cu care să colaborăm în mod sincer pentru biruinţa necontenită a vieţii, pentru triumful binelui în lume, pentru distrugerea morţii.

Numai prin dăruire sinceră, prin punerea vieţii proprii în folosul vieţii semenului, Învierea Domnului primeşte un înţeles înalt în viaţa fiecăruia dintre noi, fiindcă numai aşa binele se va arăta în mod real învingător asupra răului şi viaţa va triumfa asupra morţii.

Meditînd şi străduindu-ne să trăim în felul acesta, vom putea vedea pe Iisus cel înviat, care ne va da pacea Sa, viaţa Sa, harul Său, ca să devenim mai buni în fiinţa noastră lăuntrică şi în relaţiile cu semenii noştri.

Sorin Cosma

Istoricul Constantin C. Giurescu
despre Reîntregirea noastră bisericească

Refacerea unităţii bisericeşti a clerului şi credincioşilor români din Transilvania a constituit, vreme de 250 ani, un ideal scump al întregii suflări româneşti, susţinut de convingerea că desprinderea unor preoţi şi a unor credincioşi de trupul Bisericii Ortodoxe din Transilvania, în anii 1698—1701, s-a petrecut nu în urma unor convingeri religioase, ci în urma unui act fals, sau, mai clar spus, printr-un act de ducere în eroare a celor care l-au semnat.

Că aşa s-au petrecut lucrurile se vede clar din faptul că „unirea" cu Biserica Romano-Catolică s-a făcut nu în urma unor îndelungate frămîntări de natură religioasă, cum s-a pretins, ci în urma unei tranzacţii de natură pur administrativă, potrivit căreia în schimbul recunoaşterii supremaţiei papale s-a promis românilor transilvăneni acordarea unor privilegii de ordin social-politic şi economic.

Despre adevărul că la temelia „unirii" nu stau motive de natură religioasă pledează şi clauza înscrisă de cei 38 protopopi pe actul „unirii" din care citäm: ... *„şi (numai) aşa ne unim, ca toată legea noastră, slujba bisericii, liturghia şi posturile să stea pe loc, iar de nu ar sta pe loc nici aceste peceţi să nu aibă nici o putere".*

Despre celălalt adevăr, şi anume acela că singurul motiv al „unirii" a fost nădejdea românilor în dobîndirea unor privilegii de ordin social-politic şi economic vorbeşte, fără echivoc, conţinutul protestatar al memoriilor adresate, în cursul vremii, de credincioşii şi clericii greco-catolici Curţii din Viena, dintre care amintim pe acela al vrednicului vlădică Inochentie Micu, în care înaltul ierarh se plînge că *„clerul şi poporul stăruie atît de mult pentru împlinirea promisiunilor (privilegiilor), cuprinse în art. 3 al diplomei a 2-a leopoldine, încît dacă nu li se împlineşte cererea ei preferă să rămînă în legea ortodoxă".*

Contribuţii pentru elucidarea acestor adevăruri istorice au adus, pînă în prezent, în afară de istorici bisericeşti consacraţi, şi străluciţi istorici laici de renume mondial, dintre care amintim pe savantul N. Iorga care, în cartea sa: „Istoria Bisericii Româneşti şi a Vieţii Religioase a Românilor", precizează că *„Biserica unită este o creaţie artificială, ce n-a pornit dintr-o convingere (religioasă) ci din socoteli rafinate ale străinilor"*, pe istoricii Silviu Dragomir, I. Lupaş şi alţii.

O contribuţie mai recentă, în susţinerea acestor adevăruri, întîlnim şi în cartea profesorului universitar Dr. docent Constantin C. Giurescu intitulată: „Jurnal de călătorie", apărută în anul 1971, în editura Cartea Românească, în cuprinsul căreia autorul ei prezintă cu lux de amănunte impresiile sale culese în cursul celor 37 zile (30 septembrie—5 noiembrie 1968), cît a călătorit prin Statele Unite ale Americii, ca mesager al istoriei trecute şi prezente a Patriei noastre.

Găsim în această carte şi unele referiri la viaţa noastră bisericească, cu deosebire la istoricul act al Reîntregirii Bisericii Ortodoxe Române, înfăptuit în octombrie 1948, cu privire la care, într-o anumită împrejurare, profesorul şi istoricul C. Giurescu a spus:

„Unirea nu s-a făcut din considerente religioase, din pricină că românii transilvăneni n-ar fi fost mulţumiţi cu vechea credinţă, ci din considerente sociale, economice şi politice. Ei, şi în primul rînd preoţii lor, voiau să iasă din situaţia de inferioritate în care se aflau faţă de unguri, saşi şi secui, situaţie consfinţită prin „Unio trium nationum" şi prin „Constituţiunile aprobate" din secolul al XVII-lea, voiau să se bucure de aceleaşi drepturi ca şi ceilalţi conlocuitori ai Transilvaniei, să fie recunoscuţi ca o „naţiune" egală cu celelalte (ale ţării), mai ales că românii reprezentau populaţia cea mai numeroasă şi cea mai veche. Cercurile oficiale austriace, bisericeşti şi laice, care-i îndemnau la „Unire" cu Roma, le făgăduiau, în schimb, această egalitate în drepturi. O parte a preoţilor români şi o minoritate a populaţiei româneşti din Transilvania au dat crezare acestei făgăduieli şi au acceptat unirea; majoritatea însă a rămas mai departe ortodoxă. S-a văzut apoi — şi episcopul unit Ioan Inochentie Micu a spus apăsat — că oficialitatea nu şi-a ţinut făgăduiala; egalitatea în drepturi se va realiza abia în urma revoluţiei de la 1848, adică abia după un secol şi jumătate de la „Unire". Dar din moment ce acestea au fost premizele „Unirii", încă o dată nu de ordin religios, ci social, economic şi politic, logic era ca

(Continuare în pag. 4)

Un mare ierarh patriot al Bisericii Ortodoxe Române

EPISCOPUL DIONISIE ROMANO

Cu un secol în urmă, la 18 ianuarie 1873, în Episcopia Buzăului se stingea ca o făclie întîistătătorul acestei Episcopii şi unul din cei mai de seamă ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române, episcopul Dionisie Romano.

Marele ierarh animat de sentimente patriotice şi progresiste, care slujise, după cum afirmase cu ani în urmă, „cu credinţă şi cu zel naţiunei române, pentru binele căreia am suferit de multe ori", putea fi împăcat în sufletul său pentru că îşi îndeplinise cu prisosinţă această mare datorie, care este iubirea de patrie.

Episcopul Dionisie Romano cunoaşte viaţa monahală de la 14 ani în Mănăstirea Neamţ şi are fericirea să fie cunoscut şi ajutat de mentorul lui Tudor Vladimirescu, episcopul Ilarion al Argeşului, care-l hirotoneşte ierodiacon şi îi înlesneşte frecventarea cursului pentru pregătirea primilor învăţători ai şcolilor de stat din judeţele Ţării Româneşti.

În cei 11 ani, 1832—1843, cît a funcţionat la Buzău ca „învăţător naţional", ierodiaconul Dionisie, atît prin acţiunile sale de pioner al învăţămîntului public, cît mai ales prin metodele şi concepţiile sale progresiste, face epocă.

Chemat director la seminarul teologic din Bucureşti în anul 1843, el intră de acum în viaţa bisericească de care nu-l va mai despărţi decît moartea.

Adept convins că şcoala este „o întreprindere menită a întinde luminile şi instrucţia între români", el înfiinţează la mănăstirile Sadova (Gorj) şi Neamţ, cît şi în cele din Eparhia Buzăului, pe care a păstorit-o între 1859—1873, şcoli în care să înveţe şi fete şi băieţi săraci din împrejurimi şi, punînd în practică zicala „roagă-te şi munceşte", a organizat ateliere, ca în mănăstiri să nu mai fie — sublinia el — „numai consumatori, ci şi producători".

Fericirea el o vedea în primul rînd pe cea colectivă, convins fiind că numai „fericirea obştească degajă (pe) cea personală".

Episcopul Dionisie Romano are prilejul de a i se da şi apelativul de „părintele ziaristicei bisericeşti", pentru că a editat şi tipărit la Buzău, în anii 1839 şi 1840, primul periodic bisericesc, intitulat *Vestitorul bisericesc*.

Mare iubitor de carte fiind, episcopul Dionisie şi-a agonisit o mare şi valoroasă bibliotecă cu peste 6.000 volume şi peste 400 manuscrise, care, după moartea sa, a intrat în patrimoniul Bibliotecii Academiei Republicii Socialiste România, al cărei prim ctitor, în 1867, a fost, prin donaţia a 73 volume dintre cele mai reprezentative tipărituri vechi româneşti. Academia Română, atît prin această valoroasă donaţie, cît şi „pentru numeroasele servicii aduse instrucţiunii publice", i-a conferit titlul de întîiul membru onorar.

Revoluţia din 1848 îi dă prilejul să-şi afirme învăpăiata iubire de patrie, căutînd s-o sprijine prin traducerea şi tipărirea unei cărţi în care se făcea elogiu libertăţii şi pe care a împărţit-o gratuit în adunările din Capitală.

Dar participarea lui la această revoluţie nu s-a limitat doar la această acţiune, ci, atunci cînd a fost cazul, ca în ziua de 19 iunie, a fost prezent pe tunuri, împiedicînd astfel reacţiunea de a zădărnici reuşita revoluţiei.

Pentru această atitudine, el cunoaşte rigorile temniţei şi gustă din pîinea amară a exilului, cum se va întîmpla şi în 1854.

Mai tîrziu, el aderă cu entuziasm la luptele pentru Unirea Principatelor, alegerea lui Cuza ca domnitor socotindu-o ca „o frumoasă aurora de renaştere naţională", ea fiind, în acelaşi timp, „pentru tot românul semnul mîntuirii naţiei şi a renaşterii ei sociale".

Telegraful Român — prin cinstirea memoriei acestui mare ierarh, patriot şi progresist, acum, la împlinirea unui veac de la adormirea sa în Domnul — îşi îndeplineşte nu numai o pioasă datorie faţă de „părintele ziaristicii bisericeşti", ci vrea să aducă în atenţia preoţilor şi credincioşilor personalitatea unui luminat ierarh, originar din Transilvania, care, după caracterizarea mitropolitului Şaguna, a fost „icoana unui adevărat arhiereu".

Cunoscut de acest mitropolit încă din anul 1848, episcopul Dionisie Romano, fără să fi fost rugat, dona pentru zidirea catedralei din Sibiu, în anul 1862, 60 galbeni. În vederea sporirii fondului de construcţie, el îndemna protopopii din Eparhie să facă colecte printre credincioşi.

Mărinimosul gest a mişcat în mod deosebit pe mitropolitul Şaguna, care, în scrisoarea de răspuns, sublinia că „simpatia şi dragostea mea către Frăţia Ta au ajuns culmea mulţămirii mele la primirea şi procetirea mult stimatei epistole din 15 iunie a. c. care poartă icoana unui adevărat arhiereu . . .".

Pe această cale a dărniciei cu substrat patriotic se situează şi donaţia a 160 florini vechi pentru şcoala normală din Făgăraş, devenind astfel „unul din cei mai puternici patroni ai şcolii". Pentru această generoasă donaţie, făgărăşenii, la moartea sa, subliniau că el a fost „un apostol neobosit întru apărarea, promovarea şi consolidarea românismului nu numai în ţara sa natală ci şi în celelalte provincii ale Daciei".

Cunoscut ca un cald sprijinitor al acţiunilor culturale, Gheorghe Barițiu, în anul 1868, cerea „patronagiul Prea Sfinţiei Voastre la această foaie (Transilvania n. a.)".

Comemorarea a 50 de ani de la moartea acestui distins ierarh, care s-a făcut la Episcopia Buzăului în luna mai 1923, a dat prilejul consătenilor din Săliştea Sibiului să-i aducă un pios omagiu.

Acest „adînc iubitor de neam" şi „simbol al unităţii culturale", cum îl caracterizează savantul N. Iorga, mărturisind că „fiecare om în societate este dator, potrivit mijloacelor şi cunoştinţelor ce posedă, să lucreze pentru binele comun din care derivă şi cel particular", prin acţiunile sale culturale, sociale şi economice a ilustrat cu prisosinţă crezul său de a fi în slujba celor mulţi.

Fiind un produs al zbuciumatei epoci în care a trăit — 1806—1873 — după cum el însuşi credea şi afirma că „pe bărbaţii cei mari îi nasc veacurile şi pomenirea lor rămîne în veacurile următoare, pînă în timpurile cele mai depărtate", el este unul din aceştia şi pomenirea lui rămîne veşnică în sufletul nostru, mai ales că multe din concepţiile, gîndurile şi frămîntările lui coincid cu ceea ce se înfăptuieşte sub ochii noştri, în scumpa noastră patrie, pe care el a slujit-o, după cum mărturisea într-o împrejurare critică, „cu credinţă şi zel".

Pr. *Gabriel Cocora*

Sfîntul Ierarh Spiridon al Trimitundei

În fiecare an, la 12 decembrie, Biserica noastră Ortodoxă face pomenirea celui dintre Sfinţi — Părintelui nostru făcător de minuni Spiridon, episcopul Trimitundei. Asemănător Sf. Ierarh Nicolae de la Mira Lichiei cu care şi după care este cuprins la slujbele bisericeşti, asemănător şi prin viaţa aleasă, trăită în Duhul Evangheliei lui Iisus Hristos, participant la Întîiul Sinod Ecumenic de la Niceea, săvîrştior de minuni este pomenit ca un înainte-văzător al lucrurilor şi cinstit cu mare evlavie de către credincioşi.

Pentru folosul sau zidirea noastră sufletească să urmărim — pe scurt — aspecte din viaţa, minunile şi strădaniile, binefacerile revărsate asupra celor mulţi de către acest bineplăcut, ales al Domnului şi podoabă a Bisericii.

S-a născut din părinţi cucernici, în ostrovul Ciprului, în timpul împăraţilor Constantin cel Mare şi a fiului său Constantie. Spiridon era smerit cu inima, modest la chip, cu o viaţă duhovnicească aleasă. În copilărie a fost păstor de oi, a fost căsătorit şi tată de copii. Ducea o viaţă cucernică, asemănătoare aleşilor Vechiului Testament: lui David cu bunătatea, lui Iacob cu simplitatea inimii, lui Avraam cu iubirea de străini. Nu după mult timp i s-a dat şi darul tămăduirilor şi strălucea prin fapte bune, deoarece făcea din averea sa milostenie săracilor, străinilor şi la toţi necăjiţii. Încă fiind în viaţa pămîntească mult plăcut lui Dumnezeu, vindeca tot felul de boli incurabile, izgonea duhurile rele din oameni — prin puterea Domnului — numai cu cuvîntul. Pentru toate vredniciile sale, a fost ales episcop al vestitei cetăţi a Trimitundei din Cipru.

Iată doar cîteva dintre minunile mai semnificative săvîrşite prin puterea lui Dumnezeu şi mijlocirile Sfîntului Ierarh Spiridon: În timpul unei secete cumplite care ameninţa cu foametea şi moartea acel ţinut, Sfîntul Spiridon s-a rugat, ca odinioară proorocul Ilie, cerînd milostivirea lui Dumnezeu care a slobozit ploaie îndelungată şi abundentă din norii care — la început — apăreau numai spre încercarea celor care se rugau, apoi tot la rugăciunile Sfîntului, s-au oprit ploile şi s-a făcut senin.

După o perioadă de îmbelşugare, deoarece mulţi lacomi de avere vindeau bucatele cu un preţ exagerat de scump, Sfîntul a intervenit din nou, mijlocind de la Dumnezeu, ploaie, după o nouă perioadă de secetă. Mai mult, a pedpsit pe un negustor prea lacom care nu s-a milostivit de un lipsit ca să-i dea cereale ca să nu piară de foame. Cel lipsit apelînd la Sfîntul Spiridon, a fost asigurat pentru a doua zi de grîu îndeajuns tocmai de la acel lacom şi sgîrcit căruia ploaia cea mare slobozită i-a inundat hambarele, primejduindu-l.

Un plugar cunoscut de Sfîntul a fost refuzat de acelaşi bogat nemilostiv de a-l servi cu grîu — pe datorie — şi apelînd la Sfîntul Spiridon spre a înduplleca pe vînzător ca să-l ajute, Sfîntul după ce prefăcuse în şarpe un bulgăr de aur, l-a trimis cu el — zălog — la acel bogat ca să i-l dea pînă la vremea secerişului.

Altădată, Sfîntul a întors la pocăinţă pe o femeie desfrînată care a îndrăznit să se atingă de dînsul, nu urînd pe păcătoşi cu care însuşi Domnul a mîncat şi a băut la masă cu ei şi cu vameşii, ci pentru îndreptarea vieţii acestei femei.

Prin rîvna lui pentru păstrarea dreptei-credinţe, Sfîntul Spiridon a participat activ la Primul şi Marele Sinod Ecumenic de la Niceea (325) în timpul împăratului Constantin cel Mare şi a combătut erezia lui Arie, care susţinea că Fiul lui Dumnezeu este doar făptură, nu Făcător, arătînd dumnezeirea şi deofiinţimea Fiului cu Tatăl. A exemplificat aceasta şi printr-o minune cu cărămida pe care strîngînd-o în mîinile sale, cele trei elemente componente dintr-o singură alcătuire: focul s-a suit în aer, apa s-a vărsat pe pămînt, iar lutul a rămas în mîinile sale.

Călătorind împreună cu episcopul Trifilie al Levcusiei Ciprului în cetatea Chirinax, cu ochii duhului său mai înainte-văzători, Sf. Spiridon a smerit pe Trifilie care rîvnea la bogăţii trecătoare şi cu frăţească dojană i-a spus să dorească cele nepieritoare, veşnice şi de folos sufletesc în conformitate cu misiunea lui.

Pe vremea secerişului, acestui Sfînt i se vedea capul înrourat. Cu un asemenea prilej, pe cînd Sfîntul se afla la secerişul grîului, a spus cu prevestire că va trece în curînd la cele veşnice, după cum s-a şi întîmplat; pînă în ultima clipă a dat îndrumări celor de faţă să aibă dragoste faţă de Dumnezeu şi faţă de aproapele, o iubire lucrătoare în fapte bune. Trecînd la Domnul, căruia i-a slujit cu mare cuviosie şi dreptate toată viaţa sa, a fost îngropat în biserica Sfinţilor Apostoli din Trimitunda, moaştele lui de la ostrovul Corfu izvorînd nenumărate minuni întru slava lui Dumnezeu Celui în Treime închinat şi care este minunat întru Sfinţii Săi (cf. Ps. 67, 36). Sfîntul Spiridon — încredinţat fiind de cuvintele Domnului: „şi acela va face lucrurile pe care le fac eu . . ." a lucrat cu puterea Lui şi a săvîrşit nenumărate minuni, fiind plin de iubire faţă de Dumnezeu şi faţă de semeni, făcîndu-se tuturor toate pentru mîntuirea multora.

În iconografia Bisericii Ortodoxe Sfîntul e înfăţişat îmbrăcat în veşminte arhiereşti, purtînd pe cap mitra arhierească, cu mîna dreaptă binecuvintează, iar cu stînga — ca simbol al faptelor sale — poartă o cutie cu forma de cărămidă — prevăzută în partea de sus cu o faclă (drept simbol al făcliei care luminează şi întoarce pe cei cuprinşi de întunericul faptelor rele), apoi, spice de grîu şi dinjosul cutiei, picături de ploaie. Figură pătrunzătoare, înduhovnicit, blînd, e ales ca hram al unor biserici.

Dar pictura cu chipul Sfîntului se întregeşte armonios cu slăvirea faptelor sale — şi ele zugrăvite în troparul în care ne rugăm cu Mineiul de la sărbătoarea Sfîntului pomenit:

„Soborului celui dintîi te-ai arătat apărător şi de minuni făcător, de Dumnezeu purtătorule Spiridoane, părintele nostru. Pentru aceasta cu cea moartă în groapă tu ai vorbit şi şarpe în aur ai prefăcut şi cînd ai cîntat tu sfintele rugăciuni, îngeri ai avut împreună cu tine, slujind preasfinte. Mărire Celui ce te-a proslăvit pre tine, mărire Celui ce te-a încununat, mărire Celui ce lucrează prin tine, tuturor tămăduiri".

Pr. *Vartol. Constantinescu*

INFORMAŢII

✦ De Anul Nou, parohia ortodoxă română din Jönköping (Suedia), cu cei 120 membri prezenţi din circa 200 cît posedă, a fost vizitată de P. C. pr. prof. Alex. Ciurea, parohul bisericii noastre din Suedia. Atmosfera sărbătorească, bucatele româneşti, cîntecele populare de pe plaiurile lor natale i-au făcut pe credincioşi să se simtă ca acasă, în ciuda miilor de km care-i despărţeau de România.

✦ În 6 ianuarie 1973 a trecut la cele veşnice, la Mănăstirea Căldăruşani, unde trăia în retragere, P. S. Arhiereu pensionar Atanasie Dincă, fost locţiitor de episcop al Eparhiei Rîmnicului şi Argeşului, avînd vîrsta de 77 de ani.

A fost înmormîntat la Mănăstirea Cernica, în 9 ianuarie a. c., slujba prohodirii fiind săvîrşită de P. S. Gherasim Constănţeanul, Arhiereu-vicar al Episcopiei Dunării de Jos (Galaţi), care a prezentat viaţa şi activitatea celui dispărut.

✦ Ca şi în celelalte şcoli de învăţămînt teologic ale Bisericii noastre, ziua patronilor a fost sublniată în chip festiv la Şcoala de cîntăreţi bisericeşti şi Seminarul teologic din Cluj.

Astfel, în 30 ianuarie 1973, după Sf. Liturghie din Catedrala episcopală, în sala festivă a şcolii s-a desfăşurat un program adecvat, la care au participat P. S. Episcop Teofil al Clujului şi Consiliul eparhial, reprezentanţi ai Institutului Teologic Protestant Unic, ramura Cluj, corpul profesoral, elevii seminarişti, părinţi etc.

P. C. dir. I. Brie deschide programul, după care P. C. prof. O. Moraru susţine conferinţa intitulată: „Sfinţii Trei Ierarhi: Vasile, Grigorie şi Ioan şi atitudinea lor faţă de muncă". Trei elevi seminarişti au citit fragmente corespunzătoare din operele Sf. Trei Ierarhi.

În încheiere a vorbit P. S. Episcop Teofil, care zăboveşte cu deosebire asupra pildei vii de trăire creştinească a Sfinţilor Vasile, Grigorie şi Ioan, demnă de urmat de fiecare dintre noi.

✦ La Seminarul teologic special de la Curtea de Argeş, unde, precum se ştie, sînt formaţi candidaţi la preoţie pentru Eparhiile transilvănene, evenimentul a fost sărbătorit în prezenţa P. S. Episcop Vasile al Oradiei, delegat al P. F. Părinte Patriarh Justinian. P. S. Sa a săvîrşit Sf. Liturghie arhierească, rostind şi un cuvînt de învăţătură, după ce, la priceasnă, predica zilei a fost rostită de P. C. I. Negruţiu, directorul Seminarului. Era de faţă şi P. S. Arhiereu Pavel Şerpe.

Programul închinat sărbătoririi menţionate a constat din compoziţii religioase, patriotice şi populare, susţinute de corul elevilor, sub conducerea prof. V. Frangulea, şi recitări, iar cuvîntul festiv a fost rostit de P. C. prof. Ch. Gheorghiescu.

La sfîrşit, P. S. Episcop Vasile a apreciat programul desfăşurat, exprimînd totodată elevilor seminarişti îndemnuri spre tot lucrul bun.

✦ În zilele de 15—20 ianuarie 1973 a avut loc la Centrul eparhial din Iaşi a zecea serie de cursuri cu îndrumătorii de muzee de la mănăstirile şi bisericile — monumente istorice — din Mitropolia Moldovei şi Sucevei şi Episcopia Romanului şi Huşilor.

Tematica acestor cursuri a constat din cunoştinţe în legătură cu: Monumente de cultură de pe teritoriul României; Legislaţia în legătură cu monumentele de cultură; Legislaţia în legătură cu arhivele şi bibliotecile; Restaurarea monumentelor istorice; Monumente de artă ale lumii şi marii arhitecţi; Forme ale culturii bizantine în România ş. a.

Expunerile au fost însoţite de proiecţii.

Cursurile s-au desfăşurat sub îndrumarea Î. P. S. Mitropolit Iustin al Moldovei şi Sucevei.

✦ La 25 ianuarie 1973, zi în care Biserica Ortodoxă prăznuieşte pe Sf. Grigorie Teologul, a avut loc resfinţirea şi redeschiderea oficială a bisericii fostei Mănăstiri Radu Vodă din Bucureşti, care în momentul de faţă serveşte drept paraclis pentru Seminarul teologic din localitate.

Slujba resfinţirii a fost săvîrşită de P. S. Episcop Antim Tîrgovişteanul, vicar patriarhal, înconjurat de un sobor de preoţi şi diaconi. La Sf. Liturghie care a urmat a asistat şi Prea Fericitul Patriarh Justinian. Cu acest prilej, P. S. Episcop Antim Tîrgovişteanul a hirotonit întru preot pe unul din profesorii seminarului şi încă un diacon şi a hirotesit ca iconom stavrofor pe P. C. prof. N. Bordaşiu, directorul Seminarului teologic din Bucureşti.

După terminarea Sf. Liturghii, a avut loc în biserică un program festiv pentru hramul Seminarului. Cu acest prilej, P. C. pr. director a vorbit despre dubla sărbătorire şi anume: Hramul Seminarului teologic şi redeschiderea bisericii „Sf. Treime" din fosta Mănăstire Radu Vodă, monument istoric, rectitorită de P. F. Părinte Patriarh Justinian.

Cuvîntul festiv a fost rostit de P. C. pr. prof. V. Bria, care a tratat despre coordonatele misiunii preoţeşti la Sf. Grigorie Teologul. A urmat un scurt program de coruri religioase şi lecturi din opera Sf. Grigorie.

În încheiere, P. F. Patriarh Justinian a exprimat bucuria pentru redeschiderea bisericii şi pentru faptul că Seminarul teologic are acum un paraclis propriu. P. F. Sa a mulţumit arhitecţilor şi specialiştilor care cu scrupulozitate au reclădit biserica în forma din 1614 şi a urat profesorilor şi elevilor seminarişti s-o stăpînească sănătoşi şi s-o folosească în pregătirea lor liturgică şi de zidire sufletească.

✦ În 29 ianuarie 1973, a avut loc o sesiune a Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române. Membrii Sf. Sinod, reuniţi sub preşedinţia Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, au analizat o serie de probleme ale activităţii interne a Bisericii noastre de la ultima sesiune pînă în prezent. Cea mai importantă a fost aceea a cercetării şi examinării canonice a alegerii de către Colegiul electoral bisericesc, în 28 ianuarie a. c., a P. S. Episcop Teoctist al Aradului ca Arhiepiscop al Craiovei şi Mitropolit al Olteniei, în locul mitropolitului Firmilian.

Sf. Sinod a acordat rangul onorific de arhimandrit la trei ieromonahi din eparhia Rîmnicului şi Argeşului, care s-au distins în activitatea pastorală.

✦ În zilele de 14 şi 15 februarie 1973, Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului a vizitat protopopiatele Sf. Gheorghe şi Miercurea Ciuc.

Astfel, în 14 februarie a. c., Î. P. S. Sa a vizitat şantierul catedralei din Sf. Gheorghe, care este în curs de executare, după care, la sediul Oficiului protopopesc, a prezidat o consfătuire la care au

(Continuare în pag. 4)

Din circularele de interes obştesc ale Mitropolitului Andrei Şaguna

Pătruns de dragoste faţă de obştea pe care o păstorea, inspirîndu-se şi din spiritul înnoitor al timpului, care cerea impetuos trezirea la lumină şi progres a popoarelor, mitropolitul Andrei Şaguna s-a gîndit să valorifice, cu ajutorul preoţimii, mărturiile de viaţă bisericească şi obştească rămase moştenire de la un trecut din cele mai vitrege. Cu 5 ani înainte de înfiinţarea „Astrei" — la care şi el şi-a adus contribuţia — în aceeaşi vreme în care la Blaj, acelaşi lucru îl făcea şi marele învăţat Tim. Cipariu, A. Şaguna trimite preoţimii sale o circulară al cărei conţinut este cît se poate de grăitor.

Circulara poartă nr. 288/1855 şi, adresîndu-se „prea cinstiţilor protopopi, cinstiţilor administratori protopopeşti şi cinstitei preoţime eparhială", mitropolitul Şaguna le atrage atenţia acestora asupra obligaţiei pe care o au de-a se îngriji de buna păstrare a tuturor cărţilor vechi, bisericeşti sau nebisericeşti, aflătoare în patrimoniul bisericilor parohiale sau pe la diverşi credincioşi. Ba mai mult, el dispune chiar o inventariere a acestor cărţi, în cuvinte ca acestea:

„Atît cărţile vechi, ce nu se mai întrebuinţează pentru slujba bisericilor cît şi acelea, care cuprind numai învăţături mîntuitoare, pentru preoţi şi creştini, merită o îngrijire mai conştiincioasă din mai multe privinţe. Stricăciunea, pierderea şi răpunerea lor este o călcare de cele sfinte şi o vătămare neiertată a averii bisericeşti, care în toată vremea trebuie să fie păstrată întreagă şi neatinsă de mîini rele. Asemenea cărţi vechi formează literatura noastră bisericească, şi pe lîngă aceasta se privesc ca nişte izvoare şi visterii preţioase chiar şi pentru cultura limbii naţionale. Se poate zice, că despreţuirea, nebăgarea de seamă şi prăpădirea lor nu este numai un păcat mare către Biserică şi către lucrurile ei, ci totodată este şi o pagubă chiar naţională.

Spre a scăpa, cel puţin în viitor, din gura periciunei cărţile vechi, ce vor fi mai rămas ici şi colea, am socotit de neapărată trebuinţă a se lua nişte măsuri mai serioase pentru îngrijirea şi păstrarea lor. Chemînd luarea aminte a Prea Cinstiilor voastre asupra acestui lucru important, vă poftesc ca numai decât să strîngeţi toate cărţile vechi bisericeşti, de amîndouă categoriile arătate mai sus, aruncate într-o parte şi alta sau împrumutate pe la unii-alţii din creştini, ori luate de voi pe la casele voastre, şi să faceţi consemnare despre dînsele cu deamănuntul şi cu toată cunoştinţa. În această consemnare să se treacă, pe rînd şi acurat, fiecare carte, însemnînd titlul sau numele cărţei ori anul şi locul unde s-a tipărit. Întîmplîndu-se ca să fie ruptă foaia dintâiu şi să nu se poată afla numele cărţei să se treacă în consemnare cuprinsul cărţei pe scurt, adecă cam despre ce tractează acea carte. Această regulă să se păzească, atât în privinţa cărţilor tipărite, cât şi acelor ce vor fi scrise cu mâna, şi atât pentru cele în limba românească, cât şi cele ce vor fi în limbă străină. După ce se va săvârşi consemnarea ce se cere, cărţile să se aşeze în biserică într-un loc cuviincios, spre a nu se strica şi a se prăpădi şi numai cu cea mai mare îngrijire să se facă întrebuinţare de dînsele, când va fi de lipsă a să citi una sau alta dintrînsele şi la nimeni să nu se împrumute fără ştirea şi îngăduiala mea.

Fiindcă asemeni cărţi, preţioase pentru vechimea lor şi pentru cuprinsul lor cel mântuitoriu, nu sunt totdeauna numai proprietate a Bisericilor, ci şi a altor creştini particulari, ar fi de dorit, ca să se poată afla şi aceste ce felu de cărţi sunt şi cine le are? Deci Prea şi Cinstiile voastre prin întrebări şi cercetări să descoperiţi, ce cărţi vechi de felul acesta se află pe la creştinii noştri, şi apoi, sub rubrică deosebită în consemnarea mai sus pomenită, să treceţi şi acele cărţi arătînd ce cărţi sunt acelea şi la cine se află. Spre a nu se naşte vre-o neînţelegere în privinţa aceasta, vă fac luători aminte, ca să spuneţi proprietarilor acelor cărţi, că consemnarea cărţilor lor pe lângă cele bisericeşti nu se face nici decum cu vre-un cuget, ca să se atingă cineva vreodată de ele, ci numai în interesul ştiinţei spre onoarea literaturii bisericeşti şi spre ajutorul culturei limbei naţionale.

Consemnările de toate cărţile vechi, ce se vor afla pe la biserici şi pe la unii-alţii din creştini, se vor face în număr îndoit, şi se vor subscrie de preoţi. Un exemplar va rămânea în biserică şi se va păstra în protocolul ordinăciunilor, ca un inventar de cărţile vechi, ce se află acolo. În vizitările, ce vor întreprinde, părinţii protopopi vor cerceta totdeauna dacă cărţile ce figurează în consemnare se află în fiinţă sau nu; dacă se păstrează în loc şi cu chip cuviincios, ca să nu se prăpădească. Al doilea ecsemplar de consemnarea cărţilor se va trimite de preoţi fără zăbavă Părinţilor Protopopi, ca să-l adeveriţi şi pe urmă să-l înaintaţi fără întîrziere la scaunul episcopesc.

După zelul şi interesul, cu care Prea şi Cinstiile Voastre veţi stărui în privinţa aceasta, nădăjduiesc că veţi îndeplini cu cunoştinţă şi acurateţă însărcinarea, ce se pune asupră-vă. Lucrul acesta va aduce şi nişte foloase mari. Mai întâiu se va păstra cu mai multă îngrijire averea bisericească în cărţi, ca să nu se strice şi să nu se prăpădească cu mare vătămare sufletească. Literatura bisericească îşi va cunoaşte mai bine vistieriile şi comorile sale cele mai preţioase, şi văzându-se trebuinţă neapărată, se va putea şi retipări vre-una din cărţile acele, rari şi foarte folositoare. Literaţii noştri, cari se ocupă cu cultura limbei, vor şti, unde şi cătră cine să se adreseze spre a putea consulta isvoarele cele vechi ale limbei naţionale. În astfel de chip se va face o slujbă mare Bisericei şi limbei poporului, pentru care cei de acum ne vor mulţămi, iar urmaşii noştri ne vor fi recunoscători.

Sibiu în 2 aprilie 1855. Al tuturor de binevoitor

Archiereu Andrei Şaguna."

Pildă în această privinţă a dat însuşi Şaguna, care a lăsat o moştenire valoroasă în cărţi Bibliotecii mitropolitane din Sibiu, unde, datorită unor măsuri ca cele cuprinse în circulare mai sus arătate, se păstrează multe cărţi şi manuscrise vechi, de mare interes ştiinţific, între care figurează şi un exemplar, din puţinele existente în lume, din prima tipăritură apărută pe pămîntul românesc: Liturghierul din 1508.

Pr. *T. Bodogae*

Cu privire la folosirea timpului (II)

Dintre lucrurile ce se petrec în timp, unele s-au săvîrşit în vremea trecută, altele le trăim şi le împlinim în clipa de faţă. Sînt şi lucruri pe care le aşteptăm, a căror împlinire o avem în vedere ca pe ceva ce va avea loc în viitor. Cele ce se istorisesc în Sfînta Evanghelie s-au petrecut, faţă de vremea în care trăim noi, înainte cu aproape două mii de ani. Înşişi Sfinţii Evanghelişti Matei, Marcu, Luca şi Ioan, în scrierile lor, istorisesc evenimente care s-au petrecut înainte ca ei să le fi scris.

Lucrarea de mîntuire desfăşurată de Domnul Hristos „la plinirea vremii" îi cuprinde pe toţi credincioşii din toate timpurile, pe cei dinainte de Domnul Hristos, pe cei din vremea cînd a petrecut Mîntuitorul nostru pe pămînt, ca şi pe toţi cei de după El, „pînă la sfîrşitul veacurilor". Sfînta învăţătură a Fiului lui Dumnezeu, rostită de El către cei spre care şi-a îndreptat cuvîntul, n-a avut lucrare numai pentru cei dintîi auzitori ai ei, ci ea îşi continuă lucrarea pentru noi toţi care ajungem s-o cunoaştem prin propovăduirea dreaptă a Bisericii.

Cînd, la dumnezeieştile slujbe, se citeşte din Sfînta Evanghelie, lucrurile cele din trecut, istorisite în Sfînta Evanghelie, se aduc în prezent umplînd clipa de faţă ca să aibă lucrare în viitor. „Înţelepciune, drepţi, să ascultăm Sfînta Evanghelie" sînt cuvinte prin care ni se atrage atenţia că în clipa în care se citeşte din Sfînta Evanghelie, se face aceasta ca noi să ascultăm şi să fim cu luare-aminte, ca învăţînd cele bune, să le putem împlini, după ce le auzim, deci în viitor, care de fapt nu este altceva decît prezentul de mai tîrziu.

Cînd vorbim despre cele ce s-au citit din Sfînta Evanghelie în sfînta biserică, noi avem în vedere ceva ce s-a petrecut mai înainte, ceva ce a avut loc în trecut, iar cînd ne propunem ca cele învăţate din Sfînta Evanghelie să le împlinim cu fapta, noi avem în vedere vremea ce va să fie, deci viitorul. Venind vremea împlinirii celor ce ne-am hotărît a le face, cele pe care odinioară le priveam ca pe nişte lucruri ale viitorului, ajung să fie lucruri ale prezentului, ale clipei de faţă.

Este important de observat că atunci cînd ascultăm Sfînta Evanghelie noi facem ceva ce ţine de clipa de faţă, de timpul prezent, „ascultăm" Sfînta Evanghelie.

Ce împlinim în prezent? Cele ce le-am auzit citindu-se din Sfînta Evanghelie, cele ce ne hotărîsem să le împlinim, după ce le-am auzit din învăţătura sfîntă a Fiului lui Dumnezeu. Aceasta arată că trecutul — adică prezentul de altă dată — ne-a adus în prezentul de acum, care faţă de prezentul din trecut era viitorul. De aici înţelegem că, noi, deşi ne gîndim la trecut şi la viitor, la drept vorbind trăim într-un prezent neîntrerupt, trăim în timp prin clipa de faţă, totdeauna în timpul de faţă. În timpul de faţă învăţăm, în timpul de faţă vorbim despre ce am învăţat, în timpul de faţă împlinim ceea ce ne-am hotărît să împlinim.

Am putut împlini cele bune, pentru că mai înainte de a le împlini ne-am propus aceasta şi înainte de a ne propune le-am cunoscut din învăţătura sfîntă de mîntuire. Împlinirea celor bune îşi are, deci, începutul în învăţarea celor bune. La învăţătură şi la hotărîrea cea bună, am adăugat apoi şi osteneala împlinirii însăşi.

Dacă sîntem cu luare-aminte, putem să ne dăm seama că fiecare lucru are însemnătate la vremea sa şi că fiecare lucru are un timp al săvîrşirii lui. Dacă în vremea cînd ascultăm Sfînta Evanghelie ne-ar fi întrebat cineva ce facem, am fi răspuns că „ascultăm" Sfînta Evanghelie. Dacă atunci cînd ne-am hotărît să împlinim sfintele învăţături ale Sfintei Evanghelii, ne-ar fi întrebat cineva ce facem, „ne hotărîm să împlinim învăţătura Sfintei Evanghelii". Dacă, în sfîrşit, ne-ar întreba cineva ce facem, atunci cînd împlinim cele pentru care ne hotărîsem mai înainte desigur am răspunde: Ne împlinim „o hotărîre de mai înainte luată". Iată, deci, că toate ale noastre se lucrează în prezent, în clipa de faţă. Prezentul de altădată este trecutul pentru prezentul de acum, care faţă de prezentul de atunci, adică faţă de trecut, era viitorul, iar viitorul faţă de clipa de faţă, nu este altceva decît prezentul de mai tîrziu.

În lumina acestor gînduri şi observaţii, putem spune că timpul cel mai însemnat este prezentul, adică timpul de faţă, căci prin timpul de faţă ne pregătim timpul ce va să fie aşa cum prin timpul de faţă de odinioară prin prezentul din trecut, ne-am pregătit timpul de faţă.

Noi sîntem ceea ce am devenit şi am devenit ceea ce am trăit, ceea ce am învăţat, ceea ce am gîndit. Am devenit prin ceea ce am lucrat, prin ce am adăugat la fiinţa noastră. Pe temeiul celor ce le-am adăugat la fiinţa noastră, pe temeiul celor prin care am devenit, ne pregătim viitorul sau pe noi cei din viitor.

Să ne dea bunul Dumnezeu o cît mai adîncă şi o cît mai limpede înţelegere a adevărului că timpul cel mai însemnat este timpul de faţă şi că prin el, prin felul cum îl folosim, ne pregătim pe noi înşine pentru cealaltă vreme a vieţii noastre ca şi pentru veşnicie.

Să ne ferească Dumnezeu de păcatul de a nu folosi bine timpul de faţă şi de a aştepta de la vremea ce va să fie, ceea ce am putea face de fapt în clipa de faţă, căci „cele asemenea cresc prin cele asemenea", ceea ce înseamnă că de la nepăsare şi neluare-aminte nu putem aştepta nimic altceva decît nepăsare şi neluare-aminte şi mai mare. De altfel se ştie că un început rău nu duce niciodată la un sfîrşit bun.

Să folosim deci timpul de faţă în aşa fel încît orice vreme a vieţii noastre să fie vreme binecuvîntată cu dar de la Dumnezeu, vreme cît mai bogată în roade bune, în fapte ale omeniei, ale dragostei de adevăr, de dreptate, de blîndeţe, de pace şi bunăînţelegere. Ierodiacon *T. Părăianu*

Sfîntul Efrem Sirul

Între cuvioşii călugări, care au ilustrat monahismul primelor veacuri, Biserica Ortodoxă cinsteşte în fiecare an, în ziua de 28 ianuarie, pe Sfîntul Efrem Sirul, trecut la cele veşnice acum 1600 de ani.

Era de fel din Siria, oraşul Nisibi, şi de mic copil s-a dovedit a fi iubitor de fapta cea bună, iubitor de tăcere şi de citirea sfintelor cărţi. Alegînd calea lui Hristos, din tinereţe desăvîrşit călugăr şi minunat purtător de condei s-a arătat. Pentru a birui înclinaţiile josnice, păcătoase ale trupului, practica o aspră asceză, la care adăuga umilinţa şi smerenia.

În timpul vieţii, a făcut o călătorie în Cesareea Capadociei, unde se întîlneşte cu Sfîntul Vasile cel Mare, rămînînd acolo mai multă vreme. Timpul pe care l-au trăit împreună a fost de mare folos sufletesc pentru Sfîntul Efrem Sirul, îndemnîndu-se unul pe altul în cele bune şi plăcute lui Dumnezeu.

Sfîntul Efrem Sirul era şi un mare predicator, predicile lui avînd darul nu numai de a încălzi sufletele ascultătorilor, ci şi în a le determina la săvîrşirea faptelor bune, spre practicarea virtuţilor. Predicile sale s-au îndreptat totodată şi spre ajutorarea celor lipsiţi „deschizînd cu vorbiri înţelepte şi dulci pungile celor bogaţi", arătînd prin aceasta dragostea faţă de cei lipsiţi din vremea aceea.

De la acest Sfînt ne-au rămas şi numeroase scrieri, care constituie o adevărată hrană duhovnicească pentru toţi care doresc ca în viaţă curată să-l urmeze pe Hristos. Multe sînt laturile vieţii de care se ocupă Sf. Efrem în scrierile sale, un loc de seamă ocupîndu-l cumpătarea.

Hrana şi băutura sînt lucruri necesare vieţii, dar cînd abuzăm, cînd devenim robii stomacului, cădem în păcatul lăcomiei, care duce la alte păcate, pe cînd cumpătarea este izvor de viaţă şi virtute. Vorbind despre cumpătarea care trebuie să o avem în mîncare şi băutură, Sfîntul Efrem zice: „Lacomul cu pîntecele se osteneşte şi se zdrobeşte cum să-şi umple pîntecele cu mîncările, iar după ce a mîncat se chinuieşte în vremea digestiei; pe cîtă vreme înfrînarea este însoţită de sănătate şi de trezvie."

El explică mai departe cum trupul prea îmbuibat se opreşte cu greu de la pornirile păcătoase, cînd zice: „După cum focul nu poate arde fără lemne şi fără altă materie inflamabilă, tot aşa şi trupul nostru nu se aprinde de poftă dacă nu e încărcat cu îmbuibarea, ci rămîne liniştit şi supus voii lui Dumnezeu."

Şi alte multe învăţături de mare folos şi înălţare sufletească a scris. De la el avem şi mişcătoarea rugăciune: „Doamne şi Stăpînul vieţii mele...", care se rosteşte mai ales în timpul Postului Mare.

A trecut la cele veşnice în anul 373, iar înainte de mutarea sa către Domnul a spus celor ce stăteau în jurul său: „Să nu cîntaţi la moarte pe Efrem, să nu-i faceţi cuvînt de laudă, să nu-l îngropaţi cu haină de preţ şi nici mormînt deosebit să nu-i daţi, căci am făgăduit lui Dumnezeu a mă sălăşlui în groapa cea de obşte cu cei săraci." Din aceste cuvinte se desprinde limpede smerenia care împodobea viaţa sa.

Viaţa Sfîntului Efrem Sirul se caracterizează deci prin străduinţe continuă împotriva păcatelor, prin sfinţenie şi preocupare permanentă de a ajunge la măsura bărbatului desăvîrşit, după pilda lui Hristos-Domnul. El a arătat mare dragoste faţă de semeni, nu numai prin cuvînt, ci şi prin faptă.

Viaţa luminată şi plină de sfinţenie a acestui mare Sfînt al Bisericii să fie pentru noi un far călăuzitor spre slujirea lui Hristos şi a semenilor!

Pr. *Nicolae Leşe*

Informaţii

(Urmare din pag. 3)

participat: P. C. prot. P. Dumbravă, Dl. I. Holhoş de la Serviciul tehnic al Arhiepiscopiei Sibiului, C. pr. C. Gane, dirigintele şantierului, consilieri parohiali ş. a., dezbătîndu-se probleme legate de buna desfăşurare a lucrărilor de la menţionata catedrală.

În 15 februarie a. c., I. P. S. Sa a vizitat biserica din parohia Tuşnad-Băi, unde parohul local, C. pr. C. Gane, a dat lămuririle necesare privitoare la lucrările de pictură care sînt în curs de executare, precum şi asupra lucrărilor de finisare de la casa parohială, după care a fost vizitată biserica din Sîncrăieni (jud. Harghita).

În aceeaşi zi, Î. P. S. Mitropolit Nicolae a avut o întrevedere cu Domnul Ludovic Fazakas, Preşedintele Consiliului Popular Judeţean Harghita.

✦ Începînd cu luna ianuarie 1973 apare noua serie a revistei lunare a Bisericii Evanghelice C. A. din Republica Socialistă România, cu sediul la Sibiu, numită *Kirchliche Blätter* (Foi bisericeşti).

În articolul inaugural, Eminenţa Sa Domnul Episcop Albert Klein exprimă speranţa că, „într-un veşmînt nou şi într-o lume schimbată", această revistă îşi va putea atinge scopul propus, adică „să slujească vieţii interne a Bisericii Evanghelice C. A. din ţara noastră". Eminenţa Sa subliniază totodată că această revistă este pusă în serviciul explicării Evangheliei, a dialogului ecumenic dintre Biserici, va oferi materiale folositoare preoţilor în activitatea lor pastorală şi de propovăduire a Evangheliei, oglindind totodată problemele şi realizările mai de seamă din Patria noastră.

Din cuprinsul revistei (care are 8 pagini) mai semnalăm titluri ca acestea: Dr. Hermann Binder: *La Ziua Republicii;* Dr. Christoph Klein: *Conferinţa Bisericilor Europene ş. a.*

Menţionăm că revista se tipăreşte în tipografia Centrului nostru arhiepiscopesc din Sibiu.

„Telegraful Român" salută reapariţia acestei reviste şi îi doreşte deplin succes în realizarea scopurilor frumoase pe care şi le propune.

Istoricul Constantin C. Giurescu...

(Urmare din pag. 1)

după realizarea statului naţional unitar, după ce românii au desfiinţat sub toate formele premizele amintite, „Unirea" să nu-şi mai aibă justificarea. Unificării politice era normal să-i corespundă şi o unificare religioasă. E ceea ce s-a întîmplat după proclamarea Republicii, după ce noua orînduire socialistă a înlocuit pe cea veche capitalistă. Se recunosc astăzi urmările bune pe care le-a avut „Unirea" cu Roma sub raportul cultural, deoarece o seamă de tineri studioşi au fost trimişi la învăţătură mai înaltă, la Viena şi Roma. Aceasta nu înseamnă însă că trebuia continuată despărţirea românilor transilvăneni în două, ortodocşi şi uniţi, cu toate consecinţele pe care această despărţire le comportă şi care adeseori duceau la gelozii, animozităţi şi chiar conflicte."

Citatul de mai sus — care, prin conţinutul lui, ne aminteşte de altă contribuţie a savantului menţionat, în legătură cu „unirea" — constituie o nouă şi competentă mărturie privitoare la modul cum s-a realizat „Unirea" de la 1701, precum şi la binefacerile aduse de actul Reîntregirii din 1948, atît pentru viaţa familiilor, parohiilor şi Bisericii noastre, în general, cît şi la întărirea unităţii poporului român.

Preot *Nicolae Nedelcu*

REDACŢIA: Secţia culturală a Consiliului Arhiepiscopesc Sibiu (Taxa poştală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale Sibiu 44206

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

ANUL 121 Sibiu, 1 mai 1973 Nr. 17—18

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA-IULIA ŞI SIBIU

PREŢUL INSERŢIUNILOR:
Un cm² 60 bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL:
Pe un an: 24 lei
Pe 6 luni: 12 lei
Cont nr. 49.8.01

„Iisus cel înviat"*

Mari au fost speranţele, pe care le-au pus ucenicii în Iisus Hristos. Ei se şi vedeau împărăţind cu Iisus Hristos peste toată lumea, Şi iată, acest Iisus este prins, este judecat, este batjocorit şi chinuit şi moare răstignit pe cruce, între doi tîlhari. Toate visurile lor s-au spulberat, toate nădejdile lor s-au risipit. De teama de a nu fi prinşi şi condamnaţi ei stăteau ascunşi, cu uşile încuiate şi inima lor era apăsată de o tristeţe adîncă. Dar iată, în acest întuneric al deznădejdii apare o lumină. Femei mironosiţe au venit Duminica la mormînt „cînd se lumina de ziuă" şi îngerul Domnului, prăvălind piatra, le-a arătat că Iisus nu este în mormînt, ci a înviat înainte de a se fi ridicat piatra şi le-a spus că se va descoperi ucenicilor Lui. Plecînd de la mormînt, femeile mironosiţe „au alergat cu frică şi cu bucurie mare să vestească" învierea lui Iisus „celor unsprezece apostoli şi tuturor celorlalţi". Dar ucenicii „n-au crezut" că Iisus a înviat, nici după ce Iisus s-a arătat Mariei Magdalena, celorlalte mironosiţe şi „la doi dintre ei, care mergeau la o ţarină" (Matei 28, 1—10; Marcu 16, 1—13; Luca 24, 1—12; Ioan 20, 14—18).

În aceeaşi Duminică doi ucenici se duceau de la Ierusalim la Emaus, apăsaţi de întristare. Lîngă ei a apărut un alt călător, care i-a întrebat de ce sînt trişti. Ei i-au spus de Iisus-Domnul, care a fost răstignit. Călătorul, care era Iisus, le-a tîlcuit Scripturile, arătîndu-le cum Hristos „trebuia să pătimească şi să intre întru slava Sa". Ajungînd spre seară în sat, la rugămintea lor Iisus a rămas cu ei. Cînd însă călătorul a luat pîinea, a binecuvîntat-o, a frînt-o şi a dat-o celor doi ucenici, ei au cunoscut că acest călător este Iisus, „Iisus (însă) s-a făcut nevăzut de ei". Iar ei au alergat la Ierusalim să spună ucenicilor că au văzut pe Domnul cel înviat şi cum l-au cunoscut „la frîngerea pîinii". Şi pe cînd vorbeau (ucenicii) acestea, Iisus a stat în mijlocul lor şi le-a zis: Pace vouă; iar lor nu le venea să creadă că e Iisus (Luca 24, 13—46). Şi fiind seară şi ucenicii stînd cu uşile încuiate, „a venit Iisus şi a stat în mijlocul lor şi le-a zis: pace vouă, ... le-a arătat mîinile şi coasta Sa — şi s-au bucurat ucenicii văzînd pe Domnul". Toma însă, nefiind împreună cu ucenicii, cînd a venit şi aceştia i-au spus: „am văzut pe Domnul", a răspuns că nu va crede că e Iisus-Domnul decît dacă va vedea în mîinile Lui semnul cuielor şi va pune mîna în coasta Lui. În Duminica următoare Iisus a stat în mijlocul ucenicilor şi le-a zis: Pace vouă, iar Toma văzînd pe Domnul a zis: „Domnul meu şi Dumnezeul meu!" (Ioan 20, 19—28), mărturisind astfel şi el credinţa în Iisus cel înviat.

Domnul s-a mai arătat ucenicilor Săi de mai multe ori, ca după patruzeci de zile să se înalţe la cer şi la zece zile după aceea să reverse Duhul Sfînt peste dînşii, ca ei să propovăduiască tuturor învierea şi învăţătura lui Iisus, să cheme peste credincioşi lucrarea Duhului Sfînt şi să întărească Biserica pe piatra de temelie, care este Hristos-Domnul. Căci El i-a asigurat pe ucenici şi pe toţi ce cred într-însul: „Iată Eu cu voi sînt pînă la sfîrşitul veacului" (Matei 28, 20).

Din cele spuse ştim că Iisus s-a arătat după Înviere la unul sau doi, dar a venit şi în mijlocul tuturor ucenicilor. Unii l-au cunoscut după cuvîntul ce l-a rostit sau după înfăţişare, alţii după felul cum a binecuvîntat şi a frînt pîinea, aducîndu-şi aminte de Cina cea de Taină.

Ca şi atunci şi acum Iisus cel înviat şi înălţat întru mărire dumnezeiască este cu noi. Chiar dacă nu-l vedem, cum l-au văzut ucenicii, îi simţim prezenţa şi primim cu credinţă şi dragoste învăţătura Lui, lumina Lui, harul divin şi darurile Sale cele bogate. În rugăciunea particulară pe care o face credinciosul singur sau cu casnicii lui în fiecare zi în faţa sfintelor icoane el simte că de faţă e Dumnezeu, e Iisus Hristos. Această rugăciune, de cerere, de mulţumire, de preamărire îl pune în legătură sufletească cu Iisus — Domnul şi Mîntuitorul nostru. Aşadar, dacă ne rugăm Domnului, El este cu noi, este în noi, ne luminează, ne mîngîie, ne călăuzeşte la tot ce e bun şi mîntuitor, ca prin harul Lui să ne ferească de păcat, să ne întărească în virtute, să ne ajute la împlinirea datoriilor noastre faţă de Biserică, faţă de semeni, faţă de popor.

ÎNVIEREA DOMNULUI
Icoană pe lemn, cu piatra mormîntului pecetluită, de la catedrala Sf. Treime din Blaj

Dar prezenţa lui Hristos se simte deplin la sfintele slujbe şi îndeosebi la Sfînta Liturghie, cînd — aşa cum a fost în mijlocul ucenicilor — El este acum în mijlocul nostru şi ne umple de o bucurie deosebită. De altfel înainte de Simbolul Credinţei, dacă slujesc mai mulţi preoţi, aceştia sărută Cinstitele Daruri şi îşi dau sărutarea frăţească zicînd: „Hristos în mijlocul nostru" — „Este şi va fi" — „Totdeauna, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin." Aceasta nu se referă numai la preoţi, ci la întreaga Biserică, pentru că Hristos este în mijlocul tuturor celor ce sînt la Sfînta Liturghie în toate bisericile şi îi uneşte pe toţi într-o unitate sufletească desăvîrşită. Astfel simţim că nu sîntem izolaţi unul faţă de altul, ci sîntem obştea cea mare a Bisericii, plăsmuită după chipul lui Hristos şi însufleţită de Duhul Sfînt. De aici simţămîntul de solidaritate, de frăţietate, rîvna de a ne gîndi nu numai la cele trebuincioase ale fiecăruia, ci şi la binele altora, la binele tuturor. Simţămîntul acesta că nu eşti singur, că — în Iisus Hristos — sîntem „un trup şi un duh" şi ne iubim Biserica, ne iubim unul pe altul, izvorăşte din prezenţa lui Hristos, care este izvorul nesecat al unităţii noastre şi al rîvnei noastre de a sluji binelui şi propăşirii obştei.

(Continuare în pag. 2)

* Din Pastorala la Învierea Domnului 1973 a Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului.

Mitropolitul Dosoftei

Mitropolitul Dosoftei a fost unul din chipurile cele mai luminoase ale ierarhilor Bisericii Ortodoxe Române, un zelos ostenitor, atît în opera de păstorire sufletească, cît mai ales în lucrarea de introducere a limbii române, ca limbă a cărţilor noastre de cult.

După documentele mai vechi întregite de cele mai noi, el se trăgea dintr-o familie de negustori români macedoneni, avînd numele de mirean Dimitrie Barila. La anul 1649 era călugăr la Mănăstirea Probota unde, după o însemnare a sa, se îndeletniceşte cu cunoaşterea limbilor latină, greacă şi polonă şi cu aprofundarea limbii române, pentru care urma să devină unul dintre dăltuitorii ei, ca această limbă să poată fi un organ potrivit a hrăni şi, în acelaşi timp, a oglindi sufletul poporului care o grăia.

Nu se ştie dacă a făcut studii afară din ţară, dar, cu ajutorul limbilor pe care le cunoştea, reuşise să pătrundă în tezaurul unei frumoase culturi din vremea aceea. Cronicarul Ion Neculce ni-l prezintă astfel: *„Acestu Dosofteiu mitropolit nu era om prostu (neînvăţat) de felul lui. Şi era de neam de mazil; pre învăţat, multe limbi ştia: elineşte, latineşte, slavoneşte şi altă adîncă carte şi învăţătură, deplin călugăr şi cucernic, şi blînd ca un miel. În ţara noastră, pe aceasta vreme, nu este om ca acela."* În anul 1658 îl aflăm episcop la Huşi, în 1659 episcop la Roman, iar la 1671 este mitropolitul Moldovei. În anul 1673 emigrează

(Continuare în pag. 3)

Sf. Taină a Cuminecăturii

Imediat după Sf. Taină a Botezului, Biserica noastră administrează noului botezat nu numai Sf. Taină a Mirului, ci şi Sf. Taină a Cuminecăturii. În cele ce urmează, vom înfăţişa (după prot. Dr. P. Deheleanu: Manual de sectologie, Arad, 1948, p. 341—348) învăţătura ortodoxă despre Sf. Taină a Cuminecăturii şi temeiurile ei biblice.

1. După săturarea minunată a mulţimilor în pustie, Mîntuitorul anunţă limpede aşezarea Sf. Taine a Cuminecăturii: „Adevărat, adevărat zic vouă: Mă căutaţi nu pentru că aţi văzut minuni, ci pentru că aţi mîncat din pîini şi v-aţi săturat. Lucraţi nu pentru mîncarea cea pieritoare, ci pentru mîncarea ce rămîne spre viaţă veşnică şi pe care o va da vouă Fiul Omului... Căci pîinea lui Dumnezeu este cea care se coboară din cer şi care dă viaţă lumii" (Ioan 6, 26—27. 33).

În legătură cu pîinea care se coboară din cer, Mîntuitorul dă următoarea lămurire: „Eu sînt pîinea vieţii. Părinţii voştri au mîncat mană în pustie şi au murit. Pîinea care se coboară din cer este aceea din care, dacă mănîncă cineva, nu moare. Eu sînt pîinea cea vie, care s-a pogorît din cer. Cine mănîncă din pîinea aceasta viu va fi în veci. Iar pîinea pe care eu o voi da pentru viaţa lumii este trupul meu" (Ioan 6, 48—51).

Dacă am vrea să înţelegem aceste cuvinte ale Mîntuitorului în sens spiritual (duhovnicesc) şi nu literal, ne-am izbi de două dificultăţi: a) „pîinea cea vie" este asemănată cu mana primită de iudei în pustie; de unde rezultă că nu poate fi vorba aici decît de ceva material, adică de o mîncare propriu-zisă; 2) despre această mîncare, Mîntuitorul spune clar — cînd constată că iudeii nu pot pricepe cum este cu putinţă ca cineva să-i mănînce trupul — că este trupul şi sîngele Lui: „Dacă nu veţi mînca trupul Fiului Omului şi nu veţi bea sîngele lui, nu veţi avea viaţă în voi" (Ioan 6, 33).

(Continuare în pag. 2)

Sf. Taină a Cuminecăturii

(Urmare din pag. 1)

2. Aşezarea Sf. Taine a Cuminecăturii, anunţată prin cuvintele arătate mai sus, o face Mîntuitorul la Cina cea de Taină. Despre acest fapt ne încredinţează Sf. Evanghelist Matei: „Iar pe cînd mîncau ei, Iisus, luînd pîine şi binecuvîntînd, a frînt şi, dînd ucenicilor, a zis: „Luaţi mîncaţi, acesta este trupul meu. Şi luînd paharul şi mulţumind, le-a dat, zicînd: Beţi dintru acesta toţi, acesta este sîngele meu, al Legii celei noi, care pentru mulţi se varsă spre iertarea păcatelor" (Matei 26, 26—28).

Cuvintele acestea pot fi înţelese numai literal, pentru că:

a) Mîntuitorul nu zice: această pîine *însemnează* (simbolizează) şi acest vin *simbolizează*, ci zice: această pîine *este* trupul meu şi acest vin *este* sîngele meu.

b) Mîntuitorul ne arată că Legea cea Nouă o aşează prin sînge. Căci nu se putea ca Legea cea Nouă să fie aşezată cu vin de rînd, care să simbolizeze — numai — sîngele Domnului, fără să fie aievea acest sînge. Cu atît mai vîrtos, cu cît însăşi Legea cea veche a fost aşezată cu sînge propriu-zis (de animale). Or, Legea cea Nouă este o desăvîrşire a Legii celei Vechi. În consecinţă, ceea ce acolo a fost numai icoană, simbol sau tip, aici este adevăr sau realitate. Prin urmare, ceea ce acolo a fost sînge de animale, care a substituit sîngele oamenilor, aici este sînge de om în înţelesul propriu al cuvîntului.

Că pîinea şi vinul de la Sf. Cuminecătură sînt cu adevărat însuşi trupul şi sîngele Domnului, ne încredinţează prin cuvinte clare Sf. Apostol Pavel: „Paharul binecuvîntării, pe care-l binecuvîntăm, nu este, oare, împărtăşirea cu sîngele lui Hristos? Pîinea pe care o frîngem nu este, oare, împărtăşirea cu trupul lui Hristos? Că o pîine, un trup sîntem cei mulţi, căci toţi ne împărtăşim dintr-o pîine" (I Cor. 10, 16—17).

Acelaşi lucru îl face Sf. Apostol Pavel cînd zice: „Astfel, oricine va mînca pîinea aceasta sau va bea paharul Domnului cu nevrednicie, *va fi vinovat faţă de trupul şi de sîngele Domnului*" (I Cor. 11, 27).

3. Sf. Cuminecătură este *o Sf. Taină* şi *o Jertfă Sfîntă*. Acestea sînt două însuşiri de seamă ale ei.

Sf. Cuminecătură este o Sf. Taină, pentru că împărtăşirea cu ea are ca urmare iertarea păcatelor. Cu prilejul aşezării ei, însuşi Mîntuitorul spune: „Luaţi mîncaţi... Beţi dintru acesta toţi. Că acesta este sîngele meu, al legii celei noi, care pentru mulţi se varsă *spre iertarea păcatelor*" (Matei 26, 26—28). De unde rezultă că sub chipul văzut al pîinii şi vinului ni se împărtăşeşte însuşi trupul şi sîngele Domnului, prin care noi sîntem curăţiţi de păcate, sîntem sfinţiţi şi împreunaţi cu Hristos. Acelaşi adevăr se desprinde — cel puţin indirect — şi din cuvintele prin care Mîntuitorul a anunţat aşezarea acestei Sf. Taine.

Sf. Cuminecătură este *o Jertfă Sfîntă*, pentru că — ca la orice jertfă — avem de a face cu trup şi sînge sacrificat, adică jertfit, în vederea iertării păcatelor. În cadrul ei, trupul Domnului „se frînge", iar sîngele Domnului „se varsă" pentru noi: „Acesta este trupul meu (care se frînge), ... acesta este sîngele meu..., care pentru mulţi se varsă spre iertarea păcatelor" (Matei 26, 26—28).

Sf. Cuminecătură întruneşte în sine toate elementele unei jertfe. Ea este jertfa care s-a adus pe Golgota, care a înlocuit orice alte jertfe şi care a fost adusă „pentru mulţi", adică pentru toţi.

Această jertă, adusă odată pentru totdeauna, se continuă — în chip necrunt —, se actualizează, se permanentizează în Sf. Taină a Euharistiei (Cuminecăturii). Trupul şi sîngele acestei Jertfe nu mai sînt trup şi sînge natural ca în jertfele de pînă la ea, ci sînt ceea ce au devenit la aşezarea acestei Sf. Taine, adică trupul şi sîngele Domnului sub chipul văzut al pîinii şi vinului.

4. Totodată Sf. Cuminecătură este şi un *ospăţ comemorativ*, întrucît ea se săvîrşeşte şi întru amintirea patimilor şi morţii Domnului. Acest caracter rezultă din înseşi cuvintele Mîntuitorului: „Aceasta să faceţi spre pomenirea mea" (Luca 22, 19; vezi şi I Cor. 11, 24—25). De asemenea, Sf. Apostol Pavel zice: „De cîte ori veţi mînca această pîine şi veţi bea acest pahar, moartea Domnului vestiţi pînă cînd va veni" (I Cor. 11, 26).

5. Sf. Cuminecătură — ca taină, jertfă şi comemorare a morţii Domnului — nu este orice pîine şi orice vin, ci numai cele care sînt aduse în cadrul Sf. Liturghii de către preoţi rînduiţi de către Sfînta Biserică. Aceşti preoţi fac rugăciunile speciale pentru prefacerea pîinii şi a vinului în trupul şi sîngele Domnului, aşa cum s-au prefăcut şi cele de la Cina cea de Taină, prin care Mîntuitorul a întemeiat Sf. Cuminecătură.

6. Sf. Cuminecătură poate fi săvîrşită numai de către preoţi. Pentru că ea este o Sf. Taină şi Sf. Taine se săvîrşesc numai de către preoţi. Aceasta rezultă din cuvintele Sf. Apostol Pavel: „Aşa să ne socotească pe noi fiecare om: ca slujitori ai lui Hristos şi ca iconomi ai tainelor lui Dumnezeu" (I Cor. 4, 1; vezi şi Efes. 4, 11; I Cor. 12, 28—30). După cum şi celelalte Sf. Taine numai preoţii le pot săvîrşi, tot aşa şi Sf. Taină a Cuminecăturii poate fi săvîrşită numai de către episcopi şi preoţi. Cu atît mai vîrtos, cu cît aici este vorba despre prefacerea pîinii şi a vinului în trupul şi sîngele Domnului, de iertarea păcatelor şi de continuarea celei mai mari jertfe.

În concluzie finală, Sf. Cuminecătură are temeiuri clare, precise şi solide în Sf. Scriptură. Ca atare, ea face parte integrantă din învăţătura şi practica Bisericii noastre. De aceea, trebuie s-o preţuim şi s-o valorificăm pentru mîntuirea şi desăvîrşirea noastră, pentru preamărirea lui Dumnezeu şi dobîndirea fericirii vremelnice şi veşnice.

C. Sîrbu

„Iisus cel înviat"

(Urmare din pag. 1)

Prezenţa lui Iisus Hristos în mijlocul nostru ne îndeamnă nu numai să slujim Bisericii Sale, ci să slujim şi semenilor, fără deosebire de naţionalitate sau credinţă religioasă, şi — mai ales — să slujim obştei celei mari a poporului nostru, a omenirii întregi. Căci Iisus a trimis pe Sf. Apostoli şi urmaşii lor să propovăduiască Evanghelia tuturor neamurilor. În felul acesta Iisus Hristos însuşi — Cel ce este în mijlocul nostru şi în noi — ne cheamă să cinstim toate neamurile, să ajutăm la întărirea păcii şi înfrăţirii în întreaga lume, să ne iubim patria şi poporul şi să contribuim cu tot sufletul şi toată capacitatea noastră de muncă şi creaţie la înălţarea patriei noastre pe culmi de cultură şi progres.

Dacă mitropolitul Andrei Şaguna — de la a cărui adormire în Domnul se împlinesc anul acesta o sută de ani — a lucrat nu numai pentru ca viaţa Bisericii să se desfăşoare în dreapta credinţă şi în solidaritatea dintre ierarh, cler şi credincioşi, ci şi pentru ca poporul nostru să propăşească în şcoli, în cultură, în economie, înfiinţînd şcoli populare şi licee, tipografie, ziarul „Telegraful Român", sprijinind prin burse ridicarea oamenilor de seamă şi promovînd comerţul şi meseriile, cu atît mai mult astăzi obştea cea mare a ierarhilor, clerului şi credincioşilor Bisericii Ortodoxe Române, în frunte cu Prea Fericitul Patriarh Justinian — căruia îi aducem cinstire deosebită la 25 ani de rodnică patriarhicească arhipăstorire — a sprijinit şi sprijineşte munca eroică a întregului nostru popor, care, sub îndrumarea înţelepţilor lui conducători, îşi făureşte o viaţă nouă, înfloritoare, realizînd şi depăşind cele mai îndrăzneţe visuri ale înaintaşilor noştri. Prin ceea ce facem pentru ţara noastră, pentru pace şi înfrăţire între popoare, ne dovedim nu numai buni fii ai poporului, ci cu adevărat buni fii ai Bisericii, adevăraţi ucenici ai lui Hristos-Domnul, Cel ce ne cheamă la iubire, solidaritate şi continuă perfecţionare în viaţa şi activitatea noastră multilaterală.

Lumina Învierii lui Hristos străluceşte cu putere în sfintele slujbe ale Bisericii din acest mare Praznic al Sfintelor Paşti. Ea ne cheamă la bucurie şi pace, la înfrăţire şi unitate, la urmarea lui Hristos în slujire jertfelnică a Bisericii, a semenilor, a poporului, a omenirii întregi. Să preamărim dar pe Iisus cel înviat pentru noi şi pentru mîntuirea noastră şi să ne întîmpinăm unii pe alţii cu mărturisirea mironosiţelor femei şi a ucenicilor Domnului: Hristos a înviat! şi toată viaţa noastră lui Hristos-Dumnezeu să o dăm.

Din înţelesurile rugăciunii Sf. Efrem Sirul

Din faţa Sf. Altar auzim atît de des în postul Sf. Paşti mai ales rugăciunea Sf. Efrem Sirul, această liră a Duhului Sfînt: „Doamne şi Stăpînul vieţii mele, duhul trîndăviei, al grijei de multe, al iubirii de stăpînire, al grăirii în deşert nu mi-l da mie.

Iar duhul curăţiei, al gîndului smerit, al răbdării şi al dragostei, dăruieşte-mi-l mie, slugii Tale.

Aşa, Doamne Dumnezeule, ajută-mi să-mi văd greşalele mele şi să nu osîndesc pe fratele meu, că binecuvîntat eşti şi preamărit în veci. Amin."

Rugăciunea, precum vedem, are un bogat conţinut de zidire sufletească şi trupească, o mulţime de înţelesuri, din care desprindem doar cîteva.

Sf. Efrem Sirul însetează după creşterea în virtuţi. Ca să poată înscrie tot rostul vieţii sale şi a tuturor celor ce se vor ruga ca el, în făgaşul unor astfel de meridiane sfinte, pune în conlucrare a sa voinţă cu lucrarea lui Dumnezeu „Domn şi Stăpîn al vieţii sale", cerînd cu stăruinţă Celui Atotputernic, de care depinde înfăptuirea binelui, să nu-l lase să cadă în duhurile a patru rele care năruiesc adesea fericirea noastră pămîntească. Le numeşte duhuri, ca să arate că ele fiinţează, că au putere stricăcioasă asupra celui ce fraternizează cu ele. Cel mai aprig dintre ele este acela care omoară în noi dorul de viaţă. Acesta este duhul trîndăviei, cursă de întunecare, de secătuire a facultăţilor fizice şi psihice, ruinător al sănătăţii. Înţeleptul Solomon spune că „poftele omoară pe cel leneş" (Pilde 11, 25).

Duhul grijei de multe este o împrăştiere nesănătoasă a gîndirii şi a voinţei, cu scopul de a face şi a cuceri totul, ca din totul acesta să nu fie nimic cum se cade. Grija de multe disociază pe om de la împlinirea datoriilor pentru prezent, timpul îl macină în zadar, „căci cine vrea să fie pretutindeni nu este nicăieri", cum zice proverbul românesc.

Întrecerile şi specializarea în muncă, calitatea celor obţinute prin virtutea muncii, potrivit chemării fiecărui om, dovedesc că în viaţa majorităţii dintre noi s-a alungat de mult nefasta grijă de multe. Dominanta societăţii noastre de astăzi este munca cinstită, pusă în slujba intereselor obşteşti.

Grăirea în deşert, de care ca de o pară de foc se cade a ne feri clipă de clipă, este o blamare crudă a vieţii aproapelui şi chiar a vieţii celui ce cu gura sa o nutreşte. Cel ce se lasă pradă vorbelor deşarte, înjurăturilor, bîrfelilor etc., „este asemenea taurilor ce împresoară, asemenea leului ce umblă mugind după pradă" (Ps. 12, 13, 17). Bunii creştini nu se înfrăţesc cu acest duh, ci în vremea rugăciunii lor zic cu Psalmistul: „Păzeşte, Doamne, pe robul tău de cugete şi vorbe urîte" (Ps. 23, 13).

În partea a doua a rugăciunii, într-un număr de şase cereri Sf. Părinte invocă din nou ajutorul lui Dumnezeu spre a putea face să se temeinicească în fiinţa sa ceea ce îl poate înnobila şi sfinţi şi anume patru virtuţi care se nasc una pe alta. Sf. Efrem Sirul cere duhul curăţiei, al purităţii trupeşti şi sufleteşti. Acesta face din oameni „îngeri în trup" asemenea Sf. Ioan Botezătorul, Sf. Apostoli şi altor Sfinţi ai Bisericii.

Prin duhul gîndului smerit noi nu trebuie să înţelegem ceva ce umileşte, căci smerit este cel ce nu este rănit de mîndrie. Ca să poată creşte, smerenia are nevoie de o sevă hrănitoare, de duh răbdător, şi răbdător este tot cel pe care răul nu-l învolburează, ci plin de nădejde toate cîte vin asupra sa le suferă cu resemnare, pentru ca în cele din urmă să triumfe binele. Înţeleptul Solomon elogiază pe omul cel mult răbdător „fiindcă este cu mare înţelepciune" (Pilde 14, 30). Personalitatea Dreptului Iov s-a plămădit în duhul imensei răbdări şi răbdarea sa a rămas pilduitoare (Iacob 5, 11).

Dar, mai presus de duhul curăţeniei, al smereniei, al răbdării, al vieţii, trebuie să slujească duhul dragostei. Sublimitatea unui astfel de duh ne-o atestă Sf. Ev. Ioan, cînd spune că: „Dumnezeu este iubire". Pavel Apostolul închină iubirii creştine, în virtutea căreia „toţi sîntem fraţi" în Iisus Hristos, cel mai lăudabil imn (I Corinteni 13).

În partea de încheiere a rugăciunii, Sf. Efrem mai insistă asupra a două cereri, afirmînd şi o constatare de mare bucurie. Cere ajutor dumnezeiesc spre a-şi putea cunoaşte păcatele sale, adică să ajungă la o adîncă cercetare a făpturii sale lăuntrice, pentru ca, avînd conştiinţa nedeplinătăţii sale, să nu osîndească pe semenul său, ci, dimpotrivă, recunoscîndu-şi fiecare lipsurile, să caute să le elimine şi să facă să crească ceea ce are frumos fiecare în viaţa sa.

Postul Sfintelor Paşti are în inima slujbelor sale alese şi tezaurul acestei rugăciuni, ca să ne poată face iubitori ai virtuţilor şi duşmani ai patimilor.

Preot *Ioan Năftănăilă*

INFORMAŢII

● În nr. 6 din 1 februarie al revistei *„Tribuna României"*, editată de Asociaţia „România", Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului a semnat un articol, intitulat: *Jubileul „Telegrafului Român"*, prilejuit de împlinirea, la 3 ianuarie 1973, a 120 de ani de apariţie neîntreruptă a gazetei noastre, „de slujire a intereselor superioare ale Bisericii Ortodoxe Române transilvane şi ale poporului de pe aceste meleaguri", cum spune articolul.

Menţionăm că acest important eveniment din viaţa „Telegrafului Român" a mai fost încrestat de revistele: *„Vatra"* din Tg. Mureş, nr. 22 din 20 ianuarie 1973, *„Contemporanul"*, nr. 7 din 9 februarie 1973, şi *„Magazin istoric"*, nr. 3 din martie 1973.

● De mai mulţi ani încoace, Sf. Episcopie Ortodoxă Română Misionară în America editează calendarul „Credinţa", o adevărată carte, cu un bogat şi variat conţinut teologic şi literar, constituind şi o reală cronică, „o filă de istorie asupra vieţii, gîndirii şi activităţii românilor de pe continentul american", după cum spune conducătorul menţionatei episcopii, P. S. Episcop Victorin.

O asemenea carte este şi calendarul „Credinţa" pe 1973, care se deschide cu portretul P. F. Patriarh Justinian, precum şi cu un articol semnat de Prea Fericirea Sa, intitulat: „În duhul tradiţiei bisericeşti", din care reţinem gînduri ca acestea: „În fiecare an redacţia calendarului „Credinţa" (redactori: P. Cuv. arhim. B. V. Anania şi Dl Gh. Alexe n.n.) ne oferă această plăcută întîlnire duhovnicească, pe calea scrisului, cu fraţii noştri români ortodocşi din Statele Unite şi din Canada, care păstrează cu credincioşie legea noastră românească şi strămoşească. Este pentru noi mai ales un prilej fericit ca, la început de An Nou, să le împărtăşim, odată cu patriarhiceştile noastre binecuvîntări, şi bucuria părintească de a constata că Sfînta Episcopie Misionară Ortodoxă Română în America — mlădiţă viguroasă a Ortodoxiei româneşti— reprezintă cu cinste şi înalt simţ de răspundere, în lumea creştină americană şi canadiană, Sfînta noastră Biserică strămoşească".

Arătăm că printre alţi colaboratori din România la acest calendar se numără şi P. S. Visarion, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, care semnează articolul: „Aspecte din istoria unificării spirituale a românilor din Transilvania" (Unitatea de limbă în sec. XIX).

(Continuare în pag. 4)

Alexandru Ioan Cuza

(1820 — 1873)

Alexandru Ioan Cuza este primul Domn român al Principatelor Române Unite (1859—1862), ales în Moldova la 5 ianuarie, iar în Muntenia la 24 ianuarie 1859, de la 1862 pînă la 1866 fiind cel dintîi Domn al statului naţional România. Figura aproape legendară a Domnului Cuza a rămas pînă astăzi vie şi neştearsă în memoria poporului nostru, deoarece el a fost un domnitor cu adevărat progresist, înfăptuind în tînărul stat român reforme cu adevărat epocale. După contopirea celor două parlamente de la Iaşi şi de la Bucureşti într-un singur parlament şi după numirea unui guvern unic şi fixarea capitalei României la Bucureşti (1862), Domnul Cuza, ajutat de marele istoric şi bărbat de stat Mihail Kogălniceanu, păşeşte ferm şi curajos pe calea unor importante reforme sociale.

Întîmpinînd o dîrză rezistenţă la înfăptuirea acestor reforme, Cuza formează în anul 1863 un guvern sub preşedinţia lui Mihail Kogălniceanu. Acesta prezintă Camerii deputaţilor, la 13 decembrie 1863, proiectul de lege pentru secularizarea tuturor averilor mănăstireşti, votat cu 97 voturi pentru şi 3 contra. Textul legii, care a intrat în vigoare la începutul anului 1864, stabilea ca toate averile mănăstireşti din ţară — indiferent dacă mănăstirile erau închinate locurilor sfinte sau nu — precum şi alte donaţii făcute mănăstirilor şi bisericilor din ţară şi din străinătate, să devină bunuri ale statului român, iar veniturile acestora să fie cuprinse în bugetul statului. Această lege lovea îndeosebi în interesele unor patriarhii şi ale unor reprezentanţi ai locurilor sfinte, sau ai altor biserici şi mănăstiri din răsărit, îndeosebi greceşti, cărora le erau „închinate" din mănăstirile noastre cu toate moşiile lor.

De acum înainte veniturile acestora intrau în patrimoniul statului român. Cu toate protestele adresate de cei în cauză atît Domnului Cuza, cît şi marilor puteri, problema a fost rezolvată în mod definitiv.

Dîndu-şi seama că Adunarea legiuitoare nu va vota legile privitoare la reforma agrară pe care voia să o înfăptuiască, în acelaşi an, după ce a dizolvat Adunarea legiuitoare, Domnul Cuza supune aprobării directe a poporului, printr-un plebiscit, *Statutul* dezvoltător al Convenţiei (de la Paris), — cea dintîi Constituţie naţională a statului nostru — pe baza căruia e întocmită o nouă lege electorală, menită să asigure parlamentului o reprezentare mai largă, iar în 14 august 1864 decretează legea agrară, concepută de M. Kogălniceanu, lege care, cu toate deficienţele şi limitele ei, marchează un moment important în dezvoltarea statului român, fiind împroprietăriţi un mare număr de ţărani şi desfiinţîndu-se iobăgia.

Dar de numele popularului Domn se leagă şi alte reforme, care au însemnat tot atîtea pietre de temelie la constituirea statului român modern. Astfel, în timpul scurtei sale domnii, au fost întocmite şi votate Codul civil şi Codul penal, Legea pentru obligativitatea învăţămîntului primar, au fost înfiinţate Universităţile din Iaşi (1860) şi Bucureşti (1864), prima purtînd astăzi numele întemeietorului ei, a fost reglementat serviciul militar şi reorganizată şi dezvoltată armata naţională. Totodată, la 6 decembrie 1864, au fost promulgate mai multe legi care urmăreau introducerea unui nou spirit în conducerea Bisericii. Dintre acestea amintim: „Decretul organic pentru înfiinţarea unei autorităţi sinodale centrale a Bisericii române", prin care se proclama şi autocefalia acesteia, ca şi „Decretul organic pentru regularea shimei monahale", precum şi Legea pentru numirea de mitropoliţi şi episcopi eparhioţi în România, votată de ambele camere în luna februarie dar promulgată abia în 11 mai 1865.

E adevărat că reformele bisericeşti ale Domnului Cuza sînt o urmare a spiritului revoluţionar din 1848 şi chiar dacă unele dintre aceste reforme n-au fost pe deplin în duhul canoanelor, iar altele au fost de-a dreptul contrare acestora, ca şi vechilor pravile ale ţării, trebuie să recunoaştem că, în condiţiile din acea vreme, ele au avut un rol binefăcător asupra Bisericii noastre, scoţînd-o de sub influenţele străine şi dîndu-i posibilitate să contribuie ea însăşi la consolidarea statului român şi la pregătirea independenţei acestuia, iar pe de altă parte, au pus bazele pentru dobîndirea propriei sale autocefalii.

Dar spiritul progresist al lui Cuza, oglindit în reformele sale şi îndeosebi în reforma electorală, legile agrare şi bisericeşti, au coalizat împotriva sa pe reprezentanţii boierimii conservatoare, pe exponenţii aripii drepte a burgheziei, precum şi pe unii ierarhi şi boieri care, sub egida „luptei pentru canonicitate", urmăreau să menţină Biserica Ortodoxă Română în totală dependenţă de Patriarhia din Constantinopol, astfel că, „monstruoasa coaliţie" l-au silit pe Domnul Cuza să abdice, la 11 februarie 1866, aducînd în locul lui un domn străin de ţară şi popor. Exilat şi expulzat, domnitorul Alexandru Ioan Cuza şi-a petrecut restul vieţii în Germania, unde a murit la 1873. Rămăşiţele sale pămînteşti au fost aduse în ţară şi înmormîntate la Ruginoasa (Iaşi), iar în prezent se află la biserica „Sfinţii Trei Ierarhi" din Iaşi.

Împlinindu-se 100 de ani de la moartea sa, „Telegraful Român" îşi îndeplineşte o pioasă datorie, evocînd figura acestui Domn român progresist, intrat pentru totdeauna în conştiinţa poporului, ale cărui reforme le-a înregistrat, la vremea lor, în paginile sale. Dar şi oraşul nostru păstrează o amintire neştearsă acestui Domn, care prin patriotismul, spiritul şi reformele sale, a însufleţit nădejdile românilor din Transilvania, supuşi în acea vreme jugului unei stăpîniri străine, şi la a căror Mare Adunare de pe Cîmpia Libertăţii din Blaj, din mai 1848, a participat. De aceea, trecătorul care străbate strada Nicolae Bălcescu din Sibiu citeşte cu adîncă emoţie textul de pe placa de marmură, aşezată pe peretele casei care poartă numărul 17: „Aici a poposit, la 3 martie 1866, primul Domnitor al României, Alexandru Ioan Cuza (1820—1873), în drum spre exil, după detronarea sa de către reacţiunea burghezo-moşierească."

I. Z.

Mitropolitul Dosoftei

(Urmare din pag. 1)

cu Patriceicu Vodă în Polonia. Se întoarce în 1675 în Moldova, fiind mai întîi închis în Mănăstirea Sf. Sava, de către urmaşul lui Petriceicu, Dumitraşcu Vodă Cantacuzino (mîniat pentru că a fugit), iar după cîteva luni, cîştigînd încrederea domnitorului, a fost pus din nou în scaunul arhipăstoresc al Moldovei. De acum păstoreşte liniştit pînă în anul 1686, lucrînd cu deosebire la cărţile sale literare şi bisericeşti, într-o acţiune organizată de tipărire de cărţi bisericeşti în limba română.

Cu ajutor primit de la patriarhul Ioachim al Moscovei, înfiinţează o tipografie la Iaşi, în care a tipărit multe cărţi de cult în limba română, traduse fiind din limbile slavonă şi greacă, ca de pildă: *Psaltirea în versuri (1673), Acatistul Născătoarei de Dumnezeu, Dumnezeiasca Liturghie (1679), Molitvelnicul (1681), Paremiile peste an (1682), Viaţa şi petrecerea Sfinţilor, în 4 volume (1682),* la traducerea căreia a lucrat vreo 25 de ani, ş. a. Aceste două din urmă amintite nu sînt sînt simple traduceri ci texte adunate şi întocmite după cum i se părea lui că sînt cu totul de folos pentru credincioşii bisericii românilor.

Avem de la mitropolitul Dosoftei şi o scriere cu cuprins istoric şi anume: un poem de 136 versuri, în care face o cronologie versificată a domnitorilor Moldovei (publicată în faţa Molitvelnicului din 1681).

La anul 1686 este luat ca ostatec în Polonia de regele Sobieschi, unde şi moare în lipsuri şi nevoi, cu sufletul încărcat de dorul bunilor săi credincioşi moldoveni şi al ţării sale dragi.

Opera de căpetenie a mitropolitului Dosoftei, care ocupă un loc însemnat în tezaurul literaturii româneşti, este *„Psaltirea . . . pre versuri tocmită"*, de la a cărei tipărire (Uniev-Polonia, 1673) se împlinesc 300 de ani şi care are un volum de peste 8600 versuri.

Pe lîngă roada de lumină şi zidire sufletească creştină prin citirea ei pe înţelesul poporului, Psaltirea în versuri are o valoare literară deosebită, fiind prima operă românească cultă în versuri, care va contribui la dezvoltarea poeziei noastre culte. După cum însuşi mărturiseşte, autorul a săvîrşit o muncă migăloasă, lucrînd *„cu lungă osteneală . . . în cinci ai* (ani) *foarte cu osîrdie mare"*, pentru tocmirea Psaltirii „pre versuri", învingînd în bună măsură greutăţile mijloacelor sărace de exprimare literară ale limbii române din acea vreme.

Găsim în Psaltire versuri ce transmit stări sufleteşti cu un farmec arhaic deosebit ca de pildă în Ps. 17:

Iubi-te-voi Doamne, că tu-mi eşti putiare
Mi-i Domnul vîrtute-n vreme de cădiare
Şi locu de scăpare şi de mîntuinţă
Dumnezeu ce-mi iaste nădejde-n credinţă.

Altele sînt turnate în forma versului popular, cu dulceaţa doinei sau baladei, ca de pildă în Ps. 101:

Că-mi trec zilele ca fumul
Oasele mi-s răci ca scrumul
Ca neşte iarbă tăiată
Mi-este inema secată.

Unele din acest gen de versuri au circulat în popor prin viu grai, devenind colinde.

Stihuri ca cele din Ps. 46 amintesc de versificaţia Mioriţei:

Pe vîrfuri de munte
S-aud glasuri multe
Cu bucine mare
Cu naltă strigare.

Între psalmii: 131 şi 132, mitropolitul Dosoftei adaugă 8 versuri originale, cu următoarea adnotare: *Aceste patru părechi de stihuri le-am scornit eu, prăvînd acest spalm":*

Cine-şi face zid de pace
Turnuri de frăţie
Duce viaţă fără greaţă (greutate)
'Ntr-a sa bogăţie
Că-i mai bună denpreună
Viaţa cea frăţească
Decît arma ce destramă
Oaste vitejească.

Opera poetică a lui Dosoftei dovedeşte un fapt, care pînă la dînsul a fost tăgăduit, anume că şi în limba poporului se pot scrie versuri şi se poate face literatură, ea avînd toate mijloacele de exprimare a celor mai adînci gînduri şi simţăminte omeneşti.

Pr. I. Fulea

INFORMAŢII

(Urmare din pag. 1)

● Întrucît urmează să înceapă lucrările de restaurare a bazilicii şi întregului complex, de o valoare arheologică unică în România, Episcopia Dunării de Jos a mutat osemintele martirilor din sec. IV de la Niculiţel: Zoticos, Attalos, Kamisis şi Filippos, la Mănăstirea Cocoşu, aflată la numai 5 km. Transferarea s-a făcut la 17 ianuarie a. c. de către P. S. Gherasim Constănţeanul, Arhiereu-vicar la menţionata Episcopie, şi de un sobor de preoţi şi monahi. Osemintele au fost aşezate în racle de metal separate şi duse în biserica mare a Mănăstirii Cocoşu.

● Duminică, 4 martie 1973, Mitropolia Banatului a sărbătorit cea de a 11-a aniversare a intronizării Înalt Prea Sfinţitului Nicolae ca Mitropolit al Banatului. Aniversarea a fost marcată prin Sf. Liturghie arhierească, oficiată de Î. P. S. Sa şi de recepţia ce a urmat la reşedinţa mitropolitană.

În cadrul Sf. Liturghii Înalt Prea Sfinţia Sa a hirotonit întru preot pe diaconul Ioan Culda, numit paroh la Jabăr, protopopiatul Lugoj.

● Luni, 5 martie a. c., Înalt Prea Sfinţitul Mitropolit Nicolae al Banatului a primit vizita frăţească a P. S. Sale Marton Aron, Episcopul romano-catolic din Alba Iulia. P. S. Sa a fost însoţit de Episcopul auxiliar Iakab Antal şi de protopopul Conrad Kernweisz de la protopopiatul romano-catolic din Timişoara. După convorbirile care au avut loc la reşedinţa mitropolitană, oaspeţii, însoţiţi de Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului, au vizitat Catedrala mitropolitană.

Întîlnirea aceasta constituie o nouă mărturie a bunelor relaţii care există între reprezentanţii cultelor religioase din patria noastră, dorinţa lor de a-şi aduce împreună contribuţia la cauza progresului şi păcii.

● Duminică, 25 martie 1973, la praznicul Bunei Vestiri, s-au împlinit 30 de ani de neîntreruptă activitate a corului bisericesc de femei de la biserica „Buna Vestire" din Sibiu, înfiinţat la recomandarea şi cu sprijinul preotului profesor Timotei Popovici.

Cu acest prilej, Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului a felicitat pe coriste, în frunte cu vrednica lor dirijoare, doamna Maria Creangă.

● Centrul de îndrumare a creaţiei populare şi a mişcării artistice de masă a deschis, între 20 martie—5 aprilie 1973, la Galeriile de Artă, Piaţa Cosmonauţilor nr. 7 din Bucureşti, o Expoziţie de pictură pe sticlă a ieromonahului Timotei Tohăneanu de la Mănăstirea Brîncoveanu, Sîmbăta de Sus, jud. Braşov. Cele aproximativ 40 buc. picturi pe sticlă expuse sînt inspirate mai ales din istoria poporului nostru şi din folclor.

„România Liberă" din 22 martie 1973 îl caracterizează pe autorul lor drept unul din „principalii continuatori ai acestei străvechi tradiţii artistice", iar Vasile Savonea, în prezentarea pe care i-o face, spune între altele: „Există la Timotei Tohăneanu o evidentă plăcere a meşteşugului, grafie delicată urmărită nuanţat, o cromatică uşor pastelată, tinzînd către armonii suave ce atenuează întrucîtva şocul optic obţinut de iconarii de altă dată. Este o preocupare de vizibil rafinament, dar şi o mărturisire a unei sensibilităţi distincte, meditative, de aleasă factură sufletească. Îl recomandăm publicului bucureştean cu convingerea că creaţia sa va îmbogăţi cu note originale peisajul manifestărilor artistice actuale din Capitala noastră".

Credincioşii care îşi abat paşii pe la Mănăstirea Brîncoveanu îşi pot încălzi sufletul, între altele, şi cu bogata gamă de icoane pe sticlă ale harnicului şi priceputului ieromonah T. Tohăneanu.

● În zilele de 29—30 martie 1973, Centrul arhiepiscopesc a fost vizitat de Dl Pastor Dr. Iohannes Althausen, conducătorul Institutului ecumenic din Berlin, fiind însoţit de C. pr. I. Săbăduş de la Sf. Patriarhie din Bucureşti.

Oaspetele a vizitat Catedrala mitropolitană, biblioteca mitropolitană, biserica cea mare, mausoleul lui Şaguna şi muzeul etnografic din Răşinari, biserica-monument istoric şi muzeul de icoane pe sticlă din Sibiel ş. a.

La Institutul Teologic Universitar din Sibiu a avut loc o întîlnire, în Aula Institutului, cu studenţii teologi, precum şi cu profesorii Institutului. Cu prilejul acestei întîlniri corul studenţilor teologi a susţinut un program de compoziţii religioase şi patriotice, în cadrul căruia au vorbit: P. C. rector Is. Todoran, Dl pastor Johannes Althausen şi Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului.

La prînzul dat în onoarea oaspetelui la reşedinţa mitropolitană, joi, 29 martie a. c., de către Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului au mai participat: P. S. Episcop-vicar Visarion, Eminenţa Sa Dl Episcop Albert Klein al Bisericii Evanghelice C.A. din Sibiu, P. C. vicar Tr. Belaşcu, P. C. rector Is. Todoran şi Dl prof. Klein din partea Institutului Teologic Universitar Protestant Unic, ramura Sibiu.

Oaspetele şi-a exprimat admiraţia faţă de obiectivele vizitate, faţă de procesul de învăţămînt desfăşurat la Institutul nostru Teologic, faţă de conviewuirea ecumenistă între cultele din Sibiu etc.

● Joi, 10 aprilie 1973, la Centrul arhiepiscopesc Sibiu a avut loc consfătuirea trimestrială cu P. C. protopopi din Arhiepiscopie. Consfătuirea a fost prezidată de Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului şi, pe lîngă cei 13 părinţi protopopi, au mai participat: P. C. vicar Tr. Belaşcu, P. C. rector Is. Todoran, P. C. consilieri, P. C. inspector şi P. C. secretar eparhial.

S-au făcut dări de seamă asupra activităţii din trimestrul care s-a încheiat şi s-au dat îndrumări din partea Î. P. S. Mitropolit Nicolae pentru trimestrul în care am păşit, accentuîndu-se căile pentru o pastoraţie cît mai rodnică întru formarea credincioşilor noştri în trăirea unităţii noastre de credinţă şi a dragostei de Patrie.

În cadrul consfătuirii au luat cuvîntul toţi participanţii.

● În interviul acordat de Domnul Nicolae Ceauşescu, Preşedintele Consiliului de Stat, Societăţii olandeze de radioteleviziune K.R.O. (apărut în ziarul „Scînteia" din 10 aprilie 1973) este abordată şi o problemă privind viaţa cultelor din ţara noastră, cu referire la care Domnul Preşedinte a spus între altele:

„În România îşi desfăşoară activitatea 14 culte religioase. Desigur, locul principal îl ocupă biserica ortodoxă. Toate cultele se bucură de dreptul deplin de a-şi desfăşura activitatea. Apreciez că nu există nici o contradicţie între făurirea societăţii socialiste şi existenţa unor culte religioase, a dreptului cetăţenilor de a avea o credinţă religioasă . . .

Deci, în societatea socialistă românească — şi cred că şi în Occident, cînd se va pune această problemă la ordinea zilei — biserica îşi poate desfăşura nestingherită activitatea".

Episcopul Policarp Moruşca

La 20 martie 1973, s-au împlinit 90 de ani de la naşterea celui dintîi episcop al românilor ortodocşi din Statele Unite ale Americii.

Născut la 20 martie 1883, în satul Cristeşti (Dealul Geoagiului), jud. Alba, este ramura unui străvechi trunchi preoţesc prezent în luptele pentru unitatea şi libertatea poporului român.

Copilăria şi-a petrecut-o de la patru ani în satul Craiva, jud. Alba, unde îşi avea parohia tatăl său, preotul Ioan Moruşca, şi mama Ana, născ. Cado, fiica preotului Zevedeiu din Mesentea-Alba.

Sub „Piatra Crăivii" s-a dăltuit figura viitorului episcop, care, după ce-a trecut prin şcoala elementară, după împrejurările crude ale istoriei, a urmat liceul din Alba Iulia şi din Blaj, manifestîndu-şi la un moment dat, în ultima clasă de liceu, puternicul sentiment naţional şi dorul după libertate. Studiind teologia la Sibiu, a funcţionat trei ani ca învăţător la şcoala confesională din Sebeş Alba, Ludoş-Sibiu şi Pîclişa-Alba, debutînd în vremea respectivă în ziaristică, păşind în public ca predicator şi activînd în cadrele „Astrei", pentru luminarea poporului.

Între anii 1908—1919 funcţionează ca preot la Şeica-Mare. În anul 1919 a lucrat la Consiliul Dirigent — Resortul Culte şi Instrucţie, sub conducerea lui Vasile Goldiş, fiind ales apoi referent episcopesc în Consistoriul reînfiinţatei Episcopii a Clujului.

În anul 1920 funcţionează ca duhovnic al Academiei Teologice-Sibiu, predînd studenţilor pastorala şi dreptul. În anul 1921/1922 e redactor al Revistei Teologice, avînd deosebite sarcini de serviciu în Consistoriul din Sibiu, tocmai în perioada de organizare a Bisericii străbune, în cadrul Statului român.

Cu ocazia pelerinajului de la Ierusalim din anul 1925, organizat de mitropolitul Nicolae Bălan, a luat hotărîrea de-a intra în monahism, fiind tuns ca monah după sosirea în ţară şi schimbîndu-şi numele din Pompei în Policarp.

De atunci şi pînă în anul 1935 a fost stareţ al mănăstirii Hodoş-Bodrog, unde a dat dovadă de-o rară putere de muncă în organizarea mănăstirii şi conducerea ei.

La începutul anului 1935, Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române l-a ales ca episcop al românilor din S.U.A., fiind hirotonit în 24 martie 1935, iar în luna iunie a anului respectiv a plecat în misiunea de episcop ortodox pentru românii din S.U.A. Ajuns la Cleveland, i se acordă o caldă ospitalitate la casa preotului Ioan Truţa, iar în 4 iulie îşi face instalarea în Catedrala din Detroit.

Dornic să-i vadă pe toţi românii de pe meleagurile îndepărtate ale Americii, a înfruntat toate privaţiunile unui început misionar şi, fără a precupeţi nici un efort, în decurs de un an a vizitat toate cele 47 parohii ortodoxe, răsfirate în Statele Unite şi Canada. Cu acest prilej a sfinţit bisericile lor prin care n-a mai trecut arhiereu şi a aşezat în prestolul altarelor sfintele moaşte şi pămînt dus din toate unghiurile Ţării mame. Emoţii şi amintiri răscolite, ca şi o năvală de sentimente patriotice s-au împletit în inimile româneşti „de peste mări şi ţări".

În toamna anului 1936 a convocat „Congresul bisericesc", luînd legătură cu reprezentanţii parohiilor, după care s-a prezentat în audienţă la Preşedintele de atunci al Statelor Unite ale Americii, Fr. D. Rooswelt, care l-a primit cu multă amabilitate.

Conştient de răspunderea ce-o avea de-a fi nu numai primul lor episcop, ci şi cel mai bun român care s-a dus acolo „să adune pe cele risipite", a trezit în ei nostalgia Patriei şi a ţinut trează conştiinţa românească, cu orice prilej şi cu toată puterea sa de convingere. Surprins în ţara-mamă de evenimentele anului 1939, nu se mai poate întoarce la credincioşii săi din S.U.A. În situaţia aceasta, i se încredinţează funcţia de Director al Internatului Institutului Teologic Universitar din Bucureşti redeschis, apoi e numit Locotenent de episcop la Sighet-Maramureş, pînă în 30 nov. 1946, cînd se retrage la pensie în satul copilăriei sale Craiva-Alba şi apoi în Alba Iulia.

După o scurtă suferinţă, trece la cele veşnice, în ziua de Sf. Dumitru 1958, trupul neînsufleţit fiind depus în Catedrala Reîntregirii din Alba Iulia şi prohodit în ziua de 30 oct., de un sobor de ierarhi, preoţi şi diaconi, în frunte cu mitropolitul de atunci al Ardealului, Nicolae Colan, apoi înmormîntat în cimitirul Mănăstirii Sf. Ioan Botezătorul din Alba Iulia — lîngă platoul Romanilor, unde odihnesc şi ierarhii Ioan Stroia şi Veniamin Nistor.

Figură maiestuoasă, cu o puternică voce ca un prăvălit de stîncă, episcopul Policarp a ştiut să cucerească inima credincioşilor, punînd o piatră de temelie la organizarea episcopiei ortodoxe a românilor din S.U.A. Contribuţia sa la promovarea conştiinţei naţionale şi a unităţii poporului român a lăsat ca memoria să-i fie neştearsă.

Pr. Nichifor Todor

Hristos a înviat!

Ghiocei şi toporaşi,
Mieluşei şi iepuraşi,
Puişori în puf uşori,
Stropi de-argint pe mîţişori;

Ciripiri de ciocîrlii,
Ouă roşii la copii
Şi miresme încîntătoare
De cireşi scăldaţi în floare —
Toate spun cu-adevărat
Că HRISTOS A ÎNVIAT!

Emilia Th. Lazăr

● Redacţia „Telegrafului Român" mulţumeşte călduros pentru gîndurile bune primite din partea unor cititori, cu prilejul celor 120 de ani de apariţie neîntreruptă a acestei publicaţii.

● Informăm cititorii noştri că abonamentele (24 lei un abonament anual) se achită anticipat. Abonamentele vechi se reînnoiesc în cursul lunii decembrie pentru anul care urmează. Abonamentele neachitate în timp util se sistează.

REDACŢIA: Secţia culturală a Consiliului Arhiepiscopesc Sibiu (Taxa poştală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale Sibiu | 44206

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

ANUL 121 Sibiu, 15 mai 1973 Nr. 19—20

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA-IULIA ŞI SIBIU

PREŢUL INSERŢIUNILOR:
Un cm² 60 bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL:
Pe un an: 24 lei
Pe 6 luni: 12 lei
Cont nr. 49.8.01

Din activitatea mitropolitului Şaguna

Pentru ridicarea spirituală şi materială a credincioşilor transilvăneni

Cititorul care zăboveşte cu atenţie pe circularele şcolare ale mitropolitului Şaguna rămîne convins că el n-a fost numai un mare ierarh, luptător dîrz pentru libertăţile bisericeşti şi naţionale ale poporului nostru, ci el a trudit în egală măsură pentru ridicarea spirituală şi materială a acestuia. Această străduinţă a izvorît din înalta conştiinţă a răspunderii arhiereşti, pentru soarta acestui popor în faţa lui Dumnezeu şi a istoriei. A izvorît apoi din erudiţia şi dragostea sa de păstor pentru fericirea fiilor săi duhovniceşti, după cum însuşi spune de la început: „Inima mea, sufletul meu, necurmat cu voi şi la voi este". (Circulara din 16. VIII. 1848). „Eu nimic nu doresc aşa tare ca binele vostru şi iubirea mea către voi nimic nu o poate adormi". (Circulara din 8. V. 1851).

Spirit clar şi adînc văzător, Şaguna a dovedit — ca în toate acţiunile sale — mult tact, simţ organizatoric şi operativitate în problema şcolară. Văzînd că noi românii avem nevoie vitală de şcoală, ca trupul de respiraţia aerului, începe să construiască înţelept, din fundament, de jos în sus şi nu invers, cum cereau unii. A înfiinţat mai întîi şcoli populare şi apoi şcoli superioare, „căci — zicea el — ce folos avem de la gimnazii, dacă lipseşte fundaţia"? Pentru cultura poporului, grija noastră cea mai mare trebuie să fie să avem cît mai multe şcoli populare bune. Fără ele stăm pe loc, nu progresăm. (Cf. Lupaş: Mitrop. A. Şaguna, Sibiu, 1909, p. 363 sq.). Deşi şcolile acestea sporeau an de an, cu zecile şi sutele, Şaguna chema neîncetat pe intelectualii noştri la un tot mai intens activism şcolar. După 17 ani de păstorire, el le spunea acestora: „Ceea ce ne lipseşte nouă românilor mai mult decît pîinea de toate zilele este şcoala şi iar şcoala". (Tel. Rom., nr. 50/1863).

Şaguna susţine opera de deşteptare culturală a maselor printr-un apel către preoţi, spunînd: „Poftesc întreaga iubită preoţime ... a spune cuvîntări bisericeşti, adică a învăţa şi a lumina pe poporenii noştri, ... să-i scoată din ruginita negură a neştiinţei ... în care se află pînă azi ... şi să se preschimbe în popor cultivat". (Circulara din 2 II 1848). Iar clerul l-a înţeles, l-a ascultat şi l-a urmat cu încredere şi statornicie ca pe păstorul cel bun.

Dar, ca să lumineze pe alţii, clerul însuşi trebuia luminat prin şcoală şi carte. De aceea Şaguna ridică imediat durata studiilor la seminarul teologic de la şase luni la un an, apoi la doi şi la trei şi numeşte un corp didactic cu cinci profesori cu pregătire universitară în apus.

În anul 1850 eliberează şcolile confesionale de sub tutela episcopului romano-catolic din Alba Iulia şi — la propunerea sa — sinodul diecezan dispune ca: 1. viitorul preot să fie mai întîi învăţător în sat; 2. şcolile vor fi inspectate numai de protopopi şi inspectori ortodocşi, iar preoţii sînt directorii şcolii; 3. în şcoală se introduc următoarele manuale şi obiecte de studiu: a) Abecedarul şi b) Catehismul — tipărit la Braşov; c) Elementele gramaticei române; d) Cetire din Ciaslov, Psaltire şi Apostol, e) Cîntare bisericească; f) Abecedarul german. Sinodul cere apoi împăratului bani, pentru zidirea de şcoli populare şi aprobare pentru înfiinţarea de şcoli reale, gimnazii, academii şi o universitate pentru români, care sînt în număr mare în Transilvania.

Răspunsul stăpînirii, la doleanţele sinodului, a întîrziat aproape zece ani. În schimb Şaguna s-a grăbit la lucru, căci suferinţa şi mizeria din popor erau aspre. Prin Circulara din 24 aprilie 1852, el cere ca fiecare parohie să-şi clădească şcoală proprie, după nevoile sale şi cu orice jertfă, ca şi maghiarii şi germanii. Învăţătorii să fie ortodocşi şi să aibă certificat de capacitate de la episcop, iar manualele didactice sînt numai cele tipărite la Sibiu. La sfîrşit laudă pe preoţii şi învăţătorii harnici şi ameninţă „cu canon" pe cei leneşi şi îi dă cu numele.

Un an mai tîrziu, pe baza unui ordin guvernamental, Şaguna cere protopopilor să completeze „scaunele dăscăleşti" vacante din parohii şi să fie cu grijă la „punerea şi depunerea dascălilor". Şi din nou laudă clerul care „se străduiră a îndupleca credincioşii la ridicarea, dotarea şi susţinerea şcoalelor, ... care însufleţiră pe creştini să-şi dea copiii la şcoală" (Circulara din 17 septembrie 1853).

Pentru cultura profesională a învăţătorilor, Şaguna scrie o Metodică şi didactică „ca să statornicim o ordine bună în învăţăturile care să le înveţe tinerii noştri de a fi buni creştini..." Aici fixează structura interioară a şcolii noastre populare şi programa sa analitică. Şcoala se împarte acum în trei clase, cu două despărţăminte, total şase despărţăminte, fiecare cu altă programă.

Ulterior aceste despărţăminte se preschimbă în şase clase primare (elementare), dintre care patru alcătuiesc „cursul primar", iar alte două „cursul supraprimar" sau „şcoala de repetiţie" (Circulara din 10 octombrie 1854).

De remarcat că această împărţire a rămas în vigoare în şcoala confesională ortodoxă transilvăneană pînă la Unirea cea mare, de la 1 decembrie 1918. Odată organizată şcoala, prin eroism susţinut în faţa asupritorilor politici, el sesisează o altă „lumină stinsă" — lipsa mare de cărţi în şcoală. De aceea se apucă, cu mult elan şi spirit de jertfă, să scrie cărţi şi manuale didactice. Mai mult, la această operă masivă — ca să cîştige timp, operativitate şi maximum de eficienţă culturală — antrenează pe toţi cărturarii şi profesorii renumiţi din jurul său, îi face colaboratori ai săi şi autori de manuale şi cărţi de mare valoare. Teascul tipografiei şaguniene nu mai prideşte cu publicarea acestor importante lucrări, care îmbogăţesc şi adîncesc cunoştinţele dascălilor şi ale elevilor şi se perfecţionează principiile didactice şi metodica predării diferitelor obiecte de învăţămînt în şcoală".

Şaguna însuşi scrie următoarele lucrări: 1. Instrucţiune pentru învăţători despre didactica generală şi specială la predarea singuraticelor studii, în 1862; 2. Normativul conferinţelor învăţătoreşti, în 1863; 3. Instrucţiune pentru directorii şcoalelor poporale şi pentru directorii şi inspectorii şcoalelor capitale şi pentru inspectorii districtuali de şcoală din Arhidieceza greco-răsăriteană din Ardeal, în 1865; 4. Drepturile şi datorinţele civile pentru învăţăceii şcoalelor poporale confesionale, în 1870. Revede şi retipăreşte într-o formă uşoară vechile cărţi de şcoală: 5. Catehismul mic şi bogat; 6. Mărturisirea Ortodoxă şi 7. Tîlcul Evangheliilor, în 1862.

(Continuare în pag. 2)

„Bucuraţi-vă pururea întru Domnul"

(Filipeni 4, 4)

In vechime, la poporul grec îndeosebi, „bucură-te!" sau „bucuraţi-vă!" era un salut frecvent, aşa cum este la noi „bună dimineaţa" sau „bună ziua". Cuvîntul „bucurie" trece şi în scrierile Noului Testament, fiind, alături de „pace", aproape cel mai des folosit.

Este important însă să reţinem că în gîndirea sfinţilor scriitori acest cuvînt primeşte un conţinut cu totul superior şi anume el trece de pe planul vieţii trupeşti pe planul vieţii sufleteşti. În înţelesul învăţăturii Mîntuitorului Iisus Hristos, a Sf. Apostoli şi a Sf. Părinţi ai Bisericii noastre, bucurie înseamnă în primul rînd o stare de înălţare sufletească, înseamnă o aşezare sau o pace lăuntrică, izvorîtă din încredinţarea că, în şi prin Iisus Hristos-Domnul nostru, am ajuns fii ai lui Dumnezeu, izvorîtă din cunoaşterea binefacerilor revărsate de Părintele ceresc asupra noastră, prin atîtea ştiute şi neştiute căi, izvorîtă din conştiinţa străduinţilor noastre de a lucra în lume cît mai multe lucruri bune, din străduinţa de-a fi noi înşine izvor de bucurie pentru semenii noştri.

La această bucurie îndeamnă Sf. Apostol Pavel pe creştinii din cetatea Filipi în urmă cu exact 1910 ani (anul 63 d. Hr.) şi ne îndeamnă şi pe noi cei de astăzi, cu aceleaşi cuvinte: „Bucuraţi-vă pururea întru Domnul şi iarăşi zic bucuraţi-vă!" (Filip. 4, 4). La prima vedere acest îndemn pare cu neputinţă de îndeplinit. Şi totuşi, dacă zăbovim mai mult asupra lui vedem că creştinul adevărat, credinciosul Bisericii noastre care ziua şi noaptea, cum spune Psalmistul, gîndeşte la vieţuirea sa după voia lui Dumnezeu, are suficiente temeiuri, găseşte nesecate izvoare de aproape continuă înălţare, pace, mulţumire sau bucurie lăuntrică, sufletească.

Ne oprim, deocamdată, la două dintre aceste izvoare, care ne sînt mai aproape în aceste zile.

Aşa, de pildă, marele Praznic al Învierii Domnului, sub ale cărui raze luminoase ne aflăm, este pentru noi temei de mare şi continuă bucurie, din care motiv Sf. Paşti le putem numi şi „Sărbătoare a bucuriei". Bucuria femeilor mironosiţe, bucuria Sf. Apostoli, cînd au văzut pe Domnul înviat — căci zice Cartea Sfîntă: „S-au bucurat ucenicii văzînd pe Domnul" (Ioan 20, 20) — s-a transmis întocmai ca nişte unde din generaţie în generaţie, încît bucuria lor a devenit bucuria creştinilor de totdeauna. Aceasta pentru că Învierea Domnului nu numai că a confirmat dumnezeirea Sa, dar ne-a deschis nouă tuturor o fereastră largă spre veşnicie, întărindu-ne convingerea că viaţa nu se termină la mormînt, ci acesta este doar poarta de trecere spre „viaţa cea fără de sfîrşit". „Dacă se propovăduieşte că Hristos s-a sculat din morţi — spune Sf. Apostol Pavel — cum spun unii dintre voi că nu este înviere a morţilor? Dacă nu este înviere a morţilor, atunci nici Hristos n-a înviat" (I Cor. 15, 12—13).

Învierea Domnului umple deci de lumină şi de o bucurie tainică întreg anul bisericesc, realitate care se transpune, se zideşte, intră şi în plămada lăuntrică, în viaţa de zi cu zi a credincioşilor Bisericii noastre. Acest lucru este constatat chiar de unii străini care ne vizitează ţara şi Biserica Ortodoxă Română şi care mărturisesc adesea că, în timpul sfintelor slujbe, credincioşii noştri privesc în sus şi că de pe feţele lor se desprinde un simţămînt de seninătate.

Şi cu adevărat, numai la astfel de stări sufleteşti ne pot duce învăţături şi cîntări bisericeşti,

(Continuare în pag. 2)

„Bucurați-vă pururea întru Domnul“

(Urmare din pag. 1)

ca cele pe care le auzim și trăim cu deosebire între Paști și Rusalii, cum sînt acestea: „Paștile, cu bucurie unii pe alții să ne îmbrățișăm . . .“; „Ziua Învierii! Să ne luminăm cu prăznuirea și unii pe alții să ne îmbrățișăm și să zicem fraților și celor ce ne urăsc pe noi. Să iertăm toate pentru Înviere . . .“

Un al doilea izvor de bucurie pentru noi, căruia nu-i dăm totdeauna atenția cuvenită, este natura, cu deosebire în acest timp de primăvară. Avem o țară minunată — cu un relief extrem de bogat și variat; cu cîmpii mănoase, cu dealuri line încărcate cu vii și livezi, cu munți falnici, brăzdați de ape repezi și cristaline, în care păstrăvul sare sprinten peste cascade, cu păduri de brad în care toporul încă n-a intrat și cu plaiuri umbroase cunoscute doar numai de ciute sau de alte sălbătăciuni — încît în orice colț al ei am trăi ea ne oferă multiple posibilități de întremare sufletească și trupească. Tot cel ce iubește natura, și este de dorit s-o iubim cu toți cît mai din plin, este răsplătit de ea cu satisfacții și bucurii uneori cu anevoie de exprimat.

Pentru noi ca urmași ai Mîntuitorului Iisus Hristos, ca fii ai Bisericii, natura are însă și alte semnificații.

Așa de exemplu, ca și cum am fi într-o măreață catedrală a cărei cupolă uriașă se reazimă pe crestele munților, natura are darul de a ne aduna gîndurile, de a ni le purifica, ca și aerul curat pe care-l sorbim, de a ne îmblînzi pornirile nesăbuite, de a ne înmuia inimile, oricît de bolovănoase ar fi, făcîndu-ni-le cu adevărat umane.

Privind apoi la frumusețile naturii — la armonia ei deplină, la ordinea care domnește în ea, la rînduiala respectată cu strictețe de tot ce mișcă-n lumea asta, de la firul de iarbă sau insecta cea mai mică, pînă la rotirea aștrilor etc. — gîndul ne duce la Dumnezeu, la marele nostru Ziditor, încît cu adevărat ne vine să spunem cu Psalmistul: „Minunate-s lucrurile Tale Doamne, toate cu înțelepciune le-ai făcut“ (Ps. 103, 25). Astfel de fapte le avea desigur în vedere un poet mai de demult care zicea: „Aș vrea să plîng de fericire / Văzînd splendoarea Ta divină“, sau un scriitor, cînd spunea că munții, pădurile, copacii sînt degetele prin care pămîntul ne arată cerul, pe Dumnezeu. Și într-adevăr, muntele în chip special ne înalță sufletele, ne apropie mai mult de Dumnezeu, ni-l arată cumva, ceea ce îl făcea tot pe Psalmist să spună: „Ridicat-am ochii mei la munți, de unde va veni ajutorul meu? Ajutorul meu de la Domnul, cel ce a făcut cerul și pămîntul“ (Ps. 120, 1—2).

Însuși Mîntuitorul prefera dealurile, munții ca locuri de retragere, și tot într-un astfel de loc, pe Muntele Tabor, și-a arătat „frumusețea cea nespusă a feței Sale“, cum spune o rugăciune.

*

Din cele de mai sus am reținut, așadar, două din multele izvoare de bucurie cu care Dumnezeu a înzestrat „lucrarea mîinilor Sale“.

Se cuvine deci să le descoperim, să ne dăm seama de ele, dar mai ales se cuvine să trăim după voia Lui cea sfîntă, să ne străduim să sădim, întocmai cum se sădesc pomii sau copacii primăvara, cît mai multă hărnicie, cît mai mult bine în jurul nostru și atunci bucuria noastră „în Domnul“ va fi o realitate vădită de zi cu zi.

Gh. Papuc

Din activitatea mitropolitului Șaguna...

(Urmare din pag. 1)

În anul 1869, Șaguna tipărește următoarele manuale: 1. Carte de citire, p. II; 2. Geografia; 3. Istoria Patriei și Istoria universală; 4. Elemente de fizică și de istorie naturală; 5. Scurtă cunoaștere a dreptului și datorințelor civile; 6. Instrucțiuni la didactica generală și specială, cu noua programă de învățămînt și noul orar.

Pe temeiul Statutului Organic, Șaguna dă Circulara din 27 martie 1869 în care — după ce recunoaște că n-a făcut tot ce ar fi dorit pentru școală, din cauza piedicilor care s-au pus și se pun Bisericii și neamului nostru — hotărește ca în școală să se propună următoarele materii de de învățămînt; 1. Studiul Religiei și al Moralei; 2. Cetirea și scrierea; 3. Computul (Aritmetica) și Geometria; 4. Gramatica limbii românești; 5. Elemente de fizică și științe naturale; 6. Geografia și Istoria Patriei; 7. Îndrumări practice și economice, școală de pomi; 8. Datoriile cetățenești; 9. Cîntare bisericească; 10. Gimnastica. Fixează anul școlar de 8 luni la orașe și 9 luni la sate, vîrsta copiilor, cl. I—IV (6—10 ani), cl. V—VI (10—12 ani). Dispune ca școlile să aibă material didactic și intuitiv.

Într-o circulară din 1 iulie 1870, Șaguna face o retrospectivă istorică asupra școlii în Transilvania la anul 1786, cu fazele ei de dezvoltare, „cu stările sub care a gemut națiunea română de religie greco-răsăriteană pînă la anul 1848“. Actul are valoare istorică pentru cultura noastră, deoarece pune în lumina realității personalitatea și opera culturală a lui Șaguna. Aici se consemnează o statistică din 1858 după care românii din Transilvania aveau 981 școli poporale. Dintre școlile românești, 600 erau ortodoxe, cu 33.229 elevi, iar restul erau greco-catolice. Ce progres uimitor față de trecut!

Peste cîteva luni Șaguna se adresează inspectorilor școlari și le zice: „Vă pun la inimă . . . responsabilitatea cea grea ce-o aveți față de Biserică și națiunea noastră și vă sfătuiesc cu toată seriozitatea . . . să căutați a vă împlini datorințele și a stărui ca preoții și învățătorii să păzească toate ordinațiunile noastre în cauză școlară, căci numai așa lucrînd vom vedea și școalele noastre înflorind din ce în ce tot mai mult și cu ele și starea poporului nostru credincios“ (Circulara din 1 septembrie 1870). O lună mai tîrziu, le spune acelorași inspectori, să se îngrijească de „înființarea de școli pentru tinerii adulți“ (școli de alfabetizare), „că poporul nostru este pătruns de însemnătatea învățămîntului și știe că, cauza principală a sărăciei și înapoierea lui intelectuală a fost și este lipsa de învățătură. Proverbele lui despre puterea științei . . . (arată) . . . că are capacitate și înclinare spre învățătură, cum au recunoscut și străinii, numai ocazie să i se dea“ (Circulara din 19 octombrie 1870).

Din cele de mai sus se desprind grăitor grija și străduința neobosită a mitropolitului Andrei Șaguna de a ridica, în condițiile de asuprire din veacul trecut, și prin lumina cărții obștea românească din Transilvania.

Prot. *S. Radu*

Propovăduirea Sf. Ap. Pavel în orașul Filipi

În timpul călătoriilor sale misionare, Sf. Apostol Pavel a avut ocazia să predice în mai multe orașe europene, mai ales din regiunea Peninsulei Balcanice. În această parte a Europei, el a întemeiat o serie de comunități creștine cu care a ținut tot timpul o legătură strînsă, vizitîndu-le și trimițîndu-le mai multe epistole, bogate în învățături creștine și sfaturi morale, necesare vieții lor de fiecare zi. Pentru creștinii din Biserica Ortodoxă Română, contactul marelui Apostol cu locuitorii Peninsulei Balcanice are o importanță deosebit de mare. Pe aceste meleaguri trăiau o parte din strămoșii noștri, care au avut deci fericita ocazie să asculte chiar din gura apostolului Pavel învățătura de credință creștină.

Primul popas făcut de Sf. Apostol Pavel pe pămîntul Europei a fost în orașul Filipi. El a venit aici din Troia, oraș al Asiei Mici, din Turcia de azi. Hotărîrea de-a vizita aceste părți ale Imperiului roman a luat-o în urma unei vedenii, în care, după cum istorisește Sf. Evanghelist Luca, apostolul a văzut „un bărbat macedonean, rugîndu-l și zicînd: treci în Macedonia și ne ajută!“ (F. Ap. 16, 9). El a înțeles că Dumnezeu îl cheamă să vestească Evanghelia Mîntuitorului pe pămînt european.

Atunci, luînd cu sine pe Sf. Evanghelist Luca, pe Sila și pe Timotei, au traversat marea cu corabia de la Troia la Neapolis, de unde au făcut 12 km pe jos, pînă în orașul Filipi, care „este primul oraș al acestei părți a Macedoniei“ (F. Ap. 16, 12).

Orașul fusese cucerit în anul 356 î. H. de regele macedonian Filip II, tata lui Alexandru Macedon, și de atunci purta numele lui. Mai tîrziu a căzut sub stăpînirea romană, iar în anul 42 î. Hr., în cîmpiile lui s-au purtat lupte grele, în urma cărora Octavian a reușit să-și întărească poziția și să devină Cezar August. Pentru comemorarea acestei victorii, el a acordat filipenilor dreptul de cetățeni romani.

Primul contact al Sf. Ap. Pavel cu acest important oraș european a avut loc în anul 50 d. Hr. Potrivit metodei sale apostolice de a predica Evanghelia lui Hristos, cînd ajungea într-o nouă localitate căuta să ia legătura cu iudeii. Aici n-a găsit mulți iudei și se pare că ei nu aveau nici sinagogă, pentru că se întruneau la rugăciune pe malul rîului, înafara orașului.

Sf. Ap. Pavel a vizitat acest loc de rugăciune al iudeilor, cu scopul de a le propovădui cuvîntul lui Dumnezeu. Fiind mare predicator, înzestrat cu darul vorbirii clare și pătrunzătoare, de la început s-a bucurat de mare succes. Prin predicile sale a făcut primii convertiți din orașul Filipi, punîndu-se astfel temelia unei comunități creștine, de origine apostolică, pe pămîntul european, la sudul Dunării. Din sînul acestei noi obști creștinești, un nume cunoscut este al Lidiei, negustoreasă de porfiră, originară din orașul Tiatira. Ea și-a deschis inima la cuvîntul Domnului și s-a botezat împreună cu toți cei din casa ei.

Propovăduirea Sf. Ap. Pavel în acest oraș a durat mai multe zile, cîștigînd mulți iudei și păgîni la învățătura cea nouă. Baza pe care s-a întemeiat comunitatea din Filipi a fost iubirea creștină. Deși Apostolul Pavel a avut mult de suferit în acest oraș, fiind dus, împreună cu Sila, la pretor și acuzat că tulbură liniștea orașului cu învățături noi, care nu sînt vrednice de primit de către romani, fiind bătuți cu vergi și aruncați în închisoare, totuși, sufletul lui și-a găsit cea mai mare mîngîiere atunci cînd se gîndea la comunitatea din Filipi. A fost o obște creștină, care i-a adus numai bucurii.

Chiar închisoarea din Filipi, unde a fost închis Sf. Ap. Pavel, s-a transformat în amvon de propovăduire. Temnicerul însărcinat cu păzirea lui în timpul nopții, auzind cuvintele marelui Apostol, s-a botezat împreună cu toată familia lui.

După o noapte petrecută în temniță, Sf. Ap. Pavel a fost eliberat. Primul său drum l-a făcut comunității sale iubite, ca să-și vadă frații, pe care îmbrățișîndu-i și adresîndu-le noi cuvinte de îmbărbătare și mîngîiere, i-a lăsat cu Domnul, părăsind cetatea.

După cîțiva ani, în timpul celei de a treia călătorii misionare, Sf. Apostol Pavel a vizitat din nou comunitatea creștină din Filipi. Apoi, după zece ani, cînd marele propovăduitor al Evangheliei lui Iisus Hristos se găsea în captivitate la Roma, cuprins de dorul sfînt de acești fii duhovnicești, după cum el însuși mărturisește zicînd: „Martor îmi este Dumnezeu, că vă doresc pe voi pe toți, cu duioșia lui Iisus Hristos“ (Filip. 1, 8), le-a adresat o scrisoare, care se găsește în Sf. Scriptură, purtînd numele de: *„Epistola Sf. Apostol Pavel către Filipeni.“*

Ierom. *Veniamin Micle*

Binecuvintează, Doamne!

Binecuvintează, Doamne, strămoșeasca noastră glie,
Ce ne dăruiește vinul pentru Sfînta Liturghie,
Și ne-ntinde tuturora prescuri pentru-mpărtășit,
Parastase pentru morții strămoșescului pămînt.

Moții munților de piatră azi nu mai cerșesc
dreptate,
Ci-și zidesc viață nouă într-un veac de libertate.
Azi, pe-acest meleag de țară, zbirii nu mai bat
piroane,
Ci răsună glasul păcii de pe vechile amvoane.

Pe pămîntul unde-odată s-a vărsat atîta sînge,
Nu mai gem sub roți martirii, ochiul țării nu mai
plînge;
Peste moaștele lui Horia, se zidește România
De-un popor cu brat de piatră, dăinuind cît
veșnicia.

Pr. T. Rusu-Șirianu

125 de ani de la istorica

Adunare de pe Cîmpia Libertății

La 15 mai a. c. se împlinesc 125 de ani de cînd, pe Cîmpia Libertății de lîngă Blaj, a avut loc istorica adunare națională românească, care a cerut pe seama poporului român din Transilvania drepturi politice, sociale și religioase egale cu ale celorlalte națiuni conlocuitoare. De fapt, poporul român din Transilvania și-a cerut și a luptat pentru aceste drepturi în tot cursul existenței sale, dar de data aceasta era pe deplin convins că a sosit momentul să le dobîndească. La aceasta a contribuit și valul revoluționar care a cuprins masele largi populare, din întreaga Europă, însuflețite de principiile libertății, egalității și fraternității, care să reglementeze nu numai relațiile dintre cetățenii unei țări, ci și pe cele dintre naționalități. Aceste idei progresiste au antrenat la mișcări naționale și sociale și națiunile din fostul imperiu habsburgic, în care era înglobată și Transilvania. Astfel, curtea imperială din Viena se vede silită să accepte, la 17 martie 1848, pentru Ungaria constituirea unui guvern liberal, care în curînd s-a dovedit a nu fi receptiv în rezolvarea doleanțelor românilor din Transilvania. Acesta a căutat prin toate mijloacele să alipească Transilvania Ungariei și să decreteze existența numai a unei singure naționalități — cea maghiară — fapt care a nemulțumit naționalitățile conlocuitoare. Poporul român n-a văzut în aceste măsuri rezolvarea drepturilor sale legitime, mai ales că nici nu se făcea vreo amintire despre existența lui, deși el reprezenta două treimi din populația țării. De aceea intelectualii români progresiști ca Bărnuțiu, Cipariu, T. Laurian, Barițiu, Șaguna ș. a. au militat pentru un program politic unitar pretins de evenimente și pentru o decizie în această problemă luată cu asentimentul poporului român. În acest scop s-a hotărît ținerea unei adunări naționale la Blaj în Duminica Tomii (30 aprilie 1848), la care să participe delegați ai poporului român din fiecare sat și oraș. Dar guvernatorul din Cluj dă un decret, pe care îl trimite celor doi episcopi români, Șaguna și Lemeni, prin care face cunoscut că nu este de acord cu convocarea adunării la Duminica Tomii, ci să fie stabilit un alt termen care să fie comunicat din vreme guvernului transilvănean, iar la această întrunire să fie admiși numai protopopii cu un număr restrîns de persoane. Guvernatorul stăruie pînă în ultimul moment, pentru divizarea forțelor populare, ca să se țină consecutiv în acest scop două adunări, una la Blaj și alta la Sibiu, și face răspunzători de nerespectarea decretului pe cei doi episcopi români. Consistoriile bisericești din Blaj și Sibiu au stabilit și comunicat guvernului transilvănean data de (3) 15 mai la care se va ține adunarea națională.

În pofida măsurilor luate de guvern, adunarea de la Duminica Tomii are loc datorită entuziasmului tineretului studios, printre care și Avram Iancu, dar fără participarea factorilor români oficiali și de aceea nu s-a întocmit nici un document cu doleanțele românilor pentru a fi prezentat dietei din Cluj. Ea a avut totuși meritul că a dat maselor populare adunate convingerea în puterea cea mare pe care o reprezintă.

La cea de a doua adunare națională de la Blaj din 15—17 (3—5) mai 1848, cu toate opreliștile, au venit zeci de mii de țărani cu hotărîrea de a sfărîma lanțurile iobăgiei și de a dobîndi pămînt și libertate. De asemenea a venit un număr impresionant de intelectuali pentru a pune temeliile unei vieți naționale libere și să obțină garanții constituționale pentru ca poporul român să-și ocupe locul cuvenit în conducerea țării.

Au fost aleși președinți ai acestei adunări episcopii Șaguna și Lemeni, doi vicepreședinți, 20 de secretari și circa 300 de intelectuali care țineau legătura cu masele așezate într-o ordine deplină. Obștea prezentă a fost înflăcărată de discursul bine documentat al lui S. Bărnuțiu, care cerea recunoașterea și respectarea națiunii române.

Petiția formulată cu acest prilej pentru a fi înaintată dietei din Cluj și curții imperiale cuprindea 16 puncte, în care se cere pentru națiunea română independență națională; reprezentanții ei în dietă în proporție cu numărul său; dregătorii ei în toate ramurile administrative, judecătorești și militare în aceeași proporție; să se folosească de limba ei în legislație și administrație; ținerea în fiecare an a unei adunări naționale; independența Bisericilor române și reînființarea mitropoliei ortodoxe române a Transilvaniei; desființarea iobăgiei fără nici o despăgubire din partea țăranilor și desființarea dijmelor; libertate industrială și comercială; libertatea cuvîntului și desființarea cenzurii; înființarea de școli românești de toate gradele susținute din vistieria statului; sarcinile publice să fie purtate de toți locuitorii țării; națiunea să-și aibă garda sa națională comandată de ofițeri români și să se elaboreze o nouă constituție a Principatului bazată pe principiile libertății, egalității și fraternității. Unirea cu Ungaria este respinsă pînă cînd națiunea română nu va fi constituită și organizată cu vot deliberativ decisiv în camera legislativă. Cînd a fost abordată această problemă s-au auzit multe glasuri din popor care cereau unirea cu „Țara", fapt care a fost interpretat de cercurile conducătoare ungurești ca o mișcare românească de reînviere a „imperiului daco-roman". În legătură cu aceasta amintim faptul că preotul Ioan Munteanu — și ca el mulți alții — întorcîndu-se de la Blaj a strigat în repetate rînduri în fața mai multor cetățeni din comună că „Ardealul de acum nu mai e Ardeal ci Românie".

Mărturisirea lui Șaguna la marea adunare — că el cu Lemeni „sînt frați nu din vreo frăție, ci frați în Hristos, frați români, frați care provoacă pe fiecare român a uita orice neplăceri trecute și a se privi cu toții de frați cum sînt episcopii lor" a impresionat atît de profund obștea prezentă încît un ziar din Brașov scria în legătură cu aceasta: „Armonia și prietenească înțelegere dintre ambele confesiuni aduse și pe străini la mirare, iar în inima românului ... lăsă o dulce nădejde că nu mult va trece și peretele de vrajbă, mărul scîrbii, ce-l aruncă încă din secolele trecute dușmanul românilor, cu scop politic de a-l tăia în partide și slăbi, se va sfărîma și înlătura pentru de-a pururea".

După ce adunarea a aprobat conținutul petiției, s-au ales două deputațiuni; una condusă de Șaguna ca să prezinte petiția împăratului și alta condusă de Lemeni ca să prezinte petiția dietei din Cluj. Totodată s-a ales și un comitet permanent, cu reședința în Sibiu, al cărui președinte era Șaguna, pentru a primi și comunica răspunsurile ce le vor primi din Cluj și Viena adunării naționale ce se va întruni.

Dieta din Cluj nu ține seama de petiția românilor și votează la 29 mai 1848 unirea Transilvaniei cu Ungaria, comitetul menționat este desființat, începîndu-se o aprigă prigoană împotriva participanților la adunarea de la Blaj. Aceasta duce la izbucnirea revoluției condusă de Avram Iancu și tribunii săi.

Însemnătatea Adunării de la Blaj se desprinde nu numai din numărul impresionant de participanți (peste 40.000), ci și din faptul că programul adoptat aici oglindește dorința maselor populare din acea vreme pentru ca națiunea română să fie liberă și independentă ca să-și poată făuri o viață demnă alături de celelalte națiuni. Totodată, cu acest prilej masele populare s-au convins de forța ce o reprezintă în unitate, ideie exprimată atît de plastic de A. Iancu: „... sîntem mulți, ca cucuruzii brazilor, sîntem mulți și tari că Dumnezeu e cu noi".

Cu iobagii români veniți la Blaj s-au înfrățit și mulți maghiari și sași, pentru că nădăjduiau o îmbunătățire a soartei lor o dată cu cea a românilor. Unele documente redau îmgrijorarea autorităților față de această frățietate.

*

Istorica adunare românească de pe Cîmpia Libertății de lîngă Blaj, pe care o aniversăm în aceste zile, reprezintă deci o treaptă importantă în lupta și strădaniile poporului român pentru cucerirea drepturilor care i se cuveneau, pentru o viață mai bună.

Sebastian Șebu

Chipuri de preoți de altă dată

Samuil Mija din Holbav (1806—1868)

Istoria zbuciumată a Bisericii noastre Ortodoxe străbune, atît de strîns împletită cu cea a poporului român, scoate mereu la lumină chipuri de preoți și credincioși a căror amintire colbul anilor nu reușește s-o înghită niciodată.

Un astfel de chip a fost și preotul Samuil Mija, care — acum aproape un secol și jumătate (1830), cînd avea vîrsta de numai 24 ani — a fost rînduit de episcopul Vasile Moga să păstorească pe iobagii din localitatea Holbav (prot. Brașov), risipiți prin văi și culmi de dealuri, pe o întindere de aproximativ 40 km².

Venit din părțile Făgărașului (com. Todericța), preotul Samuil Mija a slujit neîntrerupt obștea sa credincioasă, sub toate laturile, printr-o muncă de totală dăruire, vreme de 38 ani.

Inscripțiile existente pe zidurile bisericii, zidită în inima acestei așezări, și ale vechii școli confesionale ridicată alături de biserică, precum și amintirea care stăruie vie în inimile credincioșilor din Holbav grăiesc cît se poate de semnificativ de vrednicia acestui preot.

Astfel la numai un an de la venirea sa în parohie a donat un clopot, care există și astăzi.

De asemenea, pisania din tinda bisericii glăsuiește că „s-a ridicat din temelie această sfîntă biserică (în a. 1861) ... cu toată cheltuiala poporului comunității Holbavu, și aceasta prin stăruința și sîrguința preotului și părintelui locului, Samuil Mija".

Biserica deci s-a zidit prin strădania preotului și jertfa credincioșilor.

Bătrînii satului povestesc și azi că preotul Mija avea angajați doi oameni, pe care-i plătea personal și care, cu două perechi de boi ai săi, au cărat toată piatra, cărămida și tot materialul din care s-a zidit biserica, iar credincioșii au executat munca manuală.

Biserica este ca o cetate, zidită din piatră și cărămidă, cu ziduri de peste 1 m grosime și ea a fost sfințită de marele mitropolit Andrei Șaguna.

A fost reparată în interior și pictată în întregime în tehnica „fresco", între anii 1958 și 1961.

La numai cinci ani după sfințirea bisericii, s-a zidit tot din piatră și cărămidă și numai cu cheltuiala preotului o frumoasă școală confesională, care astăzi este casă parohială.

Iată ce zice pisania așezată pe unul din zidurile casei:

„Știința e viața și învierea, e dreptulu și tăria unei națiuni.

Această școală s-a ridicat din fundamentu în a. 1856 cu spesele Sfinției sale parohului și părintelui Samuil Mija și Bucura, soția sa, și s-a dăruit comunei pentru luminarea fiilor săi".

Se cuvine să reținem că aceste două construcții de interes obștesc pr. S. Mija le-a ridicat în timp ce el stătea într-o locuință, care nu se deosebea prea mult de a iobagilor pe care îi păstorea.

Ca o mărturie a dăruirii sale părintești pentru binele credincioșilor, a stat de veghe pînă acum

(Continuare în pag. 4)

„Vrem să ne unim cu țara!"

I

„Vrem să ne unim cu țara!" —
Au strigat în primăvara
Anului, ce-l știm cu toții,
Românii — patrioții,
Pe Cîmpia Libertății!
Nu mai vrem ca frați de-o seamă
Să stea rupți de a lor mamă!
Vrem cum au dorit străbunii:
— Sub un singur steag românii!

II

Iancu, marele tribun,
(Cum gazetele o spun)
Sta de pază și privea,
Dară gîndul îi zbura
La ortacii dragi ai lui
Din munții Abrudului,
Care pregătiți stăteau
Și cu dor îl așteptau!

III

— Iancule, tu fii cu noi
Și ne-ajută la nevoi.

Nicolae Isac
cînt. bis. —Zlaști

Sf. Apostol şi evanghelist Matei

Cel care s-a învrednicit să scrie prima Evanghelie, adică prima istorisire a vieţii şi activităţii pământeşti a Mîntuitorului, a fost Sf. Ap. Matei. Numele lui de Matei înseamnă „cel dăruit", ce i se potriveşte fiindcă în adevăr a fost dăruit cu harul de a scrie prima carte sfîntă cu care se deschide Noul Testament. Numele firesc l-a primit de la Mîntuitorul, aşa cum Simon încă a primit de la Domnul numele de „Petru".

Înainte de a fi fost chemat la apostolie, s-a numit Levi, fiind fiul lui Alfeu. Ocupaţia lui era de „vameş", adică de perceptor de biruri, pe care evreii erau îndatoraţi să le plătească ocupanţilor romani. El îşi exercita această meserie în Capernaum. Ocupaţia de „vameş" era foarte rău văzută de evrei, fiindcă cei care o îndeplineau erau socotiţi ca nişte trădători, întrucît s-au pus în slujba duşmanilor lor romani, fiind dispreţuiţi şi pentru multele nedreptăţi şi asupriri ce le făceau poporului necăjit.

Vameşul Levi a avut fericirea să cunoască şi să asculte pe Mîntuitorul care a trecut de atîtea ori prin acest orăşel. Desigur că s-a cutremurat şi sufletul său, ca şi cel a lui Zaheu, cînd a auzit învăţătura Domnului şi şi-a dat seama de starea păcătoasă în care se afla. El era pregătit sufleteşte să urmeze pe Domnul şi, atunci cînd a fost chemat, a fost foarte bucuros să-l urmeze (Marcu 2, 14). Mai mult, la chemarea Domnului el nu numai că n-a mai stat nici o clipă pe gînduri, ci de bucurie a ţinut să facă din această chemare cel mai mare eveniment din viaţa sa, dînd o masă în cinstea Mîntuitorului. La această masă au luat parte mulţi „vameşi şi păcătoşi", prietenii de pînă atunci ai lui Levi. Faptul acesta a scandalizat mult pe farisei, care nu întîrzie să reproşeze ucenicilor Domnului zicîndu-le: „Pentru ce mănîncă Învăţătorul vostru cu vameşii şi cu păcătoşii?" (Matei 9, 10—11). Auzind de această învinuire, Mîntuitorul însuşi le-a dat răspunsul cuvenit, răspuns ce cuprinde un adevăr valabil în vecii vecilor în astfel de situaţii: „Nu cei sănătoşi au nevoie de doctor, ci cei bolnavi. Dar mergînd, învăţaţi ce înseamnă: Milă voiesc, iar nu jertfă; că n-am venit să chem pe drepţi, ci pe păcătoşi la pocăinţă" (Matei 9, 12—13).

În urma convertirii lui la credinţa în Iisus, Levi a devenit un om nou: alt nume: Matei, altă ocupaţie, de acum nu mai strînge bani, ci suflete pentru împărăţia lui Dumnezeu; în loc să mai înscrie chitanţe şi zapise, el va scrie prima Evanghelie creştină; în loc să asuprească pe cei săraci, el îi mîngîie şi îi înalţă la o viaţă superioară, în loc să mai facă să sufere semenii săi, mai bine suferă el chiar martiriul pentru noua credinţă.

În castelul Peleş, se află un minunat tablou lucrat în ulei pe lemn, ce reprezintă: „Chemarea lui Matei" de Hemessen din sec. XVI. Matei e înfăţişat cu barbă şi întors către o tînără, căreia pare că voieşte să-i spună, că el trebuie să plece. Sus în colţul tabloului, cineva plînge frîngîndu-şi mîinile de durere, desigur pentru hotărîrea lui Levi. Doi bărbaţi tineri: unul scrie şi probabil calculează; firesc că preia situaţia de la fostul vameş. Pe masă sînt o mulţime de acte. Interiorul e foarte bogat, iar în depărtare se vede lume multă. Iată ce lasă Levi, iată încotro se îndreaptă Matei Apostolul.

În propovăduirea sa, Matei se îndreaptă către fraţii săi din Iudeia şi din ţinuturile învecinate. Pentru a întări în credinţă pe iudeii care se botezaseră, el scrie Evanghelia în limba lor, în care istoriseşte faptele minunate ale Domnului, învăţătura Lui dumnezeiască, patimile cele de bună voie şi Învierea din morţi. În tot ce scrie Sf. Matei în Evanghelia ce-i poartă numele, el aduce dovezi din profeţi, pentru mai deplina adeverire a celor scrise de el. Evanghelia scrisă de el a fost mult preţuită de creştini şi Sf. Ap. Vartolomeu se crede că a dus-o pînă în India.

Ca un al doilea semn caracteristic al Evangheliei după Matei, în comparaţie de pildă cu cea a Sf. Marcu, e că ea cuprinde cuvîntările Mîntuitorului. Să citim Predica de pe munte, pildele şi cuvîntarea din cap. 23, cu cele 7 „vai", şi ne convingem de aceasta. Sf. Marcu ne înfăţişează mai ales ceea ce face Iisus, pe cînd Matei ne arată ce zicea El, puterea cuvîntului Lui.

Mai tîrziu Sf. Apostol Matei şi-a îndreptat propovăduirea şi prin alte locuri. Astfel a vestit credinţa creştină între perşi, etiopeni şi nubieni. Ostenelile sale apostoleşti s-au sfîrşit în Etiopia, unde s-a sfîrşit ca martir.

E adevărat că munca de apostol a lui Matei s-a sfîrşit de mult, dar nu s-au sfîrşit şi roadele muncii lui de evanghelist, căci de atunci şi pînă acum şi de acum pînă la sfîrşitul veacurilor, Evanghelia Domnului, scrisă de el, lucrează în sufletele celor ce o ascultă sau o citesc, nu numai în India şi Etiopia, ci în toată lumea.

Pentru tot ceea ce a făcut Sf. Ap. şi ev. Matei, pentru credinţa creştină pe care a răspîndit-o cu graiul viu, prin călătoriile sale, ca şi cînd ar fi fost un om înaripat, prin scrisul său, ca şi prin mucenicia sa, Biserica noastră îl cinsteşte în fiecare an la 16 noiembrie.

Prot. *A. Radu*

Biblia în viaţa religioasă a credincioşilor

Pentru noi, credincioşii ortodocşi — şi pentru romano-catolici — Sfînta Scriptură este unul din cele două izvoare ale Revelaţiei sau descoperirii dumnezeieşti făcută în scopul mîntuirii noastre. De aceea, *Biserica* este aceea care se îngrijeşte de traducerea Bibliei *în limba vorbită* de poporul căruia îi aparţin credincioşii respectivi, ea o editează şi ea o difuzează fie prin citirile rituale din cadrele sfintelor slujbe, fie sub formă de carte.

În „lumea" protestantă, au luat fiinţă societăţi biblice care se ocupă cu traducerea, tipărirea şi răspîndirea Bibliei. Cea mai veche şi mai influentă dintre toate (British and Foreign Bible Society), Societatea Biblică pentru Anglia şi străinătate, a fost întemeiată la Londra, în anul 1804.

După al doilea război mondial, cinci din cele mai de seamă societăţi biblice din lume (engleză, americană, olandeză, germană şi scoţiană) s-au unificat, formînd „Societăţile Biblice Unificate" (United Bible Societies-UBS).

Anul trecut, între 25—29 septembrie 1972, la Addis Abeba (Etiopia), UBS a ţinut o aşa-numită „adunare mondială" (World Assembly), în cursul căreia, între alte, a fost întocmit programul de activitate pînă în anul 1980. Partea care priveşte activitatea ce urmează să se depună pînă atunci pe continentul nostru a fost defalcată, examinată şi adaptată la realităţile din ţările europene, în zilele de 25 martie—1 aprilie a. c., în cadrele sesiunii de lucru de la Bad Saarow (Republica Democrată Germană).

Au luat parte experţi (secretari generali, secretari, consilieri) ai diferitelor societăţi biblice, în frunte cu Ulrich Fick, noul secretar general al UBS, Sverre Smaadahl, secretar regional pentru Europa ş. a., provenind din 21 ţări ale continentului nostru.

Biserica noastră fiind invitată să trimită un reprezentant la sesiunea de lucru de la Bad Saarow, conducerea ei a designat în acest scop pe P. C. pr. dr. Grigorie Marcu, profesor de Studiul Noului Testament la Institutul Teologic de grad Universitar din Sibiu. P. C. Sa a adus contribuţii de specialitate în materie de tehnică a traducerilor biblice, a făcut cunoscută activitatea Bisericii noastre în tărîmul biblic şi a înlesnit o mai bună cunoaştere a realităţilor bisericeşti şi sociale din înfloritoarea noastră Patrie, de către participanţi.

Un rod de seamă al conlucrării Bisericii noastre cu UBS este Biblia sinodală din anul 1968, în prefaţa căreia Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian explică pe-nţelesul tuturor credincioşilor foloasele conlucrării cu UBS.

Biblia ocupă în viaţa credincioşilor — ca totdeauna — un loc de seamă. Astăzi — datorită purtării de grijă a Bisericilor şi a societăţilor biblice — Sfînta Scriptură (întreagă, Noul Testament separat, sau părţi din ea) este tradusă şi tipărită în peste 1500 de limbi şi dialecte.

Rep.

Mica Biblie, Bucureşti 1972

Cu binecuvîntarea şi purtarea de grijă a Prea Fericitului Părinte Justinian, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, a apărut în Bucureşti, în anul 1972, Mica Biblie.

E binecunoscut serviciul pe care l-au făcut credincioşilor Bisericii tipăriturile de genul acesta: Mica Biblie din 1913, Biblia ilustrată din 1931 ca şi Biblia de la Sibiu a Mitropolitului Şaguna, care tot ilustrată este.

Mica Biblie din 1972 dă la lumina tiparului Biblia prescurtată, care, deşi nu este prea voluminoasă, cuprinde însă părţile cele mai esenţiale din Sfînta Scriptură. Biblia are un Cuvînt înainte, urmează partea principală cu Vechiul Testament, cu un adaus despre: Palestina biblică, Ce este Scriptura şi tîlcuirea fericirilor. Cele şase hărţi de la sfîrşit înfăţişează Palestina Vechiului Testament, Ierusalimul Vechiului Testament, Ierusalimul Noului Testament şi Palestina Noului Testament. O hartă separată înfăţişează călătoriile Sfîntului Apostol Pavel.

Ilustraţiile din Mica Biblie sînt alese după albumele de gravuri ale unor vestiţi autori. Înfăţişarea cea din afară este atrăgătoare, hîrtia este de calitate, tiparul frumos şi mare, iar ilustraţiile bine reproduse.

Această Mică Biblie este într-adevăr de un real folos nu numai pentru elevii şcolilor de cîntăreţi bisericeşti, ai seminariilor teologice şi studenţii Institutelor Teologice, ci în general pentru credincioşi.

N. Neaga

Chipuri de preoţi de altă dată...

(Urmare din pag. 3)

cîţiva ani modesta lui casă de lemn, cu geamuri mici, în care a vieţuit el cu soţia şi care nu depăşea cu nimic „colibele" celor mai harnici credincioşi iobagi din Holbav.

Preotul Samuil Mija n-a avut copii şi nici un fel de rudenie de sînge în comuna Holbav, căci nu erau de acolo nici el şi nici soţia lui şi, cu toate acestea, amintirea lui nu s-a şters din conştiinţele credincioşilor, nici după o sută şi cinci ani de la moartea sa (1868), fapt pentru care, în timpul cînd parohia a fost păstorită de C. pr. Zenovie Moşoiu (azi protopop al Braşovului), credincioşii au ridicat, în a. 1963, cu cheltuiala lor, la mormîntul lui un frumos monument funerar.

Acest monument este doar o fărîmă din recunoştinţa pe care credincioşii noştri o păstrează preoţilor, care, după cuvîntul Mîntuitorului, „sufletul" şi-au pus întru toate pentru ridicarea obştei.

Viaţa preotului Samuil Mija este totodată şi o pildă pentru noi, preoţi şi credincioşi deopotrivă, de a ne strădui permanent în a pune totdeauna înainte interesul general, binele obştesc.

Pr. T. Radu
Pr. I. Giurgiu

Mulţumire

Înalt Prea Sfinţitul Mitropolit Nicolae al Ardealului mulţumeşte călduros tuturor celor ce l-au felicitat cu prilejul marelui praznic al Învierii Domnului şi le împărtăşeşte arhiereşti binecuvîntări.

Înalt Prea Sfinţia Sa răspunde la bunele vestiri ale Învierii cu: Adevărat a înviat Hristos şi ne-a dăruit nouă viaţă veşnică; închinămu-ne Învierii Lui celei de a treia zi.

DE ÎNDREPTAT: În Telegraful Român, nr. 9—10 din 1 martie 1973, pag. 1, col. 2, rîndurile 1—4 din penultimul aliniat se vor citi:

Îndată după Botez preotul săvîrşeşte şi Taina Sf. Mir. Adică unge pe cel botezat cu Sf. Mir în chipul crucii la frunte, ochi, nări, gură, urechi, piept, spate, mîini şi picioare...

REDACŢIA: Secţia culturală a Consiliului Arhiepiscopesc — Sibiu (Taxa poştală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu | 44.206 |

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

ANUL 121 Sibiu, 1 iunie 1973 Nr. 21-22

Biblioteca Orășenească
„Ștefan Gheorghiu"
Str. Bariţiu 5 SIBIU

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA-IULIA ŞI SIBIU

PREŢUL INSERŢIUNILOR:
Un cm² 60 bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL:
Pe un an: 24 lei
Pe 6 luni: 12 lei
Cont nr. 49.8.01

La 25 ani de patriarhicească arhipăstorire

În cei 25 de ani de patriarhicească arhipăstorire a Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, Biserica Ortodoxă Română s-a înnoit mereu în spiritul Evangheliei lui Iisus Hristos, al Ortodoxiei autentice şi al marilor transformări din Patria noastră.

Drumul acesta al înnoirii vieţii noastre bisericeşti şi al sprijinirii mersului înainte al poporului nostru, al luptei pentru pace şi înfrăţire între popoare este drumul apostolatului social, pe care l-a iniţiat, l-a promovat şi l-a fructificat Prea Fericirea Sa împreună cu întreaga Biserică Ortodoxă Română. „Am numit — spunea P. F. Patriarh Justinian — lucrarea preoţiei pe tărîm social: apostolat social, cerînd tuturor să readucă în actualitate şi să întrupeze în realităţi de viaţă doctrina socială a Mîntuitorului, a Sfinţilor Apostoli, a Sfinţilor Părinţi ai Bisericii." Apostolatul social este, aşadar, mărturia concretă, de încredere în veşnicia Evangheliei Mîntuitorului Iisus Hristos şi în permanenta ei valabilitate.

Dar P. F. Părinte Patriarh Justinian nu este numai Patriarhul apostolatului social, ci şi Patriarhul unităţii noastre bisericeşti, al ecumenismului (local şi internaţional), Patriarh al păcii şi înfrăţirii. În acest sens, Prea Fericirea Sa a înţeles marea însemnătate a refacerii unităţii bisericeşti, pentru ca prin această unitate să se îmbogăţească şi viaţa Bisericii noastre în aşa fel încît ea să sprijinească desăvîrşirea imperativelor actuale de unitate populară şi dezvoltare impetuoasă a Patriei noastre.

Este ceea ce afirma Prea Fericirea Sa că unificarea bisericească „a însemnat proclamarea solemnă a păcii întreolaltă şi angajamentul nostru comun de a fi continuu slujitori neînfricaţi ai păcii şi bunei înţelegeri între toţi fiii Patriei noastre şi între toţi oamenii de pretutindeni" (Apostolat social, vol. V, p. 157).

Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian a alcătuit de asemenea o nouă legislaţie, aprobată de Sf. Sinod, întregită apoi după necesităţi, prin hotărîri ale Sf. Sinod şi decizii patriarhale. Ea se bazează pe sf. canoane ale Bisericii Ortodoxe, pe tradiţiile Ortodoxiei româneşti şi pe nevoile actuale ale Bisericii noastre.

La baza organizării Bisericii Ortodoxe, una, sfîntă, sobornicească şi apostolească stă principiul sinodalităţii: sinodalitatea ecumenică, prin unitatea în credinţă, cult şi disciplină, şi sinodalitatea în cadrul fiecărei Biserici Ortodoxe autocefale. Ortodoxia este, precum se ştie, unitate ecumenică în diversitate naţională. De aceea — sub îndrumarea Sf. Sinod, a Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian — şi Biserica noastră, avînd relaţii frăţeşti cu toate Bisericile Ortodoxe, se afirmă ca o Biserică Ortodoxă românească autocefală, cu specificul ei naţional, istoric şi în actualitate.

Activitatea Bisericii noastre se desfăşoară în conlucrarea strînsă între cler şi credincioşi. La parohii preotul lucrează împreună cu consiliul parohial, comitetul parohial şi adunarea parohială, la centrele eparhiale ierarhul conlucrează cu consiliul eparhial şi adunarea eparhială, formată din o treime clerici şi două treimi credincioşi, la Sf. Patriarhie Sf. Sinod conlucrează cu Adunarea Naţională Bisericească, formată din deputaţi clerici şi mireni ai tuturor eparhiilor etc.

Prea Fericitul Părinte JUSTINIAN, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

În lucrarea de înnoire a vieţii noastre bisericeşti din ultimii 25 de ani, un loc însemnat s-a acordat reorganizării învăţămîntului teologic. Institutele teologice de grad universitar, seminariile şi şcolile de cîntăreţi bisericeşti au fost trecute sub oblăduirea Bisericii şi astfel ele „fiinţează în Biserică şi pentru Biserică" — cum spunea cu ani în urmă Prea Fericirea Sa.

Roadele n-au încetat să se vadă, încît putem spune că nicicînd Teologia ortodoxă românească n-a fost aşa de ancorată în actualitate ca în aceşti 25 de ani de patriarhicească arhipăstorire ai P. F. Părinte Patriarh Justinian.

Ţinînd cont de faptul că, în condiţiile actuale, preoţii nu trebuie să se limiteze numai la ceea ce au învăţat pe băncile şcolilor teologice, Sf. Sinod, în frunte cu P. F. Patriarh Justinian, a elaborat un program de pregătire continuă a preoţilor pentru menţinerea lor în legătură neîntreruptă cu dezvoltarea vieţii credincioşilor şi cu propăşirea poporului nostru. În acest scop s-au instituit cursuri de îndrumare misionară şi conferinţe preoţeşti de orientare, s-au tipărit cărţi şi reviste, s-a întărit acţiunea de control şi îndrumare pe teren, s-au promovat acţiunile misionare în anumite parohii etc. „Şcoala continuă" a preoţimii Bisericii noastre a fost sprijinită şi de cărţile tipărite cu binecuvîntarea şi purtarea de grijă a P. F. Părinte Patriarh Justinian, între care amintim: „Învăţătura de credinţă creştină ortodoxă" (1952), „Tîlcuirea Evangheliilor şi cazaniile Duminicilor din cursul anului bisericesc" (1960), „Apostolat social" (10 volume), două ediţii ale Noului Testament (1951 şi 1972), Biblia (1968), Mica Biblie (1972) etc.

Se cuvine să amintim şi îmbogăţirea vieţii noastre duhovniceşti, prin canonizarea unor Sfinţi români şi prin generalizarea cultului Sfinţilor ale căror moaşte se află în ţara noastră, acţiuni iniţiate de asemenea de Prea Fericirea Sa.

P. F. Patriarh Justinian este totodată şi un neîntrecut gospodar, promovînd o bogată activitate ecumenică atît la Centrul patriarhal, cît şi în eparhii şi în parohii. Amintim în acest sens grija pentru retribuţia materială a clerului, Fondul central misionar, atelierele Patriarhiei, Casa de pensii şi ajutoare, casele de odihnă, construcţii de biserici şi case parohiale, pictări şi restaurări de biserici etc.

Încrestăm de asemenea faptul că Prea Fericirea Sa a vizitat personal centre eparhiale şi parohii, a săvîrşit sfinte slujbe, înconjurat fiind de mulţimea credincioşilor, cărora le-a împărtăşit cuvînt

(Continuare în pag. 2)

La 25 ani de patriarhicească arhipăstorire

(Urmare din pag. 1)

de întărire în dreapta credință și în slujirea poporului, a păcii și înfrățirii. Totodată, contactul direct cu preoții și credincioșii în orele de audiență a întipărit în conștiința acestora chipul părintelui apropiat de sufletul, de nevoile și bucuriile fiilor Bisericii noastre.

Între multiplele realizări ale P. F. Patriarh Justinian iese în evidență și înfrățirea ecumenistă dintre Biserica Ortodoxă Română și celelalte culte din țara noastră. Această înfrățire se manifestă prin consfătuirile șefilor de culte la Patriarhia Bisericii Ortodoxe Române, prezidate de Prea Fericirea Sa, prin participarea reprezentanților cultelor la festivități ale Bisericii noastre și a reprezentanților Bisericii Ortodoxe Române la festivități ale altor culte. Aceste relații au, desigur, o arie mult mai mare, ele cuprinzînd teologii tuturor Bisericilor din țara noastră, care se întrunesc în consfătuiri teologice, fac vizite reciproce, formează pe studenții teologi și seminariști în spiritul respectului reciproc etc. Această atmosferă de colaborare există și între preoții și credincioșii noștri și slujitorii și credincioșii altor culte, care se înfrățesc în munca pentru propășirea Patriei comune.

Am prezentat foarte pe scurt cîteva din realizările Bisericii noastre în cei 25 ani de patriarhicească arhipăstorire a Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian.

De aceea, cu acest prilej solemn, întreaga Biserică Ortodoxă Română — Ierarhi, preoți și credincioși — aduce Prea Fericirii Sale omagiile ei de dragoste, prețuire și devotament și se roagă Părintelui ceresc să-i dăruiască încă mulți ani cu sănătate, pace, bucurie și noi realizări pentru binele Bisericii străbune, pentru slujirea Patriei noastre scumpe, pentru înfrățirea ecumenistă dintre Biserici și pentru pacea a toată lumea.

† NICOLAE
Mitropolitul Ardealului

Un sfert de veac de arhipăstorire a

P. F. Părinte Patriarh JUSTINIAN

Privind înapoi, cu gînd bun și judecată dreaptă, peste ultimul sfert de veac de istorie a Bisericii noastre ne dăm cu toții seama că alegerea, în 24 mai 1948, și intronizarea, în 6 iunie 1948, a Prea Fericitului Părinte Justinian ca Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române a fost, cum s-a spus, cu adevărat providențială.

După cuvîntul Sf. Scripturi, omul se cunoaște după fapte, sau faptele, realizările din ultimii 25 de ani ale Bisericii noastre, ale ierarhilor, preoților și credincioșilor, ale Sf. Sinod, avînd în frunte pe P. F. Părinte Patriarh Justinian, sînt negrăit de multe și variate. Pentru a ne da seama de dimensiunile lor, este destul să ne gîndim numai la cele 10 volume, însumînd mii de pagini, ale „Apostolatului social", care, între altele, reprezintă o adevărată cronică bisericească a acestor ani, fenomen unic în viața noastră bisericească. Înzestrat de Cel Atotputernic cu un văzdit dar al clarviziunii și descifrării realităților în care ne desfășurăm viața, la care a adăugat o puternică dragoste de Dumnezeu, de om, de poporul din care a răsărit, P. F. Părinte Patriarh a adunat în sine, întocmai ca un focar, razele pline de lumină și căldură ale obștei credincioșilor, imprimînd Bisericii noastre străbune un nou ritm de împlinire a rosturilor sale în lume. Este realizarea a ceea ce Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului spunea cu ani în urmă: „Adînc înrădăcinat în viața Bisericii, în viața poporului, om al vremurilor noi, însuflețit de Duhul cel veșnic viu și veșnic creator de viață nouă, Prea Fericirea Sa a proiectat pe firmamentul Bisericii luminile unui vast program de activitate." După cuvîntul Prea Fericirii Sale, la baza acestui program au stat „două idei mari: De unitate și Biserică vie".

Pe linia ideii de unitate se înscrie, de pildă, Reîntregirea noastră bisericească din 1948, act la care au visat înaintașii noștri din ambele „strane", dar care nu s-a putut înfăptui datorită stăpînirilor de altă dată care aveau tot interesul ca „frații să" nu „fie împreună", ci să fie dezbinați.

Noua orînduire însă instaurată pe pămîntul nostru străbun a oferit condiții favorabile realizării acestei vechi dorințe, încît acum și pentru totdeauna „nu mai sîntem „noi" și „voi" — cum atît de potrivit spune P. F. Părinte Patriarh Justinian — acum și de acum înainte sîntem numai „noi", în limbajul și vocabularul nostru bisericesc cuvîntul „voi" nu mai are întrebuințare, s-a scos definitiv din uz". Într-adevăr, în parohiile noastre transilvănene a dispărut acel spectacol dureros, cînd o mînă de credincioși români — contrar voii Mîntuitorului, care s-a rugat atît de fierbinte ca „toți să fie una", contrar firii care cere ca „frații să fie împreună", contrar intereselor noastre superioare — își ridicau cu destule jertfe două biserici alăturea, gata parcă a se confrunta una cu alta, au dispărut acele scene, de care credincioșii noștri nu-și amintesc cu plăcere, cînd membrii aceleiași familii se rupeau adesea în două, unii mergînd la o biserică, iar alții la alta.

Este apoi meritul conducerii noastre bisericești, al Sf. Sinod, în frunte cu P. F. Patriarh Justinian, că relații de colaborare frățească s-au instaurat în acest ultim sfert de veac și între Biserica noastră și celelalte culte din România, conducătorii lor avînd permanent deschise, spre ospitalieră găzduire, ușile reședinței patriarhale din București. „Cei ce venim din Occident admirăm aceste legături frățești pe care le aveți cu toate cultele din țara voastră" — declara cu prilejul unei vizite în Patria noastră o mare personalitate bisericească.

Dar spiritul unității, al apropierii, al colaborării și înfrățirii între creștini, între oameni, a fost promovat cu specială grijă de către Biserica noastră și în relațiile sale cu alte Biserici de peste hotare. Grăitoare sînt și în această privință cuvintele Prea Fericirii Sale cînd spune: „Dacă omenirea contemporană face eforturi din ce în ce mai mari pentru prietenia și înțelegerea între popoare, creștinii sînt cu atît mai mult datori să rupă barierele care i-au despărțit și să întindă peste tot punțile dragostei și ale cooperării între ei, atît pentru a se apropia de acel ideal sublim al refacerii unității creștine, cît și pentru a veni în întîmpinarea și în sprijinirea rezolvării marilor probleme care frămîntă omenirea zilelor noastre de la un capăt pînă la celălalt al pămîntului." Și tot P. F. Sa adaugă: „Nu putem sta dezbinați într-o lume care se străduiește pentru înfrățirea tuturor oamenilor. Nu putem chema la respectul adevărului, la dreptate, la libertate, la solidaritate, la pace și bunăvoire între oameni, dacă noi nu sîntem uniți și nu slujim din tot sufletul și cu toate puterile noastre Aceluia care a spus despre Sine că este „Calea, Adevărul și Viața". Așa se explică faptul subliniat de Î. P. S. Mitropolit Iustin al Moldovei și Sucevei, că „sub îndrumarea Sf. Sinod, în frunte cu P. F. Patriarh Justinian, an de an Biserica Ortodoxă Română a adăugat la tezaurul ei de slujire a lui Dumnezeu și a omului, în veacul nostru, pietre de mare preț pe cununa ecumenismului", că „astăzi Biserica Ortodoxă Română este de față pretutindeni unde slujirea mesajului evanghelic reclamă prezența ei".

S-au intensificat astfel în primul rînd relațiile Bisericii noastre cu celelalte Biserici Ortodoxe. Se cuvine să reținem în această privință că în ultimul pătrar de veac aproape toți Întîistătătorii Bisericilor Ortodoxe, în frunte cu patriarhul ecumenic al Constantinopolului, ne-au vizitat țara și Biserica, vizite care au fost, desigur, întoarse de către delegații ale Bisericii noastre. Încrestăm doar unele impresii mărturisite cu prilejul unor astfel de vizite. „Deși ca loc sîntem departe de voi — declara în 1968 Arhiepiscopul Ieronim al Atenei și Primat al întregii Grecii — am reușit de ani de zile să înțelegem noul puls și puternicul suflu de înnoire de care este insuflată întreaga viață a Bisericii din România." Tot în acel an Arhiepiscopul Paavali al Bisericii Ortodoxe Finlandeze spunea: „Voi povesti credincioșilor mei despre credința puternică a Dvs. și despre măreția Bisericii Ortodoxe Române, pe care am văzut-o cu ochii mei."

S-au intensificat totodată relațiile cu Bisericile Vechi Orientale sau Necalcedoniene, de care ne despart doar unele mici deosebiri. Unele din aceste Biserici, ca de pildă: Biserica Armeniei, a Etiopiei, Biserica Siriană din Malabar (India) și Biserica Coptă din Egipt, au fost vizitate chiar de P. F. Părinte Patriarh Justinian, în fruntea unor delegații de ierarhi ortodocși români.

S-a precizat de asemenea poziția Bisericii noastre în raporturile cu Biserica romano-catolică, stabilindu-se relații de colaborare de la egal la egal cu multe Biserici romano-catolice locale, ca cea

(Continuare în pag 3)

Spicuiri din cuvîntul scris al P. F. Părinte Patriarh JUSTINIAN

— „Misiunea Bisericilor lui Hristos este să nu divizeze viața și pe oameni între ei înșiși, ci să confere un sens divin intereselor pămîntești, armonizînd pe om cu el însuși și cu semenii săi".
(Apostolat social, vol. I, p. 129)

— „Poporul român a apărut în istorie ca neam creștin ortodox. În această credință ortodoxă au trăit, au luptat și au murit moșii și strămoșii noștri".
(Apostolat social, vol. III, p. 153)

— „Biserica Ortodoxă niciodată n-a căutat să răpească pe credincioșii altor Biserici. Noi niciodată n-am căutat să siluim conștiința altora, noi niciodată n-am căutat să amăgim pe cei de altă credință."
(Apostolat social, vol. IV, p. 263)

— „Iubiți cu dăruire, pe toți oamenii, de toate rasele, de toate religiile, de oriunde și de pretutindeni, cunoscînd că „dragostea zidește pacea și numai pacea zidește mîntuirea".
(Apostolat social, vol. V, p. 157)

— „Avem nu numai datoria, ci chiar poruncă expresă de la Mîntuitorul Iisus Hristos să ne iubim unii pe alții și să ajutăm în tot ceasul ca să fim o Biserică sobornicească și apostolească, o Biserică a bunătății, a dragostei și a păcii".
(Apostolat social, vol. IV, p. 8)

— „Biserica s-a străduit a sprijini toate eforturile poporului în drumul lui spre o viață mai bună, spre un viitor mai fericit, spre prosperitate și înălțarea scumpei noastre Patri".
(Apostolat social, vol. IV, p. 195)

— „„Dobîndirea sfințeniei, care apropie și unește pe om cu Dumnezeu, a fost și este la îndemîna celui ce izbutește să rămînă nesovăielnic în credință, să împlinească poruncile Evangheliei, să strălucească prin faptele și prin jertfa sa pentru Domnul și pentru semenii săi".
(Apostolat social, vol. VI, p. 78)

— „Nimic nu poate egala în frumusețe morală rolul preotului ca părinte în lupta credincioșilor săi, a fiilor săi duhovnicești, pentru realizarea vieții lor spirituale".
(Apostolat social, vol. VI, p. 132)

— „Adevărul unei credințe și puterea ei binefăcătoare se verifică prin sporul de dreptate, de libertate și prețuire a demnității umane pe care le aduce în lume, ca o prelungire a înțelepciunii divine și ca un răspuns la sacrificiul lui Dumnezeu pentru făpturile Sale".
(Apostolat social, vol. VII, p. 7)

— „Lumea a devenit una, problemele ce se pun vieții sînt comune și este nevoie de colaborarea tuturor pentru a le rezolva".
(Apostolat social, vol. IX, p. 146)

— „Biserica Ortodoxă este o Biserică a luminii. Nici o înstrăinare de lumina învățăturii evanghelice nu i-a umbrit vreodată ființa".
(Apostolat social, vol. IX, p. 197)

— „Unit prin aceeași origine, prin aceeași limbă, prin aceeași lege sau credință religioasă, prin aceleași datini, prin aceeași străveche civilizație și cultură daco-romană, poporul român și-a făurit o conștiință de sine atît de bine închegată și de o tărie atît de mare, încît nimic n-a putut-o frînge. Pe temeiul ei și sub steagul ei, orice fiu al poporului român, din orice parte a pămîntului străbun, se mărturisea una cu toată suflarea românească".
(Apostolat social, vol. X, p. 42)

— „Invit pe toți cei care gîndesc asupra apostolatului social să caute să găsească un răspuns în ceea ce a spus Mîntuitorul cu privire la porunca cea mai mare din Lege, la cei doi poli ai creștinismului: Slujirea lui Dumnezeu și slujirea aproapelui nostru".
(Rev. Bis. Ort. Rom., nr. 3—4/1972, p. 243)

Revoluţia din 1848 din Ţara Românească

Ca şi în Transilvania, revoluţia din 1848 în Ţara Românească a fost înăbuşită de reacţiunea boierească, dar ea a trasat — după cum vom vedea — linii sigure în direcţia emancipării şi libertăţilor democratice ale poporului român.

Pe bună dreptate spunea Nicolae Bălcescu că „revoluţia din iunie 1848 purcede mai vîrtos de-a dreptul din revoluţia din 1821 . . . Care trebuie să fie programul ei? (se întreba înflăcăratul patriot). Organizarea democraţiei şi dezrobirea ţăranului . . .; o revoluţie democratică şi socială . . . Dreptul nostru de a face revoluţie era dreptul nostru de autonomie . . .".

Pe asemenea platformă, Nicolae Bălcescu a redactat textul Proclamaţiei citită la Islaz, în 9 iunie 1848, şi răspîndită în foi volante şi broşuri, în întreagă ţara. Această Proclamaţie, dată „în numele poporului român", *adresată* „Fraţilor români" *glăsuieşte: „Poporul român voieşte a-şi păstra neatîrnarea administraţiei sale; respectă toate puterile străine; voieşte o patrie tare, unită; alegere largă, liberă . . .". Cele 27 puncte din Proclamaţie cuprind: „independenţa administrativă şi legislativă; egalitatea drepturilor politice; contribuţie generală; formarea unei Adunări generale, compusă din reprezentanţi ai tuturor stărilor sociale; domn responsabil ales pe cinci ani; împuţinarea listei civile; libertatea tiparului; formarea gvardiei naţionale; emanciparea clăcaşilor; dezrobirea ţiganilor; instrucţie egală şi întreagă pentru tot românul; desfiinţarea rangurilor; convocarea Adunării generale extraordinare, pentru a face Constituţia".*

„În urma arestărilor din 9/21 iunie — scrie Ion Ghica în amintirile sale — cîţiva din membrii comitetului revoluţionar (în frunte cu Ion Heliade-Rădulescu şi Ştefan Golescu), izbutind a se furişa şi a scăpa de arestări, au alergat la Islaz, unde se aflau maiorul Tell şi căpitanul Pleşoianu cu două companii de infanterie şi acolo au ridicat stindardul revoluţionar, au proclamat Constituţiunea şi au dat de ştire în toată Ţara, încunoştinţînd şi Comitetul din Bucureşti. Pretutindeni ştirea răsculării a fost primită cu mulţumire şi entuziasm. Ţara întreagă s-a deşteptat ca dintr-o letargie . . . Vodă Bibescu îi ordonă lui Magheru, cîrmuitorul judeţului Romanaţi, să-şi strîngă toţi dorobanţii, să pornească în contra rebelilor şi să împuşte pe toţi capii . . . În timpul acesta Eliad, Tell şi Ştefan Golescu pornesc cu cele două companii de la Islaz la Caracal, rădicînd satele şi împlîntînd stindardul tricolor pe biserici şi pe casele publice. Le-a ieşit înainte prefectul Magheru, cu 600 de dorobanţi înarmaţi, dar în loc de a-i întîmpina cu focuri, se aruncă în braţele unii altora, strigînd să trăiască libertatea, constituţia şi guvernul provizoriu".

Fruntaşii întruniţi la Islaz trimit preotului Radu Şapcă (iubit foarte mult de săteni) o scrisoare în care i-au scris: „Vino cu crucea şi cu evanghelia, spre a cununa mireasa".

Acesta însă a priceput despre ce este vorba şi a venit la Islaz să binecuvinteze mişcarea revoluţionară şi stindardele, apoi toată adunarea a jurat pe Evanghelie şi pe Constituţie şi s-a format un guvern provizoriu în care sînt numiţi de popor: Ion Heliade-Rădulescu, Ştefan Golescu, preotul Radu Şapcă, maiorul Christian Tell şi căpitanul Pleşoianu. Mişcarea însă a eşuat din cauza trădării boierilor.

Reţinem că rolul preotului Radu Şapcă — parohul bisericii din Celeiul Romanaţilor — a fost mare în mişcarea revoluţionară din Ţara Românească de la 1848. S-a născut la 1800 ca fiu al preotului din acelaşi sat românesc de pe malul Dunării şi a trăit sub influenţa din tinereţe a răscoalei lui Tudor Vladimirescu. În 1843 cînd s-a constituit societatea „Dreptate şi Frăţie", numele lui a apărut alături de al lui N. Cîmpeanu, N. Bălcescu, I. Ghica şi alţii.

Iubit de popor, preotul Radu Şapcă a mobilizat pe ţăranii din sudul Olteniei, a luat jurămîntul pe cruce şi pe Evanghelie mulţimilor adunate la Corabia în primăvara lui 1848, iar ca semn de începere a noilor rînduieli el a adunat pe ţărani la Islaz în ziua de 9 iunie 1848, slujeşte sfinţirea apei şi a drapelelor şi a ţinut o înflăcărată predică.

Ales în guvernul provizoriu, preotul Şapcă n-a ajuns să intre în Bucureşti împreună cu mulţimile pornite spre Capitală. În vara lui 1848 e în tabăra generalului Magheru de la Rîureni, atunci cînd reacţiunea boierească a reuşit să zădărnicească planurile revoluţionarilor. După 8 luni de şedere în beci, adică pînă în vara lui 1849, împreună cu alţi 33 capi revoluţionari, preotul Şapcă a fost exilat peste graniţă. După un surghiun de cîteva luni la Sfîntul Munte Athos, a cerut să fie mutat la Brussa, lîngă Istambul, unde se afla şi I. Ghica şi alţii şi de unde după mai bine de 6 ani, în 1856, a revenit în ţară.

Ultimii 20 de ani Radu Şapcă i-a petrecut ca administrator la mănăstirile Hotărani şi Cozia. A murit în 1873, aşa că anul acesta se împlinesc 100 de ani de la moartea marelui paşoptist.

În aceleaşi condiţii şi acelaşi sfîrşit l-a avut revoluţia din Moldova, avînd ca principal fruntaş pe înflăcăratul patriot şi poet Vasile Alecsandri, care înainte publicase o broşură intitulată: „PROTESTAŢIE — în numele Moldovei, a oamenilor şi a lui Dumnezeu", împotriva domnului Mihail Sturdza. În proclamaţia partidului naţional din Moldova din iunie 1848, se spune între altele: . . . „Fraţilor, Dumnezeu a auzit plîngerea Moldovei şi a ridicat palma Sa asupra duşmanului nefericitei noastre Patrii. Acum tronul lui Michail Sturdza se clătina ca o frunză bătută de furtună . . .".

În acelaşi timp Mihail Kogălniceanu — pentru capturarea căruia domnitorul a oferit un premiu de 1 000 galbeni — a publicat în Bucovina broşura: „Dorinţele partidei naţionale din Moldova" *care a anunţat principalele reforme necesare în administraţie etc.*

Revoluţia din 1848 din cele trei provincii româneşti: Transilvania, Ţara Românească şi Moldova, constituie, precum vedem, un moment important în şirul lung de lupte şi de jertfe pentru afirmarea drepturilor poporului român, o nouă treaptă în urcuşul spre dreptate şi libertate a poporului nostru.

Cinstind după cuviinţă amintirea vrednicilor noştri înaintaşi, se cuvine să ne pătrundem şi noi de aceeaşi înflăcărată dragoste de ţară, muncind cu devotament ca ea să înflorească tot mai mult, acum cînd poporul nostru este deplin stăpîn pe soarta sa.

N. D. Găvozdea

P. F. Părinte Patriarh...

(Urmare din pag. 2)

din Austria, R. F. Germania şi Belgia, care au fost vizitate de Prea Fericirea Sa şi ai căror conducători ne-au vizitat la noi acasă.

Schimburi de vizite de profesori şi studenţi, de burse şi publicaţii au fost organizate şi cu Biserica vechilor-catolici.

Au fost promovate în continuare pe un plan mai larg relaţiile cu Biserica Anglicană, avînd loc chiar un schimb de vizite între P. F. Patriarh şi Arhiepiscopul de Canterbury, primat al Angliei şi Mitropolit, Michael Ramsey. „Vizita pe care Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române — scria o publicaţie engleză — a făcut-o ţării noastre ca oaspete al Arhiepiscopului de Canterbury, este privită în cercurile oficiale ca cea mai reuşită întîlnire de acest fel organizată în ultimii ani."

Subliniem şi faptul că relaţii vii, rodnice s-au dezvoltat mai mult ca oricînd între Biserica noastră şi o seamă de Biserici protestante, ca de pildă: Biserica Evanghelică Luterană din R.D.G. şi R.F.G., cu Biserica Luterană din Danemarca şi Suedia, cu Bisericile protestante din Franţa, Elveţia, Italia, S.U.A., Cehoslovacia, Ungaria etc., cu care de asemenea au avut loc schimburi de vizite, de profesori, studenţi, publicaţii etc. După o vizită făcută Bisericii şi ţării noastre, episcopul Christian Julius Skat Hoffmayer din Danemarca scrie P. F. Patriarh Justinian: „Am avut marele noroc să văd multe ţări şi să învăţ a cunoaşte multe naţiuni, dar vizita făcută ţării şi poporului Dvs. a fost cu adevărat o experienţă unică. Am fost eu însumi surprins că am învăţat realmente să iubesc Sfînta Dvs. Liturghie atît de mult încît ea îmi va lipsi în anii care vin."

Adîncirea relaţiilor Bisericii noastre cu aceste Biserici are loc şi în cadrul unor organisme intercreştine, ca de pildă: Consiliul Ecumenic al Bisericilor, Conferinţa Bisericilor Europene, Conferinţa Creştină pentru Pace ş. a.

Vorbind despre activitatea Bisericii noastre peste hotare să nu uităm şi ajutorul moral şi material, constînd din cărţi, obiecte de cult, iconostase etc., pe care Sf. Sinod, P. F. Patriarh Justinian îl acordă comunităţilor ortodoxe române, înfiripate departe de pămîntul drag al Patriei de obîrşie, ceea ce publicaţiile, în limba română, ale acestor comunităţi subliniază de atîtea ori.

Încheind aceste rînduri, care vor să fie şi ele un modest omagiu adus conducerii Bisericii noastre la acest important popas din viaţa sa, ni se par cu totul îndreptăţite cuvintele din „Actul omagial", întocmit în şedinţa solemnă a Sf. Sinod din 6 iunie 1968, care spune: „Fiindu-i hărăzit să păstorească într-o vreme în care lumea tinde spre pace, înţelegere, dreptate şi propăşire, iar în scumpa noastră Patrie se plămădeşte o viaţă nouă, Prea Fericitul Patriarh Justinian a călăuzit Sfînta Biserică Ortodoxă Română spre mari creşteri duhovniceşti şi spre împliniri de osebit prestigiu ale istoriei noastre bisericeşti".

Întru mulţi, fericiţi şi rodnici ani Prea Fericite Părinte Patriarh *Justinian.*

Telegraful Român

Cinstirea mamei

Rolul şi truda femeii pentru binele şi fericirea familiei şi naţiei sînt unanim şi real apreciate.

Pioşenia fiiască i-a consacrat, în semn de vie şi dreptă recunoştinţă, gînduri de cinstire, ei şi celor ce vlăstăresc din ea; poeţii i-au pus în stihuri de savoarea şi armonia adevărului dragostea, jertfa şi renunţarea; Statul a aşezat-o într-o lumină de adevărată demnitate umană, i-a acordat ocrotirea, preţuirea şi cinstea cuvenită.

Dumnezeu a învrednicit-o de înalta menire de a naşte prunci, a perpetua viaţa şi a o modela, după inima ei, în creştere, deprinderi, credinţă.

A fi mamă e bucuria şi durerea, mîndria şi puterea, gloria şi măreţia, începutul şi sfîrşitul misiunii sfinte a femeii.

În bună parte mama făureşte inima şi conştiinţa copilului, hotărăşte structura de temelie a fiinţei lui, cuprinsul cugetării şi conţinutul sentimentelor; îi imprimă stilul de cuviinţă şi cumînţenie, fondul sufletesc durabil, capitalul de sănătate sufletească, morală.

Înrîurirea tainică a mamei asupra întîielor noastre impresii e nemăsurat de binefăcătoare, adîncă şi decisivă. Din nevinovăţie şi bunătate, înţelepciune şi curaj, ea plămădeşte caractere tari, cetăţeni devotaţi muncii, datoriei, patriei, umanităţii. Stă în puterea ei de a forma oameni de seamă, cu însuşiri vitejeşti şi înfăptuiri îndrăzneţe.

Educator magic, mama ştie, mai bine ca oricine, să pună la inimă sămînţa cea bună, cuvîntul curat ca lacrima; să cultive simţul frumosului, omeniei şi măsurii; să toarne în suflet strădania spre mai bine, generozitate, suflul eroic; să sădească în cuget duhul libertăţii şi al iubirii de lege, limbă, de ţară.

În miez de noapte mama aprinde flacăra vitejiei în sufletul lui Ştefan cel Mare:

„Du-te la oştire! pentru ţară mori!
Şi-ţi va fi mormîntul încoronat cu flori!".

Ceea ce am deprins de la mama — curăţenia sufletească, cumpăna inimii şi minţii — nu se uită, ne-a intrat în sînge odată cu laptele sînului ei. Mama e pururea prezentă în gîndul, fapta şi viaţa noastră. Ea ne împărtăşeşte prin darul cuvîntului, răbdare nesecată şi pilda lucrării, dragostea şi datoria faţă de om.

Oricînd avem nevoie de sfatul folositor, îndrumarea adevărată şi binecuvîntarea mamei. Suflet fără alinare, inimă fără tihnă, gînd mereu treaz şi neliniştit pentru soarta copiilor, întreaga-i viaţă e dăruire senină de sine, iubire mare şi gata de jertfă, iubire care iartă, rabdă, năzuieşte, ridică, răzbate, dă totul şi, de obicei, nu cere nimic.

Numai cînd vei înţelege această putere de dragoste şi de jertfire neasemuită de care este în stare o mamă pentru copii, vei şti cît datorezi mamei tale, cîtă cinste se cuvine celei ce ţi-a dat viaţă şi te-a crescut, a tras atîta necaz şi a pătimit de dragul tău. Se mai aude uneori că unul ia în rîs pe maică-sa, o părăseşte la boală şi neputinţa bătrîneţelor; altul o scoate din casă, alungînd-o din vatra ei. Simţirea omenească şi conştiinţa se scandalizează de asemenea lipsă de cuviinţă şi respect. În Vechiul Testament astfel de „fii" erau condamnaţi la moarte.

(Continuare în pag. 4)

Gînduri despre omenie

Cuvîntul omenie, neîntîlnit în alte limbi, exprimă cîteva din virtuţile morale ale poporului român, care reies din felul de-a fi, de-a simţi şi de-a gîndi al sufletului poporului nostru. Aceste virtuţi le întîlnim în folclor, ca şi în literatura cultă. Ele ies în relief prin frumuseţea conţinutului lor în proverbe, în basme, în scrisul lui Anton Pann, Eminescu, Creangă, Caragiale, Slavici, Goga, Sadoveanu, Ion Agîrbiceanu etc., etc. Întrupate într-un personaj principal, sau redate în maxime sau precepte morale, din buchetul de virtuţi ce împodobesc coroana *omeniei* sau *cinstei* nu lipsesc sinceritatea, modestia, generozitatea, ospitalitatea, înţelegerea, cumpătarea, întrajutorarea, hărnicia, dreptatea şi înţelepciunea.

„Omenia omenie cere şi cinstea cinste" sau: „Cine pe altul cinsteşte pe sine se omeneşte" — sînt sentinţe ale înţelepciunii poporului nostru în care se subliniază atitudinea deschisă, plină de respect şi preţuire care trebuie să se stabilească în relaţiile dintre oameni. În ele se oglindesc fidel conţinutul „regulei de aur" al Legii creştine, precizat în cuvintele Mîntuitorului: „Ceea ce voiţi să vă facă vouă oamenii, faceţi şi voi lor asemenea" (Matei 7, 12).

Cel ce pierde omenia şi cinstea cade într-un simţămînt umilitor, de ruşine, situaţie exprimată în zicala populară: „A dat cinstea pe ruşine"; sau: „Mai bine mort, decît cu ruşinea-n nas", voind să redea că o viaţă lipsită de cinste nu-şi are sens, deoarece ea şi-a pierdut ceea ce-i formează rostul şi importanţa.

Între trăsăturile morale ale omului de omenie, sînt subliniate întrajutorarea sau fapta cea bună, izvorîtă din dragoste şi preţuire pentru orice om. Ele sînt izvoare de bucurie, de succese şi de izbînzi în lupta cu elementele egoiste, rele, exprimate prin orgoliu şi invidie, prin lene şi făţărnicie. Prin facere de bine şi întrajutorarea omului necăjit şi suferind, toţi eroii basmelor noastre îşi ating obiectivele luminoase, umanitare, de înmulţire a bucuriei vieţii pentru toţi, ceea ce confirmă şi proverbele: „bine faci, bine găseşti"; „Omul e ca un puţ cu apă: cu cît face mai mult bine; cu atît mai mult îi vine", sau „Cine face bine altuia, sie-şi face".

Omenia românească, ospitalitatea şi generozitatea sufletului poporului nostru, sînt exprimate şi de casele cu cerdacuri deschise şi de arta înflorită a porţilor de lemn, care te îmbie şi te primesc cu căldură şi amabilitate.

Omenia românească o întîlnim şi în atitudinile de bună convieţuire şi de toleranţă, de bună înţelegere şi pace ale poporului nostru faţă de celelalte naţionalităţi conlocuitoare sau vecine.

O înrîurire pozitivă în acest sens a avut Biserica noastră asupra sufletului poporului nostru, instituţie căreia — în lumina învăţăturii Evangheliei şi a tradiţiilor ortodoxe — i-au fost străine prozelitismul, fanatismul şi năzuinţa de-a converti prin orice mijloace pe credincioşii altor Biserici sau confesiuni.

Aşa se explică faptul că în mişcările şi revoluţiile pentru revendicări sociale, naţionale şi religioase, reprezentanţii poporului şi ai Bisericii Ortodoxe au cerut drepturi pentru toate naţionalităţile conlocuitoare. Astfel au gîndit şi acţionat Horia, Tudor Vladimirescu, Avram Iancu, Simion Bărnuţiu, Nicolae Bălcescu şi Popa Şapcă, preoţii tribuni ai lui Avram Iancu ş. a.

Un exemplu grăitor dintre numeroasele mărturii, în acest sens, îl găsim în jurămîntul pe care l-au depus ostaşii lui Avram Iancu: „Eu... jur în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sf. Duh, Dumzeului celui viu cumcă, ... nu voi lucra niciodată în contra drepturilor şi a intereselor naţiunii române, ci voi ţinea şi apăra legea şi limba noastră română, precum libertatea, egalitatea şi fraternitatea; peste toate aceste pricini voi respecta toate naţiunile ardelene, poftind egală respectare de la ele..."

Acelaşi respect pentru celelalte naţionalităţi şi religii se desprinde din demersurile exprimate cu lacrimi şi durere în Suplex Libellus Valachorum, în Adunarea de pe Cîmpia Libertăţii de la Blaj (1848), în Memorandum-ul de la sfîrşitul secolului trecut şi din alte documente de acest fel.

Aşa se explică faptul că poporul român, popor paşnic, cumpătat şi echilibrat, n-a dus niciodată războaie de cotropire, de jaf şi dominaţie, ci şi-a apărat întotdeauna cu întreg eroismul fiinţei sale „sărăcia şi nevoile şi neamu".

Marele nostru poet M. Eminescu a ilustrat minunata omenie românească prin convorbirea lui Mircea cel Bătrîn cu Baiazid, din Scrisoarea a treia, în care intră ospitalitate, înţelegere, demnitate, intransigenţă în apărarea gliei strămoşeşti, isteţime şi vorbă înţeleaptă.

Să fim buni credincioşi ai Bisericii noastre şi vrednici cetăţeni ai patriei socialiste — îmbogăţind moştenirea bunilor înaintaşi prin cultivarea omeniei româneşti, care sporeşte virtuţile nobile şi profund umane ale ospitalităţii şi generozităţii, ale păcii şi înfrăţirii dintre Biserici şi popoare.

Pr. *Filaret Costea*

Cinstirea mamei

(Urmare din pag. 3)

Zugrăvit cu sînge în inimă, iubitul chip al mamei nu se întunecă niciodată. Ca o icoană sfîntă, făcătoare de minuni, aurită de poezia basmului, el răspîndeşte căldura soarelui de vară: insuflă încredere în propriile puteri, în prieteni, în bine, în viaţă.

O, sfîntă şi dulce mamă! Cel mai strălucitor nume, cea mai slăvită din învredniciri! Ţi-ai petrecut zilele, ... întru credinţă şi întru dragoste şi întru sfinţenie (1 Tim. 2, 15).

Ne stăruie încă în auzul sufletului glasul tău plin de mlădieri, ca sunetul de vioară, ce vine de departe, din ţara de dincolo de ani şi moarte. Te zărim aievea în liniştea de taină a nopţilor de veghe, rugîndu-te, lung şi adînc, aplecată peste leagănul de vis şi dor, dezmierdări şi nădejdi. Amintirea ta vie şi luminoasă e stîlpul de foc povăţuitor vieţii noastre.

Şi acum, închinîndu-ţi întîiul gînd curat şi înălţător, îţi aducem miresmele celor dintîi trandafiri care ne înmuguresc în inimă şi depunem pe mormîntul tău cununa udă de lacrima recunoştinţei celei de-a pururi.

Pr. Gh. Oneţiu

Din rugăciunile zilnice

Dumnezeule cel mare şi minunat, Care cu bunătatea cea nespusă şi cu purtarea de grijă cea multă chiverniseşti toate şi ne-ai dăruit bunătăţile Tale cele din lume şi ne-ai chezăşuit împărăţia cea făgăduită, prin bunătăţile cele dăruite nouă; Cel ce ne-ai ajutat şi în partea cea trecută a zilei să ne abatem de la tot răul, dăruieşte-ne ca şi pe cea rămasă să o săvîrşim fără de prihană înaintea Sfintei slavei Tale, ca să te lăudăm pe Tine, Dumnezeul nostru, Cel singur bun şi de oameni iubitor. Amin.

*

Dumnezeule cel mare şi lăudat, Care, prin moartea cea de viaţă făcătoare a Hristosului Tău, din stricăciune întru nestricăciune ne-ai mutat, liberează toate simţurile noastre din amorţirea patimilor, punîndu-le lor povăţuitor bun cugetul cel dinăuntru: ochiul să fie ferit de toată vederea cea vicleană, auzul nestrăbătut de cuvinte deşarte, iar limba curată de vorbe necuviincioase. Curăţeşte buzele noastre, cu care te lăudăm pe Tine, Doamne; fă ca mîinile noastre să fie ferite de faptele rele şi să lucreze numai cele bineplăcute Ţie, toate mădularele şi gîndurile noastre întărindu-le cu harul Tău. Amin.

Istoria Susanei

Cuprinsă între cărţile Vechiului Testament, istoria Susanei, deşi e o descriere de un capitol, totuşi, prin însuşirile sufleteşti ale celei descrise şi prin învăţătura bună ce se poate găsi în această lectură biblică, este mult folositoare zidirii noastre sufleteşti.

Susana, o femeie evreică, era frumoasă şi foarte evlavioasă. Crescută în frica de Dumnezeu, cunoştea toate rînduielile vechi ale Legii lui Moise.

La bărbatul ei, Ioachim, se adunau evreii, care pe vremea aceea se aflau în robia Babilonului. Între aceştia veneau şi doi bătrîni, judecători ai anului aceluia. Întîmplîndu-se ca Susana să se afle în grădina bărbatului său, bătrînii, aprinşi de patima desfrînării, au voit să păcătuiască cu ea. Susana, cunoscătoare a Legii vechi, care pedepsea adulterul prin moarte, a voit mai bine moartea decît să păcătuiască. Ea s-a temut de Dumnezeu: „... Mai bine este pentru mine să nu fac (păcatul) şi să cad în mîinile voastre, decît să păcătuesc înaintea Domnului" (Ist. Sus. 1, 23). În urma acestui refuz, judecătorii, prin minciună, au acuzat-o ca săvîrşitoare de păcat cu un tînăr, şi au osîndit-o la moarte. „Şi strigînd cu glas mare, Susana a zis: Dumnezeule cel veşnic, cunoscătorul celor ascunse, cel ce ştie toate mai înainte de a se face, tu ştii că minciuni au spus ei asupra mea. Şi iată mor, nefăcînd nimic din cele ce au vicleanit aceştia asupra mea. Şi a auzit Dumnezeu glasul ei şi, cînd o duceau să o piardă, a deşteptat duhul într-un prunc tînăr, căruia îi era numele Daniil" (Ist. Sus. 1, 42—44).

În faţa poporului evreu, Daniil i-a despărţit pe cei doi judecători şi i-a întrebat pe cîte unul despre locul păcatului. Cel dintîi a răspuns: sub mesteacăn; celălalt, fără să ştie ce a spus primul, a zis: sub salcîm. În felul acesta — prin contrazicerea lor — s-a dovedit minciuna şi Susana a fost aflată nevinovată, izbăvită de ruşine şi aşezată cu cinste în faţa bărbatului ei, Ioachim, şi a întregului popor.

Istorisirea acestei întîmplări este de folos pentru viaţa noastră, mai ales pentru următoarele două învăţături morale:

1. Cele zece porunci din Sf. Scriptură (Ieşire cap. 20) se cer împlinite prin dragoste faţă de Dumnezeu şi de aproapele nostru. Pilda bună a Susanei, care mai bine a voit să moară decît să păcătuiască înaintea lui Dumnezeu, prin călcarea poruncii a şaptea care zice: „Să nu fii desfrînat" — străluceşte ca o podoabă morală de mare preţ în faţa cititorilor Sf. Scripturi.

2. Dreptatea lui Dumnezeu nu îngăduie ca minciuna să fie prilej de răzbunare pentru cei păcătoşi şi persecuţie pentru cei nevinovaţi. Prin rînduiala lui Dumnezeu — aşa ca în Istoria Susanei — se descoperă orice minciună şi nu rămîne nici un adevăr acoperit, care să nu fie scos la iveală, mai curînd sau mai tîrziu.

Istoria Susanei e preţuită de noi ca o frumoasă lectură biblică, ca puternic îndemn la virtute. Tot odată ea ne dă încredere în dreptatea lui Dumnezeu.

Pr. I. Buta

Învăţături din pildele lui Solomon

— *Nelegiuitul se va sătura de căile sale şi omul bun de roadele sale (14, 14).*

— *Cel care nu bagă în seamă pe prietenul său săvîrşeşte un păcat; iar cel ce se îndură de sărmani e fericit (14, 21).*

— *Orice osteneală duce la îndestulare, iar cuvintele fără rost la lipsă (14, 23).*

— *Martorul drept salvează suflete, iar cel viclean spune numai minciuni (14, 25).*

— *Frica de Dumnezeu este izvor de viaţă ca să putem scăpa de cursele morţii (14, 27).*

— *Un răspuns bun domoleşte mînia, iar un cuvînt aspru aţîţă mînia. Limba celor înţelepţi picură, iar gura celor nebuni revarsă prostie (15, 1—2).*

— *Ochii Domnului sînt pretutindeni veghind asupra celor buni şi celor răi. Limba dulce este pom al vieţii, iar limba vicleană zdrobeşte inima (15, 3—4).*

— *În casa celui drept sînt comori fără număr; în cîştigul celui fără de lege este tulburare (15, 6).*

— *O inimă veselă înseninează faţa, iar cînd inima e tristă şi duhul e fără de curaj (15, 13).*

— *Mai bine puţin întru frica lui Dumnezeu, decît vistierie mare şi tulburare (destulă). Mai mult fac verdeţurile şi alături dragoste, decît un bou îngrăşat şi alături ură (15, 16—17).*

REDACŢIA: Secţia culturală a Consiliului Arhiepiscopesc — Sibiu (Taxa poştală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu | 44.206 |

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

ANUL 121 Sibiu, 15 iunie 1973 Nr. 23—24

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA-IULIA ŞI SIBIU

PREŢUL INSERŢIUNILOR:
Un cm² 60 bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL:
Pe un an: 24 lei
Pe 6 luni: 12 lei
Cont nr. 49.8.01

„... Andrei, tu n-ai murit"

Aceste cuvinte din imnul închinat mitropolitului Andrei Şaguna la moartea lui, care de atunci se cîntă mereu în zilele de pomenire a marelui mitropolit, sînt valabile şi astăzi. Într-adevăr, Şaguna este viu nu numai în ceata arhiereilor adormiţi în Domnul, ci prin opera lui şi în amintirea noastră a tuturor. El este un permanent imbold pentru urmaşi de a sluji Biserica Ortodoxă Română şi năzuinţele şi realizările poporului nostru.

Răsărit din spiţă macedo-română, a fost crescut în credinţa Ortodoxă a strămoşilor săi, s-a format la cultura vremii sale şi, urmînd apoi studii teologice, a devenit profesor de teologie, asesor consistorial, egumen la două mănăstiri. Cu această pregătire temeinică, filozofică şi teologică, şi cu experienţa practică multilaterală, tînărul arhimandrit Andrei a fost numit vicar general al Eparhiei ortodoxe române din Transilvania, în 1845. Ales, recunoscut, hirotonit şi instalat în 1848 ca episcop al acestei eparhii, de la început şi-a pus ca scop al activităţii sale: „pe românii ardeleni ... cu voia către tot ce e adevărat, plăcut şi bun să-i trag." Iar în pastorala prin care îşi anunţa numirea ca episcop făgăduia: „Să fiu tatăl clerului şi al poporului nostru. Tată zic să fiu, tată şi încă odată zic vouă: tată să fiu în înţelesul cel adevărat". Aceste făgăduinţe le-a împlinit întru totul în cei 27 de ani de slujire a Bisericii. Într-adevăr, el nu s-a limitat la activitatea strict bisericească, ci — prin biserică şi prin participarea la marile evenimente ale vremii — a devenit una din personalităţile de seamă ale epocii sale.

Pe plan bisericesc Şaguna a înviorat şi a înnoit viaţa clerului şi credincioşilor, pentru ca biserica să fie deschisă faţă de marile transformări ale societăţii de atunci. Cel dintîi scop a fost reînfiinţarea vechii Mitropolii ortodoxe române a Transilvaniei, care a fost desfiinţată în 1701 de împăratul Habsburg. A fost nevoie de multe memorii, de multe intervenţii, pînă cînd, după 150 ani de luptă, în 12/24 decembrie 1864 a fost aprobată restaurarea vechii Mitropolii şi numirea episcopului Andrei Şaguna ca Arhiepiscop şi Mitropolit. Această Mitropolie cuprindea Arhiepiscopia de Alba Iulia şi Sibiu şi eparhiile sufragane din Arad şi Caransebeş (aceasta înfiinţată odată cu aprobarea reînfiinţării Mitropoliei). La baza Mitropoliei şi a eparhiilor, pentru buna organizare şi desfăşurare a activităţii acestei Mitropolii, Andrei Şaguna, prin hotărîrea Congresului Naţional Bisericesc al Românilor Ortodocşi din întreaga Mitropolie, a pus „Statutul Organic al Bisericii Ortodoxe Române din Transilvania". Prin acest statut — în care erau rezervate Sinodului Ierarhilor probleme dogmatice, cultice şi canonice — toată activitatea Bisericii era dezvoltată prin conlucrarea dintre ierarhi, clerici şi credincioşi. În fiecare parohie era un sinod parohial, care alegea pe preoţii parohi, comitetul parohial şi pe învăţătorii şcoalelor confesionale române. La protopopiate exista sinodul protopopesc, format din o treime clerici şi două treimi credincioşi. La eparhii exista sinodul eparhial, format din 20 clerici şi 40 mireni, iar la Mitropolie s-a înfiinţat Congresul Naţional Bisericesc, avînd cîte 10 clerici şi 20 credincioşi din fiecare eparhie. În felul acesta Biserica noastră a devenit o adevărată Biserică a poporului. Aceasta mai ales pentru că ea nu se preocupa numai de probleme bisericeşti, ci şi de şcolile confesionale, de culturalizarea credincioşilor, de chestiuni economice etc.

Mitropolitul ANDREI ŞAGUNA

Se constată astfel un reviriment în activitatea Bisericii, dar şi în sprijinirea pe care o dădea fără precupeţire marilor imperative şi luptei poporului nostru pentru propăşire multilaterală. În primul rînd s-a avut în vedere ca să se pregătească preoţi vrednici şi învăţători şi profesori prin Institutul Teologic-Pedagogic din Sibiu şi prin trimiterea la studii în Universităţile din Apus a elementelor celor mai bune. Profesorii şi studenţii Institutului Teologic-Pedagogic, profesorii liceului din Braşov şi gimnaziului din Brad şi elevii acestor şcoli nu îşi însuşeau numai o învăţătură temeinică, ci erau îndeosebi însufleţiţi de marele ideal al ridicării poporului la o treaptă de cultură şi viaţă superioară, la libertate şi unitate naţională. Această însufleţire a caracterizat generaţia celor ce l-au cunoscut pe Şaguna şi s-a perpetuat la generaţiile următoare, care au avut marea bucurie să vadă împlinit în 1918 visul secular al românilor de pretutindeni: un singur popor român, o singură ţară românească.

Prin înfiinţarea Tipografiei arhidiecezane, s-au tipărit nu numai cărţi bisericeşti, ci şi manuale didactice şi cărţi de îndrumare în diferite activităţi practice etc. Manualele lui Şaguna pentru Institutul Teologic din Sibiu, ca şi tipărirea primei Biblii ilustrate în limba română, sînt şi astăzi preţuite în mod deosebit. De asemenea trebuie să amintim importanţa ziarului „Telegraful Român", care — în acele împrejurări — a slujit cauza poporului român cu demnitate, înţelepciune şi devotament. La fel „Asociaţia Transilvană pentru Cultura şi literatura poporului român" (Astra), al cărui primpreşedinte a fost Andrei Şaguna, a înmănunchiat întreaga inte-

(Continuare în pag. 2)

Din sfaturile, îndemnurile şi îndrumările date de mitropolitul Andrei Şaguna fiilor săi duhovniceşti

La împlinirea, în 28 iunie 1973, a unui veac de la moartea mitropolitului Andrei Şaguna, este bine să cunoaştem măcar în parte sfaturile, îndemnurile şi îndrumările pe care le împărtăşea acest ierarh fiilor săi duhovniceşti, fiindcă toate acestea izvorau nu numai din conştiinţa despre înalta sa chemare, ci şi din inima fierbinte a unui părinte, care se zbuciuma continuu pentru binele fiilor săi sufleteşti. Lucrul acesta rezultă şi din pastoralele şi circularele pe care le adresa clerului şi credincioşilor, pe care-i păstorea.

Făgăduinţa solemnă de a fi tată al clerului şi credincioşilor săi, n-a fost o promisiune deşartă. Cu toate că împrejurările îl sileau uneori să fie departe de obştea sa, cu inima era alături de

(Continuare în pag. 2)

„... Andrei, tu n-ai murit“

(Urmare din pag. 1)

lectualitate, întregul cler în lucrarea de luminare, culturalizare şi însufleţire a maselor populare pentru cauza românească.

Îndemnul lui Şaguna: „La meşteşuguri, turmă iubită! la meşteşuguri! pentru că, fiind tu turmă numeroasă, poţi forma din fiii tăi oameni învăţaţi, care să-ţi înmulţească şi susţină economia naţională ...“, a fost urmat de aceia cărora li s-a adresat.

Am enumerat cîteva din iniţiativele şi realizările Bisericii Ortodoxe Transilvane sub conducerea mitropolitului Andrei Şaguna.

Anul acesta s-au aniversat 125 ani de la Marea Adunare Naţională de pe Cîmpia Libertăţii de lîngă Blaj. Trebuie să amintim şi faptul că acolo s-a manifestat în 1848 unitatea dintre ierarhii celor două Biserici surori, care a contribuit la lupta poporului nostru pentru libertate şi dreptate. De asemenea trebuie să remarcăm conlucrarea frăţească dintre mitropoliţii Şaguna şi Şuluţiu la Conferinţa Naţională politică a românilor, care a avut loc la Sibiu, la lucrările Congresului Naţional al Românilor desfăşurate tot la Sibiu şi la alte întruniri, cu scopul de a asigura egala îndreptăţire a românilor în toate sectoarele de activitate. Era dar firesc ca, pe temeiul acestei unităţi între ierarhi, mărturie a unităţii clerului şi credincioşilor în lupta pentru drepturile poporului român, atunci cînd a venit vremea ca toţi românii să fie cuprinşi într-o singură ţară şi poporul să devină stăpîn pe soarta sa, întrucît unitatea face puterea, această unitate naţională şi de viaţă una, liberă şi independentă să impună ca o necesitate istorică înlăturarea oricăror dezbinări şi realizarea unităţii noastre bisericeşti, visată şi promovată de înaintaşii noştri.

Sărbătorind pe mitropolitul Andrei Şaguna, acum la 100 de ani de la adormirea sa în Domnul, îl simţim contemporan cu noi. Aceasta nu numai pentru că a fost printre înainte-mergătorii unităţii noastre bisericeşti, înnoirii vieţii bisericeşti prin conlucrarea dintre ierarhi, clerici şi credincioşi, ci şi pentru că a însufleţit generaţia lui şi cele următoare pentru cauza măreaţă a propăşirii poporului român. Păşind pe urmele lui Şaguna noi, ierarhi, clerici şi credincioşi, ne angajăm ca şi de acum înainte în unitate deplină să slujim Biserica noastră strămoşească şi să sprijinim cu elan şi totală dăruire munca poporului nostru pentru înflorirea continuă a Patriei noastre scumpe, România socialistă.

Cu adevărat mitropolitul Andrei n-a murit. Duhul lui se prelungeşte în urmaşi şi ne îndeamnă ca aşa cum şi-a făcut el datoria în vremea sa să ne împlinim şi noi datoria la care ne cheamă Biserica noastră şi măreţele idealuri, perspective şi realizări ale poporului nostru.

† **NICOLAE**
Mitropolitul Ardealului

Din sfaturile, îndemnurile şi îndrumările date de mitropolitul Andrei Şaguna fiilor săi duhovniceşti

(Urmare din pag. 1)

credincioşii săi. „Nu am cruţat — scrie Şaguna — şi nu cruţ, iubiţilor mei, nici osteneală, nici cheltuială pentru binele şi folosul vostru cel sufletesc şi trupesc. Nici un minut, nici un prilej nu las fără a-l fi întrebuinţat spre ajutorinţa voastră.“ Mitropolitul Şaguna a lucrat cu o energie neîmputinată pentru ridicarea şi întărirea acelor instituţii, care şi-au adus o contribuţie în veacurile îndelungate de dominaţie străină la păstrarea naţionalităţii românilor transilvăneni, socotind în primul rînd Biserica strămoşească şi cultura autohtonă românească cu instituţiile ei. El lupta deci într-o vreme destul de nesigură pentru întărirea a tot ceea ce păstra naţionalitatea, fără să neglijeze şi promovarea buneistări materiale a credincioşilor săi.

Munca lui Şaguna de a ridica Biserica Ortodoxă din Transilvania din starea umilă în care se afla a fost nespus de grea. Pentru a cunoaşte această stare, este destul să amintim că sub legile profund nedrepte, menţinute în Transilvania în vigoare pînă la 1848 de către stăpînirea străină, românii ortodocşi au fost consideraţi şi trataţi numai ca toleraţi, la fel fiind tratată şi Biserica lor; că pentru a scăpa din această situaţie a consimţit mitropolitul Atanasie cu o parte din cler să îmbrăţişeze uniaţia la 1700; că prin unirea de la 1700, stăpînirea a considerat Mitropolia ortodoxă din Transilvania desfiinţată; că românii ortodocşi au fost lăsaţi 60 de ani fără episcop; că după aceea stăpînirea le-a numit episcopi străini de neamul lor, lăsînd uneori episcopia vacantă timp mai îndelungat; că la 110 ani de la unirea din 1700 cînd românilor ortodocşi li s-a îngăduit să aibe un episcop din neamul lor, acestuia i s-au impus 19 condiţii grele şi umilitoare şi în sfîrşit că fondurile Bisericii noastre erau administrate de stat, fără amestecul episcopului.

Pentru smulgerea Bisericii strămoşeşti din starea umilă în care a aflat-o şi-a concentrat Şaguna o bună parte din energie, prin reînfiinţarea Mitropoliei ortodoxe, în care plănuia să încorporeze pe toţi românii ortodocşi din imperiul austriac, şi în cadrul ei păstoriţii săi să poată progresa nu numai pe tărîm religios, moral şi cultural, ci şi pe alte tărîmuri.

Străduaniile lui Şaguna pentru reînfiinţarea Mitropoliei se izbeau de planul primului ministru Bach, susţinut puternic şi de ministrul cultelor Leo Thun, de a atrage pe românii ortodocşi la uniaţie, întinzîndu-i lui Şaguna momeala făgăduielii că, în cazul unirii, el va fi numit mitropolitul tuturor românilor uniţi. Prin această ofertă ce i s-a făcut în 1850, respinsă de el cu indignare, i s-au descoperit planurile duşmanilor săi şi Bisericii sale.

În străduania pentru reînfiinţarea Mitropoliei, în toată perioada absolutismului, Şaguna se afla într-o situaţie asemănătoare cu cea a lui Neemia şi a iudeilor întorşi din robia babiloniană, care se străduiau să ridice zidurile dărîmate ale Ierusalimului iar duşmanii lor, pentru a-i împiedica, urzeau planuri potrivnice stînd gata să-i atace. Descoperindu-le planurile, Sf. Scriptură ne spune că: „Cei ce lucrau la zid, şi cei ce cărau cu o mînă lucrau, iar cu cealaltă ţineau lancea. Fiecare din cei ce zideau erau încinşi peste coapsele lor cu sabia şi aşa lucrau“ (Neemia 4, 17. 18). La fel şi Episcopul Şaguna a trebuit să-şi aibe tot timpul coapsele încinse cu sabia duhului, ţinînd într-o mînă arma condeiului, pentru a apăra pe credincioşii săi împotriva prozelitismului şi a atacurilor duşmane, iar pe de altă parte continuînd să lucreze cu răbdare dar şi cu zel neîmputinat la realizarea planurilor sale de descătuşare a credincioşilor săi din starea în care erau ţinuţi. El avea bunul obicei de a pune în curent pe păstoriţii săi cu toate demersurile pe care le făcea în interesul lor, dîndu-le de fiecare dată sfaturi şi îndemnuri, cum să se comporte şi ce să facă.

În pastorala scrisă din Pesta (18. VII. 1848) încunoştiinţează pe fiii săi duhovniceşti, că deputaţiunea aleasă în adunarea din Blaj a fost în audienţă la împărat, în Innsbruck, şi îi îndeamnă apoi „precum totdeauna, cu orice prilej v-am zis, să trăiţi ca fraţii, cu toate popoarele cu voi dimpreună locuitoare ... Să avem, iubiţilor mei, dragoste frăţească atît între noi cît şi către celelalte naţii cu noi locuitoare; pentru că aşa a plăcut lui Dumnezeu, ca noi să fim mai multe naţii într-o patrie şi ca să ne putem bucura de bine, să fim fraţi unul cu altul ...“.

În pastorala din 23. XI. 1848, după ce aminteşte că mii de români cu familiile lor au rămas fără adăpost şi hrană, îndeamnă pe toţi să-i ajute. „Să ajutăm, fiilor mei, să-i ajutăm cu toţii, să-i ajutăm cu ce vom putea şi cu cît vom putea ... Eu din parte-mi am aflat de bine, ca să adunăm pentru dînşii o cîtăţime de bucate, pe care din timp în timp să o împărţim între ei după cum va cere trebuinţa. Bucate eu n-am, dară bani dau spre scopul acesta sfînt cincisute florini în argint ... Nu voi eu să mă laud, ... vă fac cunoştinţă jertfa aceasta a mea, ca să vă dau pildă bună ...“.

Se cunosc intelectuali români iubitori de documente şi cărţi vechi, care strîngeau pentru ei astfel de lucrări preţioase, dar nu cunoaştem pe nimeni înainte de Şaguna, care să fi iniţiat luarea unei măsuri pentru păstrarea şi ferirea de distrugere a vechilor cărţi de cult scrise cu mîna sau tipărite, aşa cum a făcut acest ierarh, fapt despre care gazeta noastră a scris într-un număr trecut.

La sfîrşitul pastoralei de Crăciun a anului 1859, adresîndu-se protopopilor, preoţilor, cărturarilor şi dascălilor, îi roagă să cerceteze dacă vor afla vreo familie română nobilă să-i ceară îngăduinţa să facă o copie despre diploma de nobilitate; II. Să adune poveşti şi cîntece populare şi III. Colinde. Toate acestea să fie trimise la episcopie. „Scopul meu — zice Şaguna — este, ca Diplomele familiilor române nobile, fără osebire de religie, să le adun şi să le tipăresc într-o carte. Tot spre acest sfîrşit voesc să fac şi o adunare de poveşti şi cîntece româneşti ca într-o carte să le tipăresc. Iar colindele ce mi se vor trimite, le voi împărtăşi cu literatul nostru Domnul Marinescu, carele se ocupă cu tipărirea colindelor“. Preoţimea este îndrumată să ceară ajutor şi deslușiri de la intelectualii, care sînt rugaţi de ierarh să-l sprijine în această năzuinţă. Încă în pastorala din februarie 1848, prin care aduce la cunoştinţă numirea sa ca episcop, îndeamnă preoţimea „ca să se nevoiască a întocmi şi spune cuvîntări bisericeşti, adică a învăţa şi lumina pe poporenii noştri“. Preoţii trebuie să-şi îndeplinească cu rîvnă această îndatorire faţă de credincioşii care „au o neapărată lipsă de o creştere şi povăţuire bună“, pentru a-i scoate „din ruginita negură a neştiinţelor a-i duce la limanul cel liniştit al ştiinţelor şi al luminării“ — zice Şaguna. Pentru a stimula zelul preoţilor de a predica, îi îndeamnă ca predicile întocmite să i se trimită din timp în timp, avînd de gînd să le publice sub titlul: „Adunarea cuvîntărilor bisericeşti, întocmite prin preoţimea eparhiei greco-răsăritene neunite din Ardeal“. Şaguna mai urmărea prin aceasta să ridice prestigiul clerului ortodox în faţa celorlalte confesiuni.

Pentru a ajuta pe preoţi în activitatea lor predicatorială tipăreşte în 1855 predicile la toate Duminicile de peste an ale unui bun cuvîntător bisericesc la care Şaguna mai adaugă un mare număr de predici personale. Într-o circulară din august 1857, laudă pe preoţii sîrguincioşi, care caută să stîmpere setea credincioşilor de învăţături bune, citindu-le din amvon în toate Duminicile şi sărbătorile predica potrivită din această carte. Acolo unde sînt mineele şi poporul va cere, să se citească la utrenie sinaxarul zilei. Îndrumează pe protopopi să-şi aleagă în fiecare parohie un credincios, care să vegheze dacă preotul îşi îndeplineşte îndatorirea predicatorială şi să încunoştinţeze pe protopop, iar acesta la rîndul său să-i arate episcopului pe cei neglijenţi, căci — scrie el — „pe cei leneşi şi neascultători îi voi arăta prin Circular întregii Eparhii, şi îi voi lipsi de parohie ca pe nişte nedestoinici de a mai păstori pe poporul lui Dumnezeu“.

„Ştiu eu prea bine — zice Şaguna — că voi toată săptămîna lucraţi cu mîinile voastre, ca să vă aveţi pîinea de toate zilele ... însă ... tocmai pentru aceea, ca să se mire totinsul de bunătatea românului şi a preoţimii româneşti, vă rog să împliniţi sarcina aceasta ... pentru binele poporenilor noştri, şi pentru a voastră mîngîiere şi cinste“.

Pentru acest motiv insistă el către sfîrşitul circularei, ca preoţii să depună toată străduania în această muncă şi să asculte de glasul lui, căci „glasul meu — zice el — cuprinde în sine glasul lui Dumnezeu ...“. Pentru acelaşi motiv, îndeamnă cu stăruinţă şi pe credincioşi să frecventeze biserica, să asculte şi să urmeze învăţăturile care li se împărtăşesc.

Cunoscînd obiceiul „vrednic de toată osînda“, pe care-l au unii credincioşi, care, după cîte o slujbă ce li s-a făcut, invită pe preot ca să-l cinstească cu băutură, obicei care repetîndu-se duce la patima beţiei, trimite Şaguna preoţilor circulara din iunie 1857, în care arată că această patimă este oprită atît în Vechiul cît şi în Noul Testament cu grea pedeapsă, că Sfinţii Părinţi o socotesc la preoţi ca „furtişag de cele sfinte“, iar unul din canoanele apostolice porunceşte „ca preotului şi diaconului să i se ieie darul, de nu se va părăsi de beţie“. Arătînd că această patimă este „păgubitoare de viaţă şi de avere şi pricinuieşte necinste, sărăcie şi vecinica osîndă sufletească“, dojeneşte pe toţi cei care au astfel de obiceiuri, preoţi şi credincioşi, poruncindu-le să le părăsească.

În pastorala de Crăciun din 1859 se adresează credincioşilor cu îndemnul: „Îngrijiţi-vă“ ... ca

(Continuare în pag. 3)

INFORMAŢII

✦ Marele praznic creştinesc al Învierii Domnului constituie de fiecare dată unic prilej de adînci trăiri şi înălţări sufleteşti.

Astfel, la Centrul arhiepiscopesc din Sibiu, ca de altfel în întreaga noastră Biserică, această „sărbătoare a sărbătorilor" şi-a revărsat şi în acest an bogăţia de lumină şi bucurie, asemenea primăverii care a schimbat aşa de repede faţa firii.

În Săptămîna Mare, perioadă specială de primenire sufletească, la Catedrala mitropolitană a fost o intensă activitate duhovnicească: Sf. Liturghie a Darurilor mai înainte sfinţite, spovedanii, împărtăşiri etc.

La denia din Joia Mare, prima Evanghelie a fost citită de Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, iar cea de a 12-a de P. S. Episcop-vicar Visarion. Cuvînt de învăţătură a rostit P. C. diacon cons. Gh. Papuc.

Î. P. S. Mitropolit Nicolae a slujit şi la slujba prohodului din Vinerea Mare, cuvîntul de învăţătură fiind rostit de P. C. pr. I. Boţocan.

Înconjurat de un sobor de preoţi şi diaconi, Înalt Prea Sfinţia Sa a săvîrşit de asemenea slujba Învierii, cînd imnul creştinesc: „Hristos a înviat" a răsunat în noapte, trezindu-ne cu adevărat la înviere din păcatele aducătoare de moarte trupească şi sufletească.

Sf. Liturghie din prima zi de Paşti a fost săvîrşită de P. S. Episcop-vicar Visarion, iar la sfîrşit P. C. prot. I. Vlad a citit îndătinata Pastorală de Paşti, pe care Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului a trimis-o pentru folosul preoţilor şi credincioşilor din Arhiepiscopie. La Vecernia de după-amiază Sf. Evanghelie a fost citită în mai multe limbi.

Sf. Liturghie arhierească a fost săvîrşită şi a doua zi de Paşti de către P. S. Episcop-vicar Visarion, înconjurat de un sobor de preoţi şi diaconi, predica fiind rostită de P. C. vicar Tr. Belaşcu. A fost hirotonit întru preot C. diacon V. Băilă, pentru parohia Unirea II (prot. Aiud).

✦ Potrivit unui obicei, vechi cît mănăstirea, la Sf. Mănăstire Brîncoveanu de la Sîmbăta de Sus (jud. Braşov), vineri, după Sf. Paşti, s-a prăznuit Izvorul Tămăduirii.

Din încredinţarea Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, de la Centrul arhiepiscopesc Sibiu au participat: P. S. Episcop-vicar Visarion, P. C. vicar Tr. Belaşcu, P. C. cons. Gh. Papuc şi P. C. arhid. I. Bolog.

În ajun, după slujba vecerniei, un cald şi ziditor cuvînt de învăţătură a rostit P. Cuv. ierod. T. Părăianu.

A doua zi, într-o minunată zi de primăvară, cu codrul încheiat, P. S. Episcop-vicar Visarion a săvîrşit Sf. Liturghie arhierească, înconjurat de un sobor de preoţi şi diaconi.

La priceasnă au vorbit: P. Cuv. arhim. S. Popescu, P. C. vicar Tr. Belaşcu, iar la sfîrşit P. S. Episcop-vicar Visarion, care a subliniat cîteva aspecte din viaţa atît de ziditoare pentru noi a Maicii Domnului.

✦ Duminică, 1 aprilie 1973, la Sf. Liturghie oficiată în Catedrala mitropolitană din Timişoara, s-a cîntat Liturghia compusă de Dl profesor Nicolae Lungu de la Institutul Teologic Universitar din Bucureşti. În aceeaşi zi, la slujba vecerniei, corul catedralei mitropolitane, condus de Aurel Ciobanu, a executat un mănunchi de imnuri religioase prezentate de P. Cuv. arhimandrit Timotei Seviciu. Înalt Prea Sfinţitul Nicolae, Mitropolitul Banatului, adresîndu-se credincioşilor prezenţi, le-a vorbit despre funcţia muzicii în cultul ortodox şi despre importanţa operei componistice a Dlui prof. Nicolae Lungu, care a vizitat Timişoara între 29 martie—3 aprilie a. c.

Luni, 2 aprilie, în studioul Liceului de muzică din Timişoara, formaţia corală a Filarmonicii de Stat „Banatul" a prezentat un concert de muzică corală românească. Partea a doua a cuprins 8 piese aparţinînd compozitorului Nicolae Lungu.

Marţi, 3 aprilie a. c., însoţit de Î. P. S. Mitropolit Nicolae, Dl prof. Nicolae Lungu a vizitat Seminarul teologic din Caransebeş, unde corurile claselor dirijate de elevi şi corul şcolii au executat mai multe compoziţii ale profesorului Nicolae Lungu, căruia i-au fost adresate cuvinte de mulţumire şi admiraţie pentru munca desfăşurată în ogorul muzicii româneşti.

✦ Au trecut 6 ani de cînd, în 15 aprilie 1967, s-a mutat întru odihna cea fericită vrednicul mitropolit al Ardealului, *Nicolae Colan*.

Duminică, 15 aprilie a. c. — ca şi în anii trecuţi — s-a făcut în Catedrala mitropolitană din Sibiu şi la mormîntul din Răşinari, pomenirea creştinească a neuitatului ierarh, atît la ectenia pentru morţi din cadrul Sf. Liturghii arhiereşti săvîrşită de către P. S. Episcop-vicar Visarion, cu sobor de preoţi şi diaconi, cît şi la parastasul care a urmat.

Au luat parte membri ai familiei, rudenii, prieteni, preoţi, credincioşi şi studenţi în Teologie.

✦ La mijlocul lunii aprilie 1973, comisia pentru monumente de artă din cadrul Comitetului judeţean de cultură şi educaţie socialistă Sibiu s-a întrunit într-o şedinţă de lucru, avînd în program discutarea amplasării în municipiul Sibiu, în cursul acestui an, a busturilor marilor bărbaţi din trecutul poporului nostru: Gheorghe Lazăr, Andrei Mureşanu, Andrei Şaguna, Ioan Slavici şi Octavian Goga.

✦ În zilele de 16—18 aprilie 1973, Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului a avut ca oaspeţi pe P. S. Sa Pierre l'Huillier, episcop ortodox de Chersonez, şi pe păr. M. J. Le Guillou, profesor şi rector al Institutului ecumenic romano-catolic din Paris, care au fost însoţiţi de P. S. Sa Episcopul Antonie Ploieşteanul, vicar patriarhal şi rector al Institutului Teologic Universitar din Bucureşti, ca delegat al Prea Fericitului Patriarh Justinian. Oaspeţii au vizitat o serie de monumente istorice şi de artă bisericească şi naţională din oraşul Sibiu şi împrejur.

În 17 aprilie a. c., cei doi oaspeţi au fost primiţi în Aula Institutului Teologic Universitar din Sibiu, unde P. S. Pierre l'Huillier şi-a dezvoltat conferinţa cu titlul: „Aplicarea Iconomiei în domeniul sacramental", iar în după-amiaza aceleiaşi zile, păr. J. M. Le Guillou a ţinut prima din cele trei conferinţe, toate tratînd acelaşi subiect, şi anume: „Experienţele spirituale (trăirea Duhului Sfînt) în Orient şi Occident". În această conferinţă a fost prezentată tradiţia orientală, iar în a doua şi a treia conferinţă, ţinute în ziua de 18 aprilie, conferenţiarul a înfăţişat tradiţia occidentală, convergenţele dintre cele două tradiţii, precum şi perspectivele ecumeniste ce rezultă din redescoperirea tradiţiei spirituale comune.

Conferinţele au fost urmărite cu viu interes — ca de altfel şi discuţiile ce au urmat după ele. În numele Î. P. S. nostru Mitropolit Nicolae, al asistenţei şi al P. S. Sale personal, P. S. Episcop-vicar Visarion Răşinăreanu a mulţumit oaspeţilor conferenţiari pentru frumoasele şi instructivele lor conferinţe.

✦ La Ierusalim, Biserica noastră Ortodoxă Română are un aşezămînt şi o obşte românească precum şi cîteva cadre didactice de la cele două Institute teologice, Bucureşti şi Sibiu, care fac studii de specialitate în această venerabilă cetate.

Începînd cu acest an, Reprezentanţa Patriarhiei Ortodoxe Române în Ierusalim tipăreşte revista de Teologie şi cultură românească, intitulată: *„Învierea"*. Avînd ca redactor pe P. Cuv. arhim. Lucian Florea, această revistă este prima publicaţie bisericească românească care apare pe pămîntul Ţării Sfinte. Denumită după locul unde s-a petrecut cel mai de seamă eveniment din istoria mîntuirii noastre — aşa cum se spune în articolul programatic — revista *„Învierea"* „are menirea să prezinte cititorilor viaţa spirituală, culturală, teologică, biblică, arheologică şi ecumenică, care se desfăşoară în bisericile ortodoxe româneşti de aici şi din ţară".

Primul număr al revistei este închinat Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, cu prilejul împlinirii unui sfert de veac „de vrednică şi bogată arhipăstorire, ca Întîistătător al Bisericii Ortodoxe Române".

Interesantele articole pe care le cuprinde în coloanele sale primul număr al revistei „Învierea" sînt semnate atît de vieţuitori ai obştei româneşti din Ierusalim, cît şi de ierarhi şi teologi din Patrie.

✦ Sîntem bucuroşi să informăm cititorii noştri că începînd cu 31 martie 1973, o nouă publicaţie „în dulcea limbă românească", de data aceasta pe meleagurile nordice ale continentului european, vine să se adauge buchetului de reviste răspîndi-toare de credinţă ortodoxă românească şi de dragoste faţă de plaiurile străbune. Este vorba de revista „Candela", publicaţie religios-culturală a Parohiei ortodoxe române din Suedia, preot paroh fiind P. C. prof. Dr. Alexandru Ciurea.

Încrestăm din „Cuvîntul înainte la început de drum" şi următoarele frumoase gînduri: „Cu binecuvîntarea Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, se aprinde acum, în această paşnică şi ospitalieră ţară din Nordul Europei, în care şi-au găsit sălaş de aşezare statornică sau vremelnică şi unele mlădiţe ale poporului de la Dunăre şi Carpaţi, o luminiţă modestă, cuminte şi caldă, o călăuză devotată, sinceră şi cinstită către permanenţele spirituale ale poporului nostru, o candelă a credinţei, nădejdei şi dragostei creştine şi a tuturor virtuţilor noastre strămoşeşti". „Candela" este prima publicaţie românească pe pămîntul Suediei, iar drumul ei — aşa cum desprindem tot din articolul menţionat — „va fi cel al adevărului, al dragostei reale şi sincere faţă de Biserică, de ţară şi poporul român, de oricare om şi de toată lumea, al bunei înţelegeri, al omeniei şi al colaborării către mai bine".

Dumnezeu să binecuvînteze acest drum, cinstitor pentru parohia noastră din Suedia, fericitor pentru toţi cei ce păşesc pe el.

(Continuare în pag. 4)

Din sfaturile,...

(Urmare din pag 2)

bisericile voastre să fie acoperite, curăţite, împodobite cu sfintele icoane şi înzestrate cu cărţi trebuincioase, precum şi îmbogăţite cu sfinte odăjdii preoţeşti şi cu vase sfinţite".

Mitropolitul Şaguna trudea deci zi cu zi ca să sporească nu numai zestrea spirituală ci şi cea materială a eparhiei sale. În acest scop, a dispus întocmirea de predici şi facerea catehizaţiei, iar prin circulara din martie 1854 dispune ca protopopii, cu ocazia morţii unui preot, să facă inventar despre averea mişcătoare şi nemişcătoare a bisericii unde a păstorit, ca să se poată constata dacă în timpul păstoririi unui preot sau altul, a existat un progres, o stare pe loc, sau chiar un regres. Cîte un exemplar din acest inventar se păstra la parohie, la protopopiat şi la episcopie. Şi în felul acesta voia Şaguna să stimuleze activitatea preoţilor săi.

Prin circulara din august 1852 anunţă inaugurarea Tipografiei diecezane, iar prin pastorala de Crăciun din acelaşi an, provoacă preoţimea care are nevoie de minee, care pot fi procurate plătindu-le preţul în trei rate, să trimită rata întîi. În alte circulare anunţă apariţia altor cărţi necesare, îndrumînd clerul să şi le procure. (5 decembrie 1853 şi martie 1859).

La strîngerea unor fonduri, Şaguna îndeamnă pe păstoriţii săi nu numai cu cuvîntul ci prin exemplu, ca să dăruiască fiecare cît poate. Pentru achiziţionarea unui local „pentru o creştere a preoţimei mai potrivită duhului timpului şi împrejurărilor de astăzi ale Bisericii şi ale poporului", îndemna Şaguna clerul ca să se înscrie în fruntea listelor de colectă cu sume mai însemnate, dînd astfel pildă credincioşilor şi a dărui şi ei în scopul amintit (ian. 1852). Dintr-o circulară din dec. 1855, ştim că membrii sinodului din 1850, cînd s-a hotărît cumpărarea unei case, au donat 6.000 florini, în fruntea lor fiind cel care a prezidat sinodul, adică Şaguna.

Pentru cinstirea memoriei ucenicului său iubit, creează fundaţia Grigorie Pantazi, depunînd 2.000 florini, care sumă fiind fructificată prin dobînzi timp mai îndelungat, după aceea dobînzile să se folosească pentru ajutorarea clerului (ian. 1855).

Prin circulara din decembrie 1857 îndeamnă preoţimea şi credincioşii să contribuie la colecta pentru zidirea bisericii catedrale. La pct. V scrie: „Ca strîngerea milei să aibă urmarea dorită, poftesc pe Părinţii protopopi cu dăruirile lor să dea imbold preoţilor şi curatorilor bisericii, iar preoţii şi curatorii să dea cu milele lor pildă bună celorlalţi creştini. Ce se ţine de mine, eu deocamdată dau 2.000 fl, bani buni cu aceea, că iarăşi voi da cum îmi vor ierta împrejurările". La pct. X făgăduieşte sărbătoreşte tuturor protopopilor, preoţilor şi curatorilor care vor dovedi rîvnă, fie prin dăruirea de bani, fie ostenind cu facerea colectei, că le va fi nu numai recunoscător, ci va căuta să-i şi răsplătească „cu mijloacele care-i stau în puterea unui arhiereu".

Am amintit doar unele dintre sfaturile, îndemnurile şi îndrumările date de mitropolitul Şaguna păstoriţilor săi pe tărîm pur bisericesc, dar sînt cu mult mai numeroase şi variate cele date pe tărîm cultural, economic şi naţional, pentru promovarea intereselor credincioşilor săi.

Pr. prof. S. Vlad

Limbajul poetic al Psaltirii în versuri

Firul de aur al poeziei noastre, pornit din Mioriţa şi Meşterul Manole, ca să ajungă pînă la noi, trece neapărat prin *Psaltirea în versuri* a mitropolitului Dosoftei, operă ce străluceşte ca un nestemat în străfundul celor trei veacuri ce au trecut de la zămislirea ei.

În contextul istoric, locul *Psaltirii în versuri* este un eveniment însemnat, autorul ei fiind îndeobşte considerat drept întîiul poet al nostru.

Om de cultură aleasă, mitropolitul Dosoftei avea o cunoaştere a limbilor egalată doar de Milescu: ebraica, greaca veche, neogreaca, latina, slavona, polona, ucrainiana, rusa.

Lecturi din literaturile acestor popoare i-au înlesnit o serioasă cultură, dar autentica vocaţie poetică s-a maturizat la el sub influenţa roditoare a creaţiei populare.

Se realizează, prin această îmbinare de cultură şi de vocaţie poetică, cea dintîi definiţie a tipului clasic al poetului român.

Cultura considerabilă i-a dat posibilitatea unor orizonturi largi, unor experienţe şi sugestii multiple.

Puternicul instinct al geniului poetic popular i-au înlesnit drumul spre ritmuri, expresii şi culori autohtone, spre o plămadă măiestrită de frumuseţe.

Psaltirea în versuri, tipărită la Uniev, în Polonia, în 1673, este opera pentru care se pregătise temeinic, căci însuşi mitropolitul Dosoftei scrie: „Cu multă trudă şi vreme îndelungată, precum am putut mai frumos, am tîlcuit ş-am scris precum au vrut Dumnezeu, să poată trage hirea omului către cetitul ei".

El a făcut mai întîi o traducere a versurilor în proză şi apoi a realizat, vreme de cinci ani, o transpunere în versuri. Cultura din Moldova devenise o nobilă tradiţie şi numai astfel se explică rîvna de atîţia ani a lui Dosoftei.

Cu toată sforţarea cerută de limbă, Dosoftei găseşte cel mai adesea strofe curgătoare, într-o limbă pe care o vorbea poporul şi pe care a izbutit s-o prindă în scris.

Dacă se compară versurile cu strofa tradusă tot de el, se vede limpede că avem de a face cu o prelucrare meşteşugită a materialului, cu un poet ce transfigurează limbajul, îl îmbogăţeşte cu valenţe poetice proprii, ori împrumutate din vorbirea poporului.

Dosoftei nu transcrie un material brut, neşlefuit, ci îl amplifică, îi dă sentimentului un accent mai puternic, textului o deplină înţelegere.

Ceea ce Dosoftei a pus de la el reprezintă o nuanţare românească a fondului şi pentru a dovedi acest lucru este destul să citäm versuri ca acestea:

Acolo şezum şi plînsem —
La voroavă cînd ne strînsem
Şi cu inemă amară,
Prin Sion şi pentru ţară,
Aducîndu-ni aminte,
Plîngem cu lacrimi hierbinte.

În viziunea poetului, plînsul pentru Sion este însoţit de un alt plîns, acela pentru ţara ce străbătea pe atunci vremuri grele. Expresia „La voroavă cînd ne strînsem" ne aduce în faţă privelişte şezătorilor, lungile depănări de amintiri, seara pe prispă, imagine luată din viaţa poporului nostru.

Desigur, ierarhul-poet ştia şi cîntecele populare, dovadă versurile scurte de 6, 7 şi 8 silabe, ca şi întrebuinţarea pe scară largă a asonanţelor.

Dosoftei s-a inspirat desigur, avînd înainte Psaltirea în versuri a lui Kochanowski. El împrumută de acolo ritmuri şi măsuri dar nu fără discernămînt, nu fără strădania de a le potrivi ritmurilor şi măsurii creaţiei populare româneşti. Aceasta înseamnă că *Psaltirea în versuri* nu poate fi considerată o imitaţie înrobită originalului, ci o operă complexă şi originală.

Pentru cel ce priveşte această operă de pe măgura înaltă a celor trei veacuri este izbitoare sforţarea uriaşă — neizbutită peste tot — de a turna limba românească de toate zilele în tiparele versului cult. Cît de mult s-o fi bucurat Dosoftei de izbînzile de recreare a limbajului !

Clement Marot, în Franţa, Buchanan, în Anglia, Kochanowski, în Polonia, traduseseră de asemenea Psalmii, în limba lor. Această încercare se făcea pentru întîia oară la noi. „Limba care-o plîng şi care-o cîntă pe la vatra lor ţăranii" trecea acum în tipare, dovedindu-se foarte în stare a se deprinde cu versul.

Dosoftei, care traduce destul de greoi în proză, îşi ia aripi atunci cînd se avîntă în văzduhul albastru al poeziei, cînd îşi apleacă urechea pe flautul versului:

Din măgura sfîntă, *Strajia nu-i lipseşte,*
Ce stă fără smîntă. *Domnul o-ntăreşte.*
Cetate vărtoasă, *Craii şi-mpăraţii,*
Bine-ntemeiată, *Ce fac sfat cu alţii,*
De Domnul gătată. *Să strice cetatea,*
. . . . . *Să-i ia bunătatea,*
Pre coaste de munte, *Cînd ei se adună*
Cu uliţi mărunte, *Domnul îi detună.*
Cu curţi desfătate,
Cu pînzele nalte.

Parcă trece fiorul din poezia Luceafărului prin versuri ca acestea:

Doamne, mă spăşeşte, *Cu a ta putiare*
Cu sfîntul tău nume, *Grije cînd am multă*
Fă-mi giudeţ pre lume *Tu, Doamne, mi-ascultă*
Şi-ntreg mă fereaşte *Ruga din tăciare.*

Sînt de asemenea de o mare înălţare în lumea rostirii aceste versuri:

Peste luciu de genune
Trec corăbii cu minune.

Talentul poetic al lui Dosoftei este relevant în:

Cîntaţi Domnului în strune
În cobuz de viersuri bune
Şi din ferecate surle;
Viersul de psalomi să urle
Cu bucium de corn de bour,
Să răsune pînă-n nour.

Sărbătorirea lui Dosoftei în acest an, în cadrul UNESCO, va dezvălui şi mai deplin însemnătatea acestui explorator al limbii poetice româneşti.

Opera poetică a lui Dosoftei este un presentiment al primăverii poeziei româneşti.

Versurile sale sînt muguri desfăcuţi cu vigoare, într-un anotimp neprielnic al atît de zbuciumatei noastre istorii.

Cu atît mai meritorie este această strămutare a cuvîntului cel de toate zilele în lumea cea nouă a poeziei.

Preot *Nicolae Modoiu*

Indrumătorul bisericesc pe 1973

Între tipăriturile mitropolitului Şaguna un loc de seamă îl ocupă şi „*Calendariul*", înfiinţat de înaltul ierarh la anul 1852, care apare fără întrerupere pînă în zilele noastre, din 1953 purtînd numele de „Îndrumătorul bisericesc".

Îndrumătorul bisericesc de pe anul 1973, apărut la Centrul arhiepiscopesc din Sibiu, reprezintă deci cel al 121-lea an de apariţie neîntreruptă a acestei lucrări, aşteptată an de an cu mult interes de preoţii şi credincioşii noştri. De bună primire s-a bucurat şi „Îndrumătorul bisericesc pe 1973 care este — după cum ne atrage atenţia în „Cuvîntul înainte" Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului — „mai bogat şi mai variat" decît în alţi ani.

Acest lucru se datoreşte atît preţioaselor colaborări ale Ierarhilor din Mitropoliile Ardealului şi Banatului, cît şi bogatelor şi variatelor teme pe care le tratează. Astfel, după ciclul de articole semnate de Ierarhii transilvăneni, urmează o seamă de materiale referitoare la chipul nou al Patriei noastre, la unele evenimente mai deosebite din anul 1972 şi 1973, ca împlinirea a 100 de ani de la moartea marelui tribun Avram Iancu; sărbătorirea a 25 de ani de la Proclamarea Republicii, evocarea centenarului morţii mitropolitului Andrei Şaguna, 120 de ani de apariţie neîntreruptă a „Telegrafului Român" (1853—1973) şi altele.

Un capitol important al cărţii pe care o semnalăm este rezervat unor învăţături privitoare la sfinţenie, cinstirea Sfinţilor şi Sfintelor moaşte etc., „Îndrumătorul bisericesc" din anul acesta primind o importanţă deosebită prin faptul că sînt prezentate vieţile Sfinţilor români mai cunoscuţi precum şi ale Sfinţilor ale căror moaşte se află pe pămîntul ţării noastre, cît şi vieţi şi povăţuiri ale unor Sfinţi Părinţi ai Bisericii Ortodoxe.

Partea calendaristică de la începutul Îndrumătorului este însoţită cu tropare, condace, icoane, catavasii, sau stihiri din imnografia Bisericii noastre, care dau căldură şi viaţă cronologiei Sfinţilor şi a sărbătorilor anului bisericesc.

Îndrumătorul se încheie cu îndrumările tipiconale ale anului liturgic în curs.

Executat în bune condiţiuni redacţionale şi tehnice, cu bogatul său material, Îndrumătorul bisericesc de pe anul 1973 este un foarte folositor mijloc de călăuzire a preoţilor şi credincioşilor pe calea dreptei vieţuiri creştine, a călăuzirii lor după pilda Sfinţilor, a slujirii Patriei şi idealurilor contemporane ale omenirii.

Pr. *I. Fulea*

Informaţii

(Urmare din pag. 3)

✦ Despre revista „Credinţa", organul Episcopiei Ortodoxe Române misionare în America şi la care ostenesc cu pricepere P. C. arhim. B. V. Anania — autorul, după cum ştim, al mai multor cărţi publicate aici în ţară — şi dl. Gh. Alexe, gazeta noastră a scris de mai multe ori.

Numărul 1 din ianuarie 1973 al acestei reviste cuprinde, ca de obicei, bogate materiale informative privitoare la activitatea Episcopiei în slujba căreia este pusă, precum şi de învăţătură creştinească şi românească. Reţinem astfel titluri, ca: „Şedinţa Consiliului Eparhial", care a avut loc la Detroit, în 18 ianuarie a. c. sub conducerea P. S. Episcop Victorin; „Unitatea noastră morală", articol prilejuit de Unirea Principatelor (24 ianuarie); „Recunoştinţa"; „Ce lucrează preoţii noştri" etc.

Ne reţine atenţia totodată articolul C. pr. St. Slevoacă, intitulat: „Icoanele de la Sîmbăta". C. Sa a vizitat ţara de obîrşie cu un an în urmă, cu care prilej s-a abătut şi pe la Mănăstirea Brîncoveanu, de la Sîmbăta de Sus-Făgăraş, simţind apoi nevoia să-şi împărtăşească cîteva impresii despre acest binecuvîntat aşezămînt din cuprinsul Arhiepiscopiei noastre, condus de P. Cuv. stareţ Veniamin Tohăneanu. „M-a chemat — spune părintele Slevoacă — spre vechea ctitorie a lui Brîncoveanu pitorescul locului, o adevărată „gură de rai" sub poalele celui mai înalt masiv muntos al României. Mă leagă de Sîmbăta o mare şi nepreţuită prietenie care mi-a adus multă mîngîiere în ceasuri de obidă. Cinstesc şi-am îndrăgit pentru toată viaţa acea cetate de azil a ortodoxiei ardelene, unde credinţa strămoşească s-a păstrat în vremuri tulburi şi unde continuă a înflori şi în zilele noastre." Cuvinte de apreciere are pentru pr. ieromonah Timotei Tohăneanu de la această Mănăstire, continuator al iconarilor de altă dată în arta picturii pe sticlă.

Tînjire

Tînjesc de dorul nopţilor de vară,
Cînd Cloşca — abia prinde să răsară
Şi banii joacă-n cumpene de ape
Iar spurcul[1] *umblă-n puţuri să se-adape.*

Să-mi fac culcuş de fîn jilav pe-o zoană[2]
Cu iz de mentă şi de sînziană,
Să zăbovesc acolo în culcuş,
Privind seninul cerului căuş
Şi peste ochi să simt încet cum plouă
Argintul fin al pulberii de rouă . . .

Să mi-amintesc poveştile din urmă,
Cînd stelele-mi păreau o albă turmă,
Păscînd domol în torina[3] *albastră,*
Iar luna plină-nveşmîntată-n lastră,
Mi se părea prinţesa lor stăpînă . . .

Să le privesc, culcat în fîn pe-o rînă,
Cum, răzleţită, cîte una scapă
În hăuri de prăpăstii şi de apă.

Şi să rămîn sub clătinarea calmă
Pînă ce-n zori pornesc cu toate, valmă,
Pe Calea laptelui, în lung şirag,
Şi-n staulul lui Dumnezeu se trag . . .

I. Filipoiu

1 spurc — duh necurat
2 zoană — margine, mejdină
3 torină — păşune de munte, imaş

REDACŢIA: Secţia culturală a Consiliului Arhiepiscopesc Sibiu (Taxa poştală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale Sibiu | 44206 |

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

ANUL 121 Sibiu, 1 iulie 1973 Nr. 25—26

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA-IULIA ŞI SIBIU

PREŢUL INSERŢIUNILOR:
Un cm² 60 bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL:
Pe un an: 24 lei
Pe 6 luni: 12 lei
Cont nr. 49.8.01

O entuziastă sărbătorire la Blaj

Ne stăruie încă în suflet entuziasta, plina de căldură patriotică sărbătorire, în cetatea Blajului, a împlinirii a cinci sferturi de veac de la marea Adunare a românilor transilvăneni de pe Cîmpia Libertăţii, din mai 1848.

Ca şi acum 125 de ani şi, desigur, mai mult decît atunci, drumurile care duceau spre Blaj au fost înţesate de oameni. Erau porniţi dinspre Alba şi Sebeş, dinspre Cugir şi Aiud, dinspre Teiuş şi Deva. Dar mai ales dinspre Munţii Apuseni. Au fost adunaţi peste 70.000 cetăţeni — printre care şi studenţi de la Institutul Teologic Sibiu, însoţiţi de secretarul şef Constantin Voicu — cooperatori, moţi în dulamele lor albe, români în portul lor caracteristic, maghiari cu ilice, germani, secui. Rîndurile lor strînse, semnele amicale pe care şi le fac, însufleţirea care domneşte, toate acestea nu mai au nevoie de nici o tălmăcire. Este dovada cea mai vie că politica naţională înţeleaptă a Statului nostru este urmată cu devotament şi dă roadele aşteptate. Pe dealurile din preajmă, pe care se zăresc două pînze de călăreţi, s-a încrustat cu alb data aniversată 1848.

Haină de sărbătoare a îmbrăcat şi Catedrala Sf. Treime, precum şi celelalte biserici din Blaj, care, prin dangăt de clopot, mărturiseau bucuria obştească de care erau cuprinse meleagurile blăjene.

Era ziua de 17 mai 1973. La marea adunare populară de pe Cîmpia Libertăţii din Blaj a participat Domnul Nicolae Ceauşescu, Preşedintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Domnul Ion Gheorghe Maurer, Preşedintele Consiliului de Miniştri, alţi conducători de stat, precum şi preşedinţi ai Consiliilor Populare Judeţene: Mureş, Sibiu, Hunedoara, Cluj, Covasna, Harghita, reprezentanţi ai cetăţenilor din întreaga Transilvanie.

Festivitatea a început prin ceremonia dezvelirii busturilor iluştrilor bărbaţi, care s-au distins prin dragostea lor de popor, conducînd masele în revoluţia din 1848 din toate cele trei provincii româneşti.

După cuvîntul domnului George Homoştean — preşedintele Consiliului Popular Judeţean Alba —, evenimentul mai este subliniat de: Nicolae Badea, muncitor la Combinatul de prelucrare a lemnului din Blaj; Georgina Suciu, profesoară la Liceul „Iacob Mureşanu" din Blaj; inginerul Kadar Francisc, şeful Secţiei mecanico-energetice de la Uzina mecanică Cugir; Viorel Şoica, locuitor din comuna Avram Iancu, şi Mihai Reckerth, preşedintele Cooperativei agricole de producţie din Şona.

În uralele mulţimii, o amplă cuvîntare a rostit Domnul Nicolae Ceauşescu, Preşedintele Consiliului de Stat. Urmărită cu atenţie şi profund interes de către toţi cei prezenţi pe Cîmpia Libertăţii şi subliniată de repetate şi prelungi aplauze, reţinem din această cuvîntare gînduri ca acestea:

„Luăm parte cu deosebită emoţie, aici, pe Cîmpia Libertăţii, la marea adunare populară consacrată aniversării a 125 de ani de la revoluţia burghezo-democratică din Transilvania, de la ridicarea la luptă a maselor largi populare — români, maghiari, germani — pentru înlăturarea vechilor rînduieli sociale, pentru progres social şi libertate, pentru drepturi naţionale . . ."

„Este deosebit de semnificativ că alături de ţăranii, muncitorii şi meseriaşii români, în masa participanţilor la adunarea populară de la Blaj se aflau şi iobagi unguri, saşi şi secui, care simţeau că luptînd împreună cu revoluţionarii români îşi vor putea împlini visurile şi aspiraţiile, se vor putea elibera din lanţurile exploatării, vor putea cuceri o viaţă mai dreaptă, mai bună, o viaţă liberă.

La Blaj a fost adoptat un vast program economic, social şi politic, în centrul căruia se găsea cerinţa desfiinţării iobăgiei fără nici o despăgubire din partea ţăranilor, precum şi alte revendicări. O mare însemnătate istorică are faptul că adunarea populară de la Blaj a adoptat rezoluţia prin care „naţiunea română se declară şi se proclamă naţiune de sine stătătoare", exprimînd într-un singur glas, într-o singură voinţă aspiraţia: „Vrem să ne unim cu ţara! . . ."

„Luptele revoluţionare de la 1848 au afirmat dreptul sacru al poporului român la existenţă de sine stătătoare, precum şi hotărîrea de a merge în pas cu ideile avansate ale epocii, de a înainta neabătut pe calea democraţiei şi progresului . . ." ceea ce s-a înfăptuit în zilele noastre. „Astăzi naţionalităţile conlocuitoare sînt reprezentate în toate organismele vieţii sociale, inclusiv în forurile supreme ale ţării . . ."

A urmat apoi un înălţător spectacol muzical-coregrafic, dedicat anului revoluţionar 1848. Secvenţă după secvenţă se înfăţişează lupta înaintaşilor, frăţia dintre oamenii care au trăit, au muncit şi au luptat împreună pe pămîntul românesc.

Adunarea populară de pe Cîmpia Libertăţii din Blaj, din ziua de 17 mai a. c., a constituit o vibrantă manifestare de omagiere a vrednicilor înaintaşi, dar în acelaşi timp şi de dragoste profundă faţă de Conducătorii de astăzi ai patriei noastre.

Ea a însemnat totodată şi un nou impuls pentru noi toţi, pentru toţi fiii ţării, de a ne sluji cu devotament Patria, de a munci cu sîrguinţă pentru continua ei înflorire. R.

Semnificaţia aniversării a 25 ani de activitate a Prea Fericitului Patriarh Justinian

Aniversarea împlinirii a 25 de ani de activitate a Prea Fericitului Părinte Justinian, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, constituie un moment de însemnate reflecţii asupra chemării şi misiunii slujitorilor altarelor strămoşeşti.

Această aniversare, săvîrşită simplu şi măreţ, precum şi celelalte aniversări din trecutul Patriei şi al Bisericii, de care am avut parte din belşug în acest an, trezesc în conştiinţă semnificaţii profunde, aduceri aminte de gînduri şi fapte eroice, care strălucesc pe firmamentul istoriei neamului şi al Bisericii.

Ele sînt, însă, şi momente de meditaţie asupra datoriilor care le avem faţă de Biserică şi Patrie şi tot atîtea izvoare de învăţăminte ce se desprind asupra activităţii prezente a slujitorilor altarului străbun.

Gîndurile şi faptele înaintaşilor devin în conştiinţa fiecăruia părţi integrante ale vieţii şi îndemnuri de a ne desfăşura activitatea, în mijlocul credincioşilor noştri, în lumina focului sacru al iubirii de Dumnezeu şi de oameni. Căci nu este suficient să memorezi sau să elogiezi fapte din trecut, ci este important să scoţi din acestea principiile care le-au făcut cu adevărat mari şi care au făcut din autorii lor personalităţi de seamă în viaţa poporului.

Oprindu-ne o clipă la semnificaţia pe care o are activitatea Bisericii Ortodoxe Române, sub îndrumarea Sfîntului Sinod în frunte cu Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian, în ultimii 25 de ani, nu putem să nu remarcăm faptul că Biserica Ortodoxă Română a continuat în mod firesc să slujească idealurile măreţe ale poporului nostru, în noile condiţii de viaţă, aşa precum a făcut-o în tot trecutul ei.

Ea nu s-a izolat şi nu a rămas indiferentă faţă de imperativele vremii şi faţă de transformările mari care au intervenit în viaţa poporului nostru şi a lumii întregi.

Păstrînd nealterat tezaurul de învăţătură a Domnului nostru Iisus Hristos, a scos din acesta învăţături luminoase pentru frămîntarea cea nouă a lumii. Prin toată activitatea ei, Biserica Ortodoxă Română a rămas legată de popor în drumul lui spre libertate şi dreptate socială, pe drumul lui de afirmare puternică a independenţei şi progresului.

O scurtă retrospectivă în trecutul Bisericii Ortodoxe Române ne arată concludent linia ascendentă a slujirii şi fidelităţii ei faţă de popor.

În secolul al XIV-lea, după întemeierea Principatelor Române, s-au înfiinţat Mitropoliile din Ţara Românească şi Moldova, cu menirea de a susţine noua formă de organizare a statului. Îndată după proclamarea independenţei statului român, la sfîrşitul secolului al XIX-lea, a urmat dobîndirea autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române, din aceleaşi motive şi cu acelaşi scop ca Biserica să-şi aducă şi mai mult contribuţia la susţinerea acestei realizări din viaţa poporului nostru.

Era firesc, deci, ca după împlinirea idealului de unitate statală să urmeze şi împlinirea idealului de reîntregire a Bisericii Ortodoxe Române. Integrarea tuturor mădularelor trupului tainic al lui Hristos în familia întregită a neamului corespundea şi era împlinirea unei năzuinţe care s-a exprimat în diferite feluri vreme de 250 ani. Operaţia de dezbinare care s-a făcut la 1700 durea tot mai mult pe toţi credincioşii români, urmările ei erau tot mai grave, încît împreună cu strigătul poporului: „Vrem să ne unim cu ţara" se auzea tot mai puternic glasul: „Vrem să fim o singură Biserică românească".

Dacă această dorinţă nu s-a împlinit îndată după înfăptuirea idealului de unitate naţională s-a datorat numai faptului că unitatea nu era deplină şi că anumite puteri străine din afară se amestecau în viaţa poporului nostru şi frînau dezvoltarea lui spre o libertate şi independenţă adevărată.

Cînd acest ideal a devenit o realitate, cînd poporul a devenit stăpîn pe destinele lui, credincioşii români au găsit momentul potrivit să se integreze în sînul unei singure Biserici mame, fiindcă nimeni şi nimic nu mai putea sta în faţa acestei dorinţi de unitate bisericească.

Hotărîrea aceasta a nemulţumit numai pe aceia care se desprinseseră cu totul de unitatea care era de fapt în tot timpul în rîndul credincioşilor români,

(Continuare în pag. 2)

Semnificaţia aniversării a 25 ani de...

(Urmare din pag. 1)

pe aceia care uitaseră că cel mai mare legământ este legământul cu neamul tău.

Iată de ce credincioşii români au răspuns cu însufleţire la chemarea Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian în octombrie 1948, pentru că ei vedeau în ea împlinit dorul lor de unitate.

Meritul Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, al membrilor Sfîntului Sinod, al clerului şi credincioşilor a fost acela că au văzut clar momentul pentru înfăptuirea acestei unităţi bisericeşti şi prin aceasta Biserica Ortodoxă Română s-a dovedit legată de viaţa cea nouă din patria noastră, viaţă de dreptate şi pace, de independenţă şi progres.

Aniversarea festivă a împlinirii unui pătrar de veac de activitate rodnică a Prea Fericirii Sale este prilej de omagiu ce se cuvine tuturor celor ce l-au urmat şi au lucrat pentru înfăptuirea acestei unităţi.

Săvîrşită într-un chip măreţ prin simplitatea ei, aniversarea capătă noi dimensiuni şi o semnificaţie deosebită, fiind totodată o mărturie a legăturii strînse dintre credincioşii Bisericii Ortodoxe Române şi întregul popor pentru făurirea unui viitor tot mai luminos al Patriei.

† **VASILE**
Episcopul Oradiei

Sărbătorirea împlinirii a 25 ani de patriarhat ai

P. F. Părinte Patriarh Justinian

Ierarhii, preoţii şi credincioşii Bisericii noastre au sărbătorit cu cinstirea cuvenită împlinirea, în 6 iunie 1973, a 25 ani de patriarhat ai Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian.

Astfel, la conferinţele preoţeşti de orientare din luna mai 1973, s-a tratat tema: „Biserica Ortodoxă Română în ultimul sfert de veac. Cu prilejul împlinirii a 25 de ani de activitate a Prea Fericitului Patriarh Justinian ca Întîistătător al Bisericii Ortodoxe Române". Din plenul conferinţelor s-au trimis telegrame omagiale Prea Fericirii Sale.

De asemenea, Duminică, 3 iunie 1973, în toate bisericile şi mănăstirile din cuprinsul Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române la sfîrşitul Sf. Liturghii preoţii au vorbit credincioşilor despre bogata activitate, internă şi externă, a Bisericii noastre în ultimul sfert de veac, rostindu-se totodată rugăciuni de mulţumire lui Dumnezeu pentru toate binefacerile revărsate asupra noastră, asupra Bisericii noastre, asupra P. F. Părinte Patriarh Justinian.

La Catedrala mitropolitană din Sibiu în Duminica arătată, la priceasnă a predicat P. C. vicar *Tr. Belaşcu,* iar la sfîrşit o cuvîntare omagială a rostit I. P. S. Mitropolit *Nicolae* al Ardealului, în care a schiţat personalitatea P. F. Patriarh Justinian, în a cărui activitate caracteristica principală este „dinamismul prin care a dat tuturor slujitorilor şi fiilor Bisericii un puternic impuls spre acţiunea, spre lucrarea bisericească şi patriotică, Prea Fericirea Sa fiind omul credinţei, al credinţei roditoare în fapte, şi omul dragostei; dragoste care se arată în acţiune".

În fiinţa Întîistătătorului Bisericii noastre — a mai spus între altele I. P. S. Mitropolit Nicolae — „s-au împletit şi se împletesc dragostea de popor cu dragostea de Biserica străbună. Aceste două coordonate strîns legate au devenit izvorul acţiunii P. F. Patriarh Justinian pentru înnoirea continuă a vieţii Bisericii noastre, înnoire prin care clerul şi credincioşii noştri sînt chemaţi să sprijinească marile idealuri şi realizări ale ţării noastre, ale vremii noastre"... „De aceea evenimentul împlinirii a 25 ani de activitate a Prea Fericirii Sale este un popas sărbătoresc, în care se face bilanţul marilor realizări şi se proiectează în viitor nădejdile împlinirilor care vin".

Aceluiaşi eveniment aniversar a fost consacrată şi festivitatea care a avut loc în aula Institutului Teologic Universitar din Sibiu, miercuri, 6 iunie 1973, la care au participat P. C. consilieri şi alţi salariaţi de la Centrul nostru arhiepiscopesc, P. C. profesori şi studenţi teologi, preoţi din Sibiu etc.

Programul a fost deschis de P. C. rector Is. Todoran, după care P. C. prof. *Grigorie Marcu* a rostit o densă cuvîntare. P. C. Sa s-a oprit asupra aspectelor mai importante din activitatea Bisericii noastre în ultimii 25 ani, a Sf. Sinod, în frunte cu P. F. Părinte Patriarh Justinian, reliefîndu-se capitole ca: Unitatea de credinţă; Raporturile Bisericii cu statul; Raporturile Bisericii Ortodoxe Române cu celelalte culte din ţară ş. a.

Corul studenţilor teologi a executat, în cadrul aceluiaşi program, unele compoziţii bisericeşti şi patriotice, iar studenţii teologi: D. Colotelo, A. Aroneasa şi A. Muntiu au citit fragmente din lucrările P. F. Părinte Patriarh Justinian.

Jubileul de 25 ani de patriarhat ai Întîistătătorului Bisericii Ortodoxe Române a fost sărbătorit însă în mod deosebit la Centrul Patriarhal, în ziua de 5 iunie 1973.

Festivitatea s-a desfăşurat în biserica „Sf. Spiridon Nou" din Bucureşti. Prea Fericitul Părinte Patriarh *Justinian* a oficiat Sf. Liturghie în fruntea unui mare sobor, alcătuit din I. P. S. Mitropolit *Iustin* al Moldovei şi Sucevei, Î. P. S. Mitropolit *Nicolae* al Banatului, P. S. Episcop *Iosif* al Rîmnicului şi Argeşului, P. S. Episcop *Teofil* al Clujului, P. S. Episcop *Germain* al Bisericii Ortodoxe-Catolice din Franţa, P. S. Episcop *Visarion Răşinăreanul,* vicarul Arhiepiscopiei Sibiului, preoţi şi diaconi.

La serviciul divin au asistat: Membrii Sfîntului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române; conducătorii Cultelor religioase din ţară; oaspeţi de peste hotare, aparţinînd altor confesiuni; conducători şi reprezentanţi ai comunităţilor ortodoxe române de peste hotare; membrii Consiliului Naţional Bisericesc; reprezentanţi ai Administraţiei Patriarhale şi ai Arhiepiscopiei Bucureştilor; delegaţi ai Eparhiilor şi ai instituţiilor de învăţămînt teologic; preoţi şi credincioşi din capitală, alţi invitaţi.

Răspunsurile liturgice au fost date de Corala Patriarhiei, condusă de prof. Nicolae Lungu.

După terminarea serviciului divin, în aceeaşi biserică şi în prezenţa aceleiaşi asistenţe s-a oficiat o slujbă de mulţumire de către un sobor de slujitori, avînd în frunte pe I. P. S. Mitropolit *Teoctist* al Olteniei, P. S. Episcop *Vasile* al Oradiei şi P. S. Episcop *Victorin* al Episcopiei Ortodoxe Române Misionare în America.

Răspunsurile au fost date de Corala preoţilor din capitală, sub conducerea preotului Ion Popescu-Runcu.

La această solemnitate au participat, din partea organelor superioare de stat, Dl. prof. *Dumitru Dogaru,* Preşedintele Departamentului Cultelor, şi Dl. *Gheorghe Nenciu,* Vicepreşedintele Departamentului Cultelor.

După terminarea slujbei de mulţumire, P. S. Episcop *Antim Tîrgovişteanul,* vicar patriarhal, a dat citire *„actului sinodal de aniversare . . .",* din care încrestăm pasaje ca acestea:

„Rînduit-a Pronia divină ca, după furtuna celei de-al doilea război mondial, cînd harnicul nostru popor şi-a luat soarta în propriile sale mîini şi a început să-şi făurească cu hotărîre şi avînt o viaţă liberă, prosperă şi plină de demnitate naţională, să avem un înţelept cîrmuitor bisericesc, care, cu viziune clară şi cuprinzătoare şi însufleţit de fierbinte rîvnă, să îndrumeze clerul Bisericii noastre strămoşeşti pe calea adevăratei şi nedezmînţitei lui misiuni, de a sluji lui Dumnezeu şi de a sluji pe oameni în năzuinţele lor cele mai înalte şi cele mai fierbinţi.

În împlinirea acestei sfinte misiuni, Prea Fericitul Părinte Patriarh *Justinian* a aflat, dintru început, la membrii Sf. Sinod o largă înţelegere şi o însufleţită colaborare. A găsit în teologii Bisericii noastre harnici şi iscusiţi tîlcuitori ai gîndurilor sale pentru slujirea vieţii, a păcii şi a înfrăţirii dintre oameni şi popoare. A trezit în inimile preoţilor spiritul de jertfelnicie şi a aprins conştiinţa chemării lor pastorale în vremea noastră. A găsit în sufletele credincioşilor de la oraşe şi de la sate rîvnă caldă pentru sfintele locaşuri, precum şi dorinţa de a fi uniţi în jurul păstorilor lor duhovniceşti".

A avut loc apoi un concert religios executat de Corala preoţilor din capitală, sub conducerea preoţilor Ioan Popescu-Runcu şi Iulian Cârstoiu.

La masa oficială care a urmat au luat parte invitaţii la festivitatea din bis. Sf. Spiridon, înalţi oaspeţi din ţară şi de peste hotare, între care trei Î. P. S. Mitropoliţi, delegaţi ai Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Greceşti; Rev. Ulrich Fich, secretar general al Federaţiei Mondiale a Societăţilor Biblice Unite; Rev. Swere Smaadahl, secretar pentru Europa al aceleiaşi Federaţii; Episcopul Robert Runcie de St. Alban (Anglia); Rev. Mihael Moore, capelan al Primatului Bisericii Anglicane pentru Afacerile externe bisericeşti; Rev. John Backhus, capelan al Primatului Bisericii Anglicane pe lîngă Patriarhia Ecumenică ş. a.

Sărbătorirea împlinirii a 25 ani de patriarhat ai P. F. Părinte Patriarh Justinian, redată pe scurt în cele de mai sus, a însemnat, aşadar, un potrivit prilej de a arunca o privire asupra activităţii Bisericii noastre Ortodoxe Române din ultimul sfert de veac, asupra realizărilor mai de seamă ale Sf. Sinod, în frunte cu P. F. Părinte Patriarh Justinian, un prilej de exprimare a dragostei, preţuirii şi recunoştinţei Ierarhilor, clerului şi credincioşilor faţă de Întîistătătorul Bisericii Ortodoxe Române, dar a însemnat, în acelaşi timp, şi un nou imbold în ataşamentul şi urmarea ziditoarelor învăţături ale Bisericii noastre străbune, un nou imbold pentru noi toţi de dăruire în muncă cinstită şi devotată pentru continua înflorire şi afirmare a Patriei noastre dragi.

Gh. P. şi D. S.

Sfinţirea Marelui Mir

În ziua de 26 aprilie 1973, în „Joia Mare" din Săptămîna Patimilor Domnului nostru Iisus Hristos, în catedrala patriarhală din Bucureşti, în cadrul slujbei Sfintei Liturghii, oficiată de un numeros sobor, s-a săvîrşit — potrivit rînduielilor tipiconale tradiţionale — sfinţirea Marelui Mir. Din marele sobor de Ierarhi care au oficiat acest important act cultic au făcut parte: Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian, Î. P. S. Iustin, Mitropolitul Moldovei şi Sucevei, Î. P. S. Teoctist, Mitropolitul Olteniei, Î. P. S. Nicolae, Mitropolitul Banatului, P. S. Teofil, Episcopul Clujului, P. S. Vasile, Episcopul Oradiei, P. S. Antim Tîrgovişteanul şi P. S. Antonie Ploieşteanul, Episcopi-vicari patriarhali, P. S. Visarion Răşinăreanul, Episcop-vicar la Mitropolia Ardealului, P. S. Eftimie Bîrlădeanu, Arhiereu-vicar al Episcopiei Romanului şi Huşilor, P. S. Gherasim Constanţeanul, Arhiereu-vicar al Episcopiei Dunării de Jos, precum şi alţi slujitori: arhimandriţi, preoţi şi diaconi, de la catedrala şi paraclisele patriarhale.

După ce timp de trei zile a fost pregătit cu grija şi evlavia cuvenită, după un ritual special, dintr-o serie de ingrediente aromate, la Mănăstirea Antim, mirul astfel pregătit a fost adus, în nişte vase speciale, în Catedrala patriarhală, pentru sfinţire, la slujba Sfintei liturghii arhiereşti din „Joia Mare".

La momentul liturgic al ieşirii cu cinstitele daruri din cadrul acestei Liturghii, vasele cu mir au fost purtate de clericii de rînd din sobor pînă în faţa uşilor împărăteşti, de unde au fost preluate de Ierarhii din sobor. Apoi, la momentul potrivit indicat de rînduielile tipiconale, Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian, înconjurat de Îl. PP. SS. Mitropoliţi şi PP. SS. Episcopi şi Arhierei din sobor a rostit rugăciunea de invocare a harului Sfîntului Duh pentru sfinţirea Marelui Mir.

Răspunsurile stranei au fost cîntate de Corala sfintei Patriarhii, sub conducerea D-lui prof. Nicolae Lungu, iar predica zilei a fost ţinută de P. C. pr. Constantin Pârvu, consilier patriarhal, care a rostit un frumos cuvînt de învăţătură în legătură cu sfinţirea Marelui Mir.

După ce a arătat importanţa şi semnificaţia slujbelor religioase de la deniile din Săptămîna Patimilor, pentru „primenirea vieţii moral-spirituale a creştinilor", după ce a arătat că „în Joia din Săptămîna Patimilor a avut loc Cina cea de Taină, care se comemorează de atunci neîntrerupt în fiecare an în această zi din Săptămîna Patimilor", predicatorul a spus că „tot în această Sfîntă Joi, la anumite intervale de timp, în cadrul unei Sfinte Liturghii solemne — ca cea de astăzi — se sfinţeşte Marele Mir de soborul arhiereilor, membri ai Sfîntului Sinod,

(Continuare în pag. 4)

Un sfert de veac de la naționalizare

În cursul lunii iunie anul acesta s-au împlinit 25 de ani de cînd Marea Adunare Națională a votat legea naționalizării principalelor mijloace de producție, cuprinzînd industria, transporturile, băncile etc., cu alte cuvinte ramurile conducătoare ale economiei noastre naționale. „Situația creată în urma trasformărilor petrecute — se arăta în expunerea de motive a legii menționate — impune o schimbare structurală în domeniul economiei naționale, pentru a putea pune toate forțele productive ale țării în slujba ridicării nivelului politic, economic și cultural al poporului nostru. Această schimbare structurală este trecerea în mîinile statului, ca bun comun al poporului, a celei mai importante părți din mijloacele de producție."

Naționalizarea principalelor mijloace de producție a însemnat, după cum ne putem da seama mai bine acum, nu numai un act revoluționar, o cotitură importantă, hotărîtoare în ridicarea materială a poporului nostru, ci și o faptă de justiție socială, de moralitate publică. Căci nu era cinstit ca o mînă de oameni să-și creeze beneficii, uneori fabuloase, în dauna unor mase de muncitori, care de fapt sînt adevărații creatori de bunuri materiale.

Prin naționalizare s-a făcut deci un act de mare dreptate socială, care a creat posibilitatea trecerii la reorganizarea socialistă a vieții economice, la punerea bazelor materiale ale orînduirii noastre noi, care se dezvoltă astăzi multilateral.

„Primul act — spunea Dl. Nicolae Ceaușescu, Președintele Consiliului de Stat — care a avut un rol hotărîtor în desfășurarea revoluției socialiste l-a constituit trecerea principalelor mijloace de producție din industrie, la 11 iunie 1948, în mîinile poporului; naționalizarea a deschis o etapă nouă în istoria relațiilor de producție din țara noastră, a dus la lichidarea marii burghezii industriale și financiare, la crearea unui puternic sector socialist de stat în economie, a permis trecerea la conducerea planificată a economiei naționale."

Într-adevăr, dacă privim înapoi peste cei 25 de ani de la actul naționalizării ne dăm seama că industria noastră a făcut cu adevărat pași uriași înainte, că producem acum în multe sectoare în numai cîteva zile ceea ce produceam într-un an întreg înainte de 1948, că dinamica producției globale, față de 1948, a fost depășită nu cu sutele ci cu miile la sută, că numai în doi ani, în 1950, se creează peste 170.000 de noi locuri de muncă, că din simple ateliere maghernițe, fabricuțe particulare, cu mașini vechi și condiții necorespunzătoare de muncă, avem astăzi mari întreprinderi și uzine, că s-au ridicat adevărate cetăți industriale, care ne fac multă cinste, ale căror produse trec și granița, fiind apreciate pe toate continentele. Tractoarele românești ară astăzi pe ogoarele multor țări, autocamioanele și mașinile de teren de la Brașov sau Pitești sînt solicitate în diverse părți ale lumii, vapoarele produse de noi, acolo unde în urmă cu 25 de ani se făceau doar simple bărci pescărești, brăzdează mările și oceanele, ba mai mult, construim chiar fabrici și uzine în alte țări cu care s-au încheiat asemenea contracte, în condiții de egalitate și avantaj reciproc.

Țara noastră se situează astăzi pe locul trei în lume în ce privește producția de utilaj petrolier și pe locul doi în rîndul țărilor exportatoare de asemenea utilaje, care au luat și iau drumul — de la uzina „1 Mai" Ploiești — pînă în Asia, Africa, America ș. a. m. d., împreună cu specialiștii noștri, care le montează și le supraveghează la fața locului.

Cei 25 de ani de industrie socialistă vădesc deci pentru oricine justețea actului naționalizării.

T.

INFORMAȚII

● Comitetul Executiv al Consiliului Ecumenic al Bisericilor, reunit la Bengalore în ianuarie 1973, a numit pe P. C. prof. Dr. Ioan Bria, de la Institutul Teologic Universitar din București, ca secretar pentru cercetări și relații cu ortodocșii în cadrul Comisiei pentru Misiune și Evanghelizare a Consiliului Ecumenic al Bisericilor, pentru o perioadă de 3 ani, începînd cu 1 aprilie 1973.

La 7 aprilie a. c., P. C. prof. Dr. Ioan Bria a plecat la Geneva.

● În cadrul activității culturale care se desfășoară de către Parohia ortodoxă română din Suedia, sîmbătă, 17 februarie 1973, a avut loc la Stokholm, la sediul Parohiei, o seară de teatru românesc, cu piesa: „Tache, Ianche și Cadîr", de Victor Ion Popa, și de muzică populară românească.

P. C. pr. prof. Alexandru Ioan Ciurea, superiorul Parohiei, a adresat românilor participanți în mare număr un cuvînt călduros de salut, relevînd importanța unor astfel de manifestări culturale românești pentru românii stabiliți pe acele meleaguri nordice.

● În cadrul serviciilor ecumenice interconfesionale și interortodoxe care se țin în Suedia, Duminică, 18 februarie 1973, P. C. pr. prof. Alexandru Ciurea, parohul Bisericii ortodoxe române din Suedia, a slujit la biserica ortodoxă rusă din Stokholm, împreună cu P. S. Sa Lavrentie (Trifunovic), Episcop al iugoslavilor din Europa de Vest și Australia, și cu pr. protoiereu Zijivota Michailovic, parohul bisericii ortodoxe sîrbe din Suedia.

La Sfînta Liturghie, închinată Sf. Sava, au fost pomenite împreună numele Prea Fericitului Patriarh Justinian al Bisericii Ortodoxe Române și Prea Fericitului Patriarh Gherman al Bisericii Ortodoxe Sîrbe.

Cu prilejul acestui serviciu religios interortodox, P. C. pr. prof. Alexandru Ciurea a avut convorbiri cu P. S. Episcop Lavrentie, privind relațiile dintre Biserica Ortodoxă Română și Biserica Ortodoxă Sîrbă și dintre Parohia ortodoxă română și Parohia ortodoxă sîrbă, aflate în Suedia.

● Între 20—23 martie 1973 s-a desfășurat la Moscova sesiunea Comitetului de lucru al Conferinței Creștine pentru Pace. Pe lîngă tema generală: „Sarcinile lucrării creștine pentru pace într-o perioadă de pace și destindere în Europa", tratată de doi referenți principali, au fost prezentate numeroase rapoarte privind acțiunile inițiate de Conferința Creștină pentru Pace în sprijinul păcii, la care au luat parte delegați ai ei, activități ce se prevede a fi întreprinse în viitor etc.

La sfîrșit au fost adoptate cîteva documente, printre care un comunicat, o rezoluție privitoare la securitatea europeană și un apel în favoarea convocării Congresului mondial al forțelor păcii, care se va ține la Moscova între 2—7 octombrie 1973.

Din partea Bisericii Ortodoxe Române a participat Î. P. S. Nicolae, Mitropolitul Banatului, care a oficiat cultul în cadrul ședinței inaugurale. De-a lungul lucrărilor sesiunii, Î. P. S. Sa a intervenit expunînd punctul de vedere al Bisericii Ortodoxe Române în problemele discutate.

● Între 27 martie și 10 aprilie 1973, P. C. pr. Dr. Nicolae Balca, profesor onorar de catehetică, omiletică și pedagogie la Institutul Teologic Universitar din București, a ținut cîteva conferințe teologice în Belgia, la invitația decanului Facultății de Teologie a Universității Catolice din Louvain.

Astfel, la 29 martie a. c., P. C. Sa a vorbit la Facultatea din Louvain, despre: *„Organizarea actuală a Bisericii Ortodoxe Române, opera P. F. Patriarh Justinian"*, la care a asistat Mgr. De Smedt, episcop de Brugges.

La 30 martie a. c., P. C. prof. N. Balca a vizitat Mănăstirea Chevetogne și a vorbit viețuitorilor de aici despre: *„Valoarea catehetică a liturghiei ortodoxe"*.

La 2 aprilie a. c., P. C. Sa a vorbit la Louvain despre: *„Elemente umaniste în gîndirea patristică a Sf. Părinți răsăriteni"*, urmată de un seminar, iar la 5 aprilie a. c., despre: *„Valoarea catehetică a liturghiei ortodoxe"*.

● Între 12—14 aprilie 1973, a avut loc la Viena a V-a conferință teologică a fundației „Pro Oriente," cu tema: *„Biserica una și Bisericile cele multe"*, la care au participat 30 invitați ortodocși, vechi-orientali, romano-catolici, vechi-catolici și protestanți.

Din partea Bisericii Ortodoxe Române a fost invitat să susțină un referat dogmatic, la tema generală a Conferinței, P. C. pr. conf. Dr. Ștefan Alexe de la Institutul Teologic Universitar din București, care a accentuat că la temelia unității Bisericii stă unitatea Sfintei Treimi. Unitatea creștinilor se întemeiază pe hristocentrismul Bisericii.

Sarcina creștinătății este de a realiza o unitate bisericească în care Hristos să se întîlnească în aceeași Biserică într-o comuniune a credinței și sacramentală, inclusiv în comuniunea euharistică. Pînă atunci, Biserica Ortodoxă este deschisă pentru dialogul slujirii lumii și pentru realizarea unei unități în diversitate.

În 15 aprilie a. c., P. C. pr. conf. Ștefan Alexe a săvîrșit Sf. Liturghie la biserica ortodoxă română din Viena și a vizitat sediul cultural al coloniei române.

● Luni, 14 mai 1973, în Aula Institutului Teologic Universitar din Sibiu a avut loc o festivitate consacrată împlinirii a 125 de ani de la revoluția din 1848 în Moldova, Transilvania și Muntenia, la care au participat Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, P. S. Episcop-vicar Visarion, P. C. consilieri și alți salariați de la Centrul arhiepiscopesc, P. C. profesori și studenți teologi etc.

Festivitatea a fost deschisă de P. C. rector Is. Todoran, după care P. C. prof. I. Zăgărean a rostit o conferință, în care s-au evocat evenimentele din 1848 din toate cele trei provincii românești, importanța lor pentru noi cei de astăzi, reliefîndu-se și chipuri de preoți, care s-au distins în revendicările și doleanțele românilor de la 1848.

Corul studenților teologi a executat compozițiile patriotice: „Deșteaptă-te române", de A. Mureșanu, „Trei culori", de C. Porumbescu, și „Te salutăm strămoșesc pămînt", de P. C. prof. Gh. Șoima.

În încheiere a vorbit Î. P. S. Mitropolit Nicolae, care a scos în lumină cu deosebire unitatea de idei a tuturor revoluționarilor români de la 1848, ca de pildă: Libertatea și unitatea de stat a românilor, dreptatea socială, egalitate în drepturi pentru toți locuitorii acestor meleaguri etc., precum și aceea că pe Cîmpia Libertății s-a cerut și refacerea Mitropoliei Transilvaniei, desființată la 1700.

Încheind, Î. P. S. Sa a arătat că unitatea poporului nostru, și unitatea Bisericii străbune, sînt fapte la care trebuie să ținem și astăzi ca la lumina ochilor.

● Vizitîndu-ne țara și venind de pe meleagurile moldovene cu o escală la Sf. Episcopie a Clujului, între 17 și 19 mai 1973 Centrul arhiepiscopesc din Sibiu a fost vizitat de un grup de studenți teologi și un profesor din Chicago (S.U.A.), fiind însoțiți de la Sf. Patriarhie de către Dl. R. Rus.

Oaspeții au vizitat biblioteca, capela și catedrala mitropolitană, biserica monument istoric și colecția de icoane pe sticlă din Sibiel, precum și alte muzee și obiecte turistice din Sibiu și împrejurimi.

Vineri, 18 mai a. c., ora 12, în aula Institutului Teologic Universitar din Sibiu a avut loc o întîlnire a acestui grup de studenți americani cu P. C. profesori și studenții noștri teologi. Au fost de față Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, P. S. Episcop-vicar Visarion și P. C. consilieri de la Centrul arhiepiscopesc.

P. C. rector Is. Todoran a făcut o prezentare a oaspeților, iar oaspeților li s-au împărtășit date din istoria Institutului. În cadrul programului s-au executat cîteva compoziții bisericești și patriotice, după care a luat cuvîntul conducătorul grupului, prof. Dr. Rigdon Bruce Vernon, precum și doi dintre studenții oaspeți, cu toții mărturisind bucuria de a ne cunoaște țara și satisfacțiile pe care

(Continuare în pag. 4)

Sf. Taină a Cuminecăturii (II)

Cu toate că învăţătura şi practica creştină ortodoxă în legătură cu Sf. Taină a Cuminecăturii au temeiuri clare şi solide în Sf. Scriptură, se mai ridică unele obiecţiuni împotriva lor. De aceea, în cele ce urmează vom înfăţişa (după Prot. Dr. P. Deheleanu: Manual de sectologie, Arad, 1948, p. 348—354) aceste învăţături deosebitoare împreună cu răspunsul cuvenit din punct de vedere ortodox.

1. Pîinea şi vinul de la „Cina Domnului" (aşa numesc unii dintre noi Sf. Cuminecătură) sînt pîine naturală şi vin natural, care închipuiesc sau simbolizează trupul şi sîngele Domnului, fără a fi de fapt acestea. În acest sens, se provoacă la cuvintele Mîntuitorului de la Cina cea de Taină: „Adevărat grăiesc vouă că de acum nu voi mai bea din rodul viţei pînă în ziua aceea cînd îl voi bea nou în împărăţia lui Dumnezeu" (Marcu 14, 25; vezi şi Matei 26, 29), pe care le tălmăcesc aşa: aici este vorba despre „rodul viţei", ceea ce însemnează că vinul a rămas vin natural şi nu s-a prefăcut în sînge. De unde rezultă că vinul numai simbolizează, dar nu este de fapt sîngele Domnului.

La prima privire a lucrurilor, s-ar părea că tălmăcirea aceasta este corectă. Dar dacă observăm cum este înfăţişat acelaşi lucru la Luca 22, 17—20, ne dăm seama că cuvintele de mai sus despre vin au fost spuse cu privire la primul pahar, care conţinea de fapt vin natural. Dar Sf. Cuminecătură a fost aşezată după cină, la al doilea pahar, căci atunci a zis Mîntuitorul: „Acest pahar este Legea cea nouă, întru Sîngele Meu, care se varsă pentru voi". Deci, pe cînd Sf. Evanghelişti Marcu şi Matei vorbesc numai despre un singur pahar: Marcu despre paharul de la cină, iar Matei despre paharul Cuminecăturii, Sf. Evanghelist Luca vorbeşte despre două pahare. Sf. Cuminecătură a fost aşezată la al doilea pahar. De unde rezultă că cuvintele care se referă la primul pahar nu sînt în legătură cu Sf. Cuminecătură. Acesta este cazul şi cuvintele din citatul de la Marcu 14, 25.

2. Cuvintele Mîntuitorului: „Acesta este Trupul Meu", „acesta este Sîngele Meu", „Eu sînt pîinea cea vie", „cel ce mănîncă Trupul Meu şi bea Sîngele Meu are viaţă veşnică" trebuiesc înţelese în chip spiritual, simbolic, nu literal. Ucenicii Domnului le-au înţeles literal; ceea ce a produs sminteală multora: cum este cu putinţă ca cineva să mănînce trupul Lui şi să bea sîngele Lui, pentru ca să aibă viaţă veşnică? Pentru a nu-i lăsa să înţeleagă literal şi să rămînă în sminteală, Mîntuitorul le-a zis: „Duhul este cel ce dă viaţă; trupul nu foloseşte la nimic. Cuvintele pe care vi le-am spus sînt duh şi sînt viaţă" (Ioan 6, 52—63). Prin urmare, cuvintele de mai sus ale Mîntuitorului — în legătură cu Sf. Cuminecătură — nu trebuiesc înţelese trupeşte sau literal, ci în chip duhovnicesc.

Dar cuvintele acestea de lămurire ale Mîntuitorului au cu totul alt sens. Mîntuitorul a voit să le spună: prin cuvintele Mele: dacă veţi mînca Trupul Meu şi veţi bea Sîngele Meu, veţi avea viaţă veşnică, — nu trebuie să înţelegeţi că aveţi să muşcaţi din mine şi să deveniţi mîncători de om. Ci Eu am dat acestor cuvinte un înţeles mai înalt, duhovnicesc: va trebui să mîncaţi şi să beţi Trupul şi Sîngele Meu, dar nu ca pe un trup şi sînge pămîntesc, ci ca pe unele împreunate cu Dumnezeirea încă din momentul zămislirii şi — în plus — sub o altă formă, şi anume ca pîine şi vin. Voi mă socotiţi pe Mine ca om, cu trup pămîntesc ca al vostru. Dar un astfel de trup nu foloseşte la nimic. Numai împreunat cu Dumnezeirea — prin puterea Sf. Duh — poate să dea viaţă. Un astfel de Trup vă ofer Eu sub forma pîinii şi a vinului, spre a vă da viaţă. De aceea, nu aveţi nici un motiv de sminteală.

3. Cuminecătura este o simplă cină comemorativă, o masă de pomenire, la care se consumă pîine şi vin în amintirea Cinei celei de Taină, a patimilor şi morţii Domnului. Aceasta rezultă din însăşi rînduiala lăsată de Mîntuitorul, care a zis Sf. Săi Apostoli: „aceasta să o faceţi întru pomenirea Mea" (Luca 22, 19; vezi şi I Cor. 11, 24—25). De asemenea, Sf. Ap. Pavel spune: „Căci de cîte ori veţi mînca această pîine şi veţi bea acest pahar, moartea Domnului vestiţi pînă cînd va veni." (I Cor. 11, ,26). De unde rezultă că scopul acestei „Cine a Domnului" este adîncirea credinţei şi a evlaviei creştine prin ceea ce ea reprezintă simbolic, nu mîncarea cu adevărat a Trupului şi Sîngelui Domnului, nici continuarea Jertfei de pe Golgota.

Recunoaştem că Sf. Cuminecătură are şi o latură de pomenire. Căci prin ea comemorăm moartea Domnului şi o vestim; ca atare, ne întărim în credinţă şi în evlavie. Dar, aşa cum am văzut în articolul precedent, Sf. Cuminecătură are şi caracter de Taină, fiindcă mijloceşte iertarea păcatelor şi sfinţeşte; de asemenea, are şi caracter de jertfă, fiindcă întrupeşte toate condiţiile unei jertfe.

4. Provocîndu-se la cuvintele Sf. Ap. Pavel de la Evr. 9, 28 şi 10, 14, se susţine că Sf. Euharistie nu poate să fie o jertfă necruntă a Mîntuitorului, pentru că Mîntuitorul s-a adus pe Sine o singură dată jertfă pe Golgota. Ca atare, jertfa Lui nu se poate repeta niciodată. Deci, dacă „Cina Domnului" ar fi acea jertfă, atunci ar însemna că ea se repetă de atîtea ori, de cîte ori este săvîrşită Sf. Cuminecătură. Or, aceasta ar fi în contradicţie cu Sf. Scriptură.

Recunoaştem că Mîntuitorul s-a jertfit o singură dată, precum şi că Jertfa Lui nu se repetă. Dar din aceasta nu rezultă nicidecum că Sf. Euharistie nu poate să fie Jertfa cea unică a Domnului de pe Golgota, adusă în chip necrunt. Ea nu este o repetare a Jertfei de pe Golgota, ci numai o continuare, o actualizare, o permanentizare a acesteia. Prin aceasta roadele ei sînt totdeauna prezente şi vii în sufletul şi în trupul nostru pînă la a doua venire a Domnului. În acest sens, însuşi Mîntuitorul ne îndeamnă ca Jertfa Trupului şi a Sîngelui Său şi — în acelaşi timp — aducerea ei să nu înceteze pînă la venirea Sa cea de apoi (vezi Luca 22, 19 şi I Cor. 11, 25—26).

5. Bizuindu-se pe I Cor. 11, 27—29, se pretinde că Cuminecătura nu poate fi dată decît celor vîrstnici, pentru că pentru primirea ei, Sf. Apostol Pavel cere o cercetare de sine, adică o pregătire (pocăinţă), pentru ca cel ce se împărtăşeşte cu ea să nu primească osîndă. De aceea, ea nu poate fi împărtăşită şi copiilor, care nu sînt capabili de o astfel de pregătire.

Dar Mîntuitorul a aşezat Sf. Taină a Cuminecăturii pentru *toţi:* „beţi dintru acesta *toţi*", deci şi pentru copii. Prin aceasta ne-a arătat că nu există restricţii de vîrstă în ce priveşte Sf. Cuminecătură, adică împărtăşirea cu ea. Pe lîngă aceasta, de ce ar fi opriţi de la împreunarea cu Trupul şi Sîngele Domnului tocmai copiii, cînd ştim că Mîntuitorul ne-a poruncit să nu oprim copiii a veni şi a se uni cu El?

6. Pe baza cuvintelor pauline: „Că o pîine, un trup sîntem cei mulţi; căci noi ne împărtăşim dintr-o singură pîine" (I Cor. 10, 17) se susţine că împărtăşirea se face dintr-o singură pîine, de aceea se obiectează de ce ortodocşii aduc pentru Sf. Cuminecătură cinci pîini (prescuri)?

Dar cuvintele de mai sus au cu totul alt înţeles: în oricîte locuri s-ar săvîrşi Sf. Cuminecătură şi oricîţi ar fi la primirea ei, în ea este acelaşi Trup şi Sînge al Domnului, unic şi întreg pretutindeni în Sf. Cuminecătură. Apoi, numai una din cele 5 prescuri este destinată pentru cuminecarea preoţilor şi credincioşilor, restul avînd alte destinaţii.

În concluzie finală, temeiurile lor biblice fiind de nezdruncinat, rămîne datoria noastră de a păstra neatinse învăţătura şi practica ortodoxă în legătură cu Sf. Cuminecătură! *C. Sîrbu*

Lui Mihai Eminescu

„Vremea trece, vremea vine" ...
Tu ai spus-o şi e bine!
Vremea trece, ş-a sosit,
Timpul că s-a împlinit,
Mai un veac, maestre drag,
De cînd trist al vieţii prag
L-ai trecut în veşnicie,
Lăsînd „dulcea Românie".
— — — — — — — —
Ţara ta, „ţară de glorii",
Azi cîştigă mari victorii;
Peste tot şi-n toate cele
S-a scăpat de multe rele.
Tu, de sus, din Cerul sfînt
Poţi privi al ei pămînt,
Că de-acum s-a „rotunjit",
Iar poporu-i mulţumit.
Ţara-i mare şi bogată,
Cum n-a fost ea niciodată;
Ţara-i „veselă grădină"
Şi de bunătăţi e plină.
Iară tu, poete — steag —
Eşti cinstit de toţi, cu drag.

Nicolae Isac-Zlaşti
cîntăreţ bisericesc

Informaţii

(Urmare din pag. 3)

le-au avut vizitînd unele mănăstiri şi şcoli de învăţămînt teologic.

În încheiere, a vorbit I. P. S. Mitropolit Nicolae, arătînd între altele că, dacă cîndva, românii transilvăneni mai ales erau atraşi de „miracolul american", astăzi americanii sînt atraşi de „miracolul românesc", ceea ce se datoreşte forţei de creaţie a poporului român.

Î. P. S. Sa a subliniat de asemenea cîteva trăsături specifice ale Bisericii Ortodoxe Române, energiile sale spirituale pentru zidirea credincioşilor în condiţiile de astăzi ale omenirii.

● Duminică, 20 mai 1973, a avut loc sfinţirea bisericii din Somoştelnic, prot. Sighişoara, biserică zidită în 1894, dar care a fost renovată şi consolidată în ultimii ani prin strădania C. pr. Mihai Lup şi a bunilor credincioşi din menţionata parohie.

Sfinţirea a fost săvîrşită din încredinţarea Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului de P. S. Episcop-vicar Visarion, care a fost însoţit de P. C. cons. Gh. Papuc, P. C. prot. I. Dragolea şi P. C. arhid. I. Bolog.

Cuvînt de învăţătură a rostit P. S. Episcop-vicar, care a fost axat îndeosebi pe ideea de unitate în credinţa străbună ortodoxă română.

Pentru străduinţele depuse au fost distinşi C. pr. M. Lup, epitropul Alex. Bogdan şi cîntăreţul bis. V. Popa.

Sfinţirea Marelui Mir

(Urmare din pag. 2)

care se distribuie apoi tuturor bisericilor şi mănăstirilor din Patriarhia Bisericii Ortodoxe Române, pentru nevoile lor cultice". În legătură cu aceasta, vorbitorul a spus că „sfinţirea Marelui Mir este o prerogativă a Bisericilor Ortodoxe Autocefale", deci şi a Bisericii Ortodoxe Române, care, din 1885, de cînd a obţinut autocefalia faţă de Patriarhia Ecumenică de Constantinopol, cu care „păstrează însă o strînsă unitate dogmatică şi cultică", a sfinţit Marele Mir de treisprezece ori pînă acum şi pentru a şasea oară de cînd la cîrma Bisericii Ortodoxe Române se află Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian. „Sfîntul şi Marele Mir simbolizează unitatea în credinţă şi învăţătură ortodoxă ... În această zi din Săptămîna Patimilor — în Joia Mare, cum spunem noi credincioşii ortodocşi — se săvîrşeşte sfinţirea Marelui Mir şi în celelalte Biserici Ortodoxe", astfel încît „la acest măreţ moment al rugăciunii de sfinţire, glasurile ierarhilor noştri s-au unit cu glasurile ierarhilor şi întîistătătorilor de Biserici Autocefale Ortodoxe într-o tainică comuniune, ca simbol al unităţii în credinţă, cult şi vieţuire creştină al tuturor Bisericilor Autocefale, al întregii noastre Ortodoxii ecumenice".

Momentul liturgic al sfinţirii Marelui Mir a fost înscris apoi în „Condica sfîntă", în care membrii Sfîntului Sinod în frunte cu Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian au semnat următorul

ACT

Slăvim pe Dumnezeu în Treime închinat că ne-a învrednicit pe Noi, Justinian, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, împreună cu membrii Sfîntului Sinod să ne adunăm în Catedrala Sfintei Patriarhii din Bucureşti şi să împlinim, la Sfînta Liturghie, prin chemarea harului atotsăvîrşitorului Duh — după rînduiala Dreptmăritoarei Biserici Ortodoxe — sfinţirea Marelui Mir pentru întărirea în Duhul Sfînt a credincioşilor creştini şi sfinţirea locaşurilor dumnezeieşti din cuprinsul Patriarhiei Române.

Această sfinţire a Marelui Mir s-a săvîrşit pentru a treisprezecea oară în Sfînta noastră Biserică din anul mîntuirii una mie nouă sute şaptezeci şi trei, luna aprilie, ziua douăzeci şi şasea, în Sfînta şi Marea Joi a Patimilor Domnului şi Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, şi pentru a şasea oară în vremea păstoriei Noastre ca patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

S-a încheiat acest Act şi s-a scris în Condica sfîntă, semnîndu-se de Ierarhii care au luat parte la sfinţirea Marelui Mir.

Adrian N. Popescu

REDACŢIA: Secţia culturală a Consiliului Arhiepiscopesc — Sibiu (Taxa poştală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu | 44.206 |

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

ANUL 121 Sibiu, 15 iulie 1973 Nr. 27—28

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA-IULIA ŞI SIBIU

PREŢUL INSERŢIUNILOR:
Un cm² 60 bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român,
Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL:
Pe un an: 24 lei
Pe 6 luni: 12 lei
Cont nr. 49.8.01

Credinţa noastră

40. Sfînta Taină a Hirotoniei (sau Preoţiei)

Ştim din Sfînta Scriptură şi din Sfînta Tradiţie că Biserica lui Hristos are diferite mădulare cu diferite daruri şi slujiri. În general însă se vorbeşte despre credincioşi (mireni) şi clerici (arhierei, preoţi, diaconi). Cum Biserica nu poate exista în mod vizibil fără credincioşi, ea nu poate exista nici fără clerici, adică fără preoţie. Sînt însă unii care zic că toţi membri Bisericii ar fi preoţi, adică au darul preoţiei. Ei răstălmăcesc cuvintele Sfîntului Apostol Petru (Epistola I, cap. 2. 5 şi 9), care arată că credincioşii sînt „pietre vii", ziditi ca o „casă duhovnicească, spre preoţie sfîntă", ca să aducă „jertfe duhovniceşti plăcute lui Dumnezeu, prin Iisus Hristos . . . Iar voi sînteţi seminţie aleasă, preoţie împărătească, neam sfînt, popor agonisit de Dumnezeu, ca să vestiţi în lume bunătăţile" Domnului. Sfîntul Apostol Pavel însă scrie clar: „Oare toţi sînt apostoli? Oare toţi sînt învăţători? Oare toţi sînt preoţi?" (I Corinteni 12, 29). De aici rezultă că nu toţi sînt preoţi, că există deosebire între preoţie şi „preoţie".

Această deosebire este dată de Dumnezeu însuşi atît în Vechiul Testament, cît şi în Noul Testament. În Vechiul Testament sînt numiţi toţi iudeii „preoţi" (Exod 19, 6; Isaia 61, 6), dar sînt aşezaţi şi sfinţiţi ca preoţi cu adevărat numai unii dintre aceştia. Căci aşa zice Domnul către Moise: să aleagă dintre israilteni pe Aaron şi pe fiii lui: „şi pune-i deoparte în slujba mea ca preoţi", şi „preoţia lor va fi printr-o lege veşnică" (Exod 28, 1—42, 29, 9). Arhiereul (Aaron) şi preoţii se îmbracă în „haine sfinte", adică „veşminte pentru făcut slujba în locul cel sfînt . . .", la templu (Exod 30, 30; 39, 41). Aceşti preoţi sînt sfinţiţi pentru a sluji Domnului în cortul sfînt (Exod 36), mai tîrziu în templul lui Solomon din Ierusalim, al lui Zorobabel ş. a. Nimeni altcineva decît arhiereul şi preoţii nu puteau săvîrşi sfintele slujbe. Dacă toţi iudeii sînt numiţi „preoţi", aceasta nu înseamnă că toţi ar fi preoţi slujitori la altar, ci sînt socotiţi ca slujitori ai lui Dumnezeu prin fapte bune, prin împlinirea poruncilor date de Dumnezeu prin Moise şi tîlcuite de arhiereu şi preoţi. Arhiereul şi preoţii sînt o slujire preoţească deosebită, stabilită de Dumnezeu însuşi.

Dar preoţia Vechiului Testament era numai prevestirea preoţiei Noului Testament. Aici Iisus Hristos este preotul cel mare, arhiereul cel adevărat. Cum însă Iisus Hristos este nevăzut, El a ales dintre cei ce credeau cuvintelor Lui pe cei 12 Apostoli, cărora le-a dat puterea de a învăţa şi propovădui Evanghelia, de a săvîrşi sfintele slujbe (Sfînta Liturghie) şi de a îndruma, a conduce pe credincioşi pe calea dreptei credinţe, faptelor bune şi ziditoare spre mîntuire. Lor le-a dat porunca şi puterea să aducă Sfînta Jertfă a Trupului şi Sîngelui Domnului (Luca 22, 19), să înveţe „toate neamurile", să le boteze (Matei 28, 19), să ierte păcatele (Ioan 20, 22—23) ş. a. Iar Sfinţii Apostoli — prin puterea Duhului Sfînt revărsat peste ei — au sfinţit (hirotonit) şi aşezat în Biserica creştină diaconi, preoţi şi arhierei (episcopi), care să înveţe, să săvîrşească Sfintele Slujbe şi să conducă pe credincioşi spre mîntuire după voia Domnului Hristos (Faptele Apostolilor 6, 6; 14, 23; II Tim. 1, 6). Sf. Ap. Pavel a aşezat ca episcopi pe Timotei şi Tit, ca aceştia să propovăduiască adevărata învăţătură, să săvîrşească adevărata Sf. Liturghie, să îndrumeze pe preoţi şi credincioşi după rînduielile Sfinţilor Apostoli. Ei sfinţeau preoţi şi diaconi şi purtau de grijă ca aceştia să lucreze credinţa şi aşezămîntul apostolesc, care sînt de la Hristos, Învăţătorul, Arhiereul şi Păstorul cel mare al tuturor, fie apostoli, fie episcopi, fie preoţi, fie diaconi, fie credincioşi.

Aşadar, există preoţie şi „preoţie". Este preoţia celor aleşi de Hristos, de Biserică, dintre credincioşi spre o slujire specială şi este „preoţia" tuturor celor ce cred în Hristos şi urmează Lui în cuvînt şi faptă, care — sub îndrumarea episcopilor, preoţilor şi diaconilor — ajută la buna desfăşurare a vieţii bisericeşti în obştea Bisericii noastre.

Pentru că preoţia specială a fost aşezată prin Sfinţii Apostoli de Mîntuitorul însuşi, numai anumiţi credincioşi cu viaţă frumoasă şi pregătire corespunzătoare sînt chemaţi şi sînt sfinţiţi ca preoţi. Această sfinţire întru preoţie se numeşte hirotonie, care înseamnă în limba greacă „punerea mîinilor". Într-adevăr, Sfinţii Apostoli au aşezat în biserici prin hirotonie (punerea mîinilor) arhierei (episcopi), preoţi şi diaconi, stabilind astfel cele trei trepte ale ierarhiei bisericeşti, păstrate pînă astăzi în Biserica noastră (Tit. 1, 5; I Tim. 5, 22; Fapt. Ap. 6, 3—6; 14, 20—23). Arhiereii (episcopii) sînt urmaşii Sf. Apostoli. Ei au deplinătatea puterii duhovniceşti, adică: puterea învăţătorească, puterea sfinţitoare şi puterea conducătoare, şi împreună, prin sinoade şi alte legături, au păstrat şi păstrează toate cele transmise de Mîntuitorul şi de Sfinţii Apostoli şi de Biserica primelor veacuri creştine. Preoţii primesc prin hirotonie de la arhiereu cele trei puteri duhovniceşti, ei însă nu pot hirotoni, nici sfinţi Sf. Mir şi Sf. Antimis. Ei sînt sub ascultarea episcopilor. Diaconii sînt hirotoniţi de arhiereu şi primesc puterea de a ajuta pe arhierei şi preoţi în slujirea lor, dar nu pot sluji singuri Sf. Slujbe şi alte rînduieli bisericeşti. „Punerea mîinilor" şi rugăciunea rostită de arhiereu sînt semnul văzut al revărsării harului preoţiei peste cel ce se hirotoneşte.

Hirotonia este Sfînta Taină, dată de Mîntuitorul, în care prin punerea mîinilor şi rugăciune se împărtăşeşte celui chemat şi pregătit harul (arhieriei, preoţiei, diaconiei), prin care acesta primeşte puterea de a învăţa Evanghelia Domnului, a săvîrşi Sfintele Slujbe (Sfintele Taine) şi a conduce pe credincioşi spre mîntuire — putere dată fiecărei trepte după rînduiala apostolească.

Hirotonia arhiereului se săvîrşeşte de trei arhierei ortodocşi. Aceştia reprezintă întregul sobor al arhiereilor, care au succesiune apostolică, păstrează neschimbate toate învăţăturile şi rînduielile Bisericii, transmise din veac în veac pînă astăzi. Arhiereul e ales dintre cei mai distinşi călugări (ieromonahi etc.) sau preoţi văduvi prin deces. (Aceşti preoţi înainte de a fi hirotoniţi arhierei se călugăresc la o mănăstire). Soborul celor trei arhierei care mărturisesc drepta învăţătură a Bisericii noastre, îmbrăcaţi în sfintele veşminte arhiereşti, înainte de a se începe Sf. Liturghie, întreabă pe candidatul la arhierie care este credinţa sa. Candidatul — deschizînd Sf. Evanghelie (în semn că mărturiseşte credinţa în faţa lui Hristos) — rosteşte Credeul şi învăţătura de credinţă a Bisericii, făgăduind că va păstra neschimbate şi va urma cu sfinţenie învăţăturile, canoanele şi tradiţiile Bisericii Ortodoxe şi legile Bisericii Ortodoxe Române, că se va supune hotărîrilor Sf. Sinod al B.O.R. şi va fi bun fiu al poporului, al patriei. Apoi iscăleşte această mărturisire. Hirotonia întru arhiereu se face la Sf. Liturghie după „Sfinte Dumnezeule". După ce candidatul înconjoară de 3 ori Sf. Altar, sărutînd cele patru colţuri ale Sf. Mese (în care timp se cîntă: „Sfinţilor mucenici . . .", „Mărire Tie, Hristoase Dumnezeule . . ." şi „Isaia dănţuieşte . . ."), îngenunchiază şi pune mîinile pe Sf. Altar, stînd cu capul aplecat pe mîini. Deasupra capului cel dintîi arhiereu aşează omoforul şi Sf. Evanghelie (deschisă cu faţa în jos). Apoi arhiereul punînd mîna dreaptă pe capul candidatului (împreună cu ceilalţi doi arhierei) citeşte rugăciunea: „Dumnezeescul har cela ce totdeauna pe cele neputincioase le vindecă şi pe cele cu lipsă le împlineşte prohiriseşte (hirotoneşte) pe preaiubitorul de Dumnezeu (N.) arhiereu al Sfintei (Episcopii sau Mitropolii) cu titlul de (N.) — să ne rugăm dar pentru dînsul ca să vină peste el harul întru tot Sfîntului Duh". Prin această rugăciune s-a săvîrşit hirotonia întru arhiereu. Arhiereul hirotonisitor — în vreme ce arhiereul hirotonit stă în genunchi — continuă să roage pe Dumnezeu, ca aşa cum a aşezat prin Sf. Apostoli trepte bisericeşti, pe noul ales arhiereu, care s-a învrednicit a lua jugul evanghelic şi vrednicia arhierească, să-l întărească prin puterea şi harul Sf. Duh precum a întărit pe Sf. Apostoli şi a sfinţit pe arhierei: „Vădeşte neprihănită arhieria lui, înfrumuseţîndu-l cu toată cucernicia şi sfînt îl arată pe dînsul ca să fie vrednic a cere de la Tine (Doamne) cele pentru mîntuirea credincioşilor şi să fie auzit de Tine . . ." După o scurtă ectenie, arhiereul hirotonisitor citeşte în taină rugăciunea ca Hristos, cel ce a revărsat harul arhieresc asupra celui ales, să-l facă pe acesta a fi „următor Tie, adevăratului Păstor, punîndu-şi sufletul său pentru oile Tale", să fie bun povăţuitor, „desăvîrşind sufletele ce i s-au încredinţat lui în viaţa aceasta", ca „să stea neruşinat înaintea scaunului Tău şi să primească plata cea mare, pe care ai gătit-o celor ce" au propovăduit Evanghelia Ta.

După hirotonie şi după rugăciunile următoare, noul hirotonit arhiereu se ridică şi este dus în uşile împărăteşti, unde primeşte sfintele veşminte arhiereşti, clerul şi credincioşii cîntînd de trei ori: „Vrednic este". Deci la harul arhieriei, ce s-a revărsat de la arhiereul Hristos, se adaugă mărturia credincioşilor, a Bisericii întregi despre vrednicia noului arhiereu. Ridicat din sînul Bisericii, el e slujitor al lui Hristos, slujitor al Bisericii.

Hirotonia întru preot şi întru diacon se săvîrşeşte de un singur arhiereu. (Dacă hirotonia întru arhiereu se face la Sf. Liturghie după „Sfinte Dumnezeule", hirotonia întru preot se face imediat după Heruvic, iar hirotonia întru diacon se săvîrşeşte după cuvintele: „Şi să fie milele marelui Dumnezeu şi Mîntuitorului nostru Iisus Hristos cu voi cu toţi". De ce această rînduială? — Întîi pentru că cine a fost hirotonit diacon să nu poată fi hirotonit la aceeaşi Sf. Liturghie şi ca preot, iar diaconul care a fost hirotonit preot să nu poată fi hirotonit la aceeaşi Sf. Liturghie şi ca arhiereu. În al doilea rînd pentru că arhiereul are puterea deplină de la Hristos cel mărit de cetele îngereşti, pentru că preotul va sfinţi darurile, prefăcîndu-le prin epicleză în Trupul şi Sîngele Domnului, pentru că diaconul nu săvîrşeşte Sf. Taine, ci numai ajută pe arhiereu şi preot).

La hirotonia întru preot sau întru diacon se înconjoară Sf. Altar de 3 ori (cu imnele de la hirotonirea arhiereului). Apoi arhiereul îşi pune omoforul şi mîna dreaptă pe capul celui îngenun-

(Continuare în pag. 2)

Sfînta Taină a Hirotoniei...

(Urmare din pag. 1)

chiat la altar şi se roagă cu voce: „Dumnezeescul har, cela ce totdeauna pe cele neputincioase le vindecă şi pe cele cu lipsă le împlineşte, prohiriseşte (hirotoneşte) pe prea cucernicul ipodiacon (N.) în diacon" (sau: „pe prea cucernicul diacon în preot") — să ne rugăm dar pentru dînsul ca să vină peste el harul întru tot Sfîntului Duh". Prin aceasta candidatul a primit harul diaconiei (sau harul preoţiei). Urmează rugăciuni pentru ca diaconul (respectiv preotul) să fie învrednicit de Hristos-Domnul a sluji cu vrednicie altarul şi pe credincioşi, ca din felul cum şi-au împlinit slujirea să poată da fiecare răspuns bun la judecata lui Hristos. Sînt rugăciuni deosebite pentru diacon şi pentru preot, după treapta şi slujirea diaconului şi preotului. La sfîrşit diaconul sau preotul se ridică din îngenunchiere, iar arhiereul dînd veşmintele şi cărţi de slujbă diaconului (şi preotului după treapta lui), grăieşte de trei ori: „Vrednic este". Credincioşii răspund: „Vrednic este". Astfel şi la hirotonirea întru diacon şi preot, la harul preoţiei (diaconiei) primit prin arhiereu (episcop etc.) de la Domnul, se asociază şi credincioşii (Biserica întreagă), pentru că aceştia sînt puşi de Dumnezeu să îndrumeze pe credincioşi pe calea mîntuirii — şi prin această legătură strînsă între arhiereu, preoţi, diaconi şi credincioşi harul lui Dumnezeu rodeşte îmbelşugat şi Biserica este cu adevărat Trupul lui Hristos, în care toate mădularele lucrează în duhul lui Hristos, duhul Adevărului. Căci arhierei, preoţi, diaconi şi credincioşi — toţi sîntem mădulare ale Bisericii, arhiereii, preoţii şi diaconii fiind mădulare cu o slujire deosebită, primită la hirotonie de la Hristos-Domnul, prin punerea mîinilor arhiereilor, iar credincioşii fiind mădulare cu felurite daruri, care — sub îndrumarea ierarhiei bisericeşti şi în conlucrare cu ea — pun rîvna şi vrednicia lor în slujba lui Hristos şi Bisericii Sale sfinte. În felul acesta se împleteşte preoţia specială (arhiereu, preot şi diacon) cu „preoţia" generală a credincioşilor, care pe temeiul Sf. Botez şi altor Sf. Taine aduc roade duhovniceşti.

De fapt Hristos sălăşluieşte şi lucrează în fiecare mădular al Bisericii. În credincios prin Sfintele Taine, prin rugăciune şi fapte bune, în ierarhia bisericească prin lucrarea deosebită a hirotoniei, care însă cere să fie primită cu vrednicie şi făcută roditoare pentru ei şi pentru alţii de cei ce au primit-o. Cînd arhiereul, preotul, diaconul slujesc la Sf. Altar, aduc jertfa cea fără de sînge la Sf. Liturghie, săvîrşesc Sfintele Taine şi alte Sfinte Slujbe, învaţă dreapta credinţă, îndrumează spre viaţă îndumnezeită pe credincioşi, este Hristos însuşi care lucrează prin slujitorii altarelor. Căci despre Iisus Hristos s-a scris: „Tu eşti preot în veac", El avînd „preoţie netrecătoare", preoţie veşnică. El este arhiereul „care a şezut de-a dreapta" Tatălui şi care s-a adus şi se aduce pe Sine jertfă pentru toţi în cer şi pe altarele sfintelor bisericii (Evrei 7, 17; 24—25; 8, 1; 9, 11—15), căci jertfa de pe cruce a lui Hristos fiind veşnică se împărtăşeşte mereu şi credincioşilor ce — trăind pe pămînt — vieţuiesc în Hristos-Domnul. Această jertfă o aduce Hristos prin arhiereii şi preoţii Săi la fiecare Sfîntă Liturghie. Aşadar, în lucrarea învăţătorească, arhierească şi de conducător a arhiereilor şi preoţilor este prezent Hristos însuşi, Învăţătorul, Arhiereul şi Păstorul nostru al tuturor, al Bisericii dreptmăritoare. De aici cinstirea ce o au credincioşii pentru slujitorii Bisericii. Această cinstire însă e cu atît mai mare, cu cît slujitorii altarelor se străduiesc să vieţuiască în duhul lui Hristos, să se asemene cu Hristos. Şi se cade ca toţi — arhierei, preoţi, diaconi şi credincioşi — să mărturisim că tot ceea ce sîntem — sîntem prin Hristos şi că orice vrednicii am avea ne dăm seama că sîntem „slugi nevrednice" de harul şi darul ce l-am primit de la Domnul şi Mîntuitorul nostru. Şi aşa cum El s-a jertfit din iubire pentru mîntuirea tuturor, şi noi să păşim cu gîndul, cu cuvîntul şi fapta pe calea jertfelniciei pentru Hristos, pentru Biserică, pentru Patrie — roadă a iubirii celei fără de margini. Căci a fi slujitor al altarului după asemănarea lui Hristos este a te dărui total din iubire pentru a sluji lui Hristos, Bisericii, poporului şi omenirii întregi.

† **NICOLAE**
Mitropolitul Ardealului

O însemnată mărturie a preţuirii

Mitropolitului Andrei Şaguna

Împlinirea unui veac de la moartea mitropolitului Andrei Şaguna a adus în conştiinţa creştinilor ortodocşi din Daneş, prot. Sighişoara, o tresărire, făcînd să le apară în lumină un fapt practicat pînă de curînd în această parohie. E vorba despre o datină a femeilor credincioase de la Daneş, care se adunau în „şezători" spre a „cînta", aşa cum se cuvine la mort, adormirea lui Andrei Şaguna, deodată cu „imnul marelui Andrei".

Pomenirea mitropolitului Şaguna a fost păstrată la Daneş într-o anumită rînduială a vieţii satului, deoarece ea se săvîrşea an de an cu ocazia formării grupelor de şezători pe la începutul iernii, poate chiar cu prilejul sărbătorii Sfîntului Andrei. Numele de neuitat al ierarhului de la Sibiu era pomenit în viersurile de jale ale credincioşilor, alături de care se auzea „zicerea" imnului.

... „O, Părintele-ndurării
Care-n ceruri locuieşti,
Cel ce şi-n cercări profunde
Toate le ocîrmuieşti,
Pe Andrei îl odihneşte,
Unde viaţa înfloreşte
Nemurirea şi-a gătit,
Dar Andrei,
Dar Andrei tot n-a murit !"

Pentru credincioşii din Daneş Andrei Şaguna a rămas, precum vedem, ceea ce el însuşi a dorit să fie: O lumină care arde şi după ce fiinţa din care a izvorît a încetat să mai existe trupeşte. Preţuirea pe care credincioşii i-au dat-o şi pe care şi-au exprimat-o într-o datină a sa dovedeşte tocmai acest lucru.

Pomenirea lui Andrei Şaguna în datinile credincioşilor de la Daneş are o semnificaţie deosebită. Activitatea bisericească şi culturală şaguniană a avut o puternică înrîurire asupra obştei creştine de aici. Dovadă grăitoare e numărul mare, chiar foarte mare de intelectuali şi meseriaşi ce s-au ridicat din Daneş încă înainte de primul război mondial. Daneşul a fost parohia care a îndrăgit „lumina" cărţii în chip deosebit.

Am putea spune că mitropolitul Şaguna a avut o preţuire aparte pentru această parohie. Credincioşii de azi păstrează încă amintirea „vizitaţiunii canonice" pe care a făcut-o ierarhul sibian în Daneş, cu prilejul căreia a cunoscut îndeaproape pe cîntăreţul şi învăţătorul Simion Florea, poet şi compozitor bisericesc original, şi a apreciat cîntarea stranei de la Daneş la adevărata ei valoare, ca pe un monument de muzică religioasă, ortodoxă şi românească. Despre multe din aceste lucrări avem ştire de la credincioasa octogenară Elisabeta Rondoleanu, născută Florea, nepoata directă a vrednicului dascăl Simion Florea.

La comemorarea celor 100 de ani de la moartea lui Andrei Şaguna, credincioşii din parohia Daneş reîmprospătează datina cinstirii marelui ierarh, care s-a luptat pentru îmbunătăţirea soartei obştei în fruntea căreia a fost aşezat de Dumnezeu, luînd ca pildă de jertfelnicie patriotică însăşi personalitatea ierarhului sărbătorit. În acest sens, ei se angajează să se integreze în elanul creator al întregului nostru popor, aducînd şi contribuţia lor la ridicarea pe culmi de viaţă nouă a scumpei noastre patrii, Republica Socialistă România.

Pr. *Ilie D. Moldovan*

Semnificaţia lumînărilor în cultul divin creştin

Întrebuinţarea lumînărilor în cult e foarte veche. În cultul V. Testament lumînările se foloseau din dispoziţie divină. În cartea Ieşirii (25, 31—37), Dumnezeu îi porunceşte lui Moise ca să facă sfeşnice şi candele ca să lumineze cortul adunării. Tot în cartea Ieşirii (27, 20), Dumnezeu le porunceşte fiilor lui Israel să aducă untdelemn stors din masline ca să ardă în candele toată vremea în cortul adunării.

Creştinii proveniţi dintre iudei au adus din V.T. obiceiul de a folosi lumini în cult şi în Noul Testament.

În templul lui Solomon au fost sfeşnice de aur (III Reg. 7, 49 şi II Paralip. 4, 7), care erau aprinse după rînduială înaintea Sfintei Sfintelor.

Această lumină continuă, care exista atît în cortul adunării cît şi în templul lui Solomon, prefigura atotprezenţa şi veşnicia lui Dumnezeu. În N.T. avem textul de la Faptele Apostolilor (20, 8), în care ni se relatează că Sf. Pavel fiind în Troa s-a suit în camera de sus, a frînt pîinea, fiind în odaie "multe lumini aprinse".

În timpul persecuţiilor, creştinii se ascundeau în peşteri şi catacombe, unde foloseau lumînările de ceară. În veacul al IV-lea, întrebuinţarea lumînărilor de ceară şi a candelelor cu untdelemn era generalizată în cultul creştin.

După secolul al IV-lea lumînările primesc şi o interpretare simbolică. Fericitul Ieronim mărturiseşte că din flacăra lumînărilor se desprinde o putere dumnezeiască, care înalţă cugetul şi întreaga simţire a acelora care se roagă. Şi în Răsărit şi în Apus au existat persoane anume, care aveau sarcina să aprindă lumînările în biserică. Aceştea se numeau acoluţi şi lampadari.

Lumina a fost considerată întotdeauna ca simbol al bucuriei, al evlaviei şi ca semn al ieşirii din bezna întunericului la lumina cea cerească, după cuvîntul Psalmistului: „La Tine este izvorul vieţii, întru lumina Ta vom vedea lumina" (Ps. 35, 10).

Lumina materială îl simbolizează pe Însuşi Mîntuitorul Hristos, fiindcă în Sf. Scriptură Mesia e numit „lumina" lumii (Isaia 60, 2). În Evanghelia Sf. Ioan (3, 19), Mîntuitorul e numit „lumina care a venit în lume", iar în cap. 12, 46, Mîntuitorul se numeşte pe Sine lumina care a venit în lume, ca tot cel care crede în El să nu rămînă în întuneric. El este izvorul luminii şi al vieţii. Aceasta ne arată că şi noi trebuie să fim fii ai luminii prin credinţa, nădejdea şi dragostea noastră. În N.T. Mîntuitorul mai este numit soare, „Răsăritul cel de Sus", care luminează pe cei care cred în El (Luca 1, 79).

Lumina prin calităţile ei e simplă, e curată, se înmulţeşte fără a se micşora, fără a scădea. Ea umple de bucurie pe cei care stau sub puterea ei, ea încălzeşte şi curăţă, ea însufleţeşte şi dă curaj celor deznădăjduiţi. Natura lipsită de lumină e moartă, e lipsită de viaţă. Tot la fel, sufletul credinciosului lipsit de lumina lui Hristos e lipsit de viaţa cea duhovnicească, e mort.

Şi materia din care e făcută lumînarea are o semnificaţie simbolică, în sensul că materia lumînărilor e adunată de albinele cele harnice care sînt simbolul fecioriei şi al hărniciei. Ele nu se împerechează şi nici nu fac ouă, ci numai clocesc ouăle depuse de regină (matcă). Ceara simbolizează trupul Mîntuitorului, e rodul celei mai curate flori, e rodul trupului fecioresc al Sf. Fecioare Maria.

Fiindcă ceara e strînsă din florile cele mai parfumate şi mai bine mirositoare, materia lumînării mai poate simboliza şi universalitatea religiei creştine, parfumul cel bine mirositor al harului ceresc. Tot aşa mai poate însemna credinţa, dragostea şi nădejdea credincioşilor.

Despre Fiul lui Dumnezeu zicem în Simbolul Credinţei că este „lumină din lumină", în înţelesul că după cum lumina care se aprinde nu se deosebeşte de lumina din care se aprinde, tot aşa nu se deosebeşte fiinţa Fiului de fiinţa Tatălui.

Lumînările se aşează în sfeşnice. Pot fi sfeşnice cu una, cu două, cu trei, cu şapte sau cu douăsprezece lumînări. Toate acestea au semnificaţiile lor. Sfeşnicul cu o lumînare înseamnă unitatea Treimii. Cel cu două lumînări înseamnă cele două naturi sau firi ale Mîntuitorului, cel cu trei lumînări simbolizează cele trei persoane ale Sf. Treimi. Sfeşnicul cu şapte lumînări prefigurează cele şapte daruri ale Sf. Duh, iar cel cu douăsprezece lumînări însemnează pe cei doisprezece Apostoli.

La masa Proscomidiei trebuie să ardă cel puţin o lumînare, iar pe masa sf. altar, la Liturghie, trebuie să ardă cel puţin două lumînări. Lumînările de pe masa altarului simbolizează veşnicia şi atotprezenţa lui Dumnezeu.

La vohodul mic (ieşirea cu Sf. Evanghelie) de la Liturghie, înaintea preotului merge un purtător de lumină (sau mai mulţi). Lumina aceasta care

(Continuare în pag. 4)

O excursie cu semnificaţii istorice

Între faptele încărcate de profunde semnificaţii patriotice, în ceea ce priveşte legăturile strînse dintre românii de pe ambele versante ale Carpaţilor, legături care au dus la unirea Transilvaniei cu România, la loc de cinste se înscrie şi excursia întreprinsă de cei 900 de ţărani, învăţători şi preoţi din Ţara Bîrsei, sub conducerea protopopului Vasile Voina din Braşov, la Bucureşti (pentru vizitarea Expoziţiei naţionale), la Constanţa şi Sinaia, între 30 septembrie şi 4 octombrie 1906. Despre această excursie relatează pe larg ziarul social şi economic Deşteptarea *din Braşov, în nr. 40, din 5 (18) octombrie 1906 şi nr. 41, din 12 (25) octombrie 1906. Ne vom reaminti de această excursie cu ecouri istorice, urmărind relatările din* Deşteptarea.

Sîmbătă (30 septembrie 1906) după amiază la orele 14,00, trenul cu cei 900 excursionişti din Ţara Bîrsei a ajuns pe pămîntul României, la Predeal. De aici, excursioniştilor li s-a pus la dispoziţie un tren special care i-a dus în capitală. Un public numeros a ieşit în întîmpinarea fraţilor de peste Carpaţi în fiecare staţie. De la intrarea trenului într-o staţie şi pînă la plecare „uralele de bună venire nu mai conteneau şi sufletul fiecăruia se înălţa faţă de această manifestaţie de frăţie" — scrie ziarul amintit. La orele 21,30, un fluierat prelung anunţa nerăbdătorilor cetăţeni ai capitalei sosirea trenului. Muzica militară a început să cînte marşul jubiliar. La ferestrele trenului apar sute de capete care salută. Batistele flutură în vînt. Urări calde „de frăţească salutare se schimbă între cetăţenii capitalei şi oaspeţii din Ţara Bîrsei". După coborîrea din vagoane, primarul capitalei, Mihail Gh. Cantacuzino, rosteşte un discurs prin care urează bun sosit oaspeţilor. „Aţi venit să vedeţi Expoziţia — spune între altele vorbitorul — care a avut darul să ne adune pe toţi românii din unghiurile cele mai depărtate, să ne ridice şi să ne încălzească la focul sacru al românismului". Se rostesc şi alte discursuri de bun venit. Protopopul Vasile Voina răspunde, în numele românilor din Ţara Bîrsei, arătînd că dragostea i-a făcut „să vie în patria mumă, de unde vor lua cu ei amintiri frumoase spre a le ţine cu ei şi pentru ai lor dincolo, unde, deşi o graniţă îi desparte, bate tot aceiaşi inimă de român".

După terminarea discursurilor, oaspeţii au părăsit peronul Gării de Nord. S-a format un mare cortegiu, în frunte cu muzica militară. Pe întreg parcursul străbătut de cortegiu (Calea Griviţei, Calea Victoriei, Calea Rahovei, pînă la Bragadiru, unde au fost cazaţi la „Seminarul Central", la Cazarma Mihai Viteazu şi la Cazarma Vînătorilor), mulţimea a întîmpinat cu urale şi buchete de flori pe oaspeţii dragi de peste munţi.

Marea expoziţie română de pe cîmpia Filaretului a fost vizitată de excursionişti în după amiaza zilei de Duminică. S-au format, în acest scop, grupuri de cîte 50 de persoane, care au vizitat fiecare pavilion în parte.

Luni seara, excursioniştii „au luat parte cu toţii la banchetul pe care Primăria Capitalei l-a dat în onoarea lor în sala coloseului Bragadiru". Banchetul a fost prezidat de primarul capitalei, care a deschis seria toasturilor, „urînd bună venire fraţilor din Ţara Bîrsei". Plin de entuziasm, primarul a spus că „în toţi românii există o singură inimă şi inima nu se despică . . ."

Dintre celelalte toasturi se remarcă cu deosebire cel rostit de scriitorul Delavrancea, care „a mulţumit d-lui primar pentru că l-a chemat în mijlocul fraţilor de dincolo". E natural — a spus în continuare Delavrancea — ca românii „de aici să aibă dragoste pentru cei de dincolo. Iubirea aceasta e istorică, organică, căci existenţa celor de peste munţi e legată de existenţa noastră şi a noastră de a lor".

Marţi dimineaţa la orele 7, oaspeţii din Ţara Bîrsei au plecat cu trenul la Constanţa, pentru a vizita oraşul şi portul. Romulus Dogariu, reporterul special al ziarului Deşteptarea, *care a relatat despre drumul excursioniştilor de la Bucureşti la Constanţa şi înapoi spre casă, se dovedeşte un fin observator al contrastelor sociale, un sever critic al acestor stări de lucruri. De la fereastra vagonului, în timp ce trenul gonea prin cîmpie spre Dobrogea, notează: „Voioşi privim . . . defilarea pămîntului românesc. Prin faţa noastră trec gări, ce gem de povara zecilor şi sutelor de mii de saci de grîu. Mormane de porumb galben ca aurul stau . . . răzleţe pe cîmp. Ce belşug! Ce bogăţie! Şi totuşi cît de dureros îţi loveşte privirea cîte un cătun mic cu căscioare sărăcăcioase, acoperite cu stuf sau bordeie sub pămînt, iar alături de ele casa luxoasă a boierului. Da, căci ceasuri întregi aleargă trenul de la un capăt pînă la celălalt capăt al cîte-unei moşii boiereşti. Tot belşugul acela de bucate, ce cu sudoare de sînge îl scot ţăranii aceia istoviţi, adăpostiţi în casele lor acoperite cu stuf şi în bordeie, tot e al boierului şi ei sărmanii sînt bucuroşi dacă au atît cît să poată ieşi din iarnă. Ce soartă nedreaptă! Colo în casele acelea luxoase lenevia şi îmbuibarea, ici în bordeie munca şi sărăcia! Şi încontinuu trec prin faţa noastră gări potopite de saci cu bucate . . ."*

La Cernavodă trenul opreşte şi excursioniştii coboară pentru a admira îndelung „cea mai grandioasă operă arhitectonică (de atunci), fala României, podul peste Dunăre".

La Constanţa s-au bucurat de aceeaşi caldă şi frăţească primire. Peronul este înţesat de lume. Se aud urale nesfîrşite. Muzica militară intonează Deşteaptă-te române. *O bucurie de nedescris străluceşte pe feţele tuturor. Primarul oraşului îi salută călduros pe oaspeţi, iar protopopul Vasile Voina răspunde.*

Reporterul Deşteptării *notează în continuare starea sufletească de care erau cuprinşi excursioniştii: „Aveam impresia că după multă rătăcire am ajuns la noi acasă şi părinţii cu dragoste ne aşteaptă şi cu pătimaşe iubire ne strîng la sînul lor". Se formează „un impozant cortegiu" şi cu muzica militară în frunte traversează oraşul. Clădirile sînt împodobite cu steaguri naţionale, iar de la ferestre constănţenii îi aclamă furtunos.*

După vizitarea oraşului şi portului, la ora 1 noaptea, excursioniştii au plecat înapoi prin Bucureşti spre casă. Un ultim popas l-au făcut la Sinaia, bucurîndu-se şi aici de aceeaşi primire.

La Predeal şi-au luat un ultim rămas bun („călduroase îmbrăţişări şi strîngeri de mînă") de la fraţii, care i-au petrecut „cu multă dragoste şi iubire". Au trecut vremelnica graniţă, aducînd în Transilvania sentimente patriotice şi mai fierbinţi, gînduri de frăţietate, de unire cu România şi mai înaripate.

Bucuria acestor excursionişti a devenit generală, cînd vremelnica graniţă de pe şirul Carpaţilor a dispărut pentru totdeauna în 1918.

Bucuria noastră a tuturor celor ce vieţuim pe aceste plaiuri este deplină astăzi, cînd ne aflăm sub cupola aceleiaşi Patrii, libere şi independente, cînd stările nedrepte de care vorbea ziaristul mai sus arătat nu mai există, poporul român fiind stăpîn pe avutul ţării, pe munca sa.

Ioan Ciurea — Braşov

Sculptorul Alexandru Liuba

(1875—1906)

Anul acesta s-au împlinit, după cum ştim, 100 de ani de la adormirea în Domnul a mitropolitului Andrei Şaguna. Acest eveniment ne aduce în atenţie un sculptor de seamă din Banat, Alexandru Liuba, care, între alte lucrări ce vădesc măiestria sa, a executat şi cei doi lei ce străjuiesc mormîntul mitropolitului Şaguna din Răşinari, precum şi un bust al acestui ierarh, existent la reşedinţa mitropolitană din Sibiu.

Născut în comuna Măidan — azi Brădişorul de Jos din judeţul Caraş-Severin, — la 10 septembrie 1875, ca fiu al renumitului învăţător şi scriitor folclorist Sofronie Liuba şi al mamei sale Rachila, născută Bura din Broşteni, tînărul Alexandru a început studiile în satul natal. Terminînd clasele elementare, a urmat apoi la Oraviţa clasele a V-a şi a VI-a la şcoala primară germană ca elev al aceluiaşi învăţător Iosif Stara la care studiase şi tatăl său. După terminarea celor 6 clase elementare a urmat apoi 4 clase la şcoala civilă din aceeaşi localitate. Aici, tînărul Alexandru a avut fericitul prilej al urmării unor cursuri de lucru de mînă, ca prolog al gustului său artistic-sculptural. Tot aici a putut întreprinde şi cioplirea diferitelor lucrări din piatră „din Agadici" sub îndrumarea profesorului său, cu care prilej lucrările iscusitului tînăr Alexandru întrevedeau viitorul său artistic.

Deşi tatăl lui Alexandru dorea să-şi vadă pe fiul său învăţător, totuşi în sufletul tînărului creştea dorul de a se face sculptor. Aşa se explică faptul că şi în timpul cît a studiat la Institutul pedagogic de la Caransebeş, Alexandru n-a încetat să se ocupe cu sculptura. Pentru această pasiune a sa, la insistenţele lui Vichentie Babeş şi Dr. Alexandru Mocsony, dascălul Sofronie Liuba şi-a trimis pe talentatul său fiu Alexandru la Academia de arte frumoase din München, la preparandie prin anii 1895—1896.

Avînd teren prielnic pentru dezvoltarea talentului său înnăscut de sculptor, cu o bursă de 200 florini obţinută prin Vichentie Babeş de la Dr. bănăţean Alexandru Mocsony, la 15 iulie 1896, Alexandru obţine deja primul certificat cu menţiunea „foarte sîrguincios şi stăruitor". După ce a urmat secţia de sculptură de la „K. Kunstgeverbe Schule", timp de trei ani a avut fericita ocazie de a se fi întîlnit cu însuşi Suveranul Bavariei cu care s-a întreţinut în timpul modelării unui bust şi care, impresionat de talentul lui Alexandru, l-a luat sub protecţia sa şi l-a scutit şi de taxe şcolare şi de preţul materialelor de lucru şi în acest fel a putut să urmeze Academia de belle-arte din München timp de 6 ani cînd a avut ca profesor pe renumitul artist sculptor Rühmann. Tot aici a mai beneficiat şi de anumite premii cîştigate la concursurile sale din ultimii 4 ani de studii pentru alte lucrări valoroase.

Alexandru Liuba a mai activat şi în „Clubul studenţimii române Patria" din München, iar dintre prietenii săi mai apropiaţi amintim pe G. Russu şi pictorul Virgil Simonescu din Lugoj.

Întors în ţară cu alese cunoştinţe şi aptitudini artistice, Liuba a început să modeleze seria frumoaselor sale lucrări sculpturale. Amintim primele sale opere: Busturile Generalului Traian Doda din Caransebeş, Vichentie Babeş, Alexandru Mocsony, Victor Babeş precum şi bustul în marmură al unui profesor al său ş. a.

Impresionează şi atrag admiraţia tuturor, lucrările sculptorului bănăţean Alexandru Liuba amintite în introducerea subiectului de faţă: Cei doi lei în mărime naturală care decorează mausoleul mitropolitului Andrei Şaguna din Răşinari precum şi bustul acestui mare mitropolit, păstrat la reşedinţa mitropolitană din Sibiu.

Cei ce zăbovim, aşadar, cîteva clipe la mausoleul mitropolitului Andrei Şaguna din Răşinari, să îndreptăm un gînd pios de recunoştinţă şi sculptorului Alexandru Liuba, stins din viaţă în floarea tinereţii cînd activitatea sa creatoare abia începuse.

Pr. *Vart. Constantinescu*

Gînduri creştine

— *„Iubirea nu pizmuieşte"* (1 Cor. 13, 4).

Păcatul pizmei, sau al invidiei, adică de supărare pentru fericirea sau succesul altuia, este o apucătură care tulbură mult viaţa omenirii şi strică prieteniile. El nu este un blestem care nu ar putea fi evitat, ci el provine exclusiv din lipsa de iubire către semen, din părerea de rău că altcineva, mai bun şi mai instruit, se bucură de mai multă reuşită şi laudă.

Ca exemplu biblic al acestui păcat serveşte cazul vinderii lui Iosif de către fraţii săi, după ce voiseră să-l omoare chiar, pentru că era mai iubit de tatăl lor Iacov (Facere cap. 37).

Păcatul invidiei circulă şi printre credincioşi, precum se observă încă în Pildele lui Solomon că: „Tăria pizmei cine o va putea îndura?" (27, 4).

De aceea Mîntuitorul Iisus Hristos sublinia peste tot importanţa, forţa şi necesitatea iubirii între semeni, spre a înlătura astfel toate aceste păcătuiri şi asemenea abateri de la simţirea senină şi însufleţitoare a iubirii creştine. În acelaşi sens Sf. Apostol Pavel făcea elogiul iubirii creştine în Epistola întîia către Corinteni.

Ca avertisment stă cuvîntul proverbial al Mîntuitorului: Ce nu doriţi să vă facă oamenii, să nu faceţi nici voi lor, căci „cine se va smeri pe sine, acela va fi înălţat" (Matei 23, 12).

Prof. *M. Şesan*

Slujind omului, slujim Domnului

Cînd doi dintre ucenicii Domnului Hristos au cerut de la Învăţătorul lor să le dea să stea unul de-a dreapta şi altul de-a stînga Lui, în Împărăţia Sa, Mîntuitorul a folosit acest prilej pentru a atrage atenţia ucenicilor Săi asupra faptului că locurile cele de cinste în Împărăţia Cerurilor le au acei care se străduiesc mai mult în slujirea oamenilor. „Care dintre voi va vrea să fie mare — a zis Domnul Hristos — va fi slujitorul vostru şi care va vrea să fie cel dintîi, va fi tuturor slugă. Căci Fiul Omului n-a venit ca să i se slujească, ci ca să slujească şi să-şi dea sufletul preţ de răscumpărare pentru mulţi" (Marcu 10, 43—45). Toţi cei ce cunoaştem aceste cuvinte ale Mîntuitorului, ştim că cu cît înaintează cineva în slujirea omului, cu atît este mai bun următor al Fiului lui Dumnezeu şi, prin aceasta, este mai aproape de Cel ce a rînduit slujirea omului, ca mijloc de slujire a Domnului.

„Fiul Omului", care „a venit ca să slujească şi să-şi dea sufletul preţ de răscumpărare pentru mulţi", la Cina cea de Taină, cînd a spălat picioarele ucenicilor Săi (Ioan 13, 4 urm.), a arătat un chip al slujirii Sale. Din cele scrise de Sfîntul Evanghelist Ioan, cu privire la acest chip de slujire, înţelegem că Domnul Hristos a ţinut să spele picioarele ucenicilor. Cît de mult a ţinut Domnul la aceasta se poate vedea din cuvintele de lămurire adresate lui Simon Petru, care nu voia să-l lase pe Învăţătorul său să-i spele picioarele. „Ceea ce fac eu, tu nu înţelegi acum — a zis Domnul către Petru — dar mai tîrziu vei înţelege" şi „de nu te voi spăla, nu ai parte de mine" (Ioan 13, 7—8). Lămurirea deplină a slujirii Sale le-a dat-o Domnul Hristos ucenicilor Săi, cînd le-a zis: „Voi mă numiţi pe mine Învăţătorul şi Domnul, şi bine ziceţi, că sînt. Deci, dacă eu, învăţătorul şi Domnul, v-am spălat vouă picioarele şi voi sînteţi datori să spălaţi picioarele unul altuia. Căci v-am dat vouă pildă, ca să faceţi şi voi, precum v-am făcut eu" (Ioan 13, 14—16).

Fără smerenia inimii nu este o adevărată slujire a omului şi fără o adevărată slujire a omului nu este o adevărată urmare şi slujire a Domnului. Iată înţelesul cuvintelor: „V-am dat vouă pildă ca să faceţi şi voi precum v-am făcut eu".

O adevărată slujire a omului a arătat samarineanul milostiv, despre care a vorbit Domnul în una din pildele Sale (Luca 10, 30—35). Iată slujirea samarineanului: El a ajutat pe cel ce avea trebuinţă de ajutor, cu ceea ce avea la îndemînă. Ca să-i fie de folos celui în nevoie, samarineanul a dat ceva din averea sa, din comoditatea lui, din puterea pe care o avea. Samarineanul a ajutat „cu fapta". Slujirea lui este o slujire „cu fapta". Toată slujirea cu care samarineanul a slujit celui jefuit şi rănit de tîlhari este o slujire izvorîtă din „milă". O înţelegem aceasta de acolo că în pildă se spune despre el că „i s-a făcut milă".

Pilda cu samarineanul milostiv nu este o învăţătură teoretică, ci o învăţătură îndrumătoare de suflet, o învăţătură cu rostul de a fi împlinită de toţi cei ce o cunosc. Şti că acela care a avut milă de cel ce era în neputinţă a fost aproapele lui, ai datoria să faci şi tu la fel: „Du-te de fă şi tu asemenea". Acestea sînt cuvintele cu care Domnul a încheiat pilda cu samarineanul milostiv, arătînd, prin aceste cuvinte, că pilda trebuie să fie urmată de toţi cei care, ca învăţătorul de lege, înţeleg însemnătatea ei.

Din Sfînta Evanghelie ştim că samarineanului „i s-a făcut milă", că el a fost „cel ce a avut milă". Cînd Domnul Hristos a spus învăţătorului de lege: „Du-te şi fă şi tu la fel" (ca samarineanul) a avut cu siguranţă în vedere mai întîi şi mai presus de toate această „milă", această participare activă la durerea semenului, care a stat la temelia întregii slujiri a samarineanului.

Ca toate cuvintele vieţii celei veşnice (Ioan 6, 68), şi pilda cu samarineanul milostiv este o învăţătură de credinţă. Toţi cei ce credem în cuvîntul Domnului Hristos, toţi cei ce cunoaştem pilda samarineanului, toţi cei ce ştim că samarineanul a avut milă, sîntem datori să ne silim să agonisim şi noi în sufletul nostru milă, dragoste revărsată în fapte faţă de semenii noştri. Aceasta cu atît mai mult cu cît ştim că Domnul ne porunceşte şi nouă să facem ca samarineanul, cel ce a avut milă, cînd ne zice fiecăruia: „Mergi de fă şi tu la fel".

De altfel noi, cei ce sîntem învăţaţi de Domnul Hristos în dumnezeiasca Sa Evanghelie, ştim despre slujirea omului mult mai mult decît putea să ştie samarineanul cel ce a avut milă şi aleasă slujire. Noi ştim anume că slujind omului, slujim Domnului, că slujba noastră, pe care o facem pentru cei ce au trebuinţă de ajutorul nostru, o primeşte Dumnezeu însuşi. E destul să ne gîndim la cele ce ni se spun în Sfînta Evanghelie de la Matei, în legătură cu Judecata cea Mare, ca să ne încredinţăm că slujirea noastră faţă de om o primeşte Mîntuitorul însuşi. El este Acela care, adresîndu-se celor buni, pe care îi va avea de-a dreapta Sa, le va zice la Judecată: „Veniţi binecuvîntaţii Tatălui meu, moşteniţi Împărăţia cea pregătită vouă de la întemeierea lumii. Căci flămînd am fost şi mi-aţi dat să mănînc; însetat am fost şi mi-aţi dat să beau; străin am fost şi m-aţi adus la voi; gol am fost şi m-aţi îmbrăcat; bolnav am fost şi m-aţi căutat..." (Matei 25, 33—36). A mai dat Domnul şi lămurirea: „Întrucît aţi făcut unuia dintre aceşti fraţi prea mici ai mei, mie mi-aţi făcut" (Matei 25, 40). Tot acolo se arată şi că cei ce nu slujesc omului, care are trebuinţă de ajutorul lor, nu slujesc de fapt Domnului, care primeşte slujirea ce se face pentru om. Aceasta o lămureşte Mîntuitorul prin cuvintele: „Întrucît n-aţi făcut unuia dintre aceştia prea mici, nici mie nu mi-aţi făcut" (Matei 25, 45).

Privită în lumina dumnezeieştii Evanghelii, orice faptă de ajutorare, pe care o facem pentru semenii noştri, este o slujbă adusă lui Dumnezeu, care primeşte şi răsplăteşte chiar şi un pahar de apă, care se dă în numele Domnului Hristos (cf. Matei 10, 42).

Pentru ca buna noastră slujire, pe care o aducem Domnului, atunci cînd ne străduim să facem bine aproapelui nostru, să fie cu adevărat o slujbă adusă lui Dumnezeu, ea trebuie să fie făcută întru smerenie. Aşa ne învaţă Domnul Hristos, prin cuvintele: „Cînd veţi face toate cele poruncite vouă, ziceţi: slugi netrebnice sîntem ! Ce eram datori să facem am făcut" (Luca 17, 10).

Cu gîndul la Fiul Omului, care „a venit să slujească", să ne întărim şi noi în dorinţa şi în străduinţa de a sluji oamenilor, bine ştiind că întru aceasta a arătat Domnul că îi slujim chiar Lui, că aceasta este calea desăvîrşirii noastre, cît şi a zidirii unei lumi în care bucuria obştească să stăpînească cît mai deplin.

Ierod. *T. Părăianu*

Semnificaţia lumînărilor...

(Urmare din pag. 2)

este purtată înaintea Sf. Evanghelii însemnează lumina adusă de Mîntuitorul prin Sf. Evanghelie. Purtătorii luminilor însemnează proorocii V.T. care au prevestit pe Mesia.

La starea a treia a Catismei, de la Liturghia Darurilor mai înainte sfinţite, ca şi la Intrarea cea mare, înaintea preotului merge un purtător de lumină, însemnînd pe însuşi Hristos care e prezent în Sf. Taină.

Tot la Liturghia Darurilor mai înainte sfinţite, preotul întorcîndu-se către popor zice: „Lumina lui Hristos luminează tuturor". Prin aceasta preotul reprezintă pe însuşi Hristos, lumina lumii, care luminează pe tot omul care vine în lume.

Din miercurea înjumătăţirii postului Sf. Paşti, preotul se roagă cu ectenie şi rugăciune specială, împreună cu credincioşii, „pentru fraţii care se gătesc pentru sfînta luminare şi doresc să se scuture de întinăciunea păcatului" prin Sf. Botez. Este rugăciunea specială din vechime pentru catehumenii care se pregăteau pentru luminare, adică pentru botez.

Şi azi, la rînduiala Botezului, se aprind lumînări în sfeşnice, fiindcă taina Botezului e taina luminării, adică a trecerii celui care se botează din întunericul păcatului în calea virtuţii şi a luminii. Naşul ţine o lumînare aprinsă în mîini.

Lumînarea pe care o ţin credincioşii la împărtăşire în mîini simbolizează bucuria şi cinstea pentru Sf. Trup şi Sînge cu care se vor împărtăşi. Lumina lumînării trezeşte în noi sentimente de pocăinţă şi umilinţă.

Luminile naşilor de la Cununie simbolizează curăţia şi nevinovăţia mirilor şi lumina harului ceresc care se pogoară peste miri prin Sf. Taină.

Cele şapte lumînări de la Sf. Maslu însemnează cele şapte daruri ale Sf. Duh.

Luminile pe care le purtăm în mîini în noaptea Învierii însemnează bucurii pentru lumina care s-a revărsat peste lumea întreagă prin învierea lui Hristos. La sărbătorile mari cupola bisericilor este luminată de un policandru cu multe lumînări simbolizînd bolta cerului luminată de mulţimea stelelor.

Sf. Ioan Gură de Aur zice că pe cei adormiţi îi ducem la locul lor de îngropare, cu lumînări aprinse, însemnînd prin aceasta că îi ducem în triumf, ca pe nişte atleţi la locul lor de încoronare, fiindcă lupta cea bună s-au luptat.

În bisericile noastre mai sînt şi candele care ard cu untdelemn. Untdelemnul simbolizează belşugul harului dumnezeiesc şi darul vindecărilor.

Să ţinem, aşadar, cu toată tăria la practica Bisericii noastre care foloseşte lumini şi candele la cultul divin, fiindcă toate acestea ne-au rămas din timpul apostolic. Mai e şi motivul că lumînările şi candelele sînt o podoabă a cultului nostru ortodox, iar semnificaţia lor este de a-l prefigura pe Hristos „lumina lumii".

Al. Moisiu

†Preot-prof. Dr. Liviu Stan

(1910—1973)

În ziua de 3 aprilie 1973 a fost condus spre locul de veci venerabilul preot-profesor Liviu Stan. Prohodirea s-a săvîrşit în biserica Sf. Ecaterina din Bucureşti de un sobor alcătuit din P. S. Episcop vicar patriarhal Dr. Antonie Plămădeală, rectorul Institutului Teologic din Bucureşti, pr. prof. prorector M. Chialda, pr. prof. D. Stăniloae, pr. prof. V. Prelipceanu, pr. prof. Nicolae Neaga, pr. prof. E. Branişte, pr. prof. I. Rămureanu, pr. consilier C. Pîrvu, pr. Cristea de la biserica Albă şi alţii.

Au adus cuvînt de preţuire, P. S. Antonie, în numele Prea Fericitului Patriarh Justinian, P. C. prof. D. Stăniloae, în numele Institutului Teologic din Bucureşti, P. C. prof. Nicolae Neaga, în numele profesorilor de la Institutul Teologic din Sibiu, părintele consilier patriarhal C. Pîrvu, în numele Cancelariei Sfîntului Sinod şi a doctoranzilor, preot Cristea în numele credincioşilor de la biserica Albă şi dl. prof. Hurdubeţiu, în numele colegilor de la liceul din Lugoj.

În aceeaşi zi, 3 aprilie 1973, cortegiul a pornit spre Lugoj, unde a fost înmormîntat. Trista solemnitate a fost onorată de prezenţa Î. P. S. Sale Dr. Nicolae Corneanu, Mitropolitul Banatului. Din Sibiu a participat P. S. Episcop-vicar Dr. Visarion Aştileanu, care a adus cuvînt de preţuire regretatului prof. L. Stan. A mai participat pr. prof. Cornel Sîrbu, de la Institutul Teologic din Sibiu, elevii Seminarului Teologic din Caransebeş, în frunte cu un profesor, iar preotul romano-catolic din Lugoj a vorbit despre contribuţia profesorului L. Stan la relaţia dintre Biserici.

Profesorul Liviu Stan a fost un om de mare prestigiu. A ilustrat vreme de 10 ani (1937—1948) catedra de drept bisericesc de la Institutul Teologic din Sibiu. Din 1948 trece profesor la Institutul Teologic din Bucureşti, unde a funcţionat pînă în toamna anului 1972, cînd pentru motive de boală s-a pensionat.

Profesorul L. Stan a fost îndrumat spre studii la Atena, Varşovia, Roma, Berlin de către mitropolitul Nicolae Bălan, pentru a fi apoi aplicat ca profesor la Institutul Teologic din Sibiu. Aici îşi tipăreşte cele mai masive lucrări ale sale, dintre care menţionăm: Mirenii în Biserică, 1939, O novelă necunoscută a împăratului Andronic al II-lea, 1939; Episcopia Timişorii, 1940; Rasă şi religie, 1942; Antologia iuris, 1943; Dreptul în gîndirea românească, 1943; Sfinţii români, 1945; Statutul Bisericii Ortodoxe Române, 1948 ş. a.

Profesor cu calităţi de o înaltă erudiţie a pătruns adînc în tainele dreptului bisericesc. A semănat cu dărnicie studii, articole şi recenzii în paginile revistelor şi a ridicat pe multe căi prestigiul Bisericii pe care a slujit-o. Este bine cunoscut peste hotare pentru activitatea sa ecumenistă. Facultatea de Teologie de la Universitatea din Salonic l-a promovat „doctor honoris causa" şi erau în perspectivă şi alte distincţii de natura aceasta.

Dumnezeu să-i facă parte de bucuria aleşilor Săi !

N. N.

REDACŢIA: Secţia culturală a Consiliului Arhiepiscopesc Sibiu (Taxa poştală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale Sibiu | 44206 |

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

ANUL 121 Sibiu, 1 august 1973 Nr. 29—30

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA-IULIA ŞI SIBIU

PREŢUL INSERŢIUNILOR:
Un cm² 60 bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL:
Pe un an: 24 lei
Pe 6 luni: 12 lei
Cont nr. 49.8.01

Credinţa noastră

41. Sfînta Taină a Căsătoriei (Cununiei)

Dintru început, Sfînta Scriptură ne spune că omul a fost făcut după chipul lui Dumnezeu, cu destinaţia de a ajunge la asemănarea cu Dumnezeu. Şi l-a făcut „bărbat şi femeie". Avînd în el chipul lui Dumnezeu, omul era mai presus decît celelalte fiinţe şi tindea spre desăvîrşire. De aceea el are puterea de a stăpîni pămîntul şi toate vietăţile de pe pămînt şi de a dezvolta viaţa mereu. Fiind bărbat şi femeie, lor li se spune: „Fiţi rodnici şi vă înmulţiţi şi umpleţi pămîntul şi-l stăpîniţi" (Facerea 1, 26—28). Aşa a apărut prima familie, care a avut copii. Şi aşa s-au înmulţit familiile, după porunca dumnezeiască: „Va lăsa omul pe tatăl său şi pe mama sa şi se va lipi de femeia sa şi vor fi amîndoi un trup" (Facerea 2, 24; 4, 1—26; 5, 1—32). Iar din adunarea familiilor s-au format cu vremea popoarele. Căci nu există nici un popor, care să nu aibă familii, care slujesc dezvoltării poporului respectiv.

După învăţătura Bisericii noastre familia a apărut cu binecuvîntarea lui Dumnezeu. Această binecuvîntare a fost întărită şi înnoită de Mîntuitorul nostru Iisus Hristos. Temelia familiei se pune prin căsătoria liber consimţită dintre un bărbat şi o femeie, pentru a se ajuta reciproc, a naşte şi creşte copii şi a împlini datoriile faţă de societate. Iisus Hristos a ridicat căsătoria la rangul de Sfîntă Taină. Credincioşii după căsătoria civilă se căsătoresc la biserică, unde primesc harul divin, care îi uneşte în Iisus Hristos. Astfel la întrebarea dacă soţul poate să se despartă de soţie, Iisus a răspuns: „N-aţi citit că Cel ce i-a făcut de la început i-a făcut bărbat şi femeie? Şi a zis: pentru aceea va lăsa omul pe tatăl său şi pe mama sa şi se va lipi de femeia sa şi vor fi amîndoi un trup. Aşa încît nu mai sînt doi ci un trup", căci Dumnezeu însuşi i-a „împreunat", ca prin harul divin cei doi să fie una (Matei 19, 3—6). Iisus Hristos însuşi „a făcut început minunilor" Lui la nunta din Cana Galileii, unde a prefăcut apa în vin. Luînd parte la nuntă, Iisus a binecuvîntat-o prin prezenţa Lui, prefacerea apei în vin fiind un simbol al transformării ce se întîmplă prin căsătorie cu cei doi, care în Hristos devin una. Astfel la nuntă „şi-a arătat Iisus slava Sa şi ucenicii Săi au crezut în El" (Ioan 2, 1—11).

Sf. Apostol Pavel aseamănă unirea dintre soţi cu unirea dintre Hristos şi Biserică (Efeseni 5, 22—33; 6, 1—4). De aceea căsătoria „în Hristos şi Biserică" este o „taină mare", căci Hristos însuşi pecetluieşte cu harul Său, prin rugăciunea preotului, unirea deplină dintre cei ce se căsătoresc şi le dă puterea de a face din căsnicia lor prin iubire şi ascultare reciprocă un izvor de desăvîrşire a lor în Hristos, de naştere de prunci şi creştere trupească şi sufletească, de slujire a Bisericii şi a societăţii, a patriei. Căci căsătoria creştină nu-şi are rostul numai în ea însăşi, ci rostul ei este ca — înlăturînd ispita egoismului familial — să fie o celulă vie în Biserică, care e „Trupul lui Hristos", care e „mireasa lui Hristos", o celulă vie şi roditoare în viaţa poporului căruia îi aparţine. Între soţi trebuie să fie iubire, sfinţită de iubirea lui Hristos, iubire care îi uneşte în bună înţelegere, respect reciproc, ajutor reciproc, jertfelnicie, iubire care se revarsă asupra copiilor şi care se întoarce de la copii spre părinţi, iubire care slujeşte binele obştesc.

Căsătoria creştină este aşadar Sfînta Taină în care, prin binecuvîntarea preotului, se revarsă harul divin asupra celor ce o primesc de bună voie şi cu credinţă, care îi uneşte în Hristos şi îi ajută să vieţuiască toată viaţa după voia lui Dumnezeu ca buni fii ai Bisericii, pentru desăvîrşirea reciprocă, pentru înmulţirea neamului omenesc şi pentru propăşirea poporului.

Sf. Taină a Căsătoriei se săvîrşeşte de preot (mai rar de arhiereu), în biserică după Sf. Liturghie într-o zi de sărbătoare, în faţa tuturor credincioşilor. (Ea nu se săvîrşeşte: în cele patru posturi, în zilele de post sau ajun, de la Crăciun la Bobotează, în săptămîna brînzei, de la Sf. Paşti pînă la Duminica Tomii, în Duminica Rusaliilor, şi în ajunul praznicelor împărăteşti).

E o rînduială bună ca preotul să stea de vorbă cu mirii înainte de ziua căsătoriei, să-i înveţe care sînt obligaţiile căsniciei. Atunci se încheie şi Protocolul bunei-învoiri, după ce s-a cercetat că nu există impedimente ale căsătoriei proiectate. După aceea preotul anunţă în trei Duminici în biserică pe cei ce vor să se căsătorească, pentru ca credincioşii să ia cunoştinţă şi să sesizeze dacă e cumva un impediment (piedică) pentru căsătoria dintre miri. De asemenea se cuvine ca mirii să se spovedească şi să se împărtăşească la Sf. Liturghie. În felul acesta, curăţiţi de păcate şi primind pe Hristos în fiinţa lor, ei vor păşi cu vrednicie şi bucurie în faţa sfîntului altar la Sf. Taină a Căsătoriei.

La început se slujeşte Logodna şi îndată după aceea Căsătoria. Acesta e obiceiul astăzi. Mai de mult între logodnă şi căsătorie era un anumit timp, ceea ce azi se întîmplă arareori. De altfel logodna nu poate fi desfăcută, ca şi căsătoria. Slujba Logodnei începe cu ectenia mare, în care preotul se roagă pentru cei ce se logodesc, ca „să le trimită dragoste desăvîrşită", „deplină înţelegere şi credinţă", „să le dăruiască nuntă cinstită şi viaţă neîntinată". După rugăciunile în care se cere binecuvîntarea lui Dumnezeu peste „logodna aceasta", pentru ca aceştia să se unească în pace şi un gînd, urmează momentul principal care este punerea inelelor, cu cuvintele: „Se logodeşte ... (N) cu ... (N) în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfîntului Duh. Amin". După aceasta urmează rugăciunea în care se cere ca Dumnezeu să binecuvinteze logodna, să o întărească „în credinţă şi înţelegere, în adevăr şi dragoste". Se arată că prin inel s-a preamărit cu stăpînire Iosif în Egipt, Daniil în Babilon, a fost primit de tatăl lui fiul întors acasă. Inelul se pune în mîna dreaptă, pentru că acesta e semnul puterii şi al preamăririi de-a dreapta Tatălui. Inelul închipuieşte şi dragostea şi credinţa fără sfîrşit (veşnică) a celor logodiţi.

În continuare urmează slujba căsătoriei, cu ectenia în care preotul se roagă pentru cei „care acum se însoţesc unul cu altul", „pentru ca să fie binecuvîntată nunta aceasta" ca nunta din Cana Galileii, „ca să li se dăruiască bucuria naşterii de prunci buni şi purtare fără prihană în viaţă". După rugăciunile în care se amintesc binecuvîntările revărsate de Dumnezeu în familiile din Sfînta Scriptură se cere ca şi această nuntă să

(Continuare în pag. 2)

„Doamne, învaţă-ne să ne rugăm" (Luca 11, 1)

„O dată, fiind Iisus într-un loc şi rugîndu-se, cînd a încetat, unul dintre ucenicii lui i-a zis: Doamne, învaţă-ne să ne rugăm cum a învăţat şi Ioan pe ucenicii lui" (Luca 11, 1).

Ascultînd cererea lor, Iisus le-a spus minunata şi cuprinzătoarea rugăciune „Tatăl nostru", pe care creştinii o rostesc zilnic şi pe care o cîntăm la săvîrşirea fiecărei Liturghii.

Cineva s-ar putea întreba: De ce au venit ucenicii la Iisus şi i-au cerut să-i înveţe să se roage? Oare, nu ştiau ei nici atît, cum să se roage?

Este drept că unii credincioşi socotesc rugăciunea ca pe un fapt simplu şi uşor. Totuşi, cererea Sf. Apostoli ne arată că a ne ruga nu este un lucru atît de uşor şi că, atunci ca şi acum, mulţi creştini nu ştiu cum să se roage sau se roagă în diferite feluri, dintre care multe nu sînt bune şi folositoare.

Mîntuitorul nu a lăsat fără răspuns cererea Apostolilor. El i-a învăţat pe ei, şi prin ei pe toţi credincioşii, cum trebuie să se roage. El s-a făcut pildă de rugăciune, precum pildă este întru bunătate, smerenie şi ascultare de Dumnezeu.

S-a rugat singur în munte, precum s-a rugat şi cu mulţimile care-l urmau. S-a rugat în pustie 40 de zile, înainte de a începe activitatea de vestire a Evangheliei, precum s-a rugat la sfîrşitul activităţii în grădina Ghetsimani sau chiar cînd era răstignit pe cruce, zicînd: „Părinte, iartă-le lor că nu ştiu ce fac" (Luca 23, 34).

De la Domnul nostru Iisus Hristos am învăţat să ne rugăm în două feluri: Să ne rugăm în viaţa noastră de toate zilele şi să ne rugăm împreună cu fraţii noştri de aceeaşi credinţă, în biserică. Deci rugăciunea publică şi rugăciunea particulară sînt ca două aripi cu ajutorul cărora sufletul se poate apropia de Dumnezeu.

Am putea asemăna aceste două feluri de rugăciuni, care sînt strîns legate una de alta, se condiţionează şi se întregesc, în chipul următor.

Rugăciunea liturgică este ca un foc mare, ca un rug nestins în mijlocul căruia stă rugăciunea lui Iisus şi jertfa de pe sfîntul altar, iar rugăciunile noastre particulare sînt ca nişte luminiţe care se aprind de la acest mare foc şi duc lumină, mîngîiere şi căldură în viaţa noastră.

Rugăciunea liturgică este rugăciunea Bisericii întregi pentru toate mădularele Trupului tainic al lui Hristos, iar rugăciunea particulară cuprinde mai ales dorinţa şi necazul sau bucuria fiecărui mădular în parte.

Rugăciunea particulară este prelungirea şi adîncirea rugăciunii liturgice în viaţa personală. Ea este asemenea unei flori; este floarea credinţei şi a iubirii noastre de Dumnezeu. Dar oricît de frumoasă ar fi o floare, ea nu poate da atît parfum şi prilej de înălţare cum dă o cunună întreagă de flori. În locul cununii de spini pe care răutatea a aşezat-o pe capul Mîntuitorului răstignit pe cruce, Biserica a aşezat în jurul aceluiaşi Hristos, care se jertfeşte necontenit pe sf. altar, o cunună de rugăciuni izvorîte din cele mai alese sentimente de preamărire a lui Dumnezeu.

Este drept că Mîntuitorul a zis: „Iar tu cînd te rogi, intră în cămara ta şi, închizînd uşa ta, roagă-te Tatălui tău celui într-ascuns şi Tatăl tău, care vede întru ascuns îţi va răsplăti ţie" (Matei 6, 6).

Aceste cuvinte, pe care se întemeiază rugăciunea particulară, nu sînt împotriva rugăciunii publice şi nu o înlătură. Domnul a voit să ne arate

(Continuare în pag. 2)

41. Sfînta Taină a Căsătoriei (Cununiei)

(Urmare din pag. 1)

primească binecuvîntarea dumnezeiască spre dragoste, înţelepciune, mîntuire, naştere de prunci, bunăînţelegere şi îmbelşugare. Urmează apoi punerea cununilor pe capul mirilor, care e momentul principal al căsătoriei, cînd harul divin uneşte pe miri într-o căsătorie durabilă şi sfinţită.

După rugăciunea: „Dumnezeule cel Sfînt... întinde mîna Ta din Sfîntul Tău locaş şi uneşte pe (N) cu (N), (se uneşte dreapta mirelui cu dreapta miresei), pentru că de la Tine se însoţeşte bărbatul cu femeia; uneşte-i într-un gînd, binecuvîntează-i într-un trup; dăruieşte-le... prunci buni" — preotul (cu naşul şi naşa) pune cununile pe capul mirelui şi miresei, zicînd de trei ori: „Se cunună (N) cu (N) în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfîntului Duh. Amin" şi îi binecuvîntează de trei ori: „Doamne Dumnezeul nostru, cu mărire şi cu cinste încununează-i pe dînşii". Cununile închipuie cinstirea celor ce au vieţuit întru curăţie şi virtute, împărăţind (stăpînind) peste ispitele păcatului şi săvîrşind ce e bun şi plăcut lui Dumnezeu şi oamenilor. Această cinstire de la Dumnezeu şi Biserică obligă pe cei căsătoriţi să ducă toată viaţa lupta de stăpînire peste pornirile rele şi de întărire a bunelor năzuinţi şi fapte, ca să poată primi de la Domnul Hristos la sfîrşitul vieţii cununa veşniciei.

Apoi se citeşte: Apostolul (Efeseni 5, 20—33), în care Sf. Apostol Pavel arată ce este căsătoria şi care sînt datoriile soţilor, şi Sfînta Evanghelie în care Mîntuitorul binecuvîntează nunta de la Cana Galileii (Ioan 2, 1—11). Preotul se roagă Domnului să păzească în pace şi bunăînţelegere pe cei ce s-au căsătorit, să le fie nunta cinstită şi fără prihană, să ajungă la bătrîneţe fericite, îndeplinind cu inimă curată poruncile Domnului.

Preotul binecuvîntează paharul cu vin şi pîine, din care dă celor căsătoriţi să guste de trei ori. Aceasta arată că ei de acum înainte sînt una în toate împrejurările vieţii. După aceea se face ocolirea (înconjurul) cu cei cununaţi şi cu naşii, cîntîndu-se: „Isaia dănţuieşte...", „Sfinţilor mucenici" şi „Slavă Ţie Hristoase". Aceasta închipuie bucuria celor căsătoriţi şi îndemnul de a trăi o viaţă curată şi a naşte prunci. Apoi se iau cununile de pe capul celor căsătoriţi cu cuvintele ca mirele şi mireasa să fie întru cinste şi binecuvîntare, să aibă prunci şi să păzească poruncile Domnului. Preotul atrage atenţia celor căsătoriţi că au făcut un jurămînt (pe Sf. Evanghelie şi pe Sf. Cruce) înaintea Sfîntului altar că vor păzi legătura dragostei şi a unirii pînă la mormînt curată, neîntreruptă dreaptă şi cinstită, că nu se vor abate de la datoriile lor şi vor urma ce e plăcut lui Dumnezeu şi oamenilor. Se roagă apoi la Dumnezeu să le dea viaţă îndelungată, prunci buni, spor în credinţă, bunăstare şi să-i învrednicească de bunătăţile cele cereşti.

Astfel se pune, prin harul divin, o pecete dumnezeiască asupra făgăduinţei celor ce se căsătoresc. Căsătoria este asemănată cu legătura dintre Hristos şi Biserică. Ea a fost asemănată şi cu Sfînta Treime (tatăl e asemănat cu Dumnezeu-Tatăl, mama cu Sfîntul Duh, copiii cu Hristos-Fiul cel născut din veci din Tatăl şi sub ani din Fecioara Maria). Sfînta Treime e modelul familiei creştine.

După învăţătura Bisericii noastre căsătoria este pe toată viaţa. Mai mult: Biserica a preţuit şi preţuieşte pe acei soţi (soţ sau soţie), care, după ce rămîn văduvi, păstrează cu credincioşie amintirea celui decedat şi duc o viaţă curată şi de dăruire de sine pentru a sluji Bisericii şi operelor de folos obştesc. Sf. Apostol Pavel recomandă cinstire văduvelor vîrstnice care îşi pun nădejdea în Dumnezeu şi săvîrşesc fapte bune în smerenie şi rugăciune (I Tim. 5, 5—10). De aceea Biserica la a doua şi a treia căsătorie are o slujbă a căsătoriei mai simplă. Ea interzice căsătoria a patra. Sînt cazuri cînd căsătoria este oprită, s.ex.: lipsa facultăţilor mintale (nebunia), neputinţa îndeplinirii obligaţiilor conjugale, existenţa unei alte căsătorii; rudenia fizică (de sînge şi cuscria) pînă la un anumit grad; rudenia morală (adopţiunea) şi rudenia spirituală (naşii de la Sf. Botez cu cel botezat şi naşii de la Sf. Taină a căsătoriei cu cei căsătoriţi) pînă la un anumit grad etc. Unele piedici pot fi înlăturate prin dispensă dată de episcopul locului sau (în cazuri speciale) de Sf. Sinod. Toate aceste oprelişti şi dispense sînt prevăzute în Canoanele Bisericii.

Adevărata căsătorie e aceea care durează toată viaţa. Numai moartea unuia din soţi poate întrerupe această legătură sfinţită şi astfel deschide posibilitatea unei noi căsătorii pentru soţul în viaţă. Biserica are rezerve faţă de divorţ. Totuşi ea admite divorţul pentru caz de adulter (Matei 5, 32), care e considerat ca moarte sufletească. Cînd soţii au divorţat civil se îngăduie prin pogorămînt divorţul şi pentru alte cauze asemănătoare cu moartea sufletească (fizice, morale sau spirituale). Biserica însă preferă şi recomandă ca soţii să nu divorţeze în nici un caz, ci să se împace şi să-şi continuie căsătoria pînă la sfîrşitul vieţii iertînd unul altuia, lepădîndu-se de păcatul, care a dus la despărţire, şi trăind în bunăînţelegere, cu atît mai mult cînd au copii de îngrijit.

Cel ce vrea să devină preot ortodox trebuie să se căsătorească cu o fecioară ortodoxă înainte de a fi hirotonit. Cel ce s-a hirotonit (ca diacon sau preot) necăsătorit nu are dreptul să se căsătorească. La fel preotul văduv e oprit de la a doua căsătorie. Călugărul (călugăriţa) e obligat să respecte toată viaţa votul monahal.

Sfînta Taină a Căsătoriei cere aşadar împlinirea anumitor condiţii necesare ca prin ea să se întemeieze o familie sănătoasă, care să trăiască după voia lui Dumnezeu, întru deplină înţelegere, în unitate şi spre binele Bisericii şi al poporului. Familiile cu copii mulţi sînt o binecuvîntare a lui Dumnezeu şi o întărire a vitalităţii poporului, căci în vrednicia familiilor este prezentul şi viitorul poporului.

Să păstrăm, dar, tradiţia de veacuri a Bisericii noastre şi a poporului nostru de întemeiere a unor căsnicii sănătoase şi durabile (pentru toată viaţa) şi de închegare a unor familii mari, care dau poporului oameni luminaţi şi dăruiţi cu întreaga lor fiinţă binelui obştesc.

† **NICOLAE**
Mitropolitul Ardealului

„Doamne, învaţă-ne să ne rugăm"

(Urmare din pag. 1)

prin ele izvorul din care trebuie să pornească rugăciunea, izvor care este inima. Mîntuitorul a voit să ne ferească să nu facem din rugăciunile noastre publice sau particulare acte de demonstraţie, aşa precum făceau fariseii, care ieşeau pe la colţuri de străzi cînd se rugau, ca să fie văzuţi şi lăudaţi de oameni.

„Cămara" în care fiecare credincios se cuvine să se retragă cînd se roagă şi să-l primească pe Dumnezeu este inima sa, iar porţile care trebuiesc închise sînt porţile simţurilor prin care pătrund în suflet nenumărate ispite.

Mîntuitorul vrea să ne ferească, prin aceste cuvinte, de primejdia unei rugăciuni — publice sau private — făcută superficial şi să ne arate că izvorul rugăciunii este inima, precum şi aceea că între inimă şi rugăciune se cuvine să fie un acord perfect. De aceea în Sf. Liturghie ne rugăm astfel: „Şi ne dă nouă cu o gură şi cu o inimă a mări şi a cînta preacinstit şi de mare cuviinţă numele Tău: al Tatălui şi al Fiului şi al Sfîntului Duh".

În rugăciunea liturgică se realizează acest îndoit acord: acordul între inimă şi gură şi acordul între toţi cei ce se roagă împreună şi îşi înalţă sufletele spre Dumnezeu.

Oricît de mare este lumina stelelor, ea nu ajunge nici pe departe lumina Soarelui. Tot astfel rugăciunile particulare nu pot copleşi nici înlocui rugăciunea liturgică. Ele reprezintă mai mult un efort omenesc spre Dumnezeu, pe cîtă vreme rugăciunea liturgică este calea pe care Iisus a rînduit-o să vină la noi şi să rămînă cu noi pururea. În rugăciunea liturgică nu se roagă un mădular singur, ci se roagă Biserica însăşi, ca Trup tainic al lui Iisus Hristos.

Ca să înţelegem mai bine valoarea rugăciunii liturgice ne vom servi de un exemplu, pe care ni-l oferă viaţa. Între lucrurile rămase de la o credincioasă care nu cunoştea însemnătatea rugăciunii liturgice, dar care se ruga singură acasă, s-a găsit acest fragment de rugăciune: „Doamne, ajută-mi să fiu bine văzută de oameni, să am bani şi să cîştig la loterie. Doamne, fă ca soţul meu să fie totdeauna cu atenţie faţă de mine, să mă stimeze şi să-mi aducă în casă tot ce trebuie..."

Este destul de grăitor acest fragment de rugăciune, pentru ca să ne dăm seama cît de primejduită poate fi rugăciunea particulară, cînd nu este în legătură cu rugăciunea liturgică. Cîte din rugăciunile noastre particulare se aseamănă cu această rugăciune, încît ni se potrivesc cuvintele rostite de către Iisus către cei doi fraţi Ioan şi Iacov, care cereau să fie aşezaţi unul de-a dreapta şi altul de-a stînga în împărăţia Sa, la care le-a răspuns: „Nu ştiţi ce cereţi".

De atîtea ori cerem în rugăciunile noastre particulare cele vremelnice, în locul celor veşnice, pe cele pămînteşti în locul celor cereşti, cele primejdioase în locul celor mîntuitoare. Cît de des este cuprinsă rugăciunea noastră particulară de ambiţie, de orgoliu, de egoism ori de invidie şi duşmănie faţă de semenii noştri!

Cît de diferită şi contradictorie poate fi rugăciunea unuia de a altuia. Unii se roagă să fie ploaie, alţii să fie senin, unii cer ceva, alţii altceva şi ne mirăm de ce nu ni se împlinesc cererile? Uităm că Dumnezeu ne împlineşte numai acele cereri care sînt de folos mîntuirii noastre. Cineva cere să fie bogat şi uită că bogăţia poate să-i primejduiască mîntuirea. Altul vrea să fie mare, puternic şi frumos, uitînd că toate acestea pot periclita mîntuirea. De multe ori în rugăciunile noastre particulare facem din dorinţele personale adevăraţi idoli, ca odinioară păgînii.

Pe lîngă acestea, rugăciunile noastre particulare sînt înguste şi întîmplătoare. De cele mai multe ori nu cuprindem în rugăciunile particulare pe ceilalţi oameni şi aproape niciodată nu avem puterea să ne rugăm pentru vrăjmaşii noştri, aşa cum ne-a învăţat Hristos. Ele au un unghi îngust prin care pătrund numai cîteva raze de lumină. În ele cerem mai mult, decît mulţumim pentru cele ce am primit. Cu totul deosebită este rugăciunea liturgică. Ea îmbrăţişează întreagă lumea, cerul şi pămîntul, îngerii cu oamenii, precum şi toate cele ce sînt de folos sufletelor şi trupurilor noastre. În rugăciunea liturgică ne rugăm pentru pacea a toată lumea, pentru bună liniştea văzduhului, pentru îmbelşugarea roadelor pămîntului, pentru cei bolnavi, pentru cei ce se află în călătorie, pentru cei vii şi pentru cei adormiţi, pentru cei ce ne iubesc şi pentru cei ce ne urăsc, pentru cei mari şi pentru cei mici, pentru dregătorii lumeşti, pentru căpeteniile bisericeşti, cu un cuvînt „pentru toţi şi pentru toate", aşa cum spunem în rugăciunea de mijlocire.

Precum este greu de închipuit ca o bucată de lemn să se aprindă şi să ardă mai uşor singură, decît atunci cînd e aşezată lîngă altele, cuprinse de flacăra focului, tot astfel este greu de închipuit că un credincios singur se roagă mai bine decît atunci cînd se află în rugăciune cu toţi ceilalţi credincioşi.

Este drept că „rugăciunea liturgică cere sacrificiu a ceea ce este personal şi vremelnic", cere să vezi cele ce sînt de lipsă pentru mîntuirea tuturor şi să ai mereu pildă de rugăciune pe Domnul nostru Iisus Hristos.

Ea cere smerenie şi iubire. Ea alungă egoismul şi orgoliul. Ea este ca un cer atotcuprinzător. Îngerii cu oamenii împreună preamăresc pe Dumnezeu, Cel întreit Sfînt. În ea se realizează unitatea în multiplicitate şi cei mulţi devin „o gură şi o inimă" înaintea lui Dumnezeu.

Există în unele părţi ale ţării noastre, mai ales la sate, obiceiul creştin ca în noaptea de Paşti credincioşii să ducă de la biserică cu mare grijă o luminiţă aprinsă la casele lor. Această lumînare e aprinsă ori de cîte ori este un eveniment mai însemnat în familie, o încercare sau o primejdie. Această lumînare simbolizează lumina lui Hristos, Cel înviat.

Liturghia este şi slujba în care intrăm în comuniune cu Hristos, Cel ce a înviat a treia zi pentru ca noi să avem viaţă veşnică.

În decursul Sfintei Liturghii trec prin faţa ochilor noştri sufleteşti cele mai însemnate fapte din viaţa Domnului nostru Iisus Hristos: Naşterea, botezul, ieşirea la propovăduire, învăţăturile şi minunile, jertfa de pe cruce şi învierea din morţi. Şi se sfîrşeşte cu rugăciunea de preamărire şi chemarea lui Hristos, Cel înviat în ajutorul nostru.

Să aprindem şi noi rugăciunile noastre zilnice din rugăciunea liturgică şi astfel toată viaţa noastră va fi luminată de lumina lui Hristos.

Părintele Vasile

„Cultură şi naţionalitate în Transilvania"

Keit Hitchins este un distins profesor american, îndrăgostit de istoria Transilvaniei pe care o studiază cu pasiune şi înţelegere. Cărţile unor specialişti străini despre România sînt rare, dar ele aduc adesea puncte de vedere inedite şi interesante. Studiile lui Keit Hitchins au o altă calitate: Claritatea şi limpezimea expunerii. Cele trei studii („Samuil Micu Clain şi iluminismul românesc din Transilvania", „Laic şi ecleziastic în mişcarea naţională românească din Transilvania (1830—1869)", „Românii din Transilvania şi Congresul naţionalităţilor") reunite în cartea *Cultură şi naţionalitate în Transilvania,* Editura Dacia, Cluj, 1972, aduc precizări importante în tratarea temelor menţionate. Astfel, la problema iluminismului este subliniată deosebirea de nuanţă între iluminismul apusean şi iluminismul ţărilor din răsăritul Europei în general şi iluminismul românesc în speţă.

Deosebirea esenţială constă în felul cum priveau iluminiştii trecutul; iluminiştii din apus tindeau să repudieze istoria vremurilor de odinioară, trecutul fiind considerat ceva retrograd şi inferior, în timp ce societatea viitorului urma să fie fondată pe raţiune şi ştiinţă.

Dar „pentru iluminismul Europei răsăritene, unde naţiunea era împărţită sau subjugată unei puteri străine, trecutul era adesea superior prezentului".

Al doilea studiu tratează laicizarea gîndirii social-politice româneşti şi triumful ideii de naţionalitate pe la mijlocul secolului al XIX-lea. Începe să înflorească o cultură laică şi apar posibilităţi de a urma şi o altă carieră decît cea bisericească. În aceste condiţii un conflict între susţinătorii tradiţiei şi cei care luptau pentru schimbări în dezvoltarea politică şi intelectuală era inevitabil. O expresie elocventă a acestui conflict este neînţelegerea dintre episcopul unit Ioan Lemeni şi învăţatul ardelean Simion Bărnuţiu, pe la mijlocul secolului trecut.

O apreciere revelatoare capătă în carte activitatea Mitropolitului ortodox Andrei Şaguna, care a dorit să restabilească Mitropolia Ortodoxă din Alba Iulia aşa cum a fost ea înainte de unire. In condiţiile în care pericolul deznaţionalizării era iminent, îndemnul luminatului păstor sufletesc de a face lecţii la sate preoţii români capătă semnificaţia unui act de apărare a fiinţei noastre naţionale.

De altminteri în cartea lui Keit Hitchins unirea din 1700 a unei părţi din Biserica ortodoxă românească cu Roma, pe lîngă cîteva înlesniri de ordin social şi cultural ce sînt evidenţiate, este văzută ca un pericol al dezmembrării noastre naţionale. De acest pericol şi-au dat seama şi cărturari luminaţi, îndeosebi Samuil Micu Clain, care nu împărtăşea exagerările unor adepţi ai unirii: „În afară de amestecul în afecerile Bisericii sale, pe care nu-l vedea cu ochi buni, Clain mai avea şi teama că ierarhia catolică dorea eventual să-i asimileze complet pe uniţi".

Al treilea studiu şi ultimul din această carte prezintă alianţa românilor, slovacilor şi sîrbilor, creată la Congresul naţionalităţilor din 1895. Cele trei studii ale profesorului Keit Hitchins urmăresc evoluţia mişcării naţionale româneşti din Transilvania, de la un fenomen cultural şi religios spre o mişcare politică-militantă pe deplin conştientă. Impresionează plăcut, mai ales la un cercetător străin, studiile fundamentale asupra iluminismului românesc din Transilvania. Astfel, în capitolul consacrat lui Samuil Micu sînt citate lucrări semnate de Ion Micu-Moldovan, I. Bianu, D. Popovici, O. Bîrlea şi mai cu seamă monografia *Samuil Micu Clain Teologul* de N. Mladin, I. Vlad şi Al. Moisiu — apărută la Sibiu în 1957.

Ion Buzaşi

Momente de bucurie la Centrul eparhial Cluj

În ziua de 13 iunie 1973, clerul şi credincioşii Eparhiei Vadului, Feleacului şi Clujului au aflat, cu deosebită satisfacţie, ridicarea la rang de Arhiepiscopie a acestei Eparhii şi ridicarea la demnitatea de Arhiepiscop a vrednicului ei conducător, Prea Sfinţitul Episcop *Teofil,* precum şi alegerea în demnitatea de Episcop-vicar a P. C. Părinte Arhim. *Justinian Chira,* starețul Mănăstirii Sf. Ana — Rohia, judeţul Maramureş.

În aceeaşi zi, la ora 13,30, toţi angajaţii Centrului eparhial Cluj au urcat în salonul palatului eparhial pentru a ura Înalt Prea Sfinţitului Arhiepiscop *Teofil* zile multe de arhipăstorire.

În numele celor de faţă, ca şi al întregului cler şi al credincioşilor, a luat cuvîntul P. C. *Ioan Pop,* vicar eparhial, exprimînd bucuria de care este plină inima tuturor, pentru grija pe care a avut-o Sf. Sinod şi Conducerea de Stat, faţă de Biserica istorică (strămoşească) din Transilvania, precum şi de a da răsplata cuvenită Înalt Prea Sfinţiei Sale, care timp de un sfert de veac a servit — în calitate de ierarh — Biserica Ortodoxă Română şi neamul nostru românesc, cu cel mai profund sentiment de dragoste şi devotament. În încheiere, promiţînd Înalt Prea Sfinţiei Sale acelaşi devotament în muncă, pentru cauza sfîntă a Bisericii noastre strămoşeşti şi a propăşirii Patriei noastre scumpe, i-a urat „Multă fericire" şi „Mulţi ani de arhipăstorire", cu roade bogate în activitatea nobilă de slujire a lui Dumnezeu şi a oamenilor. Din partea celor prezenţi s-a oferit Înalt Prea Sfinţiei Sale un buchet de flori albe, timp în care s-a intonat imnul arhieresc.

În ziua de 14 iunie 1973 a avut loc la Centrul eparhial Cluj, şedinţa de lucru cu PP. CC. protopopi, din trim. II/1973.

După ce Î. P. S. Arhiepiscop *Teofil* a deschis şedinţa, P. C. Ioan Pop, vicar eparhial, a luat cuvîntul comunicînd PP. CC. Lor preţuirea acordată de Sf. Sinod şi Conducerea de Stat eparhiei noastre şi P. S. Episcop *Teofil,* care în prezent poartă titlul de Arhiepiscop.

În numele PP. CC. protopopi au cerut îngăduinţa să ia cuvîntul P. C. *Iacob Victor,* protopop al protopopiatului Bistriţa, şi Dr. *Carol Pop,* protopop al protopopiatului Baia Mare.

Ambii vorbitori au adresat cuvinte de mulţumire Sf. Sinod şi Onor. Departament al Cultelor pentru cinstea dată Eparhiei şi Ierarhului nostru, urîndu-i Înalt Prea Sfinţiei Sale „Mulţi ani în această nouă demnitate !" şi oferindu-i un buchet de flori.

În ziua de 16 iunie a. c., P. C. arhid. *Ioan Brie,* directorul Seminarului Teologic Cluj, la începutul festivităţii încheierii anului şcolar 1972/73, a adus la cunoştinţă cadrelor didactice şi elevilor îmbucurătorul eveniment de ridicare a Eparhiei Clujului la rang de Arhiepiscopie şi a P. S. Episcop *Teofil* la cinstea de Arhiepiscop.

Atît angajaţilor Centrului eparhial, PP. CC. protopopi, cît şi cadrelor didactice şi elevilor Seminarului Teologic Cluj, în zilele de 13, 14 şi 16 a. c., Înalt Prea Sfinţitul Arhiepiscop *Teofil* le-a spus că preţuirea primită o împarte cu înaintaşii, cu clerul şi credincioşii eparhiei, menţionînd că argumentele care au sprijinit această promovare sînt multiple.

Pentru consideraţia şi demnitatea acordată, Înalt Prea Sfinţia Sa a adus mulţumiri Sf. Sinod, personal Prea Fericitului Părinte *Justinian,* Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Onor. Departament al Cultelor, Conducerii de Stat, personal Domnului *Nicolae Ceauşescu,* Preşedintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România.

Cu gîndul la actvitatea de viitor, Înalt Prea Sfinţia Sa şi-a exprimat mulţumirea faţă de atitudinea şi activitatea colaboratorilor apropiaţi de la Centrul eparhial, a colaboratorilor mai îndepărtaţi (PP. CC. protopopi), a PP. CC. şi CC. preoţi din cuprinsul Eparhiei Clujului, fiind încredinţat că vor înţelege să-şi desfăşoare şi în continuare activitatea sub lumina idealului superior evanghelic, patriotic şi umanitar, punîndu-se astfel în slujba Bisericii şi a poporului.

Prot. *P. Varga*

INFORMAŢII

● Joi, 7 iunie 1973, Înălţarea Domnului, s-au împlinit 6 ani de la hirotonirea întru arhiereu a Î. P. S Mitropolit Nicolae al Ardealului.

Acest eveniment a fost subliniat de P. C. prot. *I. Vlad,* care a rostit predica în Catedrala mitropolitană din Sibiu la praznicul Înălţării Domnului, iar la sfîrşitul Sfintei Liturghii P. C. rector Is. Todoran a citit o rugăciune de mulţumire către Părintele ceresc, pentru toate binefacerile revărsate asupra Arhipăstorului nostru, asupra Arhiepiscopiei pe care o conduce, asupra Bisericii şi Patriei noastre.

Preoţii şi credincioşii prezenţi la Sf. Liturghie au făcut urări de sănătate, pace şi rodnică activitate Î. P. S. Mitropolit Nicolae.

● Duminică, 10 iunie 1973, a avut loc binecuvîntarea bisericii din Mihăileni, prot. Mediaş, care, prin jertfelnicia credincioşilor din această parohie şi hărnicia C. pr. S. Săsăujan, a fost reparată şi îmbrăcată într-o foarte frumoasă pictură, executată de dl. Gh. Dobrescu din Braşov.

Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului a delegat la acest eveniment pe P. C. cons. Gh. Papuc, P. C. secretar eparhial F. Costea şi P. C. prot. al Mediaşului P. Boeriu.

La priceasnă a vorbit P. C. secretar eparhial *F. Costea,* iar la sfîrşitul Sf. Liturghii au vorbit: P. C. cons. *Gh. Papuc,* C. pr. *S. Săsăujan,* care a fost şi distins, C. pr. *I. Sumedrea,* actualul paroh, C. pr. V. *Cheşcu* şi P. C. prot. *P. Boeriu.* A mai vorbit de asemenea epitropul *I. Bianu,* care a exprimat ataşamentul credincioşilor mihăileni faţă de Biserica Ortodoxă Română, faţă de portul şi rînduielile noastre străbune.

În aceeaşi zi, la ora 18, delegaţii Î. P. S. Mitropolit Nicolae au săvîrşit slujba Vecerniei şi au rostit cîte un scurt cuvînt de învăţătură în parohia Răvăşel, unde sînt credincioşi mai puţini dar au „suflet mare", cum frumos i-a prezentat C. pr. *Gr. Hampu,* parohul local.

● Însoţiţi de Eminenţa Sa Domnul Episcop ev. luth. din Sibiu, Albert Klein, marţi, 15 iunie 1973, Centrul nostru arhiepiscopesc a fost vizitat de doi clerici din R.F. Germania şi anume: Helmut Hild, preşedinte-episcop al Bisericii Evanghelice din landul Essen Nasau, cu reşedinţa la Darmstatt, şi Walter Liefke, pastor vicepreşedinte al Sinodului din aceeaşi localitate.

Oaspeţii s-au întreţinut cu Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului asupra vieţii bisericeşti de la noi din ţară, asupra bunelor relaţii ecumeniste etc.

● În zilele de 18—20 iunie 1973, rev. M. M. Hamond Moore, capelan — consilier pentru relaţiile externe al Arhiepiscopiei de Canterbury (Anglia) a fost oaspetele Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, cu care prilej a vizitat Institutul Teologic, Catedrala mitropolitană, Muzeul Brukenthal, precum şi alte biserici şi monumente istorice din Sibiu.

● După ce în ajun, sîmbătă, 23 iunie 1973, s-a săvîrşit slujba Vecerniei în biserica noastră din Tuşnad-Băi, Duminică, 24 iunie 1973, Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului a sfinţit biserica din Imper (numire străveche, probabil de la imperator), aşezare ce face parte din şiragul localităţilor aparţinînd Plăieşilor de Sus şi de Jos din depresiunea Casinului, situată între Miercurea Ciuc şi Tg. Secuiesc. Zidită în 1874, biserica, a fost reparată prin contribuţia bunilor noştri credincioşi din acele părţi şi străduinţa vrednicului preot C. Gane din Tuşnad-Băi, care a administrat această parohie. Î. P. S. Sa a fost însoţit de la Sibiu de P. C. vicar Tr. Belaşcu, P. C. consilieri Gh. Bota şi Gh. Papuc, P. C. prof. C. Sîrbu şi P. C. arhid. I. Bolog. Din soborul slujitor au mai făcut parte P. C. prot. I. Crăciun (M. Ciuc), P. C. prot. P. Dumbravă (Sf. Gheorghe), precum şi alţi preoţi din împrejurimi.

Atît la slujba sfinţirii bisericii, cît şi la Sf. Liturghie care a urmat răspunsurile au fost date un cor restrîns al studenţilor teologi, condus de P. C. prof. Gh. Şoima. La Sf. Liturghie a fost de faţă şi pr. rom. cat. Dobos Aron.

La priceasnă a predicat P. C. vicar *Tr. Belaşcu,* iar la sfîrşitul Sf. Liturghii C. pr. *C. Gane* a făcut o dare de seamă asupra lucrărilor, precum şi o prezentare a credincioşilor din aceea parte de Arhiepiscopie, care se simt strîns legaţi de Biserica străbună. În numele credincioşilor au vorbit *Gh. Radu* şi *Gh. Vancea,* cînt. bis.

Pentru rîvna depusă, C. pr. C. Gane a fost distins şi hirotesit în treapta de iconom. Distincţii diverse au primit şi o seamă de credincioşi din parohie.

În cuvîntul de învăţătură pe care l-a rostit, Î. P. S. Mitropolit *Nicolae* a dezvoltat unele idei legate de Duminica tuturor Sfinţilor.

Cu acest prilej sărbătoresc, au făcut daruri bisericii din Imper, în cărţi şi alte obiecte de

(Continuare în pag. 4)

Sf. Ioan Gură de Aur: Despre virtute

Biserica noastră Ortodoxă ne învaţă că viaţa creştină nu poate fi înţeleasă altfel decît ca o continuă străduinţă spre realizarea virtuţilor creştine. Şi aceasta din motivul că virtuţile sînt fructele pe care Mîntuitorul Iisus Hristos le aşteaptă de la noi creştinii ca dovadă a împlinirii supremei porunci creştine — porunca iubirii lui Dumnezeu şi a oamenilor. Ele sînt, deci, expresia vie a relaţiilor dintre creştin şi Dumnezeu şi dintre creştin şi semenii săi, şi dau garanţie autorului lor că se află pe calea desăvîrşirii morale, pe calea apropierii de Dumnezeu şi a mîntuirii. De aceea virtuţile creştine constituie pentru creştin o avuţie, dar nu una exterioară, aşa cum sînt bunurile materiale, ci una interioară, sufletească, rod al străduinţelor sale şi al harului divin.

Sf. Ioan Gură de Aur, marele părinte al Bisericii noastre, a fost un neobosit propovăduitor şi împlinitor al virtuţilor creştine. El a îndemnat cu vorba şi cu fapta pe păstoriţii săi să practice virtuţile, indicîndu-le şi modul practic prin care ei pot deveni virtuoşi. Sfaturile sale practice ni se adresează şi ni se potrivesc şi nouă în străduinţele noastre de a trăi o viaţă cu adevărat creştină. Iată ce ne sfătuieşte Sf. Părinte în această privinţă: „Să începem cu virtuţile pînă mai avem încă timp. Să ne programăm virtuţile aşa după cum agricultorii îşi orînduiesc munca cîmpului. În această lună vrem să ajungem să înlăturăm cleveteala, mîndria, mînia nechibzuită, să ne dăm noi înşine o poruncă şi să spunem: Astăzi vrem să săvîrşim aceste fapte bune. Luna viitoare să ne cultivăm răbdarea şi în luna cealaltă o altă virtute. Aflîndu-ne în posesia acestor virtuţi, să păşim mai departe spre realizarea altora... Pentru aceasta nu se cere cheltuială, nici muncă, nici sudoare, trebuie numai să vrem şi toate se împlinesc. Nu e nevoie să străbatem un drum lung şi nici să colindăm o mare nemărginită, ci e nevoie numai de zel şi hotărîre şi să punem limbii un stăvilar împotriva revărsărilor trufiei. Să alungăm din sufletul nostru mîndria, poftele rele, viaţa uşoară, trufia, lăcomia după bani, sperjurul şi jurămîntul continuu. Dacă ne cultivăm o asemenea grijă distrugînd spinii şi semănînd sămînţa cerească putem ajunge la bucuriile făgăduite. Pentru că Stăpînul va veni şi ne va duce în cămările Sale ca să ne împărtăşim de toate bunătăţile."

Deşi calea virtuţilor e anevoioasă, Sf. Părinte ne învaţă că ceea ce trebuie să ne însoţească permanent pe această cale este voinţa noastră. Fără voinţă nu putem realiza nimic. Şi ca să ne încredinţeze de necesitatea absolută a voinţei noastre în această direcţie, el citează nenumărate exemple din viaţa de toate zilele demonstrînd că performanţele atinse de anumiţi oameni — sportivi, artişti etc. — nu sînt altceva decît rezultatul voinţei acestora şi al muncii lor asidue. „Dar mai uşoare decît acestea — spune Sf. Părinte — este virtutea... Da, trebuie numai să vrem şi totul decurge de la sine. Nu e permis să spui: Nu pot. Aceasta ar însemna să-l învinuieşti pe Creator fiindcă ne-a creat neputincioşi şi ne-a impus atîtea datorii... Căci atunci se pune întrebarea: Cum se face că sînt atîţia neputincioşi? Pentru că le lipseşte voinţa. De ce nu vreau? Din comoditate. Dacă ar avea voinţă ar putea face totul. De aceea spune Sf. Apostol Pavel: „Eu doresc ca toţi să fiţi ca mine" pentru că el a ştiut că toţi pot fi ca el. Dacă ar fi fost o imposibilitate n-ar fi vorbit astfel. Vrei să devii virtuos? Începe cu acestea! Fiindcă, spune-mi, dacă vrem să realizăm ceva, ne mărginim, oare, într-o meserie numai la dorinţă sau trecem şi la acţiune? Dacă cineva vrea să devină cîrmaci nu spune numai „vreau" şi se mulţumeşte cu atît, ci trece şi la acţiune... Şi dacă cineva vrea să călătorească nu spune numai „vreau" ci şi porneşte la drum. Dar tu care vrei să urci la cer spui numai „vreau". De ce spun că voinţa e deajuns? Pentru că în acţiunile noastre avem ca ajutor pe Dumnezeu care ne sprijineşte. Deci, dacă ne hotărîm, dacă trecem la acţiune, dacă ne silim şi ne îndreptăm întreaga simţire spre virtute, atunci (datorită ajutorului divin) totul merge de la sine... Să vrem doar, să vrem!".

Despre locul săvîrşirii virtuţii Sf. Ioan Gură de Aur ne spune următoarele: „Unii susţin că e imposibil ca să trăieşti în mijlocul oraşului şi să-ţi poţi totuşi păstra virtuţile. Pentru aceasta trebuie să fugi din oraş şi să trăieşti în munte ca un eremit. Unuia care are o casă, care e căsătorit şi trebuie să aibă grijă de copii... îi este imposibil să fie virtuos. Aceşti oameni trebuie să privească pe dreptul Lot care locuia cu femeia, cu copiii şi cu servitorii în oraş, trăia în mijlocul acelor oameni răi şi păcătoşi, dar a luminat ca un far în mijlocul mării şi nu s-a stins, ci lumina lui strălucea cu atît mai puternic... Nimic nu poate constitui o piedică pentru acela care are voinţa de a fi curat şi treaz. Celui lipsit de voinţă nici singurătatea nu-i foloseşte la nimic, pentru că nu locul face pe om virtuos ci voinţa cea bună şi faptele alese".

După învăţătura şi sfaturile părinteşti ale Sf. Ioan Gură de Aur trebuie să ne trăim şi noi viaţa creştinească pentru ca să putem deveni virtuoşi aşa cum ne cheamă să fim Mîntuitorul Iisus Hristos. Practicînd virtuţile creştine fără ezitări şi cu toată fiinţa noastră vom dobîndi fericirea cea veşnică făgăduită şi vom duce şi o viaţă aleasă şi demnă de cetăţean al Patriei noastre.

Sebastian Şebu

Din rugăciunile noastre zilnice

Lăudăm, cîntăm, binecuvîntăm şi mulţumim Ţie, Dumnezeul părinţilor noştri, că ai făcut să treacă umbra nopţii şi ne-ai arătat iarăşi lumina zilei. Şi rugăm bunătatea Ta, curăţeşte păcatele noastre şi primeşte rugăciunea noastră întru mare milostivirea Ta. Că la Tine scăpăm, Dumnezeule cel milostiv şi atotputernic. Străluceşte în inimile noastre soarele cel adevărat al dreptăţii Tale; luminează mintea noastră şi simţurile toate ni le păzeşte, ca, umblînd în lumina zilei cu bunăcuviinţă pe calea poruncilor Tale, să ajungem la viaţa cea de veci. Că la Tine este izvorul vieţii; şi să ne învrednicim a fi întru desfătarea luminii Tale celei neapropiate. Că Tu eşti Dumnezeul nostru şi Ţie mărire înălţăm, Tatălui şi Fiului şi Sfîntului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

*

Învredniceşte-ne, Doamne, în ziua aceasta fără de păcat să ne păzim noi. Bine eşti cuvîntat, Doamne, Dumnezeul părinţilor noştri şi lăudat şi preamărit este numele Tău în veci. Amin.

Fie, Doamne, mila Ta spre noi, precum am nădăjduit întru Tine. Bine eşti cuvîntat, Doamne, învaţă-ne pe noi îndreptările Tale. Bine eşti cuvîntat, Stăpîne, înţeleptează-ne pe noi cu îndreptările Tale. Bine eşti cuvîntat, Sfinte, luminează-ne pe noi cu îndreptările Tale. Doamne, mila Ta este în veac, lucrurile mîinilor Tale nu le trece cu vederea. Ţie se cuvine laudă, Ţie se cuvine cîntare, Ţie mărire se cuvine: Tatălui şi Fiului şi Sfîntului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Învăţături din Pildele lui Solomon

— O privire binevoitoare înveseleşte inima şi o veste bună întăreşte oasele (15, 30).
— Cel ce leapădă mustrarea îşi urgiseşte sufletul său, iar cel ce ia aminte la dojană dobîndeşte înţelepciune (15, 32).
— Toate căile omului sînt curate în ochii lui, dar numai Domnul este Cel ce cercetează duhul. Înfăţişează Domnului lucrările tale şi gîndurile tale vor izbuti (16, 2—3).
— Prin iubire şi credinţă se ispăşeşte păcatul şi prin frica de Dumnezeu te fereşti de rele (16, 6).
— Mai de grabă puţin şi cu dreptate, decît agoniseală multă şi cu strîmbătate (16, 8).
— Dobîndirea înţelepciunii este mai bună decît aurul, iar cîştigarea priceperii este mai de preţ decît argintul (16, 16).
— Înaintea prăbuşirii merge trufia şi semeţia înaintea căderii (16, 18).
— Mai bine să fii smerit cu cei smeriţi, decît să împarţi prada cu cei mîndri (16, 19).
— Cel ce ia aminte la cuvînt află fericirea, iar cel ce se încrede în Domnul este fericit (16, 20).

Informaţii

(Urmare din pag. 3)

cult, din partea unităţilor lor parohiale C. preoţi: N. Stoicanea, I. Zăbavă şi V. Chiţu din Braşov, precum şi P. C. prot. V. Văcăreanu din Panciu.

În aceeaşi zi, la ora 18, s-a săvîrşit slujba Vecerniei la parohia Micfalău, prot. Sf. Gheorghe, cu care prilej au vorbit credincioşilor P. C. vicar *Tr. Belaşcu* şi Î. P. S. Mitropolit *Nicolae,* iar C. pr. *I. Cucu* a mulţumit pentru această bucurie făcută credincioşilor săi.

Au fost de faţă pr. rom.-cat. Santa Antal şi pastorul reformat Bartha Alexandru.

● Marţi, 26 iunie 1973, a avut loc la Sibiu consfătuirea trimestrială cu P. C. protopopi din cele 13 protopopiate din Arhiepiscopia de la Alba Iulia şi Sibiu. Au participat: Î. P. S. Mitropolit Nicolae, P. C. vicar arhiepiscopesc, P. C. consilieri, P. C. inspector şi secretar eparhial, precum şi titularii protopopiatelor menţionate.

S-a făcut o analiză a activităţii de pe trim. II şi s-au dat îndrumări pentru trim. III/1973.

Au luat cuvîntul toţi participanţii.

● Duminică, 1 iulie 1973, Centrul arhiepiscopesc Sibiu a fost vizitat de un grup de elevi de la Seminarul special de la Curtea de Argeş, însoţit de P. S. Episcop în pens. Pavel Şerpe, P. C. dir. I. Negruţiu şi alte cadre didactice.

Cu acest prilej, P. S. Episcop *Pavel,* înconjurat de un sobor de preoţi şi diaconi, a săvîrşit în Catedrala mitropolitană Sf. Liturghie arhierească, slujind totodată, alături de Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, şi la parastasul care a urmat. La priceasnă a predicat P. C. dir. *I. Negruţiu,* care a împărtăşit ziditoare gînduri de învăţătură privitoare la chemarea creştinului în lume. Răspunsurile au fost date în chip înălţător de corul elevilor seminarişti, condus de P. C. pr. prof. *V. Frangulea,* cor care a interpretat şi compoziţia religios-patriotică a d-lui prof. N. Lungu: „La Cozia pe Olt".

La masa obştească servită în cinstea oaspeţilor a participat şi Î. P. S. Mitropolit *Nicolae,* care a vorbit elevilor seminarişti despre chemarea la apostolie, realizată în chip fericit în persoana mitropolitului Andrei Şaguna, arhiereu care în condiţii grele a lucrat nespus de mult la ridicarea multilaterală a credincioşilor români pe care îi păstorea.

Î. P. S. Sa arată elevilor seminarişti că ei au de lucrat în alte condiţii decît Şaguna; ţara noastră este astăzi liberă şi independentă, este în plin progres, credincioşii au un orizont cultural mult mai larg, în consecinţă şi preoţii trebuie să fie cît mai bine pregătiţi, pentru a sluji cu cît mai multe roade obştea credincioşilor păstoriţi, Patria şi poporul din care fac parte. În acest scop, se cuvine de asemenea ca preotul să fie cel prin care să se simtă prezenţa lui Iisus Hristos — Domnul nostru, textul Sf. Liturghii trebuind să fie însufleţit de trăirea în Iisus Hristos, fapt care contribuie la prezenţa Mîntuitorului în sufletele credincioşilor, la zidirea vieţii lor, la urcarea lor pe treptele virtuţii ş. a. m. d.

● În 26 mai 1973, a încetat din viaţă, în vîrstă de 81 de ani, prof. pens. Ioan Vulcuţiu din Sibiu. Adormitul în Domnul a fost vreme îndelungată deputat mirean în Adunarea Eparhială a Arhiepiscopiei de Alba Iulia şi Sibiu, avînd totodată o seamă de colaborări la Telegraful Român.

Ca director al liceului din Tîrnăveni, prof. Vulcuţiu a desfăşurat o bogată activitate culturală în cadrul Astrei, de numele lui fiind legată şi ridicarea în acest oraş a bustului poetului Octavian Goga.

Înmormîntarea a avut loc în 28 mai a. c., slujba fiind săvîrşită de P. C. prot. T. Bodogae, P. C. prot. pens. A. Marcovici şi P. C. prot. A. Radu.

● Sub titlul: „Tractoare româneşti în 70 de ţări", ziarul bulgar „Rabotnicesco Delo" publică o statistică privitoare la realizările industriei româneşti de tractoare.

„Anul trecut — scrie ziarul bulgar — au fost produse în România 32.000 de tractoare, ceea ce reprezintă o producţie de două ori mai mare faţă de 1965". Ziarul arată de asemenea că „tractoarele româneşti devin tot mai cunoscute şi în străinătate. În anul 1972, numărul tractoarelor exportate s-a mărit de 4 ori, comparativ cu anul 1965. În momentul de faţă tractoarele româneşti se folosesc în circa 70 de ţări ale lumii".

REDACŢIA: Secţia culturală a Consiliului Arhiepiscopesc Sibiu (Taxa poştală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale Sibiu 44206

BIBL[illegible]ASTRA"
SIBIU

ANUL 121 Sibiu, 15 august 1973 Nr. 31—32

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA-IULIA ŞI SIBIU

PREŢUL INSERŢIUNILOR:
Un cm² 60 bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL:
Pe un an: 24 lei
Pe 6 luni: 12 lei
Cont nr. 49.8.01

MITROPOLITUL ANDREI ŞAGUNA

Sărbătorirea centenarului adormirii sale în Domnul

În 28 iunie 1973 s-au împlinit, după cum ştim, 100 ani de la adormirea în Domnul a mitropolitului Andrei Şaguna, a cărui personalitate multilaterală, a cărui rîvnă, ale cărui strădanii, a cărui pricepere şi ale cărui multiple osteneli pentru ridicarea obştei româneşti din Transilvania chiar şi celui mai priceput condei îi este greu să le redea întru totul.

Centenarul adormirii în Domnul a mitropolitului Andrei Şaguna a fost cinstit cu toată cuviinţa. În Arhiepiscopia de Alba Iulia şi Sibiu de pildă:

1. La fiecare centru protopopesc din Arhiepiscopie — şi anume la consfătuirile cu preoţii de la începutul lunii iunie 1973 — s-a vorbit despre: „100 ani de la moartea mitropolitului Andrei Şaguna", *cu date biografice ale mitropolitului, activitatea ca episcop şi apoi ca mitropolit al Transilvaniei, activitate desfăşurată pe linie organizatorică-bisericească, culturală, economică-gospodărească, socială-naţională etc.*

2. În 28 iunie 1973, ora 9, la Centrul mitropolitan din Sibiu a avut loc o şedinţă comună a Ierarhilor din Mitropoliile Ardealului şi Banatului, pe a cărei ordine de zi a figurat şi centenarul adormirii în Domnul a mitropolitului Andrei Şaguna.

3. La ora 11 din din aceeaşi zi, la mormîntul din Răşinari al mitropolitului Şaguna — reparat şi înfrumuseţat, străjuit de doi lei sculptaţi în mărime naturală şi de candela nestinsă a permanentei noastre recunoştinţe — a avut loc un parastas, slujit de Î. P. S. Mitropoliţi Nicolae *al Ardealului şi* Nicolae *al Banatului, Î. P. S. Arhiepiscop* Teofil *al Clujului, P. S. Episcop* Vasile *al Oradiei, P. S.* Visarion, *nou-alesul Episcop al Aradului, P. C. vicar* Tr. Belaşcu, *P. C. rector* Is. Todoran *şi încă un sobor de preoţi şi diaconi. Erau prezenţi preoţi şi credincioşi. Răspunsurile au fost date de corul restrîns al studenţilor teologi, condus de P. C. prof.* Gh. Şoima.

La sfîrşit au vorbit:

Î. P. S. Mitropolit Nicolae *al Banatului, care a spus între altele: „Jumătatea a doua a veacului trecut, începînd cu răsunătorul 1848, este dominată pentru Biserica transilvăneană de figura vicarului, episcopului şi apoi mitropolitului Andrei . . . El este pururea viu în conştiinţa noastră. E unul dintre ierarhii într-adevăr mari, actual prin realizările de care beneficiem neîntrerupt . . . Ierarhi, preoţi şi credincioşi din latura de apus a gliei strămoşeşti ne-am găsit multă vreme sub omoforul purtării sale de grijă . . .*

Moştenirea marelui mitropolit Andrei Şaguna a rămas îmbogăţită şi-n faţa ei, a celui care a făurit-o, ne plecăm smeriţi fruntea".

Î. P. S. Arhiepiscop Teofil *al Vadului, Feleacului şi Clujului, care zăboveşte cu deosebire asupra lucrării preoţeşti a mitropolitului Şaguna, spunînd între altele: „Ca ales al lui Dumnezeu, s-a străduit să-i fie alese gîndurile, alese să-i fie sentimentele, alese să-i fie acţiunile, dăruindu-se deplin slujirii lui Dumnezeu şi slujirii poporului . . . Duhul său este prezent astăzi şi se bucură împreună cu noi de toate binecuvîntările pe care Dumnezeu le-a revărsat asupra neamului nostru românesc şi asupra Bisericii strămoşeşti".*

Î. P. S. Mitropolit Nicolae *al Ardealului, care, după ce subliniază unele aspecte din lucrarea şi personalitatea mitropolitului Şaguna, încheie cu gînduri ca acestea: „Această operă măreaţă şi această personalitate este de aceea vie în fiinţa şi în viaţa noastră bisericească de astăzi, este vie şi dincolo de graniţele ţării noastre. Ea ne obligă ca, aşa cum Şaguna în vremea lui şi-a împlinit datoria faţă de Biserica strămoşească, faţă de poporul român şi-a proiectat în viitor — ca un vizionar adevărat — slujirea idealului realizării unităţii de stat a tuturor românilor şi a unităţii bisericeşti, tot aşa şi noi astăzi să ne îndeplinim îndatoririle în mod deplin faţă de Biserica noastră strămoşească, una şi nedespărţită, liberă şi independentă, şi faţă de Patria noastră scumpă, România socialistă".*

Î. P. S. Sa a scris apoi în cartea deschisă la mausoleu: „La comemorarea a 100 ani de la adormirea în Domnul a marelui mitropolit Andrei Şaguna, omagiul întregii Biserici Ortodoxe Române", text sub care au semnat toţi Ierarhii şi preoţii prezenţi la parastas.

4. În aula Institutului Teologic Universitar din Sibiu a avut loc în cursul aceleiaşi zile de 28 iunie a. c. o festivitate comemorativă, la care au participat Ierarhii din Mitropoliile Ardealului şi Banatului, salariaţi de la Centrul arhiepiscopesc şi Institutul Teologic, studenţi teologi, preoţi din oraş ş. a.

După cuvîntul de deschidere al P. C. rector Is. Todoran, *a vorbit P. C. prof.* M. Păcurariu, *care a prezentat o seamă de date biografice din viaţa mitropolitului Şaguna, precum şi unele aspecte din vasta sa activitate. În cadrul aceluiaşi program, dl. asistent* S. Şebu *a vorbit despre activitatea pastorală a mitropolitului Şaguna, care ardea de dorinţa de a avea o preoţime cît mai pregătită, capabilă să ridice obştea pe care o păstorea.*

Corul studenţilor teologi, condus de P. C. asistent I. Popescu, *a interpretat o suită de compoziţii bisericeşti şi patriotice, iar studenţii teologi* P. Olteanu *şi* I. Ciobotea *au citit fragmente din lucrările lui Şaguna.*

A luat apoi cuvîntul P. S. Episcop Vasile *al Oradiei, care a spus între altele: „Sîntem astăzi profund recunoscători că am avut prilejul să ne hrănim în slujirea noastră către Dumnezeu şi faţă de poporul nostru din potirul faptelor măreţe pe care ni le-a lăsat Andrei Şaguna . . . Păstrînd întreg tezaurul de învăţătură al Mîntuitorului Iisus Hristos, el l-a făcut viu şi lucrător în mijlocul credincioşilor, realizînd din Biserica sa un mijloc de apărare a fiinţei naţionale a poporului nostru . . . Din mintea şi inima sa luminată şi caldă de părinte s-au hrănit şi credincioşii şi clericii din partea de nord-vest a Patriei noastre, pentru că el a dorit să se reînfiinţeze cele două episcopii: a Vadului, Feleacului şi Clujului, înfiinţată de Ştefan cel Mare, şi cea a Oradiei, care a fiinţat pînă la anul 1701."*

În continuare a vorbit P. S. Visarion, *nou-alesul Episcop al Aradului, care a reliefat cu deosebire activitatea editorială, de tipărire de cărţi a mitropolitului Şaguna, care a scos de sub teascurile tipografiei de el înfiinţată sute de cărţi teologice, manuale diverse etc., „pentru luminarea poporului, căruia el i-a dăruit toată energia, toată puterea şi tot darul cu care l-a înzestrat Dumnezeu".*

Festivitatea s-a încheiat cu imnul: „Marelui Andrei", de D. Cunţan, pe versuri de Z. Boiu.

5. Duminică, 1 iulie 1973, centenarul adormirii în Domnul a mitropolitului Andrei Şaguna a fost sărbătorit şi pe plan parohial, zi în care în toate bisericile din Arhiepiscopia de Alba Iulia şi Sibiu s-a săvîrşit, după Sf. Liturghie, un parastas în amintirea acestui neuitat ierarh. Cucernicii

(Continuare în pag. 2)

Vizita I. P. S. Arhiepiscop Victorin în Mitropolia Ardealului

Însoţit de P. S. Episcop Vasile al Oradiei, vineri, 22 iunie 1973, Centrul nostru arhiepiscopesc a fost vizitat de Î. P. S. Arhiepiscop Victorin al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române Misionare în America, fiind întîmpinat cu frăţească dragoste de Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului.

Bucuria prezenţei în bătrîna cetate a Sibiului a Înaltului oaspete din depărtata Americă s-a exprimat în chip special în cadrul unei festivităţi, care a avut loc în Aula Institutului Teologic Universitar din Sibiu, deschisă printr-un cuvînt de bun venit, rostit de P. C. rector *Is. Todoran.*

Corul studenţilor teologi a executat cu acest prilej o seamă de compoziţii bisericeşti şi patriotice.

Luînd cuvîntul, Î. P. S. Arhiepiscop *Victorin* a vorbit despre viaţa religioasă a românilor pe care îi păstoreşte, care sînt legaţi de Biserica străbună şi de ţara de obîrşie. „Cei de acolo — a spus între altele Î. P. S. Sa — se gîndesc mereu la cei din ţară; la ierarhi, la rudenii, la prieteni.

Din partea lor vă transmit, odată cu binecuvîntările mele arhiereşti, salutul celor ce, români fiind, vieţuiesc şi muncesc în Statele Unite ale Americii şi în Canada".

A vorbit apoi Î. P. S. Mitropolit *Nicolae* al Ardealului, care a reliefat între altele legăturile care au existat totdeauna între Arhiepiscopia Sibiului şi românii americani, plecaţi în bună parte de pe meleagurile Transilvaniei, buna primire de care s-a bucurat în vizitele pe care le-a făcut „dincolo de ocean", precum şi prestigiul pe care îl are Î. P. S. Arhiepiscop Victorin, sporul de cunoaştere şi de cinstire pe care Î. P. S. Sa l-a adăugat Ortodoxiei româneşti.

În zilele de 23—25 iunie 1973, Î. P. S. Arhiepiscop Victorin a vizitat Centrul eparhial al Oradiei. Astfel, Duminică, 24 iunie a. c., Î. P. S. Sa şi P. S. Episcop Vasile al Oradiei, înconjuraţi de un sobor de preoţi şi diaconi, au săvîrşit Sf. Liturghie arhierească în Catedrala Sf. Nicolae din Oradea.

La priceasnă a predicat P. C. cons. *I. Negroiu.*

La sfîrşitul Sf. Liturghii a vorbit P. S. Episcop *Vasile,* care înfăţişează credincioşilor personalitatea şi rodnica activitate a Î. P. S. Arhiepiscop Victorin în mijlocul preoţilor şi credincioşilor noştri de peste mări şi ţări. P. S. Sa arată de asemenea că, la cererea unei comunităţi de români ortodocşi păstoriţi de Î. P. S. Victorin, Eparhia Oradiei va dărui o bisericuţă de lemn, iar unei echipe de dansuri de la o altă comunitate 13 costume naţionale din Bihor, Oaş şi Sălaj.

Vădit mişcat, Î. P. S. *Victorin* şi-a exprimat bucuria de-a fi putut preamări pe Dumnezeu în mijlocul fraţilor săi „de-un sînge şi de-o lege".

În continuare, Î. P. S. Sa a vorbit despre vrednicia şi hărnicia credincioşilor pe care îi păstoreşte, credincioşi care fac cinste neamului românesc, a cărui credinţă şi ale cărui datini şi obiceiuri nu le-au dat uitării.

Duminică, 1 iulie 1973, Î. P. S. Arhiepiscop Victorin a fost oaspetele Centrului arhiepiscopesc Cluj, după ce, cu cîteva zile înainte, vizitase Seminarul teologic din acest oraş. În această zi, înconjurat de un sobor de preoţi şi diaconi, Î. P. S. Sa a săvîrşit Sf. Liturghie arhierească în catedrala arhiepiscopală, de faţă fiind P. S. Visarion, nou-alesul Episcop al Aradului, şi un mare număr de credincioşi.

La priceasnă, C. pr. *I. Buiu* a evocat personalitatea mitropolitului Andrei Şaguna, cu prilejul

(Continuare în pag. 2)

Mitropolitul Andrei Şaguna - Sărbătorirea centenarului adormirii sale în Domnul

(Urmare din pag. 1)

preoţi au vorbit apoi despre personalitatea marelui mitropolit.

În Catedrala mitropolitană din Sibiu, parastasul a fost slujit de Î. P. S. Mitropolit Nicolae *al Ardealului şi P. S. Episcop în pens.* Pavel Şerpe, *înconjuraţi de un sobor de preoţi şi diaconi.*

Cuvînt de învăţătură a rostit cu acest prilej Î. P. S. Mitropolit Nicolae *al Ardealului, care a evocat personalitatea mitropolitului Andrei Şaguna, neobosita şi vasta sa activitate începută în preajma revoluţiei din 1848, la care a luat parte activă, intervenţiile sale pentru dobîndirea de drepturi pentru români, înfiinţarea de şcoli, Statutul organic, Congresul naţional bisericesc, despre care N. Iorga a spus că a fost „un parlament al românilor din Transilvania", ecourile peste graniţele ţării noastre a personalităţii sale etc.*

Sărbătorirea centenarului adormirii în Domnul a mitropolitului Andrei Şaguna a însemnat deci un prilej de pioasă aducere aminte, de profundă cinstire a amintirii acestui negrăit de mare ierarh al Bisericii noastre Ortodoxe Române, precum şi un nou imbold de a ne face şi noi cu sîrg datoria — în condiţiile de libertate şi unitate bisericească în care trăim astăzi — faţă de poporul nostru, faţă de Biserica străbună, faţă de Patria noastră, care ne ocroteşte cu atîta dragoste pe toţi cei ce muncim la continua ei înflorire.

T.

Maică pururea Fecioară

După naştere Maica Domnului a rămas tot fecioară, căci cine alta decît ea putea să fie prefigurată în vedenia proorocului Iezechil. „Şi mi-a zis Domnul: Poarta aceasta va fi închisă, nu se va deschide şi nici un om nu va intra pe ea, căci Domnul Dumnezeul lui Israil a intrat pe ea. De aceea va fi închisă" (Iezechil 44, 2). Referindu-se la această vedenie, Sfîntul Ambrozie întreabă: „Care este această poartă dacă nu Maria, poarta prin care a intrat Hristos în această lume? Cînd a ieşit prin naşterea fecioreasc㠄 ... semnele fecioriei nevătămate au rămas". Iar Sfîntul Maxim Mărturisitorul zice: „Cu adevărat zămislirea şi naşterea au fost cu totul curate şi neatinse de sămînţă şi de stricăciune şi de aceea Maica Celui născut din ea este fecioară şi după naştere". Ştim de asemenea că „unde voieşte Dumnezeu se biruieşte rînduiala firii", cum spune cîntarea bisericească.

Despre faptul că fecioara Maria a zămislit cu puterea şi lucrarea Duhului Sfînt pe Fiul lui Dumnezeu ca om şi că a fost numai logodită cu Iosif pentru a-i păzi fecioria ne încredinţează şi Sfîntul Evanghelist Matei, care arată că „Naşterea lui Iisus Hristos aşa a fost: Maria, mama lui, fiind logodită cu Iosif, fără să fi fost ei înainte împreună, s-a aflat avînd în pîntece de la Duhul Sfînt. Iosif, logodnicul ei, drept fiind şi nevrînd s-o vădească, a voit s-o lase în ascuns. Şi cugetînd el acestea, iată îngerul Domnului i s-a arătat în vis, grăind: Iosife, fiul lui David, nu te teme a lua pe Maria, logodnica ta, că ce s-a zămislit întrînsa este de la Duhul Sfînt" (Matei 1, 18—20).

Sfînta Scriptură ne vorbeşte însă şi de nişte „fraţi" ai Domnului. Să fie aceştia oare fiii Fecioarei Maria şi fraţi de sînge ai lui Iisus? Hotărît că nu, căci dacă facem cercetare mai profundă a Sfintei Scripturi aflăm că aceştia sînt fiii altei Marii. Despre acest adevăr ne încredinţează întîi de toate Sfinţii Evanghelişti, cu deosebire Matei şi Ioan, cînd ne prezintă femeile ce aşteptau sfîrşitul Domnului din timpul patimilor. „Şi erau acolo femei, privind de departe care urmaseră din Galileea pe Iisus, slujindu-i între care era şi Maria mama lui Iacov şi a lui Iosif şi mama fiilor lui Zevedeu" (Matei 27, 55—56). Altele stăteau lîngă crucea lui Iisus: „Stăteau lîngă crucea lui Iisus, mama Lui şi sora mamei Lui, Maria lui Cleopa şi Maria Magdalena" (Ioan 19, 25). Deci mama aşa zişilor „fraţi ai Domnului" — Iacov şi Iosif — stătea şi privea de departe.

Un alt temei care ne arată că Fecioara Maria n-a mai avut fii şi fiice îl constituie şi faptul că, înainte de a-şi da duhul pe cruce, Iisus-Domnul a încredinţat-o pe mama Sa Sf. Apostol Ioan. Dacă ar fi avut fii şi fiice de bună seamă că ar fi lăsat-o în grija acestora şi nu Apostolului Ioan, care nu-i era nici cea mai îndepărtată rudă.

Iacov, Iosif, Simeon şi Iuda care sînt numiţi „fraţii Domnului" îi sînt Mîntuitorului veri şi nicidecum fraţi de sînge, căci la evrei cuvîntul de frate se întrebuinţa în înţeles mai larg. Aşa Avraam îl numeşte pe Lot „frate" (Fac. 13, 8), deşi nu-i era decît nepot de frate, iar Iacov cu toate că-i era lui Laban nepot îl numeşte tot „frate" (Fac. 28, 19). Din cărţile Noului Testament de asemenea avem prilejul să constatăm că atît Mîntuitorul în cuvîntările Sale cît şi Apostolii în epistolele lor folosesc în înţeles larg cuvîntul de „frate" şi „soră".

În temeiul celor arătate, sîntem deci deplin încredinţaţi că Fecioara Maria n-a mai avut fii şi fiice şi că ei i se cuvine preacinstire, ca uneia care s-a învrednicit de marea cinste de a da trup omenesc Fiului lui Dumnezeu, întrupat pentru a noastră mîntuire. Preacinstirea i-a dat-o aşadar întîi de toate Dumnezeu, cînd a ales-o dintre toate femeile Pămîntului ca să zămislească pe Făcătorul veacurilor (Fac. 3, 15; Isaia 7, 14); preacinstire i-a dat îngerul Gavriil, cînd i s-a închinat numind-o plină de har (Luca 1, 28—29), Elisabeta, mama lui Ioan Botezătorul, care sub insuflare de la Duhul Sfînt a numit-o: „Binecuvîntată între femei şi Maica Domnului meu" (Luca 1, 42—43); femeia din mulţime, care, ascultîndu-l pe Mîntuitorul grăind cuvinte dumnezeieşti, a zis: „Fericit este pîntecele care te-a purtat şi fericiţi sînii pe care i-ai supt" (Luca 11, 27—28). A cinstit-o Fiul ei Iisus Hristos, despre care ştim că-i era supus (Luca 2, 51) şi că o asculta cînd îi cerea ceva (Ioan 2, 3—10). Însăşi Fecioara Maria, sub însuflare de la Duhul Sfînt, zice că i-a făcut Dumnezeu mărire: „Iată de acum mă vor ferici toate neamurile. Că mi-a făcut mie mărire Cel Puternic" (Luca 1, 48—49).

Biserica noastră Ortodoxă, care este „stîlp şi temelie adevărului" (I Tim. 3, 15), a dat ascultare şi s-a făcut trăitoare a învăţăturilor Sf. Scripturi, dînd cinstea cuvenită Sfintei Fecioare Maria, închinîndu-i în decursul anului bisericesc zile de sărbătoare — Adormirea Maicii Domnului din 15 august, fiind, desigur, cea mai importantă — în care îi face fericită pomenirea, îndemnîndu-ne prin aceasta şi pe noi a-i aduce cinstire şi cîntări de laudă, împreună cu oştile cereşti, ca uneia care este mai înaltă decît cerurile, „care fără stricăciune pe Dumnezeu-Cuvîntul a născut".

Cinstind după cuviinţă pe Maica Domnului, „Maica pururea Fecioară", nedespărţită în icoanele noastre de Fiul său, Mîntuitorul Iisus Hristos, se cuvine totodată să-i urmăm pilda vieţii sale luminoase, de rugăciune şi fapte bune, neţărmurita sa dragoste de oameni.

Pr. I. Oprea

Vizita I. P. S. Arhiepiscop Victorin în Mitropolia Ardealului

(Urmare din pag. 2)

împlinirii a 100 ani de la adormirea sa în Domnul.

Vorbind în numele I. P. S. Arhiepiscop Teofil al Vadului, Feleacului şi Clujului, care n-a putut fi de faţă, P. S. Episcop *Visarion* exprimă bucuria preoţilor şi credincioşilor clujeni pentru cinstea de a avea în mijlocul lor, slujindu-le, pe un arhiereu ortodox român, venit din îndepărtata Americă.

La sfîrşitul Sf. Liturghii, Î. P. S. Arhiepiscop *Victorin* a slujit un parastas întru pomenirea mitropolitului Andrei Şaguna, după care Î. P. S. Sa a rostit o cuvîntare, în care a mulţumit Ierarhilor, pe care i-a vizitat la ei acasă, de primirea frăţească pe care i-au făcut-o, precum şi P. F. Părinte Patriarh Justinian pentru invitaţia de-a lua parte la festivităţile prilejuite de aniversarea a 25 ani de patriarhat.

Î. P. S. Sa a prezentat apoi unele aspecte din activitatea sa, subliniind dragostea credincioşilor pe care îi păstoreşte faţă de Biserica şi Patria de obîrşie, precum şi faţă de ţara în care trăiesc astăzi, promiţînd totodată că va duce fiilor săi duhovniceşti dragostea fraţilor lor din România.

Vizita Î. P. S. Arhiepiscop Victorin în cele trei Eparhii ale Mitropoliei Ardealului a însemnat într-adevăr prilej de bucurie atît pentru Ierarhul care ne-a vizitat, cît şi pentru studenţii teologi, elevii seminarişti şi credincioşii noştri pentru care a slujit şi care l-au ascultat.

R.

A fi bun numai pentru tine înseamnă a fi contra ta însuţi

Cuvintele acestea vor să spună că preocuparea cu exclusivitate de viaţa proprie te poate duce în situaţia de a nu te mai îngriji nici de tine însuţi, de a deveni adversarul propriei existenţe.

Oare cum vine asta? Cum se poate ca promovîndu-te în centrul preocupărilor tale să ajungi la un moment dat potrivnic propriei vieţi?

Fiecare dintre noi e, se ştie, o fiinţă individuală cu felul său de a fi, cu însuşirile sale inimitabile şi irepetabile, dar în acelaşi timp sîntem şi fiinţe comunitare, axate pe convieţuirea cu ceilalţi.

Ţine de natura noastră de a fi mereu avizaţi la ceilalţi, la comunitate, şi ţine de natura comunităţii de a fi în permanenţă avizată la aportul persoanelor singulare.

Sfîntul Ap. Pavel exprimă ideea aceasta folosind imaginea trupului şi a organelor care-l alcătuiesc. Nici organele fără trup, nici trupul fără organe. Fiecare organ îşi are funcţia lui proprie, dar nici unul nu şi-o poate exercita fără aportul primit din partea întregului, din partea trupului. La rîndul său trupul nu poate exista decît prin organele care-l alcătuiesc (Rom. 12, 4—5; II Cor. 12, 12).

Trupul semnifică comunitatea, organele — persoanele, membrii ei. După cum legătura dintre organe şi trup e vitală atît pentru existenţa părţilor cît şi a întregului, la fel legătura dintre persoane şi comunitate e esenţială, e cerută cu necesitate atît de o parte cît şi de cealaltă.

Există totuşi o deosebire între organ şi persoană. În timp ce organul lipsit fiind de conştiinţa şi voinţa proprie nu poate veni cu iniţiative faţă de trup, persoana poate lua atitudine faţă de comunitate. Omul poate interveni în legăturile lui cu ceilalţi, le poate modifica sau înlocui, le poate accepta sau respinge.

De fapt credincioşii cunosc situaţia aceasta a respingerii legăturilor cu ceilalţi sub cel mai dramatic aspect al ei, sub aspectul smulgerii din comuniunea cu Dumnezeu şi cu oamenii, adică sub aspectul păcatului.

Practic respingerea comuniunii cu Dumnezeu şi cu semenii ia forma închiderii faţă de ei, faţă de orice pretenţie a lor şi înseamnă limitarea preocupărilor la sfera intereselor egoiste.

Închiderea faţă de ceilalţi şi concentrarea asupra eului propriu s-ar părea că marchează un spor de forţe. Realitatea însă e alta. Chiar dacă pentru o vreme subiectul izolat dă semne de neobişnuit dinanism trebuie să ştim că în adîncul fiinţei sale se consumă lent procesul unei primejdioase secătuiri de energie.

Ieşit din circuitul comuniunii cu Iisus Hristos şi cu semenii, credinciosul nu va mai avea cum să-şi împrospăteze puterile şi, mai devreme sau mai tîrziu, va încerca sentimentul tulburător al slăbirii, al rămînerii în gol, al alunecării în nefiinţă.

Dacă viaţa în comuniune înseamnă viaţa în contact cu un nesecat izvor de putere, smulgerea din comuniune şi închiderea în preocupări egoiste duce în cele din urmă la închircire, la o gravă pierdere de substanţă.

Dacă colaborarea şi înfrăţirea cu alţii asigură sporirea puterilor vitale, întoarcerea egoistă asupra intereselor individuale duce la o primejdioasă rarefiere şi sărăcire a vieţii proprii.

Iată cum grija numai de binele personal te converteşte în adversar al propriei existenţe. Iată cum căutînd binele numai pentru tine cu ignorarea binelui pentru alţii, lucrezi de fapt contra ta însuţi.

Lucrul acesta poate fi arătat şi altfel.

Pentru înăbuşirea sentimentului rămînerii în gol şi al alunecării în nefiinţă credinciosul în cauză recurge la felurite mijloace. Printre acestea, goana după bunuri materiale ocupă un loc de frunte. Obsedat de ideea că averile ar putea umple golul care-l ameninţă, subiectul respectiv începe să se avînte lacom după acapararea nelimitată de bunuri. Dar bunurile oricît de multe tot limitate rămîn. Şi cum în închipuirea lui numai îngrămădirea continuă de bunuri l-ar putea prezerva de năruirea în gol, subiectul la care ne referim se simte obligat pe de o parte să-şi întreţească năvala după acaparare de bunuri, iar pe de alta să fie de o zgîrcenie barbară în folosirea lor, chiar cînd e vorba de existenţa proprie. De teama de a nu şi le împuţina, credinciosul alunecat din legea comuniunii nu numai că nu dă nimic altora din bunurile acaparate, dar nu le foloseşte nici pentru propria sa viaţă, dovedindu-se astfel adversar al propriei existenţe.

(Continuare în pag. 4)

23 AUGUST 1944

LA A XXIX-A ANIVERSARE

Ziua de 23 August 1944 constituie pentru țara și poporul nostru nu numai simbolul eliberării de sub jugul robiei fascist-hitleriste, ci ea este totodată piatra de hotar care marchează începutul impresionantelor înfăptuiri ale României socialiste din decurs de aproape trei decenii, care au schimbat cu desăvîrșire înfățișarea țării noastre. Căci dintr-o țară agricolă, cu totul înapoiată sub aspect industrial, a cărei existență de abia era cunoscută de majoritatea țărilor de pe glob, astăzi România a devenit o țară care an de an își impune tot mai mult prezența sub toate aspectele, în marile competiții și confruntări internaționale.

Pentru cei care facem parte din generațiile care au trăit nenorocirile legate de cel de-al doilea război mondial, ziua de 23 August 1944 n-are numai semnificația începutului marilor transformări structurale în organizarea statală, în domeniile economiei, industriei, agriculturii, învățămîntului, artei, științei, culturii, sănătății publice etc., ci ea este îndeosebi simbolul marilor restructurări în conștiința întregului nostru popor, care astăzi se află strîns unit în jurul iubiților săi conducători, desăvîrșind cuceririle democratice din Patria noastră și muncind cu rîvnă sporită pentru un viitor din ce în ce mai fericit, pentru acel „viitor de aur" întrezărit de marii noștri înaintași vizionari: Nicolae Bălcescu, Vasile Alecsandri, Mihai Eminescu și alții. De aceea, ziua de 23 August 1944 va rămîne de-a pururi pentru țara și poporul nostru răsăritul deschizător de drumuri pentru marile împliniri.

Pentru aceste motive, odată cu fiecare aniversare a lui 23 August 1944, gîndul întregului nostru popor se îndreaptă cu spontană recunoștință către țările din coaliția antihitleristă, în frunte cu Uniunea Sovietică, care au adus imense sacrificii pentru zdrobirea mașinii de război hitleriste și pentru înlăturarea robiei fasciste sub care gemeau, alături de țara și poporul nostru, atîtea țări și popoare din Europa. În același timp, cu toții închinăm un pios omagiu de recunoștință și cinstire celor peste 170.000 de ostași-eroi români, căzuți pe cîmpurile de luptă pentru eliberarea Ungariei și Cehoslovaciei, care, într-o pilduitoare frăție de arme cu ostașii sovietici, au contribuit la zdrobirea fiarei hitleriste, silită să se retragă în cele din urmă, rănită de moarte, în propriul ei bîrlog. Prețuirea și recunoștința noastră îmbrățișează în același timp cu dragoste pe toți cei care au făcut parte din avantgarda luptătoare în insurecția națională antifascistă armată din 23 August și din zilele următoare, care, alături și împreună cu unitățile de ostași români, au pus capăt rușinoasei ocupații militare și economice a țării noastre de către armata hitleristă, după arestarea trădătorului Ion Antonescu și a acoliților lui.

Astfel, prin repararea greșelii istorice în care a fost tîrîtă țara noastră împotriva voinței poporului de către lacheii fascismului și prin alinierea României la coaliția antihitleristă, țara noastră a adus o remarcabilă contribuție în războiul antifascist, situîndu-se în rîndul al patrulea în privința numărului de soldați care au participat împreună cu aliații la bătăliile de distrugere a nazismului.

Importanța participării României la războiul antihitlerist — participare care a fost apreciată de aliați ca avînd drept consecință scurtarea războiului cu șase luni — a fost subliniată la vremea sa de către scriitorul-academician Geo Bogza prin următoarele: „E de ajuns să ne gîndim cîte nenorociri și cîte pierderi ar mai fi îndurat atîtea țări și popoare timp de încă șase luni de război, în care fiara hitleristă ar fi comis cele mai nesăbuite acte de cruzime și represalii . . ."

Dar ziua de 23 August are și pentru Biserica noastră și pentru credincioșii ei o semnificație care trebuie subliniată. În primul rînd, ea a oprit demența hitleristă să-și pună în aplicare planurile după care urmau să fie nesocotite și încălcate drepturile inalienabile ale poporului nostru și ale altor popoare, sfidînd principiile egalității și dreptății sociale, ca și imperativul iubirii față de semeni. În al doilea rînd, această memorabilă zi a deschis pentru Biserica noastră zorile unor vremuri de adevărată libertate, ea putîndu-se organiza și conduce în conformitate cu principiile canonice. Astfel, Statutul de Organizare a Bisericii Ortodoxe Române, ca și legiuirile bisericești care l-au urmat, constituie o expresie a acestei libertăți. În al treilea rînd, prin Legea pentru regimul general al cultelor din 1948, s-a asigurat tuturor cultelor din țara noastră deplină libertate și egalitate, fiecare cult putîndu-se organiza în conformitate cu tradițiile sale propri, fără a se crea privilegii în favoarea vreunui cult, cum a fost în trecut cu Biserica romano-catolică. Ca urmare a acestui fapt, Biserica noastră numără între marile ei înfăptuiri, la locul cel dintîi, Reîntregirea Bisericii din Transilvania, prin revenirea în sînul ei — la 21 octombrie 1948 — a preoților și credincioșilor fostei Biserici greco-catolice. Marele act al Reîntregirii Bisericii din Transilvania înseamnă în același timp și o prețioasă contribuție la întărirea unității poporului român.

La cele de mai sus adăugăm că după 23 August 1944, între cultele din Patria noastră au luat ființă relații cu totul noi: consfătuiri și conferințe între conducătorii cultelor, apropiere între slujitorii și credincioșii acestora pentru o mai deplină cunoaștere, ca și pentru acțiuni de colaborare între culte pe teren social-obștesc. Astfel s-a creat între cultele din Patria noastră un ecumenism local, dat adeseori ca exemplu de către reprezentanții unor culte din străinătate care ne-au vizitat țara, pentru ceea ce ar trebui să fie ecumenismul pe plan mondial.

În sfîrșit, nu putem trece cu vederea nici faptul că ziua de 23 August a deschis pentru Biserica noastră, dar și pentru celelalte culte istorice, drumul valorificării comorilor de istorie și artă bisericească, statul nostru investind sume considerabile pentru repararea unor mănăstiri și biserici — monumente istorice — ca și pentru crearea de muzee de artă bisericească, pentru tipărirea de albume, pliante, ilustrate, precum și pentru înlesnirea vizitării acestor monumente de turiști străini care ne vizitează țara.

Iată de ce, cu prilejul celei de-a XXIX-a aniversări a zilei de 23 August 1944, Biserica noastră: ierarhi, cler și credincioși, cu un nestăvilit entuziasm, se află alături de întregul nostru popor, prin muncă susținută, pe calea măreților înfăptuiri din Patria noastră, al căror început l-a marcat ziua de 23 August 1944.

T.

Dimitrie Cantemir academician

Se împlinesc 300 de ani de la nașterea marelui cărturar și bărbat politic român Dimitrie Cantemir.

Este îndeobște cunoscut faptul, că la 11 iulie 1714, D. Cantemir a fost proclamat membru al Academiei de științe de la Berlin, academie inițiată de filozoful german G. W. Leibniz, în 1700. Cercetătorii români, ca O. Densușianu, N. Iorga, G.Pascu, Șt. Ciobanu, N. Bagdasar, P. P. Panaitescu, D. Bădărău, C. Măciucă, A. Botez, I. D. Lăudat și alții s-au oprit asupra acestui fapt unic și unii din ei au și reprodus scrisoarea de recomandare din 1714, prin care Cantemir era prezentat „către o persoană distinsă și savantă de la Academie" ca deținător de cunoștințe și informații interesante și importante, și de asemenea a fost publicată și Diploma de numire ca membru al Academiei berlineze, în care era lăudat pentru stăruința sa științifică într-o vreme în care stăpînitorii se gîndeau mai mult la războaie decît la literatură.

Astfel Dimitrie Cantemir devenea primul bărbat de știință român a cărui faimă a trecut hotarele patriei, dobîndind o notorietate mondială.

Prin urmare merită să fie cunoscute, pe cît este posibil, amănuntele care au dus la promovarea din 11 iulie 1714.

Dimitrie Cantemir a dobîndit o educație multilaterală, umanistă și neoelenistă serioasă, încă în Școala patriarhală din Istanbul-Țarigrad, adîncindu-se în probleme de istorie, știință, filozofie și teologie. Atitudinea filozofică din această perioadă Cantemir și-a precizat-o în lucrările: Kriterion sau Dialexis (1698), Metafizica (1700) și Compendiu de logică (1701). Prin aceste lucrări, cu caracter anti-scolastic, el devenea primul român cu largi cunoștințe și posibilități de gîndire, care, firește, au început să-i facă faimă. Ca elenist, i-a plăcut desigur riposta spătarului Nicolae Milescu din lucrarea: Dovedire că limba și știința greacă sînt mai necesare pentru popoarele slave decît cea latină, din 1685, față de străduința pedagogiei de atunci de a fi impusă limba latină, cum se susținea în Rusia și în Transilvania prin: „Janua linguarum" a lui Ioan Amos Comenius.

Ca filozof și teolog ortodox, D. Cantemir s-a ocupat îndeosebi cu problema răului în lume (numită „teodiceea") și se străduia să pună în paralelă concepția mecanicistă-materialistă cu cea creaționistă teologică, folosind metode nescolastice. Pentru aceste motive el nu a rămas un anonim, nici pentru gînditorii apuseni, ai căror țări aveau reprezentanți diplomatici la Istanbul, unde petrecea pe atunci Cantemir.

Astfel despre el a auzit și marele filozof german G. W. Leibniz, care se interesa despre toți bărbații de seamă din cadrul științific, spre a-i cuprinde în cele din urmă, prin Academiile de știință, în „Republica savanților". El cunoscuse și scrisul spătarului Nic. Milescu, despre care s-a exprimat apoi elogios că „este un bărbat poliglot și suprarerudit". De teodiceea lui Cantemir îl mai apropia pe Leibniz și concepția sa filozofică despre monadologie.

Dimitrie Cantemir s-a bucurat și de prietenia țarului Petru cel Mare al Rusiei, care căuta apoi, după 1711, să-i compenseze lui Cantemir pierderea tronului Moldovei. Dîndu-și seama de capacitatea deosebită a lui Cantemir spre filozofie și istorie, a căutat să-i mijlocească contactul cu știința germană, avînd singur interese la Academia de la Berlin, prin mijlocirea baronului Enric de Huyssen, care încă din 1702 intrase în serviciile țarului.

Astfel, țarul Petru, însoțit de Huyssen, s-a întîlnit de mai multe ori cu Leibniz, și anume la Torgau în octombrie 1711, la Karlsbad în decembrie 1711 și la Dresda în noiembrie 1712, și evident că de fiecare dată îi pomenea acestuia despre „savantul său" Cantemir, cu care țarul avusese consfătuiri personale, după 1711 și după fiecare întîlnire cu Leibniz.

Astfel savanții de la Academia de științe din Berlin au aflat, prin Huyssen, că D. Cantemir „are multe lucrări interesante la mînă, așa că lumea înțelepților se poate aștepta de la el la multe noutăți". Era vorba în primul rînd de Kriterion, tipărit, și apoi de celelalte lucrări în manuscris, precum: Evenimentele Cantacuzinilor; Creșterea și descreșterea Imperiului otoman, Hronicul romano-moldo-vlahilor și altele.

Prin urmare, acum putea Huyssen să intervină direct la Academia din Berlin, ceea ce reiese și din protocoalele-procesele verbale ale Academiei, așa că la 11 iulie 1714, consilierul regal Joh. Carol Schott putea semna cuvenita Diplomă.

În acest cadru i s-a cerut lui Dimitrie Cantemir o lucrare specială despre țara sa. În consecință Cantemir a definitivat în 1716: Descrierea Moldovei, și o prezenta Academiei, ca oglindă fidelă a stării din țara sa, aplicînd în cercetare și expunere principiile despre redarea obiectivă și critică a faptelor.

El este acela care, în această „Descriere a Moldovei", precizează în capitolul despre „Literele moldovenilor" că „moldovenii aveau litere latinești, după pilda tuturor celorlalte popoare, a căror limbă încă este alcătuită din limba cea romană, iar apoi . . . unindu-să la soborul de la Florența mitropolitul Moldovei cu latinii, diadohul său Teoctist . . . , pentru ca să lipsească aluatul latinilor de biserica moldovenilor . . . a îndemnat pe Domnul Alexandru (cel Bun, corect Alexandrel, pe la 1453) ca și literile latine să se lipsească din țara sa și să primească în locul lor pe cele slavone (adică oficializarea chirilicii românești) dar pentru că literile slavonești nu au fost deajuns pentru rostul tuturor cuvintelor la moldoveni, pentru aceea au fost nevoiți ca să mai afle și alte litere". Cantemir se dovedește a fi creator de cultură completă.

Prof. *M. Șesan*

File din istoria parohiei Fofeldea

Pe Valea Hîrtibaciului înspre Agnita, la distanţă de 33 km de Sibiu, se află satul Fofeldea, localitate cu populaţie de ţărani români, care păstrează bogate urme, frumoase tradiţii strămoşeşti.

Faptul că Fofeldea este de origină daco-romană este un adevăr confirmat de urmele arheologice, toponimice şi tradiţionale, care stau vădit încrestate în vatra satului, ca de pildă: urmele fundaţiei unei cetăţi romane, o fîntînă de 12 m adîncime săpată în piatră, numiri ca: *„Valea Dacilor"*, *„Piscul Dacilor"* sau, jocul *„Căluţii"*, care aici ocupă un loc de frunte în gama de jocuri populare, cu o melodie cu totul originală, obiceiuri de nuntă şi altele. Astfel de mărturii sînt întregite de documente scrise, din care e destul să amintim acel act de plată al *„Domnului Grigorie din Altus campus"* din anul 1332, existent la Academia R.S.R., pentru a se vedea clar numele romanic pe care-l purta localitatea, inspirat din forma de relief — adică o cîmpină puţin ridicată — unde era aşezată vatra satului.

Acest *„Altus campus"* apare mai tîrziu (1488) în documente, tradus de administraţia săsească, în *„Hochfeld"*, iar pe urmă (1854) de cea ungurească în *„Föfeld"* şi apoi exprimat în graiul românesc în *„Fofeldea"*.

Biserica de aici, monument istoric cu hramul „Sf. Vasile", păstrează o valoroasă pictură în stilul şi canonul bizantin, cu adînci semnificaţii social-istorice şi cu elemente decorative româneşti, opera fraţilor Grecu din Săsăuş (1814).

Este potrivit să reţinem şi aceea că din această vatră, cu atîtea valori şi tradiţii străvechi, s-au ridicat în decursul veacurilor personalităţi de seamă, ca de pildă:

August Treboniu Laurean (1810—1881), mare patriot şi om de cultură; filolog, filozof, istoric, reformator şi organizator al şcolilor româneşti din Moldova şi din Ţara Românească, membru în Consiliul Superior al Instrucţiunii Publice din vechea Românie. A fost de asemenea decan al Facultăţii de litere şi filozofie din Capitală (1864). Laurean este unul din fondatorii Academiei Române (1866), a cărei preşedinţie a susţinut-o cu demnitate timp de mai bine de un deceniu (1867—1881). El a fost primul secretar al Academiei Române (1866) şi fruntaş de seamă al Revoluţiei de la 1848.

Demnă de remarcat este atitudinea luminată, hotărîtă şi plină de clarviziune a lui Laurean în cauza unităţii de stat a românilor, precum şi unităţii noastre bisericeşti. Cu toate că era fiu de preot greco-catolic, el îndeamnă pe românii din Transilvania în 1848 să ceară unificarea bisericească, reînvierea vechii mitropolii ortodoxe (desfiinţată odată cu unirea de la 1700) şi sobor universal românesc. Grăitoare în această privinţă este scrisoarea sa, din Bucureşti, către prof. N. Bălăşescu din Sibiu, în care îndeamnă ca românii să se adune şi să ceară *„Lege românească, fără deosebire de uniţi şi neuniţi. Arhiepiscop românesc în Transilvania..."* *„Stricaţi unirea cu catolicii"* — zicea el, indicînd chiar modul de organizare a episcopiilor: *„Doi Arhiepiscopi în Banat, unul la Arad, unul la Oradea, unul la Cernăuţi, doi în Transilvania... cereţi sobor universal românesc"* şi încă alte asemeni îndemnuri arată viziunea largă şi realistă a acestui mare fiu al poporului nostru.

Pentru toate acestea, August Treboniu Laurean a rămas înscris în rîndul marilor noştri înaintaşi, care în zilele noastre sînt preţuiţi la adevărata lor valoare, ca pilde de urmat pentru noi şi pentru generaţiile viitoare.

Un astfel de moment sărbătoresc este rînduit în vara acestui an în satul său natal — Fofeldea, unde prin grija forurilor noastre de stat, este prevăzut a se ridica un bust al lui A. T. Laurean.

Tot la Fofeldea s-a născut profesorul *Daniel R. Cordescu* (1843—1906) care, plecînd din tinereţe peste Carpaţi, fondează, împreună cu Laurean, mai multe şcoli (Clejani, Căscioarele, jud. Vlaşca; Găieşti, jud. Romanaţi, Bucureşti etc.), fiind în acelaşi timp un militant pentru organizarea învăţămîntului pe principii noi, progresiste, ceea ce i-a şi pricinuit ieşirea din învăţămînt. Se întoarce la bătrîneţe în Fofeldea unde munceşte pentru ridicarea culturală şi socială a satului natal. Este îngropat în cimitirul bisericii din această parohie.

Tot în acest sat au mai văzut lumina zilei ilustrul profesor Manliu, ale cărui manuale didactice au adus un mare aport instrucţiunii publice, funcţionînd multă vreme în şcolile româneşti, precum şi alţi oameni de seamă.

Prin preţioasele urme străbune pe care le moşteneşte, Fofeldea rămîne ca un stîlp adînc înfipt în originile daco-romane ale poporului român, iar prin personalităţile pe care le-a odrăslit, cît şi prin tradiţiile şi obiceiurile străbune pe care le cultivă, prin hărnicia şi cuminţenia lor, credincioşii acestei parohii şi-au dobîndit un loc de cinste în marea familie a vrednicului nostru popor.

Pr. *I. Fulea*

A fi bun numai pentru tine...

(Urmare din pag. 2)

Aşadar, grija de binele personal cu excluderea preocupărilor de binele semenilor conduce în cele din urmă la convertirea subiectului respectiv în adversar al vieţii personale.

Cum poate fi evitată o asemenea situaţie? Nu altfel decît pe calea ieşirii din izolare şi a reintegrării în legea comuniunii, a comuniunii cu Dumnezeu, cu Iisus Hristos şi cu oamenii. Comuniunea cu Mîntuitorul înseamnă orientarea credinciosului caracterizată prin ieşirea din sfera preocupărilor egoiste şi intrarea în regimul grijii pentru alţii. Hristos este omul prin excelenţă pentru alţii. Comuniunea cu El înseamnă asumarea aceluiaşi scop căruia-i slujeşte El însuşi şi anume slujirea oamenilor.

Comuniunea cu Domnul ajută credinciosul nu numai să-şi precizeze scopul activităţii care constă în slujirea dezinteresată a semenilor, dar şi la refacerea şi purificarea puterilor spre a le avea în totalitatea lor disponibile în vederea oricărei activităţi pozitive.

Dar comuniunea cu Hristos ne deschide largă şi comuniunea cu oamenii. Sentimentul comuniunii este un sentiment concret. El nu poate fi întreţinut şi intensificat decît în legătură cu realităţi concrete. Cum după Înviere Hristos-Domnul nu mai aparţine sferei concrete, comuniunea cu El o cultivăm intrînd şi păstrînd un strîns contact cu reprezentanţii Săi aici în lume, adică cu semenii noştri.

Comuniunea cu Mîntuitorul nu poate fi practicată deci decît în strînsă comuniune cu oamenii, cu lumea.

Pentru credinciosul care a avut nefericirea să se împotmolească în mlaştina izolării egoiste nu există salvare decît în reluarea comuniunii cu Hristos, concretizată în comuniunea cu oamenii, în slujirea lor dezinteresată şi în construirea împreună cu ei a unei lumi mai bune.

D. Belu

La Adormirea Maicii Domnului

Te cinstim Preacurată,
De Dumnezeu Născătoare,
Păzitoarea vieţii noastre
Şi-a sufletului ocrotitoare.

Duhul Sfînt trimis de Tatăl
Cînd făptura ţi-a umbrit
Pîntecele tău, Fecioară,
Pe Hristos l-a zămislit.

Glasul lui Gavril din ceruri
Bucurie ţi-a adus
Că vei naşte pe Mesia,
Soare fără de apus.

O, împărătească Maică,
Cinstim sfînta-ţi Adormire,
Că ai născut pe Mielul păcii
Care-i mai presus de fire;

Pe Iisus Mîntuitorul,
Din Duhul Sfînt întrupat,
Fiul Tatălui din ceruri,
Pe veşnicul Împărat.

Fii la Cer mijlocitoare
Şi acum şi pe vecie,
De Dumnezeu Născătoare
Şi Preacurată Marie.

Ion Delatopîrcea

Învăţături din Pildele lui Solomon

— Cuvintele frumoase sînt un fagure de miere, dulceaţă pentru suflet şi tămăduire pentru oase (16, 24).
— Omului i se pare cîte un drum drept, dar la capătul lui încep căile morţii (16, 25).
— Omul viclean pregăteşte nenorocirea şi pe buzele lui este ca un foc arzător (16, 27).
— Cel care închide din ochi născoceşte viclenii, cine îşi muşcă buzele a şi săvîrşit răul (16, 30).
— Bătrîneţea este o cunună strălucită, ea se află mergînd pe calea cuviosiei (16, 31).
— Cel încet la mînie e mai de preţ decît un viteaz, iar cel ce îşi stăpîneşte duhul este mai preţuit decît cuceritorul unei cetăţi (16, 32).
— Mai bună este o bucată de pîine uscată în pace, decît o casă plină cu carne de jertfe, dar cu vrajbă (17, 1).

Incheierea festivă a anului universitar 1972-1973 la Institutul Teologic din Sibiu

Vineri, 29 iunie 1973, praznicul Sf. Apostoli Petru şi Pavel fiind, a avut loc încheierea festivă a anului universitar 1972/73 la Institutul Teologic Universitar din Sibiu. Astfel, în Catedrala mitropolitană din Sibiu s-a săvîrşit Sf. Liturghie arhieriască de către P. S. *Visarion,* nou-alesul Episcop al Aradului, înconjurat de un sobor de preoţi şi diaconi. Au participat Î. P. S. Mitropoliţi *Nicolae* al Ardealului şi *Nicolae* al Banatului, Î. P. S. Arhiepiscop Teofil al Clujului, profesorii şi studenţi teologi, credincioşi.

A predicat P. C. prof. M. Şesan, iar la sfîrşit P. S. Episcop Visarion a rostit rugăciunea de mulţumire.

În Aula Institutului a urmat apoi o festivitate, deschisă de P. C. rector *Is. Todoran,* care face o dare de seamă privind activitatea cadrelor didactice, a studenţilor şi a tuturor salariaţilor Institutului în anul universitar care s-a scurs. A mulţumit totodată forurilor de stat şi bisericeşti pentru sprijinul pe care îl acordă Institutului, iar pe absolvenţii anului IV îi îndeamnă să fie preoţi activi şi luminaţi, precum şi patrioţi conştienţi.

În numele absolvenţilor a vorbit *D. Colotelo,* iar corul studenţilor teologi a interpretat compoziţii bisericeşti şi patriotice.

A luat apoi cuvîntul Î. P. S Mitropolit *Nicolae* al Banatului, care a reliefat cu deosebire faptul că sprijinul material pe care îl dau Eparhiile studenţilor teologi este obolul credincioşilor, fiecare student teolog trebuind deci să fie conştient de ceea ce datorează şi sub această latură obştei în mijlocul căreia trebuie să se întoarcă.

În continuare a vorbit Î. P. S. Arhiepiscop *Teofil* al Vadului, Feleacului şi Clujului, care a zăbovit în special asupra puterii de influenţare în bine a cuvîntului omenesc, element esenţial în lucrarea preoţească, reamintind studenţilor teologi că în ceea ce priveşte viaţa creştinească, duhovnicească, nu există „vacanţă".

În încheiere a vorbit Î. P. S. Mitropolit *Nicolae* al Ardealului, care, plecînd de la „secerişul" duhovnicesc de la Institutul Teologic din Sibiu, subliniază faptul că tinerii studioşi de la Blaj, Sibiu, Braşov ş. a. au fost prinşi în şuvoiul revoluţiei din 1848, răspîndind manifeste etc., iar sămînţa aruncată de ei, visul lor de libertate naţională, unitate de stat şi bisericească, de dreptate socială s-a împlinit în anii noştri.

Î. P. S. Sa a subliniat de asemenea că tinereţe înseamnă activitate, visuri înalte, deci ea nu trebuie trăită în patimi, în păcate, în lîncezeală etc., îndemnînd studenţii teologi ca, privind la tineretul generaţiei de la 1848, să fie cuprinşi de aceeaşi flacără sfîntă a dăruirii pentru binele obştesc.

Prezenţa a patru Ierarhi din Mitropoliile Ardealului şi Banatului a imprimat acestei festivităţi o notă deosebită, iar studenţilor noştri teologi le-a prilejuit împărtăşirea de noi lumini în pregătirea şi activitatea lor de viitor.

Rep.

REDACŢIA: Secţia culturală a Consiliului Arhiepiscopesc — Sibiu (Taxa poştală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu | 44.206 |

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

ANUL 121 Sibiu, 1 septembrie 1973 Nr. 33—34

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA-IULIA ŞI SIBIU

PREŢUL INSERŢIUNILOR:
Un cm² 60 bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL:
Pe un an: 24 lei
Pe 6 luni: 12 lei
Cont nr. 49.8.01

Credinţa noastră

42. Taina Sfîntului Maslu

Mîntuitorul, în vremea propovăduirii Sale, a ridicat nu numai pe cei păcătoşi, eliberîndu-i de boala sufletului, ci a vindecat şi pe cei bolnavi trupeşte prin puterea Lui cea dumnezeiască. Puterea de a vindeca sufletul şi trupul a dat-o Iisus Hristos şi Sfinţilor Apostoli. Aceştia propovăduiau „pocăinţa", adică întoarcerea sufletului de la păcat la virtute, de la răutate la bunătate, şi ungînd „cu untdelemn pe mulţi bolnavi" îi „vindecau" (Marcu 6, 12—13).

Sfinţii Apostoli au transmis episcopilor şi preoţilor acest har. Este ceea ce scrie Sf. Ap. Iacob (5, 14—15): „Este cineva bolnav între voi? Să cheme preoţii Bisericii şi să se roage pentru el, ungîndu-l cu untdelemn în numele Domnului. Şi rugăciunea credinţei va mîntui pe cel bolnav şi Domnul îl va ridica şi de a făcut păcate se vor ierta lui".

Sfîntul Maslu este Taina aşezată de Mîntuitorul în care, prin ungerea cu untdelemn sfinţit şi prin rugăciunea săvîrşită de preoţi (şi episcop), se revarsă asupra credinciosului bolnav trupeşte sau sufleteşte harul divin, care vindecă pe cel ce este în suferinţă.

Această Sf. Taină se săvîrşeşte de şapte preoţi. Ea poate fi săvîrşită, în cazuri cu totul excepţionale, şi de mai puţini preoţi (trei sau doi). Un singur preot nu o poate săvîrşi, pentru că e scris: „să cheme pe preoţii bisericii". Cei şapte preoţi ne amintesc de cele şapte daruri ale Sfîntului Duh (Isaia 11, 2—3). Numărul şapte este socotit număr sfînt. De altfel la Sf. Maslu rugăciunea de sfinţire a untdelemnului se rosteşte de 7 ori, se citesc alte 7 rugăciuni, 7 Apostole şi 7 Evanghelii. Acesta este prevestit în Vechiul Testament, unde profetul Ilie s-a rugat de şapte ori lui Dumnezeu ca să se deschidă văzduhul şi să plouă (III Împăraţi 18, 42—45; Cf. profetul Elisei a înviat un copil, IV Împăraţi 18, 42—45).

De asemenea israilteniі au înconjurat de 7 ori Ierihonul şi aşa l-au cucerit (Iisus Navi 6, 13—16).

Pe masă se aşează Sf. Evanghelie, Crucea, un vas în care e făină de grîu (în care se înfig 7 beţişoare înfăşurate cu vată) şi o candelă cu untdelemn curat. Se pun de asemenea lumînări. Rugăciunea sfinţirii untdelemnului este aceasta: „Doamne, care cu mila şi cu îndurările Tale tămăduieşti zdrobirile sufletelor şi ale trupurilor noastre, Însuţi Stăpîne sfinţeşte untdelemnul acesta (toţi preoţii binecuvîntează untdelemnul), ca să fie celor ce se vor unge din el spre tămăduire şi spre izbăvirea de toată patima şi întinăciunea trupului şi a sufletului şi de toată răutatea. Ca şi întru aceasta să se preamărească preasfînt numele Tău, al Tatălui şi al Fiului şi al Sfîntului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin." Rugăciunea aceasta o citesc preoţii, fiind repetată de şapte ori.

La Sf. Maslu se citesc 7 Apostole (Epist. Sf. Ap. Iacob 5, 10—16; Romani 15, 1—7; I Corinteni 12, 27—31; 13, 1—8; II Corinteni 6, 16—18; 7, 1; II Corinteni 1, 8—11; Galateni 5, 22—26; 6, 1—2; I Tesaloniceni 5, 14—23) şi 7 Evanghelii (Luca 10, 25—37; Luca 19, 1—10; Matei 10, 1, 5—8; Matei 8, 14—23; Matei 25, 1—13; Matei 15, 21—28; Matei 9, 9—13); Sînt Apostole şi Evanghelii care arată milostivirea Domnului faţă de cei ce veneau la El, rugîndu-l să-i ajute. De aici încrederea că aşa cum Mîntuitorul a vindecat de suferinţe şi a iertat de păcate pe cei ce alergau la El, aşa şi acum El va asculta rugăciunea preoţilor şi dorinţa celui în suferinţă şi îl va elibera din patul durerii şi din robia păcatului. După fiecare Sf. Evanghelie preotul citeşte o rugăciune potrivită. Apoi unge pe credincios în chipul crucii la frunte, gură, nări, urechi, piept, mîini şi tălpi, zicînd rugăciunea: „Părinte Sfinte, doctorul sufletelor şi al trupurilor, care ai trimis pe Unul Născut Fiul Tău, Domnul nostru Iisus Hristos, să vindece toată boala şi să răscumpere din moarte, tămăduieşte pe robul Tău acesta (N) de neputinţa trupească şi sufletească ce l-a cuprins şi-l fă să vieze prin harul Hristosului Tău" ... (pentru rugăciunile tuturor Sfinţilor). E rugăciunea ce se rosteşte la fiecare Sf. Evanghelie.

La sfîrşit credinciosul deschide Sfînta Evanghelie, pe care preoţii o ţin deasupra capului acestuia citind rugăciunea prin care se cere de la Domnul iertarea păcatelor celui ce se căieşte de păcatele sale. Apoi credinciosul sărută Sf. Evanghelie şi Sf. Cruce, se miruiesc preoţii, credincioşii şi cel bolnav. Acesta cerînd binecuvîntare şi iertare de la preoţi, preoţii răspund: „Dumnezeu să te ierte şi să te binecuvînteze şi sănătate să-ţi dăruiască".

Se recomandă ca înainte de Sf. Maslu, credinciosul bolnav să se spovedească. După Sf. Maslu acest credincios poate primi dacă e un caz foarte grav şi Sf. Împărtăşanie.

Dacă el nu se vindecă, nu se ridică din patul suferinţei, aceasta este după voia lui Dumnezeu, care ştie de ce îl lasă în suferinţă. Sf. Maslu însă dă întotdeauna mîngîiere şi întărire credinciosului ca să poarte suferinţa cu resemnare şi încredere în mila lui Dumnezeu, ştiind că aşa cum Hristos a pătimit pe Cruce, a murit ca să învieze şi să se înalţe la cer, şi credinciosul — prin harul lui Hristos — poartă crucea suferinţei cu convingerea că ea e spre călire spirituală şi spre înălţare întru veşnicie, unde va primi cununa vieţii. El poate mărturisi cu Sf. Ap. Pavel: „Nu ne pierdem curajul, (căci) chiar dacă omul nostru cel dinafară se trece, cel dinăuntru se înnoieşte din zi în zi. Căci necazul nostru de acum, uşor şi trecător, ne aduce nouă mai presus de orice măsură slavă veşnică covîrşitoare ... fiindcă cele ce se văd sînt trecătoare, iar cele ce nu se văd sînt veşnice" (II Corinteni 4, 16—18).

Sf. Maslu însă ne dăruieşte şi iertarea păcatelor celor nespovedite sau săvîrşite după spovedanie. Căci după Evanghelia Domnului suferinţa şi boala îşi au rădăcina între altele în păcat, care tulbură rînduiala cea dreaptă a sufletului şi a trupului. Se ştie de altfel că starea sufletească bună şi o viaţă cumpătată, virtuoasă, nu înalţă numai sufletul, ci ajută şi la păstrarea sănătăţii trupeşti şi la vindecarea bolilor. Cînd credinciosul se dăruieşte deplin lui Hristos, cu încredere nezdruncinată, Mîntuitorul îl va călăuzi pe calea cea bună; el primeşte cu bucurie şi suferinţa şi boala şi moartea, pentru că ştie că crucea e punte spre înviere, spre fericirea cea veşnică.

E o greşală pe care o fac unii credincioşi, chiar unii preoţi, că citesc la Sf. Maslu aşa-zisa a opta Sf. Evanghelie. Rînduiala bisericească e clară: Se citesc 7 Apostole şi 7 Evanghelii. Deschiderea la sfîrşit a cărţii Evangheliei şi ţinerea ei peste capul celui bolnav e însoţită de rugăciunea de iertare a păcatelor. Cartea Evangheliei (Evangheliarul) închipuie pe Hristos Însuşi, care revarsă binecuvîntare şi milă peste cel în suferinţă. Deci sînt a se citi numai şapte Sf. Evanghelii. A opta nu există. Unii credincioşi pun pe

(Continuare în pag. 2)

Iubire şi jertfă

În vremea sfîntului post al Paştilor sfintele Evanghelii şi rugăciunile Bisericii fac mai puţină pomenire despre minunile Mîntuitorului, precum şi despre învăţăturile dumnezeeşti pe care le-a propovăduit sufletelor însetate de adevăr.

Ele ne îndreaptă privirea şi luarea-aminte mai ales spre toate acele întîmplări care s-au petrecut cu El în vremea pătimirii Sale, celei de bună voie, pentru mîntuirea noastră.

De pildă, în acest timp, auzim din sfintele Evanghelii cum Iisus vesteşte de trei ori Sf. Apostoli că va pătimi, va trece prin focul suferinţelor şi începe să-i pregătească pentru vremea în care îl vor vedea prins, batjocorit, scuipat, răstignit pe cruce, îngropat şi apoi înviat.

Să ne oprim, o clipă, la prima din aceste vestiri, la împrejurările în care a făcut-o, pentru că din ea putem învăţa, pe de o parte, înţelesul şi roadele jertfei Domnului nostru Iisus Hristos, pe de altă parte, ne dăm seama de ce Sf. Apostoli n-au înţeles de la început măreţia acestui drum şi au încercat să-l abată de a porni pe el, sau au cerut, tocmai acum, lucruri care nu erau după voia lui Dumnezeu.

Aflîndu-se Iisus în părţile Cezareii lui Filip, la numai cîteva clipe după ce Apostolul Petru mărturisise, în numele tuturor, crezul că Iisus este „Fiul lui Dumnezeu celui viu" (Matei 16, 16), a început să le spună că trebuie să meargă la Ierusalim şi acolo să sufere multe din partea bătrînilor, cărturarilor şi mai-marilor preoţilor, apoi va fi dat morţii şi a treia zi va învia. (Matei 16, 21).

Dar ce s-a întîmplat după această primă vestire a patimilor? Ce ecou a avut în inimile Sf. Apostoli?

Petru, cel care fusese atît de grabnic şi de bucuros să vestească dumnezeirea lui Iisus, de data aceasta este foarte mîhnit, auzind această veste. Foarte tulburat şi nemulţumit de lucrurile pe care i le înfăţişase Hristos şi pe drumul pe care voia să meargă, bătrînul apostol se grăbi să-i spună Domnului: „Fii milostiv cu tine, Doamne, să nu ţi se întîmple una ca aceasta" (Matei 16, 22). Sau, cu alte cuvinte, mai aproape de înţelegerea noastră: „Doamne, nu-i bine să mergi pe acest drum. Fă tot ce poţi, să nu suferi, să înlături jertfa. Dacă e să ajungi la înviere, să fie aceasta fără jertfă".

Sărmană fire omenească! Cum se tulbură atît de repede cînd aude de suferinţă, de dăruire şi de jertfă. Cum caută să fugă de ea. Din pricina păcatului, nu este în stare să vadă în cea mai sublimă jertfă decît veşmîntul sau latura durerii, fără să înţeleagă jarul puternic al iubirii de oameni, care a însoţit şi din care a izvorît asemenea pătimire şi al cărei rod este însăşi izbăvirea lumii din păcat.

Iisus a răspuns acestei intervenţii a Apostolului îndată şi hotărît. „Mergi înapoia mea, satano. Sminteală îmi eşti tu, că nu cugeţi cele ce sînt ale lui Dumnezeu". (Matei 16, 23).

Cuvinte de dojană grea. Pentru ce oare? De ce Mîntuitorul, care l-a lăudat pe apostol nu cu mult înainte, cînd făcuse mărturisirea divinităţii, îl mustră acum aşa de aspru, cînd încearcă să-l abată de pe acest drum? Doar ştie că Petru o face aceasta din dragoste pentru El! Acest lucru ni-l lămureşte Sf. Evanghelie. Prima mărturisire o făcuse Petru luminat de Duhul lui Dumnezeu, iar pe cea de a doua mînat de îndemnul firii lui pămîntene, care nu cugeta „cele ce sînt ale lui Dumnezeu".

(Continuare în pag. 2)

Taina Sfîntului Maslu

(Urmare din pag. 1)

preot să citească una din Sf. Evanghelii, care sînt pe cele 2 pagini deschise, şi vor să „ghicească" în acest fel dacă bolnavul se va vindeca sau va muri.

Aceasta e împotriva rînduielii Bisericii noastre, împotriva credinţei celei adevărate. Ea e o superstiţie, adică un păcat grav. Se cuvine dar ca Sf. Maslu să se săvîrşească aşa cum e stabilit de Biserică şi să se înlăture credinţa deşartă, superstiţioasă, ghicitoria cu a opta Evanghelie, care nu e prevăzută în Molitfelnic.

Taina Sf. Maslu este deci taina însănătoşirii trupeşti şi sufleteşti prin harul lui Hristos. Ea e şi taină a solidarităţii Bisericii şi credincioşilor cu cel ce este în suferinţă, căci împreună cu preoţii se roagă şi credincioşii, care se adună la patul celui suferind, şi Sfinţii şi îngerii, întreaga Biserică, spre a ajuta prin rugăciunile lor pe cel ce cere de la Domnul izbăvire de boală sau întărire în suferinţă şi curăţire de păcate.

Se cuvine dar să ne gîndim la toţi cei ce sînt în suferinţă şi — fie cercetîndu-i acasă, fie în spitale — să le arătăm dragoste frăţească şi înţelegere şi prin dragostea cu care îi îmbrăţişăm să le ajutăm să devină sănătoşi sufleteşte şi trupeşte. Căci dragostea arătată în cuvinte, în simţăminte şi fapte, este ea însăşi un medicament de mare valoare.

Fie ca prin darul lui Dumnezeu să purtăm şi cele bune şi cele rele ale vieţii cu bucurie şi să slujim pe fraţii noştri şi obştea poporului, care-şi făureşte o viaţă tot mai bună, mai sănătoasă şi mai fericită.

† **NICOLAE**
Mitropolitul Ardealului

Iubire și jertfă

(Urmare din pag. 1)

Două lucruri nu a înţeles, la început, Petru din programul pe care îl anunţase Iisus, prin vestirea patimilor. Mai întîi, el n-a înţeles că acest drum al jerffei de Sine a Domnului izvorăşte dintr-o dragoste dumnezeiască faţă de oameni şi de mîntuirea lor.

Că el este împlinirea voii lui Dumnezeu. În al doilea rînd, el n-a luat seama la sfîrşitul acestui drum, la roadele lui. Mişcat de vestea că Iisus va pătimi, poate nici n-a ţinut seamă de ultimele cuvinte ale Domnului: „a treia zi va învia".

Era o greşeală a lui Petru de a nu fi văzut în patimile Mîntuitorului decît durerea, fără iubirea care a transfigurat-o şi fără a întrezări roadele ei. El a despărţit suferinţa de iubire şi de aceea s-a îngrozit de ea şi nu i-a înţeles pentru o clipă rostul. Lăsînd să răzbată în inima şi graiul lui mentalitatea din vremea sa despre jertfă, care o despărţea de orice iubire şi deci o făcea fără rost, avînd şi o părere greşită despre întemeierea unei împărăţii lumeşti de către Mesia, după chipul celor ce erau în acel timp, Petru voia, desigur, din dragoste pentru Iisus, să-l abată de pe acest drum. Dar, Iisus a respins ispita lui Petru, după cum avea să respingă în grădina Ghetsimani ispita de a înlătura „paharul morţii", atunci cînd a zis: „Facă-se voia Ta". Prin aceasta ne-a arătat că drumul crucii lui porneşte din plinul dragostei Sale dumnezeeşti faţă de noi şi ţinta acestui drum este mîntuirea noastră.

De aceea ori de cîte ori propovăduim crucea Domnului, sau ne închinăm ei, ca înaintea unui altar de jertfă, ne apar înaintea ochilor cuvintele de foc ale Evangheliei: „Aşa de mult a iubit Dumnezeu lumea, încît pe Unul născut Fiul său L-a trimis în lume pentru ca oricine crede într-însul să nu piară, ci să aibă viaţă veşnică". (Ioan III, 16). Iar El „fiind chipul lui Dumnezeu, n-a ţinut ca la o pradă la egalitatea sa cu Dumnezeu. Ci s-a deşertat pe sine, a luat chip de rob, făcîndu-se asemenea oamenilor şi la înfăţişare dovedindu-se ca un om, s-a smerit pe sine ascultător făcîndu-se pînă la moarte şi încă moarte pe cruce". (Filipeni II, 6—8).

Prin jertfa Mîntuitorului de pe cruce s-a arătat iubirea fără margini a lui Dumnezeu, s-a descoperit puterea cea neajunsă a lui Dumnezeu, care s-a coborît în „slăbiciune" ca să aducă biruinţa asupra morţii.

Propovăduind pe „Hristos cel răstignit", noi nu ne lipim şi nu aprobăm orice suferinţă, ci vestim binefacerile dăruirii de sine pentru binele semenilor şi arătăm pe Hristos ca pe Modelul divin al acestui drum.

Drumul patimilor Mîntuitorului este asemenea unui rîu în care apar puternic valurile şi adîncul dragostei Lui faţă de lume. Cunoscînd această dragoste a Fiului lui Dumnezeu, Crucea nu mai apare o „sminteală" sau „nebunie", cum a fost socotită în lumea plăcerilor şi egoismului păgîn.

Sf. Apostol Pavel scrie cu curaj romanilor: „Nu mă ruşinez de Evanghelia lui Hristos, pentru că este puterea lui Dumnezeu spre mîntuirea oricui care crede" (Rom. I, 16). Iar corintenilor le spune că „crucea este puterea lui Dumnezeu". De unde această putere a Evangheliei şi a crucii? De acolo că prin ele s-a arătat în lume dragostea lui Dumnezeu, dragoste care a biruit lumea. „Căci dacă ne facem părtaşi morţii lui Hristos, aceasta o facem spre a fi părtaşi şi învierii lui". (Rom. VI, 5).

„Iisus a primit moartea pentru ca noi să moştenim viaţa veşnică". De la cea dîntîi vestire a patimilor Domnului noi creştinii avem multe de învăţat. Învăţăm, mai întîi, că Iisus s-a jertfit pentru noi din iubire nesfîrşită. Că jertfa Sa de pe cruce, împreună cu suferinţă, ne-a adus roadele mîntuirii.

Dar mai învăţăm de la El că adevărata valoare a vieţii noastre creşte şi se împlineşte în măsura în care se leagă de oameni printr-o dăruire din dragoste pentru binele lor.

Un picur de sînge curge totdeauna dintr-o viaţă care se restrînge, se dăruieşte, care nu se leagă de vanităţi şi ambiţii egoiste, ci se jertfeşte pentru binele semenilor.

Acest sînge nevăzut, unit cu sîngele Mîntuitorului, este un mijloc de mîntuire, care trebuie pus la lucrare.

Părintele Vasile

Psaltirea în versuri

„Cine-şi face zid de pace
Turnuri de frăţie..."
Mitropolitul *Dosoftei*

Ţi-ai pus cuvîntul înflorit
din versuri în Psaltire,
iar el spre mine a venit
ca şi un zvon de lire.

O, pacea, ce cuvînt frumos!
Tu l-ai sădit în carte,
la fel ca dreptul chiparos
ce e zărit departe.

E zidul păcii alb, înalt,
un turn de biruinţă.
El leagă un gînd de celălalt,
credinţă de credinţă.

Şi soare mult e sus pe zid,
nimic nu îl răzbate.
Poteci spre el mi se deschid,
căci pace e-n Cetate.

De veacuri trei, pentru popor,
— fîntînă cu voci multe —
Psaltirea e. Şi e izvor
ca inimi să-l asculte.

Iubirea noastră azi spre ea
deplin să se îndrepte.
Psaltirea stă ca şi o stea
pe-a veacurilor trepte!...

Preot *Nicolae Modoiu*

Despre puterea rugăciunii

În 9 septembrie, Biserica noastră Ortodoxă face pomenirea „sfinţilor, dreptilor şi dumnezeeştilor părinţi Ioachim şi Ana", cei ce au fost părinţii Preacuratei şi pururea Fecioarei Maria.

Cu toţii ştim că Ioachim şi Ana au dobîndit pe fiica lor Maria la adînci bătrîneţe, în urma unor îndelungate şi fierbinţi rugăciuni. Mai ştim că pe prunca Maria au închinat-o Domnului, lucru pe care noi credincioşii îl sărbătorim în fiecare an la 21 noiembrie.

De data aceasta însă gîndul ni se îndreaptă către o altă femeie din Vechiul Testament, care, atît după nume cît şi după viaţă, purtare şi fapte, se aseamănă cu Sf. Ana şi anume: Ana, mama profetului şi judecătorului Samuil.

Cu talent de povestitor remarcabil, autorul cărţii I Regi reuşeşte să descrie starea şi situaţia în care se află şi trăia soţul Elcana şi soţia Ana.

Elcana era un om cu o sensibilitate sufletească deosebită, deoarece el o mîngîia adesea pe soţia sa Ana, care era tare mîhnită pentru că nu avea copii, ceea ce la evrei acest lucru era considerat ca un blestem.

Cu ocazia unui pelerinaj anual la Şilo, după ce au luat masa, Ana, pătrunsă fiind pînă în adîncul sufletului că numai singur Dumnezeu o poate izbăvi din acest neajuns şi-i poate împlini scumpa sa dorinţă, cu „inimă înfrîntă şi smerită" a venit înaintea Domnului la uşa Cortului Mărturiei şi „s-a rugat Domnului cu sufletul întristat şi a plîns amarnic, şi a dat făgăduinţă zicînd: „Atotputernice Doamne, Dumnezeule Savaot, de vei căuta la întristarea roabei tale şi-ţi vei aduce aminte de mine şi de nu vei uita pe roaba ta, ci vei da roabei tale un copil de parte bărbătească, îl voi da ţie, şi nu va bea el nici vin, nici sicheră, nici brici nu se va atinge de capul lui" (Cap. 1, 10—11).

Preotul Eli care şedea pe scaun în apropiere, văzînd că femeia doar mişca buzele şi nu zicea nici o vorbă, a socotit că este beată şi i-a poruncit să se depărteze de acel loc sfînt, zicînd: „Pînă cînd ai să fii beată? Trezeşte-te şi te du de la faţa Domnului" (Cap. 1, 14).

La auzul acelor cuvinte deloc măgulitoare, Ana reuşeşte să angajeze un dialog cald, vibrant şi susţinut: „Nu domnul meu! Eu sînt o femeie cu inima întristată; nici vin, nici sicheră n-am băut, ci îmi revărs sufletul înaintea Domnului. Să nu socoţi pe roaba ta femeie netrebnică, căci din durerea mea cea mare şi din întristarea mea am vorbit pînă acum" (Cap. 1, 15—16).

Preotul Eli văzînd că femeia se rugase Domnului i-a urat drum bun şi împlinirea cererii, zicînd: „Mergi în pace şi Dumnezeul lui Israil să-ţi împlinească cererea pe care i-ai făcut-o!" (Cap. 1, 17).

După acestea toate întorcîndu-se la ai săi, Ana era cu faţă veselă, pentru că îşi vărsase ofuł inimii înaintea lui Dumnezeu, şi era încredinţată că ruga ei va fi împlinită cum i-a urat preotul Eli.

Într-adevăr, după cîtva timp Ana a născut un fiu, căruia i-a pus numele „Samuel", care se tălmăceşte: Dumnezeu a ascultat, (a împlinit rugăciunea mea).

Potrivit făgăduinţei făcute, după ce a înţărcat pruncul l-a dus ca să fie închinat pe viaţă slujirii Domnului.

Pe deplin mulţumită de împlinirea cererii sale, Ana, asemenea proorocului Moise după trecerea Mării Roşii, închină un imn de preamărire lui Dumnezeu, cunoscut sub denumirea de „Cîntarea Anei" (Cap. 2, 1—10).

Ana a fost bineplăcută lui Dumnezeu pentru buna sa purtare şi din Ana „cea stearpă" prin binecuvîntarea lui Dumnezeu se învredniceşte de un mai mare dar şi anume acela de a da naştere la încă trei băieţi şi două fete (Cap. 2, 21).

Pruncul Samuel slujea lui Dumnezeu şi împlinea poveţele preotului Eli, lucru care era bineplăcut Celui Preaînalt, care la vremea maturităţii l-a învrednicit de darul profeţiei, printr-o întreită chemare şi l-a pus judecător peste tot Israelul (Cap. 3).

Atît ca judecător cît şi ca profet Samuil a dus o viaţă curată şi dreaptă, lucru care reiese şi din dialogul purtat între el şi popor, ceea ce confirmă şi următorul text: „Iată-mă, mărturisiţi asupra mea înaintea Domnului de am luat cuiva boul... de am asuprit sau apăsat pe cineva, de am luat de la cineva mită...? Şi au răspuns toţi: „Tu nu ne-ai nedreptăţit, nici nu ne-ai

(Continuare în pag. 4)

In amintirea lui Ciprian Porumbescu

„Cînta la Stupca o vioară", odinioară, precum o povesteşte în romanul său C. Ghiban, şi arcuşul era mînuit de tînărul Ciprian, fiul părintelui Iraclie Porumbescu.

S-a scris mult, cu multă competenţă, despre viaţa şi pătimirea pentru neam a acestui vlăstar tînăr, plin de viaţă, de omenie, de iubire, de nădejde, de optimism, îndrumat spre frumos, armonios, spre libertatea şi drepturile poporului, spre arta lui, în care simţea că vibrează întregul trecut şi vrednicia spre viitor.

Cu hărnicie de albină a adunat prof. univ. Leca Morariu, filă de filă pentru o monografie cît mai completă asupra vieţii rapsodului care a cîntat „Trei culori" şi „1 Mai", îndrăgind melosul popular şi întregul folclor. Muzeul din Suceava s-a îmbogăţit şi cu culegerea compoziţiilor lui Ciprian, adunate cu neostoită dragoste de directorul şcolar Ioan Vicoveanu; Paul Leu a cuprins totul în voluminoasa lucrare: Ciprian Porumbescu, tipărită de Muzeul din Suceava, în 1972, pe 202 pagini cu rezumat francez şi german şi cu 70 de ilustraţii. In fine filmul „Ciprian Porumbescu", într-o regie excelentă, cutreeră oraşele şi satele României socialiste şi va trece şi dincolo de graniţele ei, spre a demonstra cum ştie un popor să-şi cinstească înaintaşii vrednici.

La 6 iunie 1973 s-au împlinit 90 de ani de la adormirea în Domnul, desigur prea timpurie, la vîrsta de nici 30 de ani, a lui Ciprian. Dar un „Crai Nou" şi „Lăsaţi-mă să cînt" al iscusitului compozitor Dendrino vor vesti generaţiilor viitoare geniul neobositului şi patriotului Ciprian Porumbescu, sol adevărat al iubirii de pămîntul natal, de pămîntul ţării.

În adevăr, „Balada", „Reveria" şi „Dorul", izvorînd din popor, descoperă adîncimi spirituale vibrante; „Altarul Mănăstirii Putna" şi „Tabăra Română" exprimă vrednicia robustă a poporului; valsul „La malurile Prutului" este un răspuns zglobiu la „Dunărea albastră" a lui Johann Strauss şi la „Valurile Dunării" al lui Ivanovici; piesa „Candidatul Linte" este o şarjă reuşită la adresa sistemului şcolar burghez şi „Cisla" este o scenetă hazlie din viaţa unor săteni pricopsiţi.

Ciprian era „acel geniu care lipsea românilor, care studiind melodiile populare să compună din ele un buchet drăgălaş, o operă încîntătoare", precum scria pe la 1870, ca perspectivă, Iosif Vulcan în ziarul său „Familia".

Petrecîndu-şi activitatea sa muzicală la Braşov, Ciprian a fost şi dirijorul corului bisericii Sf. Nicolae din Schei. Îndeletnicit cu creaţia muzicală bisericească, încă de cînd fusese înconjurat de prietenii şi colegii săi din asociaţia studenţească „Arboroasa", Ciprian şi-a completat piesele bisericeşti pînă aproape de cifra 50. Erau piese pentru o voce, sau armonizate pentru 2—3 şi 4 voci, cor mixt şi bărbătesc. Între acestea s-au impus compoziţiile sale pentru Sf. Liturghie, piese de concert pentru cadrul liturgic, piese pentru răstimpul Sf. Paşti, variate rugăciuni, imnuri şi psalmi, două Oratorii pascale, impresionanta rugăciune „Tatăl nostru" şi altele. Dintre acestea au văzut tiparul: Ridicat-am ochii mei la cer, Lăudaţi pre Domnul, Adusu-mi-am aminte, Dumnezeu este Domnul, priceasna „Cu trupul lui Hristos", Hristos a înviat în mai multe redactări şi una solemnă, axion la Rusalii „Bucură-te, Maică", condacul Maicii Domnului, Cade-se cu adevărat şi altele.

Piesele bisericeşti au fost cerute chiar de directorul Conservatorului de muzică din Moscova, Smolenski, şi dirijor al corului catedralei, printr-o scrisoare către păr. Iraclie, pentru a le studia şi interpreta. Dorinţa a fost îndeplinită curînd, aşa că „Familia" lui Vulcan scria în 1895, că aceste compoziţii erau în continuare studiate cu privire la construcţia lor muzicală în acel Conservator, pe vremea aceluiaşi director Smolenski. Se păstrează şi expresia regretului său că „mare pierdere s-a suferit prin decesul acestui talentat compozitor, căci era cel mai talentat şi cel mai productiv".

Regretul era unanim, căci cele aproape 200 de compoziţii dădeau de cunoscut bogăţia inspiraţiei şi talentului lui Ciprian. De pildă, „Gazeta Transilvaniei" îşi vestea cu întristare cititorii că a pierdut „pe unul dintre cei mai zeloşi şi mai talentaţi dintre puţinii cultivatori ai artei muzicale în genere şi ai muzicii naţionale româneşti în deosebi".

Ciprian Porumbescu, deşi s-a stins din viaţă cu 90 de ani în urmă, trăieşte şi va trăi veşnic în inimile conaţionalilor săi, prin ceea ce are creaţia şi conduita sa mai de preţ: dragostea luminată şi nepărmurită faţă de Patrie, dăruirea sa pentru cauza celor mulţi pînă la jertfa de sine (P. Leu).

În biserică va fi pomenit de-a pururi prin cîntările sale, şi cei prezenţi la cîntarea rugăciunii „Tatăl nostru" vor simţi întotdeauna fiorul unui suflet în vibraţie şi în ochii lor va apărea o lacrimă de recunoştinţă şi amintire duioasă.

Prof. M. Şesan

Alegeri de Ierarhi

În timpul din urmă, două scaune vlădiceşti au devenit vacante: Episcopia Dunării de Jos (Galaţi), prin retragerea şi pensionarea P. S. Sale Dr. Chesarie Păunescu, şi Episcopia Aradului, prin trecerea P. S. Sale Teoctist Arăpaş ca Arhiepiscop al Craiovei şi Mitropolit al Olteniei.

Colegiul Electoral Bisericesc, întrunit la Bucureşti, Duminică, 10 iunie a. c., a ales Episcop al Dunării de Jos pe P. S. Sa Dr. Antim Nica Tîrgovişteanul, *Episcop-vicar patriarhal, secretar al Sfîntului Sinod, iar ca Episcop al Aradului, Ienopolei şi Hălmagiului l-a ales pe P. S. Sa Dr.* Visarion Răşinăreanu, *Episcop-vicar la Mitropolia Ardealului.*

Noul Episcop al Dunării de Jos, P. S. Sa Antim Nica, *s-a născut la 24 februarie 1908. Şi-a făcut studiile superioare de teologie în ţară şi în străinătate (Franţa, Anglia şi Liban). Vorbeşte curent franceza, engleza şi rusa. Titlul de doctor în Teologie l-a obţinut în anul 1939, cu teza intitulată: „Misionarismul creştin între mahomedanii din Orientul Apropiat".*

Intrat de tînăr în cinul monahal, a îndeplinit diverse slujiri bisericeşti, administrative şi didactice, funcţionînd ca asistent la catedra de Teologie practică a Facultăţii de Teologie din Bucureşti. Hirotonit întru arhiereu în anul 1944, a primit diferite însărcinări în cadrul Bisericii. În anul 1950 a devenit Episcop-vicar patriarhal şi secretar al Sfîntului Sinod.

Colaborator apropiat al Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, a îndeplinit sarcini de răspundere în îndrumarea învăţămîntului teologic de toate gradele, s-a ocupat de trimiterea de studenţi teologi români la studii peste hotare, a contribuit la dezvoltarea contactelor ecumenice interortodoxe şi intercreştine (mai ales în cadrele Serviciului de Relaţii Externe Bisericeşti al Patriarhiei Române, a cărui conducere a deţinut-o ani de zile), a îndeplinit multe însărcinări bisericeşti peste hotare pe linia promovării dialogului ecumenist cu celelalte Biserici creştine — îndeosebi cu Biserica Anglicană şi cu Bisericile Vechi-Orientale — şi a desfăşurat activitate remarcabilă pe linia acţiunilor obşteşti pentru pace, vizitînd mai multe ţări din Europa, Asia şi America. De asemenea, s-a ocupat direct de administraţia Arhiepiscopiei Bucureştilor.

Noul Episcop al Aradului, P. S. Sa Visarion Aştilean *(în mirenie: Vasile) s-a născut la 14 martie 1914, în Cluj. Şi-a făcut studiile teologice la Cluj, trimis fiind apoi la Roma, la Colegiul „De Propaganda fide" unde, în 1941, şi-a luat licenţa în Teologie, iar un an mai tîrziu, doctoratul în Teologie, cu calificativul „magna cum laude". A revenit la Biserica-Mamă prin actul istoric de la 21 octombrie 1948. Inspector general patriarhal în Administraţia Patriarhală (1958—1962), consilier patriarhal (la sectorul Institutului Biblic-Ateliere), preot-paroh la biserica Popa Tatu din Capitală şi apoi (1959—1961) la biserica Mănăstirii Antim, în 28 iulie 1962 a fost ales Episcop vicar patriarhal, cu titlul „Ploieşteanul", şi a fost hirotonit întru arhiereu la 9 septembrie 1962.*

În şedinţa sa din 16 decembrie 1968, Sfîntul Sinod l-a numit Episcop-vicar la Mitropolia Ardealului, cu titlul „Răşinăreanul". Instalarea a avut loc la Sibiu, în 1 iunie 1969, prezenţi fiind I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului şi P. S. Episcopi sufragani ai Mitropoliei Ardealului.

În şedinţa din 11 iunie a. c., Sfîntul Sinod a aprobat alegerile respective de episcopi.

În aceeaşi şedinţă, Sfîntul Sinod al Bisericii noastre a ales pe P. Cuv. Arhim. Roman Stanciu *ca Episcop-vicar al Sf. Arhiepiscopii a Bucureştilor, cu titlul „Ialomiţeanul". Încă în 5 iunie a. c., Sinodul permanent al Bisericii Ortodoxe Române — la propunerea Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian — a făcut recomandarea cuvenită în acest scop.*

Născut la 3 martie 1921 în comuna Frumuşica (azi: Axintele) din judeţul Ilfov, din familie de ţărani agricultori, în 1932, la vîrsta de 11 ani a intrat în Mănăstirea Cernica, iar în 1933 a intrat în Seminarul Monahal, absolvindu-l în 1941. A urmat apoi Facultatea de Teologie (1941—1945) şi, în continuare, Facultatea de Farmacie (1945—1950) din Capitală. Tuns în monahism la 5 august

(Continuare în pag. 4)

Mărturii ale suferinţelor înaintaşilor noştri

La noi, pămîntul îşi are memoria lui. De-ar prinde glas stîncile, glia, codrii şi crucile risipite printre lanuri, înnegrite de ploi şi şterse de vînt, dacă ar putea vorbi, s-ar înfiora şi cerul ascultînd de cîte am avut parte, cîte au trecut peste noi, cît de plin ne-a fost paharul suferinţelor pe care părinţii noştri l-au golit pînă la fund.

Din acele vremi mi-a povestit Bloj Floarea din Urşua, în vîrstă de 92 ani, o întîmplare care a rămas ca o cicatrice în memoria gliei străbune.

— E mult de atunci — spune mătuşa Floarea, eu nu eram, doar moşul povestea seara pe vatră cînd veneau cuscrele şi cumetrii la cîte o şezătoare, cum este obiceiul la noi la români.

Pe vremea aceea toţi oamenii din satele Văii Gurghiului erau iobagi pe moşia baronului Bornemisa din Gurghiu, trăiau greu şi pentru cenuşa din vatră trebuia să plătească bir. Cei care se opuneau erau spînzuraţi sau duşi în ocnele de sare, unde-şi sfîrşiau viaţa în chinuri. La noi în sat mîngîierea oamenilor era o mănăstire pe care o făcuseră nişte călugări cu mulţi ani în urmă. Acolo se adunau sătenii în zilele de sărbătoare şi preotul Ursu, prin cuvintele lui, le mîngîia sufletele zdrobite. La mănăstire mai erau cîţiva călugări, ce-şi duceau şi ei cu greu iobăgia în spate, la fel ca tot norodul. Ei nu erau călugări cu haine negre, ci purtau cioareci, suman şi opinci şi se deosebeau de oamenii din sat, prin faptul că cunoşteau o leacă de carte.

În serile lungi de iarnă adunau copiii satului în tinda mănăstirii, slobozindu-le în suflet lumina slovei şi a dragostei de libertate.

În acele vremi grofii ne luau totul. Nu mai aveam decît credinţa şi sufletul din noi. În una din zile se duse vestea pe toată Valea Gurghiului că generalul Bucow, noul domn al Ardealului, a hotărît că cei ce nu-şi vor lăsa credinţa să treacă la o altă credinţă adusă de aiurea, vor fi încătuşaţi iar bisericile distruse.

La noi ajunse vestea într-o zi de iarnă. Oamenii au început să se adune grupuri-grupuri, îndreptîndu-se spre mănăstire. În curînd curtea mănăstirii era ticsită, iar pe scările din lemn de stejar ale bisericii a apărut preotul Ursu. Oamenii s-au descoperit, iar preotul a început să vorbească.

— Ştiu pentru ce aţi venit fiii mei. Greu pahar ne e întins la toţi. Am auzit, totul e adevărat, dar nu uitaţi fraţilor că noi aici ne-am născut odată cu credinţa. Noi n-am venit de nicăieri, în această glie şi credinţă s-au născut, au trăit şi au murit moşii, strămoşii şi strămoşii strămoşilor noştri. În această credinţă trebuie să murim şi noi şi urmaşii urmaşilor noştri. Cui îi este frică, să treacă la duşmani. Cine vrea să lupte alături de sufletul strămoşilor noştri, să vină alături cu noi. Ne-au furat totul, numai credinţa, straiele şi sufletul din noi ne-a mai rămas, dar acestea nu le dăm nici în mormînt. Printre oameni trecu un murmur greu, ieşit parcă din adîncul pămîntului.

La îndemnul preotului oamenii au început să facă în jurul mănăstirii un zid din care şi pluguri de lemn, bolovani şi trunchiuri de copaci. Veştile ce veneau de pe Mureş erau tot mai grele, mai apăsătoare; au ars mănăstirea Urmenişului, mănăstirea Craifalăului, mănăstirea Sînpaulului, mănăstirea Chiherului. Într-una din zile un călăreţ a adus vestea că bandele de jefuitori sînt în Reghin, iar mîine în zori vor pleca pe Valea Gurghiului. Era o zi de iarnă geroasă. Muscalul sufla de peste Carpaţi de te ustura măduva oaselor. Sătenii s-au strîns în curtea mănăstirii, bătrîni, femei, copii, bărbaţi cu furci, securi şi coase să-şi apere şcoala şi credinţa străbună.

(Continuare în pag. 4)

Alegeri de ierarhi

(Urmare din pag. 3)

1940, în 1953 a devenit ieromonah la Mănăstirea Căldăruşani. A îndeplinit funcţii administrative, între care şi aceea de responsabil al şantierului de la Mănăstirea Căldăruşani. A fost ales stareţ al Mănăstirii Cernica în anul 1959, iar în 1963 a fost ridicat la treapta de arhimandrit. Muncitor, onest, bun organizator, se numără între teologii de merit ai Bisericii noastre.

Tot în şedinţa sa din 11 iunie a. c. — la propunerea Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, în temeiul recomandării făcute în acest sens de Sinodul permanent al Bisericii noastre, în aceeaşi zi — Sfîntul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a ales pe P. Cuv. Arhim. Emilian Birdaş *ca Episcop-vicar al Arhiepiscopiei ortodoxe române de Alba Iulia şi Sibiu.*

P. Cuv. Arhim. Emilian Birdaş *s-a născut la 23 noiembrie 1921, în comuna Rohia (judeţul Maramureş). Şi-a luat licenţa în Teologie la Institutul Teologic din Bucureşti.*

Intrat în monahism la Mănăstirea Rohia, în 1941 a devenit ierodiacon şi apoi ieromonah, slujind la diferite parohii din Transilvania şi la Mănăstirea „Sf. Ilie" din Topliţa. Între anii 1952—1957 a vieţuit la Mănăstirea Căldăruşani. Ales vicar al Eparhiei Romanului şi Huşilor (1957), în 1958 a fost ridicat la treapta de arhimandrit. În 1963 i s-a încredinţat conducerea catedralei „Reîntregirii" bisericeşti din Alba Iulia, în cadrele căreia a executat — pe lîngă activitate duhovnicească — lucrări de întreţinere importante. Desfăşoară activitate remarcabilă în slujba Bisericii noastre de peste 30 de ani.

În aceeaşi şedinţă din 11 iunie a. c., Sfîntul Sinod al Bisericii noastre — pe temeiul recomandării făcute Sinodului permanent din 5 iunie a. c., de către P. S Episcop Teofil al Vadului, Feleacului şi Clujului — a ales pe P. Cuv. Arhim. Justinian Chira *în funcţia de Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului şi Clujului, cu titlul „Maramureşanul".*

P. Cuv. Arhim. Justinian Chira *s-a născut la 28 martie 1921 în comuna Plopiş (judeţul Maramureş), dintr-o familie de ţărani agricultori. A studiat la Seminarul Teologic din Cluj şi, în continuare, la Institutul Teologic de grad Universitar din Sibiu, obţinînd diploma de licenţiat în Teologie (în anul 1967).*

Tuns în monahism la 2 martie 1942, în august, acelaşi an, este hirotonit ierodiacon, iar în aprilie 1943, ieromonah. În anul 1944 a fost ales stareţ al Mănăstirii Rohia, din Eparhia Clujului. În anul 1967, Sfîntul Sinod al Bisericii noastre l-a ridicat la treapta de arhimandrit.

Noul Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului şi Clujului s-a remarcat printr-o fecundă activitate pastorală şi gospodărească în special la Mănăstirea Rohia.

*

Convocată în sesiune extraordinară pe data de 10 iunie a. c., Adunarea Naţională Bisericească a luat în examinare şi a aprobat în unanimitate propunerea Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian *de a fi ridicată* Episcopia Vadului, Feleacului şi Clujului la rang de Arhiepiscopie *şi pe titularul ei, P. S. Sa Episcopul* Teofil Herineanu, *la treapta de* Arhiepiscop.

Tot odată, acelaşi înalt for bisericesc a aprobat modificarea unor articole din Statutul de organizare şi funcţionare a Bisericii Ortodoxe Române, — modificare impusă de ridicarea Episcopiei Clujului la rang de Arhiepiscopie.

*

Sfîntul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române — în şedinţa sa din 11 iunie 1973 — a decis ridicarea la rang de Arhiepiscop *a Prea Sfinţitului* Victorin Ursachi, *Episcopul Episcopiei Misionare Ortodoxe Române în America.*

P. C. prof. Felix Dubneac, din cadrele aceleiaşi Arhiepiscopii, i-a fost conferit rangul de arhimandrit.

Redacţia

Mărturii ale suferinţelor înaintaşilor noştri

(Urmare din pag. 3)

Noaptea a căzut peste împrejurimi, grea ca de plumb, cernită ca inimile oamenilor care după zid aşteptau încleştarea.

A doua zi dimineaţa clopotul din turn începu să sune într-o dungă, focurile s-au aprins pe dealuri, oamenii s-au aşezat fiecare la locul stabilit. În curînd cîteva obuze zbîrnîiau pe deasupra oamenilor şi se sparseră undeva departe în stînca Urşui, apoi tot mai aproape, au căzut în curtea mănăstirii unul lovind turnul. Clopotul a tăcut, iar straja urlînd a căzut acoperit de moloz şi lemne. La ordinul preotului Ursu, după zid era o linişte de mormînt. Păgînii au crezut că mănăstirea e părăsită şi un grup de 20 de soldaţi au început să înainteze spre mănăstire pentru a-i da foc. Cînd au fost la cîţiva paşi arcurile de lemn cu coarde din păr de capră s-au întins. În acea zi coasele şi furcile şi-au spus cuvîntul, încleştarea fuse crudă, mănăstirea şi satul au fost arse din temelii. O parte din cei rămaşi în viaţă în frunte cu popa Ursu au fost prinşi şi ferecaţi în lanţuri. A doua zi dimineaţa lumea a putut vedea pe drumul ce duce spre Reghin un om desculţ, cu capul gol, părul răvăşit de vînt, cu cioarecii şi cămaşa năclăită de sînge, cu mîinile legate la spate, mergea înfruntînd troienele, urmat de o trupă de jandarmi cu pene de cocoş, călări.

Peste cîteva zile au fost strînşi toţi iobagii satelor învecinate în piaţa Reghinului unde urma să fie judecaţi cei vinovaţi.

Mai întîi şi-a făcut apariţia preotul Ursu, urmat de jandarmi. A fost urcat pe podium, a privit peste oameni, apoi privirile i s-au pierdut undeva departe în gol, peste Carpaţii înegurati. La ce se gîndea, nimeni nu putea şti, poate la Suceava, la Neamţu unde spuneau bătrînii că învăţase carte şi prinsese dragoste în suflet de cei oropsiţi.

Se spune că Bucow personal a ţinut să judece pe Ursu. S-a urcat pe podium, s-a aşezat la masă, apoi l-a întrebat pe preot:

— Tu cîine ai avut ultima dorinţă să vii în faţa mea cu crucea în mînă — şi doar ieri ai ridicat satele vărsînd atîta sînge nevinovat? — Ursu şi-a schimbat privirea, ochii i s-au transformat în două săgeţi, iar vorba-i de tunet a despicat văzduhul:

— Eu n-am vărsat sînge nevinovat, ci mi-am apărat pămîntul şi credinţa străbună, măria ta! Cînd a fost vorba de ţară, am ştiut ţine în stînga crucea şi-n dreapta sabia, azi mor, dar nu uitaţi, urmaşii urmaşilor mei vor şti mînui crucea şi sabia şi vor înfrunta toate furtunile vremii pînă vom avea drepturi egale cu toate neamurile pămîntului.

Generalul Bucow s-a ridicat în picioare, a dat cu pumnul în masă, strigînd cît îl ţinu puterile: Taci cîine! Apoi făcu semn unui soldat care era în dreapta preotului. Acesta, ridicînd sabia, dintr-o singură lovitură făcu să-i zboare capul. Trupul i-a fost tîrît de soldaţi la marginea oraşului şi lăsat în seama cîinilor şi corbilor.

Bătrîna a terminat povestirea, i-am privit faţa în care anii îi săpase cute adînci şi vremea îi întinsese pielea pe oase. Glasul ei tremurat şi blînd mă purtase pentru o clipă cu ani şi ani în urmă.

M-am dus apoi să văd unde cu atîta vreme în urmă nişte mîini crăpate de coasă şi coarnele plugului au zidit un locaş de închinare şi luminare a credincioşilor noştri.

O poieniţă străjuită de cîţiva stejari bătrîni cu ramurile încîlcite şi noduroase, mai la o margine stingher un braţ de lemn, care a fost cîndva cruce, ieşit din pămînt, biciuit de vînt şi înnegrit de vreme. M-am aplecat asupra lui dar n-am găsit nici un semn scris. Anii le-au şters, aşa cum au şters numele şi au nivelat mormintele atîtor martiri, ce au îngrăşat acest pămînt cu sîngele şi sudoarea lor.

D. Boieru-Hodăceanu

Din rugăciunile noastre

Rugăciune înainte de Sfînta Spovedanie

Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, cela ce şi pentru păcatele mele ai primit ocară pe cruce şi chemi pe cei păcătoşi la Tine, zicînd: „Pe cel ce vine la mine nu-l voi scoate afară", primeşte-mă şi pe mine nevrednicul. Iartă-mi toate păcatele mele şi-mi dă harul Tău şi binecuvîntarea Ta, pentru mila Ta cea mare şi nemăsurată; cu rugăciunile preacuratei Maicii Tale şi ale tuturor Sfinţilor Tăi. Amin.

Rugăciune după Sfînta Spovedanie

Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, izvorul înţelepciunii şi al darului, deschide buzele mele ale păcătosului şi mă învaţă cum se cuvine şi pentru ce se cade să mă rog. Că Tu eşti cel ce ştii mulţimea cea mare a păcatelor mele. Iată, cu frică stau înaintea Ta, îndreptează viaţa mea Cel ce îndreptezi toată zidirea cu cuvîntul şi cu puterea cea nespusă a înţelepciunii, Cel ce eşti liman celor înviforaţi, şi-mi arată calea pe care voi merge. Dă cugetelor mele duhul înţelepciunii Tale, iar nepriceperii mele duhul înţelegerii. Cu duhul temerii de Tine pătrunde faptele mele şi duh drept înnoieşte întru cele dinăuntru ale mele. Cu duh stăpînitor întăreşte alunecarea gîndurilor mele; ca în toate zilele fiind îndreptat spre cele de folos cu Duhul Tău cel bun să mă învrednicesti a împlini poruncile Tale şi pururea să-mi aduc aminte de mărită venirea Ta, care va cerceta toate faptele noastre.

Că milostiv şi iubitor de oameni Dumnezeu eşti şi Ţie mărire înălţăm: Tatălui şi Fiului şi Sfîntului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Învăţături din Pildele lui Solomon

— În topitoare se lămureşte argintul şi în cuptor aurul, dar Cel ce încearcă inimile este Domnul (17, 3).

— Cel ce îşi bate joc de sărac defaimă pe Zidirorul lui; cel ce se bucură de o nenorocire nu va rămîne nepedepsit (17, 5).

— Cununa bătrînilor sînt nepoţii, iar mărirea fiilor sînt părinţii lor (17, 6).

— Cel ce răsplăteşte cu rău pentru bine nu va vedea depărtîndu-se nenorocirea din casa lui (17, 13).

— Începutul unei certe e ca slobozirea apei (dintr-un iezer); înainte de a se aprinde, dă-te la o parte! (17, 14).

— Prietenul (adevărat) iubeşte în orice vreme, iar în nenorocire el e ca un frate (17, 17).

Despre puterea rugăciunii

(Urmare din pag. 2)

asuprit, nici nu ai luat nimic de la nimeni". Atunci el a zis: „Martor ne e Domnul... că voi n-aţi găsit nimic asupra mea" (I Regi 12, 3—5).

De aceea, între personalităţile sfinte ale V. T. proorocul şi judecătorul Samuel ocupă un loc deosebit, atît pentru viaţa sa curată şi activitatea pe care a desfăşurat-o, cît şi prin modul venirii sale pe lume, datorat rugăciunilor insistente ale mamei sale Ana. Pentru aceste motive, Biserica noastră Ortodoxă l-a aşezat în ceata sfinţilor şi îl pomeneşte în fiecare an în 20 august.

Iată un exemplu de rugăciune care fiind făcută cu inimă înfrîntă şi smerită, cu suflet curat şi cu totală încredere în puterea şi ajutorul lui Dumnezeu, a avut darul să aducă Anei „celei cu inima adînc îndurerată" împlinirea scumpei sale dorinţe şi înscrierea faptelor sale şi ale fiului său mult dorit în „Cartea Cărţilor".

Şi noi credincioşii, dacă vrem să primim împlinirea bunelor noastre dorinţe, avem datoria ca să ne rugăm Domnului ca şi Ana, cu inimă curată şi cu gînd cinstit, ca ceea ce cerem să fie atît spre folosul nostru real, cît şi spre binele celor din jur.

Pr. *T. Burcuş*

REDACŢIA: Secţia culturală a Consiliului Arhiepiscopesc Sibiu (Taxa poştală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale Sibiu | 44206 |

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

ANUL 121 Sibiu, 15 septembrie 1973 Nr. 35—36

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA-IULIA ŞI SIBIU

PREŢUL INSERŢIUNILOR:
Un cm² 60 bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL:
Pe un an: 24 lei
Pe 6 luni: 12 lei
Cont nr. 49.8.01

Din sfaturile, îndemnurile şi îndrumările date de mitropolitul Andrei Şaguna fiilor săi duhovniceşti

(II)

Dacă era firesc ca episcopul Şaguna să muncească cu zor în primul rînd pentru ridicarea Bisericii strămoşeşti din starea umilă în care se afla, asigurîndu-i posibilitatea de a activa cu succes în mijlocul credincioşilor, el n-a cheltuit mai puţină energie pentru ridicarea culturală, prin mijlocirea şcolii, a românilor ortodocşi pe care îi păstorea.

Timotei Cipariu, marele învăţat din Blaj, înfăţişa, în editorialul ziarului „Învăţătorul Poporului" din 12 mai 1848, situaţia culturală generală a românilor transilvăneni, scriind: „Din toate popoarele Ardealului, ca să nu zic ale Europei, Românul singur e fără şcoale, fără învăţători şi fără foi scrise în înţelesul lui".

Într-un răspuns dat Ministerului Cultelor şi Instrucţiunii publice, mitropolitul Şaguna putea arăta cărui fapt se datora această situaţie, scriind: „Statul ardelean nu s-a îngrijit întru nimic pentru treaba şcolară a poporului nostru credincios, ci l-a ţinut în cătuşele feudalismului celui mai greu... acest adevăr se documentează prin sentinţa legii „ţăranul n-are nimic afară de plata muncii sale" (circ. 95 din 1/VII 1870). În cererea trimisă de Sinodul prezidat de Şaguna în 1850, stăpînirea era rugată ca, ţinînd seama de numărul mare al românilor, să înfiinţeze pe seama acestora şcoli de diferite grade, arătînd tratamentul maşter aplicat acestora chiar şi în trecutul apropiat, întrucît „pînă acum din partea guvernului celui vechiu nu numai nu s-a făcut nimic, ci rîvna poporului pentru ridicarea şcoalelor, prin toate mijloacele o au împiedicat. Ba încă şi moşiile comunelor noastre (parohiilor ortodoxe) din care se susţineau şcoalele, au lăsat a ni se răpi de alte confesiuni religioase." De aceea, Şaguna care a avut partea sa de contribuţie la formularea revendicărilor naţional-culturale din Marea Adunare din 1848 de la Blaj şi mai avea convingerea fermă că „Biserica nu se poate închipui fără şcoală, iar şcoala este o parte întregitoare a Bisericii", a lucrat cu toată inima pentru ridicarea nivelului cultural al credincioşilor prin mijlocirea şcolii, dovadă despre aceasta fiind numeroasele circulare şcolare, cu mulţimea sfaturilor, îndemnurilor şi directivelor sale.

În circulara din 24 IV 1852, după ce aminteşte de cererea Soborului din 1850, trimisă stăpînirii, în legătură cu crearea şi felul de organizare a şcolii româneşti, pentru rezolvarea căreia a intervenit personal „de cîteva ori", Şaguna îndrumă pe protopopi şi prin ei şi pe preoţi, zicîndu-le: 1) Să vă nevoiţi ca fiecare obşte bisericească să-şi facă şcoală... 2) Dascăli să fie de religia noastră... 3) Veţi priveghea ca dascălii să înveţe... din cărţile cele tipărite în Tipografia Dieces. 4) Dascălii să aibă de la Ep. „atestat despre hărnicia lor...". 5) „Toate rapoartele despre şcoală să fie trimise episcopului".

Fiindcă din 1838 şcolile poporale ortodoxe au fost supuse inspecţiei supreme a episcopului romano-catolic din Alba Iulia, care frîna progresul cultural şi astfel încă şi Sinodul din 1850 s-a preocupat de scoaterea lor de sub această tutelă, şi pentru aceasta la pct. 6 din aceeaşi circulară cere protopopilor să-i „arate fără întîrziere şcoalele acelea, care s-ar afla sub inspecţiunea vreunui şef de altă confesiune", cu gîndul de a înlătura această stare nefirească, unde mai exista.

În circulara din 7 septembrie 1853, laudă străduania protopopilor şi a preoţilor care au înduplecat comunităţile noastre bisericeşti „la ridicarea, dotarea şi susţinerea şcoalelor: înzestrară pe acestea cu învăţători harnici... animară pe creştini ca să-şi deie copii la şcoală, însufleţiră pe învăţători, ca să fie cu rîvnă întru purtarea diregătoriei lor sfinte".

În continuare, Şaguna îndeamnă pe toţi aceia care, cu tot zelul depus, n-au obţinut astfel de rezultate din cauza sărăciei credincioşilor, ca să nu descurajeze, ci să continue cu îndemnurile lor, la ridicarea şi susţinerea de şcoli. El îi povăţuieşte să le arate păstoriţilor folosul mare atît personal, cît şi naţional pe care-l aduc şcolile. Dacă din cauza prozelitismului, sprijinit şi de stăpînire, episcopul Şaguna stăruia ca fiecare comunitate ortodoxă să-şi aibă şcoala sa proprie, în interesul promovării culturii credincioşilor săi, pentru comunele mixte, unde ortodocşii nu puteau ridica şi susţine singuri o şcoală, a făcut abatere de la acest principiu. El îi îndemna să se asocieze cu consătenii lor „de altă lege spre ridicarea unei şcoli". Îi îndruma însă cum să fixeze prin contract în mod precis drepturile de proprietate, ca şi sumele cu care contribuie fiecare parte — precum şi principiul: „În asemenea şcoale mestecate, nu trebuie să se vîrască între obiectele învăţăturei materii religioase; învăţătura religiei o va asculta fiecare parte la respectivul său paroh:" După ce constată rezultatul satisfăcător pe care l-au dat şcolile centrale înfiinţate în unele protopopiate, în Circulara din 25 aprilie 1860 sfătuieşte clerul şi bătrînii bisericilor, să îndemne pe credincioşi să ridice „astfel de şcoale, care mai multe comunităţi bisericeşti mici şi risipite le înfiinţează laolaltă, care sînt de mai mare folos pentru popor decît nişte şcoli a unor singuratice comunităţi mici, care de-abia pot da dascălului leafa de 20—30 florini..."

Datorită stăruinţei episcopului Andrei Şaguna, a clerului şi poporului, şcolile confesionale populare puţine la număr şi slab organizate, existente la începutul pastoraţiei acestui ierarh, au sporit an cu an, încît în circulara din 2 august 1862 se pomeneşte de un număr de peste 600. Ce însemnează acel „peste 600", reiese dintr-un conspect păstrat în biblioteca Institutului Teologic din Sibiu, întocmit pentru stăpînire cu nr. oficial 116/1858, în care sînt înşirate 691 localităţi cu şcoală ort. dîndu-ne şi numele învăţătorului din fiecare localitate.

În dispoziţia arhierească din 10 august 1854 privitoare la şcoalele poporale, Şaguna scria: „Lucru cunoscut este, că noi în treaba şcolară avem lipsă de o sistemă şi rînd bun şi că fără aceasta nu putem înainta creşterea cea bună a poporului nostru". Pentru aceea dă el programa analitică pentru şcolile populare cu 3 clase, avînd cîte două despărţăminte fiecare. Pentru clasa a treia despărţămîntul II, prescrie şi învăţarea limbii germane, ca românii să poată ocupa şi ei funcţii în administraţia statului şi a comunelor. Tot aici se dau îndrumări cum să se facă controlul învăţămîntului, privind purtarea dascălului şi progresul la învăţătură al elevilor, iar cele constatate să fie consemnate în protocolul şcolar. În circulara din 1 septembrie 1870, trimisă protopopilor ca inspectori districtuali, dispune ca: 1) „Prelegerile să înceapă regulat la 1 octombrie, avînd durata de 8 luni la sate şi 9 la oraşe". 2) „Un învăţător să n-aibă mai mult de 80 elevi, iar în localităţile unde elevii ar trece peste acest

(Continuare în pag. 2)

Tămîia în cultul divin creştin ortodox

Tămîia este un fel de clei care provine din sucul unor arbori răşinoşi, care cresc mai ales în India, Arabia, Egipt şi Etiopia. Sucul acestor arbori în contact cu aerul se încheagă sub forma unor lacrimi mai mari sau mai mici şi au o culoare gălbuie sau galbenă. Pusă pe cărbuni aprinşi dă un miros foarte plăcut. Se întrebuinţează, împreună cu o altă substanţă, smirna, care este şi ea răşina unui arbore, la tămîierea bisericilor.

Smirna e o substanţă galbenă-cafenie, solidă şi în vechime se ducea ca dar împăraţilor şi persoanelor înalte. Citim în Evanghelia Sf. Matei că magii de la Răsărit au adus pruncului Iisus daruri: „aur, tămîie şi smirnă" (Matei 2, 11).

Tămîia a fost în uz în cultul păgîn şi în cultul mozaic al Vechiului Testament. În cartea Ieşirii (30, 8), citim: „Pe el (pe jertfelnic) Aron va arde tămîie mirositoare în fiecare dimineaţă, cînd pregăteşte candelele". Tămîia a fost considerată ca o jertfă veşnică înaintea Domnului, foarte plăcută înaintea Lui (Lev. 2, 2; 2, 15; 16, 12; Luca 1, 10; Isaia 60, 6; Ps. 140, 2).

Profetul Maleahi zice că în timpurile mesianice se va arde tămîie „de la răsăritul soarelui şi pînă la apusul lui" (Maleahi 1, 11).

Cei dintîi creştini n-au întrebuinţat tămîia în cultul lor fiindcă le aducea aminte de cultul păgîn care le era odios. Tămîierea în faţa idolilor păgîni era semnul apostaziei sau al lepădării de credinţă.

Numai începînd cu secolul al II-lea, creştinii au început să folosească tămîie, mai ales în cultul morţilor.

După biruinţa Bisericii, dezvoltîndu-se cultul creştin, tămîia primeşte o întrebuinţare mai largă.

Sf. Apostol Pavel, influenţat de cultul Vechiului Testament, cînd vorbeşte despre unele momente importante din istoria mîntuirii neamului omenesc, le aseamănă cu tămîierile cultului iudaic. Astfel jertfa adusă de Mîntuitorul Hristos pentru păcatele noastre a fost — după Sf. Ap. Pavel — „prinos şi jertfă lui Dumnezeu, întru miros cu bună mireasmă" (Efes. 5, 2).

Şi în Apocalipsă e întrebuinţat cuvîntul tămîie şi cădelniţă. Se spune anume că a venit un înger şi a stat la altar, avînd cădelniţă de aur, şi i s-a dat lui tămîie multă, ca s-o aducă împreună cu rugăciunile tuturor sfinţilor, pe jertfelnicul de aur dinaintea tronului (Apoc. 8, 3).

Tămîia este simbolul faptelor bune şi al rugăciunii. Psalmul 140, 2 grăieşte: „Să se îndrepteze rugăciunea mea, ca tămîia înaintea Ta". Cădirea este simbolul văzut al rugăciunii şi al cererii noastre. Noi ne rugăm ca rugăciunea noastră să se înalţe la Dumnezeu aşa cum se înalţă fumul de tămîie şi să fie bine primită de El ca o jertfă. Totodată mirosul de tămîie este simbolul văzut al harului dumnezeiesc, care se coboară asupra noastră, prin rugăciunea pe care o înălţăm lui Dumnezeu. Acest lucru îl înţelegem şi din formula sacramentală pentru binecuvîntarea tămîiei: „Tămîie îţi aducem Ţie, Hristoase, Dumnezeul nostru, întru miros de bună mireasmă duhovnicească, pe care primind-o întru jertfelnicul Tău cel mai presus de ceruri, trimite-ne nouă harul preasfîntului Tău Duh".

Prin mirosul lui plăcut, fumul tămîiei se ridică în sus către ceruri fiind astfel semnul cinstirii şi al adorării noastre adusă lui Dumnezeu. Fumul de tămîie predispune la rugăciune şi la adorarea lui Dumnezeu.

Tămîierea se face, în cadrul cultului divin, mai ales la acele acte şi rugăciuni prin care ne expri-

(Continuare în pag. 2)

Din sfaturile, îndemnurile și îndrumările...

(Urmare din pag. 1)

număr, să i se mai dea învățătorului un ajutor". 3) „Unde sînt posibilități, instrucția băieților să se facă separat de a fetelor". 4) „Școlarii să aibă cărțile de școală prescrise". 5) „Școlile să fie înzestrate cu cele mai de lipsă mijloace de instrucțiune". 6) „În fiecare comună să se înființeze școală de pomărit și de gimnastică". 7) „Școala de repetițiune să se țină regulat". 8) „În localitățile unde sînt săli de școală spațioase, se pot primi în școală și copii ai altor confesiuni, urmînd ca acestora studiul religiei să fie predat de preotul confesiunii respective.

Mitropolitul Șaguna nu înțelegea să dea numai îndrumări, cum era aceea ca toți elevii să aibă cărțile școlare prescrise, ci pentru împlinirea unor astfel de îndrumări a venit în ajutor cu fapta, îndemnînd mai ales pe colaboratorii săi, profesori la Institut, să alcătuiască manualele necesare pentru școlile populare, pe care el le-a tipărit apoi în Tipografia Diecesană, mai apoi Arhidiecezană. De aceea putea el aminti în circulara din 2 august 1862, că Ierarhia Bisericii Ortodoxe din Transilvania, împreună cu reprezentanții clerului și ai poporului, au avut neîncetat înaintea ochilor problema școlară și grija pentru „educațiunea și cultura tinerimei". Printre roadele diferitelor dispoziții arhierești date de el „amintesc aici fructele institutului nostru diecezan pedagogic și acele cărți școlare, care într-un număr însemnat de atunci (Sinod 1850) pînă astăzi s-au compus și s-au introdus în școalele noastre" — scrie Șaguna.

Circulara din 9 decembrie 1865, o începe astfel: „Îngrijirea ce port necurmat pentru înaintarea școalelor noastre și prin aceasta pentru înaintarea în cultură a poporului nostru credincios, m-a îndemnat a fi cu priveghere deosebită asupra cărților de învățămînt, cu care au a fi înzestrate școalele noastre". Recomandă apoi cartea de citire a lui Z. Boiu, compusă la îndemnul său și pe care o află potrivită atît după cuprins cît și după formă și o socotește foarte folositoare „îndeosebi pentru învățătura gramaticei și peste tot a limbei noastre — *care este unul din cele mai de frunte obiecte de învățămînt*".

În alte circulare anunță tipărirea altor cărți școlare care lipseau ca: „A doua parte din cartea de citire, Geografia, Istoria Patriei și Universale, Elementele fizicei și ale Istoriei Naturale (circ. 26/VII din anul 1869), Drepturile și datoriințele civile pentru învățăceii școalelor populare confesionale, alcătuită de mitropolitul Șaguna în anul 1870 și Întîia carte de lectură (circ. 27/XI, 1870). Tot aici trebuie amintite și Instrucțiunile și normativele date de Șaguna pentru promovarea și buna organizare a școlilor populare, atît din punct de vedere teoretic și practic, care sînt pline de sfaturi și îndrumări înțelepte ca: Instrucțiune pentru învățători despre Didactica generală și specială la predarea cu școlarii a singuraticelor studii 1862, ca și Instrucțiunile pentru directorii și inspectorii, apoi și învățătorii școlilor poporale și capitale din 1865 și altele.

Pr. prof. *Sofron Vlad*

Tămîia în cultul divin creștin ortodox

(Urmare din pag. 1)

măm închinarea și adorarea lui Dumnezeu, sau venerarea Sfinților.

Tămîia este și un simbol al curățirii, fiindcă mirosul ei plăcut alungă mirosul și putreziciunea cadavrelor. Fumul de tămîie curăță și purifică aerul simbolizînd și curăția sufletului nostru, pe care o facem prin rugăciune, care curățește sufletul de păcate și alungă orice influență vătămătoare.

Cele mai însemnate acte ale cultului nostru ortodox sînt împreunate cu tămîieri. Tămîierile cultice au existat în Biserica creștină foarte de timpuriu. Se face tămîierea la Liturghie, la diferitele procesiuni și la înmormîntări. Tămîierea o făceau mai ales diaconii așa după cum o fac și azi.

În cursul Sf. Liturghii se tămîiază mai întîi la sfîrșitul Proscomidiei, avînd un înțeles simbolic. Fumul de tămîie simbolizează acum întunericul care s-a făcut peste tot pămîntul la moartea Mîntuitorului pe cruce (Luca 23, 44—45). Fumul de tămîie de la Proscomidie mai poate simboliza și darurile aduse de magi.

Se mai cădește la citirea Apostolului, indicîndu-se prin acesta cinstirea care se dă Sf. Evanghelii, care se va citi îndată, și simbolizează atît pe Sf. Apostoli, cît și mireasma învățăturii dumnezeiești răspîndită de ei în lume, după cuvîntul Sf. Ap. Pavel: „Pentru că sîntem lui Dumnezeu bună mireasmă a lui Hristos între cei ce se mîntuiesc și între cei ce pier" (II Cor. 2, 14). Simeon al Tesalonicului ne spune că această cădire simbolizează darul Sf. Duh, dat prin Evanghelie la toată lumea.

După vohodul mare, tămîierea simbolizează ungerea trupului Mîntuitorului cu miresme.

La sfîrșitul Sf. Liturghii, tămîierea care se face la rostirea cuvintelor: „Înalță-te peste ceruri..." simbolizează norul pe care s-a înălțat Mîntuitorul la ceruri. În cursul săvîrșirii Sfintelor Taine și ierurgii încă se întrebuințează fumul de tămîie.

Fumul de tămîie în cultul divin ortodox este cea mai expresivă simbolizare a rugăciunii, a adorării și a jertfei pe care o aducem lui Dumnezeu. Rugăciunea noastră însă trebuie să fie adusă din inimă curată, după cum citim în Evanghelia Sf. Luca: „Iar toată mulțimea poporului, în ceasul tămîierii, era afară și se ruga" (Luca 1, 10).

Al. Moisiu

O nouă contribuție la cunoașterea istoriei Bisericii Ortodoxe Române

De curînd a apărut cartea: „Istoria Bisericii Ortodoxe Române", de Pr. Dr. Mircea Păcurariu, profesor la Institutul Teologic de grad Universitar din Sibiu, manual pentru seminariile teologice, tipărit cu aprobarea Sf. Sinod și cu binecuvîntarea P. F. Părinte Patriarh Justinian. Apariția acestei cărți umple un gol de mult simțit în literatura didactică teologică.

În cele 50 de lecții, închegate într-o formă adecvată celor ce li se adresează, este prezentată istoria vieții noastre bisericești de la începuturile ei pînă în zilele noastre. Nici o problemă majoră a acestei istorii nu este trecută cu vederea, autorul dînd posibilitatea celor ce parcurg materialul să-și formeze o imagine cît se poate de clară asupra dezvoltării Bisericii noastre strămoșești.

Dînd dovadă de pasiune profesională și seriozitate științifică, autorul a ținut seamă, în prezentarea fiecărei lecții, de cele mai noi cercetări în domeniul istoriei Patriei noastre și a istoriei Bisericii noastre.

În mod deosebit autorul accentuiază legăturile strînse care au existat între Bisericile celor trei „țări" românești, scoțînd în evidență unitatea genetică, culturală și bisericească a poporului român, silit de împrejurări istorice vitrege să trăiască despărțit.

Fiecare lecție se încheie cu o bibliografie, care cuprinde cele mai reprezentative și cele mai recente lucrări privitoare la tema respectivă. Această bibliografie selectivă folosește nu numai elevilor și profesorilor pentru aprofundarea și dezvoltarea cunoștințelor, ci și tuturor celor dornici să cunoască și să înțeleagă anumite probleme din zbuciumata istorie a Bisericii Ortodoxe Române.

Un fapt cu totul nou și demn de remarcat este ideea autorului de a termina cele două expuneri, adică lecția propriu-zisă și bibliografia, cu cîte un text-lectură, legat de tema prezentată. Cele peste o sută de bucăți de lectură, alese cu deosebită grijă, sînt luate din fragmente de cronici, pisanii a unor locașuri de închinare, hrisoave voivodale, cuvîntări și corespondență ale unor ierarhi, aprecieri ale unor oameni de seamă la adresa Bisericii noastre etc.

Valoarea cărții se ridică și prin bogatul material ilustrativ prezentat. În cele peste 190 clișee autorul prezintă o istorie în imagini a Bisericii străbune. Sînt redate, de pildă, fotografiile unor valoroase manuscrise și documente, monumente de artă bisericească, figuri de ierarhi și diferite aspecte ale activității bisericești din anii noștri.

Toate acestea — textul, bibliografia, lecturile și ilustrațiile — ridică mult valoarea cărții, încît ea poate fi folosită și de preoții noștri parohi, precum și de cercetătorii și iubitorii trecutului Bisericii și al Patriei noastre.

Subliniem și condițiile grafice deosebite în care a apărut cartea, tipărită fiind în Tipografia Eparhială din Sibiu.

Prin cartea sa, pr. prof. dr. Mircea Păcurariu, pe lîngă sprijinul deosebit de important dat învățămîntului teologic, îmbogățește bibliografia Bisericii noastre cu o contribuție valoroasă.

Diacon *E. Oancea*

Biserica de la Ghelar

Un nou sfînt locaș de valoare artistică, în care elementele stilului bizantin se îmbină armonios cu minunatul loc pe care este așezat, poate fi vizitat în localitatea Ghelar, la 18 km. pe șoseaua asfaltată ce șerpuiește urcînd prin masivul munților de fier din vestita Hunedoară. Îndrăgostitul de natură și de artă poate să-și delecteze privirea și sufletul admirînd o frumoasă biserică ortodoxă, crescută parcă din roca dură de fier și din voința și credința localnicilor, avînd în frunte pe vrednicul preot *Florea Nerva;* un om, un slujitor al lui Dumnezeu, care și-a jertfit toată viața pentru zidirea unei asemenea catedrale, ce va vorbi peste veacuri de credința și vrednicia unui preot și a credincioșilor.

Mărturisiri directe despre istoria construcției am obținut chiar de la preotul care a trudit la ridicarea acesteia, construcție ce face cinste C. Sale și credincioșilor pe care îi păstorește.

La întrebarea, cum s-a născut ideia acestei minunate biserici mi s-a spus: „În anul 1931, la sfîrșitul studiilor mele teologice, într-una din seri, mă plimbam prin curtea Institutului teologic de la Sibiu și, aruncîndu-mi privirea peste clădirea Institutului, am zărit crucea de la catedrala mitropolitană profilată pe albastrul cerului. În acel moment, ca printr-o minune, mi-a apărut în fața ochilor planul acestei catedrale așa cum se vede acum. Amintesc — spune părintele — că cu data de 23 mai 1939 am fost hirotonit preot pentru parohia Ghelar. În septembrie a aceluiaș an am început lucrările bisericii, care au fost întrerupte, din cauza războiului, în anul 1944. După o stagnare a lucrărilor timp de 10 ani, în anul 1954 au fost reluate, continuîndu-se pînă astăzi. S-a lucrat 24 de ani la construcția ei, majoritatea sumei a fost oferită de localnici. Ajutoare destul de substanțiale au oferit Sfînta Patriarhie și episcopiile din țară.

Făuritorii construcției au fost meșterii din localitate. Pictura este executată în frescă de o valoare artistică excepțională de către maestrul penelului *Constantin Nițulescu* din București, decedat în anul 1970. Sculptorul care a executat întregul mobilier, inclusiv candelabrele, este Cristea Ioan din Alba Iulia.

Tablourile biblice în basorelief, din ciment și ipsos, atît pe fațada intrării principale, cît și de pe soclurile celor 32 de tuburi cu lumini electrice ce flanchează monumentala intrare pînă în fața catedralei sînt executate în vacanțele studenției, cu multă migală și artă, de către fiul preotului paroh, acum arhitectul *Nerva Sandu.*

Amintim că intrarea este executată în cicluri de trepte din piatră și mozaic, pe o distanță de aproape 50 metri avînd în părți înălțate două borduri-zid, din piatră, pe care sînt fixate mari amfore ornamentate și ele cu tablouri biblice în basorelief, iar la punctul de mijloc al intrării

(Continuare în pag. 4)

GHEORGHE LAZĂR

— 150 ani de la moartea sa —

„Precum Hristos pe Lazăr din morți a înviat, așa tu România din somn ai deșteptat".

Aceste cuvinte sînt scrise pe lespedea de piatră ce acoperă mormîntul lui Gh. Lazăr de la Avrig, unde luminatul dascăl și întemeietor al învățămîntului superior românesc își doarme somnul veșniciei. Ele cuprind caracterizarea lui Gh. Lazăr, patriotul luminat și vizionar, a cărui nobilă activitate s-a mistuit pe altarul dăruirii neprecupețite pentru luminarea poporului nostru prin școală în limba românească.

De aceste cuvinte ne amintim în chip special acum cînd sărbătorim cu toții împlinirea, în 17 septembrie 1973, a 150 ani de la moartea luminatului și patriotului dascăl transilvănean.

Născut la Avrig, în 5 iunie 1779, face școala primară în această localitate de unde încurajat de cumnatul său, preotul Ioan Racotă, și de scriitorul Ioan Barac, care i-a fost învățător, la etatea de 19 ani pleacă la liceu în Cluj, pe care-l termină în 1804 și se înscrie ca student la drept în 1805. În anul 1806 primește o bursă din fondul Sidoxial al Consistorului ortodox din Sibiu pentru continuarea studiilor teologice la Viena, în vederea pregătirii sale ca profesor al candidaților la preoție.

La Viena studiază Teologia, pe lîngă care îl preocupa și studia cu sete opere politice, juridice, filozofice, sociale, dobîndind o cultură enciclopedică. În 1809 vine în Transilvania de unde a fost trimis la Carlovitz pentru completarea studiilor teologice și pentru a fi hirotonit. De aici revine la Viena, unde traduce o seamă de cărți în limba română.

Pentru trebuințele religioase ale credincioșilor români Lazăr traduce Învățătura ortodoxă, a lui Platon, arhiepiscop de Twer (pe Volga). A doua carte tradusă la Viena poartă titlul: Învățături morale, ale lui Gottliebe. A treia lucrare — „Octavianus" — era menită pentru poporul iubitor de povestiri frumoase. Alte două cărți, care nu ni s-au păstrat, sînt: Geografia matematică pentru copii și Istoria lui Ioan Moritz și a copiilor săi.

Din 1811 (15 martie) funcționează ca profesor la seminarul din Sibiu, unde se străduia să imprime elevilor seminariști cît mai multe cunoștințe, preotul avînd un rol deosebit în mijlocul credincioșilor săi, așa după cum, adresîndu-se reprezentanților unor parohii, el însuși spune: „Apoi bunii mei creștini, d-voastră știți că preotul este facla ce trebuie să lumineze pe om în toate căile sale; la el alergăm să ne aline durerile sufletești; el trebuie să ne îndulcească amărăciunile vieții din lumea aceasta. Dar ca să fie un preot astfel trebuie să fie luminat, și lumina numai prin învățătură se poate dobîndi".

Datorită ideilor sale liberale, izvorîte din idealurile revoluției franceze și ale izbînzilor împăratului Napoleon, care nu erau bine văzute de politica vieneză cît și unor neînțelegeri avute cu episcopul Vasile Moga, Gh. Lazăr trece în Țara Românească la București, în anul 1816.

La București, după unele împotriviri ale unor fanarioți și robiți grecismului școlar, Gh. Lazăr a reușit să înființeze un învățămînt superior în limba română. Ideile lui patriotice, pregătirea sa științifică, lupta lui tenace împotriva obscurantismului și exploatării, dorința fierbinte de a vedea pe fiii poporului român luminați de cultură națională, au găsit ecouri în sufletele unor bărbați luminați, ca mitropolitul Nectarie, boierii patrioți: Const. Bălăceanu, Iordache Golescu, Gr. Ghica și alții. Aceștia au sfătuit pe Vodă Caragea să primească propunerile „inginerului" din Transilvania, în vederea înființării acestei școli românești. Primind aprobarea, Gh. Lazăr a făcut un apel plin de căldură către „de toată cinstea vrednică tinerime" și fixează deschiderea școlii în august 1818.

Importanța și necesitatea învățămîntului în limba română sînt prezentate de Gh. Lazăr cu multă căldură sufletească și cu chemare de apostol al „izbăvirii" poporului nostru prin trezirea dragostei de știință și școală românească.

Programul său de învățămînt era axat pe interesele imediate ale societății românești din acea vreme, angajată pe făgașul unor noi prefaceri sociale. Școala nou înființată, pentru prima dată cu limbă de predare română, a exercitat asupra tuturor o atracție deosebită. Faima profesorului Lazăr a crescut imediat. Elevii începură să părăsească Academia grecească, iar limba română se dovedea capabilă de împărtășirea oricăror cunoștințe.

Grija lui Gh. Lazăr era ca să înzestreze școala cu manuale potrivite, pe care le-a redactat personal, ca de pildă: „Aritmetica matematicească", „Trigonometria cea dreptă", un curs de filozofie după Kant, „Geografia matematică pentru copii" și altele.

Marele merit al lui Gh. Lazăr rezidă mai ales în calitatea lui de „dascăl", de profesor. „El slujba sa — zice E. Rădulescu — niciodată nu și-a socotit-o drept o profesie, ci o chemare, o misioană (misiune)... El își simțea vocația sa. Cînd se afla în clasă, el vorbea insuflat (inspirat). Catedra lui semăna cu un amvon, vedea cineva cum i se bate pieptul". Deși învățăturile sale nu puteau fi un curs sistematic, datorită pregătirii foarte variate a auditoriului său, Gh. Lazăr rămîne nemuritor pentru cultura românească, pentru că a deșteptat gustul pentru știință și mai ales dragostea pentru limba românească.

Din descrierile tuturor elevilor și contemporanilor săi, reiese că Gh. Lazăr era înzestrat cu toate calitățile unui bun instructor și educator al generației tinere.

Putem spune deci că Școala lui Gh. Lazăr de la Sf. Sava, cu toate lipsurile inerente începutului, poate fi socotită, nu numai cea mai veche instituție românească de învățămînt superior pusă în slujba poporului, ci și „maica" tuturor școlilor asemănătoare, care s-au înmulțit neîncetat pe pămîntul patriei noastre. Întemeietorul ei, fiul de țărani avrigeni, însetat după știința de carte pusă în slujba poporului în limba românească, a fost deci un mare ctitor, un mare deschizător de drumuri în această privință.

Acestea sînt doar cîteva din temeiurile pentru care cinstim și prețuim, după cuviință, memoria lui Gh. Lazăr, care s-a stins din viață prea de timpuriu, la vîrsta de 44 ani.

Gîndurile despre preoție, dragostea sa fierbinte pentru învățămînt în limba poporului, dăruirea sa deplină misiunii de profesor, să ne fie un îndemn și nouă, celor de astăzi, un îndemn în a ne face cu toată conștiinciozitatea datoria la locurile noastre de muncă, pentru ca viața noastră obștească să fie cît mai înfloritoare, așa cum va fi visat în clipele sale de răgaz, și marele „dascăl" din Avrig, Gheorghe Lazăr.

Pr. F. Costea

INFORMAȚII

● „Revista Cultului Mozaic" consacră pe prima pag. a nr. 301, din 15 iunie 1973, un articol special împlinirii a 25 ani de la intronizarea Prea Fericitului Patriarh Justinian ca Întîistătător al Bisericii Ortodoxe Române.

Articolul intitulat: „În duhul înfrățirii și al dragostei. La jubileul Prea Fericitului Patriarh Justinian" — reliefează o seamă de semnificative aspecte din activitatea ecumenistă a Întîistătătorului Bisericii noastre, activitate care, după cum scrie revista, „a fost și este inspirată în întregime de credință, dragoste nețărmurită față de patrie, înaltă responsabilitate față de destinele omenirii". „Într-un moment de cotitură — continuă menționata revistă — în istoria țării și a poporului român, cînd în fața omenirii s-au pus probleme de însemnătate capitală, Biserica Ortodoxă este fericită a avea în fruntea ei o personalitate religioasă de mare prestigiu, înzestrată cu alese daruri spirituale, cu o nesecată energie și rîvnă sfîntă, care au făcut ca această Biserică să fie întru totul la înălțimea momentului istoric respectiv. În acest context se înscrie poziția Patriarhului Justinian care prin vorbă, scris și faptă a militat și militează neabătut pentru un ecumenism larg, sănătos și rodnic".

Sînt cuvinte care cinstesc întreaga noastră Biserică Ortodoxă Română, în frunte cu Întîistătătorul ei, P. F. Părinte Patriarh Justinian.

● În 16 iunie 1973 a avut loc încheierea festivă a anului școlar 1972/73 la Seminarul teologic de la Cluj, în prezența Î. P. S. Arhiepiscop Teofil al Clujului, a P. C. pr. Dr. Vasile Costin, vicar al Episcopiei Oradiei, reprezentant al P. S. Episcop Vasile al Oradiei, a reprezentantului Institutului Teologic Protestant din Cluj, a cadrelor didactice și elevilor, precum și a numeroși invitați.

După cîntarea rugăciunii „Tatăl nostru" de A. Pann și intonarea Imnului de Stat al R. S. R., a luat cuvîntul P. C. păr. director I. Brie, care a înfățișat succint activitatea didactică, instructivă și educativă, desfășurată în acest an școlar la Seminar, făcînd și o scurtă dare de seamă a situației elevilor pe cele trei eparhii care compun Mitropolia Ardealului.

A mai luat cuvîntul elevul Munteanu Emil din anul V și P. C. păr. V. Costin.

În încheiere a vorbit Î. P. S. Arhiepiscop Teofil al Clujului, care a apreciat pozitiv activitatea cadrelor didactice și a elevilor, îndrumîndu-i să lucreze și pe mai departe cu aceeași rîvnă în ogorul Domnului. Î. P. S. Sa a subliniat datoria elevului seminarist, de a arăta prin conduita și atitudinea lui că se pregătește a fi preotul de mîine al Bisericii lui Hristos.

● În 26 iunie 1973 a avut loc încheierea festivă a anului școlar 1972/73 la Seminarul teologic din Caransebeș, în prezența Înalt Prea Sfințitului Nicolae, Mitropolitul Banatului, și a unui numeros public format din părinții și rudele elevilor etc. După oficierea Te-Deumului, a urmat un program artistic, constînd din recitări de poezii, piese corale și instrumentale, executate de corul și orchestra școlii. În cadrul acestui program, P. C. pr. director Ioan Teodorovici a prezentat o dare de seamă despre situația elevilor la învățătură și purtare.

Din partea absolvenților a vorbit elevul Ioan Corban.

Șirul cuvîntărilor a fost încheiat de Înalt Prea Sfințitul Părinte Mitropolit Nicolae, care, între altele, a adresat îndemnuri profesorilor și elevilor de a se strădui să dobîndească cît mai multe, mai temeinice și mai folositoare cunoștințe pentru împlinirea idealului slujirii lui Hristos. Același cald îndemn a fost adresat și absolvenților ca intrînd în ogorul Domnului să nu înceteze a depune eforturi în direcția desăvîrșirii pregătirii lor.

● Cu prilejul aniversării a 25 de ani de patriarhat ai Prea Fericitului Patriarh Justinian, Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe din Grecia a fost reprezentat la festivitățile de la București de o delegație alcătuită din Î. P. S. Mitropolit Iacob de Mitilene, președintele Comisiei Relațiilor Externe Bisericești din Grecia, Î. P. S. Mitropolit Serafim de Ioanina și Î. P. S. Mitropolit Timotei de Maronia.

Înalții oaspeți au vizitat instituțiile centrale ale Patriarhiei Române și mănăstirile Plumbuita și Cernica din București.

De asemenea, însoțiți de Î. P. S. Mitropolit Justin al Moldovei și Sucevei și de P. S. Episcop Antonie Ploieșteanul, Vicar patriarhal, oaspeții au vizitat unele mănăstiri din Moldova ca și Centrul mitropolitan din Iași.

● Între 24—29 aprilie 1973, a avut loc la New York o întrunire a subcomitetului Națiunilor Unite a Conferinței Creștine pentru Pace, avînd ca temă modalitatea contribuției mai eficiente la munca O.N.U. a Conferinței Creștine pentru Pace.

Din partea Bisericii Ortodoxe Române a luat parte, ca observator, doctorandul Aurel Jivi, care studiază în prezent la „Mc-Cormick Theological Seminary" din Chicago (S.U.A.).

● Între 7—9 mai 1973, a avut loc la Siofok, R.P. Ungară, reuniunea Prezidiului Conferinței Bisericilor Europene, care a avut înscrisă pe ordinea de zi următoarele teme: Pregătirile celei de-a VII-a Adunări Generale a Conferinței Bisericilor Europene; Seminarul de informații asupra problemei păcii în Europa; Raporturile cu Biserica Romano-Catolică și cu diferitele organisme ecumenice și probleme legate de situația din Irlanda de Nord.

Biserica Ortodoxă Română a fost reprezentată de Î. P. S. Mitropolit Justin al Moldovei și Sucevei, membru al Prezidiului C.B.E.

● Între 24—29 mai a. c. a avut loc la Zagorsk-Moscova sesiunea Comitetului de continuare a lucrărilor Conferinței Creștine pentru Pace. Tema centrală a sesiunii a fost: *„Solidaritatea umană, o sarcină a creștinilor în lupta împotriva mizeriei și pentru pacea lumii".*

Din țara noastră au participat: P. C. cons. patriarhal Ilie Georgescu, membru al Secretariatului internațional al C. C. P., și Dl. prof. H. Binder, Vicar al Episcopiei evanghelice C.A. din România.

(Continuare în pag. 4)

Informaţii

(Urmare din pag. 3)

● Între 28 mai—1 iunie 1973, a avut loc la Engelberg, Elveţia, un Seminar organizat de Conferinţa Bisericilor Europene, cu tema: „Consolidarea păcii în Europa — contribuţie specifică a Bisericilor". Dr. G. G. Wiliams, secretar general al acestei organizaţii, a fost organizatorul acestui seminar, prezidat de prof. P. Pesonen din Helsinki. Au fost invitaţi şi experţi politici, care au prezentat cîteva puncte de vedere asupra situaţiei actuale a păcii şi securităţii în Europa. Între aceştia era prof. Marţian Niciu de la Universitatea din Cluj.

Biserica Ortodoxă Română a fost reprezentată de P. S. Episcop Dr. Antonie Ploieşteanul, vicar patriarhal, care a fost preşedintele grupei a III-a de lucru. P. S. Sa a prezentat un document din care a rezultat că Biserica Ortodoxă Română sprijină politica de pace a Statului român şi eforturile depuse de conducătorii Statului nostru în vederea consolidării păcii în lume şi mai ales pentru securitatea şi pacea în Europa. Această atitudine a B.O.R. se bazează pe doctrina creştină despre *aspectul social al mîntuirii.*

● În 4 iunie 1973, a avut loc la Institutul Teologic Universitar din Bucureşti susţinerea publică şi decernarea oficială a titlului de Doctor în Teologie P. Cuv. arhimandrit Timotei Seviciu, vicarul Sf. Arhiepiscopii a Timişoarei şi Caransebeşului.

Teza de doctorat a P. Cuv. Sale are ca titlu: *„Doctrina hristologică a Sf. Chiril al Alexandriei în lumina tendinţelor actuale de apropiere între Biserica Ortodoxă şi Vechile Biserici Orientale"* şi a fost publicată, cu rezumat în limba franceză, în revista: „Mitropolia Banatului", nr. 7—9/1972, p. 323—462, şi în extras.

Comisia de examinare a fost alcătuită din Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului, ca preşedinte, PP. CC. pr. prof. Ioan Coman, profesor onorar, ca referent principal, D. Fecioru, I. Rămureanu, Is. Todoran, M. Şesan, N. Şerbănescu şi Dl. prof. Alexandru Elian.

● Între 2 iunie—2 iulie 1973, cu binecuvîntarea Graţiei Sale Arhiepiscopului de Canterbury, Dr. Michael Ramsey, monahiile anglicane Eleen Mary şi Angela Beryl au făcut o vizită în ţara noastră, oprindu-se pentru o perioadă mai lungă la Mănăstirea Dintr-un Lemn, din Eparhia Rîmnicului şi a Argeşului.

Au vizitat, de asemenea, şi alte mănăstiri şi centre bisericeşti din ţară.

Biserica de la Ghelar

(Urmare din pag. 2)

este zidită o fîntînă arteziană cu bazin pentru peşti.

Revenind la construcţia bisericii, este necesar să arătăm că are în lungime 47 metri, iar în lăţime 21 m, deci un amplasament de 987 m p.

Este împodobită cu 6 turle mari plus cupola, precum şi cu 14 turle mici. De la bază la vîrful crucii la turlele din faţă are o înălţime de 47 m. Este înzestrată cu 5 clopote dintre care unul are o greutate de 1500 kg şi se vor monta altele 4 ca să fie gama completă.

În partea nordică este construită o clădire cu etaj, iar în partea de răsărit s-a zidit o frumoasă casă cu 4 apartamente. În partea de nord-vest se poate vizita biserica, monument istoric, zidită în anul 1770.

Curtea este împrejmuită cu un gard din plăci de ciment cu modele în basorelief foarte frumos ornamentate.

Fie binecuvîntată jertfa unei vieţi de preot care-şi vede încununat visul său, biserica din Ghelar, zidită spre mărirea lui Dumnezeu şi spre fericirea celor ce şi-au dat obolul lor, pentru mîntuirea sufletelor lor şi a celor ce se vor ruga întrînsa.

Pr. Liviu Ştefan

† Prof. univ. onorar Teodor M. Popescu

În ziua de 4 aprilie 1973, s-a stins din viaţă după o lungă suferinţă, cel ce a fost *omul, profesorul, teologul* şi *creştinul* adevărat Teodor M. Popescu. Vestea trecerii sale la cele veşnice a întristat adînc pe toţi cei ce l-au cunoscut. Şi nu erau puţini aceştia!

O viaţă de om, trăită după Hristos şi pentru Hristos. O viaţă de om pusă în slujba Evangheliei, în slujba Bisericii Ortodoxe strămoşeşti şi a întregii Ortodoxii.

Prof. Teodor M. Popescu a văzut lumina zilei la 1 iunie 1893 în satul Boteni, comuna Conţeşti, judeţul Dîmboviţa, din părinţi ţărani, în cadrul unei familii numeroase.

Şi-a început lungul şir al anilor de studii ca elev eminent în şcoala primară din satul său natal, după absolvirea căreia a urmat, între anii 1905 şi 1913, cursurile Seminarului Central din Bucureşti, pe care l-a absolvit cu strălucite rezultate. Ca student eminent s-a remarcat şi la Facultatea de Teologie din Bucureşti, pe care a urmat-o între anii 1913 şi 1919. Între anii 1919 şi 1923 a urmat cursuri de specializare la Facultatea de Teologie din Atena, pregătindu-şi doctoratul în istorie bisericească sub îndrumarea renumitului profesor şi teolog ortodox Hrisostomos Papadopoulos, arhiepiscopul Atenei. Rod al acestor ani de strălucitoare studii de istorie bisericească este, printre altele, lucrarea *Cauzele persecuţiilor religioase din punct de vedere istoric şi psihologic,* care constituie teza sa de doctorat, apreciată cu nota maximă şi publicată în limba greacă, la Atena în 1922. În timpul studiilor sale la Atena, tînărul teolog şi istoric bisericesc Teodor M. Popescu, cunoscător competent al limbii neogreceşti, a îndeplinit funcţia de interpret de cancelarie al Legaţiei române din Atena, între anii 1921 şi 1922. Pentru desăvîrşirea studiilor de istorie bisericească şi de Teologie, Teodor M. Popescu a urmat apoi cursuri de specializare la Facultatea de Teologie şi filozofie din Leipzig şi apoi la Facultatea de Teologie protestantă din Paris, la Institutul Catolic de la Sorbona, unde, printre alţii, a avut ca profesor pe Charles Diehl, cunoscutul bizantinolog, şi pe Etienne Gilson, renumit istoric al filozofiei medievale.

Om de carte prin excelenţă, istoric bisericesc şi teolog polivalent, de formaţie enciclopedică, întors în ţară Teodor M. Popescu funcţionează mai întîi, pentru scurt timp, ca profesor la Seminarul Centrul din Bucureşti, ca profesor de Istoria bisericească universală la Facultatea de Teologie a Universităţii din Iaşi, iar la 1 aprilie 1927 este numit titularul catedrei de Istoria bisericească universală la Facultatea de Teologie din Bucureşti, devenită din 1948 Institutul Teologic de Grad Universitar, unde a funcţionat fără întrerupere pînă la 4 martie 1959.

Cei care l-au avut profesor în lunga sa carieră didactică de peste treizeci de ani — semnatarul acestor rînduri fiind şi el unul dintre ultimii săi ucenici — nu pot uita competenţa, conştiinciozitatea şi seriozitatea cu care îşi făcea datoria la catedră eminentul profesor Teodor M. Popescu. Cursurile sale impresionau totdeauna prin erudiţie, metodă ştiinţifică şi pasiunea expunerii. Dotat cu o excepţională putere de analiză, de sinteză şi de intuiţie, prelegerile sale se bucurau totdeauna de atributul sobrietăţii, claritătii şi preciziunii. Sînt însuşiri care caracterizează de fapt şi scrisul său, căci, într-adevăr, profesorul Teodor M. Popescu a desfăşurat şi o bogată şi variată activitate publicistică teologică: Studii, articole, recenzii, cronici, meditaţii religioase etc. dintre care amintim numai cîteva titluri: *Primii didascăli creştini,* 1932; *Atitudinea Vaticanului faţă de Ortodoxie în ultimii 30 de ani,* 1949; *Uniaţia în lumina adevărului istoric,* 1949; *Importanţa istorică a Sinodului al IV-lea ecumenic,* 1951; *Cinci sute de ani de la căderea Constantinopolului sub turci,* 1953; *Geneza şi evoluţia Schismei,* 1954; *Moartea şi învierea Mîntuitorului în credinţa vechilor creştini,* 1955; *Îndrumări metodice de lucru pentru studenţii în Teologie,* 1956; *Duhul comunitar al Ortodoxiei,* 1956; *Unirea Bisericilor ca problemă creştină actuală,* 1956; *Atitudini şi raporturi interconfesionale,* 1957; *Epoca Sfîntului Ioan Gură de Aur,* 1957; *Raporturile dintre ortodocşi şi anglicani din secolul al XVI-lea pînă la anul 1920,* 1958; *Problema stabilirii datei Paştelui,* 1964 ş. a.

Amintim de asemenea *traducerea din limba greacă* (împreună cu profesorul şi arhiereul Ioan-Irineu Mihălcescu) a *Noului Testament,* tipărit în 1937 şi 1942, ca două ediţii ale Sfîntului Sinod, precum şi elaborarea în colectiv a *Manualului de istoria bisericească universală,* 2 vol., Bucureşti, 1956, pentru uzul studenţilor. Ca creştin, profesorul Teodor M. Popescu a fost un om deosebit. Cunoscător profund al Evangheliei lui Hristos, al creştinismului autentic, cu principiile lui de morală deosebită, bazată pe dreptate şi dragoste faţă de aproapele, cunoscător profund al frumuseţilor dar şi al exigenţelor Teologiei creştine ortodoxe, profesorul şi teologul Teodor M. Popescu a căutat şi a reuşit să-şi ordoneze întreaga sa viaţă în strictă concordanţă cu învăţătura Evangheliei, a Sfinţilor Apostoli şi Părinţi bisericeşti, a Bisericii dreptmăritoare. Deşi nu a făcut parte din rîndul clerului, a trăit ca un adevărat preot.

Sîmbătă, 7 aprilie 1973, ora 14, a avut loc slujba înmormîntării profesorului universitar onorar Teodor M. Popescu, în biserica Sfînta Ecaterina, paraclisul Institutului Teologic Universitar din Bucureşti.

Slujba funebră a fost oficiată de P. S. Antim Tîrgovişteanul, Episcop-vicar patriarhal, înconjurat de un mare sobor de preoţi.

După terminarea slujbei, P. S. Episcop-vicar Antim Tîrgovişteanul, delegatul Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, a adus un ultim omagiu mult regretatului dispărut, subliniind trăsăturile fundamentale ale personalităţii şi activităţii teologice a acestuia.

În numele Institutului Teologic Universitar din Bucureşti, a vorbit P. C. pr. prof. Ioan Rămureanu, care a trecut în revistă viaţa şi activitatea didactică şi publicistică a distinsului dispărut.

C. pr. Ulpiu Petrescu de la biserica „Sfînta Maria-Griviţa" a subliniat comportarea model, ca simplu credincios, a fostului său enoriaş, plecat pentru totdeauna din lumea aceasta. Corpul neînsufleţit al profesorului Teodor M. Popescu a fost depus apoi la cimitirul Şerban Vodă-„Bellu" din Bucureşti.

Dumnezeu să-l odihnească împreună cu dreptii Săi.

Adrian N. Popescu

GÎNDURI CREŞTINE

— „Oricine este din adevăr ascultă glasul Meu" (Ioan 18, 37).

A „fi din adevăr" înseamnă a cunoaşte adevărul, a crede în el şi a-l promova în viaţă. Astfel Sf. Apostol Pavel scria Corintenilor că „nu voi fi fără minte, căci voi spune adevărul" (2 Cor. 12, 6).

Apostolul ştia că ar putea să se facă plăcut adresaţilor săi, dacă le-ar fi gîdilat orgoliul şi închipuirea prin laudă deşartă. Dar el cunoscînd adevărul despre felul trăirii religioase virtuoase, primit de la Mîntuitorul, nu poate decît să mărturisească acest adevăr, neputînd fi „fără minte", adică „mincinos". Prin urmare cei care afirmă că sînt ai lui Hristos, trebuie în viaţa lor să dea dovadă de aceasta prin mărturisirea adevărului, ferindu-se de alunecare spre neadevăr, spre minciună şi ascunderea adevărului.

Adevărul izvorăşte din reala iubire către Hristos şi semeni, precum se exprimă Sf. Apostol Pavel: „Iubirea se bucură de adevăr" (1 Cor. 13, 6). De aceea Mîntuitorul numeşte „fericiţi" pe cei care mărturisesc adevărul (Matei 5, 10).

— „Învăţătorule bun, ce bine voi face, ca să am viaţa veşnică" (Matei 19, 16).

În această întrebare a tînărului se cuprinde o problemă care preocupă necontenit pe orice credincios: bunătatea lui Dumnezeu şi binele ce trebuie să-l realizeze fiecare în viaţă. Bunătatea lui Dumnezeu este exprimată şi se cuprinde prin revărsarea spre orice credincios a feluritelor haruri sfinţitoare, iar binele constă în faptele bune săvîrşite de oricine, ca membru al societăţii umane. Şi oricine are suficientă libertate a voii ca să facă binele în viaţă.

Întrucît e vorba şi de un bine la superlativ, la care trebuie să tindă orice credincios prin practicarea virtuţilor, se pune şi întrebarea: Care ar fi unele exemple pentru acest bine superlativ? De pildă: cea mai bună educaţie este cunoaşterea de sine şi autocritica; cea mai bună stăruinţă este o luptă necontenită împotriva scăderilor şi păcatelor proprii; cea mai desăvîrşită artă este de a face copilul să rîdă; cea mai bună comunicare între semeni este revărsarea iubirii; cea mai bună răsplată este o conştiinţă curată şi cea mai bună teologie este o viaţă neprihănită şi plină de demnitate creştină.

Prof. *M. Şesan*

REDACŢIA: Secţia culturală a Consiliului Arhiepiscopesc Sibiu (Taxa poştală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale Sibiu | 44206

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

ANUL 121 Sibiu, 1 octombrie 1973 Nr. 37—38

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA-IULIA ŞI SIBIU

PREŢUL INSERŢIUNILOR:
Un cm² 60 bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român,
Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL:
Pe un an: 24 lei
Pe 6 luni: 12 lei
Cont nr. 49.8.01

O înaltă solie de pace, colaborare și înfrățire între popoare

În viaţa poporului nostru există un adevăr fundamental, exprimat simplu dar demn de solul lui Mircea cel Bătrîn, atunci cînd, după spusa marelui Eminescu, „furtunosul Baiazid . . . îl întreabă cu dispreţ: Ce vrei tu?"

„Noi? Bună pace !" — *răspunde solul, iar aceste cuvinte sînt luate chiar din graiul de toate zilele al poporului român, la care „ziua bună" sau „pace bună" sînt mai mult decît o urare sau un salut frecvent, ci ele exprimă, alături de alte realităţi asemănătoare, însuşi modul de a gîndi, de a concepe şi a trăi viaţa al poporului nostru. Căci fiii de totdeauna ai acestor meleaguri n-au avut gînduri de asuprire, preocupări de cotropire a altor popoare, de însuşire a ceea ce nu le aparţine, ci au dorit şi doresc „bună pace", adică o pace dreaptă, cinstită, bazată pe principiile echităţii, al libertăţii, al dreptului popoarelor de a-şi decide singure soarta, de a-şi făuri viaţa potrivit cu năzuinţele lor fireşti şi legitime.*

Aceste nobile preocupări ale poporului nostru au fost ridicate, în anii noştri, la principii de politică de stat. În interiorul ţării aceste principii sînt întărite prin munca constructivă şi de un nemaicunoscut avînt pentru o viaţă mai bună şi mai demnă a întregului popor român, fără deosebire de naţionalitate, iar peste hotarele ţării sînt afirmate cu tărie de către delegaţiile româneşti la întrunirile cu caracter internaţional.

Avînd un profund aspect umanitar şi corespunzînd intereselor spre mai bine ale popoarelor, principiile de pace, egalitate, colaborare şi înfrăţire între popoare, promovate cu consecvenţă de Patria noastră, au stîrnit, după cum ştim, aprecieri şi ecouri deosebit de favorabile în viaţa internaţională. „Noi cunoaştem azi România — spunea cu ani în urmă şeful unui stat african — ca un campion al libertăţii, al dreptului deplin şi de necontestat al tuturor naţiunilor, mari şi mici, vechi şi tinere, pentru menţinerea suveranităţii şi independenţei lor naţionale, a păcii şi dreptăţii." Tot în acest sens, cu prilejul vizitei făcute în acest an în ţara noastră, secretarul general al O.N.U., Kurt Waldheim, a declarat între altele: „România joacă un rol foarte activ în cadrul Naţiunilor Unite. Iniţiativele sale, bine venite şi rodnice, întreprinse în vederea depăşirii dificultăţilor şi soluţionării problemelor, se bucură de înalta apreciere a statelor membre."

Aceste principii au fost afirmate cu deplină competenţă de însuşi şeful statului nostru, Domnul Nicolae Ceauşescu, *Preşedintele Consiliului de Stat, cu prilejul vizitării unor state europene, asiatice sau africane. Ele au fost exprimate în chip strălucit de Domnia Sa şi cu prilejul vizitei întreprinse în această toamnă plină de soare şi lumină, între 29 august—20 septembrie 1973, în unele state din America Latină, încît cu adevărat această vizită poate fi caracterizată ca o înaltă solie de pace, colaborare, respect reciproc şi înfrăţire între popoare.*

Noi, cei de acasă, am urmărit cu toţii în presă, la radio sau televiziune, această istorică vizită întinsă pe distanţe a mii de km în cele şase state latino-americane: Cuba, Costa Rica, Venezuela, Columbia, Ecuador şi Peru, şi am trăit momente de adîncă bucurie patriotică cînd am văzut respectul şi preţuirea de care se bucură Domnul Preşedinte al Consiliului de Stat, Nicolae Ceauşescu, din partea conducătorilor şi obştei ţărilor pe care le-a vizitat, prestigiul mereu crescînd al Patriei noastre, politica sa externă, consacrată extinderii şi întăririi colaborării cu toate ţările lumii, promovării în relaţiile dintre state a principiilor independenţei şi suveranităţii naţionale, egalităţii în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, drepturile fiecărui popor de a fi stăpîn pe bogăţiile naţionale etc. „Consider că vizita în ţara noastră — a spus de exemplu cu acest prilej preşedintele costarican José Figueres Ferrera — a preşedintelui Nicolae Ceauşescu, acest om politic de talie mondială, principalul exponent al unei ţări care a jucat şi joacă un rol deosebit de important în conturarea actualului curs spre destindere ce se manifestă în lume, constituie un eveniment extrem de semnificativ în evoluţia relaţiilor dintre cele două ţări ale noastre."

De reţinut că vizita în Peru de pildă a fost premearsă de apariţia în capitala ţării, Lima, a unei cărţi intitulate: „Nicolae Ceauşescu: Norme şi relaţii pentru pacea şi cooperarea mondială", cu care prilej personalităţi peruane au arătat că „preşedintele Ceauşescu va fi unul din oaspeţii cei mai apropiaţi şi iubiţi pe care i-au primit în ţara lor peruanii, iar cartea sa este un mesaj şi un simbol al preţuirii poporului român faţă de poporul peruan".

Domnul Preşedinte al Consiliului de Stat, Nicolae Ceauşescu, a avut o seamă de contacte cu personalităţi din ţările vizitate, precum şi călduroase întîlniri, pline de stimă şi respect, cu diverse categorii de cetăţeni: muncitori, ţărani, intelectuali, studenţi, încît am reţinut şi cu acest prilej ritmul intens de lucru, precum şi forţa de muncă uimitoare a Preşedintelui ţării noastre. În interesul ţării noastre ca şi al ţărilor vizitate, s-au încheiat totodată o seamă de convenţii, privind intensificarea schimburilor comerciale, economice, culturale etc.

Aşa după cum însuşi Domnul Preşedinte Nicolae Ceauşescu a apreciat la întoarcerea în ţară, „rezultatele vizitei sînt deosebit de pozitive din toate punctele de vedere", servind scopurilor creerii unei lumi mai drepte, care să trăiască în pace şi prietenie.

Împreună cu întregul popor, Ierarhii, clericii şi credincioşii Bisericii noastre Ortodoxe Române au fost alături de Domnul Preşedinte al Consiliului de Stat, în această istorică vizită, ca unul care era exponentul şi purtătorul simţămintelor şi dorinţelor de mai bine ale noastre ale tuturor. Acest lucru se desprinde vădit şi din telegramele trimise Domnului Nicolae Ceauşescu, Preşedintele Consiliului de Stat, de Ierarhi ai Bisericii noastre, în frunte cu P. F. Părinte Patriarh Justinian. Aşa de pildă din telegrama trimisă de I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului, desprindem:

„Ierarhii, preoţii şi credincioşii din Mitropolia Ardealului Vă roagă să primiţi omagiul şi expresia celor mai alese sentimente şi celei mai înalte preţuiri pentru rezultatele excepţionale ale vizitei Domniei Voastre în ţările Americii Latine, pe calea promovării relaţiilor multilaterale ale poporului nostru cu aceste popoare şi afirmării depline a principiilor de libertate, suveranitate, egalitate, dreptate, progres social, avantajul reciproc, neamestec în treburile interne, renunţarea la forţă şi la ameninţarea cu forţa, pace şi înfrăţire între popoare.

Ca fii ai acestei Patri, sîntem mîndri de înaltul prestigiu de care Vă bucuraţi în toate ţările lumii şi de faptul că măreţele realizări ale poporului nostru — sub îndrumarea înţeleaptă, dinamică şi consecventă a Domniei Voastre, Conducătorul iubit al României socialiste — fac ca numele ţării noastre să strălucească cu putere între celelalte ţări ale lumii.

Vă asigurăm, Mult Stimate Domnule Preşedinte al Consiliului de Stat, că Biserica Ortodoxă Română din Transilvania — însufleţită de un cald patriotism, prin fiii ei care sînt dăruiţi cu întreaga lor fiinţă Patriei noastre scumpe şi conducătorului iubit — va sprijini cu însufleţire şi integral măreţele idealuri şi realizări ale poporului nostru."

Sînt simţămintele Ierarhilor, preoţilor şi credincioşilor Bisericii noastre, care sînt alături de popor şi sînt mîndri de bunul nume de care se bucură Patria noastră, conducătorii ei, în frunte cu Domnul Nicolae Ceauşescu, Preşedintele Consiliului de Stat, pe meridianele lumii.

Împreună cu întregul popor, fiii Bisericii noastre strămoşeşti îşi dau aportul neprecupeţit în deplină unitate pentru propăşirea şi înălţarea Patriei spre noi culmi de cultură şi civilizaţie.

T. R.

CIBINIUM '73

A şasea ediţie a festivalului „Cibinium" din cetatea Sibiului s-a desfăşurat între 12 şi 19 august 1973, încărcată de solemnităţi deosebite, la care a fost invitată şi conducerea Centrului arhiepiscopesc Sibiu.

Spre deosebire de anii trecuţi, cînd festivalul a fost dedicat, pe rînd teatrului, muzicii, literaturii etc., adică la fiecare ediţie o altă ramură artistică, de astă dată a cuprins *Artele plastice* — pictură, sculptură, grafică, ceramică etc.

Centrul nostru arhiepiscopesc la solemnitatea deschiderii oficiale a festivalului a fost reprezentat de P. C. consilier Ioan Mihălţian.

În tot timpul desfăşurării festivităţilor a răsunat în văzduh imnul închinat „Cibinium-ului", compus de către cunoscutul compozitor Gheorghe Şoima — profesor la Institutul nostru Teologic Universitar din Sibiu.

Trebuie precizat că au fost inaugurate 28 expoziţii dintre care trei de nivel naţional — pictură contemporană, sculptură în lemn, sculptură contemporană (Casa artelor, Casa armatei, Brukenthal, Casa tineretului), la care au participat cu lucrări valoroase renumiţi artişti plastici, ca: Ion Jalea, George Apostu, Henri Catargi, Vida Gheza, Ion Sălişteanu, Aurel Ciupe, Ion Pacea, Chişu, Al. Breţcanu, P. Codiţă, Ion Vlasiu, Milița Petraşcu, Mircea Ştefănescu, apoi plasticieni sibieni din care s-a distins tînărul şi talentatul pictor Eugen Tăutu.

Mai trebuie precizat că, în afara celor 3 expoziţii de nivel naţional, au fost inaugurate două saloane judeţene de pictură şi sculptură, iar un altul de grafică şi artă decorativă, precum şi 7 expoziţii de grup sau personale ale artiştilor amatori şi creatori populari. Şi acestea, nu numai la Sibiu ci şi în localităţile din judeţ ca: Mediaş, Dumbrăveni, Agnita, Ocna Sibiului, Sălişte, Avrig, Cisnădie, Cisnădioara ş. a.

O deosebită amploare s-a dat apoi dezvelirii unor busturi, reprezentînd o serie de strălucite figuri ale trecutului nostru istoric. Astfel au fost dezvelite busturile lui August Treboniu Laurian

(Continuare în pag. 4)

Din sfaturile, îndemnurile şi îndrumările date de mitropolitul Andrei Şaguna fiilor săi duhovniceşti (III)

Mitropolitul Andrei Şaguna ştia că, pentru promovarea culturii poporului, era de lipsă şi de dascăli bine pregătiţi. În scopul acesta, încă în Sinodul din 1850 se hotărăşte transformarea Şcolii clericale din Sibiu într-un Institut Teologic-Pedagogic, pe care Şaguna îl organizează, prevăzîndu-l cu profesori bine pregătiţi, sporindu-i treapta şi anii de studii. Pentru a face faţă lipsei de învăţători, în acelaşi Sinod se mai hotărăşte ca clericii, după împrejurări, înainte de hirotonire să funcţioneze ca dascăli şi astfel unii au îndeplinit această slujbă timp de mai mulţi ani, iar alţii au rămas în învăţămînt toată viaţa. Pentru pregătirea şi perfecţionarea continuă a învăţătorilor, „pe lîngă aşezarea unui institut pedagogic mai nou am întocmit şi un alt institut spre înaintarea şcoalelor noastre poporale, adecă conferinţele învăţătoreşti ...“ — scrie Şaguna în Circulara din 30 oct. 1864. Motivul instituirii acestor conferinţe din anul 1862 şi care trebuiau să se ţină anual în cursul vacanţei de vară (Circ. 1/V. 1863 şi circ. 1/VII. 1870), îl indică mitr. Şaguna în Circ. din 1/VII. 1865, unde scrie: „Fiindcă preoţii şi învăţătorii sînt mai departe chemaţi ca bine să întrebuinţeze tot timpul şi fiecare ocaziune, pentru luminarea lor, ca apoi să fie vrednici a lăţi lumina şi luminarea în tot poporul credincios mic şi mare, ca întunerecul să se risipească şi să piară ... şi fiindcă omul nu ştie atîta cît a învăţat, ci numai cît îşi aduce aminte din cele învăţate, are lipsă de repetirea acelora, pentru aceea, din iubirea şi îngrijirea ce o am către învăţătorii noştri, am aflat de bine a dispune şi pe timpul feriilor anului acestui şcolar ţinerea conferinţelor învăţătoreşti ...“

Prelegerile la aceste conferinţe, care se ţineau pe districte şi la care trebuia să participe toţi învăţătorii, erau ţinute de delegaţi trimişi de la Centrul episcopesc, mai tîrziu de „unul din învăţătorii cei mai harnici“, tratînd subiecte privitoare la felul de a lucra cu elevii şi metoda de predare a diferitelor obiecte de învăţămînt.

Fiindcă pe timpul păstoririi lui Şaguna, învăţătorii şcolilor confesionale erau plătiţi de credincioşii comunelor bisericeşti la a căror şcoală activau, uneori prin contribuţie în natură cu cereale, la care se mai adăuga şi o mică contribuţie în bani, retribuţia lor era cît se poate de modestă, mai ales în satele mai mici şi sărace. Cunoscător al acestor realităţi, acest arhiereu n-a lăsat să-i scape nici o ocazie, cînd putea să facă ceva pentru îmbunătăţirea retribuţiei învăţătorilor a căror grijă o purta.

Astfel, Şaguna îndeamnă pe protopopi şi prin ei preoţimea să sfătuiască comunităţile bisericeşti în care dascălii nu sînt salarizaţi cum trebuie, pentru ca „să nu rămînă copiii lor fără nici o învăţătură ... este neîncunjurat de lipsă, a face dascălilor plată potrivită, pe lîngă care apoi vor putea avea, dascăl harnic şi scutit de recrutaţiune.“ (Circ. 5 aug. 1853).

De asemenea, prin circ. din 25.III.1860, Şaguna îndrumă preoţimea „să fie cu priveghere“ ca dispoziţia dată de Ministerul de Interne şi cel de Justiţie organelor lor subalterne să fie respectate, „ca la comasări şi la segregaţiuni“ ... „unde e cu putinţă fiecare paroh de sine stătător să capete o sesiune întreagă şi fiecare învăţător ori cantor să capete o jumătate de sesiune ...“ indiferent de confesiunea căreia aparţin. El dorea ca şi dascălii noştri să beneficieze de această dispoziţie prin care li se îmbunătăţea situaţia materială.

În circulara din 12 oct. 1872, după ce se face constatarea că, cu toate eforturile făcute, „totuşi trebuie să mărturisim că cauza cea mare, a dotaţiunii preoţilor şi învăţătorilor noştri este încă departe îndărăt ...“, se recomandă preoţimii şi credincioşilor să se înfiinţeze în toate comunele bisericeşti fonduri locale, „prin contribuţia de bună voie ce le face poporul în naturalii pe timpul secerişului, culesului şi al altor ocazii potrivite şi bine venite.“ Produsele, bine păstrate, s-ar putea vinde cu preţuri bune şi banii bine administraţi şi fructificaţi ar alcătui un fond din care s-ar putea „dota preotul şi învăţătorul, s-ar putea repera sau chiar zidi biserică şi şcoală, ba poate ar rămînea un rest şi pentru mîngăierea văduvelor, orfanilor şi a altora ...“ Drept exemplu se aminteşte cum „mai multe comune mici, sărace şi neînsemnate chiar din sînul Arhidiecesei, au ajuns ... din puterile proprii“ să realizeze astfel de lucrări.

Mitropolitul Şaguna a acordat de la început o atenţie deosebită frecventării cu regularitate a şcolilor. În mai multe circulare îndeamnă pe preoţi să sfătuiască pe părinţi să-şi trimită copiii regulat la şcoală, impunînd învăţătorilor şi preoţilor să urmărească de aproape îndeplinirea acestei obligaţii. În circulara din 31.X.1864, adresîndu-se tuturor credincioşilor, le scrie că „precum e dator orice părinte de-a îngriji de hrana trupească a fiilor săi, aşa e cu mult mai mult dator a îngriji şi de hrana sufletească a fiilor săi“. De aceea le scria el, în continuare, că „în interesul luminării creştinilor noştri, părinteşte le poruncesc tuturor părinţilor de fii şi fice, ca, pentru un folos foarte mic material, să nu ţină pe copiii lor de la folosul cel mare sufletesc şi ca părinţii să nu părtinească mai mult îngrijirea de trupurile, decît de sufletele fiilor lor, ci, în timpul prescris, să-i trimită la şcoală“. În circulara din 13 sept. 1872 prevede ca parohiile: 1. Să facă de timpuriu şi exact conscripţia copiilor de ambele sexe între 6—12 ani obligaţi la frecventarea şcolii primare, ca şi a celor între 12—15 ani care urmează şcoala de repetiţie, predînd conscripţia învăţătorului; 2. Duminica înainte de 1 oct. să se publice în biserică că şcoala începe la 1 octombrie, şi să citească numele părinţilor obligaţi a trimite copiii la şcoală şi să publice şi amenzile progresive ce se vor aplica pentru absenţe; 3. Învăţătorii să dea regulat la sfîrşitul fiecărei săptămîni lista cu absenţele preşedintelui comitetului parohial în 2 exemplare. După prima săptămînă de şcoală doi membrii ai comitetului trebuia să se ducă pe la casele tuturor acelora care au absentat, sfătuind pe părinţi cu „vorbe frumoase să-şi trimită copiii la şcoală“. De aici încolo un exemplar din lista cu absenţele se înainta judelui comunal, care aplica amenzile ce se vărsau în fondul şcolar ...

Şaguna află „că unii dintre învăţătorii şcoalelor noastre poporale speculează cu cărţile şcolare, adică le dau copiilor să înveţe dintr-însele pe o vreme pe lîngă o plată bună ...“, iar unii dintre învăţătorii cei mai bătrîni ... încă tot nu s-au dezvăţat de năravul acel păgubitor de a scrie pe nişte foiţe, pe care le dau apoi şcolarilor să înveţe dintr-însele“, sau pun în mîna şcolarilor orice carte făcînd abstracţie de manualele prescrise. El dispune, ca astfel de abuzuri să fie înlăturate fără întîrziere. Îndrumă pe protopopi şi preoţi să cerceteze mai des şcolile, iar pe dascălii care comit astfel de abuzuri la prima şi a doua abatere să-i amendeze, iar la a treia abatere „se vor depune din dăscălie“. (Circ. din 14.VII.1857).

Îndrumă de asemenea preoţimea să cerceteze cît mai des şcolile, supraveghind şi observînd cum sînt tratate obiectele de învăţămînt şi să raporteze. Fiindcă a mai aflat „cum că învăţătorii noştri afară de orele prelegerei, nu se mai deprind cu nimica ...“ le recomandă o carte de geografie şi istorie, „din care pregătindu-se, să propună şi învăţăceilor barăm cunoştinţele pregătitoare“.

Este de admirat cum acest ierarh, care a făgăduit a fi un adevărat părinte al păstoriţilor săi, purta o grijă deosebită şi pentru tinerii români care învăţau la şcoli străine, ca ei să fie harnici la învăţătură şi să aibă purtări alese. El arăta că datoria preoţilor care propun religia este „a se adresa nemijlocit către părinţi pentru dojana şcolarilor leneşi“, încunoştinţînd în acelaşi timp direcţiunea şcolii. Şaguna recomandă totodată părinţilor localităţile în care sînt şcoli româneşti bune, unde ei pot afla mai uşor locuinţe pentru copiii lor, fiind şi preţile mai ieftine, putînd întreţine copiii la şcoală cu mai puţină cheltuială. (Circ. 28. VII. 1854). În circ. din 8. XII. 1855 îi îndeamnă pe preoţi să sfătuiască pe părinţii care-şi duc copiii la şcolile din oraşe „să se lase de obiceiul acela foarte rău şi mult păgubitor, adecă de a-şi încvartira copiii lor pe la birturi şi astfel de locuri, care nu numai că sînt nepotrivite pentru dînşii, ci totodată şi foarte stricătoare ... şi să judece că de la locul încartirării atîrnă foarte mult fericirea şi viitorul lor; mai bine să dee cu un florin-doi mai mult numai să-i aşeze la oameni cinstiţi, de omenie ... cu purtări morale exemplare, care ei înşişi au ceruta creştere ... unde să fie scutiţi, apăraţi şi feriţi de toate acele prilejuri, care duc la nefericire şi chiar la pieire.“ Şaguna mai cere preoţilor să sfătuiască pe părinţi ca, atunci cînd îşi vizitează copiii „de la oraş în zile de tîrguri, să nu-i ducă cu ei pe la birturi fiind o împrejurare care strică foarte mult tinerimei.“ Părinţii care nu pot face jertfe suficiente pentru susţinerea copiilor pînă la terminarea şcolii pe care o urmează, să fie „sfătuiţi să-i dee la meşteşuguri pînă încă sînt tineri ...“ „În sfîrşit — scrie Şaguna în aceeaşi circulară — să vestiţi atît tinerimei cît şi părinţilor, că precum pînă acum am fost cu priveghere asupra tinerimei umblătoare la şcoală, ca să se poarte cu cuviinţă, aşa şi pe viitor voi avea cea mai straşnică priveghere ... Mai încolo să spuneţi tinerimei dacă se află în alte oraşe mai îndepărtate, să nu se amăgească cu aceea că dînsa se află în depărtare, din care pricină poate face ce vrea, pentru că eu am pus oamenii mei pretutindenea, care supraveghează asupra tinerimei orişiunde se află la şcoală.“

Iată gînduri care îl vădesc pe mitropolitul Şaguna, ca pe unul care ardea în văpăile dragostei şi dorinţei nemărginite de a-şi ridica obştea pe care o păstorea, îngrijindu-se, precum vedem, de celè mai mici amănunte, cînd era vorba de o cauză care privea binele românilor.

Şaguna, care avea o grijă permanentă pentru progresul cultural al tineretului român, se foloseşte de un prilej potrivit, pentru a cere împăratului să aprobe înfiinţarea unei „fundaţiuni pentru ajutorarea şcolarilor celor buni, strădalnici şi săraci“. Iată prin ce cuvinte îndeamnă clerul şi pe credincioşi în pastorala de la Paşti din 1853, să fie darnici pentru această fundaţiune: „Acum dară iubiţilor să ne apucăm a da viaţă acestei fundaţiuni cu atît mai mare rîvnă, cu cît ea are cel mai sfînt scop. Înaintarea în cultură a naţiunei noastre trebuie să fie cea mai de căpetenie năzuinţă a noastră, căci numai prin cultură ne putem face vrednici de o poziţiune în rînd cu celelalte popoară. Şi iată Fundaţiunea de a cărei înfiinţare ne apucăm cu ajutorul lui Dumnezeu, are ca scop înaintarea în cultură a tinerilor noştri şi prin ei a întregului nostru popor“. — „Cui nu-i sîngerează inima, cînd vede că unii tineri dăruiţi cu cele mai frumoase talente şi plini de rîvnă pentru învăţătură din cari ar putea să se aleagă ... nişte stîlpi şi luminători ai neamului său şi nişte fii străluciţi ai bisericii sale, din lipsa mijloacelor celor trebuincioase sînt siliţi a lăsa şcoala şi a-şi îngropa talentele?“ El îndeamnă pe toţi, atît comunităţile bisericeşti ca şi pe fiecare credincios în parte, să fie darnici fiindcă: „Din această fundaţiune se va da ajutor la orice tînăr bun, fie părinţii lui plugari, fie meşteri, fie negustori, fie militari sau amploiaţi (funcţionari). Şaguna dă asigurarea că numele tuturor donatorilor, împreună cu suma dată, vor fi publicate. Îndemnul ierarhului n-a rămas fără efect, căci din suma frumoasă ce s-a strîns la începutul anului şcolar 1854/55 s-au putut acorda 11 burse.

Pr. prof. *S. Vlad*

Biserica Humor

Pornind din orăşelul de munte Gura-Humorului spre nord-vest, pe o şosea nouă, asfaltată, călătorul ajunge, după vreo 5—6 km în frumosul sat bucovinean Mănăstirea Humorului.

În mijlocul acestei aşezări, aproape de malul unui pîrîiaş, se văd şi astăzi ruinele unei vechi biserici care, potrivit „predaniilor din bătrîni“, ar fi fost ridicată de „panul Ivan vornicul“ în vremea domnitorului Moldovei, Alexandru cel Bun.

În primele decenii ale secolului al XVI-lea, cauze necunoscute au pricinuit prăbuşirea bisericii zidite de vornicul Ivan. Mai tîrziu, la anul 1530, în vremea domnitorului Petru Rareş, marele logofăt Teodor Bubuiog şi soţia sa Anastasia au zidit, la o depărtare de cca 300 m mai spre nord-vest de ruinele vechii biserici, un alt locaş sfînt, cu hramul Adormirea Maicii Domnului. Această biserică se păstrează foarte bine pînă în zilele noastre.

Din punct de vedere arhitectural, biserica Humor este „o expresie a stilului moldovenesc cristalizat în ultimul deceniu al domniei lui Ştefan cel Mare“, dar cu unele elemente noi de arhitectură. Aici vom întîlni, pentru prima oară în arhitectura moldovenească, un pridvor deschis care înlocuieşte obişnuitul pridvor închis şi o încăpere nouă, suprapusă încăperii mormintelor, care se numeşte taină.

Biserica Humor face şi ea parte din şirul bisericilor cu pictură în exterior. Ea a fost pictată în anul 1535 de meşteri moldoveni.

(Continuare în pag. 4)

Instalarea P. S. Episcop Dr. Visarion Aştileanu în fruntea Eparhiei Aradului

Păstorită, în ultimul deceniu (1962—1973), cu multă înţelepciune şi pricepere de Î. P. S. Teoctist, acum Mitropolit al Olteniei, scaunul vacant al Episcopiei Aradului, Ienopolei şi Hălmagiului a fost întregit în urma alegerii din 10 iunie a. c. şi în urma înmînării Decretului de confirmare nr. 385/1973 în 8 august 1973 prin P. S. Dr. Visarion Aştilean-Răşinăreanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, unde Prea Sfinţia Sa a activat peste patru ani (1969—1973).

Din acest motiv, Duminică, 12 august a. c., la Centrul arhiepiscopesc din Sibiu a avut loc o adevărată festivitate de rămas bun, cu care prilej P. S. Episcop Visarion a săvîrşit Sf. Liturghie arhierească în Catedrala mitropolitană, în care P. S. Sa a liturghisit de atîtea ori, a predicat de nenumărate ori şi a hirotonit un mare număr de candidaţi la Sf. Taină a Preoţiei.

La sfîrşitul Sf. Liturghii, Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului a făcut un scurt bilanţ al activităţii P. S. Visarion ca Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, mulţumindu-i pentru lucrarea multilaterală pe care a desfăşurat-o în această calitate. „Activitatea noastră — a spus între altele Î. P. S. Sa — a primit un nou avînt prin instalarea P. S. Episcop-vicar Visarion. Am fost de la început inimă la inimă, suflet la suflet, „ca doi fraţi într-o tulpină, ca doi ochi într-o lumină", cum zice poetul, şi am condus nu numai din Centrul arhiepiscopesc treburile administrative şi de îndrumare, ci am mers împreună pe teren în parohii, P. S. Sa fiind prezent în mijlocul preoţilor, în mijlocul credincioşilor".

A vorbit apoi P. S. Episcop *Visarion,* care mărturiseşte simţămintele care îl încearcă în aceste clipe de „rămas bun", spunînd printre altele: „Exprim cuvinte de aleasă preţuire şi de recunoştinţă Î. P. S. Părinte Mitropolit Nicolae şi, aşa cum a spus Î. P. S. Sa, această plecare nu este o despărţire, ci este prilej de o şi mai mare colaborare, atît la sinoadele comune ale Mitropoliilor Ardealului şi Banatului cît şi în alte probleme din cadrul Bisericii noastre strămoşeşti". Adresîndu-se Î. P. S. Mitropolit Nicolae, P. C. vicar Tr. Belaşcu, P. C. consilieri şi profesori, preoţilor şi credincioşilor din Arhiepiscopie, P. S. Episcop Visarion arată că „de la toţi îmi iau un rămas bun, exprimînd mulţumirea şi recunoştinţa mea tuturor pentru concursul pe care l-am primit şi pentru dragostea ce mi s-a arătat".

Cu prilejul acestui eveniment, Î. P. S. Mitropolit Nicolae a oferit în aceeaşi zi la reşedinţa mitropolitană un dejun, la care, alături de Înalţii Ierarhi, au participat şi alte persoane oficiale.

Solemnitatea instalării P. S. Episcop Visarion în fruntea Eparhiei Aradului a avut loc Duminică, 26 august 1973.

Sf. Liturghie arhierească a fost slujită cu acest prilej în Catedrala episcopală din Arad de Î. P. S. Teoctist, Mitropolitul Olteniei, Î. P. S. Arhiepiscop Teofil al Vadului, Feleacului şi Clujului şi P. S. Episcop Vasile al Oradiei, înconjuraţi de un sobor de preoţi şi diaconi din toate Eparhiile transilvănene. Din partea Arhiepiscopiei Sibiului, din soborul slujitor au făcut parte: P. C. vicar Tr. Belaşcu şi P. C. diaconi Gh. Papuc şi C. Voicu. Erau de faţă Î. P. S. Mitropoliţi Nicolae al Ardealului şi Nicolae al Banatului, P. S. Roman Ialomiţeanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Bucureştiului, delegat al P. F. Părinte Patriarh Justinian, şefi de Culte şi alţi invitaţi de seamă.

Departamentul Cultelor a fost reprezentat de Domnul vicepreşedinte Gheorghe Nenciu.

La sfîrşitul Sf. Liturghii, după citirea Gramatei de instalare, Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului înmînează P. S. Episcop Visarion cîrja episcopală

Î. P. S. Mitropolit *Nicolae* al Banatului a rostit apoi un cuvînt legat de evenimentul pe care îl relatăm, în care a făcut un scurt istoric al Episcopiei Aradului, cu adînci rădăcini înfipte în veacurile trecute, precum şi o prezentare a situaţiei de astăzi a Eparhiei. Adresîndu-se P. S. Episcop Visarion, Î. P. S. Sa a spus printre altele: „Sînteţi urmaşul unui lung şir de vlădici, care au ţinut mereu aprinsă pe meleagurile Aradului flacăra iubirii de Dumnezeu şi de popor...

Eparhia încredinţată spre conducere îşi deschide larg braţele spre a vă primi cu dragoste. Veţi arhipăstori peste protopopiate, parohii, mănăstiri şi schituri, în ţinuturile Ineului, Zarandului Bradului şi Hunedoarei toate vetre de autentică trăire ortodoxă şi românească. Protopopii, preoţii, călugării şi credincioşii de azi sînt urmaşii unor ilustre figuri din trecutul mai îndepărtat sau mai apropiat... Acestea sînt locurile şi aceştia sînt eparhioţii Prea Sfinţiei Voastre de azi înainte. Fiţi mîndru de toate şi toţi, cu deosebire fiţi pe măsura vredniciei lor. Îndatoririle ce vă aşteaptă... o să le împliniţi dacă, întemeiat pe învăţătura Sfintei noastre Biserici veţi avea ochii larg deschişi asupra realităţilor vieţii, căutînd să cunoaşteţi sigur şi amănunţit starea preoţimii şi a credincioşilor. Plecîndu-vă urechea la bătaia inimii lor, veţi afla desigur cît de mult ţin ei la unitatea în cadrul naţiunii şi a Statului, la unitatea din cadrul Bisericii strămoşeşti. Fără îndoială veţi fi însăvă cel mai fervent promotor al acestei unităţi atît de scumpă nouă tuturor".

În numele consiliului Eparhial şi Adunării Eparhiale, al clerului şi credincioşilor din Eparhia Aradului, în continuare a luat cuvîntul P. C. vicar *Gh. Găvăşdan,* care a făgăduit că toţi cei care în numele cărora vorbeşte vor da tot sprijinul cu întregul lor devotament noului lor Ierarh.

P. C. Sa a mulţumit apoi Î. P. S. Mitropolit Teoctist care i-a păstorit peste 10 ani şi care „a tras brazdă adîncă în ogorul credinţei, a semănat sămînţa cea bună, a semănat dragoste faţă de Biserică şi neam", precum şi Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului, care a condus Eparhia Aradului în cele 6 luni de sedis-vacanţă.

A vorbit apoi P. S. Episcop *Visarion,* care mărturiseşte că, sprijinindu-se pe lucrarea înaintaşilor se va strădui ca în conlucrarea cu preoţii şi credincioşii din Episcopia Aradului să răspundă aşteptărilor Sf. Sinod ca şi Conducerii Patriei noastre.

„Valoroase şi nenumărate sînt — spune între altele P. S. Sa — exemplele pline de lumină ce mi le oferă istoria Episcopiei Aradului şi a ierarhilor ei, ca, urmînd pilda lor, să pot sluji şi eu cu aceeaşi rîvnă binecuvîntata Biserică strămoşească Ortodoxă Română, poporul şi ţara noastră scumpă...

Îmi stă la inimă şi o consider ca o înaltă şi sfîntă îndatorire de a păzi ca lumina ochilor şi de a o face, zi de zi, tot mai vie şi mai lucrătoare unitatea spirituală şi bisericească ortodoxă încadrată în unitatea de nezdruncinat a poporului român şi a statului nostru".

La ieşirea din Catedrală — preoţii şi credincioşii arădeni au făcut o caldă primire noului lor arhipăstor.

A urmat o agapă festivă la reşedinţa episcopală la care au luat cuvîntul: P. S. *Roman Ialomiţeanul,* Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Bucureştilor, Î. P. S. *Teoctist,* Mitropolitul Olteniei, P. S. *Vasile,* Episcopul Oradiei, Em. Sa *Papp Laszlo,* Episcopul reformat Oradea, Em. Sa *Alberth Klein,* Episcopul Bis. Evangh. C.A. Sibiu, Mons. *Francisc Olah,* protopop rom.-catolic Arad, Domnul *Lerner Baruch,* rabin Arad, P. C. rector *Is. Todoran,* Sibiu, Domnul Dr. *Miron Tabic,* deputat Eparhial, P. C. prof. *Onisie Moraru,* Cluj.

A vorbit de asemenea Domnul *Ladislau Komlody,* vicepreşedintele Comitetului executiv al Consiliului Popular Judeţean Arad, precum şi Domnul *Gheorghe Nenciu,* Vicepreşedintele Departamentului Cultelor.

Tuturor a răspuns P. S. Episcop *Visarion* al Aradului.

Întru mulţi şi rodnici ani, Prea Sfinţite Părinte! *T.*

Rînduieli străbune

Cei mai fideli şi deplini cunoscători cronicari ai minunatelor noastre meleaguri sînt, desigur, Munţii Carpaţi. De aceea, dacă ar avea pană, Carpaţii noştri ar scrie, credem, una dintre cele mai măreţe şi bogate istorii pe care un popor a putut s-o aibă vreodată; ar scrie despre faptele minunate ale poporului român, născut şi crescut în sînul şi la poalele acestei cetăţi uriaşe; ar scrie aceşti munţi despre ceea ce numai Cel de Sus şi ei ştiu, iar cronicele cele aievea n-au avut răgazul să înregistreze din cauza multelor bejenii care s-au abătut asupra oamenilor acestor locuri în decursul bimilenarei lor istorii. Dacă Carpaţii noştri ar avea grai, atunci ei ar povesti o poveste adevărată, cum poate puţine sînt pe lumea asta, o poveste despre un popor care s-a luptat din răsputeri să supravieţuiască şi să nu fie înghiţit de valurile de tot felul care s-au ridicat ameninţătoare asupra sa; ar povesti despre felul cum totuşi, în aceste condiţii vitrege, acest popor a creat monumente văzute şi opere spirituale care-i fac şi îi vor face mereu o nespusă cinste; ar povesti despre legătura strînsă dintre aceşti munţi unde, adesea, acest popor s-a văzut nevoit să se adăpostească, căci numai în felul acesta s-a putut naşte zicala care arată că „codru-i frate cu românul".

Carpaţii ar mai povesti încă şi de cîntecele poporului nostru, de doinele sale neîntrecute, la al căror auz chiar şi aceşti munţi îşi vor fi înmuiat inima lor de stîncă, deşi pădurile şi izvoarele Carpaţilor sînt de neînlocuit în plămada doinelor şi baladelor noastre; ar mai povesti de legăturile multe care au existat între fraţii de pe ambele versante, de sprijinul pe care şi l-au dat prin acele sute şi mii de „vămi ale cucului", cît şi despre durerile, dar şi despre bucuriile, puţine cîte vor fi fost, ale fiilor acestui pămînt românesc, iar cînd vorbim de acest lucru gîndul ne duce şi la nedeile, care împodobeau ca o salbă arcul imens al Carpaţilor româneşti.

Nedeile erau, după cum ştim, nişte rînduieli vechi, străbune, cînd, la anumite soroace, la anumite sărbători din cursul verii, la Sfinţii Apostoli Petru şi Pavel, dar mai ales la Sf. Ilie, români de pe ambele laturi ale Carpaţilor se adunau în poieni de munte, uneori de la mari depărtări, pentru a face schimb de produse, pentru a pune la cale căsătorii, pentru a se întări unii pe alţii, pentru a se ruga împreună, căci existau rugăciuni ale „nedeii", şi, desigur, pentru a se bucura împreună. Inima acestor rînduieli erau de bună seamă ciobanii, prietenii de totdeauna ai munţilor, care coborau mai rar „la sat", dar care, prin aceste obiceiuri, au încercat să aducă „satul" la „deal".

Despre o astfel de nedeie frumos ne vorbeşte şi Ioana Postelnicu, în romanul său: „Plecarea Vlaşinilor", nedeie care se ţinea în „Poaiana Muierii", undeva în Munţii Cibinului, la Sf. Apostoli Petru şi Pavel, cînd era o dublă sărbătoare pentru fetele şi nevestele ciobanilor, care urcau din ajun cu dăsagii încărcaţi de bunătăţi dar şi de mărfuri, pe care să le schimbe cu altele aduse nu numai din părţile Sibiului, ci şi „dinspre Lotru, Rîureni şi Slatina". „Cînd întîile sulițe ale soarelui — spune autoarea — înţepau bolta făcîndu-şi loc prin tăria ei nepipăită, marfa era înşirată. Oale şi ulcele, ploşti şi pieptare, cojoace, opinci, nojiţe, curele, căpestre, şerpare şi pălării, căciuli, topoare, seceri, saci cu grîu şi ovăz, cu cucuruz şi fasole, chiper şi paprică, burdufe de oaie umplute îndesat cu brînză, boţuri de unt, barbinţe cu miere, lînă dărăcită sau în caier, ţoale şi straie, pănură albă şi neagră."

Multe urme, multe numiri pe care le întîlnim de-a lungul Carpaţilor ne amintesc despre aceste nedeie, iar ecouri ale acestor frumoase rînduieli, venite din îndepărtata istorie a poporului român, le avem pînă în zilele noastre şi este foarte bine că orînduirea noastră de stat le acordă toată atenţia. Căci ce altceva este vestita nedeie de pe „Găina" din Munţii Apuseni? Urmele lor apoi le găsim reînviate în preajma Sf. Ilie în părţile Branului, Săcelele Braşovului şi în alte părţi.

O astfel de manifestare a fost şi „Nedeia mocănească", cum a fost intitulată de organizatori, care a avut loc în Covasna, în prima Duminică din luna august a. c.

„Scena" a constituit-o frumoasa poiană care se întinde pe aproape un km la poalele bătrînei cetăţi dacice, ale cărei urme se mai văd şi astăzi, cetate care străjuieşte această localitate. Au coborît la „nedeie" şi în acest an ciobani din Carpaţii de curbură, de la stînele din Zîrna, din Chiişoara, de care sînt legate o seamă de legende cu nişte balauri care ar fi fost cîndva şi unde, în pîrlitura de sub Lăcăuţ, se putea vedea pînă nu de mult o adîncitură ca un fel de puţ adînc, în jurul căreia s-au ţesut aceste legende; au coborît din muntele Goru, unde se poate vedea ursul ziua în amiaza mare, din Giurgiul haiducului Martac, din Cupanul şi Cupănelul, din Dealul Frumos şi Dealul Bătrîn, din Slobodul şi Corîiu, din Tomoşoiu şi Ciucirul, şi de pe la alte stîni

(Continuare în pag. 4)

† Protopop stavrofor Ioan Pop

În ziua de 13 iulie 1973, după o scurtă suferinţă, s-a stins din viaţă pe neaşteptate părintele Ioan Pop, protopop stavrofor, vicarul Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului şi Clujului, în vîrstă de 52 de ani.

Adormitul în Domnul s-a născut în anul 1921, dintr-o vrednică familie de ţărani, în comuna Idicel-Pădure, jud. Mureş. Studiile secundare le-a urmat la Gherla, iar cele teologice la Academia Teologică din Cluj, luîndu-şi licenţa în Teologie la fostul Institut teologic de grad universitar din Cluj. În anul 1946, după ce s-a căsătorit cu tînăra Lucia Nicola, fiică de preot, a fost hirotonit întru preot, de episcopul şi mitropolitul de mai tîrziu, Nicolae Colan.

Păr. Ioan Pop a funcţionat ca preot în parohia Zimbor, jud. Sălaj, apoi ca preot la parohia I din oraşul Aiud, iar în 1964 a fost numit director al Şcolii de cîntăreţi bisericeşti şi Seminarului teologic din Cluj, unde a funcţionat pînă în anul 1971, cînd i s-a încredinţat postul de vicar al Eparhiei Clujului.

În toate funcţiunile pe care le-a avut, adormitul în Domnul a desfăşurat o activitate neobosită, dovedind alese calităţi de preot, pedagog şi bun chivernisitor al bunurilor bisericeşti. De asemenea, adormitul în Domnul a fost un soţ şi părinte model, dînd împreună cu soţia o aleasă educaţie celor doi fii ai lor.

Slujba înmormîntării a avut loc în ziua de 16 iulie 1973, la orele 14, în biserica catedrală, fiind oficiată de Î. P. S. Sa Arhiepiscopul Teofil al Clujului şi P. S. Sa Episcopul Vasile al Oradiei, înconjuraţi de 12 preoţi şi doi diaconi, în faţa unei mari asistenţe, fiind prezente numeroase delegaţii ale autorităţilor locale şi ale Bisericilor protestante din Cluj. După terminarea prohodului, au elogiat personalitatea dispărutului: Î. P. S. Sa Arhiepiscopul Teofil al Clujului, P. S. Sa Episcopul Vasile al Oradiei, P. C. Traian Belaşcu, vicar arhiepiscopesc, în numele Arhiepiscopiei Sibiului; dr. Érdö János, vicar unitarian, în numele Bisericilor protestante din Cluj; P. C. dr. Pop Carol, protopop, în numele protopopiatelor din Arhiepiscopia Clujului; P. C. Stanciu Augustin, consilier arhiepiscopesc, în numele Centrului eparhial; P. C. Ioan Brie, director, în numele Seminarului teologic din Cluj, şi P. C. Simu Gheorghe, paroh.

Sicriul cu rămăşiţele pămînteşti ale defunctului a fost depus în cimitirul central din Cluj, iar în faţa mormîntului deschis au vorbit: P. Cuv. arhim. Justinian Chira, stareţul Mănăstirii „Sf. Ana" din Rohia, şi P. C. Sălăgean Alexandru, preot în comuna natală a defunctului.

Prin trecerea la cele veşnice a părintelui Ioan Pop, Arhiepiscopia Vadului, Feleacului şi Clujului pierde nu numai pe unul dintre cei mai destoinici şi devotaţi slujitori ai săi, ci şi un preot de o aleasă vocaţie, care a servit Biserica cu elan, abnegaţie, competenţă şi devotament în toate funcţiunile care i s-au încredinţat.

Amintirea să-i fie veşnică şi memoria binecuvîntată !

Asistent

Mănăstirea Căldăruşani

Este îndeobşte cunoscută grija pe care o are Statul şi Biserica pentru repararea, restaurarea şi înfrumuseţarea mănăstirilor, declarate monumente istorice.

Amintim între ele Mănăstirea Căldăruşani, din jud. Ilfov, ctitorie a domnitorului Matei Basarab. Între anii 1950—1958, prin ajutoarele primite din partea statului şi prin grija Prea Fericitului Părinte Justinian, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, mănăstirea a căpătat frumuseţea ei originală, măreţia pe care i-o dase marele ei ctitor. Spaţiile interioare au fost distribuite în spiritul cerut de un monument de artă şi arhitectură contemporană. S-au creat săli pentru muzeul mănăstirii şi pentru colecţiile de artă preţioase: veşminte bisericeşti, icoane pe lemn, dintre care opt ale lui Grigorescu, pinacoteca şi sala „Matei Basarab".

Arhim. Veniamin Nicolae, stareţul mănăstirii, a pus în valoare, într-un mod ingenios şi ştiinţific, toate aceste comori, care fac mănăstirea tot mai mult căutată de vizitatori din ţară şi străinătate.

Deosebit de acesta, a tipărit în acest an o interesantă monografie a Mănăstirii Căldăruşani în care, pe lîngă istorie, a expus o seamă de obiecte de preţ din colecţia mănăstirii.

Monografia e o lucrare deosebit de instructivă şi atrăgătoare, care face cinste autorului. Lucrarea are rezumate în limbile: franceză, germană, italiană, engleză şi rusă.

C.

Rînduieli străbune

(Urmare din pag. 3)

din părţile Penteleului, ale Siriului şi pînă ale Ciucaşului.

Dar poiana de care am amintit era plină nu numai de localnici, îmbrăcaţi în bătrîneştile noastre straie, ci erau de faţă cetăţeni din satele din jur, români şi secui, din părţile Braşovului, ale Buzăului şi Vrancei, turişti din ţară şi de peste hotare.

S-au depănat cu acest prilej vechi datini de nuntă, de la „bărbierit" pînă la „colăcerie" sau cerutul miresei şi desigur încă multe alte obiceiuri, pline de frumuseţe şi cumînţenie. Busuiocul, păpuşile din caş, plăcintele cu brînză şi bulzele ciobăneşti au avut în această zi o mare căutare. N-au lipsit de asemenea brîuşorul, bătuta, mînioasa, oiţa, hora sîntiliei şi alte jocuri populare specifice locului, precum şi trîntele ciobăneşti şi întrecerile cu cai, adevărate manifestări sportive.

Am socotit potrivit să încrestăm aceste cîteva rînduri despre nedeile noastre şi în special despre „nedeia" ciobanilor din Covasna, pentru a ne reaminti de încă una din multele, frumoasele şi plinele de lumină rînduieli rămase de la vrednicii noştri înaintaşi — rînduieli pe care noi, cei de astăzi, avem datoria a le cultiva şi a le transmite mai departe — dar şi pentru a avea mereu la suprafaţa minţii marele adevăr că poporul nostru, deşi a fost strîmtorat în multe chipuri, n-a avut totuşi ca preocupare de căpetenie grija de a făuri arme ucigătoare, ci a creat altfel de „arme", a creat mijloace care să ridice, să înnobileze făptura noastră, să facă din om, mai om.

Gh. Papuc

CIBINIUM '73

(Urmare din pag. 1)

(1810—1881) în satul său natal Fofeldea, judeţul Sibiu, operă a sculptorului Nicolae Pascu din Bucureşti, al lui Cornel Medrea în comuna natală Miercurea Sibiului, autor Ada Geo Medrea; sculptura „Belşug" la Ocna Sibiului, iar Duminică, 19 august a. c. — busturile poetului patriot Andrei Mureşianu (1816—1863) şi al marelui vlădică Andrei Şaguna (1809—1873) majestos ca un patriarh — cum îl vedea la timpul său luceafărul poeziei noastre, Mihail Eminescu, care l-a cunoscut personal — operă valoroasă a sculptorului transilvănean, Mihai Coşan.

Din partea Centrului arhiepiscopesc Sibiu la această festivitate, care a avut loc în parcul Astra din Sibiu, unde a fost aşezat bustul în cauză, au participat: P. C. vicar Tr. Belaşcu, P. C. prof. D. Călugăr şi P. C. prot. N. Todor.

Despre personalitatea poetului A. Mureşianu un dens cuvînt a rostit prof. Maria Fanache, preşedinta Comitetului judeţean de cultură şi educaţie socialistă, iar despre mitropolitul Şaguna o documentată expunere a făcut prof. Mihai Sofronie, cercetător la muzeul Brukenthal, expunere care va apare în rezumat, şi în gazeta noastră.

Cu prilejul festivalului s-a făcut de asemenea un popas în Avrigul lui Gheorghe Lazăr, unde s-a vizitat Muzeul etnografic şi punctul memorial Gh. Lazăr, admirîndu-le deopotrivă. Explicaţiile au fost date de către dascălul comunei Dl. Vasile Răduţiu, care a făcut o adevărată lecţie de istorie, atît la monumentul marelui dascăl de şcoală românească, cît şi la mormîntul din cimitirul vechii bisericuţe, citind cu glas tare inscripţia în litere chirilice de pe piatra funerară şi răvaşul de pe lespedea ce acoperă mormîntul, lăsat de un elev al lui Gheorghe Lazăr, care e atît de semnificativ: „Precum Hristos pe Lazăr din morţi a înviat aşa tu România din somn ai deşteptat." Acesta a fost călduros felicitat de oaspeţi între care se afla şi P. C. vicar Traian Belaşcu, reprezentantul Î. P. S. Sale, Mitropolitul nostru Nicolae al Ardealului.

De la Avrig, caravana festivalului s-a îndreptat spre Cîrţişoara, locul de naştere al vestitului cioban, Badea Cîrţan, unde s-a vizitat complexul muzeal comunal nou amenajat şi s-a deschis casa ţărănească, clădită după cel mai vechi model din bîrne şi acoperişul de paie, precum şi expoziţia de etnografie din zonă.

Cibinium '73 a însemnat deci o puternică şi semnificativă manifestare a forţelor artistice ale acestei părţi de ţară, a însemnat un nou prilej de cinstire a unor bărbaţi de seamă din trecutul nostru istoric şi cultural, a însemnat un aport la străduinţile poporului nostru de înălţare spre mai frumos şi mai bine.

N. D. G.

Biserica Humor

(Urmare din pag. 2)

Pictura de pe peretele nordic, din păcate, din pricina intemperiilor este în mare parte ştearsă. Se pot observa totuşi fragmente din: Acatistul Sf. Mucenic Gheorghe, Arborele lui Ieseu, două coloane de filozofi din vechime şi figura stareţului Paisie.

Suprafaţa dinspre vest a bisericii este acoperită în întregime cu scena Judecăţii de apoi. Pe faţada de sud, în dreptul pronaosului, apar cele 24 scene ale Imnului Acatist, Soborul Fecioarei, Asediul Constantinopolului, Rugul în flăcări etc.

În scena Asediul Constantinopolului, zugravul ne prezintă asedierea fostei capitale bizantine de către perşi în anul 626. În imaginea respectivă, în locul perşilor ne apar turcii. Între apărătorii cetăţii se află şi un călăreţ cu numele de Toma, care aruncă o lance spre comandantul turcesc. Potrivit unor păreri acest călăreţ „ar fi personificarea zugravului care a executat picturile de la Humor".

Pictura interioară se desfăşoară, în general, potrivit normelor stabilite de demult în Biserica Ortodoxă.

În afară de picturile cu caracter religios, la biserica Humor întîlnim tablourile votive care sînt adevărate documente referitoare la costumele din epoca în care ea a fost zidită.

În naos, în partea dreaptă (privind spre altar), zugravii moldoveni au pictat familia domnească: „Petru Rareş, purtînd pe cap coroana de aur cu mici ramuri; el are faţa rotundă, barba tînără, părul lung; veşminte arhiereşti bogate îl acopăr. Elena Doamna apare de o frumuseţe rară sub aceeaşi coroană măreaţă, în haine de brocart de aur pe fond verde". În încăperea mormintelor (la sud), deasupra mormîntului marelui logofăt Teodor Bubuiog, ctitorul bisericii „îmbrăcat într-o haină galbenă cu brandenburguri albastre; pe peretele opus Anastasia, fiica logofătului Tăutu şi soţia ctitorului, îmbrăcată cu haine bisericeşti de epocă, stă în genunchi înaintea Sf. Fecioare".

Desigur, odată cu biserica, ctitorul a zidit şi chilii pentru călugări; ruinele ce se văd şi astăzi dovedesc acest lucru.

În anul 1641, domnitorul Vasile Lupu a înconjurat biserica cu ziduri de piatră şi a înălţat un turn masiv cu trei etaje.

Biserica Humor, alături de frumoasa ei pictură, păstrează şi cîteva piese de valoare artistică şi documentară: O catapeteasmă frumos sculptată şi aurită datînd din anul 1590; un jilţ probabil din secolul XVI, avînd săpate în lemn pe montanţii spetezei cîte un cap de bour şi motive ornamentale asemănătoare cu cele ale jilţului lui Petru Rareş de la Moldoviţa"; un antologhion (1653), şase icoane mari de lemn, după tradiţie din secolele XV—XVI etc.

În cadrul acţiunii de restaurare a monumentelor cu valoare artistic-istorică şi la biserica Humor s-au efectuat o serie de lucrări importante. Cu sprijinul statului şi al Mitropoliei Moldovei şi Sucevei, în vederea protejării picturii exterioare, a fost restaurat, refăcut şi prelungit acoperişul bisericii; turnul zidit de domnitorul Vasile Lupu de asemenea a fost restaurat şi consolidat. Începînd cu anul 1971—72, specialişti din ţară şi din străinătate lucrează la curăţarea picturii din interior, căutînd să-i redea, astfel, coloritul şi prospeţimea de odinioară.

Biserica Humor, cu picturile ei interioare şi exterioare — asemenea celorlalte biserici şi mănăstiri din nordul Moldovei, care ne fac atîta cinste — este vizitată de un mare număr de credincioşi şi turişti din ţară şi străinătate.

R. Mironovici

REDACŢIA: Secţia culturală a Consiliului Arhiepiscopesc Sibiu (Taxa poştală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale Sibiu | 44206 |

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

ANUL 121 Sibiu, 15 octombrie 1973 Nr. 39—40

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA-IULIA ŞI SIBIU

PREŢUL INSERŢIUNILOR:
Un cm² 60 bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL:
Pe un an: 24 lei
Pe 6 luni: 12 lei
Cont nr. 49.8.01

Prea Sfinția Sa Emilian Birdaș-Rășinăreanul

— Episcop-vicar al Arhiepiscopiei de Alba-Iulia și Sibiu —

Forurile noastre bisericești au ales, în prima jumătate a lunii iunie 1973, la propunerea Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului pe P. Cuv. arhim. Emilian Birdaș ca Episcop-vicar al Arhiepiscopiei ortodoxe române de Alba Iulia și Sibiu. Au avut loc la această dată și alte alegeri de noi Ierarhi pentru Biserica noastră, așa după cum am informat cititorii într-un număr trecut al gazetei noastre.

Alegerile au fost confirmate de Consiliul de Stat cu Decretul nr. 385/1973, care a fost înmînat într-un cadru festiv la Departamentul Cultelor în 8 august 1973, solemnitatea fiind prezidată de către Domnul prof. *Dumitru Dogaru*, președintele Departamentului Cultelor.

Hirotonirea și instalarea oficială a P. S. Emilian Birdaș, care va purta titulatura de „Rășinăreanul", ca Episcop-vicar al Arhiepiscopiei de Alba Iulia și Sibiu a avut loc în Catedrala mitropolitană din Sibiu, Duminică, 2 septembrie 1973.

P. S. Episcop-vicar Emilian s-a născut în 23 noiembrie 1921, în Comuna Rohia, județul Maramureș, din părinții agricultori Simion și Teodora, fiind al șaselea copil. Rămas orfan, la vîrsta de 14 ani intră novice la Mănăstirea Rohia. Între 1936—1938 face doi ani la Seminarul Monahal de la Mănăstirea Cernica.

În 21 iulie 1941 intră în cinul monahal, fiind hirotonit de către episcopul de pioasă amintire Nicolae al Clujului întru ierodiacon (25 iulie 1941) și apoi ieromonah (27 iulie 1941) pe seama Mănăstirii Rohia, de unde administrează unele parohii din nordul Transilvaniei. În 1942 este transferat la Mănăstirea Toplița-Mureș, administrînd unele parohii din jur.

În 1944 își reia studiile seminariale la Rîmnicul Vîlcea și le absolvă în 1948 le Seminarul „Nifon Mitropolitul" din București. Între 1948—1952 urmează cursurile la Institutul Teologic Universitar din București, obținînd licența în Teologie cu calificativul excepțional.

În perioada studenției i s-a încredințat ascultarea de responsabil al internatului Școlii de cîntăreți bisericești „Radu Vodă" din București, iar în 1953 este închinoviat în Mănăstirea Căldărușani, fiind încadrat totodată ca preot deservent la Catedrala patriarhală din București. Pe lîngă această ascultare, este numit în 1955 profesor la Școala monahală a obștei patriarhale, cu sediul la Mănăstirea Antim.

În 1957 este numit în funcția de vicar administrativ la Episcopia Romanului și Hușilor, unde i se acordă în 1958 rangul de arhimandrit, funcționînd pînă în 1963.

Între 1963—1973 funcționează la Alba Iulia cu titlul de conducător al Catedralei Reîntregirii Ortodoxiei românești, unde dovedește mult spirit gospodăresc, ocupîndu-se totodată și cu cercetările istorice, publicînd o seamă de materiale care scot în lumină importanța acestui așezămînt din Alba Iulia, precum și alte aspecte din istoria noastră bisericească.

Sîmbătă, 1 septembrie 1973, după vecernia care s-a săvîrșit în Catedrala mitropolitană din Sibiu, în prezența Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, Î. P. S. Arhiepiscop Teofil al Vadului, Feleacului și Clujului și P. S. Episcop Vasile al Oradiei, a avut loc cuvenita rînduială a chemării candidatului sau a ipopsifierii.

A doua zi, Duminică, înainte de începerea Sf. Liturghii, în fața acelorași Înalți Ierarhi, candidatul a făcut mărturisirea de credință, act deosebit de important pentru un arhiereu, ierarhi care, după „Sfinte Dumnezeule" din cadrul Sfintei Liturghii care a urmat, au hirotonit întru arhiereu pe P. Cuv. arhim. Emilian Birdaș. Ca arhiereu, P. S. Episcop-vicar Emilian a condus apoi întreaga Sf. Liturghie.

Mai erau de față în Catedrala mitropolitană: Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului, P. Cuv. arhim. Iustinian Chira, Eminențele lor Domnii Episcopi Albert Klein (Evangh.-luteran C.A. Sibiu) și Nagy Iuliu (Reformat Cluj), P. S. Episcop-auxiliar romano-catolic Iakab Antal din Alba Iulia și alți reprezentanți de culte.

Au participat de asemenea P. C. profesori de la Institutul Teologic Universitar din Sibiu, P. C. protopopi din Arhiepiscopie, membrii clerici și mireni în Consiliul eparhial, P. Cuv. arhimandriți și stareți de mănăstiri din Eparhia Sibiului, membrii familiei P. S. Episcop-vicar Emilian, preoți și credincioși.

P. S. Episcop-vicar Emilian Rășinăreanul

Au fost prezenți Domnul Gheorghe Nenciu, vicepreședintele Departamentului Cultelor, Domnul Ion Lungeanu, director în Departamentul Cultelor, Domnul Ioan Ungur, prim-vicepreședinte al Comitetului Executiv al Consiliului Popular Județean Sibiu, Domnul Constantin Buzdughină, prim-vicepreședinte al Comitetului Executiv al Consiliului Municipal Sibiu, Domnul Constantin Hociotă, secretarul Comitetului Executiv al Consiliului Municipal Sibiu.

După Sf. Liturghie a avut loc solemnitatea instalării P. S. Episcop-vicar Emilian.

Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, după înmînarea cîrjei arhierești, citește telegrama trimisă cu prilejul acestor festivități de P. F. Părinte Patriarh Justinian, în care se spune:

„Cu prilejul solemnității hirotonirii în arhiereu și instalării părintelui Emilian Birdaș în demnitatea de Episcop-vicar al Arhiepiscopiei de Alba Iulia și Sibiu, regretînd că nu putem participa, Vă urăm din toată inima Înalt Prea Sfinției Voastre și noului Vostru Episcop-vicar conlucrare îndelungată, activă și rodnică, spre a putea stimula cu timp și fără timp activitatea liturgică și pastoral-socială a vrednicilor preoți în aria mănoasă și omogenă a Bisericii Ortodoxe strămoșești și a face să se dezvolte continuu și să se întărească dragostea și devotamentul bunilor credincioși ardeleni în pașnica și frățeasca împreună-viețuire cu clericii și credincioșii celorlalte culte religioase din Transilvania față de Patria noastră a tuturor, Republica Socialistă România."

Pornind de la cuvintele Psalmistului . . . „Bine este cuvîntat cel ce vine întru numele Domnului" (Ps. 117, 26), Î. P. S. nostru Mitropolit Nicolae *al Ardealului a rostit o cuvîntare în care a arătat, între altele, că „astăzi, la înălțătoarea Sf. Liturghie arhierească, Arhiereul cel Mare, Iisus Hristos, prin punerea mîinilor și rugăciunea celor trei Ierarhi din Mitropolia Ardealului, prin hirotonie a dăruit un nou arhiereu Arhiepiscopiei de Alba Iulia și Sibiu, care să slujească Domnului, Bisericii Sale, poporului. Totodată nou hirotonitul arhiereu este instalat ca Episcop-vicar al acestei Arhiepiscopii. Se cuvine dar să preamărim pe Iisus Hristos și să-i mulțumim pentru aceasta, întîmpinînd pe noul Episcop-vicar cu glas de bucurie și de cinstire, căci Prea Sfinția Sa vine în mijlocul nostru în numele Domnului, cel ce l-a chemat și l-a trimis spre slujire în Biserica strămoșească și pentru poporul din care a răsărit.*

Î. P. S. Sa face apoi o scurtă biografie a noului nostru Episcop-vicar, subliniind rezultatele obținute pînă acum, continuînd cu cuvintele: „În calitate de Episcop-vicar, Prea Sfinția Sa este colaboratorul cel mai apropiat al Ierarhului conducător al Arhiepiscopiei. El lucrează sub îndrumarea și din însărcinarea Ierarhului. Astfel, activitatea Arhiepiscopiei noastre se va desfășura cu rezultate optime în unitatea dintre Ierarh, Episcop-vicar, Centrul arhiepiscopesc, cler și credincioși, căci numai prin angajarea tuturor mădularelor Bisericii, Arhiepiscopia noastră poate aduce roade bogate, binecuvîntate de Iisus Hristos-Domnul nostru, ziditoare de suflet și înrădăcinate în viața actuală a poporului nostru.

„Sînt sigur Prea Sfințite Părinte — a spus apoi Î. P. S. Sa — că te vei strădui ca, prin harul lui Dumnezeu și prin conlucrarea noastră a tuturor, să aduci o contribuție însemnată la promovarea relațiilor ecumeniste cu celelalte culte, la propășirea Patriei noastre scumpe, la lupta pentru pace și înfrățire între popoare."

În încheiere, Arhipăstorul nostru a asigurat pe noul Episcop-vicar, P. S. Emilian, de „dragostea și sprijinul meu deplin, de dragostea și sprijinul Centrului arhiepiscopesc, ale clerului și credincioșilor", exprimînd totodată convingerea că Prea Sfinția Sa va fi „un membru activ al Sf. Sinod și al Sinodului Mitropoliei Ardealului" și va lucra „în spiritul colegialității sinodale și slujirii Bisericii, Patriei și păcii".

În numele Eparhiilor sufragane din Mitropolia Ardealului a vorbit Î. P. S. Arhiepiscop Teofil *al Vadului, Feleacului și Clujului, care, tălmăcind cuvintele Sf. Apostol Pavel din Epistola către Tit 1, 7, subliniază multiplele și plinele de răspundere îndatoriri pe care Episcopul le are în lucrarea Bisericii.*

„Păstorul sufletesc — spune între altele Î. P. S. Sa — în primul rînd episcopul se străduiește să asigure turmei duhovnicești ce i s-a încredințat hrana spirituală de care are trebuință. Păsind pe urmele Mîntuitorului, Ap. Pavel, și-a mărturisit teama ce-l obseda mereu în felul acesta: „Vai

(Urmare din pag. 2)

Prea Sfinţia Sa Emilian Birdaş-Răşinăreanul ...

(Urmare din pag. 1)

mie dacă nu vestesc Evanghelia" — la fel şi episcopul, ca un bun iconom, ca un harnic ispravnic al lui Dumnezeu, propovăduieşte neobosit cuvîntul lui Dumnezeu, îndeamnă la fapte bune cu toată blîndeţea şi învăţătura ce o stăpîneşte."

Înalţi Ierarhi slujitori. De la stînga la dreapta: Î. P. S. Arhiepiscop Teofil al Clujului, Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, P. S. Episcop-vicar Emilian şi P. S. Episcop Vasile al Oradiei

Răspunzînd, P. S. Episcop-vicar Emilian *a mărturisit că este conştient de rostul episcopului în viaţa Bisericii, din care motiv „mă voi strădui să închin lui Hristos-Dumnezeu ceea ce am mai scump, toată puterea şi viaţa mea pentru a sluji oamenilor cu bunătate şi blîndeţe şi pentru a deveni, după cuvîntul profetului, „arhiereu credincios al lui Dumnezeu" (I Sam. 2, 35).*

P. S. Sa a dat totodată expresie simţămintelor de mulţumire şi recunoştinţă pe care le nutreşte faţă de toţi cei ce au săvîrşit lucrarea chemării sale la slujirea de Episcop-vicar, cu deosebire Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, căruia adresîndu-i-se în chip special spune: „Prin bunăvoinţa Înalt Prea Sfinţiei Voastre şi a forurilor superioare am fost chemat să-mi desfăşor slujirea de Episcop-vicar la Arhiepiscopia ortodoxă de Alba Iulia şi Sibiu, sub ascultarea şi îndrumarea Înalt Prea Sfinţiei Voastre. În îndeplinirea acestei ascultări mă voi strădui să păşesc prin cuvînt şi faptă pe calea arătată de învăţătura noastră creştină, slujind cu credinţă la altarul Bisericii strămoşeşti şi sprijinind toate năzuinţele superioare ale Patriei noastre scumpe, spre binele poporului nostru întreg. Mă voi strădui din toate puterile să corespund aşteptării şi încrederii ce mi-aţi acordat şi să fiu la înălţimea chemării idealului veşnic al învăţăturii Mîntuitorului Hristos şi la înălţimea vremurilor pe care le trăim."

În cinstea P. S. Episcop-vicar Emilian, Consiliul nostru Arhiepiscopesc a oferit o masă oficială, care s-a desfăşurat în Aula Institutului Teologic Universitar din Sibiu şi la care au luat cuvîntul: Î. P. S. Mitropolit *Nicolae* al Banatului, P. S. Episcop *Vasile* al Oradiei, P. C. vicar *Traian Belaşcu*, P. C. prof. *Grigorie Marcu*, Dl. deputat eparhial *Iuliu Georgescu*, iar din partea reprezentanţilor cultelor: Eminenţa Sa Dl. Episcop reformat *Nagy Juliu*, P. S. Episcop-auxiliar rom-catolic *Iakab Antal* şi Dl. vicar al Episcopiei Ev. lut. Sibiu şi rector *Hermann Binder*.

În numele eparhiilor, cultelor, instituţiilor şi organismelor bisericeşti pe care le reprezentau, vorbitorii au toastat pentru Conducătorii Patriei noastre, pentru Sf. Sinod în frunte cu P. F. Părinte Patriarh Justinian, pentru prosperitatea ţării şi poporului nostru, pentru relaţiile frăţeşti, ecumeniste existente între cultele din ţara noastră, făcînd totodată urări de succes în misiunea sa P. S. Episcop-vicar.

A vorbit de asemenea Dl. *Gheorghe Nenciu*, vicepreşedintele Departamentului Cultelor.

A răspuns P. S. Episcop-vicar *Emilian*, care a mulţumit vorbitorilor şi tuturor celor ce au luat

Participanţi la Sf. Liturghie: Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului, Em. Sa Albert Klein, Em. Sa Juliu Nagy, P. S. Episcop-auxiliar Iakab Antal, P. Cuv. arhim. Iustinian Chira şi Dl Hermann Binder

parte la solemnitatea hirotonirii şi instalării P. S. Sale.

În pragul acestei noi şi importante activităţi, redacţia gazetei noastre urează P. S. Episcop-vicar Emilian Răşinăreanul ani mulţi, cu sănătate şi bogate roade duhovniceşti şi patriotice, alături de Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, al cărui prim colaborator este.

Întru mulţi ani, Prea Sfinţite Părinte!

Telegraful Român

Sfînta Taină a Mărturisirii*

Ţinînd seamă de faptul că cel botezat poate să cadă din harul dumnezeiesc prin săvîrşirea de păcate grele, Mîntuitorul a întemeiat o Taină specială, care — ca şi Sf. Taină a Botezului — spală păcatele şi îl aşează pe credinciosul creştin din nou în legătură cu Dumnezeu. Această Taină specială este Sf. Taină a Pocăinţei sau a Spovedaniei.

Sf. Taină a Pocăinţei este Taina instituită de Dumnezeu, în care Dumnezeu iartă — prin preotul duhovnic — păcatele de după Botez ale credinciosului creştin, care se căieşte sincer şi le mărturiseşte preotului duhovnic. După una sau alta din părţile ei esenţiale, această Sf. Taină se numeşte Pocăinţă, Mărturisire, Dezlegare sau Reîmpăcare, iar după roadele ei al doilea Botez sau Botezul lacrimilor.

Învăţătura ortodoxă despre Sf. Taină a Pocăinţei poate fi cuprinsă pe scurt în următoarele puncte:

1. Sf. Taină a Pocăinţei este instituită de Mîntuitorul prin faptul că dă Bisericii Sale puterea de a ierta păcatele, care constituie premisa şi baza acestei Sf. Taine. De fapt, Mîntuitorul dăruieşte această putere Sf. Apostoli. El făgăduieşte Sf. Apostoli această putere (Matei 16, 19; 18, 18), iar după Înviere le-o dă prin cuvintele: „Luaţi Duh Sfînt; cărora veţi ierta păcatele, le vor fi iertate şi cărora le veţi ţine, vor fi ţinute" (Ioan 20, 22—23). A „ierta păcatele" însemnează a elibera de vină şi de pedepse, după cum rezultă acest lucru şi din locurile de la Matei 6, 12. 14; 9, 2. 5. 6; 12, 31; Marcu 11, 25—26; Luca 5, 20 urm.

Iertarea păcatelor, despre care se vorbeşte în aceste locuri, constă în a lega şi dezlega. Ea se deosebeşte de cea de la Botez. De asemenea, ea este transmisă — ca şi puterea de a boteza şi învăţa — şi urmaşilor Sf. Apostoli. De unde rezultă că în Sf. Taină a Pocăinţei se exercită puterea dată de Dumnezeu de a ierta păcatele.

2. Elementele constitutive ale Sf. Taine a Pocăinţei sînt în primul rînd *căinţa* şi *mărturisirea*, pentru că iertare de păcate primeşte numai cel ce se căieşte şi se mărturiseşte sincer. De unde urmează că şi mărturisirea şi căinţa sînt, totodată, şi condiţii indispensabile pentru iertarea păcatelor. De altfel, căinţa sinceră duce în mod firesc şi spontan la dezvăluirea păcatelor în faţa preotului duhovnic.

Dintre aceste două elemente constitutive de prim ordin, *căinţa* izvorăşte din credinţă şi iubire. Ea constă în întristarea şi frîngerea inimii pentru păcatele săvîrşite, împreunate cu hotărîrea fermă de a te îndrepta (F. Ap. 2, 37; II Cor. 7, 10—11).

Cînd este adevărată şi reală, căinţa duce cu necesitate sufletească la mărturisire. *Mărturisirea* este declararea păcatelor în faţa preotului duhovnic în duh de întristare şi durere (vezi F. Ap. 9, 18; I Ioan 1, 9; Iacob 5, 16).

La baza mărturisirii stă o dublă necesitate psihologică:

a) Din punct de vedere psihologic, declararea păcatelor săvîrşite este un act indispensabil al căinţei perfecte şi adevărate. Căci după cum orice dispoziţie sufletească se cere exteriorizată, tot aşa şi căinţa — cînd este adevărată şi reală — se revarsă cu necesitate psihologică în declararea păcatelor în faţa preotului duhovnic. Aceasta aduce penitentului chinuit de păcate linişte sufletească, echilibru şi dorinţă de viaţă nouă, îndreptată.

b) Din punct de vedere psihologic, mărturisirea păcatelor este necesară (indispensabilă) şi în ce-i priveşte pe cei ce au primit puterea de a dezlega şi lega păcatele. Pentru ca aceştia să poată exercita această putere, este necesar să cunoască păcatele celor ce se căiesc şi să pătrundă în dispoziţia lăuntrică a celor ce vin la scaunul duhovnicului. Ori această cunoaştere şi pătrundere este cu neputinţă fără mărturisirea păcatelor din partea celor ce au greşit.

Din această dublă necesitate, rezultă că procedeul mărturisirii păcatelor în faţa preotului duhovnic, în scopul iertării lor, este cuprins implicit în puterea de a lega şi dezlega, dată Bisericii Sale de către Mîntuitorul.

Un alt element constitutiv al Sf. Taine a Pocăinţei este dezlegarea, adică iertarea integrală de păcatele mărturisite şi reaşezarea în starea de har. Această dezlegare o face episcopul sau preotul duhovnic în virtutea puterii lor de a dezlega păcatele. Formula prin care preotul duhovnic acordă iertarea este rugătoare: Preotul roagă pe Dumnezeu să ierte pe cel ce se căieşte. Astfel, cel ce se căieşte cu adevărat este iertat în realitate de Dumnezeu prin preotul duhovnic.

Această formulă rugătoare este în deplină armonie cu natura Sf. Taine a Mărturisirii, pentru că principalul administrator al Sf. Taine a Pocăinţei — ca de altfel şi al celorlalte Sf. Taine — este Domnul nostru Iisus Hristos, întemeietorul Sf. Taine, iar preotul slujeşte numai ca reprezentant şi ca organ al lui Iisus Hristos.

În fine, partea constitutivă a acestei Sf. Taine este şi epitimia sau canonul. Dezlegînd sau nu pe păcătos de legăturile păcatului, preotul duhovnic — ca judecător şi ca doftor sufletesc — impune — după împrejurări — şi pedepse, nu numai celor pe care nu-i dezleagă pentru ca să-i pregătească pentru căinţă sinceră şi pentru iertarea păcatelor, ci şi celor pe care îi dezleagă pentru ca să sprijinească şi să asigure vindecarea mijlocită prin Sf. Taină a Pocăinţei (vezi I Cor. 5, 1—5; II Cor. 2, 6—8).

Astfel de pedepse pot fi: rugăciunea deasă acasă, citirea de cărţi religioase şi ziditoare de suflet, săvîrşirea de milostenii şi alte mijloace pe care duhovnicul le socoteşte potrivite pentru consolidarea morală a penitentului şi pentru evitarea căderii din nou în păcate.

3. Sf. Taină a Pocăinţei poate fi săvîrşită numai de cei ce au darul Preoţiei, pentru că numai Sf. Apostoli şi — prin aceştia — urmaşilor şi ajutătorilor lor le-a dat Domnul nostru Iisus Hristos puterea de a ierta şi de a ţine păcatele sau de „a lega şi dezlega" păcatele.

Acest adevăr este confirmat de Sf. Scriptură, care ne arată că Sf. Taină a Pocăinţei este săvîrşită încă din vremea Sf. Apostoli — de către cei ce aveau darul Preoţiei, implicit puterea de „a lega şi dezlega" păcatele. Astfel, în F. Ap. ni se spune că în urma propovăduirii Sf. Apostol Pavel în Efes, „mulţi din cei ce crezuseră veneau (la Sf. Apostol Pavel) ca să se mărturisească şi să spună faptele lor" (vezi şi I Cor. cap. 5 şi II Cor. 2, 5—11). De asemenea, Sf. Scriptură dă îndemnul: „Mărturisiţi-vă unul altuia păcatele" (Iacob 5, 16). Din context rezultă limpede că este vorba despre preoţi şi credincioşi.

Din toate cele de mai sus rezultă că şi căinţa lăuntrică şi mărturisirea sînt condiţiile indispensabile pentru ca penitentul să obţintă dezlegarea de păcate de la preotul duhovnic. De aceea, nu putem accepta părerea că cel ce se căieşte sincer, dar nu poate veni la duhovnic, obţine totuşi iertarea păcatelor de la Dumnezeu, întrucît o căinţă sinceră cuprinde deja în sine dorinţa de a se mărturisi şi de a primi dezlegare de la preotul duhovnic. De îndată ce Domnul Iisus Hristos a condiţionat Harul iertării păcatelor de căinţa sinceră şi de dezlegarea preoţească, însemnează că părerea că cineva ar putea obţine iertare nemijlocit de la Dumnezeu — fără mărturisirea păcatelor în faţa duhovnicului — este neîntemeiată şi opusă locurilor de la Ioan 20, 22—23; Matei 18, 18 şi Iacov 5, 16.

C. Sîrbu

* La redactarea acestui articol, ca şi la altele, am consultat cu deosebire lucrarea: Prot. Dr. P. Deheleanu: Manual de Sectologie, Arad, 1948.

Dimitrie Cantemir

(1673—1723)

Se împlinesc anul acesta, în 26 octombrie, 300 de ani de la naşterea lui Dimitrie Cantemir, cel mai mare cărturar român din Evul Mediu, personalitate ştiinţifică cunoscută în toată Europa epocii sale.

Tatăl său, Constantin Cantemir, numit de cronicile vremii „pămîntean", a avut o viaţă zbuciumată. Neştiutor de carte, a pribegit mulţi ani prin Ţara Românească, Polonia şi Austria după cum spune cronica timpului, a urcat în ranguri de la mercenar al unei oaste poloneze la comandant de oşti, armaş, serdar şi mare clucer, ca la 15 iunie 1685 să îmbrace la Constantinopol caftanul de domn al Moldovei.

Mama sa, Ana Bantaş, fiica unor boiernaşi din părţile Lăpuşnei, era nepoată dinspre mamă a Doamnei Nastasia, soţia lui Duca Vodă. De la ea Dimitrie Cantemir a moştenit aplecarea către învăţătură şi dragostea pentru slova scrisă.

Dimitrie Cantemir se naşte ca al doilea fiu după Antioh Cantemir, frate mai mare, care va domni şi el în scaunul Moldovei în două rînduri, între anii 1696—1700 şi 1705—1707. În anul în care tatăl lor primea domnia, Antioh Cantemir era trimis la Constantinopol ca fiu de domn, drept chezăşie că domnul nu se va „haini", iar după trei ani va fi înlocuit cu fratele său Dimitrie Cantemir.

Copilăria lui Dimitrie Cantemir, petrecută la curtea domnească din Iaşi, a fost perioada în care şi-a dat seama că domnia în scaunul Moldovei nu era uşoară. Ţara era secătuită de jaf şi războaie. El trebuie să asiste la comploturile unor boieri, mai mult sau mai puţin justificate, împotriva domnului. Sub domnia tatălui său şi din porunca lui, dar la sfaturile unor boieri, este omorît la Roman cronicarul Miron Costin. Iaşul din timpul acela adăpostea încă şcoala de la Trei Ierarhi. Primul dascăl al lui Dimitrie Cantemir a fost călugărul Ieremia Cacavela, originar din Creta, cu studii la Lipsca şi la înaltele şcoli teologice din Viena. Acesta a fost adus din Ţara Românească de Constantin Cantemir şi numit profesor de limba greacă la Şcoala domnească din Iaşi. Primele îndrumări în ale cărţii, învăţatul domn le primeşte de la acest dascăl. Învaţă limbile greacă, latină şi slavonă, limbi de mare circulaţie în acel timp.

În acest secol al XVII-lea scrierile religioase, istorice, juridice, prind tot mai vădite contururi, prin activitatea unor cărturari ca mitropoliţii: Teodosie, Antim Ivireanul în Muntenia; Varlaam, Dosoftei, cronicarii Ureche, Miron Costin în Moldova; Sava Brancovici, Simion Ştefan în Transilvania.

Dimitrie Contemir se va dezvolta deci sub înrîurirea curentului grecesc, îndrumat de dascălul său pînă în toamna anului 1688, cînd pleacă la Constantinopol ca ostatic, pentru a schimba pe fratele lui, chezăşuind el credinţa tatălui său faţă de sultan. La 15 ani, ajuns în cetatea în care plutea încă gloria fostului imperiu bizantin şi începutul asfinţirii imperiului otoman, Dimitrie Cantemir s-a făcut remarcat prin ştiinţa sa de carte şi ţinuta sa aleasă. Aici, tînărul principe va găsi cărturari greci străluciţi, dar va întîlni şi floarea inteligenţei musulmane, aici fiind locul cel mai potrivit pentru desăvîrşirea pregătirii sale în ale cărţii. Tot aici tînărul principe cunoaşte şi leagă prietenii cu ambasadorul lui Ludovic al XIV-lea al Franţei, prieten bun cu Voltaire, cu ambasadorul Olandei, om cu o bogată ştiinţă de carte, cu ambasadorul lui Petru cel Mare al Rusiei. De asemenea, aici, în mediul cult grecesc al Fanarului, dominat de Academia Patriarhiei, în care spiritul dominant era cel teologic, cu profesori eminenţi, ca Ioan Cariofil — care scrie despre martirizarea Sf. Ioan Valahul — Meletie, episcop de Atena, Ilie Miniat şi alţii, a cunoscut aproape toată cultura teologică ortodoxă, precum şi pe cea musulmană, devenind unul dintre cei mai buni cunoscători ai culturii persane şi arabe.

La 19 ani, este ales domn al Moldovei, dar această domnie nu a ţinut decît vreo trei săptămîni, iar în anul 1695 ia din nou drumul Constantinopolului ca reprezentant al fratelui său Antioh, ajuns acum domn al Moldovei. Se căsătoreşte, în anul 1699, cu Casandra, fiica lui Şerban Cantacuzino, cu gîndul de a obţine domnia în Ţara Românească. În 1710, este ales la Constantinopol domn al Moldovei pentru a doua oară.

Începînd de acum, Dimitrie Cantemir va încerca să elibereze această pustiită ţară a Moldovei de sub jugul otoman, în care scop va stabili legături cu Petru cel Mare al Rusiei. De fapt aceste legături erau încheiate încă de pe vremea şederii la Constantinopol, unde cunoaşte pe ambasadorul Rusiei şi căruia îi promite că în vederea eliberării ţării odată ajuns domn se va alătura oştirii ruse. Dar la Stănileşti pe Prut, între 8—11 iulie 1711, armata ţarului şi cea moldoveană este învinsă, iar Dimitrie Cantemir e nevoit să se refugieze în Rusia, fără să ştie că nu va mai revedea niciodată pămîntul atît de drag al Moldovei.

Se stabileşte la Harkov cu titlul de principe serenisim, ca mai tîrziu să se mute la Moscova şi să devină sfetnic personal al ţarului Petru cel Mare, luînd parte activă la treburile statului.

Ca scriitor şi om de carte, Dimitrie Cantemir a fost: istoric, geograf, teolog, folclorist, filozof, filolog, muzician şi orientalist. Prima lui carte este: „Divanul sau gîlceava înţeleptului cu lumea" o admirabilă operă de spiritualitate. Presărată la fiecare pas cu citate din Sf. Scriptură, formează şi un adevărat manual de bună purtare creştinească. O altă lucrare este: „Sistemul religiei otomane". Răspunde la un Catehism, scris de Teofan Procopovici, cu nuanţă protestantă, dovedind atitudinea sa ortodoxă. Scrie un Catehism în limba persană.

Aceste lucrări anunţau ceea ce Dimitrie Cantemir avea să fie: „Un cugetător". În 1705 scrie Istoria Ieroglifică, iar între anii 1711—1723 redactează principalele sale lucrări: Istoria creşterii şi descreşterii imperiului otoman, Descrierea Moldovei, Hronicul vechimii romano-moldo-vlahilor. În afara lucrărilor amintite a întocmit în cursul anilor şi alte numeroase studii, şi poate fi considerat pe drept cuvînt primul nostru istoric în înţelesul modern al cuvîntului, primul nostru filozof. În opera sa, apare pentru prima oară idea originii latine a poporului român. Nimeni, pînă la Dimitrie Cantemir, nu a exprimat în scrisul românesc atît de clar şi cu atîta convingere idealul independenţei noastre politice; apare pentru prima oară în istoriografia românească revolta împotriva exploatării ţărănimii, exploatare pe care o socoate „aducătoare de rane netămăduite". Cunoscător a vreo zece limbi străine, a celor mai importante opere ale antichităţii şi ale timpului său, cunoştea şi nu arareori citează din operele Sf. Părinţi ai Bisericii. Ca semn de preţuire a multilateralelor cunoştinţe şi scrieri, Academia din Berlin îl alege membru în iulie 1714, iar împăratul german îl numeşte principe al Sf. Imperiu roman de naţiune germană.

Obosit şi bolnav, după ce pribegise aproape mai bine de 30 de ani pe meleaguri străine, purtînd în suflet dorul pentru pămîntul ţării sale, la care se va fi gîndit în ceasuri de cumpănă şi înseninare, Dimitrie Cantemir se stinge din viaţă la 21 august 1723, la vîrsta de numai 50 de ani, şi este înmormîntat alături de Doamna Casandra în biserica clădită de el la porţile Mănăstirii greceşti, cu hramul „Sf. Nicolae" din Moscova. Osemintele lui au fost aduse şi depuse în Biserica Trei Ierarhi din Iaşi. Pe o placă de marmoră cu stema Moldovei este următoarea inscripţie: „Aici întors acasă din lungă şi grea pribegie înfruntată pentru libertatea ţării sale, odihneşte Dimitrie Cantemir, domn al Moldovei şi învăţat cercetător al trecutului românesc. 17 iulie 1935."

Dimitrie Cantemir a reîmpletit chiar şi pentru o clipă firul întretăiat al năzuinţelor unor voievozi ca: Mircea cel Bătrîn, Ştefan cel Mare, Mihai Viteazul, pentru o ţară unită şi independentă, exprimînd clar ideea unităţii şi continuităţii poporului nostru din cele trei provincii româneşti. A încercat pentru ultima dată, în şirul domnitorilor pămînteni, să zdrobească apăsătoarea silnicie otomană, silnicie care va mai dura aproape un veac şi jumătate, pînă ce zorile independenţei Principatelor Române să lumineze deplin.

Ca gînditor şi cărturar, Dimitrie Cantemir a reînnoit şirul unor domnii de voievozi şi cărturari ca: Neagoe Basarab, Radu cel Mare, Constantin Brîncoveanul. Acest geniu care a fost Dimitrie Cantemir, considerat pe drept cuvînt de dimensiuni europene, al cărui nume stă scris pe pereţii bibliotecii Sainte Genevieve din Paris, lîngă numele celor mai celebri oameni ai lumii, a fost în acelaşi timp şi un „foarte zelos luptător pentru credinţa sa religioasă ortodoxă". Dovadă în această privinţă stau şi cuvintele atît de frumoase cu care îşi închina Hronicul său Sf. Treimi.

Împlinindu-se 300 de ani de la naşterea sa, ne facem o pioasă datorie evocînd figura acestui nefericit domnitor, deschizător de orizonturi noi, acestui mare cărturar, care face cinste pămîntului ţării şi poporului român, din sînul căruia a răsărit.

Dumitru Dan

Informaţii

● Sărbătoarea Sf. Prooroc Ilie, 20 iulie, este şi hramul Mănăstirii „Sf. Ilie" din Topliţa, ctitorie a patriarhului Miron Cristea.

La Sf. Liturghie din această zi a slujit P. C. vicar Traian Belaşcu, delegat al Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, în fruntea unui sobor de preoţi. Erau prezenţi credincioşi de pe valea Mureşului.

La priceasnă P. C. Sa a vorbit despre datoria de a păstra credinţa străbună în Iisus Hristos, precum şi despre temeiul cinstirii Sfinţilor. P. C. vicar a mai arătat de asemenea că aşa cum Elisei a fost luat de la muncă şi pus ucenic lui Ilie şi noi, fiecare credincios la locul nostru, să îndeplinim datoria faţă de Dumnezeu şi ţară.

După Sf. Liturghie s-au împărtăşit cei care erau spovediţi şi s-a săvîrşit un parastas pentru ctitorii sf. mănăstiri.

● Ca şi anii trecuţi, miercuri, 15 august, praznicul Adormirii Maicii Domnului, la Mănăstirea Brîncoveanu de la Sîmbăta de Sus s-a sărbătorit hramul acestei mănăstiri voievodale. Sărbătoarea a fost cinstită cu prezenţa Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, care a fost însoţit de la Sibiu de P. C. vicar Tr. Belaşcu şi doi diaconi.

În dimineaţa zilei, la orele 9,30, Î. P. S. Sa, înconjurat de un sobor de preoţi şi diaconi, a săvîrşit Sf. Liturghie arhierească, în cadrul căreia s-a săvîrşit rînduiala tunderii în monahism a ieromonahului Vasile Cornilă, duhovnic la Institutul Teologic Universitar din Sibiu. Tot cu acest prilej a avut loc hirotonirea întru diacon a candidatului Mircea Pop.

La priceasnă a vorbit P. Cuv. arhimandrit Serafim Popescu. Au vorbit de asemenea P. C. prot. I. Dragolea (Sighişoara) şi P. C. vicar Tr. Belaşcu.

Şirul acestor cuvîntări este încheiat de Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, care, plecînd de la textul: „Mutatu-te-ai la viaţă, fiind Maica Vieţii", zăboveşte cu deosebire asupra trecerii Maicii Domnului de la viaţa aceasta la viaţa cea veşnică, la Iisus Hristos Fiul său, care a spus despre Sine: „Eu sînt Viaţa...", precum şi asupra înţelesurilor noţiunii de „viaţă". Dacă trăim în această viaţă după voia lui Dumnezeu, o viaţă frumoasă de virtute, de muncă, de înfrăţire, de dragoste, ne pregătim şi înălţarea noastră în viaţa cea veşnică — asemenea Maicii Domnului —, unde vom străluci în lumina lui Dumnezeu" — a spus în încheiere Î. P. S. Sa.

● Străvechi aşezămînt cu important rol în viaţa bisericească, Mănăstirea Hodoş-Bodrog de pe malul Mureşului a păstrat aprinsă şi vie, de-a lungul a mai bine de şase veacuri de existenţă, flacăra Ortodoxiei şi a simţirii româneşti. În ultimii ani i s-au adus o serie de îmbunătăţiri gospodăreşti şi duhovniceşti de cea mai mare importanţă. Credincioşii cercetează acest aşezămînt mai ales în ziua de „Sfîntă Măria Mare", cum numesc ei praznicul „Adormirii Maicii Domnului". Atunci ei se mărturisesc, se împărtăşesc şi iau parte la sfintele slujbe care se desfăşoară după un program stabilit, începînd cu vecernia din ajunul sărbătorii.

În acest an, locotenenţa Eparhiei Aradului fiind îndeplinită de Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului, pînă la introducerea în scaun a noului ei Episcop, Î. P. S. Sa a ţinut, spre marea bucurie a preoţilor şi credincioşilor, să fie prezent la această mănăstire şi să slujească în mijlocul lor în ziua prăznuirii Adormirii Maicii Domnului. Cu acest prilej a fost hirotonit întru diacon absolventul de seminar Adam Rugaci.

La momentul potrivit al Sf. Liturghii Î. P. S. Mitropolit al Banatului a vorbit despre „Maica neamului creştinesc", căreia Biserica şi credin-

(Continuare în pag. 4)

INFORMAŢII

(Urmare din pag. 3)

cioşii ei îi aduc cinstire, săvîrşind mereu binele, îmbogăţind zestrea proprie cu fapte care să cîntărească pozitiv în judecata lui Dumnezeu şi în aprecierea oamenilor.

● Duminică, 19 august a. c., Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului a cercetat parohia Terova din protopopiatul Reşiţa. Vizita a fost prilejuită de tîrnosirea bisericii de aici, nou pictată şi reparată. După cuvîntul de bun venit al protopopului Victor Cazacu şi după ce a răspuns, Înalt Prea Sfinţia Sa, înconjurat de un sobor de preoţi şi diaconi, a oficiat slujba sfinţirii bisericii. A urmat Sf. Liturgie arhierească. În cadrul acesteia Ierarhul a adresat credincioşilor cuvînt de învăţătură şi a cuminecat pe cei pregătiţi.

● În ziua de 22 august 1973, la Centrul arhiepiscopesc Sibiu a avut loc o festivitate consacrată aniversării împlinirii a 29 ani de la eliberarea Patriei noastre.

Au fost prezenţi: Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, P. Cuv. arhim. Emilian Birdaş, nou-alesul Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, P. C. vicar Traian Belaşcu, P. C. profesori de la Institutul nostru Teologic Universitar din Sibiu, angajaţi de la Centrul arhiepiscopesc şi de la Institut ş. a.

P. C. pr. duhovnic Dumitru Abrudan într-o documentată expunere a prezentat importanţa actului istoric de la 23 August 1944, subliniind munca însufleţită a poporului nostru în perioada celor 29 ani de la eliberarea Patriei, precum şi înfăptuirile mai de seamă, care au ridicat prestigiul ţării noastre.

Pe marginea referatului susţinut au luat cuvîntul: P. C. prof. Dr. Milan Şesan, P. C. prof. Dr. Dumitru Călugăr şi P. C. vicar Traian Belaşcu.

În încheiere a vorbit Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, care a subliniat importanţa acestui mare eveniment, deschizător al unei epoci noi în istoria poporului nostru. „Ţara este în sărbătoare, dar ea nu este întîmpinată numai cu manifestări de bucurie, ci şi cu bilanţul muncii rodnice, cu depăşirea planurilor prin care, an de an, se apropie tot mai mult de ţările avansate şi prestigiul ei internaţional e tot mai înalt". Î. P. S. Sa a reliefat de asemenea aspecte din viaţa Bisericii noastre, după actul insurecţional de la 23 August 1944.

● Situată într-un loc pitoresc, la margine de pădure şi lîngă rîul Timiş, Mănăstirea Timişeni atrage numeroşi vizitatori. Cei mai mulţi se adună însă cu prilejul sărbătoririi hramului, la 29 august, cînd se cinsteşte Tăierea capului Sf. Ioan Botezătorul, praznic la care în acest an a participat şi Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului.

Încă din ajun, preoţii rînduiţi a împlini solicitările credincioşilor au oficiat Taina Sf. Maslu, acatiste şi diferite alte rugăciuni, au făcut citiri din cărţile sfinte şi au instruit în cîntare bisericească.

În ziua praznicului Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului a săvîrşit Sf. Liturghie arhierească, înconjurat de un sobor de preoţi şi diaconi. La sfîrşit, Î. P. S. Sa a cuvîntat despre semnificaţia sărbătorii şi a împărţit anafura.

● Sîntem bucuroşi să semnalăm noi numere ale unor publicaţii editate de comunităţi ortodoxe române de peste hotare. Aşa de pildă:

Nr. 3—4 (iulie—decembrie) 1972 al revistei coloniei române din Austria, *„Luceafăr Nou"*, pe lîngă fapte legate de viaţa coloniei cuprinde şi alte interesante materiale, ca de ex.: Cultura românească peste hotare, Componenţa etimologică a vocabularului românesc, Biblioteci româneşti în Viena de-a lungul anilor ş. a. „Ne strîngem cu dragoste şi încredere în jurul acestui luceafăr de pace, de înseninare şi de înfrăţire, pentru dezmorţirea inimilor care tînjesc, pentru redeşteptarea avîntului de odinioară în cugetele româneşti, pentru chemarea atîtor puteri risipite la călăuzire dreaptă, la sfînta grijă a întăririi şi înălţării neamului nostru"— scrie în prima pagină a revistei vicepreşedintele Coloniei, dl Vincenz Przypolski.

Nr. 4 (aprilie) 1973 al revistei *„Credinţa"*, editată de Episcopia ortodoxă română misionară în America, cuprinde pe prima pagină Pastorala de Sfintele Paşti a P. S. Episcop Victorin, precum şi alte articole consacrate acestui mare praznic creştinesc, întitulate: Paştile cele de taină, Noaptea Învierii, Din moarte la viaţă ş. a.

Nr. 5 (mai 1973 al aceleiaşi reviste este închinat în întregime împlinirii a 25 ani de patriarhat ai Prea Fericitului Părinte Justinian, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române. Astfel, P. S. Episcop Victorin semnează: Împlinirile Prea Fericirii Sale; P. Cuv. arhim. B. V. Anania: De din vale; P. Cuv. protos. Felix Dubneac: Prea Fericitul Părinte Justinian — Patriarhul românilor; dl Gh. Alexe: Martorii Patriarhului ş. a.

Nr. 6 (iunie) 1973 al revistei *„Vestitorul"*, publicaţie religioasă, morală şi naţională a Bisericii ortodoxe române din Paris, se deschide de asemenea cu articole consacrate evenimentului menţionat, cum sînt: La a 25-a aniversare de patriarhat; Prea Fericite Părinte Patriarh, semnat de P. S. Episcop Teofil Ionescu, Cu românii de departe împreună etc. „Cîteva considerente istorice despre Transilvania" este un alt bogat şi documentat material pe care, alături de altele, rev. Vestitorul îl publică în numărul său de pe iunie a. c.

Nr. 3 (martie—aprilie) 1973 al revistei *„Altarul străbun"*, editată de Parohia ort. rom. „Sf. Petru şi Pavel" din Melbourn, Australia, avînd ca redactor pe tînărul şi vrednicul preot D. Găină, încrestează pe prima pagină vestea înfiinţării primei şcoli româneşti în îndepărtata Australie. Revista publică de asemenea şi alte deosebit de importante informaţii, atît pentru Biserica Ortodoxă Română în general cît mai ales pentru viaţa bisericească a românilor din Australia, ca de exemplu înfiinţarea de noi unităţi parohiale, cum este cea din marele oraş Sydney. „Sînt română din inima Ardealului şi-am învăţat de la părinţi să-mi iubesc Biserica şi Neamul — a mărturisit cu acest prilej d-na Maria Sabău. Îmi dau deplina adeziune la înfiinţarea parohiei din Sydney şi vă asigur că munca mea în comitet va fi fără răgaz şi cu simţ de răspundere".

Arătăm de asemenea că „Altarul străbun" îşi informează cititorii, în pag. 3, şi despre împlinirea a 120 ani de apariţie neîntreruptă a gazetei noastre „Telegraful Român".

Idei morale în opera lui Dimitrie Cantemir

În toată activitatea sa — nu numai în timpul cît a fost domnitor al Moldovei — Cantemir a dovedit o deosebită rîvnă pentru libertatea şi independenţa ţării sale dar şi o deosebită deschidere pentru cei din jurul său, pentru doleanţele poporului. Însuşi cronicarul Neculce mărturisea — printre alte — că, „aşa se arăta de bun şi de blînd că tuturor le erau uşile deschise".

Din caierul gîndirii şi ideilor sale morale şi patriotice vom depăna doar cîteva fire de aur care oglindesc crezul său ce străbate opera sa valoroasă. Întocmind primul studiu ştiinţific al geografiei din ţara noastră „Descrierea Moldovei" printre alte, autorul zice: „Nu se poate afla nicăieri în vreo altă ţară, cît Moldova de mică, atîtea ape şi natura împodobită cu asemenea locuri minunate ca aici".

Dezvăluind ororile asupririi otomane care sporea mereu tributul şi peşcheşul, concomitent deci mizeria şi exploatarea poporului, în oprimarea ţăranilor de către boierii cei lacomi, Cantemir a văzut — în această stare de lucruri — *izvorul unei drepte răscoale a maselor.*

Prin lucrarea sa: „Hronicul vechimii româno-moldo-vlahilor", operă de mare erudiţie, considerată pe bună dreptate prima istorie cuprinzătoare a poporului nostru scrisă de un român, precum şi în: „Istoria Ieroglifică", cu aceeaşi vervă, autorul subliniază adevărul istoric al zbuciumatului nostru popor în fazele oprimării sale (în prima) cît şi continuitatea sa neîntreruptă pe aceste teritorii, romanitatea şi unitatea poporului român.

„Hronicul" reprezintă şi o ilustrare vie a erudiţiei şi criticismului său deoarece, în el, se face apel la peste 150 de izvoare latine, greceşti, bizantine, polone, slavone, la monede, inscripţii, vestigii arheologice ş. a.

Gînditor raţionalist, prin structura intimă a lucrărilor sale, D. Cantemir este şi un vădit umanist atît prin elogiul ce îl face civilizaţiei antice, dar şi prin sublinierea demnităţii omului ca fiinţă raţională liberă.

Lucrarea cu cele mai concentrate idei morale din opera lui Dimitrie Cantemir se numeşte „Divanul lumii sau Gîlceava înţeleptului sau Giudeţul Sufletului cu Trupul". Ea constituie un mic tezaur cu învăţături vechi şi noi, pilde din Scripturi şi de la necreştini spre slava şi folosinţa moldovenescului neam — precum şi darul (oferit „celor rămaşi acasă") „mănunchiaşul de flori neveştedzitoare" oferit poporului român ca să strige: „Flori s-au deschis în pămîntul nostru !".

În cele trei părţi ale „Divanului..." în care se consumă substanţa acestei opere demnă de subliniat este problema Binelui şi a Răului, dialogul între Înţelept şi Lume, o dispută între Suflet şi Trup din literatura europeană medievală; identitatea Înţelept-Suflet-Microcosm şi Lume-Trup-Macrocosm.

E foarte important faptul că, prin înţelept, autorul nu numeşte pe Filozof ci pe Omul virtuos (Cantemir traducînd — pentru înţelepciune — pe latinescul virtus).

Arătînd — spre exemplu — că în Sfînta Scriptură se află ca într-o cămară cerească comori spirituale de mare preţ şi folositoare, înseşi cuvintele, făgăduinţele, poruncile, îndemnurile şi dreptatea Domnului, exemplele bune şi rele, autorul face îndemnul general de a umbla cu înţelepciune păzind adică această învăţătură folositoare pentru viaţă, curăţindu-ne şi îndreptîndu-ne obiceiurile, virtuţi care trebuie să ne fie ca nişte sfetnici după pilda lui David (cf. ps. 118, 19—24; II Tim. 3, 15—17). Să urmăm căile binelui: „căci după cum nici arta medicinii, nici doctoriile nu folosesc la nimic cît timp se află în laborator şi pînă nu le vei da bolnavului, iar medicul nu-l va vindeca pe bolnav pînă ce nu-l va ajuta cu ele, aşa şi Sfintele Scripturi, care sînt scrise în cărţi sfinte (însămnate) nu-ţi vor folosi întru nimic pînă ce nu le vei pune în practică" (pînă tu la praxis nu le vei duce); cu alte cuvinte nu numai să le citeşti, ci să şi săvîrşeşti cele citite şi atunci abia vei avea cîştig de la ele (de la dînsele dobîndă vii avea).

În cartea II-a (79) se subliniază că Sufletul este cea mai valoroasă parte a omului şi trebuie să ne îngrijim de el. Cea mai mare parte a Divanului o reprezintă *tehnica dobîndirii virtuţilor* recomandînd castitatea (III, 20), meditarea exemplelor de viaţă virtuoasă (III, 21—26, 32—34), rugăciunea şi meditaţia (III, 27—31, 57), asceza (III, 35—37, 43—56, 73), lecturile bune (III, 38—39), vieţuirea corectă (III, 40—42, 58—59, 67—70, 76—77) şi smerenia — dobîndite prin examenul conştiinţei (III, 60—66, 71—72, 74—75).

În capitolul 47 al cărţii a III-a autorul îndeamnă pe cititor astfel: „Priveşte mereu spre cea mai înaltă treaptă a virtuţii (la spiţa cea mai de sus a bunătăţii ... sileşte) adică la treapta (steapăna) cea mai de sus (cf. sfîrşitul cap. 5 de la Matei şi Colos. 1, 28 şi 4, 12) şi mereu să sileşti tot mai sus, mergînd tot înainte pe calea virtuţii. Din cuvinte bune să se facă fapte bune, adică să ne facem cu adevărat împlinitori ai poruncilor (cf. Sf. Ap. Iacob 3, 13) ... „că şi oile nu aduc ciobanilor iarba ca să le arate ce au mîncat, ci după ce au rumegat-o dau la iveală lîna şi laptele şi multe alte exemplificări pe care le considerăm adevărate izvoare preţioase pentru preoţimea noastră în lucrarea pastorală şi pentru credincioşi ca o hrană sufletească ... căci zice autorul după îndrumările date: „Aceasta dar e calea, umblaţi pe dînsa spre a vă ferici pînă la urmă (cf. Ioan 13, 7; Iac. 1, 25).

După ce Cantemir preamăreşte pe „Dumnezeu-Izvorul Iubirii" şi Atotputernicul pentru ajutorul ce i l-a acordat în străduaniile acestei cărţi, încheie aşa de mişcător: „Că Tu, Doamne, eşti împărat al veacurilor, Alfa şi Omega, începutul şi sfîrşitul (Apoc. 22, 13) şi fără de Tine cine a început sau a sfîrşit ceva? Deci după cum cerbul însetat se străduieşte să afle izvoarele apelor (Ps. 41, 1), aşa s-au nevoit mîna şi gîndul, pînă să zică: „Privirea şi ochiul văd sfîrşitul". Nu mie, Doamne, nu mie, ci numelui Tău dă slavă! (Ps. 113, 9). Amin!

Creator de cultură şi limbă românească, savantul de incontestabilă factură europeană care a fost Dimitrie Cantemir, ilustrează una din culmile umanismului românesc în prelungirea scrierilor cronicarilor Grigore Ureche, Miron Costin, stolnicul Constantin Cantacuzino. Un geniu ale cărui rădăcini au fost adînc înfipte în solul patriei şi a cărui căldură şi înţelepciune s-au răsfrînt asupra poporului.

Pr. Vartol. Constantinescu

REDACŢIA: Secţia culturală a Consiliului Arhiepiscopesc Sibiu (Taxa poştală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale Sibiu | 44206

BIBLIOTECA „ASTRA"

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

Biblioteca Orășenească
„Ștefan Gheorghiu"
Str. Bariţiu 5
SIBIU
41-42

ANUL 121 Sibiu, 1 noiembrie 1973

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA-IULIA ŞI SIBIU

PREŢUL INSERŢIUNILOR:
Un cm² 60 bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL:
Pe un an: 24 lei
Pe 6 luni: 12 lei
Cont nr. 49.8.01

Festivitățile bisericești de la Cluj

În zilele de 8 şi 9 septembrie 1973, la Centrul arhiepiscopesc din Cluj au avut loc festivităţile prilejuite de ridicarea Episcopiei Vadului, Feleacului şi Clujului la rangul de Arhiepiscopie, a Î. P. S. Teofil la treapta de Arhiepiscop, precum şi hirotonirea întru arhiereu şi înscăunarea P. S. Justinian Chira Maramureşanul ca Episcop-vicar.

În seara zilei de 8 septembrie a. c., după slujba Vecerniei, în prezenţa Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, a Î. P. S. Arhiepiscop Teofil al Clujului, a P. S. Episcop Vasile al Oradiei şi a P. S. Episcop-vicar Emilian Birdaş s-a făcut chemarea la treapta de arhiereu a P. Cuv. arhimandrit Justinian Chira de la Mănăstirea Rohia (jud. Maramureş), pentru postul de Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului şi Clujului, ca urmare a propunerii Sinodului Permanent din 11 iunie 1973 şi a Decretului Consiliului de Stat, Nr. 385 din 10 iulie 1973.

Duminică, 9 septembrie 1973, în prezenţa Î. P. S. Mitropolit Teoctist al Olteniei, delegatul Prea Fericitului Patriarh Justinian, a Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului, a P. S. Episcop Visarion al Aradului şi a P. S. Emilian Răşinăreanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului; în prezenţa delegaţiilor cultelor religioase din Cluj, în frunte cu conducătorii acestora, Emin. Lor: Nagy Gyula, episcop reformat, György Argay, episcop ev.-lut. S. P., Albert Klein, episcop ev.-lut. C. A. Sibiu, prof. Dr. Erdö János, vicar unitarian Cluj, ş. a.

În prezenţa reprezentanţilor Departamentului Cultelor, în frunte cu D-l vicepreşedinte Gh. Nenciu; a reprezentanţilor autorităţilor locale de stat, a D-lor: Roman Moraru, prim-vicepreşedinte al Consiliului Popular al judeţului Cluj, Aurel Vasilescu, secretar al Consiliului Popular al judeţului Cluj, Valentin Bota, secretar al Consiliului Popular al judeţului Maramureş, Romulus Crăciun, secretarul Consiliului Municipiului Cluj, în prezenţa reprezentanţilor unor instituţii culturale şi sanitare, a D-lor: Prof. Dr. Ştefan Pascu, rectorul Universităţii din Cluj, prof. Ioan Chiricuţă, Opriş Cornel şi Şt. Şurtea, de la Institutul Medico-Farmaceutic din Cluj; prof. Aurelian Jonaşcu, de la Facultatea de ştiinţe juridice a Universităţii din Cluj, ş. a.;

În prezenţa reprezentanţilor şcolilor de învăţământ teologic, a P. C. lor: Conf. Dumitru Popescu de la Institutul Teologic Universitar din Bucureşti, prof. Milan Şesan şi Ioan Zăgrean de la Institutul Teologic Universitar din Sibiu; Ioan Brie, directorul Seminarului Teologic din Cluj; a protopopilor din Arhiepiscopia Clujului; a deputaţilor eparhiali şi a membrilor Consistorului spiritual; a altor delegaţii şi a unui mare număr de credincioşi, în biserica Catedrală, la orele 10 a început oficierea slujbei Sfintei Liturghii arhiereşti, de către un înalt sobor, compus din: Î. P. S. Sa Nicolae Mladin, Mitropolitul Ardealului, Î. P. S. Sa Teofil, Arhiepiscopul Clujului, P. S. Sa Vasile al Oradiei, înconjuraţi de P. Cuv. Arhimandrit Justinian Chira, ipopsifiul ce urma să fie hirotonit întru arhiereu, P. C. Vasile Costin, vicar episcopesc, Oradea, P. C. Milan Şesan, profesor la Institutul Teologic Universitar din Sibiu ş. a., şi diaconii: Prof. Ioan Zăgrean şi Constantin Voicu, de la Institutul Teologic Universitar din Sibiu, Mihai Sămărghiţan (Sibiu) şi Simeon Felecan (Cluj).

Înainte de a se începe Sf. Liturghie, ipopsifiul Justinian Chira a depus în faţa celor trei arhierei şi în auzul tuturor celor prezenţi, îndătinata *mărturisire de credinţă*, după rînduiala Bisericii noastre. După binecuvîntarea ipopsifiului de către Î. P. S. Mitropolit Nicolae şi după luarea vremii, s-a intrat în Sf. Liturghie.

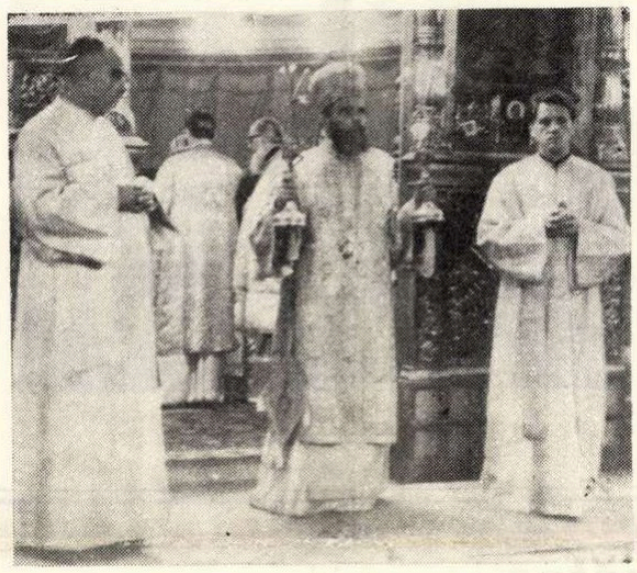

P. S. Episcop-vicar Iustinian Chira, înconjurat de doi diaconi

La vremea rînduită (după Sfinte Dumnezeule ...), cei trei Ierarhi din sobor au săvîrşit hirotonirea întru arhiereu a ipopsifiului Justinian Chira, iar după prezentarea noului hirotonit în faţa credincioşilor, cu îndătinatul: „Vrednic este", de către Î. P. S. Sa Mitropolit Nicolae şi după îmbrăcarea cu veşmintele arhiereşti, noul hirotonit, P. S. Episcop-vicar Justinian a continuat serviciul Sf. Liturghii ca protos.

După încheierea Sf. Liturghii, Î. P. S. Arhiepiscop Teofil *a citit telegrama trimisă de Prea Fericitul Patriarh Justinian cu prilejul festivităţilor din această zi.*

A urmat apoi cuvîntarea Î. P. S. Mitropolit Nicolae *al Ardealului. Î. P. S. Sa, după ce a făcut o incursiune în trecutul istoric mai îndepărtat şi mai apropiat al Episcopiei Vadului, Feleacului şi Clujului, a trecut la cel de-al treilea ierarh al reînviatei Episcopii, Î. P. S. Teofil Herineanu, sublinindu-i calităţile şi meritele personale. Pentru consideraţii istorice, pentru consideraţii actuale în legătură cu importanţa oraşului Cluj, precum şi pentru personalitatea şi activitatea Î. P. S. Teofil desfăşurată aici, Sf. Sinod a hotărît, în şedinţa din 11 iunie 1973, ridicarea Episcopiei Clujului la rangul de Arhiepiscopie, acordîndu-i P. S. Teofil rangul de Arhiepiscop. De asemenea a hotărît ca P. Cuv. Justinian Chira, starețul Mănăstirii Rohia, să fie numit Episcop-vicar al acestei Arhiepiscopii.*

Felicitînd pe Î. P. Sa Arhiepiscop Teofil şi pe P. S. Episcop-vicar Justinian Maramureşanul şi urîndu-le spor deplin în activitatea lor viitoare, Î. P. S. Sa a înmînat Î. P. S. Teofil toiagul arhiepiscopesc, iar P. S. Justinian cîrja arhierească.

A urmat cuvîntarea Î. P. S. Arhiepiscop Teofil *al Vadului, Feleacului şi Clujului, care, vorbind despre arhieria Mîntuitorului Hristos, a arătat înalta chemare şi răspundere pe care o poartă toţi cei ridicaţi la această treaptă. Exprimîndu-şi satisfacţia şi bucuria pentru cauzele îndoitei sărbători de astăzi, Î. P. S. Sa a încheiat cu urări de spor în noua chemare P. S. Justinian Maramureşanul, pe care şi l-a dorit ca ajutor şi colaborator îndeosebi pentru smerenia şi rîvna duhovnicească pe care le-a dovedit cu prisosinţă.*

În cuvîntul rostit, P. S. Episcop-vicar Justinian Maramureşanul *după ce şi-a mărturisit emoţia copleşitoare pe care a încercat-o prin hirotonirea în treapta de arhiereu, întrucît îşi dă seama de importanta şi greaua sarcină ce cade pe umerii celui ce poartă omoforul, a arătat că înţelege să-şi îndeplinească noua chemare în smerenie, dragoste faţă de Biserică, de Patrie şi de popor. P. S. Sa a mulţumit înaltelor foruri bisericeşti şi de stat care l-au onorat cu această înălţare, precum şi tuturor*

Înalţi Ierarhi slujitori. De la stînga la dreapta: Î. P. S. Arhiepiscop Teofil al Vadului, Feleacului şi Clujului, Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului şi P. S. Episcop Vasile al Oradiei

celor ce l-au onorat cu prezenţa la solemnităţile de astăzi.

La orele 14,30 s-a servit o masă comună, la care au luat cuvîntul şi au toastat: Î. P. S. Mitropolit *Teoctist* al Olteniei, în numele Prea Fericitului Patriarh Justinian; Emin. Sa *Nagy Juliu*, episcop reformat din Cluj; Prof. *Lengyel Lorant*, citind cuvîntul Em. Sale episcopului ev.-lut. S. P. *György Argay* din Cluj; Em. Sa *Albert Klein*, episcop ev.-lut. C. A. din Sibiu; Prof. *Erdö János*, vicar unitarian din Cluj; P. C. Conf. *Dumitru Popescu*, în numele Institutului Teologic Universitar din Bucureşti; P. C. prof. *Milan Şesan*, în numele Institutului Teologic Universitar din Sibiu; P. C. *Ioan Brie*, directorul Seminarului Teologic din Cluj; P. C. protopop *Bárath Béla*, în numele Bisericii Romano-catolice din Cluj; P. C. *Iosif Chertes*, consilier arhiepiscopesc, în numele Centrului arhiepiscopesc din Cluj.

Au vorbit de asemenea Domnul *Gheorghe Nenciu*, vicepreşedintele Departamentului Cultelor şi Domnul *Roman Moraru*, prim-vicepreşedinte al Consiliului Popular Judeţean Cluj.

Tuturor vorbitorilor le-au răspuns Î. P. S. Arhiepiscop *Teofil* şi P. S. Episcop-vicar *Justinian Maramureşanul*.

Festivităţile de la Cluj s-au desfăşurat într-o atmosferă înălţătoare, avînd o multiplă semnificaţie: bisericească şi ecumenistă.

Cu acest prilej solemn, redacţia „Telegrafului Român" urează Î. P. S. Arhiepiscop Teofil, precum şi P. S. Episcop-vicar Justinian, ani mulţi cu sănătate, bucurie şi roade bogate în ogorul Bisericii străbune Ortodoxe Române şi al binecuvîntatei noastre Patri.

T. R.

În slujba Bisericii strămoşeşti

Duminică, 7 octombrie 1973, s-au împlinit 50 de ani de la sfinţirea pietrii fundamentale a catedralei ortodoxe din Cluj, cu hramul „Adormirea Maicii Domnului".

Sfinţirea pietrii fundamentale a catedralei acestei Eparhii sub cîrmuirea canonică a providenţialului ierarh Nicolae Ivan a constituit un eveniment important, căci marca începutul unei lucrări monumentale şi deosebit de semnificative pentru noi din părţile de sus ale Transilvaniei.

Cu prilejul acestei aniversări socotim deci potrivit să zăbovim puţin asupra evenimentului de la 7 octombrie 1923 cînd Nicolae Ivan — după terminarea ceremonialului de aşezare a pietrii fundamentale — a spus, printre altele, aceste cuvinte de permanentă actualitate: „Episcopia Ctitorului Ştefan cel Mare, reînviată ca prin minune din darurile Cerului, are frumoasa misiune de a propovădui de acum încolo pacea, dragostea către deaproapele şi va învăţa pe credincioşii Bisericii, ca să preamărească pe Dumnezeu. Locaşul sfînt, maica bisericilor din Dieceză, se va înălţa măreţ şi ocrotitor, ca un liman de odihnă şi întărire sufletească, chemînd pe oameni... pentru ca în umbra lui şi în armonia cîntecelor liturgice să-şi găsească mîngîiere, bunătate şi iertare...

De aici datoria sfîntă de a vesti cuvîntul lui Hristos, de a lămuri pe înţelesul tuturor învăţăturile creştine...

Să facem, ca Sionul ce se va ridica să fie nu numai una din cele mai impunătoare catedrale din cîte are ţara noastră în cuprinsul ei, ci să fie şi un amvon binecuvîntat de Cel de Sus de pe care să răsune glasuri pline de rîvnă pentru cauza Domnului, care să cheme cu convingere şi cu dragoste pe credincioşi către o adevărată cunoaştere a învăţăturilor Mîntuitorului nostru ... spre calea progresului adevărat şi cinstit".

Într-adevăr, această mîndră catedrală — ridicată cu mari străduinţi, cu jertfă şi sacrificii — a devenit un amvon al păcii şi frăţietăţii, o vatră spirituală a Ortodoxiei străbune, o mîndră catedrală arhiepiscopală din inima Transilvaniei.

În gîndurile marelui ei ctitor, Nicolae Ivan, se oglindesc dragostea deosebită faţă de ţară, dragostea lui fierbinte faţă de popor şi năzuinţele sale materiale şi spirituale.

Catedrala arhiepiscopală din Cluj.

În opera lui e personificat frumosul, e evocat sentimentul moralităţii publice, e încorporată virtutea, tendinţa reală spre desăvîrşire.

Sub acest aspect s-a spus că mitropolitul Andrei Şaguna a iniţiat faptele cele mari, de rezonanţă istorică ale Bisericii transilvane, între care şi reînfiinţarea Episcopiei Vadului, Feleacului şi Clujului. Nicolae Ivan a turnat în fier şi a dăltuit în stîncă monumentala catedrală; Nicolae Colan — mai tîrziu mitropolit — a făcut să grăiască aceste pietre prin sobrietatea sa, prin nobleţea lui sufletească, prin cultura, bunătatea, predicile sale simţite şi mişcătoare, prin conferinţele ţinute aici în cicluri pe Duminici şi sărbători, în posturi şi cu alte ocazii binevenite, iar Î. P. S. Arhiepiscop Teofil Herineanu a transpus catedrala cea frumoasă, de zid, în inima credincioşilor, a acestor bisericuţe vii, încălzite de darul lui Dumnezeu, de minunatele învăţături ale dumnezeieştii Scripturi şi ale Sfinţilor Părinţi, dar mai ales de pilda strălucitoare a ierarhului îmbunătăţit în viaţa duhovnicească.

Astfel acest locaş de rugăciune, ce s-a înălţat pe temelia de nezdruncinat a unei pietre fundamentale durabile şi sfinţite cu entuziasm, a devenit pentru închinătorii evlavioşi nu numai un obiectiv de grandoare, un monument de arhitectură şi artă ci şi un mijloc permanent de evanghelizare, de primenire sufletească, de înfrăţire şi unitate în credinţa strămoşească, de afirmare a duhului ortodox, potrivit Evangheliei, de înviorare interioară, de încîntare şi admiraţie pentru toţi cei ce-şi abat paşii prin vechea, renăscuta şi minunata cetate a Clujului, din ţară sau de peste hotare.

Păşind în a doua jumătate de veac de existenţă, catedrala clujeană îşi continuă lucrarea de slujire a Centrului Eparhial Cluj, ridicat acum la rang de Arhiepiscopie, îndrumînd pe credincioşii români pe calea dragostei de Dumnezeu, de oameni şi de Patrie.

Arhim. *Varahiil Jitaru*

Semănătorii

Ca în orice parabolă şi în parabola cu semănătorul, Domnul Hristos, pornind de la lucruri văzute, ne îndrumează mintea spre lucruri care ţin de înţelegere. Este o sămînţă văzută, dar este şi o sămînţă nevăzută. Sămînţa nevăzută este „cuvîntul", „cuvîntul Împărăţiei", „cuvîntul lui Dumnezeu", adică învăţătura de mîntuire. Şi sămînţa văzută şi cea nevăzută se seamănă în vederea rodirii. Şi una şi cealaltă, ca să rodească, are trebuinţă de pămînt bun. Pămîntul cel bun, pentru sămînţa „cuvîntului lui Dumnezeu", este „inima curată şi bună "(Luca 8, 15). Inima curată şi bună este acea aşezare sufletească din care lipsesc „grijile bogăţiei şi plăcerile" păcătoase (Luca 8, 14) şi care nu-i bătătorită de nepăsarea care uită (Luca 8, 12), nici de iubirea de sine cea pătimaşă (Luca 8, 13). Se ştie că atunci cînd iubirea pătimaşă de sine se înstăpîneşte în suflet, omul caută ale sale mai mult decît pe cele ale lui Dumnezeu şi ale semenilor, iar cuvîntul cel bun nu rodeşte.

În parabola cu semănătorul, Domnul Hristos ne arată că chiar şi sămînţa cea bună, oricît de bună este ea, nu rodeşte decît dacă ajunge în pămînt bun. Semănătorul seamănă cu nădejde de rodire, sămînţa pe care o seamănă el este „cuvîntul lui Dumnezeu", deci o sămînţă bună, dar aceasta nu rodeşte numai dacă ajunge în „inima curată şi bună".

Pe lîngă semănatul cel bun, mai este însă şi un semănat rău. Despre semănatul cel rău a vorbit Domnul în parabola cu sămînţa şi cu neghina (Matei 13, 24 urm.). În această parabolă ni se spune despre „un om care a semănat sămînţă bună în ţarina sa" şi de „un om *vrăjmaş*, care a semănat neghină". E vorba, deci, în această parabolă despre două feluri de seminţe şi despre două felurii de semănători. Sămînţa cea bună o seamănă omul cel bun, iar cea rea o seamănă omul cel rău, „vrăjmaşul" binelui. Despre semănătorii de neghină Domnul Hristos spune că sînt „fiii celui rău" (Matei 13, 38). Numai cei răi pot împrăştia în ogorul sufletesc gînduri pricinuitoare de nelinişte, de tulburare, de zarvă, de vrajbă şi altele asemenea. Numai fiii celui rău, numai cei răi pot fi pricină de răutate. Ei lucrează în ascuns, pe întuneric, dar sămînţa lor iese la lumină şi creşte împreună cu cele ce ies din sămînţa cea bună.

Semănători pe ogoarele văzute sînt toţi aceia care se ocupă cu plugăria şi numai ei. Semănători în ogorul sufletesc, răspînditori de gînduri, sînt, însă, toţi oamenii; sîntem şi fiecare dintre noi.

De cîte ori spunem sau scriem ceva, noi facem lucrare de semănători. Sămînţa pe care o semănăm noi, ca răspînditori de gînduri, nu este altceva decît gîndurile pe care le spunem în cuvinte. Ele, ajungînd în mintea ascultătorilor sau a cititorilor, au o lucrare a lor şi se fac pricină de alte gînduri, care, la rîndul lor, se seamănă şi rodesc în alte suflete, ducînd mai departe gîndurile din care au pornit.

Domnul Hristos a spus că „din prisosinţa inimii grăieşte gura" (Matei 12, 14) şi că „omul cel bun din comoara cea bună scoate cele bune, iar omul cel rău, din comoara lui cea rea scoate afară cele rele" (Matei 12, 35). Cele bune şi cele rele, pe care le scoatem din prisosinţa inimii noastre, vădesc, pe de o parte, cele pe care alţii le-au semănat în noi, iar pe de altă parte, cele pe care noi le semănăm în inimile altora.

E ştiut că orice semănat se face în vederea rodirii. Aşa e şi cu semănatul sufletesc. E sigur că „ceea ce seamănă omul, aceea va şi secera" (Galateni 6, 7). Adevărul acesta e deplin verificat în cele pămînteşti, nu-i totdeauna destul de înţeles în cele sufleteşti, deoarece secerişul nu-i îndată după semănat.

Dacă nu vrem să se înmulţească răul nici în noi şi nici în cei din jurul nostru, să nu vrem nici să-l facem şi nici să-l primim, cînd e făcut de alţii. Dacă ne ştim pe noi înşine semănători, să avem grijă ce semănăm. Să fim cu multă grijă ce semănăm mai ales în sufletele nevinovate ale copilaşilor. Mai mult, să fim gata să stăvilim orice semănat care nu înmulţeşte binele şi să smulgem din rădăcină orice neghină, orice buruiană, care, cu ştiinţă sau neştiinţă, s-ar semăna între cei ce ne înconjoară.

E mare lucru să te ştii semănător şi răspunzător de seminţele pe care le-ai împrăştiat în jurul tău. E mare lucru să ştii că prin osteneala ta ai făcut să se înmulţească roadele pămîntului şi prin aceasta te-ai făcut susţinător al vieţii. Dar viaţa adevărată pentru noi credincioşii este viaţa în virtute, viaţa în Dumnezeu. Cine se socoteşte să înmulţească în lume lucrarea virtuţilor, începînd cu propriul său suflet şi continuînd cu cei din jurul său, acela seamănă nu numai pentru înmulţirea binelui, a bucuriei în această lume, ci şi pentru viaţa veşnică. Seminţele răspîndite de el au putere lucrătoare în veşnicie.

Prin felul nostru de a fi, de a lucra, de a ne înfăţişa în viaţă, noi aducem încredere sau neîncredere în cele bune şi nu-s puţine împrejurările în care ne dăm seama că secerăm ceea ce am semănat în alţii şi că cei ce au semănat în noi seceră ceea ce au pus în sufletul nostru.

Cu gîndul la bunul Dumnezeu, care face să încolţească, să crească şi să se înmulţească roadele pămîntului, să semănăm şi noi cele ce se cuvin pentru înmulţirea roadelor pămîntului, fiecare la locul nostru de muncă, dar în acelaşi timp, ca fii ai Bisericii străbune, să semănăm în egală măsură şi cele cu rodire în veşnicie. Să ne păzim cu toată puterea noastră de gîndurile cele rele, pe care Domnul Hristos le aseamănă cu neghina. Să fim treji, să priveghem ca nu cumva, din pricina neluării noastre aminte, vrăjmaşul binelui să-şi împrăştie răutatea lui în sufletul nostru. Mai presus de toate să fim încredinţaţi că toţi sîntem nişte semănători şi că fiecare dintre noi sîntem răspunzători atît înaintea oamenilor cît şi înaintea lui Dumnezeu de ceea ce semănăm cu cuvîntul, cu gîndul şi cu fapta.

Să semănăm deci numai ceea ce ne face cinste, ceea ce ne înalţă, făcîndu-ne mai buni şi mai drepţi, ceea ce este bineplăcut lui Dumnezeu şi de folos oamenilor.

Ierod. *T. Părăianu*

Înscăunarea P. S. Episcop Dr. Antim Nica în fruntea Eparhiei Dunării de Jos

Eparhia Dunării de Jos, care în prezent are sub jurisdicţia sa pe credincioşii ortodocşi din judeţele Galaţi, Constanţa şi Tulcea, este continuatoarea unor străvechi centre creştine şi episcopii, ca Tomis, Vicina şi altele. Pe teritoriul ei se descoperă, an de an, însemnate vestigii ale trecutului.

În urma pensionării, la cerere, a P. S. Episcop Chesarie Păunescu al Dunării de Jos ajuns la venerabila vîrstă de 86 ani, Colegiul Electoral Bisericesc a ales la 10 iunie 1973, după cum am relatat într-un număr trecut al Telegrafului Român, ca Episcop titular al acestei Eparhii pe P. S. Dr. Antim Nica, vicar patriarhal.

Intronizarea noului Episcop s-a făcut Duminică, 19 august 1973, de către P. F. Patriarh Justinian, în calitate de Mitropolit al Ungro-Vlahiei, şi în prezenţa Î. P. S. Teoctist, Mitropolitul Olteniei, a P. S. Episcop Antim al Buzăului, a P. S. Roman Ialomiţeanul, Episcopul-vicar al Arhiepiscopiei Bucureştilor, a P. S. Arhiereu-vicar Gherasim Constănţeanul, împreună cu consilierii, protopopii, slujitori din Eparhie şi a credincioşilor.

Au participat şi delegaţi ai altor culte de pe teritoriul Eparhiei.

Au fost prezenţi de asemenea reprezentanţi ai autorităţilor locale de stat.

După citirea gramatei mitropolitane, P. F. Patriarh Justinian i-a încredinţat P. S. Episcop Antim cîrja de arhipăstor al Episcopiei Dunării de Jos şi l-a instalat în jeţul episcopal, adresîndu-i cuvinte de aleasă preţuire şi recomandîndu-l călduros clerului şi credincioşilor din Eparhie, care şi-au primit arhipăstorul cu multă bucurie şi dragoste de fii duhovniceşti.

La agapa tradiţională ce a urmat, s-au rostit cuvîntări de către Î. P. S. Mitropolit Teoctist al Olteniei, în numele Ierarhilor prezenţi şi al Sf. Sinod, de pr. Iacob Iosif, în numele comunităţii romano-catolice din localitate, de P. S. Episcop Ambrozie în numele Mitropoliei creştinilor de Rit Vechi, de Dr. Sami Herşcovici, în numele comunităţii mozaice locale, de d-l Iacob Mehmet, conducătorul Cultului musulman din România, de delegaţi ai preoţilor şi credincioşilor din Eparhie.

În numele Departamentului Cultelor a luat cuvîntul Domnul Gheorghe Nenciu, Vicepreşedintele Departamentului Cultelor, care, între altele, a subliniat semnificaţia participării delegaţilor altor culte la solemnitatea instalării episcopului ortodox de pe aceste locuri, ca o ilustrare a raporturilor de armonie şi colaborare dintre culte, încetăţenite în Republica Socialistă România.

Răspunzînd aprecierilor şi urărilor ce i s-au adresat, P. S. Episcop Antim a mulţumit forurilor superioare de conducere, bisericeşti şi de stat, pentru încrederea ce i s-a acordat şi a asigurat clerul şi credincioşii din Eparhie că se va strădui cu dăruire pentru binele lor duhovnicesc şi obştesc.

Întru mulţi şi rodnici ani, Prea Sfinţite Părinte!

Rep.

Hirotonirea şi instalarea P. S. Roman Ialomiţeanul ca Episcop-vicar al Sf. Arhiepiscopii a Bucureştilor

În şedinţa din 9 iunie 1973, Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, la recomandarea Prea Fericitului Patriarh Justinian, a aprobat ridicarea la treapta de arhiereu a P. Cuv. arhim. Roman Stanciu, stareţul Mănăstirii Cernica, şi numirea P. Cuv. Sale în funcţia de Episcop-vicar al Sf. Arhiepiscopii a Bucureştilor, cu titlul de „Ialomiţeanul".

Consiliul de Stat al Republicii Socialiste România, prin decretul nr. 385/1973, a recunoscut această numire, iar în ziua de 8 august 1973, Dl Prof. Dumitru Dogaru, Preşedintele Departamentului Cultelor, i-a înmînat înaltul decret într-un cadru festiv.

În ziua de 15 august 1973 — Adormirea Maicii Domnului — în Catedrala patriarhală din Bucureşti, P. Cuv. arhim. Roman Stanciu a fost hirotonit Arhiereu de Prea Fericitul Patriarh Justinian, P. S. Episcop Dr. Antonie Ploieşteanul, vicar patriarhal, P. S. Episcop Dr. Antim al Dunării de Jos şi P. S. Gherasim Constănţeanul, Episcop-vicar al Eparhiei Dunării de Jos.

Au fost de faţă Domnul prof. *Dumitru Dogaru*, Preşedintele Departamentului Cultelor, şi Domnul *Gheorghe Nenciu*, Vicepreşedinte al aceluiaşi Departament.

După terminarea Sf. Liturghii, Prea Fericitul Patriarh *Justinian* a ţinut un discurs festiv, în care a recomandat credincioşilor, veniţi în număr mare în catedrala patriarhală din Bucureşti, pe P. S. Roman Ialomiţeanul, colaborator direct al Prea Fericirii Sale.

Cu acest prilej, Prea Fericirea Sa a reliefat personalitatea, calităţile morale, intelectuale şi gospodăreşti ale noului Episcop-vicar al Sf. Arhiepiscopii a Bucureştilor.

A luat apoi cuvîntul P. S. Episcop-vicar *Roman Ialomiţeanul*, care, în cuvinte profund simţite, a mulţumit Prea Fericirii Sale, Sf. Sinod şi Conducerii de Stat pentru cinstea acordată, angajîndu-se să muncească cu rîvnă pentru propăşirea Bisericii noastre strămoşeşti şi a scumpei noastre Patri.

La palatul patriarhal a urmat o masă festivă la care au participat Prea Fericitul Patriarh Justinian şi alţi Ierarhi şi înalţi oaspeţi, părinţi consilieri ai Sf. Arhiepiscopii a Bucureştilor şi alţi invitaţi. S-au rostit cuvîntări de salut, tuturor răspunzînd P. S. Roman Ialomiţeanul.

Cezar Vasiliu

Vestigii de culte daco-romane descoperite de acad. C. Daicoviciu în Transilvania

În primăvara acestui an a încetat din viaţă, la Cluj, venerabilul academician şi profesor universitar dr. Constantin Daicoviciu, savant cu renume internaţional, istoric, latinist, arheolog de seamă, în vîrstă de 75 de ani.

Distinsul şi regretatul profesor şi-a început activitatea în domeniul arheologiei încă din anul 1921, chiar ca student, întrevăzîndu-se de atunci calităţile lui de cercetător al trecutului nostru istoric, dînd dovadă de dragoste şi pasiune pentru dezgroparea vestigiilor ce poartă pecetea strămoşilor noştri daco-romani.

Între anii 1925 şi 1927 a fost bursier al şcolii române din Roma, iar după înapoierea în ţară, luîndu-şi doctoratul, a trecut începînd cu 1928 la catedra de istorie şi arheologie a Universităţii din Cluj.

Numele cărturarului şi dascălului C. Daicoviciu este legat şi de cetatea Sibiului din timpul dureросului refugiu al „Almei Mater Napocensis" în acest oraş medieval (1940—1945), după odiosul dictat de la Viena, care a frînt Transilvania în două.

În perioada cît a rămas universitatea Daciei Superioare la Sibiu, regretatul profesor şi-a extins activitatea de cercetător şi arheolog, în munţii Orăştiei, după cum urmează: în anii 1942—1944 la Costeşti, 1944 în castrul roman de la Luncani-Hunedoara, tot în 1944 în aşezări dace răzleţe de la Luncani. Dar în 1942, 1943, 1944 a insistat mai mult la Sarmizegetusa-Grădiştea Muscelului, publicînd în urma acestor săpături valoroasa lucrare „Transilvania în antichitate" (1943), pe vremea ei o lucrare magistrală, care se mai poate utiliza şi astăzi, avînd o bibliografie foarte bogată.

Adresîndu-ne celui mai apropiat colaborator al distinsului arheolog din vremea respectivă, profesorul universitar Nicolae Lupu, de la Facultatea sibiană de filologie şi istorie, pe atunci student, acesta ne-a împărtăşit următoarele amănunte:

... „La Sarmizegetusa dacică au fost descoperite sanctuare de formă rectangulară din care se mai păstrau bazele de piatră ale coloanelor. Asemenea sanctuare s-au descoperit la Costeşti, apoi în apropiere de cetatea de la Blidaru, precum şi în cetatea de la Piatra Roşie.

În „incinta sacră" de la Sarmizegetusa au fost puse în evidenţă urmele unui sanctuar circular, despre care savantul Pârvan credea că reprezintă un monument funerar, iar D. M. Teodorescu, precursorul lui Constantin Daicoviciu în cerce-

(Continuare în pag. 4)

Glasurile patriei

Aşa se numeşte cartea cuprinzînd o antologie de poezie patriotică românească, apărută în librăriile noastre, din care desprindem faptul că poezia patriotică s-a zămislit şi a crescut din zbuciumul vremilor de nelinişte şi frămîntare, din acel duh de slobozenie şi dreptate care a cutremurat şi trezit conştiinţa de sine a poporului român în hotărîtoarele lui ceasuri istorice.

În stihurile ei bate inima vie a poporului, răsună sufletul eroilor căliţi în flăcările bătăliilor pentru afirmarea demnităţii şi unităţii noastre, apărarea pămîntului strămoşesc, înălţarea şi binele ţării.

Iubirea de patrie este un firesc şi puternic simţămînt uman. Este izvor de putere şi inspiraţie care deşteaptă curajul şi însufleţirea, trezeşte avînturi, fecundează inimile, adapă nădejdile, înarmează conştiinţele, pregăteşte sufletele pentru vremuri tot mai bune.

Lumină şi pildă, învăţ şi poruncă, lirica patriotică îmbogăţeşte fondul sufletesc — conţinutul de idei — şi înnobilează simţirea, formează şi dezvoltă simţămîntul de comuniune şi solidaritate dintre generaţii; legămîntul cu strămunii, cu cei de acum şi cei ce veni-vor după noi.

Cartea „Glasurile patriei", îngrijită de H. Grămescu şi prefaţată, amplu şi substanţial, de Ion Dodu Bălan, are darul să fie o sinteză cuprinzătoare a cîntecului pămîntului natal şi poporului de la începuturile istoriei lui pînă astăzi, a frumuseţilor de basm, a tradiţiilor de luptă şi voinicie legendară din întreaga-i existenţă eroică.

Inspirată din sursa autohtonă, colecţia ne aduce înaintea ochilor sufleteşti oameni mari la înţelepciune şi fapte, înfăţişări şi întîmplări depănate pe aceste meleaguri, tablouri ale zilelor de restrişte şi înălţare, momente de răscruce cînd profunzimea şi măreţia încordării epopeice în faţa primejdiei au atins piscurile carpatine de dăruire, de pasiune, de jertfă supremă a poporului — stăpînul şi stîlpul de sprijin al ţării.

Amintirea faptelor de glorii vii constituie un real şi valoros ajutor în opera de educare a conştiinţei naţionale şi de îndrumare a maselor spre apărarea, prin muncă constructivă şi noi realizări, a cuceririlor sale durabile. Forţa de înrîurire şi mobilizare a „Glasurilor" ne călăuzeşte fără şovăire pe calea datoriei conştiente întru a închina Patriei ce avem curat, frumos, bun, adevărat.

Pr. Gh. Oneţiu

Vestigii de culte daco-romane...

(Urmare din pag. 3)

tarea cetăţilor dacice din Munţii Orăştiei, socotea că reprezintă un sanctuar al zeului solar adorat de daci. Acest sanctuar se compune din stîlpi groşi de lemn, în mijlocul cărora se află o incintă în formă de potcoavă, construită tot din stîlpi groşi de lemn.

Hadrian Daicoviciu ocupîndu-se de acel monument îl consideră drept sanctuar-calendar.

La Sarmizegetusa romană (de lîngă Haţeg) C. Daicoviciu a pus în evidenţă pentru prima dată resturile unei construcţii în curtea căreia se afla un altar pe care se aduceau jertfe în cinstea împăratului şi a Romei, de către sacerdoţi care se dedicau cultului împăratului, numiţi augustali. Clădirea purta denumirea de „Aedes Augustalium" — a încheiat dl. prof. N. Lupu.

Cercetările în domeniul săpăturilor arheologice din Munţii Orăştiei au continuat însă şi după eliberare, sub supravegherea regretatului profesor, chiar şi de foştii săi elevi, scoţîndu-se la suprafaţă vestigiile de apărare ale dacilor — Cetatea cea mare de pe Dealul Grădiştei (Sarmizegetusa dacă) — care atestă civilizaţia superioară a dacilor liberi, contribuindu-se astfel la studierea formării poporului român.

Acestor cercetări se datoresc alte lucrări de seamă ale cărturarului şi omului de ştiinţă dr. C. Daicoviciu, ca „Sarmizegetusa sau Olimpia Traiană", „Dacica" ş. a. m. d., în care s-a argumentat în mod ştiinţific şi material continuitatea romanilor în Dacia.

Constantin Daicoviciu a fost preşedinte al Comisiei monumentelor istorice, director al Institutului de studii clasice şi al Institutului de istorie şi arheologie din Cluj, preşedinte al secţiei de istorie a Academiei Republicii Socialiste România — al cărui membru activ era — rector al Universităţii clujene, membru al Consiliului de Stat — funcţii şi calităţi care i-au adus în viaţă cele mai înalte titluri, distincţii şi ordine din ţară şi din străinătate, dar fiind şi membru al Academiei Austriece de ştiinţe ca şi al altor societăţi străine s-a bucurat de un mare prestigiu peste hotare, conferindu-i-se, nu cu mult înainte de a se stinge din viaţă, premiul „Herder" al Universităţii vieneze etc.

Nicolae D. Găvozdea

Sfinţii mucenici Zenovie şi Zenovia

În orice activitate pe tărîm obştesc au existat şi vor exista oameni, care excelează prin muncă, destoinicie, prin corectitudinea lor, unii mergînd chiar pînă la eroism.

Şi în Biserica creştină s-au format credincioşi, care cu deplin devotament au urmat lui Hristos Mîntuitorul nostru, au dus o viaţă cinstită, demnă, luptînd cu ispitele şi păcatele. Avînd o credinţă dreaptă şi luminată, precum şi o viaţă creştină adevărată, ei devin astfel pilde de urmat pentru noi credincioşii.

De aceea Sf. Biserică a rînduit din vremuri străvechi cinstirea Sfinţilor, acei „casnici şi prieteni ai lui Dumnezeu", care, prin credinţa şi pilda vieţii lor, au devenit pentru toţi creştinii adevărate modele de virtute.

Ceata Sfinţilor este mare. Despre ei s-au scris şi se scrie mereu. Unii sînt cunoscuţi de credincioşi într-o măsură mai mare, alţii sînt mai puţin cunoscuţi. Printre cei din urmă se numără şi Sfinţii mucenici Zenovie şi Zenovia, pentru care motiv socotim potrivit să însăilăm cîteva rînduri despre ei.

Sf. mucenici Zenovie şi sora sa Zenovia sînt vlăstare ale unor buni credincioşi din părţile Ciliciei. De mici, părinţii lor au căutat să-i crească în cinste, în dragoste faţă de Hristos-Domnul şi faţă de oameni, imprimîndu-le în sufletele lor curate principiile umanitare ale Sf. Evanghelii.

În urma unei nefaste întîmplări, ambii părinţi trec la cele veşnice. Ei rămîn orfani de tineri. De la părinţi le-au rămas multe bunuri materiale. Însă ei nu s-au lăsat ademeniţi de viaţa cea trîndavă şi îmbuibată a bogaţilor, ci, urmînd poruncilor Mîntuitorului Hristos, şi-au ales o cale austeră, înfrînată şi de muncă cinstită. Aşa Zenovia a încredinţat partea sa de avuţie fratelui ei Zenovie, ducînd o viaţă neprihănită, în modestie în cele materiale, în muncă şi rugăciune, după rînduielile mănăstireşti.

Nici Zenovie nu se lasă mai prejos; împarte avuţia la cei neajutoraţi ducînd o viaţă smerită, de rugăciune şi de muncă cu braţele, ajutînd pe mulţi infirmi şi săraci. În acelaşi timp, cu multă rîvnă propovăduia cu cuvîntul şi cu pilda faptelor bune, credinţa creştină şi pe mulţi îi aducea în sînul Bisericii lui Hristos. Pentru bunătatea, dragostea şi zelul său a fost rînduit episcop al cetăţii Egheilor, păstorind cu vrednicie mulţi ani.

Pornindu-se prigoana cea mare din porunca împăratului Diocleţian (284—305) împotriva creştinilor, Sf. Zenovie a fost adus înaintea dregătorului Lisie, care i-a poruncit să se închine la idoli. Desigur că Sf. Zenovie nu s-a înfricoşat în nici un fel de ameninţare refuzînd şi mărturisind că el se închină numai lui Hristos, care este „Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat" nu unor închipuiri deşarte.

Sf. Zenovia auzind că fratele său îndură prigoane pentru Hristos, a mers la Lisie dregătorul şi i-a mărturisit că şi ea este creştină. Amîndoi au suferit, dar nu s-au lepădat de Hristos. În ziua de 30 octombrie (anul nu se ştie sigur) li s-au tăiat capetele din porunca necugetată a împăratului.

Se cuvine deci ca şi noi credincioşii de azi să urmăm pilda de consecvenţă, de muncă cinstită, de rugăciune sinceră a Sf. Mucenici Zenovie şi Zenovia şi a tuturor Sfinţilor. Să fim strînşi uniţi în jurul Bisericii Ortodoxe, Biserica moşilor şi strămoşilor noştri, fiind în acelaşi timp fii vrednici ai Patriei dragi.

Pr. *Zenovie Moşoiu*

GINDURI CREŞTINE

— „Şi cel ce nu-şi ia crucea şi nu-mi urmează Mie nu este vrednic de Mine" (Matei 10, 38).

Adesea se aude la orice împrejurare din gura unor creştini expresia: „Ce să facem, aşa i-a fost scris, aşa a hotărît Dumnezeu, Dumnezeu e bun" şi cu aceasta s-au epuizat întreaga osteneală personală, de credinţă şi răspundere morală a acestui creştin. El crede astfel că poate privi mai departe pasiv la ceea ce se întîmplă în jurul lui şi la ce de fapt ar fi trebuit să contribuie prin acţiunea sa. Adică, după limbaj biblic, nu-şi ia crucea vieţii sale în serios, ca să urmeze conştient şi lucrativ pe Mîntuitorul.

Faţă de o astfel de atitudine se pronunţă Sf. Ioan Gură de Aur: mulţi credincioşi cred că viaţa lor este de mai dinainte stabilită, că soarta îi hotărăşte binele şi răul. Dar Fiul lui Dumnezeu, Mîntuitorul Iisus Hristos, nu a arătat nicăiri o astfel de determinare externă — predestinată — din partea nici a stelelor, nici a sorţii, nici a lui Dumnezeu. Dimpotrivă refuza o astfel de credinţă ca superstiţie şi afirma că fiecare următor al Evangheliei Sale este direct răspunzător pentru ceea ce face. În acest sens există între oameni lămurirea, povaţa, educaţia şi altele. În plus, dacă Dumnezeu ar determina către credincios binele şi răul, atunci de ce Mîntuitorul prezenta în mod zguduitor Judecata finală, la care fiecare va răspunde pentru faptele sale săvîrşite din libertatea voii? (Matei cap. 24 şi 25). Judecata este, deci odată cu ea şi răspunderea personală pentru fapte. În acest sens îndemna Mîntuitorul: „privegheaţi" (Matei 25, 13), arătînd că fiecare răspunde pentru gîndurile, cuvintele şi faptele s a l e !

Prof. *M. Şesan*

Prăznuirea Sf. Iosif cel Nou de la Partoş

Ca şi în alţi ani, la catedrala mitropolitană din Timişoara a avut loc prăznuirea Sfîntului Iosif cel Nou de la Partoş, fost mitropolit al Banatului între anii 1650—1653. Pomenirea Sfîntului, fixată în calendar la data de 15 septembrie, a început o dată cu vecernia din seara zilei de 14 septembrie, după ce, la vecernia din Duminica precedentă, corul catedralei a executat, potrivit obiceiului, Oratoriul Sfîntului Iosif de la Partoş, compoziţia maestrului Filaret Barbu. Vecernia din preziua praznicului a fost oficiată de Înalt Prea Sfinţitul Mitropolit Nicolae al Banatului, împreună cu un sobor de preoţi şi diaconi. În cadrul acestui serviciu religios, racla cu osemintele Sfîntului a fost luată de pe postamentul ei obişnuit şi după ce s-a înconjurat biserica a fost depusă pe solee, în faţa uşilor împărăteşti. Aici s-a deschis, oferindu-se astfel credincioşilor posibilitatea de a venera sfintele moaşte. În cadrul vecerniei, P. C. părinte Constantin Comşulea, consilier eparhial, a vorbit credincioşilor despre Sfinţi, pedagogi ai virtuţii. După terminarea slujbei, preoţi anume rînduiţi, împreună cu mulţi credincioşi au rămas în priveghere. În acest timp s-au oficiat paraclise şi acatiste şi s-au făcut diferite rugăciuni particulare celor ce au cerut. În dimineaţa zilei de 15 septembrie, adică în ziua praznicului, s-a oficiat utrenia şi maslul de obşte, iar la ora 9,30 a început Sf. Liturghie arhierească, săvîrşită de Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului. În cursul ei, la momentele potrivite, diaconul Gruia Ignea, secretar eparhial, a fost hirotonit preot, iar doctorandul în Teologie, D. Pogan, pedagog la Seminarul teologic din Caransebeş, a fost hirotonit diacon. După cuvîntul de învăţătură al Înalt Prea Sfinţiei Sale s-a făcut cuminecarea credincioşilor, care s-au pregătit a primi această Sfîntă Taină. După masă la ora 18 s-a oficiat vecernia, de către Î. P. S. Mitropolit Nicolae. În cursul slujbei racla cu osemintele Sfîntului Iosif cel Nou a fost dusă în faţa sfîntului altar la locul ei de pe postament, iar înainte de sfîrşitul slujbei P. Cuv. arhimandrit Timotei Seviciu, vicar eparhial, a vorbit despre personalitatea Sfîntului Iosif cel Nou, după care corul catedralei a cîntat „Requiemul", compus tot de maestrul Filaret Barbu.

Sărbătorirea Sfîntului Iosif cel Nou de la Partoş s-a făcut şi în cuprinsul Eparhiei timişorene cu osebire la bisericile care îl au drept hram sau patron duhovnicesc.

Prot. *Gheorghe Geţia*

Troiţa

Sfîntă Troiţă străbună,
La răscruce aşezată,
Tu păstrezi mereu icoana
Vremilor de altădată.

Căci veghezi şi azi statornic,
Paşnică şi solitară,
Cu acelaşi Sfînt în cuie,
Cum te ştim de-odinioară;

Credincioşii noştri-şi pleacă,
Fruntea-n faţa ta pios,
Invocînd sfinţitul nume-al
Milostivului Hristos.

... Numai eu, ca fiul biblic,
Dus prin cele lumi străine,
Tot mai rar mi-aduc aminte,
Sfîntă Troiţă, de tine ...

Dar cînd te revăd simt pieptul
Cum începe să tresalte
Şi-atunci întreaga-mi fiinţă
Se ridică la cele Înalte ...

Ioan Filipoiu

Informăm onoraţii noştri cititori că, începînd cu 1 ianuarie 1974, costul unui abonament anual la „Telegraful Român" va fi de 25 lei.

Reînnoirea abonamentelor pe 1974 se face pînă în 15 ianuarie 1974.

Abonamentele neachitate în timp util se sistează.

REDACŢIA: Secţia culturală a Consiliului Arhiepiscopesc Sibiu (Taxa poştală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale Sibiu | 44206 |

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

ANUL 121 Sibiu, 15 noiembrie 1973 Nr. 43—44

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA-IULIA ŞI SIBIU

PREŢUL INSERŢIUNILOR:
Un cm² 60 bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL:
Pe un an: 24 lei
Pe 6 luni: 12 lei
Cont nr. 49.8.01

Credinţa noastră

43. Ierurgiile

Sfînta noastră Biserică, pe lîngă Sfintele Taine, are şi alte sfinte slujbe, cum sînt s. ex. ierurgiile. Desigur Sfintele Taine sînt la temelia vieţii noastre în Hristos, a mîntuirii noastre. Cum însă viaţa credinciosului este foarte variată şi în strînsă legătură cu natura, cu diferite lucruri şi lucrări, Biserica a rînduit rugăciuni şi sfinte slujbe pentru toate acestea. Ele n-au valoarea şi puterea Sfintelor Taine. Ierurgiile cer şi vrednicia credincioşilor. Prin ele se binecuvintează credinciosul în diferite împrejurări ale vieţii, se binecuvintează şi natura şi toate cele folositoare vieţii noastre. Aceasta pentru că după învăţătura Bisericii noastre păcatul strămoşesc a avut urmări nu numai asupra protopărinţilor Adam şi Eva şi asupra urmaşilor acestora pînă „la sfîrşitul veacurilor", ci şi asupra naturii înconjurătoare, a vieţuitoarelor şi a lucrurilor din jurul nostru, a cosmosului. Aşa cum atunci cînd arunci o piatră într-un lac, nu se fac valuri numai în locul unde a căzut piatra, ci ele se întind peste lacul întreg, aşa şi căderea în păcat a lui Adam şi Eva a tulburat nu numai legătura dintre noi şi Dumnezeu, ci şi firea noastră şi firea înconjurătoare în care trăim, asupra căreia avem influenţă şi care ne influenţează. „Căci deşertăciunii s-a supus zidirea, nu de voie, ci pentru cel ce a supus-o" (Rom. 8, 20—21; Geneza 3, 17—19). Dar în Iisus Hristos am dobîndit eliberarea din păcatul strămoşesc şi totodată eliberarea naturii, a cosmosului din „stricăciunea" adusă de păcat, ca ea să ajungă — împreună cu noi — la starea de transfigurare, adică la „un cer nou şi un pămînt nou". (Apoc. 21, 1). Astfel în Iisus Hristos se binecuvintează toate, şi credinciosul şi cele necuvîntătoare şi lumea. Cum scrie Sf. Apostol Pavel: „Toată făptura lui Dumnezeu e bună şi nimic nu este de lepădat, căci se sfinţeşte prin cuvîntul lui Dumnezeu şi prin rugăciune" (I Timotei 4, 4—5).

Ierurgiile, care îşi au temeiul în Sfînta Scriptură a Vechiului şi Noului Testament şi în Sfînta Tradiţie, sînt cuprinse (ca şi Sfintele Taine) în Molitfelnic. Între acestea amintim: Sfeştania (Sfinţirea apei) sau Aghiazma mică, în cadrul căreia se sfinţeşte apa din vasul pus anume, şi prin stropirea apei cu busuioc se sfinţesc credincioşii (şi casele lor) şi primesc binecuvîntarea Domnului. Sfinţirea apei se săvîrşeşte prin mijlocirea preotului care cere de trei ori de la Dumnezeu (făcînd de fiecare dată semnul sfintei cruci cu mîna dreaptă în apă): „Şi acum trimite harul Preasfîntului şi de viaţă făcătorului Tău Duh, care sfinţeşte toate şi sfinţeşte şi apa aceasta". Aghiazma mare se face la praznicul Botezului Domnului, cînd Iisus botezîndu-se în apele Iordanului le-a binecuvîntat, binecuvîntînd astfel toate apele. Cu apa sfinţită de preot se sfinţesc casele credincioşilor. Credincioşii păstrează peste tot anul apa sfinţită la Bobotează şi o folosesc în zilele de post şi ajunare, la necazuri, boală etc.

Ierurgii sînt şi rugăciunile împreunate cu ziua întîi după naşterea pruncului (acasă), cu ziua a opta după naştere în biserică: punerea numelui, (Luca 2, 21) şi la 40 zile după naştere (mama şi pruncul în biserică).

Tot între ierurgii este şi sfinţirea bisericii, cînd biserica e stropită şi pe dinafară şi înăuntru la Răsărit, Apus, Miazăzi şi Miazănoapte, cu apă sfinţită şi unsă cu sfîntul Mir. Atunci se aşează de ierarh sfinte moaşte în piciorul altarului, ca semn că biserica are la temelie Jertfa Domnului, jertfa sfinţilor, a mucenicilor, care au păşit prin jertfă pe urmele Domnului şi care ne cheamă să ne dăruim şi noi „toată viaţa noastră lui Hristos Dumnezeu", Bisericii şi binelui semenilor noştri, binelui obştesc. Ierurgii sînt şi slujbele şi rînduielile în legătură cu cei adormiţi în Domnul şi cu pomenirea lor. În primul rînd însă trebuie să fie grija pentru spovedirea şi împărtăşirea credinciosului care se simte pe pragul veşniciei, căci moartea e o trecere de la viaţa pămîntească la viaţa cea veşnică. Curăţit de păcate şi împăcat cu toţi, împărtăşit cu Trupul şi Sîngele Domnului, credinciosul păşeşte cu încredere şi seninătate în viaţa cea fără de moarte. I se pune în mînă o lumînare aprinsă, care închipuie pe Hristos „lumina" cea veşnică şi pe fecioarele înţelepte care au primit cu candele aprinse pe mirele Hristos. Cel adormit e aşezat în sicriu cu faţa spre răsărit, pentru că de la răsărit a venit Hristos şi de la răsărit va veni spre a judeca viii şi morţii. (Matei 24, 27). Preotul săvîrşeşte slujba panahidei (priveghiere) acasă la cel adormit în Domnul. Slujba înmormîntării se face — de obicei — a treia zi. Există rînduieli pentru înmormîntarea pruncilor, a mirenilor, a preoţilor şi diaconilor, a călugărilor şi ierarhilor şi pentru înmormîntarea în ziua Sfintelor Paşti şi în săptămîna luminată.

Este şi rînduiala ca slujba înmormîntării să se facă în biserică, pentru ca aici să se despartă cel adormit de obştea dreptcredincioasă şi de locaşul sfînt şi să plece în lumea cea cerească, unde va fi împreună cu Sfinţii, împreună cu Hristos.

Slujba înmormîntării este o rugăciune, nu numai a preotului, ci a tuturor credincioşilor, ca Iisus Hristos, Domnul dragostei, al bunătăţii şi iertării, să se plece cu milostivire spre cel adormit, ca — iertat fiind de păcate şi împăcat cu toţi — să fie primit în ceata celor drepţi, întru fericirea cea veşnică. Aceasta se arată în toate imnele, dar în mod deosebit în rugăciunea de dezlegare: „Dumnezeul duhurilor şi a tot trupul, care ai călcat moartea ... şi ai dăruit viaţă lumii Tale, însuţi Doamne odihneşte sufletul adormitului robului Tău, în loc luminat ... Şi orice greşală a săvîrşit el ... ca un Dumnezeu bun iartă-i ... Că Tu eşti învierea, viaţa şi odihna adormitului robului Tău, (N) Hristoase Dumnezeul nostru ...". La căpătîiul mormîntului se pune crucea, semnul jertfei şi al învierii, căci în Hristos avem încredinţarea că viaţa e mai tare decît moartea, că — aşa cum Hristos a înviat şi s-a înălţat la cer — aşa vom învia şi noi spre viaţă veşnică şi fericită.

Biserica, prin care ne-am născut în Hristos şi am vieţuit în Hristos, este cu noi ca o mamă bună şi în ceasul morţii, ne însoţeşte pînă la mormînt, se roagă pentru cei adormiţi la Sfînta Liturghie, la parastasele ce se fac la soroacele stabilite, şi la alte sfinte slujbe, pentru că una este în Hristos Biserica de pe pămînt cu Biserica din ceruri. Dacă noi ne rugăm pentru cei adormiţi, Sfinţii din ceruri se roagă pentru noi, vii şi adormiţi, ca toţi să se mîntuiască în Iisus Hristos. Dar şi noi să ne străduim a duce o viaţă de rugăciune, de sfinţenie, de slujire a omului şi poporului, ca să fim vrednici de harul lui Hristos şi în viaţa aceasta şi în viaţa cea veşnică.

Desigur mai sînt şi alte ierurgii şi rugăciuni ale Bisericii pentru noi, pe care nu le-am amintit — pentru că toată viaţa noastră, roadele ei, bucuriile şi necazurile ei, stau sub binecuvîntarea Domnului, sub binecuvîntarea Bisericii spre continuă creştere în Hristos pînă la statura de bărbat desăvîrşit.

Darul Domnului nostru Iisus Hristos şi dragostea lui Dumnezeu-Tatăl şi împărtăşirea Sfîntului Duh să fie cu noi cu toţi!

† **NICOLAE**
Mitropolitul Ardealului

Chemare şi trimitere

Am păşit în postul Crăciunului, perioadă care, pe de o parte, ne pregăteşte în chip special pentru marele praznic al Naşterii Domnului, iar pe de altă parte ne pune mai viu înaintea ochilor noştri sufleteşti importanţa, pentru noi credincioşii, a întrupării Fiului lui Dumnezeu, al rolului Său pentru viaţa noastră creştinească.

Putem spune astfel că activitatea pămînteasc a Mîntuitorului s-a desfăşurat într-un ritm dublu: pe de o parte Domnul cheamă la Sine pe ascultători, iar pe de alta îi trimite înapoi în lume, la obligaţiile lor.

Chemarea e formulată în chip direct: „Vino după mine", „Vino şi urmează-mă", „Veniţi la mine toţi". Dar şi indirect şi anume prin felul propăvăduirii şi al vieţii Sale. Cuvîntul Lui răscolea pînă în adînc sufletele.

În ce priveşte viaţa publică a Domnului, aceasta se caracterizează printr-o totală dăruire. Nu căuta nimic pentru Sine, nici glorie, nici laude, nici avuţie. Întreaga Sa activitate e străbătută de spiritul jertfei pentru alţii, al slujirii oamenilor." „Fiul omului n-a venit ca să fie servit ci ca să servească" (Matei 20, 28). Să observăm că şi viaţa personală a lui Iisus era de o puritate desăvîrşită. Nimeni nu i-a putut imputa vreo greşală, vreo abatere, vreun păcat. Cine dintre voi poate să mă dovedească de păcat? (Ioan 8, 46).

Forţa propăvăduirii, viaţa de dezinteresată slujire, purtare ireproşabilă, toate acestea au constituit şi ele mijloace prin care Domnul chema şi atrăgea la Sine pe ascultători. Aşa se explică faptul că mulţime mare se îngrămădea în jurul Lui spre a-l vedea şi auzi (Matei 9, 2; Luca 5, 1; 8, 45). Aşa se explică faptul că veneau sau erau aduşi la El atîţia suferinzi: orbi, leproşi, paralitici, ciungi, precum şi fiinţe care lăsau de dorit din punctul de vedere al curăţiei trupeşti şi sufleteşti. Asupra tuturor Domnul revărsa lumină şi putere înnoitoare, regeneratoare, mîntuitoare. În contact cu El toţi cei ce se arătau receptivi se simţeau întăriţi, îmbărbătaţi, repuşi în condiţia de a se reintegra în circuitul normal al vieţii. „Fiul omului a venit ... să mîntuiască pe cel pierdut" (Luca 19, 10). Domnul conferă credincioşilor lumină şi har, învăţătură şi putere nu pentru a le folosi în mod egoist şi pentru a fugi de lume, ci pentru a le valorifica, acolo în mijlocul semenilor, al oamenilor, al lumii. Acesta e motivul pentru care, pe cei ce-i dau ascultare, Domnul îi trimite înapoi în lume spre a se dedica slujirii ei devotate şi dezinteresate.

Aşa au fost trimişi Ucenicii să slujească oamenilor: „Mergeţi în toată lumea şi propovăduiţi la toată făptura" (Marcu 16, 15). Propovăduiţi cu cuvîntul, cu pilda vieţii, cu fapta de slujire îndreptată către semeni.

Aşa a trimis Domnul înapoi la îndeletnicirile lor pe cei ce într-un fel sau altul primiseră ajutor din partea Lui. De pildă pe slăbănog, după ce i-a dăruit vindecarea, Domnul îl trimite la casa sa. Adică îl trimite să se reintegreze vieţii, obligaţiilor şi responsabilităţilor ei (Marcu 2, 11). Vindecînd şi întărind pe cel ce avea uscată mîna dreaptă, Domnul o face nu numai din milă, dar şi din grija de a reda familiei pe cel ce trebuia să muncească pentru întreţinerea ei (Luca 6, 6). Aceeaşi a fost situaţia şi cu leproşii, orbii, muţii şi cu mulţi alţii pe care Mîntuitorul i-a tămăduit cu gîndul de a-i trimite să se reîncadreze în contextul vieţii normale (Matei 15, 30). Cînd, după vindecare, demonizatul din ţinutul Gadarenilor a vrut să rămînă împreună cu Iisus, Acesta nu i-a îngăduit, ci i-a poruncit să meargă acasă să spună

(Continuare în pag. 2)

ANDREI ŞAGUNA*

La 28 iunie 1973 s-a împlinit un veac de la stingerea mitropolitului Andrei Şaguna, iscusit diplomat, talentat organizator de instituţii culturale şi distins cărturar. Cînd la 21 august 1846 sosea la Sibiu, noul vicar general născut la Miskolc într-o familie macedoneană cu studii la Pesta şi Vîrşeţ avea numai 38 de ani, însă la acea dată era un intelectual cu un vast orizont cultural ce-şi propusese să continue lupta începută de predecesorii săi pe cale parlamentară.

După sfinţirea ca episcop în Carlovit la 18/30 aprilie 1848 se reîntoarce în Transilvania, devenind la 3/15 mai 1848 copreşedinte al Marii Adunări Naţionale de la Blaj, iar în dubla calitate de preşedinte al Comitetului Naţional Român şi conducător al delegaţiei, ales în aceste funcţii pe Cîmpia Libertăţii, a susţinut în faţa curţii imperiale petiţia revoluţionară de 16 puncte.

În decada absolutistă românii nu mai au posibilitatea să se manifeste pe tărîm politic din cauza reacţiunii habsburgice, canalizîndu-şi energiile în direcţia culturală.

În acele împrejurări, episcopul ortodox a căutat prin intermediul Bisericii să consolideze naţionalitatea, stimulînd în primul rînd dezvoltarea învăţămîntului confesional în limba română. Cu ocazia ţinerii sinodului din martie 1850, au fost invitaţi pentru prima oară pe lîngă preoţi şi mireni, în frunte cu Avram Iancu, şi unde s-au discutat şi chestiuni şcolare.

Într-o scrisoare din 1850, Iacob Mureşanu îl roagă să intervină la guvernatorul militar pentru reapariţia Gazetei Transilvaniei şi „Foii pentru minte, inimă şi literatură", întrucît fuseseră suspendate. Prin obţinerea aprobării solicitate cele două periodice ajung singurele organe de presă româneşti din imperiul habsburgic. A. Şaguna va încerca să scoată un ziar în limba română la Viena, care să dispună de aceeaşi libertate ca şi celelalte din capitala imperiului habsburgic, însă în cele din urmă va renunţa, deoarece i se permite să editeze „Telegraful Român", ce va apare de la 1 ianuarie 1853 pînă în zilele noastre.

La mijlocul secolului XIX-lea circulaţia tipăriturilor reprezenta nu numai un mijloc de propagare a culturii, dar şi unul de făurire a unei ideologii comune româneşti. Cum importul cărţilor din Principate era insuficient, iar singura tipografie românească, de la Blaj, nu suplinea lipsa lor, îndeosebi după 1849, circularul lui A. Şaguna din 27 august 1850 anunţă fondarea tipografiei diecezane din Sibiu, prin intermediul căreia se urmărea umplerea acestei lacune.

Bustul mitropolitului Andrei Şaguna din parcul Astra Sibiu

În timpul păstoririi sale a acordat o atenţie sporită învăţămîntului, prin mărirea duratei studiilor în cadrul Institutului teologic şi pedagogic la trei şi respectiv doi ani, prin înfiinţarea gimnaziului superior din Braşov şi celui inferior de la Brad, prin deschiderea a sute de şcoli elementare. Din dorinţa de a fi clerul mai activ în viaţa spirituală şi model de comportare, dă la 20 octombrie 1846 o circulară prin care interzicea preoţilor „negustorie a face sau a umbla în persoană după alte cîştiguri", dar concomitent s-a interesat de asigurarea condiţiilor materiale ale acestora.

De mult zel a dat dovadă episcopul cînd s-a propus întemeierea Asociaţiei transilvane, cunoscută la sfîrşitul secolului al XIX-lea şi sub forma prescurtată de „Astra", A. Şaguna fiind primul ei preşedinte, între 1861—1867. Fondarea a fost o operă colectivă; Ioan Puşcariu a lansat ideea prin mijlocirea „Telegrafului Român", Nicolae Popea şi Ioan Raţiu au organizat consfătuirea în vederea redactării Petiţiei din 10 mai 1860 şi tot ei au adunat semnăturile, iar A. Şaguna a făcut uz de toată influenţa sa pentru obţinerea aprobării. Ca o consecinţă a meritelor sale, societăţi culturale româneşti în frunte cu Academia Română l-au ales membru de onoare.

De cea mai mare tenacitate a dat dovadă episcopul Andrei Şaguna în lupta pentru reînfiinţarea Mitropoliei ortodoxe române a Transilvaniei, deziderat inclus în petiţia de 16 puncte a Adunării Naţionale de la Blaj şi aprobat de habsburgi doar printr-un bilet de mînă şi abia la 12/24 decembrie 1864. O asemenea realizare a facilitat o mai strînsă colaborare cu fraţii de peste Carpaţi. Totodată din autonomia Bisericii a decurs apoi şi cea a învăţămîntului, astfel ridicîndu-se încă un bastion în favoarea apărării naţionalităţii româneşti.

Andrei Şaguna forţat de împrejurări şi ţinînd seamă de realităţile istorice din Transilvania — neaşteptîndu-se la sprijin din partea aristocraţiei maghiare — pentru a prinde viaţă idealurile pentru care lupta — a apelat însă la sprijinul împăratului.

Arhiereul Andrei Şaguna s-a manifestat în toate domeniile de activitate şi îndeosebi pe tărîmul cultural. Toată viaţa a fost atent la evoluţia societăţii, străduindu-se să fie în pas cu vremea.

La moarte, conform testamentului, întreaga sa avere de circa 300.000 de florini a donat-o Bisericii pe care a slujit-o cu devotament. Între darurile făcute românilor transilvăneni figurează tipografia ce l-a costat 1000 de taleri, apoi cei 30.000 de florini pentru cumpărarea caselor seminariale, ca să nu mai socotim miile de florini acordate cu diferite prilejuri în folosul progresului cultural, încît a stimulat şi pe alţii să-i urmeze pilda.

Imortalizarea chipului mitropolitului aparţine sculptorului transilvănean Mihai Coşan. Turnarea în bronz a bustului ilustrului predecesor considerat de un contemporan de-al său, ministrul Eötvös, că „are atîta minte cît o jumătate de ţară", este un omagiu postum adus pe merit de urmaşii aceluia care a fost patriotul mitropolit Andrei Şaguna, personalitate ce şi-a consacrat toate puterile propăşirii fiinţei naţionale româneşti.

Mihai Sofronie

* Din cuvîntarea omagială rostită la dezvelirea bustului mitropolitului Andrei Şaguna din parcul „*Astra*" Sibiu.

Chemare şi trimitere

(Urmare din pag. 1)

cît bine i-a făcut lui Domnul (Marcu 5, 18—19) dar desigur şi ca să se reîncadreze, cu sporul său de puteri noi, în circuitul vieţii comunitare. Aşadar, pe de o parte Domnul cheamă la Sine pe ascultători iar pe de altă parte îi trimite înapoi în lume. Prin chemare credincioşii sînt puşi în situaţia de a intra în comuniune cu Hristos şi de a fi părtaşi la lumina şi puterea Lui, iar prin trimiterea înapoi în lume, ascultătorii primesc misiunea de a fi slujitori dezinteresaţi ai oamenilor.

De altfel ritmul acesta dublu: chemare-trimitere îl întîlnim, într-un anumit fel, şi în viaţa Mîntuitorului însuşi.

Dacă citim cu atenţie Sf. Evanghelii putem vedea cum, după o intensă activitate printre credincioşi, Domnul se desprinde din cercul lor şi se retrage în loc singuratic, pentru rugăciune, pentru înviorarea comuniunii cu Tatăl şi pentru înnoirea puterilor. Retragerea nu dura prea mult. De îndată ce-şi simţea refăcute puterile, Domnul cobora din nou la lucrul Său printre credincioşi, printre oameni. Seara e singur pe munte, cufundat în rugăciune adîncă, dar la straja a patra Domnul coboară să ajute Ucenicilor aflaţi în primejdie pe locul Ghenizaretului (Matei 14, 25). După tăierea capului Sfîntului Ioan Botezătorul, Iisus pleacă cu corabia în loc retras, însă se întoarce repede în mijlocul mulţimilor „tămăduind pe bolnavii lor" (Matei 14, 13; Marcu 6, 32). Cînd cu prilejul Schimbării la Faţă, Ucenicii îi cerură Mîntuitorului să rămînă acolo în acel loc liniştit, Domnul auzind cum de la poalele muntelui se înalţa spre El strigătul copilului bolnav, coborî repede şi-l tămădui rezolvînd astfel durerea tatălui neputincios în faţa bolii grele a fiului său (Matei 17, 1—21).

Retragere din mijlocul oamenilor şi revenire între ei, rugăciune şi faptă, împrospătare a puterilor şi dăruire, adică în fond chemare şi trimitere de către Tatăl, acesta e ritmul vieţii Mîntuitorului.

Acelaşi ritm dublu e caracteristic şi vieţii Bisericii.

Prin predică şi exemplu Biserica cheamă la sine pe credincioşi; prin rugăciune şi administrarea Tainelor le regenerează şi întăreşte puterile, pentru ca astfel întăriţi să-i trimită înapoi între semeni spre a-i putea ajuta în eforturile lor de a crea noi forme de viaţă, de a se înnoi pe ei şi lumea întreagă.

Cuvine-se deci să fim cît mai receptivi atît faţă de chemarea adresată nouă de Domnul şi Biserica Sa, cît şi faţă de cuvîntul prin care sîntem trimişi înapoi între oameni.

Dacă receptivitatea faţă de chemarea îndreptată de Sus spre noi ne asigură comuniunea cu izvorul înnoitor de puteri şi viaţă, ascultarea de cuvîntul trimiterii între oameni ne pune în condiţia de a ne valorifica puterile întru slujirea dezinteresată a semenilor, a Patriei, a lumii.

D. Belu

Deschiderea festivă a noului an universitar la Institutul Teologic din Sibiu

Joi, 11 octombrie 1973, a avut loc festivitatea inaugurării noului an universitar 1973—1974 la Institutul Teologic de grad Universitar din Sibiu.

La orele 12, în aula Institutului, corul studenţilor teologi, dirijat de P. C. asistent Ioan Popescu, a întîmpinat cu Imnul arhieresc sosirea Înalţilor Ierarhi.

Au luat loc la masa prezidială: Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, Î. P. S. Arhiepiscop Teofil al Clujului, P. S. Episcop Visarion al Aradului, P. S. Emilian Birdaş Răşinăreanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului şi P. S. Justinian Chira Maramureşanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Clujului, împreună cu P. C. rector Dr. Isidor Todoran.

În sală se aflau: P. C. pr. Ioan Jifcu de la parohia Timmins, Ontario din Canada, aflat în vizită în ţară; reprezentanţi ai Centrului arhiepiscopesc, precum şi profesorii şi studenţii Institutului.

După ce corul a executat compoziţia corală Psalmul 132 („Fraţii împreună") de Gh. Şoima, a luat cuvîntul P. C. rector *Dr. Isidor Todoran*, care — pe fundalul dictonului: „Roagă-te şi munceşte" ! — a dat studenţilor îndemnul de a corespunde calităţii de student în Teologie printr-o muncă ordonată, luminată, bine programată şi orînduită, săvîrşită din conştiinţa responsabilităţii personale şi colective.

După ce corul a executat „Mama" de I. Chirescu, a luat cuvîntul Î. P. S. Arhiepiscop *Teofil* al Vadului Feleacului şi Clujului. Pornind de la un text din Sf. Scriptură (Ieşire 3, 1—5), Î. P. S. Sa a îndrumat şi îndemnat studenţii teologi să aibă ca cea mai de seamă preocupare munca de înduhovnicire, pentru că în viaţa unui student teolog şi a unui preot trebuie să primeze evlavia.

În continuare a luat cuvîntul P. Episcop *Visarion* al Aradului, care a arătat că în viaţa şi activitatea păstorului de suflete calitatea de „preot" şi cea de „cetăţean" nu pot fi despărţite.

La sfîrşit a luat cuvîntul Î. P. S. Mitropolit *Nicolae* al Ardealului. Pornind de la faptul că în toamna aceasta întreaga ţară sărbătoreşte pe Gheorghe Lazăr, Î. P. S. Sa a arătat că acest dascăl ne cheamă la slujirea poporului şi Patriei,

(Continuare în pag. 4)

Informaţii

● *Joi, 2 august 1973, s-a sărbătorit ziua onomastică a Prea Fericitului Patriarh Justinian. La această festivitate a luat parte: Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului, P. S. Episcop Antim al Buzăului, PP. SS. Episcopi Antim Nica şi Antonie Ploieşteanul, vicari patriarhali, P. S. Arhiereu-vicar Gherasim Constănţeanul, consilieri ai administraţiei Patriarhale şi Arhiepiscopiei Bucureştilor, profesori de la Institutul şi Seminarul Teologic din Bucureşti, funcţionari superiori de la Administraţia patriarhală, stareţi de mănăstiri, preoţi din capitală etc.*

A fost de faţă Dl Gheorghe Nenciu, Vicepreşedintele Departamentului Cultelor.

La ora 12 s-a săvîrşit în Paraclisul patriarhal o Doxologie, după care, în cabinetul de lucru al Prea Fericirii Sale, Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului, în numele celor prezenţi, a rostit un cuvînt festiv, în care a arătat sentimentele de respect şi dragoste cu care an de an colaboratorii cei mai apropiaţi ai Prea Fericitului Patriarh Justinian vin să-şi felicite conducătorul spiritual.

A răspuns Prea Fericitul Patriarh Justinian, care a arătat că realizările actuale ale Bisericii Ortodoxe Române se datoresc deopotrivă muncii Ierarhilor, clerului şi credincioşilor şi şi-a exprimat speranţa unei colaborări fructuoase şi pe viitor.

● Între 6—13 iulie 1973 a avut loc la Oxford-Anglia, prima sesiune a dialogului Comisiei mixte ortodoxe anglicane. Din partea ortodoxă au luat parte reprezentanţi a 11 Biserici Ortodoxe locale, delegaţii Bisericii Ortodoxe Române fiind: dl prof. Dr. Nicolae Chiţescu, pr. prof. Dr. Ion Bria şi pr. Lucian Gafton, parohul B.O.R din Londra.

Această sesiune a comisiei mixte ortodoxă-anglicană a analizat cinci referate alcătuite de anglicani şi de ortodocşi. La sfîrşitul întîlnirii ea a adoptat un Comunicat comun, care a fost dat publicităţii, în care, după un rezumat al discuţiilor, se fixează temele care vor fi studiate în viitor de către trei subcomisii mixte, şi anume: „Inspiraţie şi Revelaţie în Sf. Scriptură" — în care va activa din partea Bisericii Ortodoxe Române dl prof. N. Chiţescu; „Biserica, ca comunitate euharistică" — în care va activa pr. prof. Ioan Bria şi „Autoritatea Sinoadelor" — în care va activa pr. Lucian Gafton.

● Între 9—14 iulie 1973 a avut loc la Mănăstirea Penteli de lîngă Atena prima întîlnire dintre membrii Comisiilor teologice ale Bisericilor Ortodoxe şi Bisericii Vechi-Catolice, în vederea începerii oficiale a dialogului teologic. Biserica Ortodoxă Română a fost reprezentată de P. C. pr. prof. onorar Ion Coman şi P. C. pr. prof. Is. Todoran, rectorul Institutului Teologic din Sibiu. Delegaţii Bisericii noastre au accentuat că este recomandabil ca dialogul să nu înceapă de la puţinele deosebiri care există între cele două Biserici, ci de la nenumăratele puncte asupra cărora ele sînt de acord.

S-a stabilit ca dialogul teologic oficial să se ducă pe baza unui plan în 6 puncte, cuprinzînd: teologie, hristologie, eclesiologie, soteriologie, misteriologia (tainele) şi eshatologia, prima şedinţă a dialogului oficial urmînd să aibă loc în vara lui 1975.

● *În 20 iulie 1973, Eminenţa Sa Dr. Moses Rosen, Şef Rabinul Cultului mozaic din ţara noastră, a sărbătorit 25 ani de sacerdoţiu. La festivităţile care au avut loc la templul coral din Bucureşti a participat şi o delegaţie a Bisericii Ortodoxe Române, condusă de P. F. Patriarh Justinian şi alcătuită din Î. P. S. Mitropolit Teoctist al Olteniei şi PP. SS. Episcopi Antim Nica şi Antonie Ploieşteanul, vicari patriarhali.*

Cu acest prilej P. F. Patriarh Justinian a rostit o cuvîntare, în care a elogiat activitatea Eminenţei Sale Dr. Moses Rosen, activitate care, ca timp, coincide cu aceea a P. F. Sale. „Misiunea noastră de lucrători în ogorul religios şi de îndrumători ai clerului şi credincioşilor noştri — a spus între altele P. F. Părinte Patriarh Justinian — în mijlocul aceluiaşi popor român şi în hotarele Patriei noastre comune, a înlesnit permanent contacte, consultări şi colaborări între noi şi conducătorii celorlalte culte, angajîndu-se la realizarea acelui ecumenism local care a contribuit mult la crearea climatului de convieţuire paşnică şi cooperare constructivă în interiorul ţării".

(Continuare în pag. 4)

Obiceiuri şi tradiţii populare româneşti în opera lui Dimitrie Cantemir

Cuprinderea celor mai vaste şi variate ştiinţe despre om, cu ajutorul unei erudiţii fascinante, i-au adus lui D. Cantemir o preţuire constantă de-a lungul timpului şi o situare pentru eternitate în pantheonul marilor domnitori ai spiritualităţii universale.

Cînd Academia de Ştiinţe din Berlin, condusă pe vremea aceea de marele filosof Leibnitz, îi cerea lui D. Cantemir o lucrare despre ţara Moldovei, acesta din urmă scrie în limba latină „Descrierea Moldovei". Lucrarea aceasta, oferind o imagine exactă despre geografie, datinele şi moravurile moldovenilor, se înscrie în concepţia oamenilor de ştiinţă din veacul luminilor, care voiau să descopere cît mai multe lucruri despre cele mai îndepărtate popoare.

În Descrierea Moldovei, autorul surprinde şi notează multe din obiceiurile şi tradiţiile străbune, cunoscute în acea vreme, începînd cu jocurile populare şi terminînd cu obiceiurile de îngropăciune.

Interesul manifestat de D. Cantemir faţă de creaţiile populare se explică prin patriotismul marelui cărturar, care voia să facă cunoscută ţara sa peste hotare, iar cunoaşterea şi reproducerea cu exactitate a unor obiceiuri şi credinţe străvechi ar putea fi urmarea faptului că D. Cantemir descindea dintr-o familie de răzeşi din ţinutul Fălciului, oameni săraci, dar plini de demnitate, păstrători ai tezaurului folcloric.

D. Cantemir foloseşte anumite legende populare, pentru a explica numele şi întemeierea Moldovei, prin acel nobil maramureşan, Dragoş, ce devine un simbol al unităţii românilor din toate provinciile locuite de aceştia.

Cu mult timp înaintea romanticilor, D. Cantemir acordă folclorului valoare documentară, urmărind începuturile istoriei Moldovei, pînă în momentul cînd aceasta se destramă în negurile miturilor şi legendelor populare.

Din ciclul obiceiurilor familiale, D. Cantemir reţine şi descrie pe larg obiceiuri legate de logodnă, nuntă şi înmormîntare. Pentru prima dată în istoria folcloristicii noastre este menţionată oraţia de nuntă, care conţine motive şi simboluri străvechi, între care amintim motivul vînătorii; „Moşii şi strămoşii părinţilor noştri, umblînd la vînat prin codri au dat peste ţara în care locuim noi acum şi în ţara asta trăim, ne hrănim şi ne întărim cu laptele şi mierea ei" cum spune D. Cantemir.

După mai bine de un secol se va inspira de aici M. Kogălniceanu, cînd va scrie povestirea: „Nou chip de a face curte". Mireasa falsă, colăcăritul sînt elemente tradiţionale care compun ceremonialul nunţii, aşa cum s-a păstrat el, în unele locuri, pînă în zilele noastre.

În capitolul *„Despre năravurile moldovenilor"* se fac referiri la folclorul coregrafic; „horă" şi „danţ", specifice poporului nostru. „Cînd se prind unul pe altul de mînă, şi joacă roata, mergînd de la dreapta spre stînga cu aceiaşi paşi potriviţi, atunci zic că joacă hora, cînd stau însă într-un şir lung şi se ţin de mîini, aşa fel că fruntea şi coada şirului rămîn slobode şi merg împrejur făcînd felurite întorsături, atunci aceasta se numeşte cu un cuvînt luat de la leşi „danţ".

Dintre obiceiurile de peste an (legate de sărbătorile anului) sînt amintite: un joc „cu eres" (căluşul), practicat în preajma Rusaliilor, Ţurca, Colindatul (în sărbătorile de iarnă). Credinţa naivă potrivit căreia se pot vindeca oamenii de boli îndelungate prin jocul căluşarilor, este redat în mod detailat şi chiar nuanţat: „Bolnavul îl culcă la pămînt, iar căluşarii încep să sară şi la un loc ştiut al cîntecului, îl calcă unul după altul, pe cel lungit la pămînt, începînd de la cap şi pînă la călcîie."

Descîntecele, vrăjile, farmecele sînt considerate de pe poziţia cărturarului luminat, drept „credinţe deşarte", nefiind descrise pe larg, doar menţionate într-o notă din capitolul *„Despre religia moldovenilor"*.

Prin erudiţia sa prodigioasă, D. Cantemir reuşeşte să descopere substratul păgîn şi mitologic al unor obiceiuri şi tradiţii populare.

Doina, ca o creaţie lirică populară, este considerată şi, pentru prima dată atestată, de origine dacică, arătînd că dacii numeau pe zeul Marte sau pe Belona prin „doina", iar ca argument aduce faptul că moldovenii îşi încep toate cîntecele în care se preamăresc faptele războinice, tot prin doină.

Dintre riturile agrare, sărbătoarea „Drăgaicei" îl duce cu gîndul spre o reminiscenţă a cultului zeiţei Ceres, iar numele „Lado" şi „Mano" invocate de femei la nunţi, conţin urme ale cultului zeiţei Venus şi Cupidon.

D. Cantemir, în ipostaza de savant al luminilor, avea rezerve faţă de multe din credinţele şi plăsmuirile populare, dar urmaşul răzeşilor din ţinutul Fălciului nu putea să nu aprecieze fantezia creatoare a acestei „lumi ce gîndea în basme şi vorbea în poezii".

În felul acesta prind contur fiinţele fantastice, rod al unei imaginaţii fecunde; Zînele, Ursitele, Frumoasele, Zburătorii etc.

Zburătorul, obiect al plăsmuirii populare, primeşte întruchiparea unui tînăr frumos, care umblă noaptea şi seamănă primii fiori erotici în sufletul tinerelor fete. În continuare, scriitorul adaugă şăgalnic, anticipînd umorul popular al lui Ion Creangă: „Iar noi am mai auzit că unii bărbaţi însuraţi mai inimoşi au prins asemenea zburători şi, cînd au aflat că sînt făpturi cu trup ca şi alţii, i-au pedepsit cum li se cădea."

În „Istoria ieroglifică" se întîlnesc 760 de sentinţe, care devin, sub pana scriitorului, forme poetice de manifestare a înţelepciunii populare. Spre exemplificare, citäm cîteva: „Lupul părul după vremi îşi schimbă, iar din firea lui nu iese". „Cine nu vrea să frămînte toată ziua cerne." Uneori veninul satirei din opera sus amintită este îndulcit de lumea euforică a basmelor.

Farmecul exotic al unei lumi orientale apare în descrierea palatelor fantastice pe apele Nilului. Poveşti, ca aceea a pescarului şi a dulfului, amintesc basmele din „O mie şi una de nopţi".

D. Cantemir are meritul de a fi un deschizător de drumuri în cercetarea folclorului nostru, fiind primul cărturar român care atestă doine, colinde, oraţie de nuntă, căluşarii, sau fiinţele mitologice plăsmuite de imaginaţia populară.

Prin investigaţiile ştiinţifice şi documentare, Descrierea Moldovei la data cînd a fost scrisă, era o lucrare unică în cultura europeană, putînd fi considerată, prin unele capitole ale ei, un început de monografie a obiceiurilor şi tradiţiilor populare româneşti.

Prof. *Ioan Păiuşan*

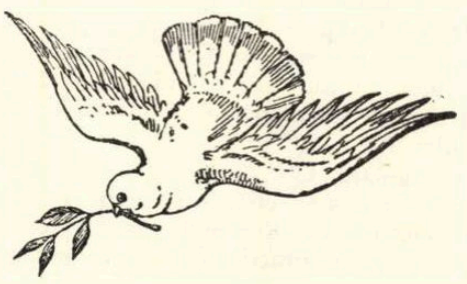

INFORMAŢII

(Urmare din pag. 3)

P. F. Sa a adăugat că Eminenţa Sa Dr. Rosen a contribuit la adîncirea şi aplicarea pe o scară mai largă a concepţiei religioase despre slujirea lui Dumnezeu şi a oamenilor.

În numele Bisericii Ortodoxe Române, Prea Fericitul Patriarh Justinian a felicitat călduros pe Eminenţa Sa Dr. Moses Rosen pentru cei 25 de ani de sacerdoţiu.

● Între 23—26 iulie 1973, pastorii Jons Timm (luteran), referent pentru burse de studii la opera diaconică din Stuttgart-R.F. Germania, şi pastorul Heinrich Puffert (reformat unitarian) au făcut o vizită Bisericii Ortodoxe Române.

Oaspeţii germani au avut o discuţie cu P. S. Episcop Dr. Antim Nica, vicar patriarhal (actualmente Episcop al Dunării de Jos), privind schimbul de burse între B.O.R. şi Biserica Evanghelică din R. F. Germania.

Pastorii germani au vizitat instituţiile centrale ale B.O.R., catedrala patriarhală, administraţia, tipografia, schitul maicelor, mănăstirile Antim, Cernica, Pasărea, biserica Sf. Spiridon şi Domniţa Bălaşa din Bucureşti şi Institutul şi Seminarul teologic din Bucureşti, unde au avut convorbiri cu corpul profesoral al celor două şcoli teologice. Au vizitat de asemenea şi unele centre eparhiale, în 26 iulie 1973 fiind oaspeţii Centrului arhiepiscopesc Sibiu, cu care prilej au vizitat Catedrala mitropolitană din Sibiu, capela, biblioteca şi Institutul nostru Teologic Universitar, mănăstirea Brîncoveanu de la Sîmbăta de Sus. În numele Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, plecat din Sibiu, oaspeţii au fost primiţi la reşedinţa mitropolitană de P. C. vicar Tr. Belaşcu, P. C. rector Is. Todoran, consilieri, profesori.

● Între 6—13 august 1973, a avut loc la Zagorsk-Moscova, sesiunea anuală a Comitetului de lucru al Comisiei „Credinţă şi Constituţie" al Consiliului Ecumenic al Bisericilor. Printre participanţi semnalăm pe Dr. L. Vischer, directorul Comisiei, prof. Dr. Jean Meyendorff, preşedintele Comisiei, prof. J. Nelson, preşedintele Comitetului etc. Biserica Ortodoxă Română a fost reprezentată de dl prof. Dr. Nicolae Chiţescu, membru al Comisiei şi al Comitetului de lucru.

Scopul reuniunii a fost acela al definitivării materialului pentru Adunarea Comisiei „Credinţă şi Constituţie" din anul viitor de la Nairobi (Kenya), care la rîndul ei va perfecta materialul pentru Adunarea generală a Consiliului Ecumenic al Bisericii de la Djakarta (Indonezia) din 1975. Participanţii s-au întîlnit cu Sanctitatea Sa Patriarhul Pimen, cu Mitropoliţii Nicodim, Pitirim, Mihail, cu Episcopul Vladimir, rectorul Academiei Teologice de la Zagorsk, şi cu rectorul Academiei Teologice din Leningrad.

● Între 22—29 august 1973, a avut loc la Geneva sesiunea Comitetului Central al Consiliului Ecumenic al Bisericilor, la care au luat parte 102 din cei 120 de membri. Biserica Ortodoxă Română a fost reprezentată de Î. P. S. Mitropolit Iustin al Moldovei şi Sucevei şi de Î. P. S. Arhiepiscop Victorin al Arhiepiscopiei misionare ortodoxe române în America.

Participanţii au ascultat raportul past. Philip Potter, secretar general al CEB. Acesta a arătat lărgirea comunităţii ecumenice în ultimii 25 de ani, raporturile cu Biserica Romano-Catolică, ca şi sarcina principală a Mişcării Ecumenice: Unitatea Bisericii şi a întregii umanităţi.

Delegaţii B.O.R. au avut o participare activă, luînd cuvîntul în diferitele probleme discutate.

La festivităţile prilejuite de cea de a 25-a aniversare a CEB a vorbit, în catedrala din Lausanne, Î. P. S. Mitropolit Iustin al Moldovei şi Sucevei.

Î. P. S. Sa şi-a început cuvîntarea printr-o prezentare a Mişcării Ecumenice, subliniind rolul sintezei din 1948, la adunarea de la Amsterdam, dată de la care fiinţează practic Consiliul Ecumenic al Bisericilor. A amintit participarea delegaţiei B.O.R. la Conferinţa de la Lausanne din 1972 a mişcării „Credinţă şi Constituţie".

Î. P. S. Mitropolit Iustin a elogiat marile figuri de secretari generali ai CEB din timpurile din urmă, adică Past. Visser't Hooft şi Dr. E. C. Blake, ca şi participarea ortodoxă la lucrarea ecumenică.

În continuare, Î. P. S. Sa a arătat că mişcarea ecumenică a dus la creşterea colaborării între Bisericile creştine în domeniul evanghelizării şi, în special, pe teren practic şi social. Bisericile creştine, mari sau mici, sînt astăzi conştiente de universalitatea creştină şi de responsabilitatea lor comună faţă de realizarea unei Biserici-Una şi faţă de umanitatea întreagă. „Unitatea Bisericii în Iisus Hristos — a arătat I. P. S. Sa — este comuniunea credincioşilor în credinţă şi dragoste cu Iisus Hristos prin acţiunea Sf. Duh, după bunăvoinţa lui Dumnezeu. Drumul apostolic care poate să ne conducă la aceasta este mai presus de noi, este creşterea în cunoaşterea lui Dumnezeu. Este vorba de o integrare completă a tuturor în Trupul lui Hristos, urmînd calea Înălţării Mîntuitorului, plecînd de la Kenoza Sa pînă la intrarea din nou în gloria Tatălui".

Î. P. S. Sa a arătat în încheiere că deşi puterile noastre omeneşti sînt limitate, Sf. Duh ne întăreşte în slujirea ecumenică.

● Întorcînd vizita pe care Excelenţa Sa Marton Aron, Episcopul romano-catolic de Alba-Iulia, a făcut-o la Timişoara în 5 martie 1973, Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului l-a cercetat în ziua de 3 septembrie a. c. Întîlnirea aceasta a dat mărturie despre bunele raporturi ce există între Bisericile Ortodoxă şi Romano-catolică din România, dintre români şi cetăţenii aparţinînd celorlalte naţionalităţi conlocuitoare.

După ce a fost primit la sediul Episcopiei romano-catolice din Alba-Iulia, Înalt Prea Sfinţitul Mitropolit Nicolae a avut o convorbire cordială cu Excelenţa Sa Episcopul Marton Aron, în cursul căreia şi-a împărtăşit bucuria revederii, cum şi dorinţa comună de a continua frăţeştile legături ce caracterizează relaţiile dintre toate cultele religioase din Patria noastră.

● Răspunzînd invitaţiei Prea Sfinţitului Episcop Vasile Coman al Oradiei, Înalt Prea Sfinţitul Mitropolit Nicolae al Banatului a făcut o vizită la Oradea, între 7—8 septembrie 1973. Cu acest prilej cei doi Ierarhi au slujit împreună Sf. Liturghie arhierească în catedrala episcopală din Oradea, la praznicul Naşterii Maicii Domnului. La sfîrşit, într-un cuvînt ocazional, P. S. Episcop Vasile şi-a exprimat bucuria sa, a preoţilor şi credincioşilor bihoreni de a-l avea oaspete pe întîistătătorul Mitropoliei Banatului. Răspunzînd, Î. P. S. Mitropolit Nicolae a mulţumit pentru calda primire ce i s-a făcut şi a evocat trainicele legături ce există între Eparhiile Timişoarei şi Oradiei.

La reşedinţa episcopală s-a servit un dejun oficial, la care au participat Ierarhii menţionaţi, P. S. Episcop Visarion al Aradului, sosit între timp, membri ai Consiliului Eparhial, preoţi.

● Duminică, 16 septembrie a. c., Prea Sfinţitul Episcop Vasile al Oradiei a tîrnosit biserica din Sătmărel, localitate afiliată în timpul din urmă la municipiul Satu Mare.

Biserica a fost construită în anul 1911, dar în ultima vreme ea a fost reparată în exterior şi interior şi împodobită cu icoane noi.

Predica zilei a fost rostită de P. C. vicar Vasile Costin, după care C. pr. Tincu Alexandru din Sătmărel, distins cu rangul de „iconom", a făcut o dare de seamă asupra lucrărilor şi a adus mulţumiri Prea Sfinţiei Sale şi credincioşilor.

La sfîrşit, Prea Sfinţitul Episcop Vasile şi-a exprimat bucuria şi a lăudat jertfelnicia credincioşilor pentru biserică, pentru unitatea în credinţă a fiilor Bisericii noastre, pentru munca înfrăţită cu întregul popor spre binele şi propăşirea Patriei.

După masă, la orele 17, soborul de preoţi de la Sătmărel la care s-a adăugat cel al preoţilor din Satu Mare au însoţit pe Prea Sfinţia Sa în cartierul nou al municipiului, unde erau săpate şanţurile pentru noua biserică şi unde s-a oficiat slujba punerii pietrii fundamentale.

Corul catedralei din Satu Mare a dat răspunsurile.

Prea Sfinţia Sa a arătat importanţa şi semnificaţia momentului, a adus mulţumiri autorităţilor locale şi Departamentului Cultelor pentru larga înţelegere şi pentru libertatea de care se bucură toate cultele din Patria noastră.

● Duminică, 30 septembrie 1973, Înalt Prea Sfinţitul Dr. Nicolae Mladin, Mitropolitul Ardealului, a sfinţit, înconjurat de un sobor de preoţi şi diaconi şi în prezenţa unui număr însemnat de credincioşi, biserica din parohia Fîntîna, protopopiatul Făgăraş.

A fost de faţă de asemenea pastorul reformat din Hoghiz, Soos Iosif.

Această biserică s-a zidit în anii 1966—1967 şi s-a pictat în tehnica „fresco", prin jertfele materiale ale bunilor credincioşi din Fîntîna, sub îndrumarea vrednicului lor pr. Victor Boţoman, care a primit, cu acest prilej, distincţia de „iconom".

După slujba sfinţirii bisericii, s-a oficiat Sf. Liturghie arhierească în timpul cărcia, la momentul potrivit, s-a făcut hirotonirea întru preot a C. diacon I. Trifan, pentru parohia Haşag, prot. Sibiu.

La priceasnă a predicat P. C. consilier I. Mihălţian.

La sfîrşitul Sf. Liturghii, a vorbit C. pr. V. Modorcea (Grid), şi C. pr. V. Boţoman, parohul local.

A predicat apoi Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, despre binefacerile dragostei jertfelnice în viaţa Bisericii şi a Patriei. Î. P. S. Sa, pornind de la cuvintele: „Mult pot puţini buni împreună", a subliniat necesitatea, importanţa şi roadele jertfelniciei pentru binele obştei. Toţi credincioşii sînt datori să se simtă solidari în calitatea lor de „mădulare" ale Bisericii şi Patriei. Ieşind din limitele unei vieţi egoiste, credincioşii se realizează pe ei înşişi şi contribuie la realizarea marilor idealuri ale Bisericii, ale Patriei şi omenirii.

La agapa care s-a servit cu acest prilej au toastat: P. C. prot. R. Zaharie (Făgăraş), P. C. consilier Gh. Papuc (Sibiu), credincioşii M. Nicolae (Fîntîna) şi C. Cruţu (Crihalma) ş. a., iar la sfîrşit Î. P. S. Mitropolit Nicolae.

● Duminică, 7 octombrie 1973, din încredinţarea Î. P. S. nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului, a avut loc sfinţirea bisericii din parohia Cristeşti (prot. Tg. Mureş), săvîrşită de P. S. Emilian Birdaş Răşinăreanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei de Alba Iulia şi Sibiu, însoţit de P. C. vicar arhiepiscopesc Tr. Belaşcu şi P. C. prof. Gh. Şoima.

Atît la sfinţirea bisericii cît şi la Sf. Liturghie arhierească ce a urmat, P. S. Episcop-vicar Emilian a fost înconjurat de un sobor de preoţi şi diaconi, prezenţi fiind un mare număr de credincioşi.

Erau de faţă de asemenea preotul rom.-catolic Mezei Tiberiu, precum şi pastorul reformat Szíknai Iosif.

În cadrul Sf. Liturghii a fost hirotonit întru diacon tînărul licenţiat în Teologie, Mărginean Ioan.

La priceasnă, P. C. vicar arhiepiscopesc Traian Belaşcu a rostit predica zilei.

La sfîrşitul Sf. Liturghii, au vorbit parohul locului C. pr. Aurel Sămărghiţan, care a fost distins cu rangul de „iconom", precum şi reprezentanţii celorlalte culte: Sziknei Iosif şi Mezei Tiberiu, care exprimă bucuria credincioşilor reformaţi şi romano-catolici, prilejuită cu ocazia sfinţirii sfîntului locaş de închinare al fraţilor lor ortodocşi din Cristeşti.

În încheiere, ia cuvîntul P. S. Episcop-vicar Emilian, care vorbeşte despre „Biserică", despre rolul Bisericii în viaţa credincioşilor, făcînd îndemnuri la o trăire cuviincioasă în sînul Bisericii străbune şi la muncă pentru înflorirea Patriei.

Deschiderea festivă a noului an universitar...

(Urmare din pag. 2)

căci învăţămîntul întemeiat de el n-a fost numai transmitere de cunoştinţe, ci mai ales un instrument de slujire a intereselor poporului şi a mersului lui înainte. De asemenea, a subliniat că nimic mare nu se poate realiza fără entuziasm.

Festivitatea s-a încheiat cu compoziţia „Înalţă-te frumoasă ţară" de I. Chirescu, executată de corul studenţilor.

Privită în ansamblu, festivitatea — pătrunsă de un autentic suflu ortodox şi de o puternică vibraţie patriotică — a avut darul de a îndruma, sfătui şi însufleţi pe studenţii teologi spre o muncă de pregătire care să facă din ei buni slujitori ai Bisericii noastre strămoşeşti şi vrednici cetăţeni ai scumpei noastre Patri.

Rep.

REDACŢIA: Secţia culturală a Consiliului Arhiepiscopesc Sibiu (Taxa poştală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale Sibiu 44206

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

ANUL 121 Sibiu, 1 decembrie 1973 Nr. 45—46

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA-IULIA ŞI SIBIU

PREŢUL INSERŢIUNILOR:
Un cm² 60 bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român,
Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL:
Pe un an: 24 lei
Pe 6 luni: 12 lei
Cont nr. 49.8.01

Credinţa noastră

44. Viaţa morală în Hristos-Domnul

Am prezentat pînă acum învăţătura de credinţă şi cultul divin al Bisericii noastre. Ambele îşi au temeiul în Iisus Hristos, care s-a descoperit pe Sine ca Fiu al lui Dumnezeu şi s-a jertfit pentru mîntuirea noastră. Fiecare credincios trebuie să cunoască învăţătura dumnezeiască dată de Iisus Hristos Bisericii Sale. Fiecare credincios trebuie să intre în comuniune cu Hristos prin sfintele slujbe ale Bisericii. La acestea trebuie să adăugăm viaţa morală după asemănarea lui Hristos, pentru ca unirea cu Hristos şi cu Biserica să fie cît mai deplină.

Într-adevăr e bine să cunoaştem învăţătura de credinţă. Dacă însă nu o aplicăm în viaţa zilnică, dacă nu ne străduim să ne asemănăm cu Hristos, să ne arătăm prin fapte că vieţuim în Hristos, învăţătura e numai sunet gol, iar credinţa e cuvînt fără miez. Căci de am şti toate tainele şi am avea toate cunoştinţele şi toată credinţa, iar dragoste nu avem, nimic nu sîntem (I Cor. 13, 2). La fel dacă ne facem rugăciunile zilnice, dacă participăm la sfintele slujbe, îndeosebi la Sfînta Liturghie, dar ne rugăm numai cu buzele, nu şi cu sufletul întreg, cu căinţă şi dragoste, nu e destul pentru ca viaţa noastră în Hristos să fie deplină. Sfînta noastră Biserică ne învaţă să ducem lupta împotriva păcatelor şi să creştem în virtute, adică în sfinţenia vieţii, ca să ne străduim — prin harul lui Dumnezeu — să ne ridicăm mereu tot mai aproape de „starea bărbatului desăvîrşit, la măsura vîrstei deplinătăţii lui Hristos" (Efes. 4, 13).

Desigur cunoaşterea învăţăturii de credinţă ne ajută să ducem lupta pentru desăvîrşirea morală. Desigur sfintele slujbe ne împărtăşesc harul divin, ne înalţă spre Dumnezeu. Dar şi învăţătura şi sf. slujbe trebuiesc — la rîndul lor — completate prin viaţă morală corespunzătoare. Căci acestea trei una sînt în Iisus Hristos şi în Biserică şi una trebuie să fie în sufletul, în viaţa fiecărui credincios. Cunoaşterea trebuie să fie roditoare în fapte. Sfintele slujbe trebuie să ne întărească în credinţă şi să ne dea puteri de a vieţui după voia Tatălui ceresc. Iar viaţa morală ne ajută să pătrundem mai adînc învăţătura de credinţă şi să trăim cu putere prezenţa şi lucrarea lui Hristos în sfintele slujbe. Cel ce are o viaţă curată, o viaţă de creştere continuă în virtute, acela înţelege mai deplin dreapta credinţă şi sfintele slujbe şi se adînceşte în marea taină a Dumnezeirii, care se sălăşluieşte întru noi şi ne perfecţionează mereu.

Izvorul şi modelul sfinţeniei, al vieţii morale creştine, este Iisus Hristos. El ne cheamă să-i urmăm Lui, ca să ajungem la asemănare cu El. Iar străduinţa de a ne desăvîrşi mereu în Iisus Hristos e cea mai grea luptă, căci e luptă fără răgaz, aşa cum fără răgaz se frămîntă valurile mării, înălţîndu-şi coamele înspumegate spre nemărginirea cerului, ce-şi răsfrînge lumina în oglinda lor necontenit mişcătoare.

Iisus Hristos este centrul şi ţinta vieţuirii noastre morale, pentru că Dumnezeu — om fiind, pe de o parte revarsă în noi harul divin, prin care devenim o făptură nouă şi ne înnoim mereu, pe de altă parte El este modelul dumnezeiesc spre care tindem şi ne înălţăm. Astfel prin Taina Sfîntului Botez sîntem curăţiţi de păcatul strămoşesc şi ne îmbrăcăm în Hristos. Devenim fii ai lui Dumnezeu după har. Prin celelalte Sfinte Taine se adînceşte comuniunea noastră cu Iisus Hristos. (S. ex. prin Spovedanie ne curăţim de păcatele săvîrşite, prin Sf. Împărtăşanie Hristos se sălăşluieşte în noi şi noi sălăşluim în El (Ioan 6, 56). În felul acesta Iisus Hristos ne dăruieşte prin Biserică harul divin, cu care sîntem chemaţi să colaborăm ca lucrarea harului să fie roditoare într-o viaţă tot mai curată şi mai desăvîrşită.

Care este ţinta desăvîrşirii? Ne-o spune Mîntuitorul: „Fiţi desăvîrşiţi precum şi Tatăl vostru cel din ceruri desăvîrşit este" (Matei 5, 48). Prin întruparea Fiului lui Dumnezeu, desăvîrşirea lui Dumnezeu a luat chip de om şi a vieţuit între oameni. Astfel persoana şi viaţa lui Iisus este descoperire a însăşi desăvîrşirii divine. El este Sfîntul, în care nu este păcat (Evrei 4, 15). El este ţinta şi modelul desăvîrşirii. Pe El trebuie să-l urmăm.

E adevărat că Iisus Hristos ne-a dat diferite porunci. E adevărat că noi trebuie să împlinim poruncile Domnului. Dar viaţa morală creştină nu se limitează la împlinirea poruncilor. De ce? — Pentru că unii pot să „împlinească" poruncile numai de formă, sau ca să fie lăudaţi de semeni. Pe dinafară se arată a fi plini de bunătate, dar în inima lor sînt plini de răutate. Sînt „făţarnicii", pe care Mîntuitorul i-a mustrat şi condamnat cu asprime. De asemenea nu-i destul să nu faci rău nimănui, ci trebuie totodată să faci bine semenului tău. De fapt numai prin dragoste, prin facerea de bine este înlăturată răutatea şi dinăuntru şi dinafară şi se lucrează cu adevărat în duhul lui Hristos.

Cel ce are duhul lui Hristos, acela şi trăieşte şi lucrează în duhul lui Hristos şi nu numai că împlineşte toate poruncile, ci şi creşte în Hristos şi se desăvîrşeşte în Hristos. Mîntuitorul însuşi se pune pe Sine ca model, pe care să-l întrupăm în noi, în cuvintele, faptele şi simţămintele noastre, în toată viaţa noastră. Aşa ne îndeamnă El: „Învăţaţi de la mine că sînt blînd şi smerit cu inima" (Matei 11, 29); „Să vă iubiţi unul pe altul precum v-am iubit eu pe voi" (Ioan 13, 34). El e modelul desăvîrşit al iubirii, smereniei, blîndeţii, bunătăţii, jertfelniciei, slujirii, iertării şi altor virtuţi, iubirea fiind în centru. Căci în iubire se cuprind toate, ea „e legătura desăvîrşirii" (Coloseni 3, 14).

Cum însă Iisus Hristos e însăşi Desăvîrşirea dumnezeiască, noi sîntem chemaţi să „alergăm la ţintă", adică la Hristos-Domnul. Alergarea aceasta spre ţinta desăvîrşirii lui Hristos însă nu se termină niciodată. Căci niciodată nu vom ajunge aşa de desăvîrşiţi precum desăvîrşit este Hristos. De aceea — oricît am înainta în virtute — niciodată să nu socotim că am ajuns să fim desăvîrşiţi, ci să ne socotim nevrednici în faţa lui Hristos şi să alergăm mereu spre ţinta, care ne cheamă tot mai sus spre piscurile neajunse ale Desăvîrşirii divine (Filipeni 3, 12—14). De aceea iubirea se împleteşte cu smerenia, pe cînd cei ce se socotesc desăvîrşiţi, pentru că fac unele fapte bune şi se îngîmfă cu „sfinţenia" lor, aceia sînt pe o cale greşită, pentru că mîndria este de la „cel rău", nu de la Dumnezeu.

Aşadar, viaţa morală în Hristos este alergare continuă, lucrare neîncetată în Duhul lui Hristos şi după asemănarea lui Hristos, alergare care cere

(Continuare în pag. 2)

„Şi vor chema numele lui Imanuel"

Matei 1, 23

Ne apropiem de marele praznic al Naşterii Domnului, Crăciunul, eveniment care a împărţit istoria noastră religioasă în două foarte întinse perioade. Prima se referă la pregătirea venirii între noi a Fiului lui Dumnezeu, a întrupării Sale. Unul dintre mijloacele folosite de Părintele ceresc în acest scop îl constituie prorocirile Vechiului Testament, care precizează timpul, locul, lucrarea, patimile, precum şi unele însuşiri ale lui Mesia sau ale Mîntuitorului Iisus Hristos, încît pe baza celor peste 70 de astfel de prorociri s-ar putea închega o schiţă destul de bogată şi precisă a activităţii Sale în trup omenesc.

Aşa de pildă, Iacob ne vorbeşte despre Împăciuitorul (Facere 49, 10). Psalmistul David despre naşterea din veci (Ps. 2, 7—9), învierea din morţi (Ps. 15, 10) ş. a., proorocul Ieremia despre Păstorul cel bun, Legămîntul cel nou (Ier. 23; 31, 32) ş. a., proorocul Daniel despre timpul cînd se va naşte (Daniel 9, 24), proorocul Miheia despre Betleem, ca locul de naştere a Domnului (Miheia 5, 1), proorocul Zaharia despre intrarea triumfală în Ierusalim a Domnului, vinderea Sa cu 30 de arginţi (Zah. 9, 9; 11, 13) ş. a.

Cele mai multe prorociri însă le are proorocul Isaia, despre care s-a spus că este chiar un fel de Evanghelist al Vechiului Testament şi care ne vorbeşte despre lumina lumii (Is. 9, 1), înfrăţirea cea mare dintre toate vietăţile Pămîntului (Is. 11, 6), Doctorul trupurilor şi al sufletelor (Is. 61, 1) ş. a. Tot Isaia vorbeşte despre naşterea din fecioară a Fiului lui Dumnezeu, cînd zice: „Iată fecioara în pîntece a luat şi va naşte fiu şi va chema numele lui Imanuel" (Is. 7, 14), text pe care îl găsim reprodus, ca împlinit în Iisus, de Sf. Evanghelist Matei la începutul Evangheliei sale: „Iată, fecioara va avea în pîntece şi va naşte fiu şi vor chema numele lui Imanuel, ce se tălmăceşte: Cu noi este Dumnezeu" (Matei 1, 23).

Precum vedem în Sf. Evanghelie după Matei, numele de Imanuel este tălmăcit pe înţelesul nostru, el provenind de la cuvintele ebraice: im-cu, anu-noi, el-Dumnezeu, „cu noi (este) Dumnezeu".

Cuvîntul Imanuel sau Emanuel, dat Mîntuitorului Iisus Hristos, are deci o profundă semnificaţie, un adînc înţeles pentru viaţa noastră religioasă, el exprimînd ceva din fiinţa Celui ce îl poartă. De altfel toate numele de persoane pe care le întîlnim în Sf. Scriptură au această caracteristică, ca de exemplu: Adam = pămîntean, Eva = mamă (a pămîntenilor) ş. a.

Un comentar al numelui Imanuel, aşa cum spune Teodoret din Cir, îl constituie un alt text al proorocului Isaia referitor la venirea lui Mesia şi anume: „Prunc s-a dat nouă, un fiu s-a dat nouă şi va fi pe umărul lui stăpînirea şi se cheamă numele lui: *Inger* de mare sfat, *Sfetnic* minunat, *Dumnezeu* tare, biruitor, *Domn* al păcii, *Părinte* al veacului ce va să fie" (Is. 9, 5).

Şi din aceste texte desprindem adevărul pe care îl învaţă Biserica noastră, că fiinţa cea necuprinsă a lui Dumnezeu nu poate fi redată sau exprimată de nici un cuvînt omenesc, de nici un fel de nume, căci El „este mai presus de orice nume", cum spune Sf. Apostol Pavel (Filip. 2, 9). Dar, aşa cum am mai spus, aceste nume exprimă o latură, dacă ne putem exprima astfel, o însuşire

(Continuare în pag. 2)

Viaţa morală în Hristos-Domnul

(Urmare din pag. 1)

de la noi să depăşim mereu binele ce l-am făcut şi să ne apropiem de Hristos, fără a socoti vreodată că am ajuns desăvîrşiţi aşa cum El desăvîrşit este.

Dar viaţa noastră în Hristos e totodată viaţă morală în Biserică. Hristos şi Biserica una sînt, aşa cum capul şi trupul una sînt (Ef. 1, 22—23; Coloseni 2, 19). De aceea cel ce viază în Hristos, viază în Biserică şi cel ce viază în Biserică viază în Hristos. Credinciosul — prin Sf. Botez — devine mădular al Bisericii. Şi ca mădular al Bisericii, el iubeşte Biserica, slujeşte Bisericii. Sînt multe mădulare, dar un singur trup (I Cor. 12, 20). Şi fiecare mădular are darul său. Fiecare mădular şi toate la un loc trebuie să slujească Bisericii, să lucreze „spre zidirea Bisericii" (I Cor. 12, 22. 28—30; 14, 4—12). Această slujire izvorăşte din iubirea faţă de Biserică, iubire al cărei model este Iisus Hristos, care s-a jertfit pe Sine pentru „mireasa Sa", Biserica. De aceea nu trăim pentru noi — ci pentru Biserica lui Hristos, care este „mama noastră duhovnicească" şi care ne călăuzeşte paşii spre desăvîrşirea în Hristos.

Totodată ca mădulare ale Bisericii nu slujim numai Biserica, ci ne iubim şi unii pe alţii. Fiecare mădular al Bisericii iubeşte pe celelalte mădulare, le ajută, le cinsteşte. Aşa cum în trup ochiul vede pentru fiecare mădular, picioarele umblă pentru fiecare mădular, aşa şi în Biserică fiecare credincios ajută pe celălalt credincios, pe toţi credincioşii. În felul acesta se dezvoltă viaţa morală a credincioşilor în slujba Bisericii şi întru slujirea credincioşilor întreolaltă.

De asemenea morala creştină, după învăţătura şi pilda lui Hristos şi după învăţătura şi pilda Bisericii, îndrumează pe credincioşi să slujească poporului, să se integreze în obştea cea mare a patriei şi să contribuie la propăşirea ei. Căci toţi sîntem fiii acestui popor, şi — din iubire de patrie — sîntem chemaţi să ne dăruim toate capacităţile, toate energiile, să mergem pînă la jertfă pentru înălţarea poporului. Să vedem în fiecare fiu al poporului un frate iubit şi să ne purtăm cu el ca şi cu un frate. Să promovăm de asemenea iubirea dintre popoare, iubirea de orice om, indiferent de ce naţionalitate sau credinţă religioasă este. Aceasta pentru că Hristos, din iubire, s-a jertfit pentru toţi oamenii, pentru toate popoarele.

Aceasta este viaţa morală creştină: Viaţă în Hristos, în Duhul lui Hristos şi după pilda (modelul) lui Hristos; viaţă în Biserica lui Hristos, spre slujirea lui Hristos, a Bisericii şi a mădularelor ei; viaţă în solidaritate cu fiecare om, cu poporul, cu omenirea, pentru ca pretutindeni să fie pace, bunăînţelegere, înfrăţire şi propăşire.

Numai însufleţiţi de Duhul lui Hristos şi încadraţi în Biserica Sa, în societatea în continuă dezvoltare, vom putea să creştem în Hristos, să ne asemănăm cu Hristos şi să fim lucrători vrednici în via Domnului şi în ogorul patriei. Numai aşa vom păşi pe calea desăvîrşirii în Hristos, pe care fie s-o dobîndim prin harul Domnului nostru, prin binecuvîntarea Bisericii şi prin străduinţa noastră continuă şi ajutorul fraţilor noştri.

† NICOLAE
Mitropolitul Ardealului

„Şi vor chema numele lui Imanuel"

(Urmare din pag. 1)

a lui Dumnezeu, a lucrării Sale în viaţa noastră. Acest lucru este întărit şi de numele Imanuel întîlnit la proorocul Isaia şi Evanghelistul Matei, care ne întăreşte în convingerea că într-adevăr Dumnezeu este cu noi, este mereu prezent în viaţa noastră, sufletească şi trupească. Cel mai mare argument este desigur chiar faptul întrupării Fiului lui Dumnezeu, al naşterii Sale dintr-o fecioară, întîmplată în vremea regelui Irod cel Mare în Betleem.

Despre providenţa divină, aşa cum numim faptul că Dumnezeu este cu noi, Sf. Scriptură ne încredinţează în graiuri ca acestea: „Aproape este Domnul de toţi cei ce-l cheamă pe el întru adevăr" (Ps. 144, 18), sau: „Cîntaţi celui ce îmbracă cerul cu nori, celui ce găteşte pămîntului ploaie, celui ce răsare în munţi iarbă şi verdeaţă spre slujba oamenilor" (Ps. 146, 8), ori: „Ochii Domnului sînt pretutindeni, asupra celor buni şi celor răi" (Pilde 15, 3).

Şi cu adevărat, prezenţa lui Dumnezeu în viaţa noastră este cît se poate de vădită, căci în atîtea fapte de zi cu zi noi, cei ce credem în Dumnezeu, vedem providenţa Sa, binecuvîntarea Sa, purtarea Sa de grijă. Din acest motiv, într-o rugăciune liturgică mulţumim lui Dumnezeu „pentru toate binefacerile ştiute şi neştiute" pe care le-a revărsat asupra noastră.

*

Dar numele de Imanuel, despre care am vorbit, ne oferă bun prilej de a avea în atenţie şi un alt fapt de foarte mare importanţă pentru noi ca fii ai Bisericii străbune, cît şi ca fii ai Patriei. Este vorba de felul cum ne botezăm pruncii, de numele cu care îi anunţăm în registrele de stare civilă.

Ştim că, după învăţătura Bisericii noastre, omul oglindeşte ceva din măreţia lui Dumnezeu, el reprezentînd o valoare care nu poate fi cîntărită cu nici o măsură materială. Sau numele pe care îl purtăm trebuie să exprime şi el cît de cît însuşirile noastre, fiinţa noastră, personalitatea noastră. Aşa se face că fiecare popor are nume specifice şi astfel de nume are şi poporul român, nume pe care le-au purtat părinţii noştri, înaintaşii noştri, voievozii noştri, scriitori, poeţi şi patrioţi înflăcăraţi etc. Cînd vorbim de pildă de Ştefan, gîndul ne duce la Ştefan cel Mare, care a iubit şi apărat cu atîta ardoare acest pămînt, numele de Mihai ne aminteşte de Mihai Viteazul, de vitejia şi însuşirile sale alese, cel de Nicolae, de Nicolae Bălcescu şi alţi conducători vrednici ai poporului nostru; Alexandru, Gheorghe, Vasile, Mircea, Ioan ş. a., ca şi nume feminine tradiţionale poartă în ele nu numai o anumită mireasmă de brad, de busuioc sau cîmp înflorit, ci şi o încărcătură de înţelesuri istorice şi spirituale.

La credincioşii noştri era, şi mai este în unele părţi, bunul obicei ca, atunci cînd se năştea un prunc, părinţii se uitau în calendar şi dădeau de obicei numele Sfîntului din ziua respectivă sau al unei sărbători mai apropiate. Purtînd numele unui Sfînt, al Sf. Nicolae, al Sf. Dumitru, al Sf. Gheorghe, al Sf. Ioan, al Sf. Marii, al Sf. Elena, al Sf. Paraschiva etc., acest lucru ne angajează mai mult atenţia, ne obligă în plus să ne silim în a tinde spre virtuţile, spre credinţa, spre bunătatea, blîndeţea, dreptatea, rîvna spre cele bune şi alte frumoase însuşiri ale Sfîntului al cărui nume îl purtăm.

Spunem toate acestea pentru că există unele tendinţe la unii dintre noi de a abandona numele noastre frumoase, pline, creştineşti şi româneşti, moştenite de la înaintaşi şi a împrumuta pentru copiii noştri în actele de botez sau stare civilă, nume străine, ca: Robert, Carleta, Dayan, Elvis, Mery ş. a. care desigur sînt frumoase şi potrivite pentru popoarele cărora le aparţin, sau diminutive ca: Gigel, Dorel, Cristinel, Tinel etc., încît se ajunge în situaţia cu totul nepotrivită să se vorbească de „bunicul Gigel, profesoara Ţonţonica etc.". Mergînd într-un procent mare pe această linie, aducem un grav prejudiciu identităţii poporului nostru, bineştiind că individualitatea unui popor se păstrează şi prin numele pe care le poartă fiii săi.

*

Meditînd deci la numele de Imanuel, încărcat de atîtea înţelesuri pentru noi creştinii, să nu uităm totodată că atît credinţa noastră, cît şi interesele superioare ale poporului nostru ne cer ca să fim cu toată grija la numele pe care le dăm urmaşilor noştri, nume care să spună, să exprime ceva, nu numai să sune doar „din coadă", cum spune Eminescu despre o poezie goală, fără miez.

Gh. Papuc

Noul Testament de la Bălgărad

Alba-Iulia (1648)

— 325 de ani de la tipărirea lui —

S-au împlini trei secole şi un pătrar de cînd a ieşit de sub teascurile „crăieşti" din Alba Iulia renumita carte românească de învăţătură creştinească îndeobşte cunoscută sub numele de *Noul Testament de la Bălgărad* (1648). Evocînd evenimentul — căci a fost un eveniment, bisericesc şi cultural românesc deopotrivă — gîndul nostru se întoarce cu recunoştinţă la cei ce l-au conceput şi înfăptuit, vădind cuvenita înţelegere, de pe poziţiile înaintate ale orientărilor contemporane, pentru scopurile urmărite prin înlesnirea realizării lui.

Gheorghe Rakoczy I (1630—1648) a fost fără îndoială un principe cu certă vocaţie culturală. A depus în această direcţie eforturi care nu pot fi date uitării şi nici minimalizate măcar. De pe urma acestor eforturi culturalizatoare au dobîndit folosinţă şi românii din Transilvania, — dar numai parţial, căci Gheorghe Rakoczy I era principe calvin, iar românii, deveniţi obiect al intenţiilor sale prozelitiste, făceau faţă eroic încercărilor de calvinizare, cu nici un chip nevrînd să părăsească „o iotă sau cîrtă" din vistieriile credinţei străbune. Refuzul general de care s-a izbit Catehismul calvinesc din anul 1640, tipărit în româneşte, e mărturie zguduitoare în acest sens. Replica pe care i-a dat-o mitropolitul Varlaam al Moldovei, a fost nimicitoare.

N-a fost mai norocos zelosul principe nici cu tipărirea cuvîntului dumnezeiesc în limba română, pentru că omul pe care intenţiona să-l folosească de unealtă calvinizatoare şi-a cunoscut datoria de păstor al „turmei" dreptcredincioase. Cuvintele — cu adevărat „potrivite" — pe care i le va adresa într-o predoslovie celebră, sînt „o capodoperă de abilitate în a evita orice angajare neortodoxă şi a-l elogia, totodată, pe principele calvin în aceiaşi termeni cu care i-ar fi vorbit lui Vasile Lupu". (George Ivaşcu: Istoria Literaturii Române. Vol. 1. Bucureşti. Ed. Ştiinţifică 1969, p. 157).

Omul acesta — pentru noi: providenţial — a fost *mitropolitul Simion Ştefan* (1643—1654). Ales de sobor după prăbuşirea Sf. Ierarh Ilie Iorest, Gh. Rakoczy I l-a „întărit" în scaun, dar condiţionat. Cele 15 condiţii pe care i le-a impus ţinteau la infiltrarea de învăţături calvineşti în masa credincioşilor ortodocşi români. Majoritatea acelor condiţii erau „umilitoare şi primejdioase pentru Biserica noastră, dar sînt şi unele de folos", ca cele privitoare la culturalizarea („învăţarea") poporului, la ţinerea sinoadelor şi cu deosebire la datoria preoţilor de a predica în limba română. (Cf. I. Lupaş: Istoria bisericească a Românilor ardeleni. Sibiu 1918, p. 67).

Finanţarea tipăririi Noului Testament de la 1648 a urmărit — nemărturisit — acelaşi scop prozelitistic. Se ştie că la începutul aceluiaşi secol al XVII-lea, principele Gavriil Bethlen (1613—1629) îşi pusese în gînd să atragă pe români la calvinism cu ajutorul şcoalei şi al cărţilor tipărite. De aceea, pe cale de hotărîre dietală, a deschis copiilor de iobagi posibilitatea de-a urma şcoala (nemeşi care-i împiedicau fiind amendaţi), a tocmit oameni învăţaţi să traducă Sfînta Scriptură în limba română şi a plănuit întemeierea unei tiparniţe româneşti în Alba Iulia. Murind el în 1629, a pierit şi urma traducerii iniţiate. Gh. Rakoczy I a reluat ideea. Mitropolitul Simion Ştefan urma să fie executorul ei.

...Şi a fost! — în condiţii care-i îndatorează pe urmaşi să-l pomenească de-a pururi, cu netrecătoare recunoştinţă pentru *fapta lui ortodoxă şi românească.*

Ostenitor cu tălmăcirea în româneşte a Noului Testament de la Bălgărad s-a vădit a fi — măcar pînă la un loc — ieromonahul Silvestru.

Marele merit al traducerii — meritul de căpetenie, căci are şi altele — constă în faptul că este făcută „pe înţelesul poporului", în limba vorbită de strămoşii noştri de pretutindeni.

Predoslovia — închinată principelui ardelean — este unul din cele mai valoroase şi mai cunoscute documente ale istoriei noastre literare (nu numai a celei bisericeşti). E un document plin de conţinut, ca un spic îngreunat de rod.

Aducînd la îndeplinire „porunca" craiului numit — de a căuta între „popii" săi „preuţi cărturari şi oameni înţelepţi care să ştie izvodi Testamentul cel Nou... din limba grecească şi sla-

(Continuare în pag. 4)

1 DECEMBRIE 1918—1 DECEMBRIE 1973

Unitatea românilor, oglindită în predosloviile cărților noastre bisericești

Se împlinesc 55 de ani de cînd cei o sută de mii de români adunați la Alba Iulia au hotărît unirea pe veci cu România.

Se împlinea astfel visul de aur al moșilor și strămoșilor noștri transilvăneni care în cursul veacurilor s-au simțit „una" cu „țara", adică cu frații lor de un neam, o limbă și o credință din Țara Românească și din Moldova. S-a pecetluit acum pentru totdeauna unirea făurită numai pentru o clipă de marele voievod Mihai Viteazul, la 1600. Și-au găsit acum încununare năzuințele și lupta pentru dreptate socială și libertate națională dusă de Inochentie Micu, Horia, Cloșca și Crișan, de alcătuitorii Supplexului din 1791, de revoluționarii din 1848, în frunte cu Avram Iancu, Simion Bărnuțiu, Andrei Șaguna, de memorandiști, de toți cei care au suferit și au luptat în cursul marii încleștări mondiale din 1914—18, care a dus la prăbușirea imperiului habsburgic.

Dar la temelia marelui act săvîrșit la 1 decembrie 1918 n-a stat numai lupta și jertfa marilor eroi și mucenici ai neamului, căci pe lîngă ei au luptat nenumărați alți vrednici români și creștini, al căror nume nouă ne-au rămas necunoscute fiindu-i cunoscute numai Celui Atoateștiutor.

Preoți și călugări, călugărițe, meșteri-tipografi, zugravi de biserici, dascăli și copiști și mulțime de credincioși treceau dintr-o țară într-alta fără să țină seama de hotarele nefirești dintre ei, ducînd peste tot același suflet, creștinesc și românesc, întărind conștiința românească și credința în viitorul fericit al urmașilor lor.

La cuvîntul acestora, se adaugă și slova scrisă din cărțile noastre de slujbă, care erau răspîndite în bisericile din toate colțurile pămîntului românesc, acolo unde se auzea vorbă românească și se săvîrșeau slujbe după rînduiala ortodoxă. Încă smeritul, dar vrednicul diacon Coresi, în epilogul Evangheliarului românesc de la Brașov din 1561, scrie că s-a tipărit „să fie popilor românești să înțeleagă, să învețe rumânii cine-s creștini". Peste aproape un veac, în cunoscuta Cazanie a mitropolitului Varlaam, tipărită la Iași, în 1643, Vasile Vodă Lupu scria o predoslovie către „toată semința românească pretutindenea ce se află pravoslavnici într-această limbă", arătînd că dăruiește această carte ca „dar limbii românești", adică poporului român.

Ideea de unitate etnică și lingvistică era exprimată limpede și de contemporanul lor din Transilvania, mitropolitul Simion Ștefan, în prefața Noului Testament de la Alba Iulia din 1648. El scria că s-a străduit să tălmăcească textul biblic în așa fel încît să înțeleagă toți românii, iar dacă nu vor înțelege vina o purtau aceia care „au răsfirat rumânii printr-alte țări, de s-au mestecat cuvintele de alte limbi".

Ca și domnitorul Vasile Lupu, mitropolitul Dosoftei al Moldovei, în prefața Liturghierului pe care l-a tipărit la Iași în 1683, spunea că îl dăruiește ca dar „limbii românești", adică poporului român de pretutindeni.

Pravoslavnica Mărturisire a lui Petru Movilă, mitropolitul de neam român al Kievului, a fost tradusă și tipărită în 1691 la Buzău, de logofătul Radu Grecean, „spre folosul de obște al neamului românesc".

Din multele prefețe ale cărților de slujbă tipărite în secolul al XVIII-lea în care apare ideea de unitate a poporului nostru ca și originea sa latină, amintim doar prefața Mineiului pe ianuarie tipărit de episcopul Chesarie al Rîmnicului, în 1779. „Aflu linia neamului românesc — scria el — din vechi trăgîndu-se, din slăvit neam al romanilor."

La începutul secolului al XIX-lea un învățat călugăr muntean, Naum Rîmniceanul, ai cărui strămoși erau originari din Jina Sibiului, vorbea, în „cuvîntul înainte" la traducerea unei Istorii bisericești din grecește (rămasă în manuscris), despre războaiele lui Traian cu Decebal, despre colonizarea Daciei, despre rolul precumpănitor al elementului dac în formarea poporului român, despre continuitatea noastră pe aceste meleaguri și despre originea latină a limbii noastre.

Iată, dar, numai cîteva exemple din frumoasele și mișcătoarele prefețe ale vechilor noastre cărți de slujbă, care au dus cuvînt de mîngîiere și de întărire în inimile românilor de pretutindeni.

Rezultă și din aceste precuvîntări sau predoslovii adevărul că românii de pe teritoriul vechii Dacii au avut permanent conștiința că ei sînt una, că interesele și aspirațiile lor sînt aceleași încît actul din 1 decembrie 1918 apare ca o încoronare a unor realități care se cereau de mult împlinite.

De aceea în ceata vrednicilor noștri înaintași, care au luptat, prin cuvînt și faptă, pentru făurirea unității noastre de stat, nu putem să nu-i pomenim și pe smeriții alcătuitori — ierarhi, preoți și călugări — ai minunatelor predoslovii ale cărților de slujbă de altădată.

Gîndul lor, prins în slovă tipărită, a încălzit inimile, a luminat mințile, a întărit simțirile, călăuzind pe fiii acestui popor spre noi biruințe, pînă la zilele pe care le trăiesc astăzi în hotarele aceleiași Patrii și cu prosperitate urmașii lor. Iată de ce, acum, la împlinirea celor 55 de ani de cînd Patria noastră a devenit una și nedespărțită, se cade să aducem prinosul nostru de cinstire și acestor smeriți, dar vrednici înaintași ai noștri.

M. Păcurariu

Opinii ale unor străini despre Dimitrie Cantemir

Dimitrie Cantemir este cel mai mare cărturar dintre toți voievozii români. Cu prilejul tricentenarului nașterii sale (1673—1973), presa națională și mondială au revelat puterea creatoare a spiritului românesc și contribuția sa la dinamismul culturii umane. Personalitate polivalentă excepțională, genială, a fost recunoscut ca atare pe plan european, în 1714, la alegerea sa ca membru al Academiei din Berlin. Diploma alegerii, între altele, spune: „... Societatea noastră a dobîndit o nouă strălucire și o podoabă neîntrecută. Ne închinăm cu smerenie în fața bunăvoinței ce ne-o acordă principele nouă și lucrărilor noastre."

Spiritul său universalist, cu bogăția calităților sale de istoric, filolog și geograf, filozof și sociolog, teolog și moralist, literat și poet, etnograf și naturalist, medicinist și muzicolog, arheolog, folclorist și satiric etc., a fost dinamizat și încoronat de patriotismul său luminat, de „dulcea dragoste de moșie" care permanent l-a animat și călăuzit. Pe linia aceasta, D. Cantemir este ctitorul modern al istoriei naționale, primul istoric care a afirmat temerar și documentar originea latină, continuitatea în Dacia Traiană și unitatea neamului românesc din Muntenia, Moldova și Transilvania, pe temeiul istoric și lingvistic, cultural și religios-tradițional.

Calitățile sale de autentic enciclopedist european și mondial au cîștigat admirația străinilor — ca să nu grăim despre români — care se întrec să-i aducă cele mai frumoase aprecieri, și — prin aceasta — chiar neamului său.

Astfel învățatul grec, Mihail Schendos, care l-a cunoscut la Moscova, zice despre el că „l-au iubit muzele, l-au prețuit oamenii învățați, l-au cinstit împărații".

Și pe drept. În jurnalul său de campanie, țarul Petru cel Mare, scrie că „Dimitrie Cantemir era un om foarte înțelept și capabil pentru sfaturi". „Convorbirea cu acest principe învățat — zice un contemporan al său, Tr. Ch. Weber, rezidentul Hanovrei în Rusia — era foarte plăcută. Țarul (P. c. Mare) are multă prețuire pentru el și este convins că dacă în expediția de la Prut ar fi urmat sfaturile lui n-ar fi dat greș" ...

Un alt învățat grec, Ieremia Cacavela, fost dascăl al lui D. Cantemir, elogiindu-i învățătura

(Continuare în pag. 4)

INFORMAȚII

● La sfîrșitul lunii octombrie 1973 a avut loc la Moscova Congresul Mondial al Forțelor păcii, la care au participat peste 3.000 de delegați, observatori și invitați, reprezentînd 1.100 organizații naționale și 117 organisme internaționale. Delegația țării noastre a fost condusă de președintele Academiei Republicii Socialiste România, Miron Nicolescu.

Domnul Președinte al Consiliului de Stat, *Nicolae Ceaușescu*, a adresat Congresului un Mesaj de salut, în care reafirmă poziția țării noastre în cauza destinelor păcii în cuvinte ca acestea:

„România socialistă și-a adus permanent contribuția la evoluția pozitivă a vieții internaționale, acționînd în direcția statornicirii unor raporturi noi între state, bazate pe respectarea neabătută a principiilor independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc.

Considerînd că perpetuarea situațiilor de tensiune și conflict este incompatibilă cu cerințele asigurării păcii generale, Republica Socialistă România acționează perseverent pentru excluderea războaielor, a forței și amenințării cu forța din viața internațională, pentru rezolvarea problemelor litigioase dintre state exclusiv prin mijloace politice, pașnice."

Participanții la Congres au adoptat un Apel în care se cheamă la unirea eforturilor pentru asigurarea unei păci drepte și durabile în întreaga lume, ca bogățiile, cunoștințele științifice și munca umanității să fie puse în slujba popoarelor, iar nu în scopuri de distrugere etc.

● Împlinirea a 150 ani de la moartea marelui dascăl din Avrig, jud. Sibiu, Gheorghe Lazăr, a prilejuit în toată țara multiple manifestări comemorative, ele culminînd cu festivitățile din 27 și 28 octombrie 1973, care au avut loc la Sibiu și Avrig.

Astfel în 27 octombrie a. c. a avut loc în sala de conferințe a Astrei o sesiune de comunicări științifice, la care și-au adus aportul personalități de seamă ale literelor și culturii românești: Acad. prof. univ. Dr. docent Al. Dima: „Evocarea personalității și activității lui Gheorghe Lazăr", prof. univ. Dr. Iosif Pervain: „Un om între oameni — Gheorghe Lazăr, descălecător de cultură", prof. univ. Emilia Milicescu: „Gheorghe Lazăr în arhivele de la Viena și Karlowitz", prof. Ioan Bota: „Lumea în care a copilărit și s-a format Gheorghe Lazăr", prof. Vasile Netea: „Gîndirea politică și patriotică a lui Gheorghe Lazăr", prof. Adriana Niculiu: „Gheorghe Lazăr ctitor al școlii românești", prof. Felicia Cărăușu: „Gheorghe Lazăr — personalitate în istoria învățămîntului românesc" etc.

În după-amiaza aceleiași zile a avut loc în parcul Astra dezvelirea unui bust al marelui dascăl, în prezența unui numeros public, a organelor de stat și culturale.

După solemnitățile din parcul Astra, la Casa de cultură a sindicatelor s-a desfășurat o manifestare comemorativă, organizată de Consiliul Culturii și Educației Socialiste și a Comisiei Naționale U.N.E.S.C.O.

A doua zi, Duminică, 28 octombrie a. c., serbările au continuat în satul natal al lui Gheorghe Lazăr, Avrig.

Încrestăm de asemenea faptul că nr. 9/1973 al revistei Sibiene „Transilvania" este închinat aceleiași comemorări, împlinirea a 150 de ani de la moartea lui Gheorghe Lazăr, eveniment pe care revista îl evocă multilateral, într-o seamă de materiale documentare și cu căldură scrise, din care se desprinde chipul luminos de patriot înflăcărat al întemeietorului învățămîntului superior românesc.

Remarcăm faptul important pentru biografia lui Gheorghe Lazăr, exprimat acum 60 ani de A. Sădeanu de la Arad, că „Lazăr n-a studiat cu banii baronului Brukenthal, ci cu bani românești", proveniți în bună parte din fondul sidoxial al Episcopiei ortodoxe din Sibiu, care l-a chemat în slujba sa ca diacon fiind și primul profesor la Seminarul teologic din Sibiu în anii 1811—1816.

● Întreprinderea de sere din Codlea, jud. Brașov, a recoltat într-o singură zi 100.000 de flori. La recentul concurs internațional al florilor de la Hamburg, la care au participat peste 580 de firme din toată lumea, garoafele românești au obținut o medalie de argint și șapte de bronz.

Noul Testament de la Bălgărad...

(Urmare din pag. 2)

vonească" pe limba românească, mitropolitul Simion Ştefan vorbeşte constant limbajul vlădicului şi omului de cultură care este pătruns de a) *conştiinţa unităţii poporului român* (în ciuda faptului că împrejurările istorice îl „răsfirase" în mai multe „ţări") şi de b) *conştiinţa necesităţii* de a avea ceea ce se va numi mai tîrziu *o limbă literară comună.* De aceea, traducătorii Noului Testament de la Bălgărad s-au nevoit să scrie într-o *limbă cît mai accesibilă tuturor românilor:*

„Noi derept aceia ne-am silit de în cît am putut, să izvodim aşia cum să înţeleagă toţi, iară să (=dacă) nu vor înţelege toţi, nu-i de (=din) vina noastră, ce-i de vina celuia ce-au răsfirat rumânii printr-alte ţări, de ş-au mestecat cuvintele cu alte limbi, de nu grăesc toţi într-un chip".

Este cunoscută îndeobşte compararea cuvintelor cu banii — „mod sugestiv de a susţine necesitatea unei limbi „literare" unice a tuturor românilor" (Ivaşcu: o. c., p. 159) — care sună astfel:

„Aciasta încă vă rugăm să luaţi aminte că rumânii nu grăescu în toate ţările într-un chip, încă neci într-o ţară toţi într-un chip; pentr-aceia cu nevoe poate să scrie cineva să înţăleagă toţi, grăind un lucru unii într--un chip, alţii într-alt chip: au veşmânt, au vase, au altele multe nu le numesc într-un chip. Bine ştim că cuvintele trebuie să fie ca banii, că banii aceia sânt buni carii îmblă în toate ţările, aşia şi cuvintele acelea sânt bune carele le înţeleg toţi".

Această comparare a cuvintelor cu banii va fi reluată de Bogdan Petriceicu Haşdeu în celebra sa teorie a circulaţiei cuvintelor.

Dincolo de însemnătatea sa bisericească — şi chiar teologică — Noul Testament de la Bălgărad face să se ivească „zorile filologiei române" (Ivaşcu: o. c., p. 2) şi oferă în glose marginale un început de „dicţionar al neologismelor", „primul de acest fel la noi" (Id., p. 158).

Adăugîndu-se tipăriturilor lui Coresi şi Varlaam mitropolitul, Noul Testament de la Bălgărad constituie pentru vremea de-atunci dovadă că şi limba română putea fi folosită ca limbă liturgică. Cărturarii din generaţiile următoare, stimulaţi de aceste tipărituri, vor realiza şi ei altele, din ce în ce mai apropiate de limba vorbită de popor.

Se cuvine să remarcăm apoi — cu istoricii literari contemporani de mare prestigiu — că odată cu sec. XVII şi XVIII, oameni de cultură bine cunoscuţi (ca: Simion Ştefan, Gr. Ureche, Miron Costin, Const. Cantacuzino, Dimitrie Cantemir), acordă atenţie din ce în ce mai vădită „discutării problemelor limbii şi mai ales, ale originii poporului român" (Acad. Al. Rosetti, Boris Cazacu şi Liviu Onu: Istoria limbii române literare. Vol. I. Bucureşti. Ed. Minerva 1971, p. 38). Acest fenomen se petrece *înainte de-a apărea şi de-a se afirma Şcoala Ardeleană,* ceea ce pentru stabilirea adevărului istoric nu prezintă un detaliu de trecut cu vederea.

De asemenea, socotim util să reţinem că „dacă preocupările de folosire a unei limbi accesibile românilor de pretutindeni îşi găsesc loc în *Noul Testament* al lui Simion Ştefan, consolidarea variantei muntenești la baza limbii literare se realizează prin tipărirea *Bibliei de la Bucureşti* (1688), moment important în evoluţia limbii române literare" (Idem, p. 37).

*

Nu putem încheia această succintă evocare fără a încerca să pătrundem ceva mai adînc în ceea ce am putea numi g e n e z a de „taină" a Predosloviei Noului Testament de la Bălgărad, considerată ca document de atitudine ortodoxă şi românească într-o etapă de culme a istoriei poporului român din Transilvania, capabilă s-o odrăslească şi s-o impună contemporanilor mitropolitului bălgrădean.

În 1599—1600, Mihai Viteazul izbutise să unifice sub sceptrul său Ţara Românească, Moldova şi Transilvania. Marea faptă restauratoare a Daciei Felix — de durată efemeră — s-a destrămat politiceşte deodată cu prăvălirea capului cutezătorului voievod în pulberea Cîmpiei Turzii. Ecourile ei, însă, aveau să dureze peste ani şi peste secole de-a lungul şi de-a latul acestui ameninţat pămînt, românesc în veci şi pentru veci de veci. Ca într-o străfulgerare de vis, românii de pe ambele coline ale Carpaţilor au înţeles din epopeea lui Mihai Viteazul că *unitatea lor* politică, *într-un stat naţional,* e posibilă, toţi trăgîndu-ne din aceeaşi tulpină şi aceeaşi limbă avînd.

În anul 1655, mitropolitul Simion Ştefan nu mai trăia (cf. Lupaş: o. c., p. 69). Aceasta înseamnă că la vremea cînd se consuma „miracolul" unificator de la Alba Iulia, el trebuia să fi fost adolescent, sau măcar copil mărişor. Laolaltă cu toată generaţia lui, el a trăit intens clipele acelea de ridicare a întregului popor român la conştiinţa unităţii lui. După ce „împărăţia" lui Mihai Viteazul s-a destrămat sub loviturile perfide ale trădării, a rămas — plutind oarecum în aer şi încălzind cugetele tuturor românilor — speranţa şi năzuinţa repetării acelei experienţe unice. Slova arzîndă a Predosloviei *Noului Testament* de la Bălgărad (ca şi a *Psaltirii* tipărite tot acolo în anul 1615) a ţîşnit din această experienţă de neuitat. Altă explicaţie nu se poate da afirmaţiilor îndrăzneţe şi lucide ale mitropolitului transilvan. (Nicolae *Colan:* „Biserica neamului şi unitatea limbii româneşti"; discurs de recepţie la Academia Română; Bucureşti 1945, p. 21 sugerează această posibilitate, iar Grigorie *Marcu:* Sfînta Scriptură în „pom" românesc; în rev. „Mitropolia Ardealului", III, 1958, p. 790 urm., o socoteşte ceva de sine-nţeles).

Sînt fapte fără de moarte — şi cuvinte fără de moarte . . .

Gr. M.

Sfîntul Ambrozie

În secolul IV, Biserica era frămîntată de marea erezie ariană, care după autorul ei Arie micşora persoana Mîntuitorului Iisus Hristos la o simplă creatură a lui Dumnezeu-Tatăl; apoi prin Macedoniu arianismul s-a deplasat şi asupra Sf. Duh, considerîndu-l de asemenea o creatură inferioară şi astfel ambele abateri desconsiderau Sf. Treime. De aceea arianismul a fost înfrînt la primul sinod ecumenic de la Niceea din 325 şi apoi macedonismul la al doilea sinod ecumenic de la Constantinopol din anul 381, cînd a fost formulat şi definitivat Simbolul de credinţă ortodoxă, cu cele 12 articole, care şi azi se citeşte la Sf. Liturghie ortodoxă.

În acea vreme trăia în Apus, la Trier, familia prefectului Ambrozie din Galia, originară de la Roma, şi cunoscută prin credinţa ei fierbinte creştină. În 339 s-a născut ca al treilea fiu, Ambrozie cel tînăr; sora lui mai mare Marcelina s-a călugărit şi fratele Satir a ajuns funcţionar de stat în Africa.

Ambrozie a studiat la Roma dreptul şi retorica şi în anul 370 a fost numit consul al Liguriei, cu sediul la Mediolan, cetate în care, în anul 313, Constantin cel Mare dăduse Edictul de libertate pentru Creştinism.

În urma unui conflict între arieni şi ortodocşi pentru succesiunea la scaunul episcopal, o voce de copil a răsunat: „Ambrozie să fie episcop" şi atunci cu toţii fură de acord să-l aleagă pe Ambrozie episcop şi actul a fost săvîrşit la 7 decembrie 374.

Acum tînărul vlădică (—395) s-a pus pe studiul Teologiei după Sf. Ipolit al Romei, dar mai ales a fost atras spre teologii răsăriteni, scriitori sau Părinţi bisericeşti, ca Origen, Sf. Atanasiu, Didim cel Orb, Sf. Chiril al Ierusalimului, Sf. Vasile cel Mare şi Sf. Grigorie de Nazianz. Astfel el poate fi privit ca un Părinte bisericesc latin grecizant, care apăra cu hotărîre „ortodoxia niceeană". În acest sens a şi activat ca sfetnic al împăraţilor romani din Apus, Valentinian I, Graţian, Valentinian II şi Teodosiu cel Mare (—397). Dar faţă de aceşti suverani Ambrozie păstra poziţia corectă de autonomie bisericească, precizînd că împăratul este în Biserică, dar nicidecum peste Biserică.

Ambrozie era mai mult păstor de suflete decît scriitor de Teologie, adică folosea mai puţin speculaţia dogmatică şi acorda mai multă atenţie vieţii morale a credincioşilor, prin îndemnuri concrete spre trăirea lor în virtuţi. În exegeză se orienta după exemplul dat de Origen şi Sf. Vasile cel Mare, explicînd texte din Vechiul Testament şi Evanghelia după Luca. Pe teren practic a compus lucrarea: Despre oficiile clericilor, în care accentua îndeosebi virtutea de a fi „cinstit" şi „folositor", în răstimpul petrecerii în lume, dar a analizat şi expus împrejurările de conflict între ele în viaţa umană, care aduc păcate. Astfel arăta Ambrozie că morala creştină este superioară celei naturale, practicată pe atunci de religiile antice. Pe linie teologică a scris: Despre credinţă, subliniind învăţătura ortodoxă tradiţională, căci stăruise pe lîngă Teodosiu cel Mare să cuprindă în Decretul său din 380 ca religia oficială creştină din imperiu să fie de caracter ortodox; apoi s-a bucurat de deciziile sinodului II ecumenic pentru că apăra Ortodoxia şi oferea prilejul ca toţi să se întoarcă la această Ortodoxie. Iar imnurile sale, pline de duhovnicie, au fost încadrate în cultul liturgic.

Sf. Ambrozie, cum a fost cinstit mai tîrziu, se străduia necontenit să fie următor tradiţiei şi doctrinei ortodoxe niceene a Bisericii; el propovăduia unitatea celor două firi în Hristos; arăta că păcatul original este general, aşa că botezul copiilor este necesar, ca şi căinţa sinceră; sublinia rolul harului divin în raport cu voinţa umană; în Biserică vedea comuniunea externă a credincioşilor şi cinstirea Sf. Fecioare Maria o demonstra ca necesară nu numai pentru că este Maica Domnului, dar şi pentru că poate fi privită ca ideal de virtuţi.

Ca vlădică s-a arătat exemplu de blîndeţe şi de adevărat păstor sufletesc; bun şi înţelegător şi cu totul dezinteresat din punct de vedere personal; dispus să asculte durerile şi necazurile oricui, să sară în ajutorul celui ce-i cerea sprijinul. Fiind fire excepţional de nobilă şi delicată, dorea ca fiecare preot să-i urmeze pe această cale ascendentă de adevărat umanism.

Plin de spiritualitatea unui Părinte bisericesc răsăritean şi promovînd un creştinism practic ca un apusean, Sf. Ambrozie este în genere expresia Părintelui bisericesc din epoca patristică a Bisericii.

Prof. *M. Şesan*

Opinii ale unor străini...

(Urmare din pag. 3)

din cartea Divanul sau gîlceava înţeleptului cu lumea, spune: „... Fii încredinţat că nu după mult timp înţelepciunea ta te va încununa, trecîndu-te în cartea marilor săi eroi".

Maniera sa elegantă în raporturile sociale, l-a impus stimei şi respectului tuturor. Despre acestea face pomenire Rafael Lesczjuski, trimisul regelui Poloniei, August II, în 1700, la Poarta otomană, care notează în jurnalul său: „... Este un bărbat erudit în limba latină şi cu educaţie aleasă, ca şi cum ar fi fost educat în Polonia..." La fel îl descrie francezul Moreau de Brassey, unul dintre ofiţerii ţarului Petru cel Mare, care, însoţind pe ţar la Iaşi în 1711, îl cunoaşte pe D. Cantemir şi în Amintirile sale tipărite la Amsterdam în 1716 zice: „Acest domnitor era un om mic de statură, cu trupul şlefuit în chip delicat, bărbat frumos, grav şi cu înfăţişare aşa de plăcută, cum n-am văzut niciodată în viaţa mea. Era om politicos, afabil, cu conversaţie blîndă, politicoasă, curgătoare, vorbind latineşte în chip ales, ceea ce era f. plăcut pentru cei ce... aveau bucuria să se întreţină cu acest principe."

Personalitatea complexă a lui D. Cantemir o reliefează lapidar Voltaire filozoful, în a sa Istorie a lui Carol al XII-lea, scriind: „... El reunea talentele grecilor antici, ştiinţa literelor şi a armelor." „Prin capacitatea sa profesională, prin cultura artelor şi prin instructivele sale scrieri, s-a făcut cunoscut în toată Europa... El cunoştea (pe lîngă limba maternă) limba turcească, persană, arabă, elina, greaca nouă, slavona, franceza. Studiile ce le făcuse, în filozofie şi în matematică, îl puneau între cei mai mari învăţaţi din timpul său. El a ajuns aproape de moarte — să fie principe al imperiului roman-german" — zice George I. Zaviras, traducătorul erudit al spuselor sale în greceşte. E vorba aici de titlul şi cinstea ce i-o făcuse împăratul Carol al VI-lea, cînd a primit trista veste despre moartea domnitorului moldovean, în Rusia, în 1723.

Aceleaşi aprecieri distinse le face, în 1726, marelui cărturar român, geograful francez J. Nicolos Deliste pe un manuscris rămas de la Cantemir în Biblioteca Naţională din Paris, unde scrie: „Era un principe învăţat după cum se vede din memoriile sale geografice, istorice şi arheologice pe care le-a alcătuit în călătoria sa cu ţarul..."

În sfîrşit, din mulţimea de admiratori ai luminatului domn mai amintim numai pe eruditul german T. S. Bayer, profesor la Academia din Petersburg, contemporan cu D. Cantemir. Într-o lucrare de a sa, publicată în 1726, îl descrie în felul următor: Acest principe era un om cu suflet mare, cu mari virtuţi, obişnuit cu primejdia şi avînd o dragoste de necrezut pentru ştiinţă, încît nu s-ar putea afla altul asemenea din vremile vechi, la alte popoare". Pr. *Simion Radu*

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

ANUL 121 Sibiu, 15 decembrie 1973 Nr. 47—48

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA-IULIA ŞI SIBIU

PREŢUL INSERŢIUNILOR:
Un cm² 60 bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL:
Pe un an: 24 lei
Pe 6 luni: 12 lei
Cont nr. 49.8.01

„Hristos se naşte, măriţi-l"

Biserica creştină prăznuieşte, după datină, Naşterea cea după trup a Mîntuitorului nostru Iisus Hristos. De aproape două mii de ani, praznicul Naşterii evocă în cîntări de duhovnicească bucurie măreţia slobozirii noastre din împărăţia întunericului păcatului. Slobozirea aceasta ne cheamă an de an, în catavasiile Crăciunului, să rostim cu bucurie:

„Hristos se naşte, măriţi-l !
Hristos din ceruri, întîmpinaţi-l" !

Toţi creştinii — de la un capăt la celălalt capăt al Pămîntului — se întîlnesc astăzi sub una şi aceeaşi stea a Naşterii Aceluia care, părăsind Cerul şi totuşi rămînînd în el, coboară pe Pămînt, luînd chip asemenea omului pentru care venise. De aceea, în semn de cinstire, creştinii de pretutindeni în duh şi în simţire preamăresc în chip divers minunea din noaptea Crăciunului, noapte care nu va fi uitată pînă la sfîrşitul veacurilor. În cinstea Pruncului născut în noaptea aceasta universul arde ca o singură făclie chemat de o singură credinţă: Iisus Hristos şi Biserica Sa. Şi înfiorat de măreţia acestei taine — cu adevărat mare pentru întreaga creştinătate — mărturiseşte coborîrea pe pămînt a unicului Fiu al lui Dumnezeu, Cel ce s-a întrupat din Fecioara Maria şi s-a născut om. Iisus Hristos — cea de-a doua persoană a Sfintei Treimi — s-a întrupat prin zămislirea Duhului Sfînt în omul istoric din Nazaretul Galileii. Cele două naturi ale Sale, divină şi umană, — împreunate, dar neamestecate şi neschimbate — fiecare păstrîndu-şi fiinţa şi lucrările, subsistă în singura persoană a Fiului lui Dumnezeu.

Aşa-l mărturisim, aşa l-am primit în sufletele noastre şi aşa-l preamărim pe Cel născut în noaptea sfîntă a Crăciunului, în condiţiuni mai presus de puterea noastră de înţelegere şi pricepere. Aşa îl propovăduieşte de două milenii Biserica noastră şi aşa îl păstrăm în inimile noastre: Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, ca o lumină ţîşnită dintr-o altă lumină, mai presus de orice lumină pe care o percepem cu simţurile noastre trupeşti şi sufleteşti.

Dumnezeu se întrupează şi se face asemenea nouă, Mîntuitor, puternic a toate, stăpîn al vieţii şi biruitor al morţii, slobozindu-ne din robia păcatului şi arătîndu-ne calea spre Dumnezeu, spre împărăţia cerului. Mărturisirea aceasta rămîne aceeaşi, caldă şi duioasă, mîngîiere pe care o simţim toţi fiii Bisericii. De aceea, privind spre steaua care a răsărit ca un curcubeu de nădejde peste înălţimile de azur ale Cerului, îngenunchem cu umilinţă şi bucurie în acelaşi timp — rostind alături de îngeri „Mărire întru cei de sus, lui Dumnezeu, şi pe pămînt pace, între oameni bună învoire". Sînt slovele unui imn de bucurie şi măreţie care înalţă şi cucereşte în acelaşi timp.

O măreţie care te apropie de Dumnezeu şi te cheamă spre o nouă primăvară a sufletului.

De aceea marele praznic al Naşterii Domnului ne aminteşte de fiecare dată de toate nădejdile şi toate bucuriile care tresaltă în inimile noastre, chemîndu-ne la credinţă luminată şi dragoste, la pace şi bună înţelegere, la iertare şi înfrăţire.

Din noaptea aceea, mesajul îngerilor a sunat an de an şi vremea noastră a făcut din el cea mai înflăcărată năzuinţă, pacea rămînînd cel mai de seamă bun al omenirii.

Însufleţiţi de aceste gînduri — izvorîte din bucuria măreţului Praznic —, creştinii de pretutindeni prăznuiesc pe Pruncul aducător de lumină, de pace şi de izbăvire. Aceleaşi bucurii, aceleaşi nădejdi într-o pace a lumii întregi, căci omenirea vrea să se bucure din plin de munca şi de darurile lui Dumnezeu. Acelaşi imn şi acelaşi gînd, aceeaşi bucurie şi aceeaşi nădejde ne leagă pe toţi cei ce purtăm chipul lui Dumnezeu, căci Iisus Hristos este unul şi acelaşi în sufletele şi în inimile tuturor. Este ceea ce mărturisim încă odată şi în această seară în care cinstim şi preamărim Naşterea lui Iisus Hristos, Domnul nostru şi cînd glasurile noastre laolaltă aduc imne de laudă lui Dumnezeu şi dorirea de pace şi bună înţelegere Pămîntului, oamenilor de pretutindeni.

E. C.

În prag de sărbătoare

Din an în an, sărbătoarea Naşterii Domnului este aşteptată cu multă bucurie atît de cei mici, cît şi de cei vîrstnici sau chiar de cei cu părul alb ca zăpada, însă cu sufletul mereu tineri. Toţi se bucură, cînd ştiu că peste cîteva zile vor prăznui venirea în lume a lui Mesia:

„Să se nască şi să crească,
Să ne mîntuiască".

Bucuria este dublată de frumoasele colinde, care, începînd cu căderea primului fulg de zăpadă, se aud la tot pasul, care de care mai frumoase.

Colindele, împreună cu cîntecele de vitejie, cu doinele şi baladele populare, fac parte din bogatul tezaur spiritual al poporului nostru. Ele exprimă bucuria şi recunoştinţa credincioşilor pentru venirea în lume a Mîntuitorului Iisus Hristos, în multe dintre ele oglindindu-se şi stările sociale de altădată, aspiraţia iobăgimii sărăcite spre o viaţă demnă, îndestulată. Acest lucru se desprinde şi din mai puţin cunoscuta colindă din ţara Chioarului, judeţul Maramureş, care spune:

Noi în sara de Crăciun
Lăudăm pe Cel prea bun,
Colindăm colind duios
Domnului Iisus Hristos.
El de-al nostru mare drag
A păşit cerescul prag,
Şi-a lăsat cerescul rai
Şi-a venit pe-al nostru plai
Şi a luat asupra Lui
Tot păcatul omului.
Şi de aceea cînd soseşte
Nime-n lume nu-l primeşte,
Iată acum din poartă-n poartă
Maica Sfîntă-n sîn îl poartă.
Vrea să-l nască-n loc curat
Că-i cerescul Împărat,
Şi-n căldură vrea să-l culce
Că-i pruncuţul ei cel dulce.
Dar nimenea nu se-ndură
Să-l primească la căldură,
Vine noaptea de Ajun
Şi Măicuţa-i tot pe drum.
Suflă vîntul şi-o pătrunde
S-ar scuti şi n-are unde,
Vîntul tot mai rece bate
Sufleţelul îi străbate.
Îngerii de mila ei
Se topesc în plînsuri ei,
Şi-n peşteră s-a născut
Cel ce n-are început.
Maica varsă lacrimi calde
N-are apă în ce să-l scalde,
Şi-l înfaşă în haine ude
Că uscate nu-s de unde.

Pr. *Nicolae Leşe*

Contribuţia mitropolitului Andrei Şaguna la înfiinţarea Asociaţiei transilvane (ASTRA) — 1861

Asociaţiile culturale au apărut pe o anumită treaptă a dezvoltării societăţii, dintr-o necesitate imperioasă şi nu în mod întîmplător, cînd străduniile individuale nu mai corespundeau realităţii, încît o asemenea situaţie reclama concentrarea forţelor intelectuale în vederea asigurării progresului pe mai multe planuri. Propăşirea culturii avea o semnificaţie aparte, căci prin propagarea ei se asigura conservarea naţionalităţii româneşti dincoace de Carpaţi.

Apariţia în 1859 a almanahului „Muguri", care conţinea 59 de poezii ale tinerimii clericale de la gimnaziul superior românesc din Arad şi ale altor colaboratori, declanşă vii reacţii în mişcarea culturală din Transilvania. Pe marginea celor editate, Zaharia Boiu publică în „Telegraful Român" din februarie 1860 o critică extrem de aspră. Faţă de învinuirile aduse, Ioan Puşcariu le ia apărarea tot în coloanele acestui ziar, prezentînd cauzele reale care au generat lipsa valorii literare a volumului, încît singura salvare o vedea în conspunde pe adresa arhiereului ortodox.

În primăvara anului 1860, în urma unei discuţii purtate la Sibiu între N. Popea, protosincel şi secretar eparhial, şi I. Raţiu, aflat la examenul de „censură advocaţială", hotărăsc trecerea la acţiune, organizînd o întîlnire cu mai mulţi intelectuali la reşedinţa episcopiei ortodoxe, cu consimţămîntul arhiereului Andrei Şaguna, desemnîndu-l pe consilierul gubernial Pavel Dunca cu redactarea memoriului.

Petiţia din 10 mai 1860, cuprinzînd 173 de semnături în frunte cu ale celor doi arhierei din Sibiu şi Blaj, s-a înaintat guvernatorului Lichtenstein spre aprobare, cu menţiunea de a se răspunde pe adresa arhiereului ortodox.

La 12 iulie 1860, Înalta Locotenenţă îi face cunoscut că pentru aprobare trebuiesc anexate statutele, exprimîndu-şi în acelaşi timp dezacordul faţă de înfiinţarea unei asociaţii româneşti în exclusivitate. Deşi nu existau indicii prea încurajatoare, s-a elaborat pe baza statutelor primite de la Gh. Bariţiu, T. Cipariu şi I. Puşcariu un nou proiect, care apare expediat autorităţilor la 6 decembrie 1860. La 22 ianuarie 1861, cancelaria aulică transilvană acordă rezoluţie favorabilă, permiţînd ţinerea unei adunări consultative, care şi-a desfăşurat lucrările la Sibiu între 9/21 pînă la 11/23 martie 1861.

Cu acel prilej s-au purtat discuţii pe marginea definitivării statutelor. Din cauza limitării posibilităţilor materiale se renunţă la latura economică propusă de episcopul ortodox, axîndu-se deocamdată asupra literaturii şi a culturii în general. În cadrul dezbaterilor un loc aparte l-a avut stabilirea titlului societăţii. Formularea a fost rezultatul unei colaborări colective, înserîndu-se între noţiunea prezentată de Şaguna „asociaţiune" şi restul denumirii „pentru literatura română şi cultura poporului român", ce provenea de la I. Puşcariu, şi adjectivul „transilvan", propus de consilierul de apel I. Alduleanu, ajungîndu-se astfel la denumirea „Asociaţiunea transilvană

(Continuare în pag. 2)

IORDACHE GOLESCU:

„Proverbe comentate"

Cu prilejul împlinirii a 125 ani de la moartea marelui cărturar Iordache (Gheorghe) Golescu, în editura de Stat Albatros s-a tipărit o parte din opera acestui mare patriot sub titlul: „Proverbe comentate", Iași 1973.

Înainte de a face o scurtă prezentare a cărții bine-venită care apare sub îngrijirea lui Gh. Paschia, socotim potrivit a prezenta cîteva date asupra autorului cărții în lumina unei bune corelații a vieții autorului cu opera sa.

Făcînd parte dintr-o veche familie de boieri, Iordache Golescu (1768—1848), fiul marelui Ban Radu Golescu a fost unul dintre cei 4 frați — Ana-soră, Nicolae și Dinicu — ajunși oameni politici, ostași și scriitori vrednici. A învățat carte mai întîi acasă — după obiceiul boierilor de atunci — apoi la Academia grecească din București. De tînăr a intrat în viața publică și a ocupat multe, diferite și însemnate funcții administrative: Mare Vornic vel logofăt, membru în Divanul țării, președinte al Sfatului consultativ, membru al Înaltei Curți și alte diferite și însemnate demnități. Concomitent cu acestea, Iordache Golescu a mai fost și efor al Școlilor, al Spitalului „Iubirea de oameni", membru în cîteva societăți de binefacere ca Epitropia sărmanilor evgheniști — care sprijinea pe copiii fără părinți ș. a. S-a remarcat îndeosebi cu stimă și recunoștință în activitatea depusă la Eforia Școlilor în cadrul căreia — împreună cu socrul său Constantin Bălăceanu au înființat *prima școală superioară cu limba de predare română,* unde a fost numit profesor și conducător, Gheorghe Lazăr. A sprijinit pe poetul grec Rigas în formarea unei confederații de State creștine pentru alungarea turcilor din Balcani, cît și pe Tudor Vladimirescu în mișcarea sa revoluționară.

Așa a înțeles să fie părtaș și mare sprijinitor al semenilor cel care a impresionat și prin mulțimea odraslelor (avînd 23 copii — deși nu toți au trăit), e un fapt grăitor și instructiv.

Iordache Golescu ne-a lăsat moștenire — spre zidire sufletească — o vastă operă literară poporană privind: Cercetări de istorie literară și folclor, numeroase caracterizări ale vieții și operelor altor scriitori istorici, istoriografie literară și folclor, teatru, traduceri din limba franceză ș.a.m.d. — toate păstrate în Biblioteca Academiei R.S.R. (cca 20 volume — dintre care 19 manuscrise in folio).

Din vasta operă a maximelor și a proverbelor lui Iordache Golescu în număr de 22.504, din cartea „Proverbe comentate" — unice în felul lor — la care ne referim, într-o oarecare tematică din cele 2312 proverbe, maxime și povățuiri folositoare cuprinse în 321 pagini să urmărim doar cîteva mai semnificative:

După ce autorul ne îmbie să primim din aceste învățături, „fiecare numai ce cunoaștem că ne este de trebuință", privitor la roadele poveței bune cu lucrarea lor în timp, scriitorul în cauză printre alte, zice: „Că la duhovnic de cîte ori te spovedești, tot aceleași cuvinte îți grăiește, și auzindu-le mai des, lesne te îndreptezi".

Despre puterea exemplului personal, Golescu zice: „Cel ce va să învețe pe altul năravuri (deprinderi) bune, întîi el să dea pildă".

Despre suflet și caracter se subliniază: „Ceea ce e curat, nu are trebuință de (a fi) spălat". „Plosca nu se caută pe dinafară." „Aflat-au Filip pe Natanail" (se zice despre doi inși cînd se potrivesc la duhuri) ș.a.m.d.

Pentru om și omenie — spune: „Adevărul și dreptatea (sînt) cele mai mari datorii ale omenirii." Omul cu cuvînt, din cer este căzut, iar cel fără cuvînt, cu cel în mocirlă crescut; arată-te ca cel din cer". „Omul s-a făcut unul pentru altul; D-aceea unul cu altul să vă ajutați". Cu cît mai mare ești, cu atît ești mai îndatorat la omenire să slujești ș. a.

Privitor la unirea (spre tot lucrul bun), citim: „Cînd toți se vor uni între ei, frică n-or mai avea de nimeni, c-atunci e pace între ei".

Binele obștesc: „Ca orice să fie bine pentru obște, trebuie să privească în folosul obștei. Cel ce pentru obște mult se sîrguiește, pentru sineși muncește, că și el parte din obște este".

Virtutea înțelepciunii ocupă o bună parte din cuprinsul acestei cărți s. ex.: „Arată cu fapta ta înțelepciunea ta, iar nu numai cu graiul. Acela (e) mai înțelept cel ce nu se fălește cu înțelepciunea sa, dar cu mult mai înțelept — cel ce se cunoaște pe sineși. Omul înțelept mai înainte vede și se socotește cele ce poate mai înainte să i se întîmple. D-aceea rareori greșește. Așa și tu să urmezi. Omul înțelept (e) o comoară de bunătăți, iar cel nebun de răutăți ... în cea mai mare slavă fiind — omul înțelept se smerește. La tînăr înțelepciunea (e) ca o cunună de aur. Cine pe sineși cunoaște, acela (e) mai înțelept" ... Se resimte aci, ca de altfel și din alte proverbe, influența Sf. Scripturi.

Cu spirit umanitar și simț înalt de dreptate socială, I. Golescu, deși a fost fiu de boier, critică aspru purtarea nedemnă a boierilor față de țăranii pe care nu numai că îi sfătuiește, ci îi și apără. El scrie: „Vai de ticăloșia (suferința) țăranului pe lume. Că țăranul ne hrănește, țăranul ne îmbracă, țăranul ne plătește, pînă se slăiește și noi, spre mulțumire arătăm lenevire l-ale lor trebi în parte, și o mare nedreptate lăsîndu-i ca pe niște ticăloși în negura neștiinței, în cele mai mari necazuri" ... Stăruie să cercetăm și să ocrotim pe țăran cînd se îmbolnăvește, „nu numai cu dohtori ci și cu cele trebuincioase de hrană ...".

În „Proverbe comentate" găsim un adevărat imn al muncii, combătîndu-se vehement lenea, fariseismul (fățărnicia), viclenia, lăcomia, neascultarea și toate păcatele ce declanșează neomenia și lipsa iubirii de semeni. El spune, între alte: „Îndrăzneala la cele bune virtute se înțelege, iar la cele rele, întreagă nebunie."

Despre lăcomie: ... „Lăcomia sparge sacul. Lungă e limba boului dar la coadă tot n-ajunge. Lupul nu se satură cu o mică îmbucătură ș. a. m. d.

Iordache Golescu n-a fost numai un culegător de proverbe, maxime, aforisme, povățuiri și alte laturi ale scrisului său, ci a fost și rămîne și un creator de asemenea folositoare povățuiri, ba chiar un creator în versuri cum l-a numit Gh. Lazăr. Iată numai cîteva aforisme urmate de cîte un îndemn folositor sau avertisment:

„Bun pe bun și de greșește / Niciodată îl urăște /. Desfătarea jos te aruncă / Înfrînarea sus te urcă /. Boala intră cu carul și iese pe urechea acului / Dacă te lași moale / Te bagă în foale" ... „Cine se pleacă vremii cîștigă vreme" ș. a.

Iată doar ca un captațio ... interesul cu care este privită și apreciată cartea sus pomenită pentru înțelepciunea și întreaga ei etică socială — fiind în felul ei o determinantă la bune manifestări omenești înnobilatoare.

Vart. Constantinescu

Contribuția mitropolitului Andrei Șaguna...

(Urmare din pag. 1)

pentru literatura română și cultura poporului român".

La sfîrșitul ultimei ședințe (11/23 martie) Andrei Șaguna mulțumi tuturor pentru participare, arătînd „că cu conferința aceasta au încetat obligamentul luat asuprași în petițiunea din 10 mai 1860 și așa aceeași să dispună cele de lipsă mai departe în privința aceasta". Gh. Barițiu îi mulțumi în numele participanților pentru strădaniile depuse, rugîndu-l să continuie acțiunea pînă la prima adunare generală.

Se traduc în germană cele 38 de articole ale statutelor definitivate și se trimit Curții din Viena. La începutul verii cancelaria aulică, le înaintă cabinetului imperial, primind aprobarea împăratului Francisc Iosif la 6 septembrie 1861. După multe stăruințe a repurtat o nouă biruință pe cale diplomatică, culturală în formă dar politică în conținut, căci asociația reprezenta încă un bastion al apărării naționalității românești.

Andrei Șaguna, prin circulara din 29 septembrie (11 octombrie) 1861, convoacă adunarea generală la 23 octombrie (4 noiembrie) 1861 pentru constituire. În dimineața acelei zile într-un entuziasm general în clădirea Seminarului ortodox din Sibiu s-au reunit români, aparținînd diferitelor pături sociale și avînd convingeri deosebite, cu scopul de a întemeia Asociația transilvană. În încheierea discursului său episcopul enumără toate demersurile întreprinse în favoarea fondării așezămîntului, declarînd: „Predau Adunanței constituante scaunul onorific al prezidiului ce l-am ocupat pînă acum din încrederea D.-Voastră ...". După aceea cel mai frumos omagiu i l-a adus T. Cipariu, reliefînd strădaniile depuse de arhiereu. „Să urăm, Domni și frați! și acelui mare bărbat al națiunii, carele de la început cu căldură a cuprins la senu-și și fără preget a condus pînă în momentul de acum ideea acestei asociațiuni, care astăzi din idee trece în realitate. Să-i urăm zile fericite, în mijlocul națiuniii ... cerînd și rugîndu-ne ca și de aci înainte să binevoiască a cuprinde și-a adăposti, a ajuta și a sprijini această tînără societate, pe care o-a iubit și o-a ocrotit de la leagăn pînă în momentul de facia. Să trăiți Excelența Voastră!".

În ședința a doua s-a trecut la alegerea președintelui, cu prilejul căreia Andrei Șaguna a întrunit 75 de voturi (numărul cel mai mare) din 131 de votanți, fiind proclamat președintele Asociației transilvane, funcție ce o deține pînă în 1867. Fondarea Asociației transilvane a fost o realizare colectivă, totuși în această acțiune mitropolitul Andrei Șaguna a jucat un rol de seamă, recunoscîndu-i-se meritul în unanimitate.

În înverșunatele lupte purtate de români pentru păstrarea naționalității lor, actul fondării Asociației transilvane căpăta noi dimensiuni cu trecerea timpului, cum de altfel remarca Gh. Barițiu, trei decenii mai tîrziu: „De nu ar fi făcut nimic românii în 1860 spre dezvoltarea și consolidarea vieții lor naționale, posteritatea tot le-ar fi datoare cu recunoșcința pentru înființarea Asociațiunii".

Mihai Sofronie

Din colindele noastre de Crăciun

Cerurile s-au vorbit

Cerurile s-au vorbit
Din Apus la Răsărit
Un Prunc mic au izvodit
Și pe pămînt a venit.
Din urît făcu frumos
Și curat din păcătos.
Coborît-a Ceru-n jos
Într-un Cuvînt luminos
Și pe noi ne-a ridicat
De-a dreapta ne-a așezat,
Lîngă Tatăl lăudat
Fire-ar binecuvîntat.

Hai, cu toți să ne suim

Hai, cu toți să ne suim
În orașul Viflaim.
Pe Maria s-o cinstim,
Căci azi a născut pe Domnul,
Să se bucure tot omul.

Trei păstori

Trei păstori se întîlniră
Și așa se sfătuiră:
Haideți fraților să mergem
Floricele să culegem
Și să facem o cunună,
S-o-mpletim cu voie bună
Și s-o ducem lui Hristos
Să ne fie de folos.

Astăzi s-a născut Hristos

Astăzi s-a născut Hristos,
Mesia chip luminos.
Lăudați și cîntați
Și vă bucurați.

Mititel, înfășețel,
În scutec de bumbăcel,
Lăudați ...

Vîntul bate, nu-l răzbate,
Neaua ninge, nu-l atinge.
Lăudați ...

Și de-acum pînă-n vecie
Mila Domnului să fie.
Lăudați ...

De ziua Republicii

Poporul român sărbătoreşte an de an, la 30 decembrie, abolirea monarhiei şi proclamarea Republicii Populare Române, ţara noastră devenind după cum se ştie, la 21 august 1965, Republica Socialistă România.

Proclamarea Republicii, în 30 decembrie 1947, constituie un eveniment de însemnătate covîrşitoare în viaţa ţării noastre.

Ceea ce dă însemnătate deosebită acestui eveniment este faptul că orînduirea cea nouă din Patria noastră are un caracter vădit democratic, care angajează întregul popor la conducerea şi propăşirea ei.

De altfel, de-a lungul istoriei poporului român, s-a dovedit că victoriile numeroşilor voievozi şi domnitori, care au dat dovadă de adevărate simţăminte patriotice, s-au împlinit în măsura în care aceştia au reuşit să depăşească cercul restrîns al clasei boiereşti şi să colaboreze cu pături mai largi din popor şi, în aceeaşi măsură, de conştiinţa că „ţara nu-i moşia lui Vodă" şi că Vodă nu-i proprietar, ci slujbaş al ţării. Este destul să amintim pe Ştefan cel Mare, care înfiinţează răzeşia şi lasă urmaşilor frumosul îndemn al slujirii în cuvintele: „Ţine-ţi minte că Moldova... n-a fost a mea şi nu e a voastră, ci a urmaşilor voştri; a urmaşilor urmaşilor voştri, în vecii vecilor."

Ideea de republică în cuprinsul celor trei ţări româneşti a fost prezentată mai întîi de către unii cronicari sub formă de protest împotriva unor domnitori, care nu luau aminte la „gurile noroadelor" *şi la* „şoaptele gloatelor" *(cum scrie Dimitrie Cantemir), luînd apoi înfăţişarea unor adevărate revendicări politice, vădite mai ales în pragul revoluţiei de la 1848 în scrierile lui C. A. Rosetti, Cezar Boliac, Eftimie Murgu, Dimitrie Bolintineanu şi cu deosebire în cele ale lui Nicolae Bălcescu şi Simion Bărnuţiu, exprimate prin ideea comună şi esenţială că republica trebuie să însemneze deplina suveranitate a poporului şi dreptul său de a dispune liber de soarta sa. De pildă, Nicolae Bălcescu socotea* „Republica democratică", forma ideală de stat, „pentru că republica (vorbă veche care va să zică lucru al tuturor), iar democratică (... care va să zică puterea aparţine poporului) este un stat în care oamenii adunaţi, îngrijesc ei înşişi de soarta lor, fără a-şi pune stăpîni pe cap, avînd în lucrarea lor drept regulă dreptatea şi drept ţintă frăţia." *După Simion Bărnuţiu* „elementul cel dintîi al fiecărei republici e poporul şi în toată întinderea ei să domine şi să guberne numai dreptul şi dreptatea pentru ca naţiunea română să poată vieţui în etern liberă şi independentă, sub scutul acestora".

Răsfoind deci istoria, ea ne confirmă că ideea de republică are rădăcini în conştiinţa poporului român, după cum sublinia Domnul Nicolae Ceauşescu, Preşedintele Consiliului de Stat: „Exprimînd aspiraţiile de libertate şi independenţă ale poporului, patrioţii cei mai luminaţi au năzuit către o formă de stat democratică, progresistă, care să asigure libertate şi dreptate socială pentru cei mulţi, neatîrnarea politică şi înflorirea economică a ţării, să înfăptuiască dreptul sacru al poporului de a fi singur stăpîn în patria sa strămoşească."

Drumul împlinirii acestor aspiraţii s-a deschis în condiţiile istorice create prin actul de la 23 August 1944, iar la 30 Decembrie 1947, poporul, devenind stăpîn pe soarta sa, înlătură monarhia şi proclamă Republica populară.

În „măreaţa vatră" *a Republicii, poporul român a străbătut în aceşti 26 de ani un drum bogat în înfăptuiri, în toate ramurile vieţii, care ne umplu inimile de bucurie patriotică. Această nouă orînduire, prin reformele aduse, pune în slujba poporului toate resursele materiale şi spirituale, într-un ritm care a înlocuit secolele cu deceniile.*

Legislaţia, care este expresia fidelă a dreptului natural, împreună cu cadrul material şi spiritual amintit, au creat egalitatea între cetăţenii ţării, ridicarea nivelului de viaţă şi formarea unei personalităţi şi conştiinţe umane superioare, caracterizată prin eroismul muncii şi al interesului pentru colectivitate, pentru binele obştesc.

Cu această înfăţişare nouă cît şi prin politica sa externă atît de sănătoasă, ţara noastră s-a făcut cunoscută pe tot globul, cîştigîndu-şi prestigiul şi admiraţia în faţa lumii.

Biserica Ortodoxă Română, care a fost întotdeauna alături de popor, a primit cu încredere actul proclamării Republicii şi s-a angajat deplin pentru a aduce contribuţia sa la traducerea în viaţă a idealurilor aşezate la temelia Republicii, idealuri de dreptate, libertate, unitate, de pace şi progres.

Sprijinind Republica, Biserica noastră rămîne fidelă învăţăturii sale bimilenare, cuprinsă în Sf. Scriptură şi Sf. Tradiţie, care are ca scop eliberarea omului; mîntuirea noastră nu numai din robia păcatului, ci şi din lipsurile materiale, asuprire şi nedreptate, căci zice Sf. Scriptură: „Duceţi-vă de la mine toţi cei ce faceţi nedreptăţi" (Luca 13, 27). Sau orînduirea de astăzi din ţara noastră tocmai acest lucru îl urmăreşte: înlăturarea oricărei nedreptăţi şi instaurarea unor relaţii cît mai echitabile între toţi fiii Patriei şi, desigur, asigurarea unui climat internaţional de pace şi colaborare între popoare.

În încîntarea pe care ne-o prilejuieşte frumoasa priveliştea Patriei noastre dragi — Republica Socialistă România — la această aniversare, uniţi în cugete şi muncă îi facem urarea prin cuvintele imnului:

„Republică biruitoare,
În veci de veci să înfloreşti" !

T. R.

Din gîndurile lui Gheorghe Lazăr

„Patrii, nu-i poate fi totuna, ... ce fel de creştere vor primi mădulările următoare... pentru că odihna ei cea din lăuntru, precum şi cea din afară, aşa şi binele cel de obşte precum şi cel privat, stau într-o analoghie pre strîns legate cu creşterea tinerimii următoare... — Această trebuinţă pre bine o cunoscură şi mai înainte moşii şi strămoşii noştri, de unde în poftorite rînduri (repetate rînduri), cu osăbite osteneli, destul s-au trudit să puie mai sus zisele mijloace în lucrare şi cu adevărat să şi punea de nu le înzădărnicea vrăjmăşia vremurilor... în care mai în toate veacurile au înotat Patria, precum dovedeşte istoria ei însuşi... Cu ruşine vine unui popor şi neam ce este aşa vechi, aşa vestit, proslăvit şi înzestrat cu toate rodurile pămîntului, precum şi cu toate darurile duhovniceşti, cu un cuvînt neam împărătesc..., să nu aibă şi el o şcoală mai de treabă, o Academie cu ştiinţă, chiar în limba maicii sale...

Vremea trece iute, nu să mai întoarce, ne fură şi anii vieţii cu sine, şi noi rămînem tot lipsiţi şi necioplţi, pentru acéia, grăbiţi-vă, nu întîrziaţi a vă arăta şi a vă trece la condica şcolii..."

(Din „Înştiinţarea către tinerimea română", august 1818.)

„Prea bine este lumei cunoscută slava şi mărirea Romanilor, strămoşilor noştri, apoi încît este pentru strălucirea ştiinţelor şi măeştriilor în vremea acelora, lasă istoriile, dar mărturisească mărturie învederată însuşi stîlpii marelui Traian din alvia Dunării, precum şi temeliile turnului Severinului... care în chip de hrisoave nemincinoase ne mărturisesc dreptul ce avem în stăpînirea pămîntului strămoşesc, deşteptîndu-ne a urma şi noi strămoşilor noştri, ca neprecurmat să se proslăvească seminţia în veacuri... prefăcîndu-se slava în mărire, iar nu în perire şi stingere...

Ajungă lacrimile Patriei, ajungă jugul robiei, vreme este de cînd cu oftare aşteaptă căzuta sementie cuviincioasa izbăvire... Blagoslovită să-ţi fie ridicarea în scaun... binecuvîntată să-ţi fie ocîrmuirea şi păstorească cîrje a preasfinţiei tale înverzească ca toiagul lui Aaron, ca să fie oglindă de înţelepciune păstorească nepoţilor şi strănepoţilor... precum şi noi înşine cu căldură ne aducem aminte de moşii şi strămoşii noştri, care au făcut cîndva bine neamului omenesc... Calcă presfinţite părinte, nespăimîntat pre poteca care cu braţ voinicesc şi cu duh românesc spre mai mare mirarea neamurilor o ai desfundat; fără sfială întinde-ţi pasul spre descoperirea brazdei strămoşeşti; aici frica n-are loc, sfiala zace moartă, călcată la pămînt, Pronia lucrează şi noi toţi cu bucurie îţi urmăm..."

(Din cuvîntarea rostită la înscăunarea mitropolitului Dionisie.)

„Două lucruri, Măria Ta! sînt în lume mai mari, vrednice de cunoscut... care lucruri unul altuia cu totul se împotriveşte... Şi aceasta sînt: Binele şi Răul... Dar pentru că răul este în sine rău, de aceia cît putem ne ferim de el, şi binele pentru că în sine este bun, ne silim a-l căpăta, însă de multe ori răul se schimbă în bun şi bunul în rău. Aşa este otrava, care în sine este ceva rău, căci omoară om, iar bolnavului în doctorii prin doctor dărămuită slujind spre vindecare..., asemenea şi bătaia tînărului celui căzut la năravuri rele este un ceva rău, iar apoi, îndreptîndu-se, el însuşi mulţumeşte.

Acum să vedem şi binele cum se poate schimba în rău... Slava, cinstea, mărirea, averile şi bogăţia cine va zice că nu-s bune? Şi iată tocmai acestea au pricinuit dărăpănarea împărăţii Elinilor..., sfărîmarea înfricoşatei împărăţii a strămoşilor noştri Romani...

De unde se vede curat că omul cu cît mai tare se apropie de vîrful binelui, cu atîta primejdia căderii este mai mare şi mai ispititoare... şi atunci toţi acei care se cîrmuiesc de mîndrie, de vicleşug, adică de sfetnici, miniştrii răului, se silesc în tot fel şi chip a derăpăna pre cei ce se află umbriţi de visteria luminii, pentru aceasta ne porunceşte şi Mîntuitorul lumii rugăciunea Domnească neîncetat a o zice, încheind-o mai în urmă cu acele două şi mai mari cereri: adică „şi nu ne duce pe noi Doamne în ispită, ci ne izbăveşte de cel rău"...

„Mai încolo ne porunceşte legea, nu numai cea firească şi de la naştere scrisă în inimile tuturor muritorilor ce zice: „ce-ţi place ţie, fă şi altuia. Iar ce ţie nu-ţi place, nici altuia nu face." Ci cu mult mai deslujit ne îndeamnă legea cea propoveduită şi creştinească, ca să ne fie milă de cei ce au trebuinţă de ajutorul nostru zicînd: „pe cel sărac să-l miluim, pe cel gol să-l îmbrăcăm" s. c. l.

Cu cuvînt, că cu măsura cu care vei măsura, cu aceea ţi se va măsura."

(Din cuvîntul adresat domnitorului Ioan Caragea.)

F. C.

INFORMAŢII

● Duminică, 28 octombrie 1973, în cimitirul central din Sibiu s-a oficiat parastasul de un an de la moartea profesorului şi omului de ştiinţă sibian Onisifor Ghibu, care a fost slujit de P. C. prot. I. Vlad, P. C. prof. pens. S. Vlad şi P. C. prot. I. Nicoară.

Au fost prezenţi membri familiei, rude şi cunoscuţi.

P. C. prot. I. Vlad, în numele Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, P. C. prof. S. Vlad ş. a. au evocat memoria adormitului profesor O. Ghibu.

● La invitaţia Prea Fericitului Patriarh Justinian, între 22—29 septembrie 1973, Î. P. S. Mitropolit Damaschinos de Tranoupolis (Patriarhia Ecumenică), directorul Centrului Ecumenic de la Chambésy-Geneva şi Secretarul Comisiei Pregătitoare pentru Sf. şi Marele Sinod al Bisericii Ortodoxe, a făcut o vizită Bisericii Ortodoxe Române.

Scopul vizitei Î. P. S. Sale a fost acela de a lua contact direct cu Comisia Bisericii Ortodoxe Române pentru pregătirea Sfîntului şi Marelui Sinod ortodox, în vederea concordării acţiunilor Bisericilor Ortodoxe locale în acest sens.

Duminică, 23 septembrie a. c., Î. P. S. Damaschinos, după o audienţă de prezentare la P. F. Părinte Patriarh Justinian, a asistat la Sf. Liturghie în Catedrala patriarhală din Bucureşti.

Luni, 24 septembrie a. c., Î. P. S. Damaschinos a avut, la Palatul Sf. Sinod de la Mănăstirea Antim din Bucureşti, o întîlnire neoficială cu o Comisie de teologi români, avînd în frunte pe P. S. Antonie Ploieşteanul — Episcop-vicar patriarhal, informîndu-se reciproc asupra stadiului pregătirii Sfîntului şi Marelui Sinod.

În după-amiaza zilei de luni, 24 septembrie a. c., Î. P. S. Damaschinos, însoţit de P. S. Episcop Antonie Ploieşteanul, a vizitat mănăstirile Ţigăneşti şi Căldăruşani din apropierea Bucureştiului.

(Continuare în pag. 4)

INFORMAŢII

(Urmare din pag. 3)

Marţi, 25 septembrie, Î. P. S. Damaschinos a vizitat instituţiile centrale ale Patriarhiei Ortodoxe Române, apoi mănăstirea de maici Pasărea şi mănăstirea de călugări Cernica.

În după-amiaza aceleiaşi zile, la invitaţia Î. P. S. Mitropolit Iustin al Moldovei şi Sucevei, Î. P. S. Damaschinos a plecat la Iaşi, împreună cu P. S. Episcop Antonie Ploieşteanul, unde s-au continuat discuţiile privind pregătirea Sf. şi Marelui Sinod, Î. P. S. Iustin fiind unul din cei doi reprezentanţi ai B.O.R. în Comisia pregătitoare a Sf. şi Marelui Sinod.

● După instalarea în fruntea Eparhiei Aradului, Ienopolei şi Hălmagiului, noul ei Ierarh, P. S. Episcop Visarion, dorind să purceadă dintru începutul activităţii Prea Sfinţiei Sale în această Eparhie, la organizarea lucrării pastorale, administrative, gospodăreşti şi sociale, a convocat pe toţi P. C. protopopi în funcţiune şi secretarii protopopeşti la o consfătuire de lucru, care a avut loc în 7 septembrie 1973, la Centrul Eparhial Arad.

Cu acest prilej P. S. Episcop Visarion a exprimat participanţilor dorinţa P. S. Sale de a urma toţi clericii căile legiuirilor Patriei, ale celor bisericeşti, însufleţiţi de dragostea de om şi de slujirea lui în frica de Dumnezeu şi în dorinţa de a sprijini prosperitatea poporului nostru.

În continuare, P. C. vicar şi P. C. consilieri şi secretar eparhial au dat îndrumări P. C. protopopi privind acţiunile pentru întărirea unităţii de credinţă, uniformizarea cultului, programarea sfinţirilor de biserici ş. a.

● Duminică, 22 septembrie 1973, a avut loc binecuvîntarea bisericii din parohia Rogoz, prot. Baia Mare, jud. Maramureş, săvîrşită de Î. P. S. Arhiepiscop Teofil al Vadului, Feleacului şi Clujului şi P. S. Episcop-vicar Iustinian Maramureşanul. Cuvîntul de primire a fost rostit de P. C. prot. Dr. Carol Pop (Baia Mare).

Încă din ajun, sîmbătă, 12 septembrie a. c., s-a oficiat slujba vecerniei împreună cu Litia. La Litie a servit P. S. Sa Iustinian. După vecernie a vorbit Î. P. S. Sa Arhiepiscop Teofil despre importanţa Sfintei Împărtăşanii, iar P. S. Iustinian despre podoabele bisericii.

Duminică, după rînduiala destinată binecuvîntării bisericii, s-a slujit Sfînta Liturghie arhierească, în cadrul căreia a fost hirotonit ca preot tînărul teolog Cosma Ioan pentru parohia Stoiceni.

După Sf. Liturghie, a vorbit C. pr. Cotuţiu Alexandru, parohul local, care a fost distins cu rangul de iconom stavrofor.

A vorbit apoi Î. P. S. Arhiepiscop Teofil, care a tîlcuit Evanghelia zilei, îndemnînd credincioşii ca în viaţă să meargă pe calea cea sănătoasă a virtuţilor şi faptelor bune, nu pe calea desfătărilor neraţionale, potrivnice voii lui Dumnezeu şi intereselor noastre reale, cale care duce la pierzare vremelnică şi veşnică.

P. S. Iustinian Maramureşanul, care a vorbit în continuare, a subliniat frumuseţea spirituală a creştinului adevărat.

● În cursul anului 1973, lucrările gospodăreşti de la bisericile din Eparhia Aradului au continuat cu sprijinul credincioşilor. Terminîndu-se unele din aceste lucrări, ele au fost tîrnosite, aşezîndu-li-se sfinte moaşte şi Sfinţi Evanghelişti la altare.

Aşa de exemplu în parohia Stei, filia Poeni, jud. Hunedoara s-au făcut bisericii importante reparaţii, s-a zugrăvit şi s-a dotat cu obiecte de cult şi alte podoabe. Altarul nefiind tîrnosit, Prea Sfinţitul Episcop Visarion a săvîrşit slujba prescrisă sfinţirii, Duminică, 23 septembrie a. c. A fost cea dintîi biserică tîrnosită după instalarea Prea Sfinţiei Sale ca Episcop al Aradului.

De asemenea, în parohia Zimbru, jud. Arad, credincioşii au făcut acelaşi gen de lucrări şi au pictat biserica în frescă. Altarul ei a fost tîrnosit de P. S. Episcop Visarion, Duminică, 30 septembrie 1973.

Totodată în parohia Arad-Grădişte, biserica „Sfinţii Apostoli Petru şi Pavel", reparată, completată cu turn nou şi pictată în frescă, a fost tîrnosită Duminică, 21 octombrie 1973, de P. S. Episcop Visarion.

● În prezenţa Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului şi a P. S. Episcop Visarion al Aradului, Duminică, 16 septembrie 1973, a avut loc deschiderea festivă a noului an şcolar de la Seminarul teologic din Caransebeş.

Astfel, la ora 10, la fosta catedrală episcopală, în prezenţa Înalţilor Ierarhi, a început Sf. Liturghie, în cadrul căreia a predicat P. C. părinte Ioan Teodorovici, directorul şcolii, iar la sfîrşitul slujbei Înalt Prea Sfinţitul Părinte Mitropolit Nicolae a arătat rolul pe care îl are şcoala teologică în viaţa credincioşilor. După terminarea serviciului religios, în noua sală festivă a şcolii s-a desfăşurat programul de deschidere a anului şcolar, compus din diferite bucăţi corale şi poezii. Au vorbit P. C. director Ioan Teodorovici, P. S. Episcop Visarion al Aradului, care reliefează sublimitatea misiunii preoţeşti şi evidenţiază în continuare necesitatea ca elevii să se formeze la nivelul cerut de realităţile în care îşi vor desfăşura activitatea, iar la sfîrşitul serbării a luat cuvîntul Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului, care a trecut în revistă principalele puncte de orientare după care trebuie să fie organizată activitatea şcolară pentru a se dovedi deplin eficientă.

● La seminarul Teologic din Cluj, serbarea de deschidere a noului an şcolar, 1973/74, a avut loc în 5 octombrie 1973. După Sf. Liturghie, slujită în Catedrala Arhiepiscopiei, în sala festivă a Seminarului s-a desfăşurat serbarea propriu-zisă în prezenţa Î. P. S. Teofil, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului şi Clujului, P. S. Iustinian Maramureşanul, Episcop-vicar, P. C. profesori, elevi seminarişti etc. În cadrul serbării s-au executat compoziţii bisericeşti şi patriotice, s-au recitat poezii etc. A luat cuvîntul P. C. director I. Brie, arătînd între altele că actul ridicării Episcopiei Vadului, Feleacului şi Clujului la rangul de Arhiepiscopie constituie şi pentru colectivul şcolii un stimulent în munca lui de predare şi asimilare a cunoştinţelor.

A vorbit de asemenea Î. P. S. Arhiepiscop Teofil, care a binecuvîntat pe toţi cei prezenţi, în numele Sf. Sinod şi al Sinodului mitropolitan, insistînd în continuare asupra datoriilor elevilor de a preţui cum se cuvine alegerea lor de către Dumnezeu în a-i sluji Lui. Drept aceea, ei sînt datori a-l urma pe Hristos prin îndeplinirea cu conştiinciozitate a datoriei, prin rugăciune zilnică, înfrînarea de la cele rele şi silinţa la studiu.

A vorbit totodată P. S. Episcop-vicar Iustinian, care şi-a exprimat bucuria de a se întîlni cu elevii şi profesorii Seminarului teologic în calitate de ierarh, îndemnînd în acelaşi timp elevii seminarişti să se silească spre autodepăşire şi să se străduiască a aplica în practică cele ce învaţă în şcoală.

● Duminică, 7 octombrie 1973, a avut loc la Seminarul teologic special din Curtea de Argeş deschiderea festivă a cursurilor seminariale pe anul şcolar 1973—1974, la care au participat şi distinşi oaspeţi, ca: Î. P. S. Sa Nicolae Mladin, Mitropolitul Ardealului, delegat al Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, Dl profesor Nicolae Lungu din partea Institutului Teologic din Bucureşti ş. a.

Sfînta Liturghie a fost săvîrşită de un sobor de preoţi şi diaconi în frunte cu P. S. Arhiereu Pavel Şerpe, iar predica a fost rostită de către P. C. prof. arhim. Chesarie Gheorghiescu.

După slujbă în sala festivă a şcolii s-a desfăşurat apoi un bogat şi frumos program artistic, compus din recitări, coruri religioase şi patriotice executate de elevi, sub conducerea P. C. prof. Victor Frangulea şi dl prof. Ioan Rizescu.

A vorbit P. C. dir. Ioan Negruţiu, iar în încheiere Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, care arată că Evanghelia cu învierea fiului văduvei din Nain, citită astăzi la Liturghie, poate fi un îndemn pentru tinerii seminarişti care trebuie să se apropie tot mai mult de Hristos, „tinereţea cea veşnică". Pe lîngă idealul nostru patriotic, de-a fi buni cetăţeni ai ţării, idealul nostru pe plan bisericesc — a spus între altele Î. P. S. Sa — este acesta: „Să ne desăvîrşim în Iisus Hristos, să alergăm mereu, să ne încordăm toate forţele ca să întrupăm în fiinţa noastră, în viaţa noastră, în cuvîntul nostru, în activitatea noastră, tinereţea cea veşnică a lui Iisus Hristos."

● Duminică, 14 octombrie 1973, Înalt Prea Sfinţitul Mitropolit Nicolae al Ardealului, însoţit de P. S. Episcop-vicar Emilian Răşinăreanul şi de un sobor de preoţi şi diaconi, a săvîrşit sfinţirea bisericii din Braşov-Groaver.

Această biserică a fost zidită în 1876, la iniţiativa vrednicului preot Bartolomeu Băiulescu.

Biserica a fost renovată şi pictată în frescă prin jertfele bunilor credincioşi, sub îndrumarea P. C. pr. V. Laurenţiu, care a fost distins cu rangul de „iconom stavrofor".

După slujba sfinţirii bisericii, a urmat Sf. Liturghie arhierească, în timpul căreia a fost hirotonit întru diacon tînărul teolog M. Zamfir şi întru preot C. diacon I. Mărgineanu, pentru parohia Laslea, prot. Mediaş.

La priceasnă a predicat P. C. rector Is. Todoran, iar la sfîrşit C. pr. paroh V. Laurenţiu, P. S. Episcop-vicar Emilian şi Î. P. S. Mitropolit Nicolae. Î. P. S. Sa a vorbit despre rostul vieţii creştine, care are în faţă idealul desăvîrşirii întrupat de Iisus Hristos-Dumnezeul nostru, care ne cere să ne perfecţionăm încontinuu viaţa şi activitatea noastră, sub toate raporturile, pentru a fi la înălţimea progreselor multiple ale vieţii contemporane.

● Duminică, 14 octombrie 1973, P. S. Episcop Vasile Coman al Oradiei a săvîrşit sfinţirea bisericii ortodoxe ucrainiene din oraşul Carei, judeţul Satu-Mare.

Între 1967—1973, bisericii i s-au făcut reparaţii generale în exterior şi interior, în care scop s-au primit şi ajutoare substanţiale din partea Sf. Patriarhii, Departamentului Cultelor, Episcopiilor Oradiei şi Rm. Vîlcii, cărora parohul locului, Ştefan Pal, le-a exprimat vii mulţumiri.

Predica zilei a fost ţinută de părintele vicar Vasile Costin.

În soborul preoţesc au slujit şi cei trei preoţi ai românilor ortodocşi din Carei, în frunte cu P. C. protopop Mircea Andron, participînd şi credincioşii lor, în mare număr, pe lîngă cei ucrainieni.

Au asistat de asemenea, ca invitaţi, şi preoţii celorlalte culte din Carei: romano-catolic, reformat şi evanghelic.

După darea de seamă făcută de C. pr. Ştefan Pal, care a fost distins cu rangul de „sachelar", Prea Sfinţitul Episcop Vasile a ţinut un cuvînt de învăţătură, în cadrul căruia a felicitat pe credincioşii ucrainieni şi pe preotul lor pentru frumoasa lucrare de înnoire a bisericii şi pentru dragostea faţă de vechile tradiţii ortodoxe. Totodată şi-a manifestat bucuria de a fi prezenţi la această solemnitate şi reprezentanţii celorlalte culte din localitate, ceea ce dovedeşte spiritul de dragoste şi frăţietate care domneşte între poporul român şi naţionalităţile conlocuitoare precum şi între cultele din ţara noastră.

● Tot Duminică, 14 octombrie 1973, P. S. Episcop Vasile al Oradiei — înconjurat de un sobor de preoţi — a oficiat, în cadrul vecerniei, slujba de binecuvîntare a noii biserici din parohia Lucăceni, judeţul Satu Mare, dată exercitării cultului, urmînd ca în continuare, sub conducerea C. pr. local Filip Crăciun, biserica să fie îmbrăcată cu o pictură adecvată stilului ei arhitectonic monumental şi să se construiască un iconostas lucrat artistic.

● Centenarul adormirii în Domnul a mitropolitului Andrei Şaguna, din iunie 1973, a fost încrestat în publicaţiile Tribuna României, Crişana ş. a.

În articolul: „Andrei Şaguna", semnat de Valeriu Chişiu, în nr. 146 din 22 iunie 1973 al ziarului „Crişana" de la Oradea, se fac referiri şi la gazeta noastră, Telegraful Român, înfiinţată de mitropolitul Andrei Şaguna şi care „pe parcursul existenţei sale a avut un rol deosebit în pregătirea şi realizarea actului Unirii Transilvaniei cu România de la 1 decembrie 1918".

Din studiul întitulat: „Andrei Şaguna" (1808—1873), semnat de prof. Vasile Netea în nr. 6/1973 al revistei „Transilvania" de la Sibiu, reţinem următorul pasaj: „Contribuţia sa (a mitropolitului Şaguna) la dezvoltarea vieţii şi culturii româneşti din Transilvania între anii 1846—1873 — ani în care a îndeplinit funcţiunile de vicar, episcop şi mitropolit al românilor ortodocşi — a fost însă una dintre cele mai viguroase şi mai strălucite ale timpului, numele său fiind strîns legat, atît de lupta pentru emanciparea politică şi eclesiastică a naţiunii române, cît şi de progresul învăţămîntului şi de înfiinţarea principalelor instituţii culturale ale acestei perioade".

Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului mulţumeşte călduros tuturor preoţilor şi credincioşilor pentru felicitările trimise cu prilejul sărbătorii Sf. Ierarh Nicolae — ziua onomastică a Î. P. S. Sale — şi urează tuturor sănătate, pace, bucurie şi mult spor în activitatea de slujire a Bisericii strămoşeşti şi de propăşire a Patriei noastre.

REDACŢIA: Secţia culturală a Consiliului Arhiepiscopesc — Sibiu (Taxa poştală plătită în numerar) Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu | 44.206 |

BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU